Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Odrobiny stolu Nazaretského aneb Opis obrazu Marie Panny Čenstochowské.

Liczba stron oryginału	Liczba plików skanów	Liczba plików publikacji
524	**524**	**525**

Sygnatura/numer zespołu **TL I 01124**

Data wydania oryginału **dr. 1870**

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line

Fundusze Europejskie Program Regionalny
Śląskie.
Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Ozdoby stolu Nazaretského

aneb

opis obrazu

Marie Panny Čenstochowské.

WŁASNOŚĆ MUZEUM
TOW. LUDOZNAWCZEGO
W CIESZYNIE.
No 1124 V

Nákladem wydawatele
Jiřího Wojkowského w Wojkowicích.

K91

Tisk 1870.

TL 1124 I

FACULTAS

A. R. P. PROVINCIALIS.

Liber sub titulo: Odrobiny z Stolu Krolewſkiego Krolowy Nieba, Ziemi Nayswętszey Bogarodzicky Panny MARYI &c. jám totiès servatis de more servandis, praelo datus, sed novissimè in ampliorem formam redactus, studio & operâ Reverendi Patris Pauli Dolinski, in Ecclesia Clari-Montis Częnstochoviensis Paenitentiarij, Actuarij Miraculorum iurati, & plurimis novis Miraculis ac Gratijs Serenissimae Polorum & Poloniarum Reginae, Matris DEI Admirabilis in Sacratissima Icone, a Divo LUCA Depicta, hìc in Claro Monte Częnstochoviensi, toto Christiano Orbe Celeberrimae auctus, ut Typis Domesticis Marianis rursûs pro Gloria Dei, & Honore Tutanae Nostrae Pientissimae Virginis Illibatae, ac Fidelium Servorum & Clientum illius solatio, evulgari & imprimi possit, plenam in Domino concedimus facultatem, si ijs ita visum fuerit, ad quos Ordinaria spectat Librorum Censura. In quorum fidem Praesentes manu propria scriptas & subscriptas, ac Sigillo Officij munitas dedimus in Claro Monte Częnstochoviensi Die 30. Maij Anno Domini 1720.

Fr. Bruno Ianicki S. T. D. Prior Provincialis m.p.

Approbatio Ordinarii.

Aby ſię tęmi Swiętemi ODROBINAMI z Stołu Nayświętſzey Pánny y Bogá Mátki, na Jáſney Gorze Częnſtochowſkiey zbiránemi, zgłodniałáy świát odżywiał, dla tego ich dniá 25. Czerwcá, Roku Pánſkiego 1720. w Kollegium Wielkim Akádemij Krákowſkiey do Druku approbuję.

M. BASILIUS PŁASCZEWSKI, S. Th: Doctor & Professor, Ecclesiarum Cathedr: Crac: Canonicus, Collegiatae SS. OO. Praepositus, S. R. M. Secret: Ordinar. Dioec: Crac: Librorum Censor, atq. interea Studij Alma Universitatis Cracoviensis Generalis Rector. mp.

Část prwní.

Zázračné obrazu Čenstochowského Nejswětěissí Panny počátky jsou: we zbořeni Jeruzalemském, w páleni obrazůw w Cařihradě, i w dobýwáni zámku Belského, zachowáni jeho až do wystaweni na Jasné Hoře, tak též twáře obrazu toho prawosk; některých zas obrazůw z toho malowaných a zázračných seznam s powinným nejwyššich papežů, mocnářů a wssech wěrných poctěnim Boži rodičky Panny Marie.

Bůh tak milowal swět, že Syna swého Jednorozeného wydal, aby každý, kdo w něho wěří, nezahynul, ale měl žiwot wěčný wedle udání ewangelisty swatého Jana w kapitole 3. I protož wywolil mu za matku již od wěkůw takowou, kteráž od winny prworozeného hřichu a protož od nejmenšího hřísku wseobecného a náchylnosti k němu, neposkwrněně zachowána i milosti plná byla, sama též žiwotem celým toho zasloužila. Hoden takowé matky Syn Boží! Hodna i Matka Maria panna takowého Syna, Slowa wtěleného i narozeného diwotworně, neobyčejně, nadpřirozeně! Sprawedliwě, sprawedliwě moudrý Salamoun, duchem swatým nadšen ohled bera na wssechny dcery Izraelské i křesťanské od počátku až do skonání swěta, mluwí w duchu k nejswětěissí panně: „Mnoho dcer, mnoho bohatstwí (to jest cností swatých) nashromáždily: Tys přewýšila wssechny“. To jest: důstojností mateřskou Synowi Božímu wýsadou panenstwí spolu obdařenou, přísłowí 31.

a odtuď cnoſtmi, záſluhami nikdy newyrownanými, i obzwláſſtní hřiſſných před Bohem ochranou, a záſtupy diwotwornou. Přiſluſſelo tedy, aby po krwawých záſluhách žijícího a umirajícího Ježíſſe, poſledni wůli odewzdaná Matka Ježíſſowa ſwatému Janowi w oſobě jeho, i nám wſſem za matku, dřiwe než do nebe s duſſi i tělem wzata, na obraze zpodobněna, w očích i w ſrdcích wſſech wèrných, byla pamatowána i nápomocná. Stalo ſe to, když nejſw. panna od ſwatého Lukáſſe na cypřiſſowé deſce, Nazaretſkého domku wyobrazená, ſtala ſe rozkoſſí nebeſkých ſtolníkowou (Deliciarum Dei Dapifera) podlé ſlow ſw. Bonawentury; nebo z toho ſtolku čaſtuje nepřebranými wždy drobtami miloſti i diwů. A pakli jmeno Maria ſladkoſt přináſſí; ó což teprw Maria ſama, Ježíſſe ſamého, jako nejſladſſí pokrm přineſſí hladowému ſwětu, přeſladkou do toho pokrmu ſtáwá ſe pobudkou! jako ſám w objewení ſe ſw. Kateřině Senenenſké wyjewil to; o čem Ludwik Blosius těmi ſlowy mluwí. „Jeſt od Boha wywolena, hotowa a uchyſtána, jako pokrm nejſladſſí, lidi přilákala a zwláſſtě duſſe hřiſſné.“ Podáwá ſe to wſſechno těmito drobtami we dwanácti čáſtkách, jak we dwanácti ewangelických koſſích ſebraných i nikdy newyčerpaných: a to následkem dwanácti hwězd apokaliptyckých (tajemných), přednoſtmi nad ſlunce jaſnějſſích, ſtráně nejſw. panny pečliwé o nás, w nebi korunujících, na rozmnožení jejích denně i rozmnožení wětſſí i wětſſí chwály nejſw. Božſí Rodičky panny Marie.

w litanii nejſw. p. M.

In Minil. Spirit.

Oddil prwní.

Na touhu jak ſwatých otcůw, tak též ſwatých 120 panen i wſſech wěrných maluje ſw. Lukáš obraz nejſw. Panny na deſce cypřiſſowé domku Nazaretſkého, jemuž diwotworné ozdoby z oſoby ſwé žiwoucí, a přítomná dodala nejſw. Božſí Rodička Panna Maria.

Cokoliwěk tu w té knížce podá se o počátcích obrazu toho nejsw. panny okolo let 1670 až do tohoto roku 1720, jak z počtu let jeho malowání, před nanebewzetím nejsw. panny (které bylo l. P. na dwa neb tři leta před tím) dowídáme se toho wsseho z knih starodáwných spisowatelům církewních, řeckých i latinských. Písmo i podání o tom od dáwnějších před nimi jsoucích, wzato jest; jako jejich obsahy nížeji položené znějí i doswědčují. Ale nad ta i mnohá jiná tu opusstěná, dosti, i welmi dosti jest swědectwí o tom, z codenních milostí i diwům obrazu toho nejsw. panny, na základě wíry i wědomosti wěrných křesťanům, doznáwajících a uznáwajících, pod přísahou i swědomím obdržené milosti ty diwotworné; leč dříwe, než o těch, začněmež o počátcích obrazu toho swatého.

Spisowatelé o sw. obraze tom.

1. Pokud jesstě žila nejsw. panna i bydlela s Krystem pánem i po smrti jeho, w společnosti wěrných tak přediwotwornou i prawdiwě nebeskou představowala w sobě swatosť postawy, mrawům i celého žiwota, že podle wsseobecného otcům swatých náhledu a seznání, diwem swatá a osobným s nebe zjewením se obdarowána od Boha, a jakby zbožněna byla. Rozessla se ta sláwa, jak příjemná wůně ssiroko; pročež jak smutní, klopotní k nejslíčnějssímu ze synům lidských Krystu pánu pro potěssení pospíchali, tak k nejmilejssí matce jeho nejsw. panně udáwali se proto, i hned w utrpeních rozweselowali se, we swaté wíře, naději a lásce božské, tudiž i w jiných cnostech swatých se utwrzowali; a k tomu wssemu cítili w srdci swém zápaly nebeské, z twáře její přeslíčně zářící. I tok to jest, co swatý Ignac biskup Antyochenský i mučenník ze slyssení o tom daleko, touzil widěti nejsw. Matku Ježíssowu a proto napsal list k sw. Janu apossolu, u kterého w domě přebýwala nejsw. panna jako poslední wůlí Krysta pána umírajícího na kříži, oddaná mu místo matky, těmi slowy: „Přísluššíli se mi, k tobě

Osoba žijící nejsw. Panna wssechněm milá, potěssitelná, a přikladná.

Sw. Ignac biskup i mučenník touží widěti nejsw. Pannu i o to prosí s. Jana listem.

„do Jerusalemské krajiny chci se wydati i widěti swa-
„tých, kteří tam jsou a obzwlásstě Marii Ježíssowu,
„o které powidají, že jest wssechněm zázračná, wssech-
„něm žádoucí. Nebo koho by nepotěssilo, widěti tu,
„i rozmlouwati s tou, která prawdiwého Boha poro-
„dila, byl-by ten nassí wiry a zákona přítel?“ Sw.
S. Dionysa o wytrženém widěni žiwouci nejsw. Panny list k sw. Pawlu apesstolu.
Dionysia Areopagity, biskupa Atenského, a mučenníka zas, taktéž list k sw. Pawlu apesstolowi, psaný z knih rozmanitých a jmenowitě Syxta Senenského tak začíná:
„Sluha a nejposlednějssí pomazaný Dionys nejwywo-
„lenějssímu nářadí nebeskému Pawlowi, naučiteli i
„knížeti zdrawí. Newěřil sem (wyznáwám před Bo-
„hem wůdce můj nejwětssí), že by mimo Boha nej-
„wyššího, i nejlepssího býti cos mělo, i od lidí poj-
„mouti se mohlo nad tu, kterouž já sem netoliko co
„se smýssleni, ale i těla týče, očima wlastníma widěl
„i pozíral i přihližel se co Bohu podobné a nad
„wssechny duchy nebeské nejswětějssí Matce Ježisse
„Krista pána nasseho; kterouž mi sstědrota božská
„z milosti Wykupitele, i chwála důstojenstwí Bohu po-
„dobné panny i Matky ukázala. Nebo když jsem od
„Jana zběhlého w ewangeliu i prorocích (který jesstě
„w těle přebýwaje, nyní jak slunce skwěje se w nebe-
„sích) byl uweden k nejwyssí panně, Bohu podobné,
„taká mne nesmírná božská jasnosť obklíčila zewnitř i
„úplněji objasnila se u wnitř; takowá též we mně
„rozhojnila se wůně wsselikých wonidel, že ani ne-
„sstastné tělo, ani duch nemohl wsseho i tak welkého
„sstěstí znakůw snésti. Ustalo srdce moje, ustal duch
„můj takowé chwály spaniloslí přemožen. Doswěd-
„čuji se (který byl w panně) Bohem, kdyby twoje
„božským rozumem pojaté wěci mně neučily, tu bych
„prawdiwým Bohem býti uwěřil, poněwadž žádná by
„chwála blahoslawených nemohla býti widěna, jak
„blaženosť ta, kterou já nesstastný nyní, a tenkrát nej-
„sstastnějssí zakusil sem. Děkuji nejwyssímu Bohu i

„božské panně i přednímu apoſſtolowi Janowi i tobě „w cirkwi wéwodícímu, knížeti wítězoſlawícímu, kteří „iſte mi takowé wěci nejſkwěleji i nejmiloſtiwěji zjed„nali. Buď zdráw.“ Což že tak bylo, potwrzuje učený Dionys. Carthusian ſlowy přeſwědčujícími, kniha I. Sen. Dist. 16. quaest. 2. Tolik o ſwatých božích žijících, toužících, aby nejſw. pannu widěli i toho doſáhli.

2. Mluwice zas o touze wſſech wěrných, aby widěli nejſw. pannu a jmenowitě w dalekých krajinách bydlící, aby aſpoň widěli obraz její w očích i ſrdci na památku, ſwědčí Canisius lib. 5. c. 22. těmi ſlowy: „Kdy tehdy mnoha lidí zbuzený byl úmyſl, aby Pána „i Boha ſwého w nebeſích králujícího Matku před ſe„bou widěli, a widíce ſluſſně ctili; ne wſſickni jednak „ode wſſad k ní přijíti i ſwé touze zadoſti učiniti „mohli, moudrý i náboženský ſpůſob wynalezen jeſt: aby „Marie aſpoň twář na deſce wymalowanou přijmouti „u ſebe mohli, a tu wěčnou památku, jak přítomní, „tak nepřítomní pro ſwou potěchu zachowali a jedni „druhým též wzájemně udíleli.“ Nepřiſſlo wſſak tak rychle k tomu, ale až po tom, blízko před nanebewzetím nejſw. panny uproſſením ſw. Lukáſſe do Jeruzalema přijíti majícího.

Wěrní zdaleka touží miti obraz nejſ. Panny.

3. Přebýwali toho času w Jeruzalemě ſwaté panny, kterých bylo 120, pod dozorem nejſw. panny, jako mistryně ſwojí nebeské, poſluſſny i pilny učení i řádůw nejſw. panny, jako wzmíněný Dionys. Carthus. tamtéž kniha 5. kap. 22. píſſe o něch těmi ſlowy: „Co „denně, neb příhodného času učila nejſw. panna nej„ſſkaſtnějſſí ſhromáždění ono, dwě ſtě pannen, které „do její úſluhy a řízení odewzdány byly.“ Ty tedy ſwaté panny pomyſlily dobře o dobrém jakéms maliři, aby obraz nejſw. panny wymalował, w němž z země do nebes přeneſſena bude. Právě, jako řízením božſkým, nahodil ſe toho času Lukáš ſw. ewangeliſta, umění malířſkého dobře wědom, který že byl netoliko

120 pannen ſwatých s nejſwět. Pannou w domě Jana ſw. přebýwají.

Lukáš ſw. apoſſtol byl i předním malířem.

lékařem, podlé slowa sw. ewangelia, ale i slawným malířem, píše starodáwný Nicefor lib. 2. cap. 43. Item lib. 6, cap. 16; Item lib. 14, cap. 2; Item lib. 15, cap. 14. tak též i jiní rozmanití spisowatélé řečtí i latinští twrdí to, jako se níže ukáže Contra Patrem Papebrochium novissimum. Jak mile tedy sw. Lukáš we spo-

Nejs. Panna naučila sw. Lukášse psáti ewangelium.

lečnosti se swatým Pawlem apoštolem, jakožto nerozdílný soudruh jeho, přišel do Jeruzalema na poručení sw. Pawla, sw. Janowi napřed, a potom samé nejsw. panně na milost, rozmluwu i naučení oddaný, sepsal sw. ewangelium i wypsal důkladněji, obšírněji tajemstwí wtělení syna božského a wykoupení nasseho, nad jiné ewangelisty, od samé nejsw. panny wyučený, jako Idiota lib. Contem. cap. 3. z důwodůw dáwných swědčí mluwě w duchu k nejsw. panně ta slowa: „O přebla„hoslawená panno Maria! tys učitelkou byla dokto„rům, i mistryni apostolům, odkud i bl. Lukáš (které„mu se mezi jinými ewangelistami opsání božského wtě„lení přiznáwá) pořádku ewangelií od tebe Maria! „že se naučil, ústní podání jest.“ Když se sw. Lukáš byl mnohým tajemstwím swatým naučil od nejsw.

Sw. Lukáš ap. maluje obraz nejsw. Panny živouci i přítomné při malowani.

panny i ewangelium sw. skončil a blízko nastoupiti mělo nanebewzetí nejsw. panny, zwěstowané jí skrze anjela, z nařízení a wnuknutí božského, panny ty sw. prosily Lukášse sw. o wymalowání obrazu nejswětějšší panny, jako matky i mistryně své na čtwerohranné desce cypřissowé, již hotowé w domě sw. Jana, při které nejsw. panna sedala, práci ruční (kterými se po modlitbě zaměstnáwala) wykonáwala, swaté písmo čítala, o tajnostech božských i wěcech nebeských přemýšlejíc. Desku tuto slzami swými skrápěla i poswěcowala, a kdy posilu potřebowala, při něm zažiwala pokrmu, jako se níže ukáže. Zned tedy chystal se sw. Lukáš k malowání obrazu tohož na té desce, jakoť wymalowal barwami k wýrazu podobné živosti hledanými obraz ten nejsw. panny i malinkého Ježíše

na lewé ruce její. O tom Sixtus Senen. in biblioth. lib. 2. lit. L. píſſe těmi ſlowy: „Blahoſlawený Lukáš, „po napſaném od ſebe Kryſta wykupitele žiwotě, obraz „též jeho, i matky jeho ſſtětcem a barwami wymalo„wal“. A wýſſe jmenowaný Nicefor, jako dáwnějſſí i wědoměјſſí, wědoměji i zřetelněji dokládá lib. 15. cap. 14. těmi ſlowy: „Nejſw. matky obraz, ſw. apoſſtol „Lukáš ſám ſwýma rukama wymalowal, kdy jeſſtě „žila a tu deſku widěla a při tom příjemnoſt twáře „ſwé nadchnula.“ Jaká zas příjemnoſt i žiwoſt twáře té w obraze tom byla a jak ſe ſprawduje i ſhoduje do žiwa s twáří žijící na onen čas nejſw. panny, opſal to ſw. Epiphanius když ſouměrnoſti neb wrozenou úměrnoſtí twáře i oſoby žijící nejſw. panny takouž, jaká jeſt nyní w tom obraze opſal doſtatečně; o čem čítati lze níže w kap. V., z níž jaſno jeſt, že ſw. Lukáš wymalowal obraz ten nejſw. panny, jeſſtě žiwoucí i přítomné obrazu tomu, kterému přediwné ozdoby z oſoby ſwé dodala nejſw. panna.

4. Pakli zaſe nějaká pochybnoſt, uwažujících základ hluboké pokory nejſw. panny nalézti ſe může: že by nejſw. panna tak pokorná a za žiwobytí ſwého dowoliti měla malowati ze ſebe? To wſſak ſe wywrací lehko příkladem ſamým nejpokornějſſího ſyna jejího, Krista pána, který jſa wzorem i učitelem pokory a žádoſti Abagara, krále Edeſſy, zadoſt čině, twář ſwou nejſwětějſſí ſám diwotworně wytlačil na rouſſe, i jemu na památku ſwou, a jeho potěchu poſlal, z té příležitoſti i příčiny, jako ſwatý Damascen. lib. 4. Ortb. Fid. cap. 17. píſſe těmi ſlowy: „Kdy Abagarus, Edeſſy „král, w té příčině poſlal malíře, aby obraz Páně wy„kreſlil a malíř pro jaſnoſt, z twáře jeho wynikající „pojmouti toho nemohl, ſám ke ſwé twáři roucho při„ložiw, obraz ſwůj wytiſknul.“ Tož i jiného času, jda s křížem na horu Kalwarii učinil, wytlačiw ſwou nejjaſnějſſí twář na plátně Weroniky, který obraz

Kryſtus pokorný na žádoſt lidſkou wyobrazuje obraz ſwůj.

Nejs. Panna powoluje wyobraziti obraz swůj z pokory.

chowají až doposud. A proč i matka jeho nejsw. panna widouc duchem prorockým potřebu původního obrazu swého na památku swou a pro potěchu lidskou (jaká nyní jest, i bude wždy z prozřetelnosti božské) měla by odporná býti wůli božské, když tak pokorná i poslussná byla? a neměla by powoliti, obrazu swého malowati při přítomnosti osoby wlastní? kdyžto pokora tím wětssí jest, čím wětssí posluſſenſtwí pánu Bohu k wůli tak chtícímu, nařízujícímu, aby prawdiwý obraz z živoucí a přítomné Marie byl počátkem jiných obrazů, její podobou, milostí i diwy rozslawených po swětě, jako se nyní děje. Wſſak jiní lidé z wůle, i moci božské za života rozmanitými diwy slynuli, přichylnost, úctu a sláwu u mnoha lidí měli a přece jak pokornými byli! ne sobě, ale Bohu samému přiwlastňujíce to na wětssí chwálu jeho. Proč tedy i nejsw. panna, jak jen možná, tak pokorná i nejpokornějssí (která uctiwosť tak welikou u Boha samého pro pokoru swou měla, jako sama o sobě mluwí: Quia respexit humilitatem ancillae suae: (poněwadž wzhlednul na pokoru služebnice swé) a měla by pro bázeň lidské ſſetrnosti nedowolowati malowání obrazu ze sebe. Přiznati tedy máme i za wěc wíry pobožné hodnou, na základě hluboké pokory nejsw. panny i důkazů z wyswědčení i důwodů předstawených, že ten obraz sw. z živoucí i přítomné nejsw. panny od sw. Lukásse malován byl.

Rozličné obrazy praci swatého Lukásse.

5. Píſſe wýſſe jmenowaný Nicefor lib. 2. cap. 43. ta slowa: „Twrdí se, že sw. Lukáš nejprwnějssí obraz „pána Kryſta i té, která ho (jako Boha zdobilo) po„rodila, matky takže i knížat apoſſtolůw malířſkým „uměním wymalowal, odtud na celý ku přebywání „slouživší swět, tak cti hodné i drahé dílo poſtaweno „jeſt.“ Wſſak Juſtin Miechov. Disc. 220 in Lat. Deiparae píſſe: Za času putowání swého na swatá i zázračná místa, widěl obrazůw nejsw. panny od sw. Lukásse wymalowaných 14, kterých to obrazůw tolik

a prawdiwè od sw. Lukásse wymalowaných, že by skutečná jistota byla, není o tom úplného swědectwí, když i owssem Kanisius upírá to a twrdí, že to snad jiní po sw. Lukássi malíři podle swého náwrhu i uměloſti, cos na podobnoſt toho, wymalowawsse tam ty druhé, odporučowali je i wydáwali je pod jmenem sw. Lukásse, jako nálezce malíře prwotního a lid též prostý i pobožný w prostotè swé uwěřil i rozhlásil to, kolik lidí miloſti, diwy nejsw. panny z obrazůw těch zkusili, jako i nyní po různých místech w swětě, i od rozličných obrazů nejsw. panny zkoussejí. Potwrzuje to, a o jediném toliko obraze tom nejsw. panny prawdiwě i napřed od sw. Lukásse malowaném mocně dowozuje jmenowaný Kanisius lib. 5. de Maria Deipara cap. 22. těmi slowy: „Abychom co možná nejwíce přestáwali na tom, že jeden toliko obraz, zwlásstě od sw. Lukásse wymalowán byl, o němž tak mnozí swědčí, a nikdo z pobožných nepochybuje, než i jiné obrazy té panny, ač cizou rukou dělány byly, přecež rukou sw. Lukásse naznačeny býti mohly, poněwadž prwní mezi nejstarssími na způsob Lukássowa prawzoru wyobrazeny byly. Slussně tedy, kamkoliw se dostaly, jméno přijemnèjssí od prwního půwodce onoho Lukásse zachowati zdají se“

Obraz ten nejſ. Panny, zwlásstě sw. Lukásse práce a jiné možna udané.

Potwrzuje na konec i dokazuje jistotu obrazu toho od sw. Lukásse malowaného stolice apoſstolská, která wýsadám a odpustkům na Jasné Hoře nadaným dáwá ten název: „Swatá panna Jasné Hory Cenſtochowſké od swatého Lukásse malowaná we králowſtwí polském zázraky nejslawnèjssí a t. d.“

6. O desce pak, toho obrazu nejsw. panny podaní jest takowé. Když mladičký Ježíš s matkou swojí nejsw. i Josefem sw. bydlel w Nazaretè w domku nejsw. panny, učí nás ewangelium, že byl jich poslussen a rosta zatím w letech i silách práce chápal se též i chystal se wždy, to do práce wětssí. A že Josef

swatý řemesla tesařského byl zběhlý, pomáhal mu w tom poslussný Ježíš: jako kdy dwanácteletní učil w chrámě Jeruzalemském a wssichni umění i zázrakům diwili se, i mluwili mezi sebou: „Zdaliž tento tesař není syn Mariin?“ o čem sw. Marek w kap. 6. Potom nedlouho žil, i umřel sw. Josef w přítomnosti Ježísse i Marie, o čemž sw. Epiph. haeres. 78. Po smrti sw. Josefa zanássel se Ježíš prací tesařskou a co potřeba bylo doma dělal, jako sw. Justin mučenník in dialog. contra Triphon. lib. de veritate Relig. písse ta slowa: „Kdy za syna tesařského powažowán byl, ne„umělým w prawdě (jak písma zwěstowala) ukázal se „řemeslníkem; i za takowého též powažowán byl, nebo „též řemeslnické, mezi lidem jsa, dělal práce.“ Tu tedy práci w rukou maje, widno jest, že s sw. Josefem, neb též po smrti jeho dělal tu desku pro potřebu domácí i pro jedení na ní. Jak mile zas umřel na kříži Ježíš, nejsw. panna oddaná za matku Janowi swatému i do domu jeho w Jeruzalemě přijatá na obydlí doživotně, jako se níže ukáže, snadně, že tam ubohé nářadí swé domácí stěhujíc i tu desku též potřebnou přestěhowala, na které obraz byl malowán jako w čas popisného ohledání domku Nazaretského, spisujíc, co bylo w Loretě wypsáno, též čeho se nedostáwalo těmi slowy: „Desku pak panny nejsw. má „Censtochowa w Polsku.“ Což by bez důwodůw i wědomostí dawných napsáno nebylo. A ačkoliw tyto důwody byly i jsou, přecež l. p. 1517 za časůw Zigmunda prwního krále polského, Mikuláš Lanckronský, jako posel weliký do Cařihradu wyprawený, z pobožné zwědawosti dowídal se historie toho obrazu od počátku i dowěděw se wsseho od starých knězůw řeckých, zapsanou tu historii majících, jak se wrátil, podal o tom zprámu králowi oddaw co zwlásstní dar historii o tom obraze na pergamenowých arssích wylíčenou s wymalowanými několika cos znamenitějssími dějinami

O desce cyprissowé kdo ji uděl? wyswětleni.

toho obrazu: a tento wýtisk prawý nachází se na Jasné Hoře a w něm mezi jinými články, důwody jak wýsse se shodujícími, ta též jsou slowa jeho: „W prawdě blahoslawená deska ta wlastnostmi zázračnými se skwějící, která osobním požíwáním panny Marie poswěcena i jejími pobožnými slzami skropena byla, o čemž níže řeč bude. Že zas deska ta obrazu nejsw. panny jest z cypřissowého dřewa, to jest wěc patrná, nebo w očích i rukou nassich zkoužka i důwod toho jest, a w těchto krajích není trudno o cypřiš, který wůni wydáwá ze sebe i trwá wěčně i nikdy neprachniwí, ani od čerwá skažena nebýwá a t. d.“

Deska obrázku nejs. Panny jest swatá?

Oddíl druhý.

We zbořeni Jeruzalemském jak byl zachowán? i jak sw. Heleně objewen a potom do Carihradu přenessen obraz nejsw. rodičky boží panny Marie.

1. Dříwe než přistoupíme do ohledání řeči i látky w oddíle tom, nebude od místa, předeslati napřed i uwážiti krátké sebrání historie té napsané nápisem římským, na tabuli měděné wyobrazené: které Anton. Spinellu. Soc. I. in Throno Deip. Vir. c. 20. a. 30 začíná od swých slow těch: „W polském králowstwí, na Jasné „Hoře „Čenstochowa“ zwané, jest obraz bohorodičky „od značného wěrných zástupu, welmi nábožně ctěný, „který na měděné desce w Římě léta milostiwého 1600 „zwlásstním právem nejwyššího papeže i wážnosti „představených s mnoha swatými a blahoslawenými „národu polského wyobrazený ohledají.“ O jeho počátku, i přeslawných zázracích uwedu obrazu toho nápis, toho wsseho se dotýkající, a w ten právě způsob: „Ten obraz b. panny Marie Čenstochowské byl od sw. „Lukásse wymalowán a od Heleny císařowny z Jeru-

Historie o obraze nejsw. Panny krátce opsaná w Římě.

„zalema do Cařihradu ustanowen, který skrze ruce „Nicefora Karlowi welkému dostal se: ten zas Leo„nowi ruskému knižeti úsilně prosícímu dal ho konečně, „když rus w prowincii polskou byla wtělena, Wladislaw „kníže Opolský l. p. 1382 na Jasnou Horu, Čensto„chowu nazwanou, přenesl jej. Jizwy pak, které na „jeho sšíji jsou, od tatarůw a které na twáři widěti „jest, od husitůw zasazeny byly, které žádnými bar„wami nikdy zastřeny býti nemohly. Mnoho zázraků „z toho obrazů pochází; mezi jinými sedm umrlých, „kteří k žiwotu nawráceni byli; mnoho posedlých „oswobozeno, slepí, umírající, tonoucí otroci a různý„mi nemocmi stísněni, božské pomoci zakusili a co „denně zakoussejí.“

To jest krátké sebrání z nápisu římského s připomenutým wýsse titulem apossstolské stolice, s wýsadami Jasné Hory shodující se. Nyní k začátku řeči i látky toho oddílu wrátiti náleží se.

2. Po nanebewzetí nejsw. panny, když dosti pozdě, to jest roku p. 68. přednostowé Florus římský i Coleſtus syrský, za Nerona císaře obořili se na židy w Jeruzalémě i wůkol, po smrti císařůw Nerona, Galby, Ottona i Witellia l. p. 72 za Wespasiana císaře římského od Tita syna jeho, i wojsk jeho římských, pohanských, dne 14. dubna obležen byl Jeruzalem z hory Oliwetské, i jak po strassném zawraždění židů hladem, mečem i ohněm pobořen do dne 8. září, jak tam diwotworně zachowán byl obraz ten nejsw. panny w domě Zebedeowě Jana sw. apossstola, není zřejmého způsobu i swědectwí w tom, a to slussně: nebo nenáleželo obrazu tomu objewiti se i proslawiti se prwé,

než by dřewu kříže sw. jak teprwé po zjewení se i nalezení kříže tak se stalo. A že pán Ježíš za života swého před tím, pláče nad Jeruzalemem i předpowídaje nejprwé obležení, i zboření toto Jeruzalema, důkladně a zřetelně ostříhal jmenowitě wěřící tomu, aby wčasně ussli z Jeruzalema, pročež mnozí z nich učinili tak. Taktéž i sw. Jan wystříhal je, úmyslně od Boha zůstawen byw k tomu, jako Eusebius lib. III. histor. c. 4. i Corn. à Lap. in Joanem c. 21. Ale též stolici učitelskou sw. Jakuba apoštola, nejprwnějšího biskupa Jeruzalemského, na které učil a kázal, wynesli w náležitý čas, dwěma lety před tím i zachowali w celosti na zwlášstním místě jako Euseb. lib. 7 hist. c. 14. píše i dokládá, že až do let jeho sejití se swěta w celosti trwala. Tok wedle důwodu toho slussně i shodně rozuměti i za to míti třeba, že též obraz ten, tak swatý ostatek i owšem swětějšší, než mistrynì moudrosti nebeské, stolice učitelská, a královny nebes i země stolice na onen tam čas pilněji i zázračněji z opatrnosti božské zachowána byla.

Stolice učitelská sw. Jakuba zázračně zachowána. Tok i obraz Panny diwotworkyně.

3. Píše Nicefor podle zprávy Evodiusa lib. 2. cap. 3. že Zebedeus, otec Jana i Jakuba sw. apoštolův, znamenitou měl usedlost w Galileji; po jehožto smrti sw. Jan swůj díl prodaw tomuto, přestěhowal se do Jeruzalema i na předměstí při hoře Sion, wystawěl sobě dům, w kterém jaké tajnosti dály se, opisuje krátce těmi slowy: „W tomtéž samém domě Janowě, „nejprwé paschu, tajemnou hostinu, pán s učenníky, „ustanowil. Odtud píseň odspíwawsse na horu Oli„wetskou wyssli do Jetseman. Tam z bázně před židy, „učenníci zamkli se. Tamže dwěrmi zamčenými, kdy „z mrtwých wstal, od nich widěn byl, a kdy dechl na „twáře jejich, ducha swatého dal jim. Tam osmého „dne potom Tomássowa wira byla posilněna: Tam „duch swatý w podobě jazykův w den swátečný stou„pil. W tom domě potom přečistá matka Krystowa

„až do posledního dne život swůj trávila.“ O tomto domě, a w něm o obrazu tom nejsw. panny řeč, jak tam potom nedlouho w zboření Jeruzalemském byl zachován? Ach pro tak welike tajnosti, i obraz tak swaký, hoden byl ten dům, i w něm obraz sw. tajemného a samému toliko Bohu zjewného zachowání na potomné časy. Jakož slussně mnozí twrdí, že ten dům na předměstí Jeruzalemském, zidům oněm pro wycházející z něho paprsky, jak blesk hrozné, byl strassný a nepřistupný a wěrným toliko přistupný. Druzí zase twrdí, že dům ten byl newiditelný očim zlostným, a protož zwlásstní anjelům strázi obstoupený, od plenění i w zboření onnom, od záhuby diwotworně zachowán, až do časům objewení i oslawení jeho, po objewení i wynalezení kříže swatého, jako se níže z Nicefora ukáže, i z jinych řeckych spisowatelům. O tom tak též mysli pozdějssí historie té spisowatelé duchowní: „Ondřej Ziemici, Mikuláš Wilkowiecko, Ondřej Goldnowský, i Simon Starowolský, kanownik Krakowský, in Diva Claromonta. Wssak Nazaretský domek nejsw. panny, který w Loretě se nachází, pro zlosti lidské znikl jim z očí, a newědomě, zázračně přenesli jej anjelé z několika míst. A proč obrazu bohorodičky nejsw. panny tak swatého i potřebného neměl pán Bůh zachowati w zboření Jeruzalemském od oněch zlostných pohanům? Ani ho též pán Bůh chtěl na ten čas w jiné daleké strany unésti, ale chtěl ho miti tudiž nedaleko kříže sw. při hoře Kalwarii, pro objewení swého se času, i přislibeného w jiné strany křesťanské, jako i domku nejsw. panny.

Dům sw. Jana při Jeruzalemě plný tajemnosti sw. pročez s obrazem nejsl. Panny zázračně zachowán.

4. L. p. 326 a po zboření Jeruzalemském 288 přissel čas určený objewení znaku sw. kříže a zároweň i obrazu toho nejsw. panny, zachowaného dotud w Jeruzalemě z nowa wystawěném a do obywání tak křesťanům, jako i nekřesťanům slouzícim: kdy sw. Zelena cisařowna, matka Konstantina welkého, cisaře po

předcházení znamení s nebes a doznání milostí diwotworných tak w uzdrawení císaře toho od málomocenství ohawného na křtu sw., jako i jiných w wíře swaté i rozmnožení wiry utwrzujících pustila se z daleka do Jeruzalema, we snu bywssí napomenuta wýrokem s nebe: aby hledala i poznala místa swatá; ani stářím wysokým swých let, ani též dálkou cesty zadržena nebywssí přissla do Jeruzalema hledat dřewa kříže sw. i jiných ostatkůw, neb nástrojůw umučení Kristowa; jakož ukázáním božským od nejstarssího Zydowina, odtud Quiracus nazwaného, pokřtěného i na biskupství Jeruzalemské poswěceného, a potom mučenníka za Juliana odpadlíka (apostaty) (o čem Christ. Adrichomius) nalezla místo ohyzdným kostelem pohanským již ztracené, kterýžto kostel rozbořiti přikázala i zříceninami i smetím zaházený kříž sw. s hřebíky i jinými wěcmi nalezla. To již poklad ostatkůw samého Krysta w očích i rukou: ale poklad ostatkůw po jeho matce jeho nejsw. panně pozustalý, w hlawě jesstě Zeleny byl. Twrdí řečtí i latinssti spisowatelé shodně wssichni: že Zelena sw. po wynalezení a wítězoslawném na ten čas powýssení kříže sw. s jinými tam známkami, dowědewssi se o shromáždění Bohu poswěcených panen, pozwala je na oběd i s takowou je pobožností obsluhowala, že za wěc nehodnou to powažowala, wyzýwati k jejich uctění i obsluhám swých služebnic: protož sama w postawě služebnice rukama swýma potrawy jim nosila, nápoje podáwala, wodu na ruce lila; i tak králowna swěta, i matka říssе, služebnic Krystowých služebnicí býti se powažowala a t. d. To wssak nikoliw w ten způsob prosto, i nikoli bez příčiny zwlásstní učinila. Nebo wýsse zmíněný Mikuláš Lanckronský, od Zigmunda prwního krále polského, jako poslanec na wýchod a jmenowitě do Cařihradu, hlawního někdy města řeckého roku p. 1517 pro zwlásstní též wědomost o obraze nejsw. panny Censtochowské poslaný, we zprawě swé o něm na pergamenowých listech připsané králowi tomu i

Zelena sw. hledá kříž sw. w Jeruzalemě.

Zelena sw. slouží při stole swatým pannám.

Zpráwa starých kněžů řeckých o obraze nejsv. Panny.

weřejně oddané, (kteráž listina prwotní jest na Jasné Hoře) začíná níže těmi slowy: „O tom tedy obraze „ctihodném, w tomže Bizantium (Carihradě) od staro„žitných klášterníkůw pečliwě wyzwidaje se, prawdi„wou s pláčem zprámu od jednoho nejstarššího z nich „o počátku obrazu mile wzpomenuté panny nejsw. „uslyssel jsem; kterouž slowo od slowa, jednoduchým „slohem, na swatých powaze i swědectwích založenou „sobě poznamenal jsem a t. d.“ Po wylíčených dále slowech i jistotě o obraze tom; jak od sw. Lukásse wymalowán byl na desce, w Jeruzalemě a domě Zebedeowě Jana sw. a na prosbu panen i wdow swatých, pisse w ta slowa: „Byl ten ctihodný obraz w ře„čeném domě u sw. žen i panen w weliké uctiwosti, „pro božskou pobožnost, i zásluhy bl. Marie při zbo„ření ukrutném města Jeruzalema, které se stalo roku „40. po umučení páně, tak, že žádné příkrosti, ani „násilnosti ten dům sw. neutrpěl, k weliké potěsse by„dlicích w něm. Měli wssak tu sw. desku s jinými mno„hými ostatky na místě skrytém a přistojném a t. d. „a nastupující na wzájem též sobě zprámy podámali „o hodnosti té desky. Tajemstwí pak to u sebe měli „do wůle božské: nebo pokoj dobročinností panny i „jejího syna těssil je, w poctění i na stráži takowého „pokladu.“ Tolik na utwrzení wzmíněné wysse řeči o zachowání toho obrazu zázračně, za času zboření Jeruzalema i dále. Leč o dostání se obrazu toho Zeleně i poslání jeho Konstantinowi císaři, jako synowi jejímu, pisse tedy těmi slowy: „Přibyla bl. Zelena do „Jeruzalema s welikou okázalosti hledajíc kříž páně „a t. d. a kdy rostla w ní pobožnost i nábožnost, po„čala se tázati: Co byl za staw žiwota, wychowání „i sejití matky Krystowy? Powidají židé, že o tom „newěděli, a toliko dům swatý a starý oznámili jí, „w kterém nemálo křesťanůw přebýwalo pro pří„stup i pohled oněmže strassný. Wstoupila do toho

Dům i w něm obraz nejsw. Panny za času zboření Jeruzalema zázračně zachowán byl.

domu bl. Zelena i s welkou úctou byla přijata. A ptající se po matce Kryſtowě, ſkryté tajemſtwí wyjewily panny ſw. jak bl. Maria po muce ſyna ſwého w tom domě po wſſechny dni, až do ſſkaſtného do nebepřechodu přebýwala a t. d. Tázány ſjouce řeholnice: jeſtli jaké oſtatky ſwaté té panny u ſebe mají? nezatajily podle wůle božſké, ale drahý poklad otewřely pro potěchu již utužené církwe, který přes tak dlouhý čas pobožně chowaly. Co zas za oſtatky tam byly s tím ſwatým obrazem, církew ſwatá i ſlawná w Cáchách ſwědčí a t. d. Uwažujíc bl. Zelena, jaké w domě onom ſlyſſela tajnoſti i jak drahý poklad, za ſluſſnou wěc powažowala, aby chrám na čeſt bl. Marie z teſaného kamene wyſtawen byl a t. d. Swaté oſtatky udělené ſynu ſwému Konſtantinowi w. již w Byſanciu Cařihrad hlawni město zakládajícímu obětowala.

Sw. Zelena táže se o nejſ. Panně, která obraz i jiné ſw. oſtatky obdržuje i poſilá ſynowi.

5. Jak zas Konſtantin wážil ſobě pokladu toho a cti nejſw. panny ſwědčí Nicefor lib. 8. cap. 16. opiſujíc za času církewního ſboru Nicejſkého, od Konſtantina cíſaře častowání otcůw ſw. jizew jejich mučennických libání, a potom pozwání jich do Cařihradu nowě wyſtaweného, na poſwěcení jeho nejſw. panně i píſſe těmi ſlowy: „do Cařihradu přijíždějí i poſwě„cení den ſlawnoſti odbýwají, nekrwawou oběť při„náſſejí, modlitbami i ſliby město hojně odporučují, „upewňují, a což boharodici poſwěcují, nowý Řím i „panující Cařihrad nazýwají.“ Odtud tedy Cařihrad, nebo nowý Řím (nebo ſtarý Řím we Wlaſſích darowal Konſtantin Silweſtrowi ſw. papeži na wěčné časy) zwán byl městem panny Marie, jako Theophanus píſſe lib. 5. cap. 13. Tok Kanizius potwrzuje těmi ſlowy: „Město ono celé, které swěta diwem, i královnou „měſt od některých ſe nazýwá, Boha i pána naſſeho matce Marii za Alexandra biſkupa poſwětil. Odtud obywatelé Cařihradu Marii sobě za patronku wždycky

Nejſ. P anně poſwěcený Cařihrad nowý.

měli i onu ſwé otčinè miloſtiwou a dobročinnou wěcí ſamou býti uznali. O tom uznání miloſti i zázrakůw z obrazu toho nejſw. panny podotkne ſe trochu níže. A z těchto ſlow poznati třeba: že w nowém městě tom, nejſw. panně poſwěceném, hned byl obraz ten ſw. i w paláci w pokoji, nebo w kapli zůſtáwal pro codenní pobožnoſt Konſtantina a to na místě modły fortuny (ſſtěſtí), kterou Konſtantin z paláce wyhodil, a ten ſw. obraz umíſtil, maje jej za neomylné ſſtěſtí i obranu říſſe ſwé. W čem ho i jiní náſtupci, cíſaři wýchodní náſledowali přes několik ſet let, jako Julius Caesar Bullenger lib. 2. cap. de imper. Kom. ſwědčí těmi ſlowy: „Křeſtanſſtí cíſaři místo modły fortuny obraz „blahoſlawené Marie panny za wůdce aneb průwodce „ctili.“ O tom i Simon Starowolſký, kanownik Krakowſký, in sua Diva Clarom. má ta ſlowa: „Swatý „obraz w kapličce paláce Cařihradſkého s jinými oſtatky „od Konſtantina poſtawený w uctiwoſti byl u řeckých „cíſařůw až do časůw Karla welikého.“ A ačkoliw tato tak powažná a oprawdiwá ſwědectwí o tom jſou, jak ſe již jinde položilo, přece zaſe někteří ze ſpiſowatelůw čas i ſpůſob doſtání ſe obrazu toho z Jeruzalema do Cařihradu wynalezají i wſpomínají, (jako to bývá ne jednou, že netoliko we ſwětſkých ale i we ſwatých hiſtoriích, pokud ne do článkůw wíry ſw. ale do wěření toliko proſtého, pobožného podaných, některé wěci, dějiny, i články přeměňují, podle podání něčího, ačkoliw časem též mylné) i udáwají: „Jako by obraz ten ſw. ne od Heleny Konſtantinowi, ale dlouho po jejich ſmrti od Eudoxye, Theodoſia, cíſařowny, Pulcherii ſeſtře Theodoſia poſlán byl: a to při příležitoſti ſlow Nicefora lib. 14. cap. 2. takých: „Koſtel tak též (wyſtawěla Pulcheria), která dráhy wůdcůw nazwiſkem ſlawný jeſt, w kterém ſwatý ten obraz, který Lukáš apoſſtol na deſce wymalowaný zůſtawil, i ſwatou přízi i wykupitele ſamého pás, rownè jako poklad, který jí Eudoxia

Obraz nejſ. Panny w palácích na místě modły fortuny.

císařowna (kdy z Jeruzalema wyjela), poslala, aby chowán byl, starala se, nebo ta slowa pilně uwážiw, lehko i patrně přeswědčiti se může, že w nich ne jednostejný smysl, nebo porozumění, o jednom toliko zároweň dařе sw., ale dwojí a o dwojím končí se: když zwlásstě o obraze dáwno před tím chowaném w Cařihradě, a zwlásstě o pokladě ostatkůw sw. od Eudoxie nedáwno poslaných řeč s prawdopodobností ta jest: aby obraz ten a rowně jak poklad od Eudoxie poslaný chowán byl, starala se. Kde rozdíl obrazu toho a t. d. od pokladu ostatkůw jiných jiného času poslaných poznati? Ano i roční dějiny církewní opisujíce přítomnost Eudoxie té w Jeruzalemě r. p. 438 ničeho newspomínají o obraze, ale toliko o ostatcích sw. které s sebou l. p. 439 wywezla z Jeruzalema do Říma a t. d. Že zas Pulcheria Arkadia císaře dcera a sestra starssí Theodosiowa, panna welké bohabojnosti, rozumu, řeckého a latinského umění, Bohu oddaná, wystawěla kostel ten, aby obraz ten w něm chowán byl: bylo to na nějaký čas, ale jako před tím, tak i potom zůstáwal w palácích císařských w pokoji, anebo w kaplici, jako se wýsse ukázalo a níže ukáže. Nyní dosti nechť bude na tom: že obraz ten nejsw. panny od sw. Lukásse malowaný z Jeruzalema od Heleny poslán byl Konstantinowi do Cařihradě i potom dlouho chowán tomže s úctou i s uznánim milostí i zázraků nastupujících.

pochybowáni o čase i spůsobě posláni obrazu nejs. Panny usnadňuje se, rozuměnim prawdiwým.

Oddil třeti.

Jak welice uctěn i poznan tamže w milostech diwotworných? Takže w pálení obrazůw sw. od ohně jak zachowán? a potom od Karla wel. císaře Leonowi knížeti ruskému darowán i na zámek Belský přenessen obraz nejsw. boharodičky panny Marie?

1. Pěkné i welmi pobožné z nadssení srdce domy-

ſlyli ſe wěci cíſaři wýchodní, po ſhodném ſenatorůw uſtanowení, kdy wítězſtwí nad nepřáteli rozličná ſlawíce míſta ſwé na wítězoſlawném woze uſtupowali obrazu tomu nejſw. panny, pomocí které zwítězili. Bywalo na co patřiti; kdy přednějſſí pánowé na rukou i ramenou neſouce ten obraz ſw. s welkou ctí a bázní, ſami ho na wítězoſlawný wůz zdwihali, ſtawili, a po wyſtlaných ceſtách, ulicích, doprowázeli: za kterým cíſař a po něm ſenatorowé pěſſky poſtupowali s okázaloſtí a přiſluhou (aſſiſtencí) welikou. O čem i Stanislaw Koběřický, wojewoda Pomorſký in sua D. Clarom. wſpomíná.

Obrazu nejſ. Panny wítězoſlawy činěné.

2. Co zas za miloſti, a co za diwotworné okuſili z obrazu toho w Cařihradě různými časy i dlouhými, nebo přes celé 500 let; krátce wſpomíná Kanisius lib. 5. cap. 22. těmi ſlowy: „U welikém wele„ní u řekůw byl chowán wždy obraz ten, obzwlášſt„ně kdy přibywalo pokaždé zázrakůw ſláwy: ſkrze „kterou Bůh w uctění Marie nábožnoſt býti přijem„nou ſobě ukázal.“ Tu před tím obrazem Konſtantin ponížil hrdého Sygiona, kterému za uražení welicenſtwa ſwého ne jinak dal ſe uproſiti, toliko před tím obrazem upadajícímu. Tomu i jiní cíſařowé ſe ſkláněli: kdy urážky ſwoje nejčaſtěji pro jméno i ſſetrnoſt w tom obraze Marie odpouſſtěli. I tak z půwodu i předcházení Marie, jako předchůdkyně ſwé (o čem wýſſe) do dáwné přicházeli laſkawoſti.

Obraz nejſ. Panny zázraky ſlyne.

3. Diwotworná wěc taktéž! kterou S. Anselm in act. Constantinop. Durandus i jiní píſſou: že ten obraz ſw. w pátky od neſſporních hodin přes 24 hodiny až do ſobotního wečera, newidanou rukou i úſluhou anjelůw odſloněn bywal, we dne jaſněji jak ſlunce, a w noci jak měſíc ſwítě, a tak teprwé w ſobotu o téže hodině z nowa zaſloněn; i z tétok, jako někteří ſe domýſſlejí, příležitoſti uſtanoweno, aby den ſobotní poſwěcen byl nejſw. panně s dodatkem mſſe ſwaté i officium parvum w chrámu páně.

Obraz nejſ. Panny diwotworně odſloněn na ſoboty.

4. Kolikráte zas koli nepřátelé dotírali na Cařihrad, a obywatelé k nejsw. panně w obranu se utíkali i obraz ten po náspech okolo města s průwodem i prosbami chodili, wždy zázračný odpor i oswobození wítězné míwali, jako o tom píše Řehoř II. papež, w listě ku Germanu, biskupowi Cařihradskému těmi slowy: „Obranitelky onné sw. i wšech křesťanůw paní přediwná díla, které w sobě jasná jsou, kterými ti též „mezi nepřátely zachowání jsou, nemají se tajiti.“ Neboť oni kdy se s welkou síleností bouřili, tolik nalezli na sebe odwrácení nepřátelského; tolik jejich dělo neprawosti mělo. Wšak to není diwná wěc: nebo jestli Bethulia skrze ruce Judythy israelské zachowána a t. d.? jakže nebylo potřeba i twé swatosti takowé obranitelky užiwajíc, nad nepřátely města zwítěziti i onuž wítězstwím korunowati? Od obrazu nejsl. Panny obrana od nepřátel.

5. Jakým pak spůsobem ta wítězstwí bywala, opisuje zřetelně Ammianus lib. 31. že w čas nejtěžšího nápadu na úterek, jak začali obcházeti po náspech s tím obrazem sw. to co den jednou w tenže úterek činili to i widali na swé oči: jako sabrauca et lugubre strepentia t. t. chraptawé a žalostně hřmot činící nestwůry wypadaly a na nepřátele podaly, jedny z ran mrtwol krew i hnis sesaly, druhé lodě na moři pohrouzely, jiné den s nocí rownaly, i okres temnotami zakýwaly a z města bran i náspůw widěli nepřátelé sami obry na stráži i wojska welké naproti sobě, w paradě a t. d. Protož potom w podobném strachu před nepřáteli, obywatelé městští, k obrazu tomu o pomoc utíkali se i prosili wolajíce hlasem: „Swatá boží „rodičko, která jsi nás tolikráte obránila, wyswobod „nás nyní od nepřátel syna twého i pohrouž je w „moři.“ I dočekali se wždy patrné obrany, jako dějiny řecké široko opisují a spomenutý Řehoř papež w listě k témuž Germanu biskupu dokládá ta slowa: „Wojna byla s bezbožnými, w které ačkoli newidomě, Obraz okolo města obnášený poráží Saracény.

„wzácného přecež wojny towarysse měl jsi, pána na-
„sseho Ježísse Krista, potom též swaté paní wssechněch,
„přečisté matky božské obraz, kterého obličej boháči
„skroussené prosí.“

6. Kacířstwo arianské ta sběř horssí než pohanská, nebo křiwowěrná, a nad to domácí, neustřežená; leč i ta diwotworně poražena na hlawu. Nebo když Gajanus, sekty té přízniwec, dokázati nemohl u Arkadia císaře wýchodního, aby kostely katolické Arianům otewřeny byly, a někteří senatorowé to jim zabraňující, hrdlem trestáni byli, sebrawssi luzu wojska tajemně, zradou i násilím opanowal dělo městské, stráže w branách pobil, i oheň založil. Zakusilo město Cařihrad w těžkém i neočekáwaném zmatku domácím obrany nejsw. panny obrazu tohoť, nebo jak písse Sozomenus lib. 8. cap. 4.: „widěli (spiklenci Ariané) nesčíslnou „welikost zbrojných, nerowným sílám swým strassliwých „i tak od swatokrádežných zlomyslností odraženi.“

Poráži i Ariany

7. Tam též w Cařihraděudál a se roztržka odrůzněného Cyrilla Alexandrinského se swatým Janem zlatoústým, patriarchou Cařihradským, kteréhož jméno tento Cyrillus z nechuti, ač slussně či neslussně, wymazal ze seznamu biskupůw. Měl potom takowé widění: Zdálo se mu, jako by ho sw. Jan obstoupen wojskem wyháněl z kostela a nesw. panna prosila za něho u sw. Jana, aby byl do církwe přijat, wypočítajíc mnohé jeho zásluhy a obzwlásstě to též, že se silně za její čest proti kacířům rouhačům zasazowal. Což uwažuje Cyrillus soudil sebe samého winným a sw. Chrysostoma do seznamu nawrátil, zbawení swé i smíření se obapolné nejsw. panně, která mu obraz ten we sně ukázala, přičítaje, o čemž Bzovius Melan.

Widěni nejs. Panny i její napomenuti we snu.

8. O jiných značných zázracích tamže psáti zde, bylo by příliš, ze kterých wssech ten zázrak nejchwalitebnějssí, že ten obraz sw., z kterého jak ze zřídla, jiné zázraky wyplýwaly, i na různé splýwaly, (jako áž do-

tud splývají) w obrazotworstwí Carihradském, i tam těch stranách východních, zázračně přes mnoho let zachován byl. Nebo když l. p. 723 začalo se od židůw u saracenů pohanů, rádi tomu byli saraceni, poněwadž že též nejednou pod Carihradem poraženi bywali od obrazu toho sw. po náspech w průwodu nosseného, i widala wojska naproti sobě bojující atd. jak se wýsse podotklo. Potom i mezi křesťany kacířstwí l. p. 726 ujalo se od Leona Isauríka císaře, w samém Carihradě z příležitosti židůw čarownikůw, prorokujících mu za to dlouholetné panowání i trwalo to obrazoborstwí přes 120 let. Pročež wyhazowány byly swaté obrazy z domů, i swatyň, sekány jsou, w stoky i oheň házeny; sw. katolici pak, kteří čest obrazůw bránili, byli mučeni a wražděni. Opíral se proti tomu mocně Germanus biskup Carihradský; to skrze wyslance, to i sám osobou swojí předhazuje před oči Isauríkowi bezbožnost tu; ale chyceného ohně i jedu rozsířeného nemohl již uduśiti, jako o tom Theofanes i jiní píssou. Že zas obraz ten nejsw. panny w tak welkém obrazoborském ohni zachován byl zázračně, není diw! když to ne teprwé poprwé: ale jako w zboření Jeruzalema (o kterém wýsse) tak i tenkráte zázračně zachován byl od Boha, či to od anjelůw, či též od lidí? Mohlo to býti že zmíněného Germana biskupa, horliwce o to, zachowáním stalo se, kterého jiné kostely, swatyně božské ostatkůw swých ochrancem zowou. Náhled mnohých prawdě podobněji twrdí: že wspomenutého obrazoborce Leona Isauríka císaře dcery pobožné, obratně a skrytě uchowaly obraz ten nejsw. panny w palácích. Jaká byla i do toho, ochotná welmi Antuza Kopronima syna jeho, a po něm císaře, dcera i panna, o které Monolog. Gregor swědčí, že se od cti obrazůw sw. odwésti nedala, a proto raději umříti chtěla. I to též hodná wiry wěc, že Irene císaře Leona Isauríka obrazoborce manželka, a skrytá ke zlosti mužowě katolička,

Zachowání obrazu nejsw. Panny w Carihradě od ohně obrazorcůw.

uchowala ten obraz sw. u níž w pokoji dwa jiné obrazy swatých nalezl Leo tonže, i z toho několik podezřelých, kteří ty obrazy tam wnesli, kázal zawražditi. Jakožkolwěk a kterýmkoliwěk z těch způsobem, wedle zalíbení božského zachowán byl ten obraz sw. dosti: že diwotworně zachowan, jak před tím w Jeruzalemě přes tři sta let, tak i w Cařihradě přes pět set let.

9. Po swržených s trůnu i světa, Leonowi Isauríku i Koproniminie synech jeho, kdy Nicefor zmocniw se císařství wýchodního za pomocí překoupených i odbojných kacířských biskupůw, nadzmíněnou Irenu císařownu poslal do wyhnanství na ostrow Principe a potom až do Lesbu, w ten čas Karel weliký, král francouzský, o wíru swatou i místo sw. horliwě se přičiňowal a sebraw swé i přiměřencůw wojska s křesťanskými pány, wedl wojnu se saracény pohany i sšastně je porazil, mezi kterými byl též i Leo kníže ruský, udatností i činností znamenitý. Tak tedy l. p. 801 wzatou i oswobozenou zemi swatou w pokoji zůstawiw, wraceje do swé říše, stanul s wojsky na řeckých hranicích. Rozuměje Nicefor (jako píše Zonaras), že Karel účastenství měl w přátelství s Irenou dožiwotném, a křiwdu jí učiněnou pomstit wyjel mu wstříc s blahopřáním pro tak weliké wítězství i prosil přes Řecko i Dalmacii jeda, ne dobře s Karlem smýšleje kdyby jako: ale to pán Bůh obrátil w dobré, a že též Karel nakloněný prosbami jeho, četně s wojskem wšsed do Cařihradu, jsa w tom ostražitý. Tam přijat jsa patřičně a počastowán královsky, aby též byl jako král hojně obdarowán, ukazowal mu Nicefor poklady své i obětowal mu, co by se mu líbilo: ale zpozorowaw, že Karel jak bohabojný pán, i již pln jsa wšeho, neměl náklonnosti do světských pokladůw, tedy do pokladu swatých ostatkůw dáwných doprowodil ho, aby z nich wzal, co by se mu líbilo. Tím mu teprwé zadosti učinil i královsky podarowal Nicefor, jak wýše jme-

Obraz nejs. Panny Karlowi darowán w Cařihradě.

nowaný nejednou Lanckronský píſſe těmi ſlowy: „A „napřed obdržel ctihodný i ozdobný obraz blahoſla„wené Marie, malowaný od ſw. Lukáſſe, s náležitým „opſáním počátkůw hiſtorie jeho, zawinutá z hrobu „páně, kamizolku bl. panny, we které byla w onu „ſſkaſtnou hodinu porodění pána; dwa páſky we dwou „monſtrancích Kriſta i matky jeho, které ona ſwýma „rukama udělala, pás páně na kříži, korunu trnowou „pána naſſeho ne zúplnou, kopí, malou část kříže ſw. „i zawinutou hlawu ſw. Jana ſkatého we wězení.“ Tyto oſtatky ſw. (mimo ſamý obraz nejſw. Panny) oddany potom od tohož ſw. Karla do koſtela w Cáchách widěl tamže zmíněný Lanckronský, kde též tělo neporuſſeného toho ſw. Karla ſpočíwá.

10. Tak welikými Karel w. obohacený poklady obraz ten nejſw. panny wywezl z Řecka, těſſe ſe jím, jako jediným ſſtěſtím na způſob cíſařůw wýchodních křeſtanſkých. A kdy ſe ſpojenými pány i jejich wojſky táhnul, přicházeli mu w dráze wſtříc Leona knížete ruſkého poſlowé z ruſi, dajíce znáti o tatarech, říſſi jeho mečem i ohněm puſtoſſících, aby poſpíſſil proti nim. Pročež přinucen jſa tak welikou a náhlou potřebou Leo na cestu wybírati ſe počal: kterého král lituje tak pro neſſtěſtí jeho na ruſi, jako též pro ſſtěſtí ſwé s ním w zemi ſwaté, odměnil, přiſlibuje ho uſpokojiti za práce, i odwahy dokázané proti ſaracenům, tím, co by mu ſe w pokladech jeho líbilo. A ten pán jako křeſtan neulakomil ſe na bohatſtwí zemſká, ale widě ſklonnoſt Karlowu i přiſlíbenou miloſt podle žádoſti ſwé, proſil obzwlášſtě o obraz nejſw. panny od Nicefora w Cařihradě darowaný. Podiwil ſe Karel neočekáwané proſbě o obraz tak ſwatý i zmátl ſe daným jednou ſlowem na wůli Leonowu i když ſobě wywolil počal ſwou přípowěď na spět bráti, odmlouwaje proſbě jeho, i wymlouwaje ſe potřebou, i jedinou potěchou ſwojí obrazu toho jediného. Naléhal mocně Leo při-

pomínaje na přislíbení, a nikoli na jiný poklad toliko toho obrazu sw. proti nepřátelům říssе swé potřebný, na konec skloniw se nízko do noh jeho, wymohl na Karlu, že mu musel darowati obraz ten nejsw. panny. I tak Leo uspokojený tak drahým wyznamenáním dal se s wojskem na cestu k wlasti na rus, přiwážeje obraz sw. pod četnou přísluhou četného wojska celého. A ačkoliw Leo ten kníže hlawní město na rusi Lwow od swého jména wystawěl, neuwedl tam jednak obrazu toho sw. ale na zwlásstní daleko zámek Belský, a tu ho složiw a z předu zlatem i drahými kameny a ze zadu stříbrným plechem osadiw, pozwal knězí řecké k němu, aby chwály božské i matky božské pilně opatrujíce, jeho strážci byli. Jaké zas, i jak zázračné milosti Bůh w. skrze ten obraz sw. činil u prostého národu přisslo w zapomenutí. Ten byl nejwětssí diw, že rus k wíře sw. nawrácená na ten čas wěrnou a wděčnou tak swaté paní býti prokázala se přes 500 let. To jest též zwlásstní: co tamže na Belském zámku z téhož obrazu napodobena byla podoba nejsw. panny, i w Wladimíře uschowaná, a potom do Moskwy přenessená! a kdež Moskwa o něm se přeswědčila ne jednou proti názezdům tatarůw, postawili mu kostel wspanilý z pokladu císařského, o čem wýrazně a pěkně Sigismundus Liber Baro, in Hoberstain in Comment. Rerum Moschovit. Téhož dotknul i Gvilhelm. Gumpenberg in Atlantis Mariani Centuria VIII. O ostatních zas dějinách toho obrazu téhož sw. na Belském zámku i o zadané ráně w sstji obrazu toho od tatarské střely za času nápadu tatarůw, i w dobývání zámku, bude níže w nastupujícím oddíle V. o jizwách obrazu toho sw. třech.

Tohož času od Karla darowán Leonowi knížeti ruskému.

Oddil čtwrtý.

Z Belſkého zámku na Jaſnou Horu Čenſtochowſkou jak přeneſſen, poſtawen? i přízwaným z Uher klášterníkům ſw. Pawla prwního pouſtewníka, pod ſtráž oddán obraz nejſw. bohorodičky panny Marie?

1. Když Kazimír weliký, král polſký, ſyn Loketkův, ſwobodnou rus zkrotil, podmanil a ku polſce přiwtělil l. p. 1349, nemohli ſe jednak uſpokojiti wſſichni, nebo mu jeſſtě pět nejcelnějſſích zámkův wolného s poddáním ſe bránilo wſtupu i práwa t. j. Chelm, Grabowec, Horodlo, Sewoloſſa i Belz, na kterém ten ſw. obraz zůſtawal. Až teprwé l. p. 1370 za Kazimíra, Ludwik, král Uherſký na králowſtwí polſké wſtoupiw a těch pět zámků chwalebně doſtaw, pokořenou rus zůſtawil i oddal Wladiſlawowi knížeti Opolſkému, jakožto pokrewnému ſwému, jakožto místodržitelowi polſka, poſtawenému na místě ſwém, když do Uher wybral ſe. Jako náměſtníka králowſkého Wladiſlawa polſko přijalo; rus toliko a nejwíce jmenowané ſpiklé pewnoſti znowu proti němu rotiti ſe začaly: ale i ty hned pohromil i dobyl Wladiſlaw. Prohlížeje tedy zámky ty, nalezl w Belſkém zámku obraz ten ſw. již ne w takowém jako před tím uctění, které poněkud we zmatku i piklech uſtálo, jinak pěkně i bohatě ozdobený. A že w přítemnějſſím byl místě, přeneſl ho do horního jaſnějſſího pokoje na kaplici obráceného. Měl ten obraz ſw. i má: že ačkoli wſſem ſe wſſechno ſtane, přecež pro podwýſſení cti ſobě náležité, zwlášſtě náklonnoſti králowſké k ſobě táhne. Což cítě w ſobě i Wladiſlaw, umyſlil bydleti, i umíſtiti ſe při přítomnoſti i přímluwě obrazu toho ſwatého a rozuměje, že již po uſpokojení neſwornoſti i prací úplného bezpečenſtwí i pokoje požíwati bude, rozwinuw korouhwe wlaſtním nákladem zjednané, coſi nemnoho nádwor-

Obraz nejſ. Panny po mnoha let za Ludwika krále polſkého na Belſkém zámku knize Wladiſlaw uctiwá.

ných pro Belskou twrzi, ke stráži obrazu sw. i úsluh swých zůstawil.

2. W krátce potom tataré do Walassské země wpadsse i do poblízké rusi wtrhnuli a nedomyslíwsse se dostatečné pomoci válečné, oblehli zámek Belský i Wladislawa w něm. Zastrassený Wladislaw náhlou přemocí nepřátelskou, nemaje posílek lidských, utekl se ku nebeským, i kdy již dobýwali zámku, upadna před obrazem sw. prosil nejsw. pánnu, aby ona sama, jako paní zástupůw, zastoupiti ho ráčila. Cokoli bylo lidí, bránili se mocně z důly, i z hůry dajíce odpor nepřítelowi, kterým dopotud we zdích husté nesskodily střely: a Wladislaw na zemi křížem leže před obrazem sw. nejwroucnějssí ku Bohu i nejsw. panně modlitby obraceje, čekal jisté s nebe posíly. Tím časem střela tatarská oknem do téhož pokoje aneb kaplice wpadssi utkwěla w ssíji obrazu sw. od které rána anebo jizwa dotud trwá a žádnými barwami i uměním malířským zahladiti i zamalowati jí nemožno. Tu srdečným i horoucím žalem o čest matky božské kníže proniknut, jako by to jeho samého srdce zranila byla střela, živým zawolá hlasem o pomstu. „A proč ó panno „swatá nemstíš se za swé křiwdy?“ W ten čas teprwé poznali tataři mstiwou ruku božskou nad sebou, když denní swětlo shaslo jim w očích a ukrutná temnost zamknula je w sobě, z které ohromní wypadali obři bijíce na ně i od zámku odrážejíce je a tataři wřesstíce sami na sebe zbraně obraceli i jako ssílení, jedni mrtwí padali, a druzí chtíce se zachrániti bloudili po polích. Widěl kníže diwotworné i patrné s nebes posílky i hned srdce i síl nabyw s onou trochou nádworných lidí wypada ze zámku, tatary mečem poráží, ostatní nedobité, jedné w otroctwí beře, a druhé rozhání, jako z úmyslu pousstěje je, aby mluwili o tom, co se stalo, za uražení nebes i země králowny w obraze tom swatém živé.

Tataři dobýwají zámku Belského.

Střela tatarská rani obraz nejs. Panny w ssíji.

Zázračná oplátka božská nad nimi.

3. Po odewzdání wítězoslawných díkůw Bohu w. i nejsw. panně, jako wítězitelkyni za tak zázračné i zjewné wítězství, rozesla se ta sláwa ssiroko; nebo Wladislaw skrze poslance i zajaté otroky tatarské, poslané Ludwíkowi králowi, toho času w Uhrách bydlícímu oznámil wssechno i zároweň prosil, aby ho odpustil (dal dowolení) do swého knížetství Opolského na Slezsko; a za práce i odwahy w pokoření rusi i porážení tatarůw, aby mu ten obraz sw. dowolil wzíti i wywésti s sebou do Opolí, udáwaje důwod nebezpečenství jeho od surowých národůw, aby znowu na jakou nepřissel potupu. Obdržel tedy, jak touzil, obraz ten sw. w náhradu zásluh, od Ludwíka dowolený, který ceně sobě nad klenoty a poklady swěta, wybírati s ním se počal. Diwná wěc, která se tehdy stala wedle oněch slow psalmisty sw. „Pán rozprássí rady „národůw, rozhazuje zas mysli lidské i zamítá soudy „knížat.“ Kdy kníže Wladislaw staroslliwě a ochotně wybíral se s obrazem sw., aby ho z rusi do Opolí na Slezsko přewezl, žádným způsobem i mocí nemohli ním z místa hnouti, i podiwil se i strnul na to kníže souže se a přestrassený tím zázrakem, udal se na modlitbu před obraz nejsw. panny, sám jen zamknuw se w kaplici i na zem upad, prosil o oznámení wůle božské; w tom usnul a měl zjewení, aby obraz ten z wůle božské i nejsw. panny na Jasné Hoře nad Censtochowou, nedaleko Olstinského zámku umístil; i slíbil to w widění onom. Jak mile se probudil, to též zjewně přislíbil mocně: teprwé obraz sw. bez wssí překážky se ctí wzaw, sám ho do ukrytého wozu, nebo kočáru postawil, nežně owinuw i w dobrém zamčení opatřiw. O tom wíry hodní historye té spisowatelé i Bzowius tak též i jmenowaný nejednou Lanckronský, posel welký do řecka w swé wlastnoručné listině králowi polskému Zykmundowi prwnímu darowané, píssou; i bylo to wssechno s jinými od počátku obrazu toho

Wladislaw kníže uprosil obraz nejsw. Panny i do Opolí s nim zamýsslel.

Promněňuje pán Bůh zámysly ty, a na Jasnou Horu urěnje.

s dějinami opsáno, i s obrazem oddáno, ale za času wpádu husitů (o kterých níže, zahynulo hodnowěrně a toliko sláwa rozneſla ſe o tom, a ſwědectwí wiry hodná zůſtala. Co by zas za příčinu tajemné wůle božſké bylo, ne w Opolí na Slezſku; ale na Jaſné Hoře Čenſtochowſké w polſku, při hranici Slezſké, w ſchowárně pokladu toho wſſem přiſtupného i údilného; lehko i pobožně domyſliti ſe hodí, jak z dáwných, tak i z nynějſſích okoličnoſtí a t. d.

Staniſſtě obrazu na Jaſné Hoře wedle wýroku božſkého.

4. Stanul tedy ſſkaſtně kníže Wladiſlaw s obrazem tím w ſchowárně, nebo zamknutí dobrém jak s pokladem w pokladnici doprowoděném na Jaſné Hoře we středu po ſw. Bartoloměji l. p. 1382. Stanul zároweň i wůz neb kočár s obrazem na místě, jako u cíle od Boha uſtanoweného, a od nejſw. panny oblibeného, wedle wýroku i znaku onoho; i nebylo moci lidſké naproti moci, i wůli božſké, dále ſe pohybowati s obrazem ſw. teprwe jako hoſtem ſe ſtawujícím a již jako hoſpodyni na swém místě zázraky wſlaweném. A že na tom místě Jaſné Hory byl koſtel farní (o kterém níže) i tak hned zrowna do koſtela wneſſený obraz ſe cti přiſluhujícího knížete i lidí jeho, jako tím časem mohla býti ſlawnoſt i přiſluha.

Bratři řádu ſw. Pawla p. p. z Uher přizwáni na Jaſnou Horu.

5. Rozmýſſlel ſe kníže, které by duchowní za ſtrážníky obrazu tak ſw. wybrati i založiti pro neuſtáwající chwálu božſkou i nejſw. pannu na Jaſné Hoře měl? a nedlouho rozmýſſleje rozhodnul ſe z nadſſení božſkého a ſlyſſení o bratřích řádu ſw. Pawla prwního pouſtewníka, jak dáwno před tím, ta w ten čas kwetoucích ſwatoſtí bohomyſlného žiwota i prácemi we ſpaſení lidſkém w králowſtwí uherſkém, aby je přizwali i založili na Jaſné Hoře. Měl to z poručení Ludwíka tohož jako krále uherſkého i zakladatele jiſtých kláſſterů řádu téhož, ſlyſſe, jak pán Bůh některých těch kláſſterníkůw bohabojnoſt zjewowal, jak za žiwota různými znameními i mluwením často bl. Jana

Kapistrana těmi slowy: „Kdo chce widěti swaté w těle, „ať jde do Noztre i přizná wrátiw se“ tak i po smrti wyrůstajícími z úst jejich na hrobech kwěty, a předstawení powstáwali z pokory, nechtíce míti žádného za swatého u lidí, ale toliko u samého pána Boha: o čem mnoho w kronyce zákonné a t. d. Jakož z té příčiny, mimo samého sw. Pawla, prwního poustewníka, jako otce i patriarchy řádu tohoto, není nikdo z bratrůw kanonizowán, ačkoliw tolik blahoslawených mučenníkůw i wyznawačůw nachází se, ze kterých někteří po smrti neporusseni (jakož i zde w polsku w Oporowském kostele řádu toho leží bl. Stanislaw Oporowius, kazatel i před tim Jasnohorský prowincial) o kterých pečowání za swatého wyhlásseni, jiní řádowé biskupowé i mocnáři pobouzeli předstawené a dali tomu pokoj, majíce za to: že dosti jest samou nejsw. pannou jako královnou wssech swatých w obrazích řádu tohoto w polsku, to w uhřích i kde jinde nejslawnějssí chlubiti se. I tak jmenowaný kníže Wladislaw bratry na Jasnou Horu přiwolal z uher; obraz nejsw. panny oddal jim pod stráži téhož roku rychle i kostel založil a t. d. A po něm i jeho nejwyššším wládci Ludwíkowi králowi Wladislaw Jagiello králem zůstaw, z jistých příčin zákonůw korunních to wssechno zas znowu založil, základu přidal i tak zakladatelem stal se na nowo. A odkudby zas místo to Jasnou Horou nazwáno? Ne toliko proto, že jasná wyhlídka ukazuje se patřícím daleko, ale že tu obraz ten nejsw. panny co denně skwěje se zázraky a t. d.

Swati u Boha ne u lidi.

Nejs. Panna za jiné swaté.

Oddíl pátý.

Twáře obrazu Čenstochowského s prawdiwým živoucí nejsw. panny soumérem porownání; na kterém tři jizwy, jedna na sssji od střely tatarské a dwě na twáři od bodení husitůw, kacířůw zasazené jsou na znamení zastupující nás hříssných od ran božských nejsw. bohorodičky panny Marie.

Weličenſtwo králowny nebes i země nebo poſtawu obrazu toho s prawdiwou žiwoucí na onen čas nejſw. panny ſouměrem porownati, i opſati doſtatečně, ačkoliw nemožné, dílem proto, že zde cos wětſſího wyniká, aniž ſe widí, dílem že ſe pod čas mění, to weſelí, to zarmoucená, ta miloſtiwá, to hrozná, to jaſná w očích proſtých i čiſtých, to od očí zloſtných odwrácena, a jak w mráčku zatemněna a ani by zanikla, aneb zhaſla tak newiditelná: jako ſe ukáží příklady o tom w čáſti druhé o zjewenich ſe nejſw. panny w rozdílech dwou, a zwláſſtě we druhém ku konci; i jako Petr Roſprza, přeſlawné akademie Krakowſké profeſſor, i chwalořečník obrazu toho před lety wíce než dwouſtými, opſal to werſſi těmi:

Obraz ſe mění, to powážný i milý to hrozný i mſtiwý.

„Což ty žiwého, newím, lidu množſtwí dýchati zdáš ſe?
„Podſtatu jenž myſlí, twůj že obraz w ſobě má.
„Diwno také toto jeſt, žeť w něm jak w deſce žiwoucí
„Často i obličej bezděky proměňuješ:
„Kdos weſelou tebe buď (což diwno je welmi) žaloſtnou
„Zbožnou zas tě jiný rozhněwanou uwiděl.“

Protož i nejpřednějſſí maliři, když obrazu toho uſilowali nákres učiniti, aby zpowolna malowali jiné wedle něho, nedouky, ſproſtáky ſtali ſe w umění i rozumě podle toho, jako níže bude o tom w následujícím oddíle ſſeſtém. Pro porownání jednak, ačkoliw nepojatého obrazu toho ſw. prawdiwým žiwoucí nejſw. panny ſouměrem w twáři i poſtawě ať to jeſt na paměti; co u wěci ſamé opſal S. Epiph. lib. adversus Marcionem i Nicefor lib. 2. cap. 23. podáwá o tom zprámu těmi ſlowy: „Byla Maria we wſſech wěcech uctiwá i „powážná, welmi málo i to potřebné wěci mluwící, „k poſlouchání ochotná, i welmi přijemná, čeſt i úctu „wſſem oddáwající, wzroſtu mírného, ač jſou, kteří „mluwí, že něčím mírnou wyſokoſt přewyſſowala. Přiſluſſné w mluwení ſwobody užiwala, bez ſmíchu, a „bez pomatení ſe, a bez hněwu nejwíce. Barwy byla

„ke pšenici podobné, wlasu žlutého, oči bystrých i „přižloutlých a na způsob oliwowé barwy zřenice w „nich mající, brwy její byly dolu swislé i přistojně na„černalé. Nos přidlouhlý, rty kwetoucí i slow slad„kosti plné. Twář ne okrouhlá, ani končitá, ale něco „přidlouhlá, ruce taktéž i prsty přidlouhlé; byla ko„nečně beze wssí wzneseností, upřímná i nejméně twáře „nesmýslející, i choulostiwé ale pokoru znamenitou mi„lující, při ssatech, které nosila, byla spokojena s bar„wou jí příslussící, což i nyní swaté její hlawy při„krytí ukazuje: a že krátce powím, we wssech jejích „věcech weliká dána jí byla wděčnost a t. d.“ Dopotud sw. Epiphanius, ze kterého slow i poučení, kdo chce o wssem se dozwěděti, ak upřímným okem, bohomyslným úmyslem wpatří se w obraz ten s opsanou ad vivum souměrností živoucí panny shoduje se, jako ho Lukáš sw. wymalowal sstětcem, a dějepisci perem opsali.

Postawa, souměrnost nejs. panny živouci prawdiwá.

2. Z těchto příčin, powažujíc duchowenstwo obraz ten za tak swatý, tak zprawděný i tak dáwný a přes okolo 1670 let do těch časůw trwalý, ustanowili na několika synodách dieceselnych krakowských, za několik biskupůw a obzwlásstě za času j. o. j. m. kněze Martina Sisskowského l. p. 1621, právo o obrazích takowé i takými slowy: „Přeblahoslawené panny boží rodičky, obrazy „malowati, nebo wymýssleti we způsobě nad míru světáckém „zwlásstě cizozemském, swětském, nedopoussťime, aniž tak ma„lowaných w kostele wystawowati nedowolujeme, ale třeba, „aby jak nejskromnějssím i nejstydliwějssím způsobem, i stro„jem malowány, aneb ryty byly: jako w Čenstochowě na „místě slawném wymalowané widěti neb jiným tomu podob„ným způsobem.“ Jakož podle toho práwa, dáwněji i později ustanoweného, řídili se malíři i malowali obrazy nejsw. panny z Čenstochowského: z kterých jak některé milostmi i zázraky slynou, bude o tom zwlásstní oddíl nastupující. A nyní o jizwách třech obrazu toho sw. od zbraně nepřátelské zasazených.

Na synodách právo o malowáni obrazůw nejsw. panny toliko Čenstochowského.

3. Po uložení obrazu toho ſw. na Jaſné Hoře, které l. p. 1382 ſtalo ſe; potom po letech 48 t. j. l. p. 1430 naſtoupila nepředwidaně bouře huſitůw kacířůw, kteří nowo zoſnowaným w kotrbě odſſtěpením Jana Huſa kacíře nakažení, od jména jeho huſity a čaſtečně tábority nazwáni byli. A kdy Hus té prokleté ſekty wynálezce ſpálen, za času ſněmu wſſeobecného w Koſtnici za Zikmunda cíſaře, Žižka nějaký toho bludu i wzdoru náſledownik, ſtal ſe obrancem té wíry i ſebraw luzu na wojnu ſlepě jdoucí, w Čechách, Morawě, i we Slezſku ſſkody a nepokoje welké činili, města cíſařſká napadali, koſtely loupili, katolíky zabíjeli. A že Čenſtochowa nad hranicí Slezſkou blízko jeſt, o kterém místě ſwatém a zázračném ſlyſſeli, a pokladůw ſe nadáwajíce z ofěr a almužen nejſw. panně podaných; wědouce zároweň, že tu ſám toliko koſtel s kláſſterem bez wſſeliké obrany, přitrhli náhle na Jaſnou Horu we ſtředu welkou po neděli kwětné (ačkoliw Dluhoš, dějepiſec jináče píſſe, že w ſamou neděli welikonoční), hned tedy uderili na mnichy, na chwále božſké trwajících, jedny hned powraždili, a druhé rozptýlili i tak teprw, co bylo ozdob nejſw. panny pobrali, zničili, anebrž i knihy, wýſady i papíry potrhali na náboje (patrony); w tom též i prwotní liſtina buď popſané počátky o prwotním obraze tom ſw. jak byl od ſw. Lukáſſe malowán w Jeruzalemě i w Carihradě i na Belſkém zámku zachowán, zahynuly; přitom i akta nebo knihy o zázracích obrazu toho ſw. od počátku uložení jeho ſe ztratily. Protož o počátcích těch ſwědectwí až z cizích knih ſtarodáwných církewních otcůw, i z jiných pozděiſſích dobirany jſou, jako ſe wýſſe položilo. Swědectwí wſſak o zázracích doznaných, proto zpuſtoſſení nikoli wſſechny w té knížce jſou, ale až potom pozdě, jak obraz ſw. wzat, obloupen a ſprawen byl, a na ſwé místo přiwrácený ſlynouti znowa počal.

Huſitůw kacířůw nápad na Jaſnou Horu.

Wraždění kláſſternikůw a krádež klenotů a wýſad a t. d.

4. Málo to jesstě wssechno, a za malou sskodu počítáno, co se stalo, ale co se s samým obrazem sw. stalo na konec, to sskoda nejwètssí i nenaprawitelná. Kdy to učinili a táhnouti nazpět měli, umyslili jediný králowstwí polského klenot nad klenoty, obraz nejsw. panny s sebou wzíti, newědomo k jakému účelu, čili na Jidássům prodej obrazu tak swatého katolikům někde na Slezsku aneb dále? či též na wětssí potupu jeho? I wzali obraz na wůz, bez ochrany i zakrytí, samo wojsko napřed sslo, a obraz wézsti za sebou kázali druhým ke Slezsku. Ledwa že ho dobré tři hony uwezli, na to místo, kde nyní kostel sw. Barbory a nowiciat při něm jest, zastawil se wůz s obrazem, jak wrytý, aneb wrostlý w zemi, jehož ani koňmi pohnouti ani sochory wyzdwihnouti, ani žádným způsobem užiti nemohli. Jeden z oněch pacholkům diwících se, i zlořečících obrazu, jako sprostému dřewu i na nic nepotřebnému i tak těžkému i nepohnutelnému, ze wzteku i smèlosti nad jiné, wylezl na wůz, chytil obraz, i wssí mocí o zemi ním tak udeřil, že se obraz na tři kusy rozdrtil, samé wssak twáře nejsw. panny, i pána Jeżísse zůstaly celé. Neuspokojil se tím zrádce, že již obraz sw. rozdrcen, w blátě zamazán jest, owssem se tím wíce jesstě rozlítil, že twářím to nic neusskodilo i chtèje ho celý rozsekati i zahubiti, zawolal na druhé napřed ubèhlé na koních, aby se proto wrátili. Zatím jeden z oněch přikwapiw i bodouna dobyw, počal sekati obraz a wolal: „Nyní se rozpadnouti musí ta modla papežencůw;“ až ledwa že dwakráte kal u lice prawé obrazu a po třetí se rozpřáhnul, wyzdwižené ruky spustiti dolů nemohl i tak stoje ztuhlý a zkamenělý oslepl, i upad zdechl nesskastně. Tak patrně trest božský za wýstrahu majíce druzí sobě, a w rozlícené zlosti naprawiti a zdržeti se nemohouce, zamýssleli toż co i onen obraze, ze kterých jeden co smělejssí, mstě se za smrt towaryse, podnesl ruku s bodounem, i rozpřá-

Obraz nejs. Panny beroun z Jasné hory.

Zastawuje se wůz s obrazem w poli nepohnutelný

Stlučený o zemi i na troje rozdrcený.

Uderení dwakráte w twář prawé lice.

hnul se s druhé strany, aby twář rozsékal, a to se též s ním stalo, co i s prwním. Tu teprwé přestrasseni trestem tim obrazoborci i jak hromem omráčeni, a slepotou poražení, kdy utikati počali, spadajice i krky s koní lámajice, jedni po dráze zůstáwali bez dusse a druzí doběhsse wojska o půl míle, mezi Kawodřou a Džbowem w poli, dali znáti o tom, ale ani ti, ani oni neussli trestu božského: nebo náhlou smrtí, jak nakaženým powětřím potrestáni padali jak mouchy, některých toliko cosi nemnoho zůstalo nedobitcůw božích, snad to byli katolici, toliko že wzati i přimusseni byli do té nesskastné spřeže a to pro wědomost o tom wssem, z kterých o jednoho katolika pozůstalého rodě i rodině wzácné z Čech, wzpomíná Rospřa, jako tam toho wěku nejbližssí žiwotem i spisy o tom; že ten pozůstalý žalem proniknutý nawrátil se hned ze Slezska na Jasnou Horu a za towarysssstwo se zlou společností pokutowal a t. d. A že pán Bůh mezi jinými hříchy těžkými, i za okradení kostela ne jednou tresce, dopustil tehdy, že i ti lotři pobrali; podrápali wssechno, jak chtěli na Jasné Hoře, i netrestal je hned, leč jak mile se na obraz i čest neisw. panny osopili, tak hned déle trpěti jim toho nemohl, a tak zwlásstní pomstou uderil na ně, že i po smrti těch obrazoborců mrtwoly tak smrděly, že smradu jejich netoliko lidé ale i howada psi snésti nemohli a ptactwo samého powětří jim nakaženého se stranilo, jiní přeletujice upadali zdechlí, až lidé z poblizka sehnaní s welikou těžkostí a odwahou museli je pochowáwati z dráh i polí do dolůw, jak nakažené zdaleka háky wláčice pro nějakou nákazu i tak mohyly nad nimi po rolích, i kde mohli wysypáwali: které potom po dlouhém čase pro potřebu gruntů na úrodné pole rozrýwali, a zakopané s nimi zbraně nejednou wyoráwali.

Trestáni dwa napřed.

Trestáno potom wojsko.

5. Po skončené porážce, bez dobitého taseného meče lidského, rozprássení klássterníci zběhli se, a na-

lezsse obraz rozdrcený, zhanobený w blátě myslili o čisté wodě, aby jak nejdříwe omyli jej; tuk při tom místě wyprejsstil se pramen živé wody, která až do dnessního dne w náležité ochraně i ozdobě jest, i z které čerpajíce wody rozličné a w různé strany daleké berou s sebou na různé nemoce, tak lidem jak i dobytku welice pomocné, jak se w příkladech té knížky ukáže a jako značný kdys poeta, nebo básník K. Michal Krasuský Soc. Jesu w knížce své pod názwem Regina Poloniae Part. 5. Ode 22 slokami rýmowanými opsal to obssírně. W té tedy prameníté wodě napotom s wylitými z očí i ze srdce zraněného slzami smíssené, klássterníci obmyli obraz nejsw. panny i z pole jak na bojisti padlé paní své ostatky swaté na zpět na Jasnou Horu zawezli a rozwažujíce, co s tím činiti, i kde se o oprawení sw. roztlučeného obrazu udati, pěknou i od samého pána Boha podanou měli příležitost, které nezamesskali.

Pramen čisté wody wyprýsstil i pomáhá lidem i dobytku.

6. Byl ten čas w Krakowě Wladislaw Jagello, král polský, z wojny pruské chwalně co wítěz se wracejíce, kterému město Krakow kdy wítězoslawné oddáwá okříky a tu královny polské nejsw. panny obraz na troje roztřískaný, od zbraní obrazoborcůw dwakráte čerstwě w líce twáře raněný okazují klássternící Jasnohorsští. Ustal průwod weselý, zhasla okázalost zemská před ukrutným zatměním wywolené, jak slunce Marie. Proniklo to srdce královo žalem, jak železem ostrým, který nad obrazem tak swatým i nad uražením božským i matky božské tak těžkým bolest cítě by byl pomyslil o pomstě swatokrádcůw, kdy by ho byl sám pán Bůh nepředesssel náhlým strestem onným. A něco se utissiw, poručil obraz sw. magistratu, senatu Krakowskému, aby ho w soudné jizbě na radnici umístili wěrně, pilně, na dalssí rozkaz královský. Tím časem zawoláni jsou mistři malíři, lehko i neznatelně spojili částky porouchané ale rány dwakráte wyplniti

Obraz roztlučený do Krakowa zawezený k wůli napraweni.

Uderení nemožná zamalomati a proč?

i zamalowati nemohli. Pozwáni ſſou i jiní řečtí malíři, ale i ti ačkoliw barew přiměřeně k tomu wybírali, natírali, malowali; zamalowali, tuť to odpadlo w noci ani znáti toho malowání nebylo; takto ty drobnomalby malířſké ſwatá twář měřící ſe pryč odmítala od ſebe a to ſluſſně, aby widěl ſwět, co to za znamení, jak zaſtupujíci králowſtwí od ran božſkých nejſw. panny w obraze ſwém, i jak těmi jizwami nikdy nezhladitelnými ſe honoſí. Uznal to král i wſſickni jako wědomí i očití ſwědkowé zázračné ty zprávy božſké, i odtud přeſtaw na wůli božſké král pobožný kázal z pokladu ſwého přiozdobiti obraz i s oddaným nazpět do rukou klášſterníkůw wydati ſe na ceſtu, na ſlawné dowezení jeho na Jaſnou Horu.

Obraz ſw. odwezen z Krakowa na Jaſnou Horu i ſtane pod horou.

7. W čas naznačeného dne wydání ſe s obrazem ſw. na ceſtu, ſbíhalo ſe wſſe co živo, z Krakowa i z okolí; i tak w průwodě od krále naznačeném, ſenatorůw, magiſtratu, i wojſka, jako též duchowenſtwa i různého ſtawu lidí, odwezen obraz ſw., které to odwezení chwalořečník obrazu toho j. m. kněz Simon Starowolſký kanownik krakowſký in sua Diva Claromontana popſal náležitě. To též neobyčejno i diwno, že kdy pod Jaſnou Horu přiwezli obraz, zaſtawili ſe koně s wozem pod horou, dále pohybowati ſe nemohouce. Domyſlili ſe duchowní powinnoſti ſwé (kterouž ne rychleji učiniti měli, až by obraz dále na ſamou horu přiwežen byl) i přiſtoupiwſſe ſe cti, obraz ſw. na ruce wzali, neſli a hned na míſto w koſtele hotowé, s průwodem i zpěwem, při hudbě, zanesſſe poſtawili jej, jak před tím. Odtud tedy znowu, jak před tím četné ſběhy různého ſtawu i hodnoſti z různých krajůw, i ſwojích i cizých brali úděl i dobrodiní zázračných, právě každodenních zakouſſeli. Odtud takže i o obraně míſta toho myſleti počato, a to z příležitoſti útoku takowých lotrů, jako i jiných potom zbújníkůw, ne toliko Swedůw ſſtěſtí zakouſſejících, ale i jiných ná-

čelníkůw a kacířůw knížete Karnowěckého, zběři na Slezsku, takže i w polsku goralůw zbůjníkůw a potom i nějakého Zbrožka poláka, náčelníka zbůjníkůw a t. d. na to pomýsslejících, toliko že mysli a ssíky jejich pomátl pán Bůh, zwlásstě též při nechuti již upewněného místa sw. o kterých taktéž wiz ku konci knížky této w části dewáté. A že na onen čas nikoli hned nepřisslo do založení zdí i obrany, přisslo jednak swého času zwolna z milosti boží i dobročinnosti několika nejjasnějsších králůw i celé řísse polské, o kterých takže na swém místě řeč bude.

Obrana místa sw. jak potřebna?

Oddil ssestý.

Některých obrazůw nejsw. panny z původního obrazu Čenstochowského malowaných, a milostmi i zázraky w polsku i kde jinde proslawených počátky, za udělení milosti opětowaných nejsw. boharodičky panny Marie.

Nikoli teprwé po husitech, i jejich dwakráte zasazených ranách w obraz ten swatý, malowány byly obrazy s toho i s těmi jizwami, ale i před husity jesstě, hned od uložení toho obrazu sw. na Jasné Hoře l. p. 1382 až do jejich nápadu w l. p. 1430 to jest přes 48 let malowány byly obrazy takowé, bez těch zasazených ran a toliko s bodem od tatarské střely, které w kostelích, palácích, dworech i domech ctěny byly, i odtud diwotworných milostí zakusilo se. Protož i ty dáwnějssí na onen čas bez těch ran zasazených malowané a tomu podobné počítati třeba za Čenstochowské, neb z Čenstochowského přemalowané, jako se některé popissou níže. A jako w nejprwnějsším, prwotním obraze Čenstochowském nejsw. panna rozličnými denně slyne diwy, tak i w jiných obrazech z toho malowaných, téže milosti i zázraky, na podíl cizím i dalekým stranám, mnohonásobným činí opětowáním o čemž nastupuje zpráwa.

Kolik jest obrazůw nejsw. panny z čenstochowského malowaných i zázračných?

1. Nejdáwnějssí obraz z těch jest w Hlohowském, aneb w Hlohowě malém na lukách w horním Slezsku

Obraz nejsw. panny

čenstochowské w hlohowě w hornim Slezsku w ohni neussko- zený a t. d.

w knižetstwí Ratiborském, w kostele sw. Trojice, při klášteře nasseho řádu, od tohoż zakladatele Wladislawa knižete, jenž i kostel s klášterem Jasnohorským založil, nachází se na modřínowé desce malowaný, l. p. 1384 uložený. Ten obraz od téhoż roku w welikě cti zůstáwal a zakoussením milosti diwotwornych slynul: až kdy jmenowaní husité w říssi cisařské a t. d. i we Slezsku též kostely olupowali, na duchowní se řitili, sebrawsse w témž kostele i klášteře co bylo ozdoby, konečně klášter s kostelem spalili l. p. 1430. Diwná wěc! že ten obraz nejsw. panny w ohni tom neshořel i w celosti zůstal. Oheň byl obrazu we wssem po wůli pro čest a uctění jeho, jako kdy i onen oheň kři Mojžíssowu nic neposskozenému diwotwornou přetržkou moci požáru byl: ale zlostný nepřitel pekelnou háraje hněwiwostí, neodpustil obrazu, nebo jeden z lotrůw oněch, wida obraz neposskozený, a chtěje jej posekati, bodounem kal dwakráte do hlawy, dále wssak rozsekati ho nemohl nebo postrassení rozutíkali se wssickni a tak od obrazu w popeli odběhli. Ty body aneb jizwy w hlawě obrazu téhožto dotud trwají, kterých zamalowati takže nemožno; jiných zase jizew malowaných, jak obyčejně na Censtochowských, okrom jedné od střely tatarské není, nebo jesstě před husity byl malován. Z nowu tedy kostel s klášterem založen i zdí opatřen, w kterém obrazu toho nejsw. panny milosti i zázrakůw poznáwají lidé, ba někteří i zlé zběře husitůw obrazoborcůw, Luteránůw, po zlostném obrazoborstwě i potrestání za ně postrachem onym, nawrátili se na wiru i pokání sw. O tom i o jinych dějinách diwotwornych napsal Stanislaw Wesolowský řádu téhož a t. d.

w Sokolu obraz čenstochowský podobný i diwotworný.

2. W Sokoli na rusi jest obraz nejsw. panny, z Čenstochowského malowaný takže bez jizew dwakráte, a toliko s znamením jedním od střely tatarské, nebo jesstě před husity takže l. p. 1392. Ten jak w odma-

lowání i doznáwání milosti nejsw. panny až podnes jest diwotworný, ukazuje se z počátkůw jeho. Slawný w umění malířském Jakub Wenžík, pro ustawičné na dwoře králowském práce, ztratil swětlo očí, slepotou sklíčený, a od Boha na objasnění zázrakůw rozličných nawsstiwený roku téhož 1392 z Litwy umyslil pout 150 mil na Jasnou Horu k obrazu sw. panny učiniti, pro nawrácení zraku, jakož o tak mnohých pomocích nejsw. panny slyssel. Ledwa přibyl na Jasnou Horu, s důwěrou prosil pána Boha i nejsw. pannu o tu milost potud, dopokud neuprosil. Tak prohlídnuw zdrawo i jasno před obrazem, slibem se zawázal wymalowati obraz z toho, na zawděčení se za tak welkou milost a na památku w očích lidem w tam těch daleký stranách; důwěřuje tedy dokonalosti i paměti swé a wpatřiw se dobře w obraz uwážil i uložil sobě w hlawě nákres i drobnomalbu barew jeho, mysle, že bude to pamatowati, a nazpaměť dowede nákres i wymalowání, poněwadž se mu pochopitelné i prosté zdálo, jako i nyní některým malířům zdá se w hlawě i očích w wěci samé jsou sprostáci; nebo žáden z nich jesstě nemohl dowésti obrazu toho, i nedowede. Odssed tedy ten Wenžík malíř králowský nazpět swou cestou s zachowaným nákresem w hlawě, až kdy doma nákres učiní, malowati se pokoussí zapoměl wssecko. Po druhé tedy wydal se na swatou cestu, chtěje na papíře nakresliti sobě obraz i lépe jesstě podiwati se naň: jakož přibyw na Jasnou Horu, a wyzwaw nejsw. pannu ku pomoci, pro wětssí čest a chwálu její nakreslil na papíře w kapli to čině, wedle míry w očích a poměrnosti, jaká mu se widěla, ostatek zas: jako to barwy i jejich dobírání w zmenssené míře, důwěřowal sobě, že dowede doma aspoň z wětssího co do podoby, a tak odssed weselejssí nad tím, co již má w rukou i w hlawě: ale doma wětssí daleko smutek i znepokojení potkalo ho, než před tím, neb když na položeném zá-

Malíř slawný od slepoty uzdrawen na Jasné Hoře i slib jeho.

kladě z barew, s wětſſí daleko pilnoſtí to činí, co i
před tím, toż także ſtalo ſe, że ani nákreſu náležitého,
Nemůże dowéſti začíti malowáni obrazu čenſtochowſkého. Doufá nad malowánim. ani barwy podobné wyraziti nemohl, na konec ruce
ſpuſtiw, kleſl na myſli i upuſtil ode wſſeho. Lidé
znamenití i pobożní přejíce ſobě míti obrazu toho po-
dobiznu, z nadſſení bożſkého dodali mu ſrdce, činíce
dobrou myſl, aby nad tím netratil myſli a jeſſtě je-
dnou nawſſtíwil míſto ſw. pro wětſſí přiſluhu i ſſtěſtí.
Dal ſe přece přemluwiti, zamknuw malírnu, nářadí
uſchowaw, jeſſtě po třetí přibyl na Jaſnou Horu, a
napřed zpowěď a ſw. přijímání odbyw ſe ſkrouſſenoſtí
ſrdce i doufáním welikým proſil nejſſw. pannu o při-
Obraz nejſ. Panny ne lidſkou ale andělſkou rukou wymalowán. mluwu k pánu Bohu, w napodobení obrazu a při tom
na wůli bożí ſe ſpolehnuw, přičinil pilnoſti w pozo-
rowání obrazu ſw. míry jeho, ſoumèrnoſti a poměr-
noſti i barew; i tak s doufáním wydal ſe na cestu.
Ledwa do domu zawital, jak nejrychleji do malírny
ſpěchaje otewře, aby podle wzorku w hlawě trwají-
cího malował obraz; obkličilo ho ſwětlo welké, oſmě-
luje ſe dále do deſky upewněné na místě ſwém po-
hlednouti až již obraz wymalowaný, hotowý ſe wſſím
nachází a před obrazem ſamým ſwíci jaſně hořící. Tu
teprwé radoſtí s bázní míſſenou, podiwený upadl na
zemi i u wytržení jſa, ſlyſſel hlas z úſt wykupitele
Ježíſſe, s napomenutím, aby obraz ten, po kterém
toužil, i diwotworně anjelſkou rukou malowaný nalezl,
Do Sokola oddán z napomenuti bożſkého. do Sokola nad řekou Buhem do koſtela přeneſl, a tam
żiwot ſwůj konče, ſmrti čekal: jakoż ſtalo ſe tak: kde
ten obraz w koſtele otcůw Bernardynůw ſwé nábożné
uctění má, i diwy ſlyne a t. d. Tato zas událoſt i diw
wzat jeſt ze ſtarodáwného ſwědectwí po ruſku ſepſaného, a
na polſký i latinſký jazyk přeloženého, s cenſurou i powole-
ním tak M. Jakuba Janidlowiče obojího práwa doktora i
i profeſſora akademie krakowſké, podkancléře, i jenerálního
rektora, jako i ſamého ordynaryuſa Martina Šiſſkowſkého,
biſkupa Krakowſkého, knížete Sewerſkého a t. d.

3. W Topolně za Toroněm, w kostele při klášstеře nasseho řádu, nad Wislou samou obraz nejsw. panny Censtochowskému podobný, milostmi i zázraky w prusích slawný, ten má počátek. Že l. p. okolo 1500, w zimě, když Wisla pousstěla, na krách ledu obraz ten, newědomo, z kterého místa, připlynul pod Topolno: patrno z bożské wůle ne darmo tak řídící, aby lidé w bouřích utrpení, nemocí, i příhod různých pohroužení, k obrazu tomu, bouře neznajícímu, znali se i měli ochranu. Se cti tedy i radostí wzat a do dworu sslech. Konárských dědicůw Topolna zanessen byl. Ne toliko w hloubce na Wisle neutonul, ale i w ohni jsa, nejméně nepopálil se obraz ten; nebo když hořel dwůr i shořel: obraz wssak sám w celosti bez zkázy zůstal: pročež zwlásstní kaplička wystawěna tím časem, i w ní byl postawen. Potom pak l. p. 1580 sslech. Samuel Konárský praporečník pomorský, s Helenou Konopackou manželkou, welmi bohabojnou, kostel dřewěný wystawěli proň, an mnoha rozličnými milostmi oslawen, i od lidí pomoci doznáwajících, nawsstěwowán byl. A že jim wětssí chwála, sláwa, tím též wětssí zwelebení toho rostla w nástupcích domu toho Konarských, roku tedy 1680 j. m. k. Zigmund Konarský, proboſſt katedrálny Warminský, ozdobný kostel z kamene wystawěl, pozwal mnichy z Jasné Hory, i obraz ten jako podobný Censtochowskému oddal jim, i nadáním opatřil. Jaká zas chwála ta i sláwa obrazu toho sw. na tom místě a we wůkoli! dosti že místo to, Censtochowou, aneb druhou Censtochowou swojí w prusech tamtěch nazýwají! Ceho jiných příčin, příkladůw i důwodůw tamże dosti.

w Topolně w prusích obraz nejs. panny podobný i diwotworný.

4. W Uchání na Wolyni w dědičných toho času państwích pánůw Danělowičůw obraz nejsw. panny z Censtochowského malowaný i na zámku chowaný, takowý má počátek i sláwu. Když byl od jakési osoby koupen w Censtochowě a na zámek Uchanský přiwezen

w uchani obraz podobný a zázračný.

byl po některém čase darowán darem blízkému w sousedstwě sslechticowi; ale on tam nedlouho byl, nebo za řízením wůle božské, diwotworně, newidaně, i newědomo jako? znowa opět na zámku Uchanském, nalezen, aneb raději rukama anjelskýma přenessen jest. Podiwili se tomu jak domácí tak i cizí a uważujíce wůli božskou, w powinné uctiwosti tím wíce začali míti obraz ten, čím wíce milosti doznáwali při něm. Po čase tedy w kapli, z pokoje onoho wystawěné, na tomže zámku i zlatem, stříbrem i kamením drahým ozdobený, hojné pomoci i potěchy w různých potřebách různým lidem dáwal i dáwá. Nejzwlásstnějssí wssak dobrodiní od přítomnosti i obrany obrazu toho stalo se: když wítězstwí nad dwacíti tisíci moskalů, kozákůw i tatarůw při obležení i dobýwání zámku dobyto bylo. Bránili se obležení w zámku chatrném pomocí nejssw. panny z obrazu toho wzýwajíce, a tak se obránili, že nepřítel zmatený ustoupiti musel. Co wssechno zwlásstní obraně obrazu nejssw. panny připisowali wssickni, jak w zámku, tak též w okolí: ale nejlépe to popsal kněz Michal Krasuski jesuita, rýmowanými werssi z latinského w knížce Regina Poloniae part. 8. ode. 6. o čem w jiné latinské historii nejssw. panny obrazu Čenstochowského wýrazně čítati, a druhých wíce milostí obrazu tamtého Uchanského doznáwaných domysliti se třeba.

W Oporowě obraz nejssw. panny podobný.

5. W Oporowě městečku, nedaleko Łowiče, w wojewodstwě Łenčickém, obraz nejssw. panny z Čenstochowského malowaný, w kostele řádu nasseho postawený na žádost odlehlých od Čenstochowy, těch tam lidí, má swou úctu w potřebách různých, a doznáwaných často milostech nejssw. panny. W tam tom kostele leží blahoslawený Stanislaw Oporowius, Jasnohorský někdy kazatel a potom prowincial welmi nábožný, za kterého prowincialstwí i pilnosti w choře s bratry, za času Magnificat tři umrlí zabití z mrtwých wstali, před obrazem nejssw. panny w kostele Jasnohorském l. p.

1540 o čem wiz w částce čtwrté oddílu druhém. Kdy potom umřel w klášteře Oporowském, po krátkém čase, tělo jeho nalezeno jest w zemi docela nezkažené, w celosti, ozdobě, i wůni libé, toliko že tehdy zniklo z očí ani nalezti ho mohou, ačkoliw tam odpočíwá, i ačkoliw ďábli w utrápených ukazují místo to, kterého se strachují a od kterého se wzdalují. Doznáwají tam milostí, i pomoci od Boha různí lidé: a to zásluhami i přímluwou nejsw. panny jak též toho blahoslaweného Stanislawa, ku kterému zwykli se sbíhati na služby boží lidé prostí na swátek sw. Stanislawa biskupa i mučenníka Krakowského, myslíce někteří w prostotě swé že to swátek jest toho blahosl. Stanislawa.

Tamže tělo nesskažené b. Stanislawa.

6. We Místowě, dwě míle od Čenstochowy, jest obraz nejsw. panny z Čenstochowského wytlačený na archowém papíře po prostu Wratislawskou praci, w kostele řádu i kláštera kanownikůw Lateranských wystawený, ke cti i chwále nejs. panny i lidské pomoci, takowý má počátek proslawení se. Slechetná Žofie Zamojská panna, přebýwajíc w Střelích při rodném swém sslechetném Štěpánowi Zamojském, mečníku Seradském, měla ten obraz při sobě w jizbě na stěně, pro každodenní pobožnost a kdy z dopusštění božího mrtwice ji ranila, tak těžko, že i řeč i wládu wsselikou ztratila i nebylo naděje zimota, jak mohla, tak znameními i pohlídáním na ten obraz ukazowala, aby jí ho podali, a kdy k ustoum ho přitiskli, hned wolným jazykem pozdrawila nejsw. pannu mluwíc pozdrawení anjelské a t. d. a mezi tím wlády i sil nabywssi pozdrawila se hned. Powzbuzena byla od té doby k wětssí náklonosti i pilnosti w náboženosti: pročež wstoupiwssi w staw manželský s sslech. Balcerem Wenžikem Widawským, a do wsi Bialé přestěhowawssi se, wzala s sebou obraz ten, kde sám ďábel w utrápené sslechtičně Branické od sesti let rozslawowati obraz messkající ten začal, sténaje a wolaje: „To jest wůle i rozkaz

We Místowě obraz na papíře podobný i diwotworný.

„ſſiroké aby obraz oddán byl do koſtela, a z ní teprwé wy„jdu, a ten diw obrazu toho nejprwnějſſí tam bude.“ Po dlouhém ptaní a zaklínání tázaný ďábel do kterého to koſtela? wymlouwal ſe, že newí, až zmíněný ſſl. Balcer Wenzik Widawſký utek ſe k modlitbě ſklonil ſe i umínil ſi, oddati obraz do koſtela Miſtowſkého, o kterém ledwa kdy ſlyſſel, a toliko z wnuknutí božſkého dowěděl ſe o něm. Oddán tedy byl l. p. 1647 dne 6. března s ozdobou ſlibených ſtříbrných koſtelních nářadí; i tak ona od ďábla trápená, hned při tom uwolněna byla od něho. Poſlaní komiſaři duchowní w den nawſſtíwení nejſw. panny do tohož koſtela na ohledání, a kdo jaké miloſti doznal, a pod přiſahou ſeznal, zapſali to, welebice nejſw. pannu za to. O čem wroucně, jak i w jiných miloſtech, diwech, potom doznaných, do naſſeho času tamže w knihách kláſſterních, a zwláſſtě w dějinách z počátku obrazu toho jeſt w hiſtorii od kn. Šimona Paſſinſkého, řádu a kláſſtera toho ſepſané.

W Krakowě obraz podobný.

7. W Krakowě w koſtele arciknežſkém obraz nejſw. panny z Čenſtochowſkého malowaný má ſwou zwláſſtní kapli i nadání na každodenní chwály božſké odbýwání; na kterém lidé podíl berouce tam proſby i ſliby ſwoje začínají a proſto wedou na dráhu do Čenſtochowy, a doznaných miloſtech pomocech, zhoubách i potěchách jak díky oddáwají, ſwědkem Krakow i dary přiſlíbené tamže powěſſené.

W Nowém městě widenſkém obraz podobný.

8. W Nowém městě Widenſkém w rakouſích w koſtele řádu i kláſſtera naſſeho při zámku, obraz nejſw. panny z Čenſtochowſkého malowaný i proſlawený má ſwou kapli i nadání od cíſařůw pobožných, kteří kolikráte z Widně přijíždějí do Nowého města, wždy tam nawſſtěwují obraz ten, a časem i úmyſlně na oddání náwſſtěwy i ſlibu ſwého z Widně pouť ſw. odbýwají: jako i bohabojný Leopold prwní činil to, i znamenitou lampu ſtříbrnou jako ſlib učiněný před ten obraz

oddal. Téhož příchylnost i ku obrazu nejsw. panny diwotworné w kostele nasseho řádu poznati možná z werssůw časopisných, rok na ten čas 1688 označujících a rukou jeho wlastní napsaných takto: eXCeLsa VIrgo thaLensIs MIraCVLIs CLara, gratIIs & faVorIbVs CeLebrIs i znowu: Vera Mater & faVtrIX saCrI orDInIs paVLinI In VngarIa. Podpis zas jeho L. R. I.

9. W Opolí na Slezsku, že za časůw Wladislawa knížete Opolského a kdysi místokrále polského i zakladatele kostela s klássterem na Jasné Hoře, pro oblíbenou diwotworně residencí obrazu sw. Jasnohorského nepřisslo, i nemožno bylo, umístiti tamže w Opolí obraz ten sw. wedle záměru, a časem tedy a na památku tu, že obraz nejsw. panny z Čenstochowského malowán i slawně do kostela otcůw jesuitůw uweden jest l. p. 1673 w den nawsstiwení nejsw. panny, se swáteční přes celou oktáwu pobožností, i sběhem lidí různého stawu, pro zadostučinění pobožným jejich srdcím a w potřebách doznáwání milosti nejs. panny. Horliwým toho wsseho spůsobitelem byl w. kněz, Wáclaw Schwertfer jesuita, rektor tamní Opolský a to za přímluwou i powinností jeho wlastní rukou napsanou za to: že rodiče jeho jsouce w neplodnosti, a nawsstěwujíce místo sw. i obraz nejsw. panny Jasnohorské, uprosili ho sobě za potomka; potom w 15 letech obětowán byl před obrazem Jasnohorským, doznal odtud i powolání swé do řádu, zač rowně, jak za jiné doznané milosti, starání to i práce, zhola celé žiwobytí swoje posswětil nejsw. panně; nad ten zas obraz w oláři nápis zwlásstní i ozdobný dán byl: „Wyobrazení „bohorodičky nejdiwotwornějssí Čenstochowské, která wlastní „od Lukásse sw. wymalowána i do Opolí od Opolského kní„žete Wladislawa, králowstwí polského na místě Ludwíka „krále zprámce, nad tatary na rusi wítěze, ustanowena w „prawdě byla; ale na Jasné Hoře za příkazem božským po„nechati rozkázána byla. Aby wssak i to též místo, do kte-

w Opolí obraz podobný.

„rého ustanowen byl, milostí Marie účastenstwí mělo, Socie-
„tas Jesu, místo toho z milosti císaře j. m. římského Leo-
„polda, dědičná, obraz ten tváří w tvář nejdiwotwornější
„posvěcený i přitulený k úctě pobožné zůstawila l. p. 1673,
„w den nawštiwující i welebící Boha Marie.

w Římě obraz podobný.

10. W Římě, w oratorium, aneb w kapli řádu nasseho obraz nejsw. panny z Čenstochowské malowaný od nasseho kněze, malíře Jasnohorského má swoje uctění i tak pro účastenstwí w milostech nejsw. panny jako též pro wědomosti Římu potřebné o prwotních počátcích w Jeruzalemě, Carihradě, na Belském zámku i Jasné Hoře obrazu toho, před kterým nejw. papež Klemens X. jsa před tím welposlancem papežským w polsku, měl prwotiny kněžské na Jasné Hoře.

w pozdnějších obraz nejs. Panny z čenstochowského malowaných i oslawených.

11. W Nastassawě w Podolí, obraz nejsw. Panny z Čenstochowského malowaný na plátně, i w kostele zúmyslně proň wystawěném postawen pro čest i chwálu nejsw. panny a doznáwání pomoci w potřebách lidských, počal slynouti z takowé spůsobnosti, jakou j. m. kněz Simon Stetkewič probošst Jazlowiecký Ormianský, na listě wlastní rukou sepsaném a do knih Jasnohorských podaném seznal pod kněžským swědomím těmi slowy: „L. p. 1701 dne 24. srpna: welm. Barbora „z Rybinských Labencká, starostina Kisinenská wdowa, nawrátiwší se z Jasné Hory s několika obrázky, wětšími i menšími, tam nakoupenými i o obraz diwotworný potíranými, „jako dary rozdáwala je, z kterých jeden darowala zprawci „panství wlastních p. Zurawlewičowi w Nastassewě hospodařství prowozujícímu, a ten hned se cti powěsil ho w „jizbě na stěně. Jak mile sasi přijeli do wsi Nastassewa a „dani a potrawy náhle se domáhali od p. Zurawlewiča, počali ho pěstmi i holemi biti. Widouc manželka jeho tak „weliké utiskowání od sasůw a obrátiwší se ku obrazu nejsw. „panny na stěně zawolala: Nejsw. panno Maria! zbaw nás „od takowých těžkostí! Tu teprw sasi jako čerti bezbožným „jazykem a swatokrádežskou rukou wrhli se na obraz, který

„strhnuwsse ze stěny na zemi, sslapali i bili, až obraz nad „takowou slepotou jejich plakati počal, a to widouce zastra- „ssení obrazoborci odessli. Po rozhlássení té wěci, přenessen „obraz do kostela a potom po doznaných tam milostech nejsw. „panny, wystawěn na nowo proň kostel, kde naznačenou ko- „misi od ordynaria arcibiskupa Lwowského, za diwotworný „uznaný slyne diwy w různých nemocech i potřebách. To wyzná- „wám, i rukou wlastní podpisuji se Simon Setkiewič, pro- „bošst Jazlowěcký Ormianský.“ A netoliko roku tohož ale i pozdějších, až do nynějšího 1720. Důkladná sezná- ní duchownich i swětských osob potwrzuji to wsse- chno, jako četné zástupy nesčíslných milostí zázračných nejsw. panny doznáwají tam, kde ačkoli není fary, ani důchodůw u tohož kostela, leč samá jedině almuž- na z nabídnutí tu kostelní i kněžské potřeby dostatečné poskytuje pán Bůh. Powinnosti swato-messní, že jim kněží tamnějssí postačiti nemohou, musejí jiným kně- žím odněkud jinud přichodícím i pracujícím rozdáwati a t. d.

W Nastásewě w Podolu obraz po- dobný a zázračný.

12. W Lubečku na Slezsku, pět mil od Čen- stochowy, obrázek nejsw. panny na plechu ne welkém, w kostele farním umístěný, ten má počátek; jejž aby wyzwěděl, náš kněz z Jasné Hory wyslán byl do téhož Lubečka na soukromnou poptáwku, také s sebou přinesl swědectwí, s podpisem farářowým, pá- nowým i třetím sslechtickým, pod třemi jejich pečetmi těmi slowy: „Wssem, to čitajícím zdrawí i spasení od pána „Boha. Wědomo i známo tím písmem ať jest wssem, každého „stawu i hodnosti, že l. p. 1716 mezi oktáwem božího těla, „we wsi Lubečku nalezen jest obrázek nejsw. panny, na spů- „sob Čenstochowského malowaný na jedné straně, a na druhé „wykupitele pána s otewřeným bokem, na bílém plechu, ne „welký, jak na malou pěst, hranatý, jehožto proslawení ta- „kowý jest počátek. Když mrwa wywážena z fary na pole „měla býti, a wůz již dobře naložen byl, dwé koní j. m. p. „Jana Josefa Změsskala z Domanowic, dosti dobrých i silných

W Lubečku na Slezsku obrázek nejs. panny čenstochow- ské jak na- lezen jest?

„utáhnouti, ani hnouti wozem nemohli. Připraženi byli jim „koně, i zdwihán wůz pákami, koně sſlehání, žádným jednak „spůsobem z místa postoupiti nemohli a toliko upadali a po„stranky co chwíli přetrhowali. Netrpělliwostí uneſſení lidé „zlořečili koňům a myſlíce, že to zloſtný účinek něčí i toho, „kdo by byl, nedobře wzpomínali: pročež wodou ſwěcenou „kropili, i wínky z monſtrance okuřowali, wůz i koně meſſka„jíce ſe tak i namáhajíce přes dwě dobré hodiny, leč wſſe„chno nadarmo a koně čtyři s wozem jak wrytým upachtění, „jak z počátku brali, i upadali, až na konec zcela uſtali. „Uzawřeli tedy na konec zházeti hnůj s wozu dolů, i roz„házeti jej, jeſtliby w něm nebylo něco na závadě i rozha„zujíce nalezli ſpodem obrázek ten nejſw. panny widlemi od „netknuté tváře i hlawy nejſ. panny, toliko po kraji jeho
Diwy i po- „zaſazené i podrápané malowání. Se cti tedy, i žalem nad
náni jeho. „takowým znectěním obrázku w takowém místě a s podiwe„ním welkým nad tak diwotworným zadržením wozu, byl „obrázek wzat. Teprwé znowu wůz nakládán byl hnojem, i „wíce naložen byl, a pár koní toliko zapřaženo, i hned jeli „s ním wen na pole. Což pro wíru wětſſí rukama wlaſt„níma při i pečetích podpiſujeme. W Lubečku dne 13. března „l. p. 1720. Kněz Jiří Frantiſſek Změſſkal, farář Lubečſký, „Petr Jaroſlaw ſw. římſké říſſe hrabě, dědičný pán města, i „panſtwí Lubečſkého a patron kollatory Lubečſké Jan Joſef „Změſſkal z Domanowic a t. d. Muſí býti, že některý ná„čelník kacířſký obrázek ten nejſw. panny hodil na pohrdání: ale umí pán Bůh ſwátoſti ſwé i z hnoje podneſti, a wyſoko na chwálu tím wětſſí, čím wětſſi jeſt opowržení, wywýſſiti, jako ſe ſtalo, wſſak nehází ſwoje, náčelníky, obrazoborce, za jejich zloſtné i hloupé úpory i patrné i neulečitelné ſlepoty, do pekla. Stáwá ſe, že i tu bez dočaſné zemſty nad takowými, i nad jejich pokolením nebýwá, jako w dějinách ſíla o tom.

13. W Topčewě, koſtele farním, dieceze Lucké, na Podleſí, jeſt obraz nejſw. panny z Cenſtochowſkého malowaný a jak dáwno umíſtěný i miloſtmi ſlawný, ač-

koli není jistoty o něm, wssak lehko poznati lze z po- zděssích milostí těch i seznání pod přísahou na ukři- žowaného wykupitele s dotknutím se prsty j. m. kněze Michala Prussinského, kanownika Kijowského, jako fa- ráře, pastýře kostela i farní osady téže l. p. 1720 dne 14. června, který před začetím toho roku jsa welmi nemocen přes dwě leta i umrlý a w truhle přes deset hodin složený na márách i zamčený wíkem truhly po- tom zas wskříssený z mrtwých powstal, za pomocí nejsw. panny obrazu Čenstochowského i seznal to na- před, dne 14. června, jako o tom níže w části čtwrté oddíl čtwrtý roku 1720 a při tom i o obraze tamže těmi slowy: „Tenže, který wýsse seznáwám pod tímže swě- „domím, wěrností, poctiwostí i přísahou: že w kostele mém „farním Topčewském jest i čest má welikou obraz nejsw. „panny z Čenstochowského kdysi malowaný na plátně, míry „slussné, w oltáři kaple swé, z nadání urozených pánůw Ly- „sskowských, který dáwni sswedi před 65 lety do nyněssího „roku swatokrádežnou rukou i mečem posekali na 67 částek i „na wětssí pohrdání hodili na hnůj, dříwe než ho zaházeli „aby jméno i památka jeho zahynula. Ledwa že z polska „wyssli, po dwou letech nalezeny jsou ty rozbité částky w „tomže hnoji, přes ten čas nijak nezkažené, a zatím posklá- „dané, posessiwané, a barwami souměrně ozdobené, z kterých „obraz tak, jako před tím, zdá se wděku plný, bez znamení „i zlomenin na wrchu, s podiwením toho, a ctěním i ná- „božností wssech k obrazu tomuž, před kterým já od ustano- „wení w službě církewní 13 let zwykl jsem slouziti mssi sw. „a jmenowitě we swátky pro wýhody lidí w náboženosti. „Mnohými milostmi zázračnými slyne ten obraz w mnohých „utrpeních, nemocech a t. d. utíkajících se k němu. Jakož i „nyní nedáwno před wýjezdem mým na Jasnou Horu, w „sobotu před nedělí swatodussní stalo se: že ssl. Mariana „Olssewská, synáčka swého Jakuba 13 let starého na wřed „w hrdle onemocnělého těžko, i ledwa že nezadusseného při- „wedla do kostela i kaple před obraz ten, ledwa že ho obě-

w Topčewě obraz z čenstochow- ského slawný i diwotworný.

Obraz ten posekaný od ssswedůw hnojem za- házený a po dwou letech nalezený.

Diwotworná pomoc z něho onedy.

„towala, a toliko tři grosse na oběť položila, hned nemocný „dáwiti se i kasslati počal tak, že wřed ten rozpukl se i „wytekl materií ústy wyhozenou. I tak matka synáčka „zdrawého přijala a domů přiwedla. Seznáno a mojí rukou „podepsáno. Roku i dne jak wýsse. Michal Prussinský, ka„nownik, farář Topčewský.“

To o obrazech těch nejsw. panny z čenstochowského, aneb jemu podobným spůsobem, pobožně i powážně wedle práwa jmenowaného malowaných, milostmi, diwy oslawených krátce se powědělo o jiných zas podobných takže slynoucích, a kde jinde w polsku, rusi, čechách a t. d. po dnessní den bude buď na konci té knížky přídawek, buď též w přepracowané jiné na swém místě, rozdílu toho. Lze se tedy domýssleti odtud jako o zhusta se nalezajících po swětě obrazech podobných přes těch třista 40 blizko let od uložení prwotního na Jasné Hoře, o tak opětowaných milostech, i přepodiwných zázracích nejsw. panny w obrazech těch po swětě; aby widěl swět, že Maria wssemohoucímu welicenstwí božskému w přečistých wnitřnostech swých panenských počatému jest podobna stínem wlastností i wýsad zůstawených, i wssem udělitelných podle slow bl. Wojtěcha welikého in cap. I. Lucae. Majestas Dei infinita in puritate Virginis tamquam in speculo sibi objecto refulsit, & umbram in ea suae similitudinis reliquit &.

Oddil sedmý.

Nejwyššších papežůw římských i celého duchowenstwa, nejjasnějšších mocnářůw, králůw, hodnostářůw i celého rytířstwa, zhola wsseliké stawu i obecného lidu w polsku ochrana, i slast-obraz čenstochowský nejsw. boharodičky panny Marie.

K chlebu páně jsouce pozwáni, a k desce panenského obrazu wyzwáni nejprwé jako cukráři chleba nejswětějšího, a spolujídelníci u stolíka toho nejwyšší papežowé, kardinálowé, arcibiskupi i biskupi a t. d. i celé duchowenstwo ať se živí, užiwí se při nich i wšichni wěrní drobty milostí i zázrakůw se stolíka to padajícími.

1. Jak mnoho papežův přes tři sta čtyrycet let k té sw. desce obrazu nejsw. panny i drobtům jeho přispíwalo z pokladů neskonalých zásluh Ježíssowých, mnoho by bylo o tom psáti; dosti tedy bude, o některých toliko pozdějssích cokoliwěk powěditi. Otec sw. Urban VIII. toho jména, papež I. p. 1630 nadal odpustky úplné wssem, kteří by we swátky n. p. narození, zwěstowání a očisstowání nebo hromnic nawsstěwowali místo i obraz sw. na Jasné Hoře i čistou a úplnou zpowěd i s přijímáním odbyli, s oběti též i modlením se za celé křesťanstwo, na dobrý úmysl církwe sw. jako obyčejná, potřebná podmínka, k tomu. Ty odpustky i milost jeho trwají i trwati budou nawždy, poněwadž až doposud nebyly odwolány i tím samým jsou potwrzeny. A že stolice aposstolská nejwíce na čas toliko, na několik let, obyčejně dowoluje odpustky, potom tenže otec sw. Urban VIII. powolowal odpustky na jiné swátky wykupitele pána, i nejs. panny; některých swatých, takže i nawsstěwujícím místo i obraz ten sw. jedenkráte w roce, kterého by dne trefili se, i náboženi byli: o které odpustky před wyprssením jejich do jistých let wždy se stará Jasná Hora i na budoucí leta od nástupcův papežův. Tenže otec swatý Urban powolil wěčnými časy moc odpoussětiti hříchy čtyrem zpowědníkům wýsadou od apossolské wlády nadaným, na wzor Loretu, i wýsad jeho, od předstaweného Jasné Hory wywoleným a od ordinaria biskupa krakowského na to potwrzeným. I tyto nebyly odwolány, leč jesště od jiných potom papežův wýrazněji, i hojněji přičiněny budou milosti i moci a t. d.

Otce sw. Urbana VIII. odpustky.

2. Otec sw. Klemens X. toho jména, papež jak milostiwý byl k tomu místu nejsw. panny poznati odtud, že když byl weleposlancem papežským w polsce, nikde jinde, nikoli w některém hlawním chrámě, ostatky těl swatých biskupův, mučenníkův, wyznawačův jako klenoty ozdobeném nikolí při účastenstwí krále pánův i

Otec sw. Klement X. a nuncius na onen čas prwotiny má na Jasné Hoře.

lidí ale w samotě místa na Jasné Hoře před obrazem nejsw. panny, jako královny i předstawené swé, prwotiny sw. slawil. Začal odtud míti příchylnost i ohled na místo toto a nikdy ho neodložil papežem zůstáwaje.

Otce sw. Klementa koruna i korunowání obrazu nejs. panny.

3. Otec sw. Klemens XI. papež nynějssí, bohabojně wládnoucí cirkwí římskou i celým swětem křesťanským nad jiné předchůdce swé, milosti ty zwlásstní Jasné Hoře prokázal, že na zprawy a odporučowání obrazu toho nejsw. panny nejdiwotwornějssí, od mnohých prelátůw, weleposlůw polských i různých pánůw, důwody opatřené a zwlásstě od Benedykta Odeschalka weleposla polského a potom kardinala, arcibiskupa Milanského, uznal obraz ten nejsw. panny welicenstwa i královské koruny hodný. I tak korunu zlatou z pokladu římského, z pokladu zásluh Kristowých požehnáním i odpustky úplnými přes celou oktáwu korunowání na den narození nejsw. panny naznačený obohacenou poslal l. p. 1717. Potom zas roku 1718. Bratrstwo aneb řádaný spolek obrazu toho swatého za powinný poplatek pokorného zbožňowání, wěrným, jako poddaným královny té naznačil: ale o tom na konci knížky té we dwou částích i oddílech bude jasněji jednáno a t. d.

J. o. arcibiskup, biskup náwsstěwy i zájmy.

4. J. o. arcibiskupi, biskupi, pěstounowé cti i úcty obrazu toho nejsw. panny, okrsslků swých pastýři citů plní, a celé otčiny opatrowatelé pozorní jedni co rok (jako w příkladech o tom) a druzí, kdy jest čas podle toho, tu zájmy swé, stád swých, i celé wlasti skládají, rozssiřují i milostně od trůnu královny koruny polské odbírají oswědčení wěcí samou.

Welepossli papežssti i kardinali pamětni o Jasné Hoře.

5. J. o. weleposlowé papežssti, ubírajíce se z Říma do polska i již w Římě wědomost o obraze tom swatém majíce, s wětssí daleko wědomostí wraceli se do Říma, a stawsse se kardynály, w čem mohli, ke chwále nejs. panny přispiwali, i na ozdobě její obsýlali různými to ostatky sw. dary ex voto místo sw. a t. d.

6. Preláti nèkteří, sſkastné i zbožné prospěchy knèžſkého důſtojenſtwí i celého žiwobytí ſobě prorokují, kdy tu před obrazem tím ſw. prwotiny knèžſké aneb primicí ſwou obětují Bohu i panně nejſw. ze kterých jedni z náboženoſti, a druzí z powinnoſti ex voto t. z. z wlaſtního ſlibu, za doznané w příhodách rozmanitých pomoci, zwykli to činiti, a jiní co den právě berou úděl na mſſi ſwaté. Preláti prwotiny knèžſké i nawſſtěwy oddáwaji.

7. Kněži ze řádu powolání ſwého od Boha do řádůw různých tu doznáwali i doznáwají ne jednou, a to při příležitoſti tak ochránění různých, jak též obdržených a právě zázračných znamení wůle božſké. Wytrwaloſt w řádu ſobě wywoleném, to nejwětſſí dar, který takže nejſw. panně w obraze tom připiſowali: jako w. kněz Petr Skarga z řádu Jezíſſowa kazatel Zigmunda III. krále polſkého, který nemocí poſlední ſkličeny, jako za žiwota, tak i po ſmrti tu od toho ſw. obrazu ſe ſwými utíkal ſe žádoſtmi na cestu wěčnoſti i maje hotowou ſwýma rukama udělanou ſwíčku na ſmrt, kdy ji l. p. 1621 dne 27. září poſlal na Jaſnou Horu, aby hořela před obrazem ſw., wěc diwná! w tom právě okamžiku, kdy pánu Bohu ducha oddal, ſwíce ſhaſla: o čem netoliko w knihách Jaſnohorſkých, ale i w dějinách jiných cizých ſpiſowatelů wědomoſt jeſt. Kněži z řádu powoláni do řádu od nejſ. panny.

8. Nejjaſ. králowé polſſtí za ſlaſt i záſſtitu měli ſobě i mají w králowſtwí ſwém místo to ſw. i obraz nejſw. boharodičky panny Marie, jako králowny polſké. Z těchto po uložení obrazu toho ſw. i založení koſtela s klášterem Jaſnohorſkým za časůw Ludwika, krále polſkého i uherſkého, i jeho náměſtníka aneb místodržitele polſkého, Wladiſlawa knížete Opolſkého (o kterých w oddíle IV.) nejprwnějſſí nejjaſnějſſí Wladiſlaw Jagello král polſký, pobožný i ſſkaſtný, tu před tím obrazem nejſw. panny náwſſtěwy, i ſliby ſwoje oddáwal, a jak wážné i přijaty byly u Boha, poznati také i ze ſſkaſtných wýſledkůw to wíry ſw. w litwě ſkrze Nej. králowé z kterých Wladiſlaw Jagello náwſſtěwy i ſliby oddáwal atd.

ného wſſtípené, to i z wojen s křižáky, multany, walaſſſkém wedených, poznati také i ze ſſkaſtných nástupcůw, ſynůw jeho, Wladiſlawa III. i Kazimíra králůw polſkých a potom i wnukůw jeho naſtupujících a t. d.

Nejjaſ. Kazimir král polſký s ſyny, a zwláſſtě též s ſw. Kazimirem přijat byl mezi bratry do řádu na Jaſné Hoře.

9. Nejjaſnějſſí Kazimír, král polſký, ſyn Wladiſlawa Jagella krále, s ſyny ſwými a wnuky Jagellowým, Wladiſlawem, potom králem českým i uherſkým, ſwatým Kazimírem wyznáwačem, Janem Wojtěchem, Alexandrem, Zigmundem potom králi polſkými, i Bedřichem kardinalem i biſkupem Krakowſkým ſtáwajíce na Jaſné Hoře před obrazem nejſw. panny tak ſličná i wybraná kytice Jagellonſká, jak ſobě jednali, poklady ſbírali z miloſti božſké, a z ochrany nejſw. panny, a jako w tom neuſtáwali nikdy, poznati lze z touhy jejich wětſſí a wětſſí k tomu pomoci řádu ſw. Pawla, prwního pouſtewníka, kterého ſpolubratrſtwí, aneb účaſtenſtwí w zásluhách řádu toho přijali z rukou w. o. Jakuba prowinciala před obrazem nejſw. panny l. p. 1477. Widěti bylo tak wděkůplnou w očích nejſw. panny kytici tu, a w ni nejſličnějſſí lilii Kazimíra ſwatého do palmy Pawlinůw tulící ſe i přitulenou, kteréž wzroſtu, okázaloſti i libowůně jak i odtud přibylo, ſwědkem žiwota jeho dějepis, wyhlášſení za ſwatého i zázraky od cirkwe boží uznané a t. d.

Nej. Zigmund II. kříž i monſtranci udělal i darowal.

10. Nejjaſ. Zigmund II. Auguſt po otci Zigmundowi I., král polſký pokládal to ſobě za ſſtěſtí, že měl w rukou čím ſe přiſloužiti, i k ozdobám obrazu nejſw. panny přiložiti mohl, pročež, jako umění zlatnického powědomý, kříž welký ſtříbrný pozlacený udělaw, wlaſtníma rukama obětowal za ſlib, který ulamkem dřewa kříže ſwat. obſazený i jako klenot nabytý neocenitelný jeſt. Takže i monſtranci ſtříbrnou rukama králowſkýma udělanou, zýſkal ſobě zásluhu u Boha i nejjas. panny neocenitelnou i nekonečnou.

Nej. Wladiſlaw IV. čaſtý i ſſtědrý hoſt i witěz.

11. Nejjaſnějſſí Wladiſlaw IV. ſyn Zigmunda III. krále polſkého z Kateřiny Jagellonůw královny ſſwédſké zrozeného, a wnuk téže Kateřiny Jagellonůw ne-

odrodil se od rodiny swých Jagellonůw, kterého příchylnost i welebení i sliby co koruního prince i krále a odtud sskastné i zwlásstní na zdrawí w králowstwí i w wojnách pokroky wypočísti, nedá umístiti se tu w tom oddíle, a pročež čtenáře odkazujeme do části druhé oddílu třetího o witězstwích králůw a t. d. něco toliko připomíná se tu o něm i jeho pobožnosti: jako před slawným usazením swým na trůn králowský po otci Zigmundowi ubiraje se do Říma na wsseobecné leto milostiwé, zde na Jasné Hoře u stolu Páně i obrazu panenského posílil se na tu dráhu. Se cti přijat jsa w Římě měl tu čest nad jiné, že z rukou Urbana VIII. papeže meč poswěcený a samým toliko jistým panownikům křesťanským, wedle práwa a obyčeje powinný, obdržel, při zwlásstní nad očekáwání sšetrnosti stolice apossstolské a při patrném nejsw. panny z Jasné Hory ohledě, jako to sám přiznal, nawrátiw se. Když pak se wracel z Říma nazpět touže dráhou na Jasnou Horu, aby za průwod průwodkyni swé nejsw. panně poděkował, nebylo bez příležitosti zázraku a doznání jeho: nebo asi tři míle od Jasné Hory náhlým hořem umdlený, ani sebou wládnouti, ani se zpamatowati nemohl, s blízkým nebezpečenstwím života, jako přítomní zprámu podali i welmi se polekali a co tu činiti? Nebylo spůsobu, ani naděje w lidskou pomoc nestáwalo rady lidské panstwu i celému dwořeninstwu až při wspomenutí wssech na obraz nejsw. panny Jasnohorské i na zwlásstní k němu Wladislawowu příchylnost upadssí na kolena k modlitbě, obětowali páná na místo sw., tu teprwé ožil i uzdrawil se náhle a proto ostatek dráhy odbýwal pěssky na Jasnou Horu a na poděkowání za milosti takowé, oddal aureum vellus (t. j. zlaté rouno), jež na prsou nosil, nejs. panně za slib. Kolikrátekoli zase w jakýchkolwěk záchwatech i nebezpečenstwích zdrawí aneb blaha wlasti se nachází, tu na Jasnou Horu k nejsw. panně o opětné uděw Římě zwlásstni cti učasten jest.

Zázračné uzdraweni jeho od nejs. panny.

lení milosti diwotworných utíkal se, obdržel je wždycky jako i we zmíněné části druhé i w nižší sseste oddíl pátý bude o tom řeč. Slowem zamknul to wssechno w slowech swých při wítání swém na Jasnou Horu řečených ke shromáždění nassich mnichů: „Wěztež ot„cowé mojí: že, ačkoliw náhlé králowství potřeby i nastu„pující nebezpečenství odtrhowaly by mne od toho místa sw. „nikdy se od té patronky, ochranitelkyně mé neoddaluji, ač„koli w Warssawě, buď w Krakowě, buď w Táboře přihodí „mi se býti, sem moje srdce i mysl obracuji i před tím sw. „nejdiwotwornějším obrazem s wámi upadám, w litaniích a „jiných modlitbách mojích prose o pomoc i přímluwu k Bohu, „a kdekolwěk zhola se zdržowati budu, od toho místa oddá„liti se nemohu."

Nejjas. Cecilia Renata pobožná i náboženná.

12. Nejjas. Cecilia Renata královna polská příkladem manžela swého téhož Wladislawa IV. jako sama w lásce i úctě měla to místo sw. i obraz nejsw. panny tak i sswakra swého, Filipa Wilhelma, knížete Nowohradského a t. d. s kněžnou Annou, Kateřinou, Konstancií přiwedla k tomu, a králowské ssaty swoje na ozdobu obětowala. Tu i korunní princowé, bratři Wladislawowi, Jan Kazimír i Karel Ferdinand, biskup Wratislawský i Plocký přes několik dní rozjímáním trávice, do uspokojení trwali. A kdy královna Cecilie bohabojně umřela, tu král Wladislaw žalem, jak jelen železem raněný do zřídla zabíhal, aby se před nejsw. pannou užalil i srdci ulehčil. A kdy zawital na den a památku narození swého, místo weselých tleskání, w pobožnosti připůsobil se ku kláštérníkům a mimo denní rozjímání i w noci skrytě trávil na soukromém rozjímání, s jakou to přichylností i jednáním, poznati bylo ze slow jeho, kdy mluwil: „Ježto nejmenší „w hlawním chrámě tam, i w kapli kouteček i prášek cítí „třeba, aby lidé kající slzy tu wylévali."

Wladislaw tu sobě stěžuje před nejs. pannou.

13. Nejjasnější Kazimír III., rodný bratr Wladislawův i wrozeným podobný mu citem pobožnosti,

bera útočisstě do toho místa sw. a časem i wysednuw nedaleko, pěssky odprawuje cestu s komonstwem, pěkný příklad pokory králowské dáwal ze sebe menssí spůsobnosti panstwu, jak to s pokorou ku pokorné Marii zbížiti se mají, za to majíce, že pod bokem královny nebeské, králůw zemských okázalost i zewnějssí lesk hasnouti powinny: pročež i na Salve dáwati sobě ohně z děl nepowolil. Není diwu tedy, že pán Bůh za takowou pokoru při jinýchž příležitostech wojenských, po wítězstwí nad nepřátely různými, wítězoslawnými nahražowal mu to potlesky: o čem obssirněji čítati lze w části druhé oddílu třetím o wítězstwí králůw a t. d. w části dewáté o obležení sswédském Jasné Hory Censtochowské.

Nejjasnějssí Kazimír IV. pobožný i pokorný.

14. Nejjasnějssí Michal, král polský, maje již nakloněnou sobě Marii, jesstě wice poručil ji i zawázal sobě, kdy na Jasné Hoře zlaté srdce s wyraženým w koruně na wrcholku jméno Maria diamantowým a w něm zamknuté, tajemně sepsané city wroucí i jednání nad zlato dražssí, pod třemi pečetmi, ze stran zas křídlaté powěsil před obrazem nejsw. panny, na kterém z wrchu podpis ten: Prosí Michal, král královnu polskou, nehodný hříssník. Prosba ta teprwe po smrti jeho přečítaná, počíná se těmi slowy: Swatá Maria, matko boží i panno neposskwrněně počatá a t. d. a zawírá se podpisem takowým: Nejnehodnějssí otrok Michal král. Ten srdečný miláček Marie, wywolený králem wedle srdce Bożského, i lidského, nechtěl pospissiti na korunowání do Krakowa hned, i úmyslně odkládal je ažby byl prwé na Jasné Hoře hlawě swoji i úmyslně odkládal je wždy byl prwé na Jasné Hoře hlawu swoji ponížil před nejs. pannou na požehnání, jakož we swátek neposskwrněného početí učinil to, při přísluze mnohých pánůw i dwořan a dojížděje do Censtochowy, ostatek dráhy z daleka, pěssky na Jasnou Horu odprawil, bez wlastního užitku, bez

Nejj. Michal wzde swatebni obřad odprawil, s jakým pak srdcem a prosbou?

ohledu důstojenství královského, za časů mrazův velkých. A jako počátky království svého, tak i doživotné přízně s Eleonorou Josefou, císaře Leopolda sestrou, rozenou arcikněžnou rakouskou, manželským svazkem, před obrazem nejsv. panny, svatební obřad tu na Jasné Hoře odbyl w přítomnosti Eleonory, téhož Leopolda matky, a Ferdinanda III. císaře manželky a t. d. Ta královna Eleonora pocitivši náklonnost k místu sv. i nedaleko od Čenstochowé w Krussině o tři míle sídlic, potom přes nemalý čas, každou sobotu zajížděla na pobožnost na Jasnou Horu a to wssechno pro zásluhu obojího království, při koruně počasné na korunu věčnou.

Nej. Jan III. ochrance nejs. panny i witěz u Widně.

15. Nejjas. Jan III. král polský, ochrance cti i ozdob nejsw. panny na znamení wzájemné ochrany měl sobě místo i obraz ten nejsw. panny. Jak zas ochraňowal to samé místo sv. i s přílehlostmi aneb i wýsadami od předchůdcův králův bohabojných, na chwálu i ozdobu nejsw. panny, i na obranu místa i s nadánimi, důkazem jsou jeho oswědčení weřejná na sněmích i při poradách senatu, takže i w soukromí, bez ohledu osob bránící místo sv. i obywatele jeho. Kdy jesště byl welkým hejtmanem, matce swětlosti předwěčné, swětla dočasného dodal, kdy lampu spanilou i mistrowskou oddal za slib, i aby olejem hořela wždycky, založením obmyslil, na znamení nehasnoucích nikdy pocitův pobožných. W království i sstastném w pokoji panowání činil pro chwálu nejsw. panny i ozdobu místa toho sv. a s jakým zápalem to činil, swědkem jsou činy jeho witězské u Widně nad nepřátely turky, o které nejdříwe na Jasnou Horu k nejsw. panně utikal se, pro posilu z nebe, čitati lze o tom w části druhé rozdíl třetí o witězstwích králův a t. d.

16. Nejjasn. korunní princ Jakub spoluwitězitel u Widně jak w schopnostech od Boha, tak i w zápalech pobožných následowník otcowský a wssechen oddaný

nejsw. panně, které časté oddáwaje náwsstěwy, nikdy nepřissel bez oběti i daru králi přístojného, to z klenutůw, i sstědroty, to z porfirowého kamene orientalného udělaného tajemně na chowání nejswětejssí swátosti, uměleckého díla, z wrchu i spodu upraweného we stříbro pozlacené to i skřínečky zlatostříbrné, turkusem osazené na ostatky swatých. Nej. Jakub králewič wssechen nejs. panně oddaný.

17. Nejjas. koruní princ (králewič) polský Konstantin při wrozené podřízenosti panské, a nad míru wrozené plný uctiwosti k obrazu nejsw. panny nawsstěwuje místo sw. ne jednou a osobou swoji, bez zisstnosti i důstojnosti zdobě je, dodal ozdoby zwlásstní kdy čalouny drahé, prawdiwé panské, králowské, zlatem a barwou červenou kwěty wzorkowané, do kaple nejsw. panny obětowal. Nej. Konstantin králewič pokoron i darem zdobi místo jeji.

18. Nejjas. August II. král polský při wrozené laskawosti, i na místo toto sw. laskawý, pro milosti nejsw. panny, které aby sobě zaslouzil, nějako zápasil s Rímem o korunu pro nejsw. pannu, před korunowáním obrazu toho swatého, i napřed oddal korunu newelkou, a mnoho diamanty ozdobenou před obraz sw. nízko složenou, na znamení pokory welké a Bohu libé. A kdy před tím nawsstěwowal místo swaté i tenkráte objewením pokory panské jednal sobě přístup aneb prwní wstup na Jasnou Horu, kdy napřed před sebou wyslal, aby w blízkosti královny nebeské, ne opowážili se stříleti zděl na Salve sobě. Prohlíže oddanou sobě pewnost okolo pamatowal na nedostatek i potřeby k wětssí obraně, pročež rownè, jakož i pro jiné na panstwí prospěchy sstastné a zwlasstě s sswedy za času bitew, i wítězstwí u Kalísse, o čem wiz w části druhé, na sněmě Warssawském přidal nadání pro pewnost. Nej. August II. korunu nejs. panně oddal.

19. Za nejjasnějssími králi, jejich sslepějí i stežkou pobožnosti, a kdož nepůjde na drahů prawdy i žiwota, Boha i bohorodičky nejsw. panny? Mají nerozumná

ſtwořeni ſwé krále, wůdce, i za nimi ſe mají touže ſſlepěji i ſtežkou. A jakże rozumní, welicí lidé wzdalowati ſe budou od ſwých náčelníkůw k cíli místa ſw., o přísluhu nejſw. panně, zblizka, i z daleka, přichylnoſtí i wěcí ſamou ſměřujících. Takowé jſou jaſně oſwícené, jaſně welmožné, welmožné domy, kterých city, welebení, náwſſtěwy, ſliby, i ozdoby před obraz nejſw. panny oddané, za obdržene miloſti diwotworné a přiſſtí, jak z powinnoſti hotowání, ſwítí ſe w očích u Boha i u lidí, ale připomínati, i opiſawati je tu ſíla by byla i nebylaby pro ně třeba tajného záměru, a ſamému Bohu jewného bohomodlcům pak pro ně wždycky památného.

Z měſt, měſteček a t. d. zaſtupy s touženoſti i ſkr ouſſenoſti.

20. Měſt, měſteček i míſt obecných z polſka, litwy, ruſi, pomoří, ſlezſka, morawy, čech, uher, i dalſſích krajin a t. d. lidé jako wčeličky do přeſladkých rozkoſſí ſtolka, i obrazu nejſw. panny, na Jaſnou Horu jak ſe ſbíhají nepříhodným časem, s ochotou i touhou welikou, to z powinnoſti ſlibůw to z pobožnoſti ſamé, ſwědkem jſou ſpolečnoſti, i zaſtupy, wůbec i oſobně na několik, i mnohokráte několik tiſíc na jednu ſlawnoſt četné. S jakou zas pokorou i ſkrouſſenoſtí ſrdce, ſwědkem jeſt nebe, pod kterým wenku, před Jaſnou Horou, žalem za hříchy z miloſti božſké zwykli ſkrouſſeti ſrdce ſwoje; i za urážky wzájemně odproſſowati ſe na zapomenutí oněch. Swědkem jeſt i ſamo míſto ſw. koſtel i kaple, zpowědlnice i koutky ſkryté, ſlzami kajícími za hříchy jejich wylémanými před ſamým pánem Bohem i boharodičkou, nejſw. pannou Marií ſkropené. Co wſſechno že za rozkoſſe, i jediné upokojení powažují, wſſichni žiwiti ſe na žiwot wěčný drobty miloſtí i zázrakůw, naſtupujících s ſtolku toho obrazu nejſw. panny ſpadajícími, swědčí S. Epiphanius o tom Orat. de B. M. V. těmi ſlowy: „Stolek panenſký hojných pokrmů plný.“

Část druhá.

Diwotworná zjewení aneb ukazowání se nejsw. panny obrazu Čenstochowského w nůzných nebezpečenstwich, w witězstwi králům, knižat, wůdcům i rytiřstwa. Wyswobození ze zajetí, otroctwí, i okowu spadlých. Taktéž malých podobizen, aneb obrázkuw Čenstochowských, od ssipůw, kul, ran, udeřeni, zásstity i sstity z ozbrojené tisíci meči pewnosti tajemné nejsw. boharodičky panny Marie.

Dosti zázračné jsou počátky diwotworného obrazu toho nejsw. panny, jako se w prwní části již zmínka učinila, ale dějiny obrazu toho sw. jak diwotworné takže jsou, i jak je třeba opsati dáleji zázraky nad zázraky. Každodenní místa toho náwsstěwy od osob wsseliképo stawu, i obojího pohlawí, pro smíření se s pánem Bohem, sbíhání i uběhání se o pokutu sw. z tak daleka, že mimo nesčíslné mnohokráte zástupy přes celý rok, není ani jednoho dne w roku, kteréhoby obzwlásstní a wzácní lidé nebyli nábožní: zdáli to není zazrák nad zázraky! Powstáwati z hříchůw i zlých náwykůw k milosti i žiwotu, zdáli to není diw, a wětssí než když mrtwi powstáwají z hrobůw ku požíwání toho časného swěta? Na tok hodí se nejsw. boharodička panna Maria, jako prostřednice aby lidi smířila i sjednotila s Bohem. Dopousstí tedy pán Bůh roznamité utrápení, nemoci, zlé příhody i útoky samé smrti, jako žalmista připomíná w žalmě 15., aby co žiwo posspíssilo k jediné matce wssech žijících nejsw. panně widomě i newidomě přibýwající na pomoc a obranu. Která to obrana ukazuje se tak w blízkých widěních nejsw. panny, s patrným i na wojnách požehnáním, jakotéž w dalssích částech i oddílech různých příhodách ukáže se wedle pořádku látky zázrakůw, i jejich let, jednotliwě i osobně sebraných i

wylíčených. A ačkoliw mnoho nachází se zaznamenaných, wíce wšak, částečně nápadem husitůw ztracených i zahubených, částečně pro obtížnost času a nejwíce pro newědomost lidi o tom nepoučených a tedy i ne zaznamenaných a právě codenních po swětě zázrakůw nejsw. panny z místa toho sw. domýšleti se to loliko potřeba.

Oddil prwni.

Widění prwní, aneb ukázowání se nejsw. panny z místa, obrazu Čenstochowského, wyzwané w různých příhodách, pročež jako zlé obměny měsíce před dobrým nebe znamením, tak i ty ustupuji milostiwé uctiwosti nebe nowého nejsw. bohorodičky panny Marie.

Cokoliwěk zázrakůw diwotworné Marie děje se s námi nejwíce newidomým spůsobem, přibýwající na pomoc doznáwáme i wyznáwáme. Jakož dosti by nám na tom bylo, wěřiti to srdcem, i newiděti to okem; ale že nejsw. panna ze zwlásstního ohledu jasne na oko, patrným widěním časem se widěti dowoluje, činí to nad obyčejně, abychom z patrného widění její osoby, přeswědčili se i doznáwali newidomě hotowou na obranu nassi. Mezi jinými tedy zázraky z obrazu toho wynikajícími, nejprwnějssí ta widění předkládají se před oči. —

Nejs. panna widěná we sně, léči raněného na smrt.

R. 1526 mladík jeden z morawy (kterého jméno dáwnosti času zapomenuto jest) příkladem pobožných zástupcůw morawských co rok o několikráte deset mil na Jasnou Horu putujících, pustil se s nimi z daleka; až nad hranici polskou upadl mezi loupežníky, kteří ho i o zdrawí oloupili nebo mu lewou ruku ukali, a několik jiných ran zasadili. I o penize na konec ho oloupiwsse, w housstinu jako mrtwolu ho whodili, pročež tam s takowými ránami ussel od smrti. Posilněný zázrakem božským zawlekl se od tamtud do wsi, i ležel přes 3 dni, nejídaje, toliko wodou živil se skrápěnou; dobře, že mu jesstě místa tam powolili; jako

nelitostiwi nad katolíkem a různowěrci zbujníci. Až hle sama nejsw. panna z místa toho, ku které srdcem každý okamžik wdychal o zdrawí, i dokončení slibowané cesty, smilowala se nad ním, i ledwa usnul, widěl přichodící k sobě, která rukou swojí mu ukatou i rány léčila i wyléčila, a prohudiw se, co we snu widěl, též i zjewně nalezl wylečené. Podiwili se zbujcowé oni, a ten powstal zdráw; prosto na Jasnou Horu přisšed s bliznami ran těch, jako swědky tak welkého diwu, a t. d.

R. 1552. Šlechetný Mikuláš Boglewský, práporečník Gerský z přátelské hostiny w sousedstwě w domě sšlech. Stěpána Wodynského zawdaw sobě nad míru, jel domů konmo přes bor, we společnosti kěhož i jiných swojích přátel a uwiděw nedaleko strom weliký ze kmenu statý, chtěl trochu poblázniti sobě i ku předu skočiw dřewo to přeskočiti; ale kůň sám klopýtnuw swalil se i pána přiwalil tlače jej i právě hrabaje pod sebou tak, že žáden powstati nemohl. Nadjíždí žena i se společností počnou tíži swalowati s přiwaleného, a ten již jak bez dusse leží, wolají, aby pamatowal o sobě, dowolati se nemohou, zdálo se mu jako by byl u wytržení, ale jakém! Wssichni s pláčem pokleknou k nejsw. panně wolajíce, aby mu tak marně hynouti nedala; i obětowali ho na místo sw. do Čenstochowy, teprwé trochu se zpamatowal, ale též zároweň uzřel strassné ďablůw podoby, hotowé na swou záhubu; a kdy od strachu již ani mluwiti aneb wolati nemohl, ale křičeti počal, stanula mu w očích nejsw. panna, i plasstem přikrywssi ubránila od ďáblůw, jako to k sobě přisšed spowídal, a potem uzdrawiw se powídawal. Pročež na Jasnou Horu pospíssiw, kdy na ten obraz patřil, wyznal: že zřenice oka blahoslaweného jest ohled na hříssného, aby nehynul což w srdci uwažuje, mimo historii tu, za slib na oltáři powěssenou, bratrstwí řádowé na Jasné Hoře přijal a t. d.

Nejs. panna widěná bráni od ďáblůw i smrti.

R. 1562 stydliwá panna Ewa Maryankowa z Šulměřic, klamnými světa toho pohrdajíc wnadami, umyslila w panenském řádě kdekolwěk se usaditi ale že takowé pohlawí w nouzi i pokoře nemá časem místa w klášteře, učila se hráti na warhanách, aby sobě na wýživu, wyhrávati i wydělávati w řádě mohla. Nejs. panna ruce usušené od čárův uzdrawuje. Uházeli se nápadníci o doživotnou její přízeň, radili jí sousedé, i namlouwali k tomu ale jiná w srdci jejím tkwěla rada Ducha sw. Ze wzteku tedy nad tím, dračicé dábelské čarodějnice, čili k tomu najaté, čili též jak obyčejně, samy uchwacující ke zlému usušily její ruce obě, že jimi wládnouti nemohla. Newinná panna tři leta tu tíži snášela, až přišedši na Jasnou Horu rozehřaná pocity k nejsw. panně, wyprosila sobě, že nemoci oné pozbyla a moci k dobrému nabyla. Jestě wšak tomu nebylo konce, nebo není konce zlosti čarodějnic dábelských; nawrátiwši se zdráwa domů, počala tratiti smysly, a to přes sedm neděl, na konec oslabená na silách, těžko onemocněla, a již na smrt přichystanou swíčku hromniční w rukou držící spowědník její wěda o její přichylnosti k nejsw. panně Widěná zjewně uzdrawuje takže umirajici. Censtochowské, ano již doznala tam milosti, obětowal tamže. Přibyla na to nejsw. panna, u jasnosti nebeské, která widomě očím i zjewně widěti se welmi onemocnělé dowolila a za tím z nemoci zdráwa powstala, která již umírala. Z nowu tedy s nowou milostí nejsw. panny i zdrawím dobrým přišedši na Jasnou Horu hlásala to, a hlásiti do smrti slíbila.

Nejs. panna we wodě widěná chrání od smrti. R. 1613. Slechtična jedna w letech pokročilá z Ukrajiny přewážejíc se přes řeku, welikou wlnou přestrašena wypadla, a na dno padla. Přišel jí na mysl obraz nejsw. panny Censtochowské, k němuž náboženským srdcem wzdechnula, i hned widomě w očích jí stanul, stanuly zatím bouře ony i nesmějíce zalévati wyjatou ze swé moci, swobodného dopustily jí přechodu na břeh. Zrowna hned dostala se na Jasnou Horu a stanuwši

u obrazu nejsw. panny, jak u žádoucího přístawu swého sstěstí, wyznala to, co i na nářádích kostelních rýmowanými werssi i s obrazem jest poznamenáno.

R. 1617. Jest-li kdo, to duchowní nejbližssí měl by býti widění nejsw. panny, jako matky toho, kteréhoto na rukou pèstuje, jako Boha. Takowý byl w. o. Adam Goski frantisskán lwowský, kustos a komisar, který na cestě na komisí jedatěžko onemocněw, jako to na cestě bywá ani rady, ani wýhody nemaje, a již blízkým smrti cítě se, k jediné lekařce nejsw. panně Censtochowské obrátiw mysli i srdce, o pomoc udal se přislibuje nawsstiwiti místo její. Předessla té cestě i nemoci té nejsw. panna, i ukázala se mu widomè zjewně w postawě obrazu téhož, z kterého widění potěchu na srdci a na tèle uzdrawení pocítil. I tak w krátce na slíbené místo dostawiw se, stanul s obětí mssy sw. před obrazem swatým a t. d.

Nejs. panna widěná w nemoci uzdrawuje kněze.

R. 1627. Město Gliwice císařské od Mansfelda i jiných kacířůw, na císaře a jeho říssi powstalých, obležené zewssad při zděch, i při newelkém počtu wojínůw swých, kdy ani tak welikému nepříteli odolati sto nebylo, ani wyswobozeno od obležení býti nemohlo, wssichni obywatelé jednostejným srdcem i hlasem wyzwali na pomoc nejsw. pannu i učinili slib nawsstiwiti místo její sw. Censtochowě. Ukázala se za tim nejsw. panna nad městem, plásstěm pokrywajíc je, což i sami nepřátelé widouce, prchli hned od města a toliko reptali sobě. Ti Gliwičané pod obranou panní jakési mocné zůstawají; pročež daremné předsewzetí nasse. Ledwa odstoupili nepřátelé newracejíce se wice osmdesát celnějssích městanůw pěssky se společností přisslo na Jasnou Horu k nejsw. panně jako k zjewné wítězitelkyni nad nepřátely oněmi i oddali za slib korouhew s osobou nejsw. panny, město plásstkem pokrywající, w kapli powěssenou a t. d.

Nejs. panna widěná nad městem bráni od nepřátel.

R. 1639. Slech. Stanislaw Ostrowský z Ostro-

Nejs. panna widěná od utopení i nemoci brání.

wech, tonoucí na rozwodněné Wisle obětował se k obrazu nejsw. panny na Jasnou Hoře, i zhlídnuw w wodě její obraz w očích, zázračně ke břehu dostal se. Po zanedbané cestě přes 9 let těžkou nemocí skličený, již se na dráhu věčnosti hotowil ale widěním znowa dwojakým byw zadržen jesstě, nebo mu zjewně muž wážný na spůsob lékaře stanuw w očích, radil, aby trochu usnul; jak mile usnul, widěl samu nejsw. pannu, která lehce dotknuwssi se ho, i za ruku ujala, aby wstal, načež znikla. Když toto widění wyprawował, radili mu domácí, aby se obětował na Jasnou Hoře což ochotně učiniw, zdráw hned powstal.

Nejs. panna widěná těssí.

R. 1641. Slech. Marie z Baworska, manželka sslech. Dominika Konwejzyussa, podkoního krále Zigmunda III. starostliwá o muže, kde se zdržuje tak dlouho a či žije, ustawičně prosila nejsw. pannu za něho. Noci tedy jedné w čas modlení ukázala se jí nejsw. panna řekssi tato slowa: „Netrap se zeno! muž „twůj žije, a za nedlouho přijede k tobě a tobě roz„kazuji, abys ten růženec, na kterém mne pozdrawuješ, „na obraze mém w Censtochowě zawěsila. Potěssená pospíssila, a za uznanou milost poděkowawssi, růženec ten oddala a t. d. To syn její Magister Tomáš Convesius pod přísahou stwrdil, w přítomnosti matky, podle swědomí jejího a t. d.

R. 1642. Slech. Wladislaw Zaliwský, mečník Liwský bywaje na Jasné Hoře w mladém wěku s otcem swým, tak byl oddaný nejsw. panně, i tak od ní přijatý, že ho jako matka syna od útoku smrti různých nepřátel zastupowala, widomě ukazujíc se i nepřátelům jeho, nebo l. 1640 dne 27. čerwna, od hlawního nepřítele hledán jsa na smrt, náhodou sám jediný toliko potkal se s ním; ale kde tu rady i síly na tak silného nepřítele w okamžiku? Nemnoho myssle, utekl se k nejsw. panně obrazu Censtochowského wzdechnutím o pomoc, bráně se přece, jak mohl i co měl, na obranu

se stawě, na bambitku i wýstřel kůle přichystal se: až kule odbywssí se od ssawle na stranu, žádné nezasadila mu rány, ale když od prudkosti kůle i ssawle odletěla a ruka zdřewěnělá pomoci nedáwá, podiwu hodná wěc! Obraz nejssw. panny tak jak jest na oltáři ku pomoci stanul mezi oběma w prostředku, a za sstít dobrý sloužil Wladislawowi, jakoby před ránou zakrýwal se za ním, pakliby mu zlý člowěk neodpustil. I tak teprwé přediwným widěním tím skončena nepřátelstwí, a odtud počato přátelstwí. Přislíbil tenže Wladislaw dostawiti se potom na místo sw. s díky, i ssawli tu na památku zůstawiti; ale že čím dále odkládal, znowa tedy na jiném místě od jiných nepřátel padl do nebezpečenstwí kul okolo ussí fičicích, toliko, že slib swůj opětowal i tak opět a diwotworně od úrazu ussel. Památné to dobré, a přece, jak by toho nepamatowal, přislíbenou cestu na čas wolnějssí, pokaždé odkládá, trefil po třetí, a dobitých proti sobě ssawel 20 pod zámkem Orle na Litwě, že wssak tímž, co i před tím chráněn byl sstítem, a při mocném učiněném slibu, i tak bez sskody zdráw zůstal. Již tedy bál se odkládati cestu do Censtochowy a čím dříwe s žalem za nedbalstwa onna s zjewným wyznáním, co i jako s ním se stalo, wyprawowal. Podobné památné dobré při nedobré i zanedbané paměti o slibech podobných čítati lze níže w ruzných příkladech a na ruzných místech a zwlásstě w části osmé oddíle ssestém o tom wýrazně powěděné a t. d.

Nejss. panna obrazem zastupuje od zakerníka.

památná paměť slibu.

R. 1645. I očima osobu, i ussima rozmluwu k sobě z obrazu nejssw. panny poznali; sslech. Martin i Žofie Zalejssti manželé, kterých dcerusska Worssila ssestiletní z dětinské neopatrnosti držíc w ústou sspendlík, pomknutý dalé spolkla, jakby též smrt zpolknula, tak se hned trýzniti počala a ranhojiči ani dobyti, ani uhlídati uwázlý sspendlík w hrdle nemohli. Poranil sspendlík ten srdce rodičům, kteří pro žalost nemohouce

Nejss. panna widěná i slyssená chráni od polknutého sspendlíka.

patřiti na muku onu dcerky ustoupili do jiné jizby s pláčem odporoučejíc ji nejsw. panně do Čenstochowy; jesstě se neupokojili w pláči a modlitbě, a obraz nejsw. panny tenže w jasnosti ukázal se jim i promluwiw k nim, ujistil je o zdrawí dítěte. Takowým widěním potěsseni a jak wytrzením udiweni jsouce ani slowa promluwiti nemohli a powstawsse s země ssli skokem k dceruscce wzywajíce plným hlasem nejsw. pannu i připomínajíce sobě od ní zajisté slib onen. W tom samém okamžiku dceruscka kasslic i dáwic se, sspendlík skřiwený wywrhla, a tak zdrawou rodiče w krátce obětowali nejsw. panně na místě sw. Podobné polknutí i wywržení sspendlíku i hřebíku čítati možná w části čtwrté oddílu sedmém.

R. 1646. Takowým rozhlasem ozdobený i od mrtwice raněný slaw. Frantissek Kmita, měsskan Znězdenský, který těžkou raněný mrtwici po celém těle, leže jako dřewo necitelné a jsa přece při paměti i rozumě, činil co mohl pro zdrawí i wynakládal, co měl, na léky i na lékaře, ale wssechno na darmo. W naději ode wssech zklamaný obrátil mysli i wdechy swé k nejsw. panně na Jasnou Horu až noci jedné mezi jinými widěními, widěl obraz nejsw. panny Čenstochowské w jasnosti swé, ze kterého nejsw. panna promluwila k němu tato slowa: „Nermuť se synu! w krátce „wládnouti sebou budeš.“ Na slowa tato řekl s doufáním: „O nejswětějssí panno potěssitelko utrápených, prosím tě abych „toliko mohl choditi, pujdu a nawsstiwím místo to twoje na „poděkowání tobě za tu tak welikou milost.“ Odtud hned lépe míti se počal a přicházeje k silám i wládě, we třech nedělích ozdrawěl úplně: též hned přichystal se na cestu do Čenstochowy s swědectwem úřadu Znězdenského.

Nejs. panna widěná i slyssená uzdrawuje od mrtwice.

R. 1653. Šlech. Jaroš Pusskarewský rodem i odwahou na wojnách znamenitý, na wýprawě před tím s turky do tlaku přiwedený a sewřený od nich nad

Dněprem bystrou řekou, spoléhaje na koně a síly, pustil se do proudu, ale w naději byl zklamán i w tak welkém strachu pomatený wlnami ponořen s koněm do dna, kdy tam s posledními silami zápasil, wzdechem měl se k nejsw. panně Čenstochowského obrazu i hned mu stanul w očích obraz ten, kterého chytiw se wyplynul na wrch, i na břeh druhé strany sstastně přeplynul. Stanul mu tento obraz i za záslonu od nepřátel, nebo jak byl utonul tak i ledwa že wyplynul, newiděli ho, a protož též nepronásledowali ho. Měl býti wděčen za tak welkou ochranu i patrné zjewení se nejsw. panny a tím rychleji též dostawiti se před obraz sw. na Jasné Hoře; ale co z očí to i z mysli wypadlo přes dlouhý čas; teprwé ruznými hrozbami potkáwajících ho sskod i úrazů napomenutý domyslil se že to bičíky jsou na Jasnou Horu dohánějící; i tak bez průtahu slib i swědectwí oddal a t. d. Nejsw. panna widěna obrazem, wyprostuje tonouciho.

R. 1654. Jak chcete, tak máte nejsw. pannu. Mezi jinými zjeweními w postawě ruzné, i w postawě jitřenky welmi nemocným přežádoucí dozřela i doznala sslech. Teofila Chařewská, které přes čtwrt roku nemocné již i žiwot nemilý byl, i umříti toužila, rozumějíc býti takou wůli božskou, pokud w rozpoložení dobrém byla; ale že od manžela swého uwězněna byla, nebo obětowána jsouc nejsw. panně do Čenstochowa nemohla umříti. Ukázala se jí nejsw. panna w obraze Čenstochowském w jasnosti, jak ranní jitřenka i rozweselila nemocnou, pročež nechtělo se jí umírati, a rozmrzelost žiwota odpadla, a touha zdrawí nastoupila, i ozdrawěla tedy a w krátce s manželem předstawila se a t. d. Nejsw. panna widěná w nemoci jako jitřenka.

R. 1663. Kdy nejsw. panna se komu ukazuje, nebywá sama tam ale jako páni s komonstwem služebnic swých, jako to widěla sslech. Eleonora Jablonowská, písařowa Nurská a pod přísahou právě seznala. Ta w těžké i dlouhé nemoci tak síly stratila, že mlu-

witi již nemohla, a toliko posuňkami ukazowalą. Pohlížejíc tedy stále na obrázek nejsw. panny Čenstochowské nad lůžkem, ukázala naň, aby jí ho do rukou podali, počala ho k sobě tisknouti líbati myslí w srdci slibujíc nawsstiwiti místo sw. pakli by z té nemoci powstala. Za takowým tulením obrázku, o obraz sw. otřeného, hned hlawnička ustala, poděssení minulo i nemoc w zdrawí se proměnila. Ale s časem i obtižnosti cesty daleké, nebo z Litwy až do Čenstochowy, přissla znowu na cestu blízkou smrti w nemoci čím déle, to těžssí, že již rozuměno, i po znameních pozorowáno, jakby skonáwala, a w tom jak w záchwatě widěla zřetelně w očích obraz nejsw. panny Čenstochowské, okolo něho wssak klássterníky w bílých ssatech stojící, i rozuměla, že to na její pohřeb se sessli, počala tedy myslí i srdcem oddáwati se nejsw. panně, aby ji do milosti i lásky wěčné přijala. Zniklo za tím widění, kterým utěssená hned lépe míti se počala i powoli se wzmahajíc pomyslila již wíce neodkládat přislíbenou cestu do Čenstochowy, kamž, ačkoliw nemocná wyprawila se a na cestě wždy lépe se majíc pozdrawila se úplně. Přibywssí zdráwa na Jasnou Zoru s poděkowáním za náwsstiwení sebe tak milosti jak widěním oním, jako též wýhrůžkou nemoci, stužku zlatou s rubinami obětowala.

Nejs. panna widěná s komonstwem mnichůw chráni od smrti.

Nejs. panna widěná káže utíkati z otroctwí.

R. 1696. Slech. Jan Zlocký w Tarnowicích pod Nadworní obskočený byw od tatarůw i s jinými 300 towaryssí zajatými, dostal se na tatry do zajetí. Tam pobožnosti k nejsw. panny swobodnou i trpělíwostí wyslouzil to sobě, že se mu we wězení a okowech ukázala nejsw. panna i utíkati kázala z wězení. Poslechl rozkazu a za tím i ochrany poznal, kdy okowy samy s něho spadly a tak sstastně s dwěma jinýma wyssed s kterými na místo sw. přissed zůstawiw okowy ty na znamení i památku wyswobození diwotworného.

R. 1704. Od poranění na wojně, i od smrti we

wodě na dno koňmi ušlapaného, jako nejsw. panna ho zachowala jest o tom zpráwa jeho rukou sepsána i do knih podána těmi slowy: „Já nehodný hříšník „uznáwám ten zázrak, kterého sem doznal při poznání od „nejsw. panny Čenstochowské r. 1704 dne 29. září na den „sw. Michala. Kdy w čas bitwy s šwedy muſeli jsme přes „řeku Wartu přejíti a při nejwětším zmatku 19 mrtwých „zůstalo a pode mnou kůň byl zabit, jsa obtížen náležitou „zbraní wojenskou na tak ukrutné hlubině nemohl sem se z „cela zachrániti, anoť pěšky mezi koňmi sám a sám wespod „od řadu koní wesšlápán jsem byl. Tam bez naděje s osta- „tními pachtil sem se wšemi silami a z milosti Boha mého „jsa při paměti, ducha mého jemu oddáwal jsem. W tom „diwem welkým přijde mi na myšl nejsw. panna Čenstochow- „ská, i w očích hned stanul mi obraz té sw., který já zočiw „a maje též obrázek její plechowý při sobě, tulil jsem ho ru- „kama k sobě, i jak ze snu smrtelného probuzený myšlí od- „dáwal jsem se nejsw. panně do ochrany. Za její tedy po- „mocí diwotwornou, sám newím, co se mi do rukou dostalo „uchytiw se toho, maje ušši náplawem písku zanečištěné ze „spodu wydobyl jsem se na wrch i chytil jsem se kořene wrby „daleké od břehu. Tam znowu stanul jsem u cilu nepřítelowi; „ale útěk hříšníkůw nejsw. panna uchránila mne od úrazu „kul husto mimo mne přeletujících, i dotud diwotworným za- „kryla mne šťítem, dopokud mne towařiši moji za její po- „mocí newytáhli šikastně na břeh. I tak malé toliko od „kopyt koňských rány odnes na hlawě, zůstal jsem jak po „druhé při životě. Zač nejsw. panně ať wěčná čeſt, chwála „i díky jsou, a já ten diw, pokud žiju, hlásati nepřestanu „nikdy. Nač se rukou wlastní podpisuju: Frantiſſek Two- „řianek Twořianský.“

Nejs. panna widěná chrání od utopení a postřelení.

R. 1709. Že těsná i trnowá do nebe jest cesta, při trpělliwém snášſení nemocí i utrápení i sama nejsw. panna, widomě zjewně ukazujíc se, též uchwálila i před oči wystawila dráhu: slaw. Barboře Tiburcii z Pačanowa, které w morowém powětří přes dwanácte ne-

Nejs. panna widěná w nemoci opowidá i ukazuje dráhu trpěliwosti.

děl nemocna byla tak, že konečně přítomní zkoussejíce, zdali jesstě žije, a cokoliwěk dýchá, pírko k ústoum jejím přikládali. W takowé lhůtě smrti w očích, widěla matku žiwota nejsw. pannu w postawě obrazu Čenstochowského, i slyssela tážíc sebe sama: zdáliby spala? nemohla nic promluwiti na to, nebo přidussená zlými sskáwami, myslila, že strojem swěta přiwalena jest, po druhé a po třetí ptaná, odpowěděla, že nespí. Wzawssi ji za ruku doprowodila nejsw. panna na dráhu, z které se učinily jiné, jedna sstiroká, bohatými wysázena stromořadími, druhá rozličným upestřena kwitím, a třetí těsná i trní plná. Tázána, kterou dráhou pujdeš? Tato rozmýsslejíc se něco a obáwajíc se, by ty weselé i na oko se zdajíci obludy slizký swět neznamenaly, wywolila sobě trní plnou. W tom widění zniklo a umirajíci přissla k sobě w tom okamžiku zdrawějssí se cítíc powstala z nemoci. I tak po oné trní plné dráze widěné i wywolené, dráhu do Čenstochowy w nepohodlném čase i s rozhodnutým na wssechny trpělíwosti úmyslem odbyla.

R. 1712. Kněžím, i pěstounům božím přibýwá ku pomoci tedy boharodička nejsw. panna w nebezpečenstwích různých, tak wlasně, jako matka pěstujícímu dítě swoje, že by se nepotknul, pečliwá přisluhuje i pozor dáwá. Swědectwí toho i widění nejsw. panny na jewě, rukou wlastní sepsané podal do knih kněz Synek Stacherowský těmi slowy: „Já před Bohem stwo-„řitelem nebe i země wyznáwám: že zůstáwaje w newoli u „sswedu pod Toruněm, kdy mne w wězení hladem, nečasem, „i rouháním soužili, upadl jsem z toho w nemoc těžkou, „přece od obyčejné modlitby k nejsw. panně, pokud jsem mohl, „neustáwal jsem. Jedné tedy noci, když jsem růženec se mo-„dlil, ukázala se nejsw. panna w postawě obrazu Čenstochow-„ského, w otewřeném nebi i jasnosti, když to pocítil jsem po-„těchu i pomoc w nemoci oné wida na wlastní oči, že pán „Bůh i nejsw. panna se mnou jsou i tak snesitelné mi bylo

Nejs. panna widěná w otroctwi sswédském dodáwá ducha i chrání kněze.

„zajetí přes deset let na moři i w jiných nebezpečenstwích. „Konečně w Maryštradě nemocen jsa těžko, kde jsem již na „silách upadl i w mluwení ustal, ledwa myšlí w srdci wy„zwal jsem nejsw. pannu, toho okamžiku mluwa i zdrawí „wrátilo se a potom ze zajetí swobodou obdarowán jsem „byl. Což s nejpokornějším díkům činěním wyznáwám za diw i „welebím nejsw. pannu Čenstochowskou, které jako jedinému „po Bohu útočišti otrokům po Bohu to wšechno připisuji, „i sám se s dalším žiwota skonáním zapisuji, na Jasné Hoře „dne 15. prosince r. 1712. Hynek Stacherowský, kněz.“

Nejs. panna widěná w otroctwí káže utikati.

R. 1714. W tatarském i tureckém zajetí okowy padati musí, za jedním widěného i slyšeného obrazu nejsw. panny slowem. Slech. Tomáš Rucinský w ruském wojsku slouže, zajat byw od tatarům, potom turkům prodán w otroctwí, na moře čerwené a krwawé na galejích roboty po mnoha letech otrockého žiwota šťastné poledního slunce dočekal se hodiny, w které widěl obraz nejsw. panny Čenstochowské a kdy toho času poledního odpočiwali, on prospáwaje se, slyšel z obrazu toho slowa tato: Utíkej, utíkej a tak pohnul se, pohnuly se hned i spadaly s něho okowy a on z přibité k zemi galeje utekl bez žádné na dráze překážky do polska a potom prosto do Čenstochowy přišed, nowým na wěky poután jsa záwazkem nejsw. panně.

Nejs. panna widěná we sně uzdrawuje, z wězeni wyswobozuje.

R. 1714. Písař jeden pokladnice dolů Wěličských (kterého jméno náhodou zapsáno není, nebo pro náhlé zábawy bylo zapomenuto) seznal, že w těžkých i různých příhodách štěstí, zdrawí i žiwota utíkaje se k nejsw. panně Jasnohorské, widíwal obraz její we sně, i wždycky zjewně doznáwal pomoci. Nejdříwe r. 1712 kdy mu bělmo oko zatmělo i přes dlouhý čas i oslepilo, pozdrawil se na ně. Roku pak 1713 dán do wězení na hrdlo pro sumu 24 tisíc, že se jich dopočítati nemohl pro stracené seznamy; i z toho wyšel za pomocí nejsw. panny, a wrácen na úřad tenže. I w jiných takže útrapeních, nemocech swých, ženy, dítek zůstáwaje, doznáwal pomocí i uzdrawení.

Nejs. panna widěná w nemoci uzdrawuje.

R. 1718. Šlech. Kateřina z Laskowských Mikolowská, wojewodstwa Sandomirského stolnikowa wiská, těžko nemocná, již newěděla o sobě, ale obětowána jsouc od swých nejsw. panně, kdy widěla obraz její Censtochowský, jak se snu zpamatowala se, i we čtyrech dnech uzdrawila se. A též její manžel před tím na oči trpě, jak mile k téže matce swětlosti wnitřní obrátil oči, prohlídl jasně, i dokonale ozdrawěl. Což oba seznali a t. d.

Nejs. panna widěná w slepotě, oswěcuje i uzdrawuje.

R. 1719. Uctiwá Krystina Sěkerčanka z Jajmirowic od Opolí na slezsku přes půl roku churawá, wládnouti sebou welmi málo mohla, konečně oslepla. A že nejsw. pannu w obraze Censtochowským wzywala ku pomoci, i přibyla ta, kterou několikráte widěla i nawsstiwiti místo její přislíbila. Zned tedy pozdrawiwssi se pospíssila, odprawujíc cestu tu dwakráte a t. d.

Ta tedy i dalssí zjewení nejsw. panny majíce i nyní před očima a kdož nepřizná s Bernardem sw. „Slussně se na tebe (ó jak slunce wywolená Maria) ohle„dají oči wsselikého stwoření: nebo w tobě, skrze tebe i z „tebe dobročinná ruka wssemohoucí cokoliwěk stwořila, z nowa „oživila a t. d.“

Oddil druhý.

Zjewení se druhé nejsw. panny rozkazující dobrým, aby cestu do Censtochowy odbyli; ale zlým i s zlým úmyslem, bez stydu i pokory jdoucím, přicházejícím před obraz tmí se w očích, i na ně tresty z obrazu, jak hromy z oblaku hází zastíněná w obláčku Eliássowě nejsw. boharodička panna Maria a t. d.

Již ti w prwních prwního oddílu zjeweních nejsw. panny wylíčeny jsou závazky soukromné zawazujících se lidí dobrých na cestu do Censtochowy, za doznané milosti i nejmilostiwějssí widění nejsw. panny, kterých tak sobě nejsw. panna váží, že i sama zawazowati některé, i rozkazowati jim je ráčí a to pro dalssí ohled i wážnost swou na Jasné Hoře. To dobrým, ale zlým jak jim se widí w obraze swém uražená Maria a t. d.

R. 1626. Ne toliko swatým zjewením, ale i sladkou bohokrmí z rukou nejsw. panny uráčená w nemoci sslech. Marianna Sandowa, která ranou morowého powětří nawsstíwena, kdy již dítek i čeládky postrádala, sama se též za nimi hotowila i přes dwě neděle ani nejedla, ani nepila leč očekáwala coden smrti. Nikdo jí nenawsstěwowal, nebo též nikoho ze swých neměla, až zlostní lupiči nawsstíwili ji, tak že ledwa živa zůstala, patříc jak za života jesstě a wssechno, co měla doma, w očích jejich trhali. Diwná wěc jak tam líbezně usnula, ale to diwnějssí, že we sně tam widěla nejsw. pannu přicházející, která jí rozkázala, cestu do Čenstochowa odbyti a při tom diwné sladkosti trochu podawssi, aby se posílila, řekla jí: Již uzdrawiš se. Probudiwssi se, cítila w ústou sladkost tuto, a zatím pocítila, že jí to ke zdraví bylo, nebo hned jísti a píti počala, i tak w okamžení ozdrawěla. Anobrž i ti lupiči, jako zadržení potrwali na místě, že je widěla, a od toho, co ukradli byli, utekli. Wděčná za toto widění nejsw. panny, i uzdrawení wlastní, wyplnila záwazek.

Nejs. panna widěná morowou ranou zaſazenou posilňuje i uzdrawuje na cestu čenstochowskou.

R. 1638. Oblibuje sobě w hyacintech nejs. panna, wywolená jak slunce, aby za jejím oswícením tim wíce kwetly w pobožnosti a ctnostech. I tok to jest, proč pobožnému Hyacintowi Sulkowskému, učitelowi sskol w Beču, smrtelnou nemocí již do hrobu pochylenému, na jeho wzdechy časté ukázala se nejsw. panna, i přislíbila zdrawí, pod tím wssak záwazkem, aby obraz její sw. na Jasné Hoře nawsstíwil. Po zniklém z očí widění, hned polepssení zdrawí pocítil, kterého do konce nečekaje wyssed z domu o kiji, ze slabosti wráworaje jesstě, toliko co wyssed dále, tak zdráw i silný stal se, že jda, od radosti wyskakowal sobě, a stanuw na místě sw. wssechno co widěl i doznal, powěděl.

Nejs. panna widěná w nemoci káže do Čenstochowy jíti i hned uzdrawuje.

R. 1638. Proniká slunce i zemi i zemské doly, ale tam nikoho neoswěcuje, ani nerozweseluje; wssak

Nejs. panna widěná w otroctwi chráni i do Čenstochowy káže.

Maria wywolená, jak slunce, aneb raději nad slunce, netoliko paprsky milosti, ale i přítomnosti své wozené do hluboké wěže otroky osvěcuje i odtamtud osvobozuje. Měl to sstěstí sslech. Sčesný Skiba z wojwodstwí ruského, který dostaw se w otroctwí turecké dostal se zároweň do okowů i do wězení přes 26 let; chtěli mu ulehčiti i z cela wypustiti ho na svobodu wsselijakou, ale aby na mohometanskou wiru přestoupil: čehož kdy žádným spůsobem učiniti nechtěl, trýznili ho proto tim wice, i jařma k jařmu otroctwí, robot, i ran přikládali. Snesl to wssechno udržuje se we wiře sw. i náboženosti k nejsw. panně, a jistého wečera w zamýsslení trwajíc, uzří dwě pacholata s pěknými zapálenými pochodněmi wcházející k sobě, za kterými nejsw. panna na pomoc wzywaná přissla a svobodu mu dajíc, okowy ony rozwázala, a do Čenstochowy jíti i místo swoje nawsstiwiti kázala, ujiskujíc o svobodném wssade projití. I tak přecházeje mezi turky, tatary, ačkoliw od nich widán byw ale nepoznán, nezadržen přisséd na Jasnou Horu s okowy, které na památku tak podiwného uwolnění zůstawil a za wěčného otroka nejsw. panně se zawázal a t. d.

Nejs. panna widěná w tůni, i w nemoci chráni s zázrákem.

R. 1648. W tůni hluboké, i w nemoci těžké, ne těžko nejsw. panně sestupowati i zastupowati widomě wzywající ji. Slech. Frantisek Ostrowský z Ostrowek na Wisle wylité potáceje se wypadl, i na dno upadl, již tam maje dussi wypustiti; ale nejsw. panna wyzwaná z Jasne Hory w hlubokosti oné widěná, zadržela wodu od zalití těla, že odtamtud lehko unesený wyplynul zdráw. W několika letech potom od nemocného na smrt ustoupili lékaři, až osoba w postawě lékaře (snad sw. anjel strážce jeho) přistoupil i ukázal se mu radě, aby na posilnění seslabených sil wička spustiw usnul: leč ledwa že spáti počal, uzřel přicházející nejsw. pannu, která ho ujawssi za ruku wstáti mu i z nemoci powstati kázala, přidawssi záwazek, aby místo i obraz

její sw. nawsstíwil. Takowým widěním rozweselený i na zdrawí téže hodiny posilněný potwrdil slibem zjewně k čemu byl zawázán we sně a potom wěcí samou to wykonal i pod přísahou, jak obyčej, wyznal a t. d.

R. 1661. To diwná, že w těžké i dlouhé nemoci nechtícím žíti, žíti káže nejsw. panna. Šlech. Tomáš Klodawský z Baldic, w morowém powětří 14 neděl leže, pro bolesti i tesknost již sobě žiwot byl omrzel, a čím dříwe umříti prahnul i o to Boha prosil: nawsstwila ho nejsw. panna osobou swojí patrně w postawě obrazu Čenstochowského, radě, aby přislíbil nawsstíwiti obraz její diwotworný w Čenstochowě, aby zdrawí dosáhl; ale již umírajícímu i umříti čím rychlejí prahnoucímu, zdál se ten obraz w očích obrazem toliko w hlawě smýssleným, i neřekl nic na to. Znowu podruhé nejsw. panna stanuwssi mu w očích, milostně domlouwati mu počala, že tak malé wěci, pro tak welikou potřebu žiwota nedbal učiniti, i naléhala, aby konečně to přislíbil. Zwítězila panna mocná, která twrdohlawé rozumy a zarputilá srdce měkčí, že musel to přislíbiti, a potom wykonati. Hned tedy odtud počal přicházeti k sobě, a přissed dokonale k sobě, učinil, co mu paní jak sluhowi swému, odtud pilnějssímu služby swé rozkázala.

Nejs. panna widěná dwakráte w chorobě přinucuje do Čenstochowy.

R. 1664. We wětssí od té co wýsse, nebo dočasné i wěčné zdrawí i spasení potřebě zjewení nejjas. panny zajasněla w očích sslech. Hedwiky Čubinské z domu Oltářewské urozením w litwě znamenitého, která w wěku 60 let do zajetí do Moskwy i s jinými zawlečena z welkého přes půl čtwrta roku utrápení do welkého zoufalstwí upadla že i otroctwí i žiwotu konec učiniti umyslila a to ze sstwání ďábla s prowazem w hotowosti číhajícího na dussi jak rychle na podaném udusí se prowaze. Nepřisslo k tomu; nebo nejsw. panna, prawda, že před tím wyzwaná přibyla a uká-

Nejs. panna widěná w otroctwi chtici se oběsiti tresce, chráni i do Čenstochowy káže.

zala se jí snem na ten čas zmořené, domlouwajíc jí pro netrpělíwost zoufanliwou, a radíc ustanowila, aby nawsstiwila obraz její w Čenstochowě, pro obdržení swobody z otroctwí. Ledwa se probudila, wssechno zoufalství odpadlo od ní, a tak potěssená, co we sně widěla i slyssela z úst nejsw. panny to zjewně s welkou radostí i ochotou mocně připowěděla, i oněch zoufalých myslí hned se zřekla. W rychlosti potom swobodou obdařená wyssla, i zrowna na Jasnou Horu s díky za swobodu z otroctwí těla i dusse přissla.

Nejs. panna widěná uzdrawuje od mrtwice, káže do Čenstochowy.

R. 1671. Raněné mrtwicí tělo čistému oku nepřekáží we widění přečisté matky swětlosti Marie, kterou sslech. Kateřina Wolská w mrtwici přes 20 neděl ležíc, widěla i slyssela. Prawda, že to we sně zdálo se jí, jakby na Jasné Hoře před obrazem nejsw. panny byla, i z obrazu slyssela ta slowa: „O possetilá dívko, to „jen s přichylností i sliby obrať se, a žádoucího do„sáhneš zdrawí“! ale že zjewně obracujíc myšli i touhy swoje k nejsw. panně obrazu toho, podle slow těch, zawázala se slibem do Čenstochowy, doznala pomoci zdrawí od mrtwice oswobozeného, i s manželem slib ten wyplnila.

Nejs. panna widěná skonáwajici uzdrawuje se záwazkem.

R. 1683. Šlech. Anna Tyklewská, z domu Třebinská, těžko a dlouho chorujíc na smrt, zamknuwssi mluwu již skonáwati začala, oči stanuly sloupem i již wssickni soudili, že již bezcitná bez wssech smyslůw jest, a hle to od zadiwení i radosti w duchu docela se necítila, kdy widěla nejsw. pannu w záwoji bílém, i slyssela rozkazující, aby se pro zdrawí do Čenstochowy wydala, zatím přissedssi k sobě, i obětujíc se tamže diwotwornè ozdrawěla. Dnes zas dne 24. máje, bywssi po pobožnosti w hostinci pod Jasnou Horou, měla po druhé znowa na sebe obrácené oko i ohled nesw. panny, kterou na odpočínku nočním widěla tak jako i před tím; čeho nechtíc i nemohouc tajiti, tím samým zawázána jsouc k wyznání znowa to wyznala.

R. 1687. Že nemocné sslecht. panence z německých krajůw ukázala se nejsw. panna po třikráte, jest swědectwí o tom na welkém Wotum stříbrném označené a z latinského na polské přeložené těmi slowy: „Když „jsem 10 let stará byla, a při neuléčených wředech po celém „těle tak zle mi bylo, že prawou nohu po třikráte upilowati „raděno mi bylo, mezi jinými obrazy potěssitelnými k nejsw. „panně bolestné, pokud w bolech neznosných obětowané uká„zala se mi nejsw. panna r. 1675 dne 29. září: která w „obraze swém nikdy jesstě newiděná ode mne, toho času w „jasnosti welike po zhasseném swětle domácím zajasněla ne „jednou, ale po tři noci, w jedné po druhé nastupujíci. Při„witána bywssi ode mne klečící powěděla, že jest z Jasné „Čenstochowské Hory i abych tam hledala zdrawí rozkázala „mi a domácím znamení toho k wůli wíře, o které jsem „prosila, zůstawiwssi, naučila mne, co činiti měla jsem. Za „milost té matky já níže podepsaná na téže Hoře Jasné za „času msse sw. w okamžiku uzdrawila jsem se, roku tohož, „dne 10. října: Anna Rosina Parmin-owa, narozená w Ben„dezíně od Woppenhous. Za ten dar welká ať ti jest chwála „panno, ať ti jest čest i matko!“

Nejs. panna widěná po třikráte w nemoci, káže po zdrawí jiti do Čenstochowy tu teprwe se pozdrawuje.

R. 1712. Na dráze od ďáblůw zastoupené pěkná prostírá se dráha ne jednomu k nejsw. panně. Jako to pod přísahou seznal uč. Frantissek Wala z Twowy od Tuchowa, který také míwal nápady ďábelské, že i w poli do práce, i do kostela na pobožnost jdoucímu ďábli w postawě mouřenínůw zastupowali cestu často i ne jednou až k modřinám mu wybili. Přihodilo se jednou, že jdoucímu wedle božích muk zastoupili cestu a již jako skromnějssí přislibowali mu dáti pokoj, a w přátelstwí spolu ku wssemu sstěstí užitečné, přijmouti ho chtěli, jen aby se jim na to zapsal. Tu již, před tím, jsa tomu již přiwyklý nebál se jich, i křížem sw. odháněl je, to tenkráte ulekl se, že o dussi na wěky jde, a že z takowého přátelstwí i sstěsti dočasného, nesstěsti bez konce naditi se může, hluboko wzdechnuw

Nejs. panna widěná na dráze od nápadůw ďáblůw chrání s zázwazkem.

zawolal k nejsw. panně Čenstochowské, aby mu na pomoc přibyla, i přibyla zjewně na oči, w postawě obrazu swého, která ďábly porážejíc, jim se propadnouti kázala, i newinného wice potom napadati zakázala, jeho zas samého, aby ssel swobodnou i bezpečnou dráhou, a potom aby cestu do Čenstochowy odprawil, zawázala.

R. 1713. Slech. Kateřina Borkowská z Wěličky welkou nemocí t. j. padoucí metaná, tlučená i pak mrtwicí raněná na jazyku, řeč ztratila. Pozwali kněze, aby umírající připrawowal k smrti: Jak mohl připrawowal ji znamení žalu za hříchy dající; a kdy poslední swátost pomazání dáwal ji, tu co widěla i slyssela, bude níže powěděno. Přissla za tím k sobě, ale tak řka, ani do rozumění lidského wyjádřiti toho nemohla, co widěla, i slyssela, a toliko prahnula, tesknila jak nejdříwe do Čenstochowy se wydati. Jak mile tedy obywatelé Wěličtí ubírali se do Čenstochowy na swátek sw. Máři Magdaleny, ona též s ochotou pospíssila s nimi, jdouc a s pláčem wzdýchajíc na cestě. Přissedssi, jak na jisté obdržení milosti i zdrawí modlila i připomínala sobě s naději slib nejsw. panny: a kdy tak trwala až do konce welké msse sw. cítíc již blízké wyslyssení, zkoussela, jestli může wymluwiti pozdrawení nejsw. panny, i wymluwila zřetelně; a teprwé plným hlasem s pláčem welebiti počala nejsw. pannu ku podiwení lidí, ptajících se s podiwením po příčině toho, řekla: „Proč mi bráníte toho, co mi „nejsw. panna před třemi nedělmi přislibowala a „nyní té hodiny učinila to se mnou, kdy mi totiž „umírající dáwáno poslední swátost, ukázala se mi ta „milosrdná paní w postawě tohož obrazu sw. i řekla: „Jestli chceš býti zdráwa, jdiž do Čenstochowy: hleďte „tuk jsem přissla, hleďtež přislíbenou milost, již obdr„žela jsem, kdy nyní, jak před tím, mluwím dobře, „jako mne slyssíte.“ Na takowá slowa, i zprámu diwo-

Nejs. panna uzdrawuje od němoty.

twornou nebylo nikoho kdo by byl nezaplakal to slysse. Takže i oni obywatelé z Wěličky, ačkoli o nemoci i nemluwnosti její newědouce, ale jak bylo, newědomí, až teprwé ze slow zprámy o tom se dowěděli, i tak pod swědomím z přísahou, jak z obyčeje, seznali to.

R. 1713. Že nejsw. panně nejmilejssí před obra- Nejs. panna
zem jejím jest oběť, osoba každého swěřence nábožná, widěná z
jak jasná swice přichylnosti hořící, na kterou ona upo- otroctwi
míná, i proto cestu do Čenstochowy odprawiti káže, wyswobozuje.
seznal to sslech. Štěpán Nowosělský. Ten z mládí ne pěstowání medu i lenossení w domu, ale hladowému i ostrému boji w poli oddaw se w roku osmnáctém w čas wojny s turky dostal se do zajetí. Nedopustila nejsw. panna tak pěknému kwítku mladosti i mrawůw rozličných wadnouti dlouho na smradech oněch, w stawě sprostého pohanstwa, nebo jak mile possinuli se s táborem dále, ukázala se mu osoba bílé pleti, která mu radila, aby se do Čenstochowy obětowal, i cestu tam odbyl. Což kdy slíbil hned turek, pán jeho, jak jiný, tak zdobřel, že ho swobodou obdařil i sám mu list swobodného do polska návratu zjednal. Stanuw osobou swou před obrazem sw. stanul jako nejmilejssí oběť z celého srdce nejsw. panně oddaná.

R. 1715. Uctiwý Michal Lagowský předstawený Nejs. panna
byl od wycházejících naposledy sswedůw z polska pro na- widěná
lezeného pode wsí Lagowem ssweda nedáwno zabitého chráni od
od kohos s jinými 4 přisežnými, ukowán i na smrt smrti i zajeti
odsouzen newinně. Téže noci widěl zjewně obraz sswédského se
nejsw. panny Čenstochowské, který k němu tato pro- závazkem.
mluwil slowa: „Synu, že jsi mi byl wždy nábožný, a „zwlásstě soboty na čest mou ustanowil jsi, hle dnes ti da„ruji žiwot, powstaň, a jdi rownně na mou (milowanou) „Čenstochowskou hůru, a žáden ti ani slowa nerekne.“ W tom hned řetězy z něho spadly, tudiž w přítomnosti sswedůw sedících u stolu, kteří před ním klobouky sňali, i wyssed z jizby, wycházejícího dwa sswédowé na

stráži propustili, jeden mu z cesty ustoupil a druhý dveře otewřel, nic k němu neřekna. I tak zdrávo i swobodně ussed, již po čtwrté tu se stawě.

To dobrým dobré takže zjewení nejsw. panny ale ne dobrým i s nedobrým úmyslem, bez bázně a stydu jdoucím, i přicházejícím před obraz sw. jak wypodobena w obraze swém nejsw. panna náleží i to do téhož oddílu.

R. 1524. Welmi dáwný ale welmi strassný příklad, hněwu božího stane nestydatým očim i nepřistojným obyčejům, na mysli před obrazem nejsw. panny stáwajícím. Z města Lenčice wybrala se matka pobožná s dcerou bezbožnou na pouť do Čenstochowy. Dcerka místo otčenássům a připrawy ke zpowědi sw. wedlé dáwných hříchům nowé spáchala na cestě, a matce i jiným stala se těžkým pokussením činíc jim roztržku w náboženských myslech i zábawách. Ráda byla společnosti pro kratochwíli i obweselení na cestě, to smíchy, to slowy, to i žertíky nepřistojnými s tím i oným cestowatelem těšíc se. Napominala ji matka, aby se skromně na spůsob stydliwých panen jiných chowala a s tím přestala. Poslechla matky, ale ne we věci samé, jakoby to na náwsstěwu, neb swatbu jela, tak weselá i bezpečná jsouc. Nejwětssí bídu měla s ní matka w hospodách, widouc že s každým se poznati, rozmlouwati, žertowati směla, rozhněwaná matka již jí i důtky činila a trestem od Boha hrozila, ale hluché ani to nepomohlo i nehleděla na to, třeba jí bylo čím twrdým potrestati nejednou aneb zmrzačiti bez milosrdenstwí zachraňujíc dussi, jako Pawel sw. aposstol přísněji mnohem radí, aby takowé opanowal dábel na těle a dusse nechal. Když již do Čenstochowy přissli, zaklínala ji matka pro bázeň boží, i nejsw. panny, aby pohorssení ze sebe nedáwala a ke zpowědi sw. z těch i jiných hříchům hotowila se; ale twrdossijné nepomohla slowa lidská, až přísná ruka božská wložiti se w to musela. Přissla zlá dcera s cnostnou matkou do

kostela i kaple, jak na podiwání pro oči lidské wystrojená, pyssná s uhlazenými wlasy i pálenými kadeři i s jinými na hlawě diwy. Ledwa co pobyla na místě, až již touziti, wrtěti se i potiti počne, i pot utírati z čela, až wssechny, když chytila se za pačesy, w rukou jí zůstaly, ona dívka, jak umrlčí hlawa lysá byla. Polekaná matka přikwapi, a ta omdlewssi zakala zuby, wydáwajíc z ustou sprostou pěnu, i tak polomrtwou, nebo jak mrtwolu zapáchajíci wynesli z kostela, k welikému strachu patřících na to. Již wíce přijíti k sobě, ani zmatowati se nemohla, ačkoliw ji opatrowali i na ni wolali o znak za hříchy, dowolati se wssak nemohli; i tak třetího dne w hospodě zdechla nesskastně, jak dobytek, i jak dobytek w poli pohřbena byla. O tom slawný Kosprza akademie Krakowské kollegiat i dějepisec rýmowanými werssi latinskými w latinské sbírce těch zázraků písse. Památné to dobro i pro druhé podobné smělce, aby bez bázně božské, bez stydu i pokory newcházeli do swatyně božské, i matky božské, aby na to pamatowati chtěli a t. d.

Straſſný trest osoby bez bázně boži na místě swatém obcujici.

R. 1663. Jiný příklad, ačkoliw z počátku na spůsob toho ne dobrý, ale za pomocí nejsw. panny přetwořený i přeměněný potom na dobrý. Ženská jedna (její jmeno z úmyslu, pro jakous nesláwu, ačkoli na ten čas wědomé i zjewné ne wepsané w knihách) přissedssi se společností na místo sw. i pouk s předsewzetím ačkoli dobrým, ale snad ne s dobrou připrawou ke zpowědi pro zanedbané zpytowání swědomí a protož i zapomenutí hříchu, čili hříchůw těžkých i žalu potřebného za ně, wssedssi do kaple před obraz nejsw. panny, widěla wssechno okolo obrazu, ale swatého obrazu samého newiděla, ptala se druhých, či obraz otewřen jest. Powídáno i ukazowáno, že obraz otewřen jest, i sama naň oči wytřesstila, ale darmo. Dnes to bylo wečer za času nesspor, do jitra tedy ložila zprámu o tom ke zpowědi, i polekána ssla

do hospody. Na druhý den wyzpowídawssi se co možná náhle, aby jí druzí neodessli, wyjde do kaple, stane před obrazem, patří, a obrazu jak we mlze aneb w obláčku skrytého newidí, protírá oči, ssátkem se otírá, i blíže přistoupiwssi, pohlídá, uwažuje, není-li to od powstalého prachu překážka? Budeť od prachu? od zaprásseného to swědomí; pro kal jakýchsi hříchůw přetěžkých, newidí, jak i wčera, obrazu přečisté panny. A kdy průwod bráti požehnání, i odejíti měl, ssla znowa ke zpowědi zdažli jesstě wyspí pojedssi uzří obraz sw., ale darmo; i tu po druhé zpowědi nemůže ho uzříti. Již tedy plným hlasem naříkati i s pláčem bědowati počne, že tak nehodnou stala se widění nejsw. panny ode wssech uhlídané. Wycházející z kostela potkal w. o. Augustin Kordecký, přewor Jasno-Horský w kruchtě, ptá se po příčině bědowání i domýssleje se, že má na swědomí zamlčeného i zamotaného, co tmělo oči do požádaného widění, wyzwaw ji do zpowědnice rozbírá swědomí, rozwáží i rozsoudí, jak třeba bylo, i rozhřessiw, do kaple před obraz nejsw. panny kázal jíti s důwěrou: teprwé jasně prozřela uhlídala matku milosrdenstwí w obraze swém rozjasněnou majíc za to, že již hříchůw pozbyla a weselé oko i ohled u Boha i u jeho matky předíwné zyskala a t. d.

Newiděný obraz w očích bez ucty ale potom w uctě widěný.

R. 1684. Diwná to zpráwa lidská, ač skrytá, ale soudnému Bohu ó jak zjewná, kterou níže podepsaný zpowědlník tajně slyssenou, ale bez objewení tajemstwí zpowědi i osoby, sepsanou do knih latinských těmi slowy: „We Frydku pod čas milostiwého léta přissla osoba ke mně Jindřichu Samueli Wolfowi sw. bohomudrctwí kandidátu, písaři aposstolskému kanowníku Hlochowskému, arcikněži i probosstu Frydeckému i wyznala: jako „hřích těžký w mladosti splnila, a nikdy se z něho nezpowídala a tak s zatajmým hříchem we zpowědich swatokrádežně přistupowala ku přijímání sw. Po čase učinila slib „nejsw. panně Censtochowské we zpowědi i pouť, ale i tam

„pro hlouposť wstydu, čili postrachu buď hřích ten, nebo „hříchy zatajila. Potom za času milostiwého leta we wlastní „osadě farní trápíc se myšlenkami, co činiti, či se zpowídati „z toho; i umyslila jíti jesstě jednou do Čenstochowy, i zpo„widati se tam, a mezi tím odbýwati we Frydku zpowěď „milostiwého léta z hříchu toho, jejž před tím zatajila swa„tokrádežně. Noci téže we sně ukázala se jí nejsw. panna „Čenstochowská i řekla k ní: Zlá ženo, hle na wěky mělas „býti potupena dáwno, kdybych já nebyla chránila tebe; že „zas to wssechno ničím jest pro twou winu, hle já tí uká„zawssi se, myslím tě napomenouti, abys, kdykolwěk bys u„znala zločiny twé a z nich se nawrátila: nebo jestli to ne„učiníš na wěky potupena budeš. Abys pak nemyslila, že to „sen aneb smýšlenka jaká jest, wezmi ode mne znamení toho: „i tak dawssi jí w ústa dwakráte, až jí opuchla značně, „znikla mezi tím nejsw. panna. Ta pak probudiwssi se, i „pocitiwssi wssechno, jak mile se rozednilo, tím rychleji při„běhla do kostela ke zpowědi a wssechno wyznawssi, zpowěď „úplnou s žalem srdce učinila přede mnou. To že tak bylo, „ačkoli to ze zpowědi seznávám, beru to na swědomí moje „knežské i na to se podpisuji. Tenže co wýsse. a t. d.“

Nejs. panna widěná chrání i hrozi za zpowěď swatokrádežskou znowu zpowidati se přikazuje.

R. 1703. Co jedním zatemňuje se obraz nejsw. panny w očích, to druhým wyskakující swětlostí, jako bleskem, buď hromem přísně hrozí. Wojín jistý, z kaple od obrazu nejsw. panny přikwapiw do sakrystie, welmi pomatený i polekaný seznal: že ledwa co před obrazem nejsw. panny stanul, ukrutným postrachem uchwácený, hned odtamtud uteci musel nazpět i utekl do sakrystie, kde upřímně i úplně wyzpowídaw se, teprwe s potěchou a doufáním před obraz wrátil se tak nawrácený.

Wojín od obrazu sw. utiká ke zpowědi.

R. 1706. Rozkolníci, jak ctějí obraz přečisté panny, lze poznati i wzdělati se z moskala jednoho, který s wojskem mimo Jasnou Horu táhna, ačkoli jiní ráno s poklonami i obětmi wcházeli do kaple, on wssak něchtěl jíti před obraz nejsw. panny, mluwě: Již jsem

Moskal, že již pil kořalku boji se před obraz.

kořalku pil. Což by činiti bylo katolikům, ne již nápojem jakým ale otrawou jedowatých hříchůw i zasmradlých náwykuw, jako skořepina nakaženym?

Obraz nejs. panny w domě newiděný pro hřich.

R. 1718. Ne toliko w domě božím, ale i w domě prostém zatemňuje se obraz panenský na stěně i na hříssníky postrachy, jak střely metá: Poznal to penitent jeden na Jasné Hoře, kterého jméno z úmyslu w knihách tajné: že jak se mu přihodilo hřessiti těžko w domě, to obrazu nejsw. panny Censtochowské na stěně newiděl, až žalem za hříchy krusse srdce, teprwé prohledl i obraz widěl, jak před tim. Protož na Jasnou Horu pro odpusstění hříchůw a ohledání diwotworného obrazu nejsw. panny s prossením o milost i s touhou srdce, jak jelen zraněný od hadůw ku pramenu pospíssil.

W prawdě strassné to děje i tresty, jak hromy z obrazu nejsw. panny wyříkající se za urážku přítomného Boha. Tmí se obraz w očích i kdož zlostným okem wpatřiti se weň opowáží. Mění se twář jak živá, i kdož na dussi strupy mající před ni zůstáwati bude. Ale umí nejsw. panna odwrácené do času toliko oči, obrátiti znowu na kající i nawrácené k Bohu srdce, umí zatmělou twář swoji jak slunce wyjasniti, i hříssníka s Bohem smířiti, jenom by se též sami měli k tomu a prosili ji o to slowy sw. Bonawentury: Stáhni k nám moc ramene twého, panno chwalebná, a neoddaluj od nás uwelebené tváře twé ó Maria.

Oddil třeti.

Wítězstwí králůw, knižat, wůdcůw i rytířstwa polského na wojnách tureckých, tatarských, moskewských, kozáckých, uherských a t. d. přiznané doswědčené na tom místě sw. witezitelkyni nejswětějssí boharodičce panně Marii.

I kdožby sobě nepřál wítězstwí nad nepřáteli? přejí a dobrou mysl sobě činí wládcowé, wůdcowé, rytířstwa, duchowenstwa i lidstwo a t. d., ale jak nebe od země, tak wítěz-

ſtwí od wojny, i wojſka jeſt daleko. Pochybné jeſt wždy wyhraná a jak we wlaſſích přehraná. Wojna na zemi, ale wítězſtwí s nebe, wedle miloſti i zásluh k nim: a čích že zásluh? jeſtli že ne na před nejſw. panny, a potom též přiſluhujících ſe wojſk cnoſtmi, i proſbami a t. d. Aj není prawdě podobná, aby nejſw. panna ohled na takowé míti, buď ohled u ſaméhо pána Boha jim zjednati neměla! pokuď jde o čeſt božſkou, wíru, ſw. ſwatyně božſké, z hola o celoſt otčiny i nuzných lidí ochranu. Dobrým ſtáwá ſe dobrou takže i proſícím proſitelkou za ně u Boha ſtáwá ſe přítelkyní. Podle Symboliſty zákonníhо: Supplicibus praebet se amicam. Ale proti wztekajícím ſe jejím nepřátelům též zuří, jak lwice ona, která lwíčata ſwoje bráníc, každé zwíře u jeſkyně poráží: „Strato tenet hoste triumphum“ t. j. porazíwſſi nepřítele ſlawí wítezſtwí, podle tohož. O tom jaſněji w příkladech míſta, i obrazu nejſw. panny na Jaſné Hoře.

R. 1430. Nej. Wladiſlaw Jagello, nowý i welmi pobožný katolík, král polſký jakými poſilkami, i odkud poſlanými porážel nepřátele huſity, křížáky, walachy, multany a t. d. poznati to z důwodůw pobožnoſti jeho na Jaſné Hoře podaných, kdy po Ludwíku, králi polſkém i uherſkém i náměſtníku jeho míſtoſprámci polſka Wladiſlawowi knížeti opolſkém, zakladatelem koſtela i kláſſtera Jaſné Hory ſtal ſe na nowo l. p. 1393 který pro tím jiſtějſſí poſily od pána Boha i nejſw. panny, čím zawázanějſſí proſbami, modlitbami i oběťmi kněžſkými uſtanowil, aby za něho a náſtupce jeho co den wěčnými časy ſlouženа byla mſſe ſw., jakož ſlouží ſe. Poznati to i ze ſrdečného pocítění bolu jeho nad potupou obrazu nejſw. panny při nápadě huſitůw l. p. 1480 na Jaſnou Horu, pokuď jeſſtě na ten čas bezbranná byla, o čem wſſem ſkutečné liſtiny čítati lze wýſſe w čáſti prwní, oddílu pátém ku konci a wyznati to o Wladiſlawowi, i tudíž i o jiných náſtupcích králowých, jako chwalebných wítězitelích nad nepřáteli ſluſſí, co Staniſlaw Kobierzycki w opſání obležení

Nejj. Wladiſlawa Jagella, krále polſkéhо i po něm jiných ſſtěſti z tohо obrazu.

Jasné Hory přiznal těmi slowy: „Na té hoře pokorni králowé snižujíce koruny, twoji ó králowno nebe i země ctili pobožnosti, a obdržené od wýchodu slunce, z půlnoci, i jiných světa části na twoje lůno skládali wawříny. Jakož bylo tu těch znakůw tureckých, moskewských, tatarských, kozáckých a t. d. dosti w kapli po římsách rozwěšených, tak že zatmiwaly rozhled w kaplici a k tomu již se dáwno utišily války i tak byly sebrány do zbrojnice a potom sprachniwěly.

Nejjas. Zygmunda I. krále witězstwi nad Moskwou wyjewuje dábel na Jasné Hoře téže hodiny.

R. 1514. Mezi jinými witězstwími od Boha zástupůw i od nejsw. panny jako witězitelkyně po Bohu diwotworný i patrný jest důwod, který sobě polsko nábožným přálo schwálením. Kdy nejjas. Zygmund I. král polský s Basilem, carem moskewským, i jeho luzou kozakůw i kalmukůw těžkou swáděl bitwu, téhož dne a hodiny téže j. m. kněz Jan Konarski biskup Krakowský sloužil mši sw. před obrazem nejsw. panny, při shromáždění četném, na ten úmysl, aby pán Bůh štěstí propůjčil polskému wojsku, oč též wšichni s pastýřem prosili k nejsw. panně: když mezi „Memento“ we mši sw. w posedlosti zawolá dábel: „Aj, druhowé moji dnes, dnes mnoho hostí u nasseho hospodáře budeme míti w pekle.“ Pastýř rozjímáním we mši swaté a lid w modlitbách swých s pozorností se bawil i neuwážili těch slow, časem na sškodu nábožnosti křičícího dabla; ale kdy znowu s wětším i srozumitelnějším hlasem zawolá. O Maria, tok se stawiš nezwitězená i neustající w modlitbách za twé Nazaretské! tu teprwé rozumějším do hlawy připadla ta slowa i uwážowali sobě, že to ne nadarmo tak wolal. Jak mile se po pouti rozesli domů, a na cestě sobě o tom powídali, přišla wědomost, i rozneslo se po polsku, o witězstwí nad Moskwou téhož dne i téže hodiny za času mše onné: že mečem polským lehlo na bojišti 40 tisíc mrtwých nepřátel a živých více než 10 tisíc přišlo do zajetí.

Nejlépe to potwrdil sám nejjaſ. witěz Zigmund, který umýſſlenou odbýwaje ceſtu k nejſw. panně, ſliby ſwoje wyplnil, a wydřené nepřítelowi korouhwe, pod nohy witězitelky klada na tu památku zůſtawil. O čem wſſem Leonowi X. papeži oznámil co i jak ſe ſtalo.

R. 1621. Jiné witězſtwí za jiného Zigmunda III., krále polſkého, které Wladiſlaw ſyn a nástupce jeho, a w ten čas jeſſtě králewič polſký obdržel nad Oſmanem, cíſařem tureckým i 400 tiſíci turkůw a tatarůw 120 tiſíci pod Chocimem, deſetkráte pobitých od newelikého počtu wojſka ſwého i s newelkou jejich ztrátou, za kterými král Zigmund s královſkým wojſkem naſtupowal teprwé, když již po witězſtwí bylo. A witězſtwí toto nejſw. panně z toho tu ſw. obrazu ſw. jak z uſſikowaného táboru ſtraſſliwé i ſkodliwé nepřátelům připſal Wladiſlaw, blahoſlawenſtwím z toho míſta ſw. na tu wojnu opatřený, a po wojně s witězſtwím přiwitaný, o čem Simon Starowolſký těmi ſlowy z latinſkého na polſké přeloženými píſſe: „Ačkoliw přikázanými od otcůw ſw. papežůw naſſich po celém „ſwětě polſkém náboženſtmi i proſbami na pomoc naproti „nepřátelům wzywaná boharodička nejſw. panna přibýwá, „to ne toliko powſſechným bez omylky míněním zjewno bývá, „že ona nad jiné ſwaté u ſyna ſwého ſkutečně křeſtanůw ſe „zaſtáwá, přecež jednak zwláſſtní pobožnoſtí Wladiſlaw krá„lewič polſký ſwým i rodiče ſwého nezwitězitelného jmenem, „nawſſtěwuje ſwatý a zázračný obraz Jaſnohorſký, tak ji „ſobě naklonil i zawázal, že tak welikou i celé Europě ſtraſſnou wojnu tureckou ſſkaſtně podle myſlí ſwých w tak krát„kém čaſe dokončil. A tak welká witězſtwí od počátku „polſka newidané a neſlychané za orodowáním Marie panny „w těch ſtranách naſſich ſtanulo, že ukrutník tak welký, w „tak welkou hanbu a hanu upadl, i wrátiti ſe nazpět muſel. „Konečně od wlaſtních wojínůw úmyſlně proti němu ſe ſrotiwſſích roztrhán a za oběť do pekla ſtoupil.“

Nejjaſ. Zygmunda III. krále i Wladiſlawa králewič witězſtwí Chocimſké.

R. 1633. Málo to jeſſtě na tak welkého witězi-

tele a ſwěřence nejſw. panny, Wladiſlawa, jednoho toliko, ač tak ſilného na hlawu poraziti tyrana, wice dějepis a dějepiſci, jako to Piaſecký, Waſemberk i jiní opiſují: že Smolenſk w rukou polſkých od kwapných naň rukou Moſkewſkých obdržel, Sehina hejtmana Moſkewſkého s celým wojſkem oblehl, porazil, až na konec pokořiw ſe zcela k jeho nohoum, o žiwot proſil. Na to wſſechno Amurat cíſař turecký patře zdaleka, i dáwné připomínaje ſobě děje s Osmana předchůdce ſwého, uſýchal wztekem, že ſláwa Wladiſlawowa tak welká i ſtraſſná, a kdy ſkrze wojſka ſwoje turecká i tatarſká oſmělil ſe podporowati Moſkwu, doſtal i ten za ſwé tak dalece, že boje ſe o ſebe proſil o potwrzení pokoje pod Chocimem zawřeného. I ſſwedi po-
Nejjaſ. Wladiſlaw IV. powděčen ſſtěſti na wojnách nejſ. panně.
zdwihli ſe byli na Wladiſlawa i říſſi polſkou ale s daremnou, jak na ſlunce, mocí, na kterou nemohouce ſe ſpolehati, nemohli ſe protož udržeti při několika městech odpadlých přeſtraſſeni: o čemž dějepiſci. Ale Wladiſlaw nejlépe o tom, jako žiwý, citliwý i patrný toho wſſeho ſa ſwědek, byl přeſwědčen, pokud oſobou ſwoji za pomocí nejſw. panny, ſkuſſený toho byl, že to wſſechno z ruky i miloſti nejſw. panny na tom místě wzýwané míwal. Wděčen tak mnohých miloſtí Wladiſlaw ſtal ſe zároweň wěrným jejich wyznáwačem na tom místě ſwatém: že kolikrát ſe koli na jakou wojnu chyſtal, wždy zde ſw. ſliby oddáwal ſwoji oſobou, s obdrženým i zbraně blahoſlawenſtwím aneb též ſkrze ſwé wyſlance ucházeje ſe o to. I není diwu, že tak přízniwou měl ſobě nejſw. pannu, nebo ji při častém nawſſtěwowání pěſſky z blízka, to nábožným zpíwáním litanii s klášſterníky zawázal ſobě, to bohatými obdarowal prſteny, to králowſkými obwinul řetězy, to i dwěma ſtříbrnýma na ſtráž poſtawenýma cherubinama jako ſtráží opatřil, ſrdce i palmy, držícíma na znamení citůw, i wítězſtwí, krom nemálo znamení wojenſkých nepřátelům wydřených a pod noby nejſw.

panny složených, které s říms pro tmění wyhlídky pozbírány byly, jako i dáwnějšší. Tenže Wladislaw po skončené, jak wýsse, wojně turecké a moskewské, začal zakládati pewnost na Jasné Hoře i založil nejprwé basstu od města Čenstochowy a sám se nejdřiw chopil kolečka, aby zemi wywážel, po něm zas královna s dworem, čeho též tamto na mramoře památka zaznamenána jest, na památku těch wssech jeho milostí na osobu jeho, i celé království z místa toho sw. splýwajících. O doznaných, pak pomocech w rozličných nemocech toho pána čítati lze níže w části sseště oddíle pátém seznáwací rukou jeho sepsaných.

Nejjas. Jan Kazimir král w nesstěstích doznáwál sstěsti od nejs. panny proti kozákům

R. 1649. Rozený bratr i nástupce Wladislawůw nejjas. Jan Kazimír z wolby swé Warssawské, napřed do Čenstochowy uddal se, a potom ku korunowání do Krakowa s blahoslawenstwím prwopočátkůw kralowání swého. A ačkoliw sedmileté nastoupily wzpoury, wssak wždy jak ze záchmury slunce jasné, wyjasnila se wítězstwí, o kterých Kochowský w „klimakteře“ swém pisse. To bylo nejprwé, že Bohdan Chmelnický, odbojník kosacký i spojenec tatarský, pod čas mezivládí sílu wojska kozackého bylo 200 tisíc, tatarůw 100 tisíc a turkůw 6 tisíc. Na tak hrozné množstwí, předcházející tak welikou porážku pod Pilawcemi neměl Kazimír wojska toliko 9 tisíc hotowého do boje, podle zprávy téhož Kochowského. W takowém tedy nedostatku sil lidských udal se pobožný král k posilám Božským i nejsw. panny z místa a obrazu toho wyzwané i táhnul pod Zborow proti nepříteli i k Hanowi tatarskému poslal, aby odbojníkům nedáwal podpory. Po proměně sstěstí wojenského dal pán Bůh že král, porazíw nepřítele twrdé ssije naklonil ku pokoře i prosbu o pokoj. Články tak kozakům, jak tatarům osobně napsal, a Chmelnický na kolenách odprosíw pána, odessel we swou stranu. Tak welkého i nad tak welkými nepřateli dobytého wítězstwí tak malou hrst-

kou wojſka polſkého, přáno Kazimírowi w ležení i na ſněmě: a pobožný král, odkud měl počátky i poſilky, tam též s poděkowáním za to, i s proſbou o dalſſí uſpokojení, na Jaſnou Horu k nejſw. panně poſpíſſil, které pod nohy panenſké oſm korouhwí kozáckých oddaw, ſlawný ſlibený dar s wítězoſlawou hlučných děl obmyſlil.

Tenže nejjaſ. Kazimir doznal ochrany nejſ. panny před ſſwedy pod Jaſnou Horou i w celém králowſtwi.

R. 1655. Jiné wítězſtwí tohož mocnáře Kazimíra naſtoupilo potom nad ſſwedy; jak zas ſlawné i diwotworné bylo doſti, že nikoliw ſilami lidſkými, ale zjewnými z místa toho nejſw. panny poſilami dobyto bylo. Nebo poláci již poněkud omrzeli několika wojnami i již právě wojenſky napadení w pomatení wlaſti, Guſtawowi králi ſſwedſkému jako wetřelému opatrowníku koruny polſké, holdowati někteří počali; král též Kazimír ne toliko ſe potýkati ſe ſſwedy nemohl w říſſi ſwé tak nepokojné, ale i za hranice na ſlezko do Hlohowa malého w knížectwí Opolſkém uſtupowati muſil; přecež za něho nejſw. panna i ſſwedy zadržela, a wítězſtwí nad nimi obdržela na Jaſné Hoře. Nebo když totiž pod Jaſnou Horu podſtoupil Burchard Miller jeneral s jinými třemi jenerály to jeſt Janem Wejchardem Wrzeſſčewičem Čechem, katolikem licoměrným, landgrabětem Heſſem, i Wáclawem Sádowſkým, maje wojſka 13 tiſíc konních i pěſſích, s pomíchanou chátrou z Prus, ſlezſka i polſka, kupcůw, i kupeckých, řemeſlníků i weſničanůw, kalwinůw i luteranůw nebrž i katolíkůw mimo dobytých korouhwí polſkých na pomoc přinucených, a kde jinde po městech, městečkách i zámcích mnoho-li toho bylo i co wice přibýwalo, a těchto jeſſtě jako ſeſſtěrek množilo ſe; jak mile pod Jaſnou Horou jedni doſtali dobře po hlawě, s nemalou ztrátou a zmatkem, hned též oni wſſichni myſleli o tom nebo čtwrtého dne po obležení Jaſné Hory i z příležitoſti té, w Tyſſnowicích utwořila ſe konfederace ſenatorůw, wůdcůw, i jiných mnohých ſſlechticůw, ry-

tířům naproti sswedům. Odtud tedy na odhlas ten sswedům sil, i srdce ubýwati počalo, i z malého a welkého polska do prus ubírati se, i ustupowati musili, a polakům jak pán Bůh dal objasnění w směsici oné tak hned spamatowawsse se, wěrně i odwážně při Kazimírowi stáli, podle zprávy Kochowského w klimaktěře l. p. 1656 těmi slowy: „Přítomnou božskou pomoc uwážiti bylo, kdy wznessené ono sswedské sstěstí o silnou skálu Marie rozbilo se, a poláci jak jenom Jasná Hora nepohnutá od moci nápadům zůstala, teprwé jak by nowý duch w ně wstoupil, přicházeti k sobě počali. Hnul se tedy král ze slezska do polska za wyhnaným ku Gdansku nepřítelem a ačkoliw s nebezpečenstwím pro zalohy sswedům na odlehlých průsmycích, ale za milosti božskou i odwahou Čarnèckého oddáleným, i tak nazpět ze Gdanska na Kališ přibyl do Censtochowy na Jasnou Horu, kde ho již královna očekáwala s některými senatory. Tu uwažowal zázračné zprávy božské, i nejsw. panny ochranu nad sebou i celým královstwím; odkud jako widěl počátek porážky nepřátel, tak též tam na Jasné Hoře chtěl miti porady dalssí; pročež za wzdánim wsseobecného ohlássení k senatorům, s nimi porady ty začal i sskastně dokončil, a za ukončením těchto nastoupilo wyhnání z polska sswedům, a potom i sněm. To zas wssechno stalo se, že měl Kazimír z milosti božské, i ochrany nejsw. panny na Jasné Hoře, protož z té příčiny a zwlásstě též ze slow „Rubrycelli“ (Rubrycella jest krátký wýtah z brewiáře) na ten rok w neděli welkonoční mimo obyčejně přidaných: Neděle z mrtwých wstání páně i wítězstwí, i tak rozsudkem duchownich senatorům kázal zwáti Jasnou Horu, horou wítězstwí, na které sám král s královnou i senatory působil, wywážeje zemi na druhou basstu za příkladem Wladislawa krále, o kterém wýsse a níže w části dewáté o obležení Jasné Hory obssírně.

Tenže nejjas. Kazimir znowu doznal pomoci od nejs. panny při pokoření kozáků.

R. 1661. Diwoké kozáctwo, ačkoli již jak zwěř do sítě tak do pokory, i pokoje nahnané utissilo se bylo, (jak wýsse) znowou jednák zbouřené i s Moskwou poloučené dotíralo na krále Kazimíra i celé kralowstwí. Po smrti Chmelnického, i po wysílené nástupcůw jeho wládě, Čečura hetman kozácký od Moskwy ustanowený i s ní spojený hotowil se na krále Kazimíra, ale Kazimir pobožný, jako druhý Dawid před Absolonem jako Semeim uchýliw se na Jasnou Horu k nejsw. panně znowu ji prosil o ty, co před tím, posíly. Podiwná wěc, w ten čas pod Cudnowem i kozáci i Moskwa poražení, wyslali posly ku krali na Jasnou Horu s prosbu o pokoj i nepamět urážek, i obdrželi wssechno a král bulawu stříbrno-zlatou, kterouž Čečura tenže hetman měl od Moskwy, jako znak wlády své i korouhew kozáckou oddal k nohoum nejsw. panně za obět.

Tenže nejjas. Kazimir jesště nad kozáky i Moskwou zwitězuje za milosti nejs. panny.

R. 1662. Po upokoření i upokojení tatarůw, kozáci i Moskwa uspokojiti se nemohli, i nechtěli nebo kozáci rozdwojení jedni při králi Kazimírowi stáli, druzí wssak naň se utrhowali, a Moskwa příčinou, i příkladem jim k tomu byla. Přisslo wssak k tomu, že i tito moskalé po třikráte poraženi od swého panowníka cara s poselstwím ku králi i na sněm přissedsse, museli se upokojiti, a přátelstwí odtud počalo. I ne diw! že kupy tyto na krále i králowstwí se obuřující, jak diwoká mračna s bouřemi i hromy rachotící, rozbity a žádané wyjasnilo se witězstwí, nebo Kazimír jasnějssí nad poledni slunce Marii měl sobě přízniwou, za příchodu swého znowu na Jasnou Horu, sedm korouhwí Moskwě wydřených oddal w kapli rozwěssených; leč pro tmění rozhledu sebrány byly potom do zbrojnice.

R. 1683. Po sstastném i pokojném, toliko že krátkém, nebo jak hwězda jasná, zaniklém panowání nejjas. Michala krále polského, tu takže na Jasné Hoře, za

času zasnoubení s Eleonorou královnou zaslíbeného nejsw. panně, nastoupilo wítězství nejjas. Jana III. krále polského nad turky u Widně který jak o celost wlasti wlastní, tak i o zájmy celé říše křesťanské pečliw, před tím tu na Jasné Hoře nejsw. panně přítomný i s nejjas. Jakubem královičem klanějíce se, wojnu tu odporučowal, požehnání obdržel, i tak opatřen, teprwé jak na jisté wítězství s jistotou k Widni ssel, kterého po městech císařských „ochrancem swým" zwali i poznali. I ne diw! Nejsw. panna Janowi opatrownicí, nebo též Jan opatrownikem nejsw. panny, které netoliko čest, ale i též místa toho, i obywatelům neschopnost wždy bránil. To též neposlední, jak tenže mocnář pobožný po zpowědi radil se se swým Jasnohorským, kterého by měl míti za zwlásstního po nejsw. panně patrona swatého na tu wojnu? I z porady té sw. Pawla prwního poustewníka, jako otce i patriarchu řádu toho, a zwlásstního w uhrách patrona přijal s ochotou. Proteż po dobytém wítězství wyjednal u otce sw. Innocence XI. Officium duplex w otčenássich kněžských po polsku, které před tím w brewiáři semidulpex bylo, i dwa koňské ocasy (bunčuky) od Widně na Jasnou Horu poslal.

Nejjas. Michala krále slib manželský s Eleonoru na Jasné Hoře.

Nejjas. Jana III. krále za wítězství nad turky u Widně wděčnosť.

R. 1706. Kdyż nejjas. August druhý král polský sswedy několik let w polsku wydržel, sbíral se, aby se s nimi setkal, j. o. primas j. m. X. Stanislaw Sembek, jmenem jeho naříbil, aby před obrazem nejsw. panny na Jasné Hoře přes sto dní, po jedné mssi sw. slouženo na účel královský. Odcházejícím tehdy sswedům nepřisslo dále opříti se, jak pod Kalissem ano též dále postupowati na ně dotírající wojska králowská jim nedowolila. Ledwa že se potkaly obědwě strany, již ssweduwé saské i moskowské pluky porazili tyto k útěku se chystaly, i oni wítězoslawiti počali; awssak polské rytířstwo na jméno božské i nejsw. panny jak wytáhlo, hned porazilo sswedy kterých tři tisíce po-

Nejjas. Augusta II. krále wítězství nad sswedy pod Kalissem.

wraždilo a tři tiſíce za živa zajalo. Z oněch to obětí ſwatých před obrazem nejſw. panny, i obětowání ſe nejſw. panně wítězſtwí dobyto i jí přiznáno bylo. Těch i jiných záſſtit nejſw. panny wděčen nejjaſ. král korunu s diamanty před obraz nejſw. panny oddal s podpiſem ſwým.

„Po králích wítězſtwí wůdcům, i rytířům, do tohoż oddílu náležící.“

Lanckronſký za obranou nejſ. panny wítězi a potom ze záloby uchází wyſwobozen.

R. 1521. Blízký krwí králům Přeclaw Lanckronſký na jednom wojny poli koliká wítězſtwími uwěnčený. Ten wálečný wůdce pod Zigmundem Auguſtem, nèmecké w pruſích wojſko rozpráſſiw i wítězſtwí dobyw, myſlil, že již pokojné i bezpečné wſſechno jeſt, ſám tedy oſobně s několika ſetninami wyjel na bojiſtě, aby ſwých oſſetřil, tuť ze zálohy od nedobitých obſkočený, kdy widí, že ani biti ſe s nimi, ani uteci před nimi nemůže, k ſamé tedy nejſw. panně utekl ſe wzdechnutím, ſliby na Jaſnou Horu zaletá. Těžko tak byſtrého a oſtražitého orla lapiti mèli, kterému jak poſilek do wítězſtwí tak i ſil k oſwobození dodala nejſw. panna, že ſe proſekal i wyſſel brannou rukou a tím wíce newidomou z nebe rukou. Co ſám na Jaſné Hoře ſlibem i ſwědomím doſwědčil.

Šeňawſký w malém počtu od welké ſíly ochráněný.

R. 1537. Sreniawa ſtarožitného domu Šeňawſkých, za ſplynutím s hory roſy miloſti nejſw. panny, oplywá na wzajem wděkupomnou přichylnoſti i ſſtědrotou opět wálečný Prokop Seňawſký maje bitwu s walachy u Seretu, w takowém byl nebezpečenſtwí, jak malý počet jeho družiny ne malou otočený ſilou, že již wſſickni nad ſebou, i wůdcem zoufali, on jedak ſliby k nejſw. panně obrazu Čenſtochowſkého poſilněný nezoufal, kterému ſíly i ſrdce dodala nejſw. panna, na hromnice, že na ſrocené walachy padl poſtrach a zatím rozutíkati ſe muſili.

R. 1562. Kdy král ſſwedſký ſkrz na ſkrz prolézal a projížděl polſko na Wolyni, zámek též bílý kámen

nazwaný a w něm lidí 280 pod wedením wálečného Kryſſtofa Wolſkého oblehl. A že Kryſſtof nejſw. pannu Cenſtochowſkou k oſwobození wzýwal, nezwítězitelným zůſtal. Seſtnácte neděl leželi tam ſſwedi i již takowý blad ſpůſobili u oněch, že w nedoſtatku potrawy 54 koni ſnědli, konečně již prachu neměli, ſſwedi wſſak oſm ſſturmůw ſtratili, a ačkoli již tři baſſty dobyli, přečež tam wjíti nemohli. Konečně mocný učiniwſſe nápad wybitou zdí drali ſe, aby do zámku wpadli; leč w tom odwážný Wolſký, ač zimnicí na ten čas ſeſlabený wypadl, aby ač bez zbroje jim wchodu zabránil i ubránil s druhými; proteż ſſwedi ačkoli w tak welkém počtu wojſka a ſtřeliwa byli, přec tak malou hrſtkou pomatení uſtoupiti muſili. To pak wítězſtwí že měl od nejſw. panny z Jaſné Hory, ſeznal, přidaw: že ač ſkrze nebezpečná míſta, z tak daleka mezi Moſkwou přejížděl, ſſkaſtně jednak bez nejmenſſí překážky přibyl na míſto ſw. hned po tom.

Wolſký na zámku „bílý kámen“ od ſſwedůw obležený od nejſ. panny diwně ochráněný.

R. 1598. O wítězſtwí nad turky, z obzwlásſtní i patrně záſſtity nejſw. panny z míſta toho, wojewoda walaſſſký, na ten čas jeſſtě w poddanoſti polákůw žijící, učinil tu zprámu ſkrze swého hejtmana Jana Slawſkého úmyſlně poſlaného jmenem swým. Ten wojewoda, že před tím náležel pod cíſaře tureckého, a na ten čas wěrným byl leníkem králowi a králowſtwí, proto popudil proti ſobě turky a tatary, kteří neočekáwaně wtrhli do walaſſſka, i położili ſe z jedné ſtrany 20 tiſíc a z druhé ſtrany wojſko ſedmihradſké 6 tiſíc, chtíce Walaſſſko ſpuſtoſſiti a Walachy nazpět ſobě podmaniti. W tak těžkém i nenadálém nápadu, wojewoda udal ſe na modlitbu k nejſw. panně, přiſlibuje míſto její ſw. w Cenſtochowě nawſſtiwiti, jeſtliby ho ubránila, nebo s malou hrſtkou lidí na rychlo ſebraných uderil na nepřítele i na hlawu je porazil. A že ſám wojwoda nemohl tu ſlibůw ſwých oſobně wyplniti pro wſſelijaké rozbouření w nepřítomnoſti

Wojewoda walaſſſký za wyprosſené witězſtwí nad turky i tatary děkuje nejſw. panně.

swé učinil to skrze zmíněného poslance za vítězství nejsw. panně, i na odsstěpence, že by se ohledli jakého ohledu doznal.

Kassinský za sskastné poselstwi i uzdraweni děkuje.

R. 1631. K vítězstwím wůdcůw na wojně náležejí i poselstwí welkých lidí; kteří za poradou i pomocí nejsw. panny umějí držeti nepřátele, i udržeti od wojny, jako to welm. Jiří Kassinský, podstolí podolský, posel do turek na stříbrném wotum oddal těmi slowy: „Matce panně Marii, které oblíbenec Bohem jest, a syn „slowem, Jiří Kassinský podstolí podolský, po dwojím posel„ství za Zigmunda III. i Wladislawa IV. králůw polských „poslaném, i za pomoci nejsw. panny Čenstochowské sskastně „odbytém, nejdobrotiwějssí a opatrowkyni nejwětssí i z ne„moci takže uzdrawený tu tabulku prosebnou čest, chwálu, i „díky wzdáwá. Léta páně 1631."

Zadzik biskup Krakowský ochranu i pokoj přiznáwá nejs. panně.

R. 1636. Witěziti nad nepřáteli bez wojny i zbraně což jest? toliko rozumem od Boha oswíceným i jak umělými obraty poutati nepřátele, aby se nepohybowali dále. Byl takowý j. o. kníže Jakub Zadzik, biskup Krakowský, kterého slowa o tom na stříbrném wotum jsou takowá: „Bohu nejdobrotiwějssímu, nejmoc„nějssímu. Zwlásstní boharodičky panny obrana pokoje, na„před s Moskwou w samé moskewské zemi, potom se sswedy „w prusích uzawřeného; takže zdrawí w různých nebezpečen„stwích zachowaného, malým tímto powinné wděčnosti zna„menim seznána. Jakub Zadzik biskup Krakowský kníže Se„werský, welký kancléř korunní I. p. 1636."

Koněcpolský witěz wděčen nejs. panně.

R. 1638. Přeskwoucího domu Koněcpolských klenot swítil se tu často před obrazem nejsw. panny se swými náwsstěwami i deskami. Z těchto válečný Stanislaw Koněcpolský hejtman Koronný witězstwimi nad turky, tatary, Moskwou, sswedy, multany, na chocinských, očakowských, multánských polích ozdobený wawřínem; a že jemu nejsw. panna z místa toho w radách i zwadách wojenských přisluhowala seznal to i slowy i slawnými na welké desce witězstwimi.

R. 1643. Neposlední nad jiná díla poselství, která welm. Kryšstof Dzěržek, k tatarům odbyw, poznamenal na stříbrné desce těmi slowy: „W slib Bohu nejdo„brotiwějšímu i nejwyššímu i nejšwětějšší boharodičce panně: „Napřed za poselství šťastně do tatar odbyté; na které od „nejjaš. krále polského Wladislawa IV. i celé říše k Chanowi „tatarskému l. p. 1639 ustanowený, takowou moudrostí od„byl, i wymohl to na něm, že tenže Chán Inachet Gerey s „wůdcem wojsk tatarských Galgou, Usan Gereim zapřísahal, „jako práwa přízně wěcné šanuje, 200 tisíc tatarům králowi „polskému proti turkům na wojnu, wždy měl obětowati. „Potom za zdrawí pomocí nejwyšší matky darowané: Když „totiž l. p. 1642 mrtwicí tak raněn byl, že rukama ano i „nohama wládnouti nemohl, za jejím wzýwáním přicházeti k „sobě i wládnouti sebou počal. Těmi tedy dobrodiními s „nebe obdařený, králowi i králowně nebes skrze ten slib wděč„ným se stáwá l. p. 1643. Kryšstof Dzěržek.“

Džeržek za poselství i uzdraweni.

R. 1657. Wytěziti nad nepřítelem silou, i umění wojenským jedním rázem to jest umění; ale wítěziti posilky s nebe, hotowé wždy to wítězství, jako toho zkusil wálečný Marcian Waglinský, plukownik, který w mnohých půtkách wojenských bywaje i šwedy poražeje, twrdil, že mnohokráte wzdechna k nejšw. panně Čenstochowské i wítězil, i zdráw wyšel. A ač jednou tam dostal se w ruce i otroctwí jejich, průba to byla delší naděje w ochranu nejšw. panny, a k tomu potřebné trpělliwosti, we které trwaje byl zatím oswobozený.

Waglinský poráželje šwedy kolikráto wzdechnul k nejš. panně zwítězil.

R. 1659. Wálečný Adam Komorowský plukownik w odebrané šwedům diwišii, doprowáželje šwedy pod Jasnou Horu léta 1655, že se sám zdržel od lákomství i loupeže stříbra jasnohorského, které w jezeře spuštěném nalezli poláci i staral se, aby jej čeled ne rozchwátala a spůsobně zachowáno i oddáno bylo, za sloužil to sobě u nejšw. panny, že za uchazejícími potom šwedy na podjezdu pod Grundzionzem potkán

Komorowský z Jasné Hory začal se zbrojiti na šwedy i jak šťastně?

bym i obskočen zsa přemohl je, znamení toliko malé od jejich střel odnes sám čtwrtý nebo jednomu na prsech oděw, druhému rukáw zastihly kule, třetímu přes sedm střel, a u něho samého w touli nalezena byla koule. Přidali to, že kolikráte se potýkal se sswedy wždy zwítězil a žáden z jeho setniny nezabynul.

Smigielský z Jasné Hory začal se objewowati proti sswedům i jak sskastně.

R. 1703. Pominuwssi dáwné díla božská i nejsw. panny a z nich sskastné děje lidské na wojnách, pro příkost jakous w čitání, to se toliko na wědomost uwádí, co mezi jinými witezstwími sswedůw, seznal w. Adam Smigielský, staroста gnězněnský, plukownik dne 2. dubna, který osobně a s nemnohými rychle sebranými, maje brániti otčiny a sswedy poráz ti tu na Jasné Hoře začal od nejsw. panny swá wojenská předsewzetí; kde pobožným bawě se rozjímáním kazdeho dne, přes čas některý zbrojil se neomylnými posilky od nejsw. panny, a obdržel blahoslawenstwí před obrazem nejsw. panny, obdržel i ssawli z pokladnice jeji darem od dáwných witězůw za wotum oddanou i tak k welkému polsku proti sswedům wytáhl. Po nemalém čase witeziw tam s rozmnoženým lidem, i z nowa blízko Jasné Hory přecházeje, wstoupil do kapličky na poděkowání za sskastné počátky wojny od nejsw. panny blahoslawené a po pobožnosti, obrátiw se k w. o. Inocenciu Pokorskému, přeworu jasnohorskému řekl: „Otče přewoře tak mi dobře ta zbraň „nejsw. matky slouží, že od ní, jak zaswisstí, hlawa „spadne, tolikráte jí na nepřítele užiji.“

Za tak znamenitá witězstwí od pána Boha i nejsw. panny kdož nebude wděčen? Wděčnými ukázali se ti, co jich doznali, jak jim prospěly, ať wděčnými jsou toliko o nich čitajíci, i není možna, aby radostí nadssení w srdci, welebiti pána Boha i nejsw. pannu neměli za ně! a teprwé walečným můdcům i rytířstwu o přísstí witězné palmy, do půwodní palmy, na Jasné Hoře, jak w Gades wznessené, s hrnujícím to w srdci, na kalendář řecký zwlásstě důraz klade. „Witej „mocnářůw chwálo, wzácnosti králůw, moci wojsk zástupůw!“

Oddil čtwrtý.

Wyſwobození prwní oſob rytířſkého ſtawu ze zajetí i otroctwí, které za ſwobodným w ſrdci i ústech udáwáním ſe do obrazu ſwého oſwobozuje oſwobozena od wěkůw nejſw. bohorodičky panna Maria.

Wzatí do otroctwí otroci, tak mocně utiſkowáni nebýwají, žeby ſe jim we wězení i we wazbách příhoditi cos dobrého nemělo. Naſkytuje ſe ſwoboda wiry, naděje i miloſti božſké; naſkytuje ſe ſwobodné utíkání ſe k nejſw. panně a zatím i diwotworné z otroctwí i okow ſpadlých oſwobození, jako Bernhard ſwatý twrdí. Onu náſledujíc nemineš ſe dráhy, onu proſíc nezoufáš, o ní myſlíc nebloudíš, oné ſe držíc neupadáš, za její ochranou nebojíš ſe, za jejím wedením ne utrmácíš ſe, za její dobrotou přicházíš, kam myſliš.

z otroctwí tatarſkého i okowům ſpadlých.

R. 1540. Slech. Stacherowſký práporečník wělunſký w otroctwí u tatarůw ſtracenou oplakáwaje ſwobodu, anobrž i žiwota milého nejiſt, naučil ſe teprwé, co to jeſt ſwoboda, jak ſi jí wážiti a jak s ní zacházeti. Se ſkrouſſeným tedy za hříchy ſrdcem k nejſw panně udaw ſe proſil, aby mu poradila a obraz ſwůj na Jaſné Hoře nawſſtíwiti mu dowolila. Na tak ſkrouſſené ſrdce i nejſw. panně obětowané rozruſſily ſe řetězy i ſamé ſpadly s něho, že ſwobodně i bezpečně přiſſed na Jaſnou Horu, odpowěděl newýſlowné miloſrdenſtwí nad ſebou matky otrokůw Marie a t. d.

z otroctwí i ſmrti ſtranou oſwobozen jak newidaný.

R. 1545. Slech. Staniſlaw Wlček, ſlouže na wojně w uhrách w bitwě krále uherſkého s lidmi cíſaře římſkého pod Zbiňowem úplně přehrané i on s koně ſražen byw o hlawě ſwé pod kopyty koňſkými, jiné ſſlapajícími, zapomněl byl a z cela zoufal: to toliko w hlawě i paměti bylo, co ſlyſſel o nejſw. panně na Jaſné Hoře, jak mnoho diwůw činí, a wzýwajícím ji hynouti marně nedowoluje, kterou on též s důwěrou wzýwal i tak nic nepoſſkozený zdráw uſſel ſmrti i neſſtěſtí z otroctwí jednak ſe newyſwobodil, nebo ho po-

někud živého i zdravého z mrtvol wywlekli i swázali zároweň s druhými. A že dále již zaweſti jich nechtěli, uzawřeli žádného z nich neživiti, a hned poztínati na místě; již řada na něho přicházela, kdy společníka jeho skali, a ten wzdechy se sliby k nejsw. panně se obrátiw, jak sskastným losem od smrti zachován i právě, jak něwiděný, zůstal při životě i swobodě a t. d.

z otroctwi i nemoci těžké oswobozen.

R. 1552. Šlech. Jan z Sienna Gogolewský w takowém byl u tatarůw otroctwí, že mu netoliko od otroctwí, roboty, ran bitých, wazeb těžkých, nečasu i hladu, ale též od samého jidla umírati co den třeba bylo; nebo ho sprostými mrtwolami mrch i psůw zdechlých trochu popálenými krmili, aneb raději mořili; wssak neumořili; nebo ačkoliw od tak ossklivých i samým diwým zwířatům neznosných jídel upadl byl w těžkou nemoc a s jakou tam wýhodou i úsluhou. Ale že se nejsw. panně oddáwal přislibuje nawsstiwiti obraz její sw. na Jasné Hoře, aby ho z tak těžkého otroctwí i nemoci wyswobodila, tou se toliko naději krmil i bylo mu to ke zdrawí a w krátce i z otroctwí wyssed pospíssil na místo sw. s díky i seznáním, doufaje že z pozůstalých jesstě bolůw hlawy časem oswobozen bude.

w otroctwí odwedený modli se k nejs. panně i myšli uteci.

R. 1617. Šlech. Gabriel Skyba, mezi jinými tureckými, tatarskými otroky na místě tom stáwajícími, má to nad ně, že jeho otroctwí i nebezpečenstwí trochu delssí i přepodiwná historie jest. Kdy j. o. Samuel Korecký, w. hejtman korunní nad turky i tatary w různých wojnách 19 wítězstwí obdržel leč na dwacáté wojně zawráworal s celým wojskem swým, mezi jinými též byl zajat i ten Gabriel Skyba i do otroctwí až nad bílé moře do wsi Muzakdala blízko Galeopola města zawedený na otrocké roboty. Tam přes celý rok se trápě, připomněl sobě, jako krewný jeho blízký sslech. Měleſſek rotmistr polský, w nezahojitelném zmrzačení nohy, to w polsku, to i w cizích krajích na

léky a lekáře mnoho wydáwaje, a žadného necítě polepšení, jak mile se nejsw. panně na Jasnou Horu obětowal hned ozdrawěl, on takže tím powzbuzený často se modlil, i obětowal nejsw. panně. Zahlédla to zlostná čarodějnice a rouhajíc se jemu, předhuzky očiwidně mu činiti počala. „Widím ja to, co ty myslíš, „že ke swým chceš uteci; ale nedokážeš toho, nebo ti „cestu zahradím, že tam netrefiš.“ Odpowěděl skromně: „Nebojím se toho, nebo mám znamení sw. kříže i o„chranu nejsw. panny který obraz w Čenstochowě na„wsstiwiti přislibuji;“ řekla: „Tak wás wssechny chrá„ní.“ Wyhlídnw čas podlé toho w noci, ussel, jak umyslil w pole, až hned bouře, blýskání, hromy biti počaly a na rowné dráze bahniska i wodní wiry ukázaly se. Wssechno to znamením kříže sw. rozehnal i prossel, na odpočinku wssak w noci ačkoli w pustém poli, zdálo se mu, jakby ho w jakési pousšti pronasledowatelé hledali s wřeskem, třeskem nemalým, i to znamením kříže sw. a wzýwáním nejsw. panny upokojil, a potom již dále těch nápadůw i překážek neměl i tak sstastně do polska přissel. Několik let potom doma zahálejícímu těžko bylo, že daleko do Čenstochowy, aby nawsstiwil obraz sw. i podékowal za oswobození, jak přislíbil. Ledwa wssak wojna s turkem we walasssku wypukla l. 1621, ssel i on na tu wojnu, ale po přehrané bitwě dostal se znowu do otroctwí s druhými, i na bílé moře na galeje zaprodán byl. Připomnél sobě prwní otroctwí i wyswobození z něho za slibem do Čenstochowy, i sám se odsoudiw, že za nedbalstwí ono pán Bůh ho potrestal, ustawičně o tom myslil i toho nejwíce trápilo. Plyna tedy mořem na galeji přikowaný až do arabie, diwoká mezi tím uderila bouře i již galeji pohružowala s blizkou w očích smrtí wssech: Wolali turci křesťany o pomoc: „Wy křesťané proste matku proroka wasseho, aby wás „i nás zachránila, jako o ní powídáte, že tonoucí i

Překáží čarownice k útěku ale darmo.

Ussel z otroctwi, ale potom wpadl za lenosstwi do Čenstochowy do nowého zajeti.

Turci tonoucí na křesťany wolají o modlitbu.

Wyswobození modlitbou jich i proto swobodou obdarování.

„umírající wyswobozuje od smrti. A Gabriel zahodiw weslo i s milou ochotou pad na kolena modlil se k nejsw. panně, odprossowal, i obnowowal sliby swoje do Censtochowy, aby i pohanům milostiwou byla. Jesstě neskončil modliteb oněch, a již galej do hůry se podnássela, bouře ustála i wssichni sstastně na místo doplynuli, přiznali zatím pohané modlitbám oněm žiwot swůj, a již s ním laskawě zacházejíce konečně swobodou ho obdařili. Ledwa přisšed do Tomže města kde před tím Kartago bylo, tam přes pět let slouže i žebře na dalssí wýkup swobody, nemálo peněz nasbíral i tak wykoupiw se, swobodně do wlasti nawrátil se. Přecež znowu slibům oněch do Censtochowa wyplniti zanedbal. Nebo kdy wáleèný Stanislaw Koněcpolský hejtman Koronný wpády tatarské i turecké obmeziw, chtěl ubezpečiti na dalssí čas pokoj před nimi, wyslal téhož Gabriela Skibu, jako již wědoměho s listy do Carihradu. Wyřídiw tam poselstwí, wracel se nazpět přes walasssko, ale s jakým na dráze nebezpečenstwím! Wasal, hospodář walassský nespokojen jsa s pokojem polákům s turky, chytiti kázal Skibu s čeledí, i za wýzwědače obwiněného k smrti odsoudil. Sel na smrt s pláčem za hříchy, a zwlásstě za zanedbaný slib do Censtochowy, soudě, že trestu toho winna to byla a nesměje prositi nejsw. pannu o wyswobození pro newděčnost obdržených milostí, prosil toliko o dobrou smrt bez hříchu, zawolaw: „Nejsw. panno! wssak „jsem já křesťan, a tebe jsem nikdy před pohany neza„přel, nech ať po křesťansku umírám!“ Když tak na smrt ssel, pocítil nad ním bratr hospodářům lítost, snad od Boha za patrona přidaný, i zaplakaw nad ním, wzal ho we swé rukojemstwí, a z místa smrti do wězení odpropodil, přísně napomínaje ho, pod těžkou smrtí, aby se neopowážil utíkati; proèež ho mocně zamknul a stráží dwaceti walachům přísežných opatřil. Tam přes 20 neděl dýchaje, ustawičně se modlil k

Znowu w těžssí otroctwí wpadl.

Z pláče smrti jde do wězení.

nejſw. panně a myſlil, jakby utekl, proſil tedy pokaždé o plátno a niti pro ſebe a čeleď na koſſile, a z toho pomalu ſkrucowal i ſeſſíwal prowaz, jak dlouhý rozumĕl; protož kázal ſluhowi w noci ohlédati dwéře zaſtrčené, kdy ſtráž na odpočínek odcházela; i ſhledal, že ſe lehko otwíraly: ſluha zatím na wĕž wycházeje pozorowal s okna wyſokoſt, ale takowou, že patřícímu zdálo ſe nemožným do útěku. Nic to, prawil pán, toliko ſe obětujme nejſw. panně w Čenſtochowě. Diwná wèc! že ſtráž wracejíc ſe nic nepoznala na dweřích tak zotwíranych i znowu zamykaných již tedy wězně za wèrné a ſpokojné, co je ukowané mĕli, powažowali onèm též ſrdce i ſmĕloſti odtud přiroſtlo, že noci jedné řetězy z nich ſamy ſpadaly, dweře takže, jak před tím ſe otewřely, a tak na wĕž wyſſedſſe s okna ſe ſpouſſtĕli. W nejwětſſím ſtrachu byl Gabriel, neb z počátku prowaz pod ním praſkal, ale matky miloſrdenſtwí nejſw. panny wzywajícímu zdálo ſe potom, jakby po ſtupních jakých ſtupowal, totéž i druhým zdálo ſe. Wyſſedſſe tak ſſkaſtně, ſſli celý den, leſy toliko, obáwajíc ſe pronáſledowatelů, jakož i dohonili je nad řekou Prutem, ale diwně obmèkčení ſami jim jeſſtě pomohli přeplawiti ſe i čím rychleji ujíti kázali. Diwné to zprámy božſké i nejſw. panny, ač toliko jen čítajícím! A což tam tèm, kteří wſſechno toto na ſobě zakuſili, a kteří přiſſedſſe na Jaſnou Horu nawypowídati ſe, i ſluſſně poděkowati pánu Bohu i nejſw. panně nemohli a t. d.

I odtud welmi diwně ſwobozený, do Čenſtochowy přicházi.

R. 1622. Co doma w čaſe nemoci jedna, to na wojně za čaſu příležitoſti nejedna ſmrt jeſt w očích, ale třebas by jich i tiſíc, a na jednoho člowěka bylo, to za neſkončeným s nebe zaſtupitelſtwím nejſw. panny obořiti nemohou ſe ſmèle, jako to ſſlech. Stankèwič ſepſáním wlaſtním do knih podaným ſeznal těmi ſlowy: „Já Jan Stankèwič ſeznáwám pod ſwědomím, že ſem byl „těžkou nemocí ſklíčený a od lekařůw a lekařſtwí nenalez

z ohně i rukou nepřátelských zdráw wychází.

„zdrawí, po učiněném k obrazu nejsw. panny w Čenstochowě „slibu, hned pocítil jsem polepšení a ku prwnějšímu přišel „sem zdrawí. Potom l. 1621 do walašska na wojnu proti „turkům šel jsem, kde 2. září stoje w šiku před potkáním „s turky, z děla postřelen kůň byl pode mnou, sám wšak „wzdechnuw k nejsw. panně zustal jsem bez neštěstí. Stáli „jsme tak až do wečera, a ačkoliw bez přestání stříleno z děl, „za milosti boží i nejsw. panny jak za zdi byl jsem bez „škody. Znowu dne 7. téhož měsíce w oktáw nejsw. panny „měli jsme s turky walnou bitwu: to jest roty tři j. m. hejt- „mana welkého, polockého i Rudimina, w kterých rotách ne- „bylo nás z plna pět set koní a udeřili jsme na 60 tisíc „turkům, w kterézto šarwatce ačkoliw byl jsem raněn již w „rukou tureckých, ale za obnoweným slibem nawštíwení o- „brazu matky i dobroditelky mé i objasnění zázraku toho „pro wětší čest i chwálu její, jestliže mne z rukou pohanských „wyswobodí, zdrawí obdržel sem za její přímluwou. Bez „průtahu tedy dostawil sem se a se seznání rukou mají se- „psané, aby do knih zázrakům nejsw. panny bylo přijati, „prosil jsem."

z otroctwí dwakráte i z nemoci wychází.

R. 1623. Wyswobozuje pán Bůh i nejsw. panna z otroctwí, jedny w krátkém čase, i w okamžiku, a druhé na další čas zachowáwá, a to pro větší jejich naději i zásluhy i na ukázání swé moci, tím laskawější, čím milostí jest wice. Slech. Martin Zebrowský, na wojně turecké w walašské zemi zajatý od tatarům, i do hlubokého wězení wsazený mezi rozličné hady přiwítán tam byl od nich, ale na rozloučení se zároweň s žiwotem. Ať že jemu, poněwadž se pod ochranu nejsw. panny sliby do Čenstochowy wydal, ne uškodili červi, wywedli ho na wrch, i w řetězy ho uwrhli; štěstím jakýms nassel klíč od zámku wězení i otewřew sobě w noci ušed do pole, kde we wyhrabané zemi skryl se. Netrwalo dlouho štěstí jeho, nebo od běhajících po poli tatarům nalezený musel se znowu wrátiti na zpět. Potom od jednoho turčina

koupený pracowal přes několik let při lámání skály na řeckých polích. Utíkal i tam odtud, pročež již mu mèly nos i uši uřezány býti, ale nepřišlo k tomu, skrze prosbu, a zawázání se k dalším wěrným pracem, i přislibowal mu pán jeho swobodu, ale až za 30 let. Nemohl se dočekati tak pozdní swobody, tedy oddaw se nejsw. panně s obnowenými sliby, utekl přec, i přissed do Carihradu, kde neznaný zdržuje se přes půl druhého roku, onemocněl těžko, a nadiwaje se blízké smrti, prosil nejsw. pannu o dobrou smrt, aby po katolicku umřel. Pro tak pèknou i potřebnou prosbu o dobrou smrt, zachowala ho nejsw. panna, i dowolila mu dobrého jesště zdrawí, kterého w krátce dosáhl. A že na ten čas přihodil se kníže Zborowský, welký posel, který o wědomé otroky prosil, i jehož též wyprosil, s kterým nawrátiw se do polska, i do Čenstochowy pospíssil a t. d.

R. 1623. Slech. Sebestian Krasowský z okresu lukomského, sloužil na wojně s knížetem Samuelem Koreckým z bojisště dostal se do otroctwí tureckého po prwé; kde přes rok skoro trápen, ani sstěstí na wýkup nemaje udal se do pokladu zásluh i přimluwy nejsw. panny obrazu Čenstochowského, aby ho zachránila; i zachránila ne toliko z otroctwí wyswobozeného, ale též i od pronasledowatelů dopadeného u Dněstru řeky, který chytiw se klády na břehu, pustil se do řeky, i sstastně přeplynul na druhou stranu a do polska přissel. Po druhé pod wládou wálečného Zolkiewského hejtmana, na Cecoře chycený až za bílé moře byl odweden. I odtud sliby, k nejsw. panně, jak skřidly wzbiw se, ussel do polska. Po třetí jesště odwážil se na wojnu, nemoha wytrwati doma, wida, že druzí chystali se k boji, znowu byl zajat, do Carihradu odweden i w řetězy ukowán, ale sliby nejsw. panně zawázaného zadržeti nemohla dlouho železa, nebo za týden wydobyl se z nich, z otroctwí ussed a sstastně

z otroctwí třikráte, i z nemoce wychází.

wrátil se domů. A že i domu příhodami oněmi tehdaž nouzemi, zlými časy i utěkem trápil se, upadl w těžkou nemoc, w které přes dwa měsíce leže, prosil nejsw. pannu aby ho, jak otroctwí předesslého, tak i z nemoci té wyswoboditi ráčila. Stalo se to, že i ozdrawěl, čeho wděčen oddal díky nejsw. panně i na tu památku stříbrnou desku a t. d.

Z otroctwí za ujisstěnim we sně ucházi.

R. 1623. Má swé poslance s nebes na zemi nejsw. panna, kteří od ní jako námluwčí i otrokům swobodu podáwají. Slecht. Kryssťof Těssínský rotmistr na wojně s turky přehrané, anoť se Zolkewský hejtman při žiwotě kolísal, on na swobodě se kolísal. Nebo do Krymu w otroctwí wzat jsa tři leta mizerně ztrámil. Až hle jednoho času we sně ukázal se mu muž obstárlý i swatý, který ho napomínal, aby místo sw. na Jasné Hoře nawssťiwil; probudí se, rád takowému snu i napomenutí a jesště wice rád, kdyby čím rychleji pospissiti mohl na Jasnou Horu; o čem kdy myslí, i slib ten činí, dopomohla mu nejsw. panna, že diwotworně z wazeb i z wězení dobyl se, a na místo sw. přibyl s díky za taký sen zjewně pojisstěný, který wyjewil před mnohými a t. d.

Podobné z otroctwí wyswobození.

R. 1624. Podobné poselstwí již ne we sně, ale jinače od nejsw. panny od otroka odbyté seznal sslech. Kryssťof Skarbek takže otrok, který od tatarůw w otroctwí wzat byw, kdy již zlatou swobodu ztratil a též i žiwot jeho w rukou pohanských na wlásku byl, obrátil se s modlitbou k nejsw. panně obrazu Čenstochowského o spomožení w otroctwí. Přes několik tedy nocí, již ne we sně, ale zjewně, očima swýma widáwal osobu rodu mužského, snad, sw. anjela strážce swého, před kterým stěžowaw sobě na otroctwí swé, o pomoc zebral. Ujisstěn byw o rychlém oswobození, čekal dne i hodiny oné i dočekal se, že okowy samé s něho spadly, i dweře sám zatím sobě otewřew wyssed a přessed swobodně a bezpečně wssude stawil se na místo sw. atd.

R. 1647. Wálečný Martin Kalinowský, welký hejtman korunní w newelkém počtu wojska pod Chocimem, od houfu tatarůw i kozákůw jak kobylky náhle spadlých obklíčený, nemohl se ani brániti, ani s silami hleděti na odpor i wyswobození, i tak obskočený w otroctwí do krymu dostal se. Těssili se pohané, že hejtman, hlawa rytířstwa polského w jejich jest rukou, že již ani raditi sobě, do ssiku se postawiti, aneb válčiti s nimi nemohl. Ale nedlouho toho otroctwí a toho rouhání bylo; radila o něm nejsw. panna z místa toho, aby w nedostatku sil swých, do jejich posilek udal se. A když to z božího nadssení učinil, přislibuje místo i obraz její sw. nawsstiwiti, rychle za tim z otroctwí wyssel spůsoby podle toho. Nawsstěwuje tedy místo to sw. we swátek narození nejsw. panny seznal to i oddal bulawu swou hejtmanskou stříbro-zlatou, turkusami wysázanou pod nohy nejsw. pannè, prose, aby jemu i jeho wojsku hejtmaniti ráčila. Hejtman z otroctwí wyswobozený.

R. 1650. Čím wice nebezpečenstwí, smrtelných ran, ač bez smrti, tím wice milostí diwotworných nejsw. panny poznal sslech. Hryptowič, který hned z mládí wojenstwí přiučený, kolik wojenských případkůw bylo, musil tam i on wždycky býti, z kterých wycházeti za živa, toliko diwům potřeba bylo. On wssak diwem, a nejedním wycházel wždy. A ačkoli na jedné zwlásstě wojně s turky od kozákům a tatarům porubán, postřelen jsa tak, že w hlawě terč w mozku widěti bylo, a w noze kost rozdrcenou, ačkoliw i jiní do otroctwí zawlečeni byli, on jeda byl i od smrti i od otroctwí zachowán. Co wssechno připisuje nejsw. pannè w obrazu na tom místě sw. od mladosti milowané matce, i wždy w příležitostech wzywané, ledwa že tu ze swého záwazku přibyl, cokoli měl z milostí božské, tím se dělil s nejsw. pannou, oddáwaje jí to zbroj wojenskou, to domácí nářádí zlaté a stříbrné, to i peníze na mssi sw. na ozdobu oltáře, i na hudbu, z těžkých ran i otroctwí wychází a do řádu wstupuje.

aby přes několik let naznačené píseň O gloriosa a t. d. odehrávali na věži každého dne. Konečně i sám se na službu pánu Bohu i nejsw. panně oddal, do řadu sw. Františka powolán jsa.

Z místa smrti za postrachem lotrův oswobozený.

R. 1668. Na místě smrti, neb smrt w očích, ale i ta při wzývání dráhy i žiwota nejsw. panny, musí ustupowati z dráhy. Slechet. Michal Nieklad podčassí Smolenský od kozakův, jak od wlkův uchwacen jsa i zaweden do lesův temných na skřipce wzat byl, aby o penězích powědel; již byl i na místo smrti wyweden dwakráte; ale kdy nejsw. pannu z místa teho wzywal, postrassení lotři čimsi newidomě utekli od něho. I tak sám jeden zůstaw toulal se po lese a potom zdráw do domu se wrátil.

Z otroctwí i nesstěsti na wojně, z tůni i powětři i ochrana.

R. 1669. Z otroctwí, i různých na wojně nebezpečenstwí wyswobození swoje, diwotworné milosti nejsw. panny Censtochowského obrazu přiznal sslech. Filip Ptrongowský na stříbrné desce slowy z latinského na polské těmi: „Bohu nejdobrotiwějssímu, nejwyšssímu, „bohorodičce nejsw. panně opatrowkyni desku za pomoc i za„chowání. Kdy mne jako chlapce tataři z domu i otcowské „země odwlekli, druhým nejednou zaprodáwali, po moři ja„derském i jiných wozili, potom od sspanělův oswobozený, „králowi katolickému darowaný twojí to ó panno správou „žiji! Kdy na wojně s Moskwou za Wladislawa IV. při dobý„wání Bialé i nesskastným minowáním pod ní země jiní „okolo mne od zapadlé země živi zahrabáni byli; já živ „i zdráw wyhrabán jsem byl: Twojí to mocí ó panno žiji! „Kdy na wojně francouzův s němci pod wládou Jana Ka„zimíra krále někdy polského, jižto úřadu královského se wzdal, „z hory do Mosely zahnaný, po druhých tak mnohých to„noucích i utopených wyplynul jsem. Twojí to, ó panno, „milostí žiji! Kdy w powětří pod Warmacií mezi hroby a „potom na dráze mezi pusskami zbojníkův Hasella i Notorna „ne zhynul jsem. Twojí to ó panno obranou žiji. Twůj na „wěky Filip Ptrongowský.“

Co to za příhody, jaké to nesstěstí i samé smrti, za času wojny, i otroctwí, na moři i na zemi násilnými skutky na jednoho člowěka, a ne jednoho skusseného se hrne. Ale není moci proti moci božské i nejsw. panny. Obbité bywají rány tyto obranou wzýwané nejsw. panny, jako se zjewně ukázalo. Slussně tedy i druhým w podobném postawení nalezajícím se, wzýwati i welebiti nejsw. pannu slowy Bonawentury sw. „Tebe matku Boha chwálíme, archu pobožnosti, i milosti, přístaw plawících se, potěchu strápených, útočisstě hynoucích ó Maria."

Oddíl pátý.

Wyswobození jiná osob tak téhož rytířského, jako i wsseobecného stawu, pohlawí obojího z otroctwí, okowů i řetězůw odpadlých při jediné u wssech uctiwosti nejsw. boharodičky panny Marie.

Jak bez wojny, tak bez otroctwí není možna býti. Jest to, čehož se naučiti na wojně, ale wíce w otroctwí lze. Tam ta zkousska wíry, tam wáha pokory tam odwaha prawdiwé trpěliwosti pro Boha, pro nebe. Má též pán Bůh oko i ohled na takowé w otroctwí; a kdy jesstě skrze zásluhy i přimluwu nejsw. panny prosí oč, uprosí swého času. O tom příklady dalssí.

z otroctwí i okowů spadlých.

R. 1589. Šlech. Mikuláš Warssawický poručník welený od wálečného Zamojského hejtmana, naproti tatarům pod Batow, kdy w malém počtu na welkou sílu dotíral, byl zajat i do Krimu zaweden. Tam w těžkém otroctwí trwaje trpělivě, wssi naději swou skládal w zásluhy, i přimluwu nejsw. panny se slíby, které plniti na Jasné Hoře uložil sobě. Na tak mocnou naději i modlitby padnouti železa musily, i samy s něho spadaly, dwéře takže dobře opatřené samy se wolno otewřely. I tak wyslysseného nic nezdržowalo na cestě do polska, i zaměřeného místa.

R. 1605. Šlech. Ondřej Pukel z okresu Nowohrodského za času dobywání zámku Rochanaus na

Nešťastný s koně zabitého w případnosti zachraňuje se diwotworně.

Žmudži, stratiw koně postřeleného pod sebou, pěšky stál na místě i cíli nepřítelowi. A že k nejsw. panně na Jasnou Horu wniterně obrátil oči s prosbou o wyswobození, w tom okamžení koně bez uzdy běhajícího i se sedlem (snad jeho pán byl zabit) uhlídaw, jak schwálně sobě dodaného dopadl i dosedl, a tak zachránil se. W krátkém čase po tom ležení, ačkoli šťastně wrátil se domů, ale na žal nemalý zastihl doma manželku swou již umírající právě při slehnutí. Co by měl činiti? ne mnoho myslil i odaw se k nejsw. panně s prosbou tím důwěrnější od něho již poznanou, aby jako jeho samého na wojně, tak i manželku doma od smrti zachowati ráčila, i uprosil, že potomka šťastně porodila a manžela zdráwa přiwítala.

Z otroctwí i okowů spadlých.

R. 1617. Kdy tataři na wolyň wpadsse mnoho wsí popálili, a jedny lidi postínali, a druhé w otroctwí pobrali, mezi nimi šlech. Gabriele Carněckého wzali. Dostal se do otroctwí tam, kde on jako bojownik slawný přecházel s wojskem a po nepřátelských šijích šlapal; neustále tedy k nejsw. panně Čenstochowské obrazu wzdýchal, aby mu ještě obraz swůj sw. nawštíwiti powolila. Trwal w takowé náboženosti co den, i jím se těšil w utrápení; noci tedy jedné na modlitbě, jak u wytržení podiwený widěl, že okowy samy z něho spadly a tataři jak nejlépe usnuli; a tak šťastně skrze ně přešed, w diwoké pole ku polsku ussel. Na druhý den rozletli se pronásledowatelé za nim; ale w hustých rostích i křech zakrytého, ačkoli blízkého, nemohli najíti i tak prázdno nazpět se wrátiti musili, on též w swojí dráhu possel, a potom na místo sw.

Z otroctwí swobodně puštěn.

R. 1622. Šlech. Stanislaw Račinský společník pluku královského mocně napadený od tatarůw u Cecory dostal se w ruce jejich a potom z ruky do ruky tůrkum na prodej; poznal ruce jejich ne lehké přes 26 neděl, ale i to ho zadržeti nemohly za rukojem-

stwím nejsw. panny, ku které modlil se o to na Jasnou Hoře, i diwotworně wyrwán a swobodně pusstěn wssude. Co swědectwím rukou wlastní sepsaným seznal.

R. 1623. I na dráze dobrowolné smrt násilná kácí, a z dráhy ustoupiti jí se káže, wyzwaná z toho místa nejsw. panna. Slech. Račkowski ze Žmudzi jeda ke swým w polsku, padl na brandenburské lidí, od kterých za lisowčíka (loupežného wojáka) powažowán, wlečen byl w les hustý na smrk. Stanul na místě smrti tělem, ale srdcem utíkal se k nejsw. panně se sliby na Jasnou Horu, i dali mu pokoj tím časem odwoláwajíce se na druhé, až ho k nim přewedou i poradí, jakou ho smrti, mají zhubiti. Ledwa ho k dwoum stům ostatním wojínům doprowodili, uradili se, aby ho ticho zprowodili a we wýseku u řeky Sežupy utopili. Již ho z oděwu obnažili, ale plásstěm orodowání přikrytý wyprosil sobě trochu času, aby otčenáš se pomodlil a w tom znowu k nejsw. panně i k sw. Kateřině mučedlnici utíkal se modlitbou těmi slowy: „O pano jediná sw. Kateřino! wssak kdy ty „zhubena měla si býti, kola královská pán Bůh roz„tloukl i žiwot twůj prodloužil, ak za twou přímluwou „i ta též smrt wzdálena ode mne jest.“ W tom náhle wpadla osoba panenská i zawolala: „Stůjte a weďte „ho k setníkowi:“ Tam dowedený, osprawedlnil se, za newinného uznán byw i na swobodu pusstěn byl. Co ústně i sepsáním wlastním seznal, prose, aby to po kázání ohlásseno i spolu děkowati za to pánu Bohu i nejsw. panně pomoženo. z rukou lotrowských i místa smrti diwotworně uchází.

R. 1623. Slech. Martin Michalowský pod wládou wálečného Žolkewského hejtmana pro nezadržitelnou moc nepřátelskou dostal se do otroctwí tatarského, a potom tureckého, zaprodán Bisurmanowi, od kterého dwě leta těžkou prací hněten byl i na odstoupení od wíry sw. rozmanitě naléhali, nedal se jednak užiti, ani nejméně nakloniti na to. Protož modlil se co z otroctwí i okowů spadlých pro pewnost we wiře sw.

den k nejsw. panně obrazu Censtochowského, aby o spasení dusse jeho i o wyswobození z otroctwí radila. Doznal zatím pomoci, kdy z spadlých okowů wyssel i s nimi swobodně ke swým a potom do Censtochowy přissel, které na památku zůstawil.

Z otroctwí i okow, místo okupu, obětuje se uchodí.

R. 1624. Slech. Jan Badkowský na téže, co druzí nesskastné wojně u Cecory zajat byl do Krimu, dwě leta w okowech chodil, jakoby swobodně, nebo toliko od roboty i zaprodání druhým: a to proto, že se w boji s tatary wyznamenal. O tom kdy psal ne jednou swým w polsku, ale ani widěti, ani slysseti nebylo o penězích, až ho tedy do roboty těžké hnali tím dříwe čím lakoměji chtěli utržiti wýkup. Pro tu tedy příčinu z Krimu do Jas walasské země, jako poblízké hranic polských poslali okowaného do práce. A že i tam nemohl se dočekati wýkupu, obrátil wssechny mysli i naděje k nejsw. panně w Censtochowě, aby ho wyswoboditi od lakomých krwe i peněz tyranůw ráčila. Umluwil se zatím s Wolossínem jedním i druhým otrokem polským i ussli w okowech míli; které rozbiwsse swobodně do polska přissli bez wsseliké pronásledowání i překážky. To také wýkup z otroctwí zadarmo z milosti nejsw. panny za jedno wzywání i poděkowání jí na místě sw.

Matka dwou synůw obětowaných z otroctwí uzirá.

R. 1641. Slech. Anna Konkowská dwa syny w těžkém otroctwí moskewském oplakáwajicí, i od žalu umírajíc, obětowala je nejsw. panně do Censtochowy, aby jim matkou se ukázala. Diwotworně zatím z otroctwí bez wýkupu ussli, i kdy domů neočekáwáni zdrawi se nawrátili, uradowala se matka, jakby je po druhé porodila. Pročež z rusi na Jasnou Horu dráhu přislíbenou odbyla.

R. 1646. Utíkati z místa před nepřítelem, leda kdo dowede, ač též netrefí nazpět; ale státi i wystupowati pro wiru sw. pro wlast, i sláwu a třeba by tam podlehnouti měl, na takowé to spoléhá pán

Bůh, i milostiwým patří okem. Šlech. Bartoloměj Miodussowský, pod Chocimem od turkůw zaskočen, kdy druzi hanebně rozutíkali se, sám toliko zůstal na místě, a wzdychnuw k nejsw. panně Čenstochowské obrazu, aby ho bránila, i sám se též bránil tak, že, ač koně pod ním postřelili, pěšky se bránil, kterého jako nezwítězitelného ani zabiti ani živého dostati nemohli, a tak od něho odessli, patrno že diwotworně zaslepení. w nehodě se nacházejiciho ani zabiti ani zajmonti nemohou.

R. 1658. Šlech. Petr Dzianetty za času sswedůw w polsku nemohl wytrwati doma, a častým wystawuje se nebezpečenstwím, to pod Warssawou to pod Krakowem wypadal na ně s druhými a ačkoliw mnoho koní pod ním padlo od práce i střel při boji, sám wssak nikdá se nepotácel a to za pomocí nejsw. panny, které na Jasnou Zoru oddával se wždy. w mnoha bitwách i pádu koni bez nehody byl.

R. 1667. Udobřují se nepřátelé i jak w jiné přeměniti se musí, přimussení mocí zawolané ku přispění nejsw. panny. Šlech. Jakub Lodzinský za času Rakocího, od jeho uhrůw, kozákůw, walachůw uzřený w Soročkowě pod Pačanowem, nemaje kde zemknouti před nimi, ukryl se we dwoře, ale nalezli ho i dostali chtíce ho rozsekati, jenom že se jim bránil, jak mohl, konečně za wzdechnutím jeho k nejsw. panně Čenstochowského obrazu tak zdobřeli, že co jiné pozabíjeli i powraždili různo, jemu život darowali, a toliko oloupiwsse ho w oděwě sprostém pustili. Ožil teprwé a život swůj přiznal nejsw. panně s díky za něj a t. d. Udobřují se nepřátelé na něho.

R. 1675. Uč. Wojtěch Pisarčík z Kažměřa od Poznaně, slouže u císaře po jízdecku, w boji s turky w uhrách chycen a do Bělehradu zawedený, sedum let w okowech pracowal, kdy ho již otroctwí kruté i bída sužowala a žádné naděje do wyjití nebylo, oddal se modlitbou k nejsw. panně, přislibuje obraz její w Čenstochowě nawsstiwiti, jestli by mu k tomu pomohla. Ledwa tak pomodlil se, tu turčín pán jeho tak zdobřel, že netoliko odkowati ho kázal, ale též Na otroka ohled, i do útěku pohodlný čas.

mu poručil, aby dohlédal i vládl druhými otroky, s kterými umluviw se ussel, a každy z nich do swé wlasti rozessli se, on wssak z rowna k Čenstochowě obrátil se, i se sliby stanul a t. d.

Postřelený poraněný i zajatý diwně uchází.

R. 1679. Slech. Dimitr Sokolowič w wojsku cařském pod wůdcomstwím Zriniho bojuje proti uhrům powstalcům, postonáwal na zdrawí od střely kuli w lewý bok a zdrcené žebro, a za tím s koně swaliw se, jak bez dusse ležel, a wssak připomenuwssi sobě obraz nejsw. panny w Čenstochowě, o kterého diwech slyssel někdys i wzdychnuw o pomoc s sliby náwsstěwy, plazil se mezi mrtwolami do blizkého jezera. Od tamtud wzatý za otroka od těchže uhrůw tři dni ležel w krwi uchazející z něho bez opatrowání wsselikého, nebo též bez naděje žiwota w stawě zoufalosti; až když ze stráže jedni se opili, druzí we spaní klesli, on diwným spůsobem sil nabyw ussel i na bezpečné místo zassel wyhojil se rychle a potom do Čenstochowy z tak daleka pospíssil a t. d.

Z newůle jest místo smrti několik kroků dowoleno.

R. 1683. Šlech. Wojtěch Jařina za času Brahilowské obrany proti tatarům přes 12 let w turcích do otrockých robot na wojně proti perssanům a arabům wzatý, že se nejsw. panně na Jasnou Horu oddáwal wždycky, wždy též doznáwal obrany od nehod i smrti. To w poli, w čas wojen; pak na bojissti, kdy při zabití turčína jednoho nemohlo se wyssetřiti, kdo ho zabil domýssleli se na zajaté, i též jeho obwiňowali o to. Stinali druhé, již i jeho na místo wywedli na jednou, a po každé ho z místa brali pod stráž; na konec diwnou zásstitou nejsw. panny ubráněný, od smrti i otroctwí oswobozený přissel na Jasnou Horu s díky i zeznáním toho.

R. 1714. Slech. Frantissek Dobruchawský s jinými společníky polské setniny na hranicích uherských chycený i do lesů zawedený na smrt, oddáwal se nejsw. panně obrazu Čenstochowského, aby ho od smrti w o-

čích zachrániti ráčila. Již uhři poodírali jedny druhé po jednom postříleli, a kdy na toho řada přissla, wytrhl se z rukou jejich utíkaje, i skočili pronásledowatelé za ním střílejíce ale na wítr toliko: jak mile do bližského jezera skočil, pustil se w plaw i tam ho zasahowali kulemi ale darmo takže, i tak sstastně přeplynuw wybřednul ze wsseho, a potom u přístawu sstěstí sweho obrazu nejsw. panny stanuw s díky, seznal to pod přísahou a t. d.

Z místa smrti od pronásledowatelů i střel na jezeře uchází.

R. 1717. Slech. Jozef Bukowský mečník Sanocký plukownik dowodící konfederacký w bitwě se saským wojskem pod Tarnowem postřelený, i posekaný swalil se s koně, i w krwi ležel bez paměti, i smyslůw, kteréhož sasi oloupiwsse jako nežiwého zustawili na bojisti. Potom katařín polský hledaje zabitého staršího swého pro pohřeb i naleznuw poznamenal ho pohankou i odessel. Téže noci z wečera dobytek běhaje po poli přissel do pohanky oné, kterou widě blízko sebe ležící a ohlednuw se trochu, obrátil wdychání swoje k nejsw. panně na Jasnou Horu, aby mu ožiti, i jesstě podiwati se na obraz mu dowolila; a w tom cítíc jesstě moc w lewé ruce uchytiw se dobytčete i tak se zawlekl s ním půl míle do wsi Klikowa; tam už seslábnuw spustil se ho, i zůstal na cestě. Náhodou towaryš P. Rosinský wyběhnuw z chalupy hledal ohně ku kouření tabaku, až plukownika již studeného poznal a wzaw měl péči o něho kterýž powoli pozdrawiw se, předstawil se s žiwotem i s zdrawím nejsw. panně přiznaným.

Postřelený porubaný i za mrtwolu zůstawený diwně se ochraňuje.

R. 1717. Podobné případy nebezpečné potkaly sslech. Antonina Chelmického od sswedůw w bitwě pod Kalissem od postřel i ran zasazených, kterého mezi mrtwolami ležícího po druhé postřelili a oloupiwsse dobiti chtěli, ale za wzdechnutím k nejsw. panně na Jasnou Horu, proti umirajícímu zuřiti přestali. Po třetí znowu na zazejtřek jiný moskal ležícího tamže

Poraněný na smrt w bitwě wyležel se od smrti a potom za nepaměť slibu památné jemu.

píchnouti bodounem w hrdlo předsewzal ſi, ale kdy uſlyſſel wſpomínajícího jméno nejſw. panny Cenſtochowſké zadržel při bodení ruku pro čeſt přečiſté Marie i život mu darował, a on při péči přátel nabyl úplného zdrawí. A že byl při zdrawí i w pokoji nemyſlil o přiſlíbené ceſtě na míſto ſw., tedy památné dobré za rok potom obdržel za to, kdy těžkou nemocí uchwácený opuchnul tak, že mu naděje života nedáwali; tu teprwé připomenul ſobě doznanou miloſt nejſw. panny, které ſe zawděčuje a ſſetře ſobě w bitwě zdrawí porouchaného, uſtanowil pewně nawſſtíwiti míſto ſw. a zatím pozdrawil ſe i ſplnil ſlib. —

Po mužſkém wyſwobození ženſkých z otroctwí do téhož oddílu náležící.

Pleť ženſká ta newí, co to wojna i otroctwí, ledwa z domu odwedená časem w otroctwí naučí ſe, co to bída a čemu wýhoda naučí. Má nejſw. panna oko i wzhled na ně, pokud ſlabé i nábožné jſou; jak ſe s pláčem modliti počnou k nejſw. panně, a něčehož newymodlejí? Zatím netoliko z rukou pohanſkých ale i ďábelſkých wychwacuje je nejſw. panna.

Šlechtična z otroctwí i okow ſpadlých diwotworně uchází.

R. 1540. Také miloſti hodná i wděčná ſtala ſe ſſlech. paní jedna z wojewodſtwa Sendomírſkého, které jméno pro dáwnoſt času poznati nelze. Ta w otroctwí tatarſkém nad jiné otroky mužſké nejneſſkaſtnějſſí, ani ſil do wydržení těžkoſtí, ani rozumu do radění ſobě, ani kdož by z příbuzných o ní ſe poſtaral i ji zachránil neměla. Oplakáwala tedy dny ſwoje, a modlila ſe uſtawičně k nejſw. panně, tím ſe toliko těſſíc, že ačkoli opuſſtěna, pokud mocně doufajíc w doznanou před tak mnohými jinými ochranu její z míſta i obrazu Cenſtochowſkého, před který doſtawiti ſe ſlibowala, i o to proſila nejſw. pannu. Potom okowy ſamy z ní ſpadly a ſtrážci diwně zaſlepení newěděli, jak ſkrze ně přeſſla takže i na ceſtě wſſude ſwobodně i bezpečně doprowozná do polſka, doſtawila ſe před obraz nejſw. panny, tak welkými přinucena byla miloſtmi i dalſſími zawazána zůſtala powinnoſtmi.

R. 1598. Šlech. Anna Halická z Podolí wzata od tatarůw do otroctwí pro welké swízely, sloty, trampoty i oslabení, mrtwého porodila synáčka; wssak ten pláč a útrapení nowé dost utrapené matce. Udála se tedy s pláčem k nejsw. panně, žádajíc diwu i milosrdenstwí nad nežiwým synáčkem, i nad sebou ledwa žiwou, slibujíc, jestliže by, ožil a sama i s ním z otroctwí ussla, že se, před obraz sw. na Jasné Hoře dostawí. Učinila to pro ni panna i pro změkčení pohanů, že i synáček ožil, i tataři diwice se tomu, čeho jesstě nikdy newiděli, ani neslysseli, tím diwem změkčení swobodu ji darowali. Wyssla wzawssi s sebou newinňátko, nad kterým každý politowání maje, wolného wssady dowolili jim průchodu. Přissedssi do polska swého času dostawila se před nejsw. pannu, swou i synáčka swého matku.

Šlechtična w otroctwí mrtwého synáčka porodiwssi, obirá živého a proto uwolněna.

R. 1617. Šlech. Alžběta z Leženice Sěňawská w ruce pustossících tatarůw wpadssi w dalssí jednak otroctwí dostati se nemohla, nebo wzywáním nejsw. panny na pomoc i sliby k obrazu jejímu Čenstochowskému wážnými tak těžkou i nepohnutelnou stala se, že jí ani hnáti před sebou, ani na koně wsaditi nemohli. Rozhněwaný tatar chtěl ji zabiti i tak na místě zůstawiti, již ssawlí třikráte naměřil, ale chybenou ranou neporanil jí, toliko něco postrassil, že omdlewssi na zemi ležela a oni od ní tak odběhli. Zned potom k sobě přissla, powstala i zdráwa ussla. A že přes řeku dále jí třeba jíti bylo, tak zas lehkou stala se, že sskastně plynouc přeplynula hlubinu; i tak swobodně do domu, a potom na Jasnou Horu k nejsw. panně jako diwotworné i patrné obranitelce swé pospíssila.

Šlechtična nepohnutelná od tatarůw do Krimu wlečená.

R. 1629. Šlech. Hedwika Střižewská w otroctwí obojí pleti zahnána do Krimu, tam přes půl třetího roku w okowech trwajíc, ustawičně se modlila k nejsw. panně, aby ji wyswoboditi ráčila a za to nawsstiwiti místo i obraz její sw. w Čenstochowě přislíbila. Tako-

Slechtična z otroctwi i okowůw spadlých ucházejic, potkáwá swého pána ale on ji nepoznáwá.

wou nadějí posilněná přetrwala otroctwí w ten spůsob, diwnou spráwou božskou wykonaný. Času jistého wywáděli ji s jinými pěti stými na prodej, ale pro weliké zaprawení taksy, ani od někoho nebyla koupena, kdy samé nejsw. panně na wýkup bez peněz zachowána byla; zatím se jesstě do wězení i wazeb wrátiti musela. Tam kdy se s dussí swou nepřeplacenou na cenu samé nejsw. panně oddáwá, přijata na milost a přízeň, tuk widí, že okowy samy s ní spadly, ona též pochopiwssi čas i spůsob od Boha i nejsw. panny podaný, wyssedssi ssla swou cestou. Tu na cestě otroctwí nowé w očích; nebo neočekáwaně potkala turka, pána swého, který jel s Wolossínem bohatým kupcem, majícím ji koupiti. Zleknutá newí co činiti? wrátiti se zle, utíkati jesstě hůře i není jak? odwážila se tedy jíti prosto swojí dráhou powoli k němu, a neustále k nejsw. panně wzdychá, o wyswobození prosí. Diwná wěc! tak onoho turka pán Bůh zatmil, že ji potkal, pohleděl na ni, a zázračně zaslepený nepoznal jí, i tak ji minul. Což zas tam bylo za křik we wězení, co za trest na stráž i domácí, co za hledání u sousedů lehko se domysliti. Nebylo pronásledowání za ní, a byť by též i bylo to jak on sám, tak i pronasledowatelé zaslepení i rozumu prázdni nedowedli nic proti wůli božské i nejsw. panny. Tak tedy sstastně a bez wsseliké překážky na dráze domů se nawrátila i potom s díky na místo sw. pospíssila.

Smiluj se Bože nad otroctwím a těmi též zwlásstě ženskými, pleti bílou křehkou, i bojácnou! ó jak se tam mnoho dobrého naučily a jesstě wíce co zlého odučily. Tak tomu otroctwí odučuje, čemu moda učí. Darmo do tancůw, když do mlácení dále wolají i pohanějí, a teprwé když okowy k nejsw. panně zabřinknou, ó jaké tam wzdychání, modlení se s pláčem, i přislibowání do smrti; wětssí, jak kdy do kostela w očích na nábožnost zazwoní. Ne diwu tedy, že také w otroctwí wyslyssí pán Bůh i skrze přímluwu nejsw. panny

wyswobozuje, které to přiznati třeba, co Bonawentura sw. in spec. cap. 5. Milost Marie shromážduje zlé, dobré nasycuje, wyswobozuje wssechny.

Oddíl ssestý.

Wyswobození třetí osob duchownich z otroctwi, i útoků cizých i swých nepřátel a to při obzwlásstním na ně ohledu nejsw. boharodičky panny Marie.

Ačkoliw duchowní wojenským newydáwají se nehodám; a přece jak od jazyků, co domácích mečíků, tak i od otroctwí i útoků postranních nepřátel wystříhati se nemohou. Mají i ti oko, i ohled zwlásstní u nejsw. panny, kdy se též sami za nábožným wzýwáním mají k ní o to.

Kněži od horalůw zbujníkůw pobiti ussli smrti.

R. 1577. Kněz Jan Mussewič z Krosna probosst, i Klement Simmeč z Děsskowič farář wracejíce se domů ze synody přemyssslské wstoupili k soudruhu swému w Charlu faráři na odpočinek noční; tu čtyrycet horalůw zbujníkůw se střelbou, sekerami i palicemi wpadsse, o wssechno, co měli, na konec i o zdrawí milé poraněné oloupili, a na polo živé zanechawsse odessli. W tak těžkých, i zoufalých, i smrtelných úrazech přissla jim na paměť nejsw. panna Censtochowská w těžssích daleko úrazech; nebo ne toliko, která umírající oživuje, ale i umrlé křísí od smrti; wzájemně tedy se napomínajíce, jak mohli, wzýwali ji na pomoc, aby jim tak marně umírati zabránila i obránila; nebo hned na duchu oživení, i na silách značně posílení, sami se zachránili, zdwihati se, i opatrowati počali i potom i od lekařůw lečení zdrawí zůstali. Co wlasní rukou sepsawsse přiznali nejsw. panně.

Kněz od otroctwi oswobozen.

R. 1609. Kněžské wzdechy, modlitby i otčenásse slouží za nejlepssí zbraň, kterou se z otroctwí wybíjejí. Poznal to kněz Adam Budkowič w otroctwí turecké zabrán i zárowen s druhými otroky okowán byw na robotu; a ačkoliw před robotou těžkou obyčejných kněžských modliteb nemohl odbýwati, trpělíwě jednak

ſnáſſeje to, i co na zpaměť uměl odříkáwati, obětowal to pánu Bohu i nejſw. panně, které obraz ſw. w Čenſtochowě nawſſtíwiti přiſlibil. Tak wázaného nemohli dlouho držeti wazby ony, z kterých diwotworně wyſſel, i různa místa bez překážky přeſſel, ſtanul u oltáře s obětí ſw. před obrazem nejſw. panny, jak ſwíce jaſná zeſpod kahance na ſwícen poſtawená.

Podobný. R. 1622. Kněz Zigmund Čarnolenſký w Kopyčíně i Kočubowě w ruſi farář doſtal ſe w otroctwí turecké; kde železem i robotou těžkou ſklíčen byl a w tom toliko ulehčowal ſobě, že na odpočínku nočním we wězení mohl ruce pozdwihnouti na modlitbu k nejſw. panně z místa toho, předſtawuje ſobě w očích i ſrdci bohamyſlném, jak by tu před obrazem jejím ſtáwal na Jaſné Hoře. Tak ſilná neomylila ho naděje i modlitby, které předeſlaw před ſebou diwotworně oſwobozeny poſpíſſil s oſobou ſwojí s ſtříbrnou deſkou i obětí mſſe ſwaté za to.

Kněz od kacířůw zbujníkůw ujde ſmrti. R. 1623. Spíkli na katoliky kacíři, jeſtliže na koho, to na kněze dotírají, ale nejſw. panna jak ony ſamé poráží, tak i z rukou jejich pěſtouny boží wytrhuje nejednou, jako kněz Jan Pigielli, kommendář Bujakowſký na ſlezſku doznal toho; kterého w Kříżanowicích tři ſta konných a ſto pěſſích od knížete Karnowěckého poſlaní drábi jakby ďábli napadli i pod ſtráž wzawſſe, oloupili koſtely, oltáře poſekali oſtatky ſwaté poſſlapali, podobu božſké muky rozbili, obraz zneuctili. Patřil na to wſſechno a ledwa ſe živým cítil od welikého bolu; pocítil wſſak potom wíce, kdy ho ſtrkajíce a třeſouce ním z ruky do ruky podáwali ſobě, potom hraběti Turnowi na muky wydali, aby o ſtříbře koſtelním powěděl. Šlo jim o ſtříbro i o peníze, ale wíce o pronáſledowání wíry ſw. a kdy ſtatečného i trpěliwého we wſſem widěli i nic od něho dowěděti ſe nemohli, již mu život wzíti umyſlili, hrozíce to odřením z kůže, to oběſſením, to utnutím hla-

wy, přiměřenými bodouny i sekerami. Bezprávím trestu takového na smrk w očích, a odhodlaný to tím jistějssí že již nejedou nad jinými kněžmi zabitými to dokázali, upadl na kolena odwoláwaje se k nejsw. panně na Jasnou Zoru hlasně slowy těmi: „Pod twou o„chranu utíkám se swatá boží rodičko a t. d. přisli„buji se dostawiti osobou swojí na místo sw.“ Na to zlostní lupiči, jak diwoká zwířata wztekati se hned přestali, i spokojiwsse se s tím, co již porobili, i nastrassili se newinného, dali mu pokoj i odessli snad postrachem diwotworně na ně padlým rozmetaní. Wděčen ochrany té nejsw. panny, že ho z rukou lotrowských, luteranských, wyrwala, stawil se na místě sw. s díky i swědectwím rukou wlastní sepsaným, prose aby to dobrodiní po kázání ohlásseno, i s ním poděkowati nejsw. panně pomoženo bylo.

R. 1623. Zaslepené we wíře pohany zaslepuje w zlostných nápadech jejich nejsw. panna, že oddaného sobě swěřence buď newidí, buď newědí co s ním činiti. Kněz Martin Boznowský farář Usiatynský i Tymnowský před toulajícími se na rusi nedaleko sebe, tatary, hotowil se ujíti s čím mohl, naloživ to na wůz, nejdříwe wssak mssi sw. odsloužiti umínil si, kterouž kdy končí, již slyssí nepokoj po kostele, obrátí se na „ite missa est“ tuť zočí tatary wpadající s natažených luky na sebe; wzdechne k nejsw. panně Čenstochowské, před oltářem jejížto podobizny měl mssi swatou i zároweň wyzwaw ji na pomoc, přislíbil nawsstiwiti obraz její diwotworný w Čenstochowě. Jak by je bylo něco odwrátilo, i zaslepilo, dawsse mu pokoj wraceli se i obrátili na wůz, aby wěci z něho loupili, a on tím časem ussel a schowal se dobře. Potom když něco usmířeni byli, wrátil se i chtěl schowati wěci kostelní; znowu zase obrátiwsse se wpadli, ale za wzýwáním takže nejsw. panny, ač w očích jejich, znikl jim, a wnedalekém sklepu schowal se. Po třetí jesstě, když ssel s

Kněz od smrti wyswobozen.

panstwem kolatory Hrádku domů, tataři na cestě odlehlé ho uzřeli, i obskočili, ale w ten čas přitulenému do ochrany nejsw. panny nesskodili, a při něm, i newiděli, buď newěděli, co s nimi činiti, tak zaslepení a rozumu zbawení byli pohané.

Kněz od smrti rukou zbujnika oswobozen.

R. 1627. Značná powahou kněze na dussi, i na těle jizwami od ran naznačené chce míti některé sluhy swoje pán Bůh za čest swou wěrně stáwající. Kněz Bartoloměj Těssínský děkan i probosst w Rowně litewském městě, welký cti božské obrance, a kacířův pronasledowatel, tak je byl proti sobě popudil, že jeden z nich možnějssí umyslil ho zabiti i přisséd, newinného zradou zabíjeti počal; již mu prst u prawé ruky ukal, i po jiných částech těla obkal tak, že we krwi oné zahynouti mu třeba bylo. W tak těžkém nesstěstí wzdechnul k nejsw. panně o wyswobození z místa toho, i hned síly nabyw, jak lewou rukou uchytil meč zbůjníkův, ani ho wydřeti sobě dal, tak teprwé skrotil ho i přemohl, na konec wyhodil z domu. W krátce wyléčiw se nawsstiwil obraz nejsw. panny s jizwami ran, jako swědky smrtelných případův, a přečež bez smrti.

Od zbůjníkův zázračně kněz a celá společnost oswobozena.

R. 1640. Nejhorssí jest od swých dobré wiry, a zlých skutky katolikův, než od cizí zlé wiry kacířův i pohanův nápad i otroctwí, které na cestě do Čenstochowy potkalo kněze Jakuba Konkolewského probossta Biolokameneckého z rusi jedoucího w společnosti s matkou sestrou, i jinými několika sslechtici. Ti nebožátka swatou odbýwajíce pout za poděkowání nejsw. panně za dobrodiní w nemoci i jiných příhodách, padli na proklatou zběř třech konných jímačův dobrou míli od Jaroslawi, a že na těsné cestě sjeli se, kázali konní wozowým ustoupiti z cesty; nebylo jak; chtěli tedy padoussi ze swěta toho zahladiti probossta, kdy skočiw k němu jeden bambitku mu k hlawě přiložil, ale toliko prach na panewce spálil, leč w tom okamžiku pod čas pohody i ticha, wítr ostrý s ssumem na-

stal w oči padouchům těm zawiwal ale probosst wzdychnuw k nejsw. pannè powstal z bryčky, bambitku onomu wyrwal druhého s koně shodil, a kdy třeti s dobytou ssawlí letěl, chtěje probossta stíti, tu tento pusskou ho na zemi powalil a tak zbujníka odrazil. Učinil z nowu útok nenadále ssawlí na probossta míře, jehož nezastihl, ale sestru jeho, která ho rukou odstrčila, ranil dwakrát. Tu teprwé, když nehody při obraně wlastního žiwota odbyli přisslo k potlučení i ranění, nebo probosst dodaným sobè mečem jak též točiti i dotýkati se lotra počal, tak tento hned raněný i přemožený padl, a když ho čeled zabiti chtěla, nedowolil probosst i zastawiti se museli. I tak, když dwa utekli a ten třetí raněný klesl utissila se lotrowská bouře a to za pomocí i posilou nejsw. panny z Jasné Hory, jako když nebe se wybére při milé wyhlídce a t. d.

R. 1650. Odsstěpenci a kacíři, jedno to zlé, jak w zlé wíře, tak i w jiných zlostech jsou na wèrné rozwzteklení a zwlásstě na duchowní. Kněz Bartoloměj Celenwič farář Borkowský jeda do Čenstochowy s díky za dobrodiní na cestě pod Perssowicemi za Krakowem, wpadl byl mezi houfy kozáků i Rakocího kacíře, uhry kteří w zmatku na ten čas w polsku panujícím a od Chmelnického, kozáka buřiče způsobeném mnoho zlého činili neočekáwanè přepadáwali, po polích i cestách wystupowali, a mnoho lidí zawraždili, a před nimi i w dírách uschowati se těžko bylo; toho tedy kněze zočiwsse obskočili i zbraní otočili. Počal tedy o sebe se strachowati, tu připomněw sobè nejsw. pannu z místa toho, jako obranitelku i w minulých nemocech laskawou, udáwal se do téže ochrany její, tím důwèrnèji, že již o ni wěděl. Jak by to hrom s nebe uderil mezi lotry tyto neb se hned rozbèhli, i od oswobozeného utekli. Kněz od kozáků postrassených obráněný.

R. 1650. Oswěcuje nejsw. panna sluhy swoje a jejich nepřátele zaslepuje různě. Kněz Jan Rubinow-

Kněz od smrti i otroctwi diwotworně wykoupen od kozákůw.

ský farář Důnajhradský, písař konsistorialní Kaměněcký za časů kozáků po rusi těkajících, dostal do jejich rukou, na řezbu, jako již w očích jeho sšest jiných kněží na místě skali, kdy přissla na něho řada, hned ho minula, a to za wyzwáním nejsw. panny z Jasné Hory. A že přece nezniknul jim z očí; nebo toliko podiwnou jakous proměnou přikrosti w dobrotu zachowán jest od stětí, stál jim na místě, wzali ho přec do wězení hrdelního, ale až sobě obraznosť napnou i přikrosti nabudou. Modlil se we wězení k nejsw. panně i obětowal se na Jasnou Horu, jestli by diwotworným spůsobem zachráněn byl: tu mu dají znáti, aby wyssel a ke starssímu jejich aby se postawil, kdy peníze na wýkup zaň poslány byly. Byl to pobožný archidiakon Kaměněcký, kterého nejsw. panna k tomu wýkupu pobídla. I tak wykoupený ten wýkup z milosti nejsw. panny a z ruky prelata toho wyplatil sliby w Censtochowě.

Kněz z otroctwi, pronásledowáni i střel sswedských.

R. 1656. Swedowé náčelnici zbůjníkůw byli ukrutní jak Herodesowé na kněze; kněz Jan Radossewský farář Simkowský za časů sswedůw w polsku, jeda na slezsko padl jim w ruce i zaweden byl do wězení w zámku boleslawském, kde přes 6 neděl držen, hladem přes čtyry dni mořen byl. Potom na wrch ho wywedsse, když třetího dne prostřelen býti měl, wzýwal nejsw. pannu z Jasné Hory na pomoc i zachránění od smrti, slibuje stawiti se před její obraz sw. Tak tedy oddaw se nejsw. panně, wyskočil oknem osmnácte loket zwýssí na důl a to bez nejmenssího úrazu. Když ucházel, měl dwě překážky na cestě, řeku hlubokou i pronásledowatele četné; nebo sswedi zpozorowawsse, že utekl, mnoho jich za ním hnalo se co pronásledowatelé, a z ručnic mnoho střílelo do něho na wodě, a ačkoliw ho dwakráte zasáhli, wssak jen po kůži, ne sskodliwě a to pro swědectwí, že w tak welkém ohni i tůni byl, a že ze wsseho wywázl.

R. 1672. Sluhowé někteří, ačkoli za času wojny i služby své powahou kněžskou, jesstě nenaznačení, ale že od Boha k ní wyznačení, a potom ozdobení, i ty umístiti potřeba s druhým i w seznamu oswobození duchownich. Kněz Tomáš Lagowský subdiakon a onoho času wojín polský, s učiněným w zajetí od několika let závazkem nyní teprwe dostawiw se seznal, že slouže při wojsku ze své strany od některých zrádcůw polákůw pod Brahilowem dostal se tatarům w otroctwí. Tam dwě leta messkaje, a pobyti déle nemoha, prosil nejsw. pannu z místa toho, aby mu jako newinnému w ruce krwawé wydanému i ode wssech opusstěnému opatrowkyni i wykupitelkou z otroctwí se stala. Učinila to nejsw. panna w náklonosti lidské do milosrdenstwí powzbuzené, že nad očekáwání byl složenou i zaslanou sumou od pobožných dobrodincůw wykoupen. Za což odslužujíc se nejsw. panně složenými sliby i za ony též dobrodince modlitbami dostawil se se swědectwím wlastní rukou podepsaným.

Subdiakon a před tim woják diwotworně wykoupen.

R. 1673. Kněz Ondřej Slowač kněz i bohoslowec Olomoucký slouže před tím we wojsku císařském, w bitwě pod Galgolcem prohrané dostal se do otroctwí tureckého s jinými mnohými, které na místo wywedli a postinali. Padali mrtwí wedle něho a on, že nejsw. pannu w obraze Čenstochowském wzywal, zastoupený od smrti tak, že ho řada po třikráte mijela, a on do wězení zaweden byl. Dwakráte potom ussel z otroctwí, jednou z Wiwarynu, po druhé z Bělhradu, wssady wssak chycený wrátiti se musil. Po třetí wssak naposledy, když životu jeho konec naznačili, nečekaje déle, z wězeni i okowů diwotworně se wymknul, i tak ussel. Do swých tedy přissed z rytířské na wojně sskoly, prosto do sskol i náuk mudreckých i bohomluweckých udal se; kde bohomluweckou rozprawu „o Bohu w trojici sw. jediném“ připsal nejsw. panně Čenstochowské, jako své w otroctwí i w nebez-

Bohoslowec a před tim wojín i otrok wyswobozeni swého jak jest wděčen.

pečenstwích různých presidentce i patronce s jakými to tituly, pochwalami i díky, čítati lze o tom w historii latinské, zázrakům těch náwrhy i přichylnost jeho obsahující a t. d.

U tatarům, Moskwy atd. jak slyne Čenstochowa i ochrana otrokům, se-znání jich.

Jiné dáwnější i pozdější wyswobození z otroctwí a t. d. těžko tu podati, leda učiniti zmínku pobožně wěřícím. Dosti že sami pohané nepřátelé o tom wědí: jako jeden tatarský posel we společnosti s senatorem polským úmyslně ze zwědawosti jsa na Jasné Hoře ptal se otcům nassich: Tato jest Jasná Hora Čenstochowská? Odpowěděli mu: Ta! i řekl: O jak sskodliwé nám to místo! Slyssěli jsme nejednou o něm od otrokům nassich, jak na to místo wzpomínají, jak po něm wzdychají! s jakou zas ztrátou nassich pánům? Swědkem bywají wězení otewřená i okowy s nich spadlé, a žádné stráže, žádné wazby udrženi jich nemohou; ani to zpozorují jak a kdy wyjdou, i aby newycházeli poraditi neumějí: Slussná wěc, aby wáš národ i jiní wíry wassí místo to ctili. — Toż samo Iwana Iwlowa, wyslance moskewského, wywábilo z Warssawy do Čenstochowy a t. d. Jiný także wyslanec moskewský Seremet od Leopolda císaře římského wraceje se úmyslně tu wstoupil s poklonami, obětmi a t. d. I za nedáwných časům okolo roku 1706 přecházející wojska moskewská s swými pány jenerály za sstěstí to pokládali, widěti obraz přečisté Marie, i obrázky brátí s sebou za sstíty na wojny a t. d.

Oddil sedmý.

Podobizničky aneb obrázky Čenstochowské na prsích, od střel, kul, uhození i nápadům w obranný sstít proměňuje, pewnost neozbrojených tisíci zbraní i sstítům opatřená nejswětější boharodička panna Maria.

Postřelení od střely tatarské, dwě tnutí od bodouna husitům i roztříssténí na troje obrazu nejsw. panny co to za znamení? toliko zástupowání nás hříssných od ran božských, kterým se sama w obraze nadstawuje. W obrazích zas soukromě nossených znamení od postřelení, kul, tnutí, bodnutí

mečem, a t. d. což jsou? Toliko od úrazůw na žiwobytí, zdrawí i sstěstí ochrany takže nejssw. panny, i w těch nadstawuje i rány smrti odráží. Ale jak častokráte to bywá? těžko tu naznačiti, dosti tedy bude toliko o některých učiniti zmínku a o jiných bez počtu domysliti se.

Obrázek Čenstochowský od postřelení a urazůw chránici.

R. 1628. Slech. Mikuláš Močarský w wojsku nesesedáwaje s koně přes třicet let, na různé případky i různé zbraně se wydaw wždy, nikdy neutrpěl úrazu; stáwal jak železný w očích nepřítelowi; proto sstastným nazýwán byl i wážnost w wojsku i říssi miwal. Odkudby zas to sstěstí miwal, a čím takým ozbrojené prsy i boky w ssanc wystawowal a bez úrazu? odpowidal wždycky: ochranou nejssw. panny, které obraz nosím na prsích a na swědomí, aby urážky božské nebylo starám se. I tak do příhody jestli kdo, to on prwním i sstastným bywal. Seznal to jak w táboře, tak i při obraze tom.

Tatařin nosiciho na sobě obrázek Čenstochowský zabiti nemůže.

R. 1652. Slecht. Adam Střalkowský pod Batowem od tatarůw zajat byw do lesu zawedený ssel na smrt stínací a žalem za hříchy z milosti božské k smrti se chystal, obrázek nejssw. panny wždy tulil do srdce a jím se, jak sstítem chránil. Již naň tatařín ssawli zaměřil, ale uderiti ho nemohl, nebo ssawle z rukou mu wypadla, i z hněwu okřál, toliko něco zakoktal sobě tatařín zadiwený, i tak dal mu pokoj, ale přece měl swoje na mysli. Myslil i mluwil ke druhým, že ten wyssed mstiti se, i sskoditi kdykolwěk nám bude. Znowu tedy wztekati se počne, přikleknouti káže a ten znowu do obrazu, jak do sstítu; chce ho tatařín ssawli zabiti, ale jak dříwe, tak i po druhé ssawle mu wypadla. Ulekl se tatařín skrze tak diwotworně učiněnou ránu i již wíce nepozdwihl ruky, ale ho swobodně pustil. Za co a t. d.

R. 1653. Tenže sslech. Adam Střalkowský pod Cudnowem w bitwě s turky, kdy druzí postřelení kulemi a zadanými ranami smrtelně se potáceli, dostal

Znowu o téhož prſa kule odbita.

kulí w prſa, ale obrázkem tím wíce ozbrojen byl, než pancířem, nebo pancíř puſtil a kule na obrázku pod oděwem zůſtala, bez poſſkození prſou; což zpozoroważ poklekl k modlitbě i díky za to nejſw. panně wzdal a kuli zaňádří wyňatou darował ſetnině ſe znamením na obrázku wyraženým a t. d.

Znowu téhož i od téhož obrázku uzdraweni nohy i ochrana prſou od ran.

R. 1661. Tenže ſſlech. Střalkowſký ſeznal jako w městě Sadku, zanedbaw, wadu w oteklé noze, ano wlhkoſti ſeſtoupili do ní, a jež nad to od zlých lékařůw pokažena byla, myſlil, že i choditi ba ani žíti již nebude. Ale že na příſſtí ohlížel ſe pomoci nejſw. panny, udal ſe tedy do pomoci její, jako již k poznané obranitelce ſwé, aby i lekařkou zdrawí pochybného byla, které hned obdržel. Tak tedy úplně ozdrawěw, znowu na wojnu ſſel: znowu takže dwěma ranama dotknut byw od kul: ale tímto obrázkem zachráněn a zachowán byw od úrazu: Tolikými tedy na wojně i doma od otroctwí, i nemoci ochranami nejſw. panny oſlawený, předſtawil ſe na místě ſw. s ſetninou ſwoji wojenſkou, totéž co i on ſeznající r. 1672 a t. d.

Od obrázku odpadaji ſtřely.

R. 1677. Šlech. Řehoř Kobelecký cnoſtí i odwahou na wojnách znamenitý, ne tak we zbrani ſwé, jak w obraně nejſw. panny wſſechny ſwoje ſkládal naděje a protož obrázkem Čenſtochowſkým jako ſſtítem aneb pancířem ozbrojiw prſa ſſel na wojnu proti Moſkwě; kde puſſkou mu namířeno bylo w prſa, ale neporaněný ſtál odmítaje kule od ſebe. Podiwilo ſe wojſko nad tak nepřekonatelným odporem uhlídawſſe obrázek od odražené kule wyhloubený, welebili nejſw. pannu, jako paní ochrany ſluh ſwých a t. d.

R. 1677. Šlech. Ondřej Ježowſký plukownik králowſký od dáwna we wojſku i celém králowſtwí polſkém rozhlášſený, tak ſi oblíbil w tom ſw. obraze diwotworném nejſw. panny, že i on podobiznu jeho na plechu ſtříbrem wykládanou noſil wždy na ſobě, za znamení i obranu we wojně i doma. Zprawdilo ſe

to wěcí samou, netoliko na osobě jeho, ale i na jiných od obrázku toho zachowaných různě. A napřed roku před tím 1666 pod Brawilowem sslech. Josef Lassor pokrewný téhož, w těžké nemoci s ostatními zápase sílami prosil o ten obrázek do rukou, kterýž nábožně do úst i srdce tule, pocítil hned naději zdrawí z obrázku a kázal ho powěsiti nad sebou před oči, ku kterému mysli i wzdechy obraceje, pocítil teprwé wíce, netoliko w srdci radost, ale i w očích swětlost widomě z obrázku toho wynikající, kterou w studeném těle rozehřaný plana, a úpalu co chwíli, to těžssího nemoha wydržeti, kázal obrázek zasloniti, a w tom mocně usnul. Jaký zas skutek swětlosti té? Dosti, že jak se probudil, požádané zajasnělo mu zdrawí w okamžení. Odtud tedy we wětssí uctiwosti obrázek ten míti počali, jak ten půjčující, tak i on wypůjčující obrázek ten. O tom jesstě není konec. Podruhé znowu toho roku účastenstwí milostí jiných wyléwalo se na druhé. Na Podolí pod Jazlawem we wsi Bozor kdy jámu s obilím tam schowaným otewřeli, které dáwno neotwírali, zpráwec náhlým záduchem, jak powětřím nakažený padl a hned jak bez dusse ležel. Slech. Ježowská wědoma milostí nejsw. panny z obrázku téhož, ssedssi skokem pro ten obrázek, položila jej na umrlého, wzýwaje nejsw. pannu nad ním. Již ho wssickni oplakali, i za nežiwého soudili, poněwadž znamení žiwota w něm newiděli: až onen obrázek, který před tím swětlost wydáwal ze sebe, i tehdy té studené mrtwole dodal ducha i tepla; nebo hned pod tak sladkou tíží oddychaje ožil na dalssí pobytí we zdrawí dobrém. Po třetí jesstě nadzmíněný sslechetný Ondřej Ježowský na wýprawu Zorawinskou tímže obrázkem ozbrojený, komandowán byl s půldruha tisícem swých na turkůw a tatarůw dwacet tisíc pod Wojnilow, kde porážku utrpěw mezi swými, ano jedni utíkali, a druzí jako mrtwoly leželi, byl zajat od tatarůw; netratil jednak

Od wypůjčeného obrázku uzdraweni i jasnost wynikla.

Od téhož obrázku na prsou ztuhlého žiwot i zdrawí.

srdce doufaje pewné i rychlé obraně nejsw. panny, maje za to, že ačkoli wytrpí trochu, přetrpí to po křesťansku pro pána Boha i nejsw. pannu, i tak se stalo. Šel do otroctwí maje na prsou obrázek nejsw. panny na znamení pomoci a potěchy. Wězili ho, mořili hladem, třikráte w týdni kančíky bili; snášsel wssechno i toliko žalowal před oním obrázkem nejsw. panny, i tím se těšsil. Konečně když s něho sšaty strhli, již nemohl zatajiti obrázek w záňadří, který s něho strhli i ze stříbra oloupili. Prosil aspoň o sám obrázek, řeče tatařín. A k čemu ti bude prospěšsný ten plech? Na opraweni kotle, i whodil jej mezi koně, jak mohl nejdále. Litostiwý otrok patřil z daleka na takowé pohrdání, cítě na srdci to, co se s obrázkem dělo; a tím časem prací i souženim celý ztrápený usnul libě, a ledwa že se probudil, a tu zočí u hlawy obrázek, na kterém znamení bylo od kopyta koňského, i podiwený s radosti wzal obrázek, utěšsil se, že mu ztráta diwotworně byla wrácena nazpět a že i on diwotworně wyswobozený z otroctwí wrátí se ke swým. Zpozorowal to tatařín jeden, a kdy mu znowu wydříti chtěl obrázek a ten nedopoušstěl, řekl starssí Murza: „Dej mu pokoj, i myť máme swoje pobožnosti, ať se tím těssí, jak chce.“ Jakož utěssil se netoliko obrázkem tak wráceným i zadrženým, ale též i z něho wyniklou pomocí, při které z otroctwí wyssel diwně, i ten obrázek s sebou odnesl. A to we wojsku i před nejjas. Janem králem III. ohlásil, a potom tu na Jasné Hoře atd.

Téhož obrázku diwotworný náwrat i z otoctwí wyswobozeni.

Obrázek Čenstochowský od sswedůw bráni.

R. 1708. Šlech. Domanský podarowal tu z wěrného srdce obrázek Čenstochowský na plechu, wýstřelem kul od Swedůw na prsou jeho naznačený dobře i seznal: že co jemu samému dostati se mělo, to ten obrázek wydržel za něho w bitwě se sswedy pod Warssawou. Nebo stál tam nepřítelowi wstříc i ten prosto do něho střílel, ale za obrázkem tím, jako za zdí bez

úrazu zůstal. Co několika slowy přidanými wyjewil mluwě: Ten mne obrázek nejsw. panny zachowal.

R. 1719. Welm. Hynek Zawissa staroſta Minský rotmistr jízdy w wojsku císařském jeda z Widně po wítězství Bělhradském nad turky domů na Litwu, úmyslně na Jasnou Horu wybočil za poděkowání nejsw. panně za trojakou obranu osoby swojí i druhého kawalíra kacíře na wojně; a to z příležitosti obrázku nejsw. panny Čenstochowského na sobě za sstít zdrawí i wyswobození doswědčeného; nejdříwe w bitwě pod Bělehradem r. 1717 postřelený z jančarky turecké skrze zápinky u zbroje bokem, myslil že i w sám bok dostal ránu; počal tedy od bázně úrazu slabnouti i s koně padati, až wzdechnutím k nejsw. panně značně občerstwený zdwihnul se i usedl na koně, hledá pod zbrojí i oděwem ránu, ale nenalezl jí, toliko na samém obrázku znamení od kule i kuli samou. Podruhé w té bitwě, kdy na prchajícího nepřítele dorážel s wojskem, koně pod ním zastřelili i tak obmesskalý w tlumě wojska již posslapán býti měl, až hle za wzdechnutím k nejsw. panně koně mu w tom okamžiku dodali i tak od záhuby zachowán byl. Po třeti: Již po poraženém i s bojisště sehnaném nepříteli, když přes tábor s několika jízdnými přejížděl, jednomu z nich kacíři dal podržeti obrázek s sebe, i ten jako kacíř, rouhati se obrázku začal, jakoby nepotřebně plísšek na sobě nosil: Ledwa že to wyřekl, hned kůň s ním se dal na útěk, i diwoko po poli běhal, ani se dal zdržeti, s očiwidným nebezpečenstwím žiwota: Teprwé wida trest božský nad sebou za ona kacířská rouhání, i newida žádné ochrany počal wzywati nejsw. pannu, slibuje nawrátiti se na wíru sw., w tom okamžení kůň s ním stanul, on též zatím kacířskou sektu, jak diwokou mrchu potlačiw w sobě a w krátce zřek se bludův, zůstal katolíkem, z dráhy oné tak blízké záhuby na dráhu prawdy i wyswobození přiweden jsa.

Obrázek Čenstochowský od postřeleni dwakráte a po třeti od bludův kacířských pomoci.

Obrázek Čenstochowský kule odmitá a znameni toliko doponssti.

R. 1719. Welm. Frantissek Biernacký pokladník Kalissský a před tím poručník pancerný po dlouhém čase několika let od bitwy pod Koněcpolem s sswedy, že teprwé seznal, daruje obrázek nejs. panny Čenstochowské na plissku, za sstít obranný doswědčený i to náhodou z rozmluwy nahodilé; stalo se to, nikoli z nedbalstwi jakého, neboť to jako pilný cti nejsw. panny horlitel hlásal wždy ale raději z newědomosti podání do knih, jako i jiných mnoho činí. Předstawil tedy obrázek ten na sobě, který ho w bitwách wojenských chránil i zastáwal, čeho znamení tato, prwní na obrázku při kraji od kule z ručnice skrze na skrze, a kule spodem zůstala bez nejmenssího porussení, za druhé, co kule po rukáwě i ruce ssla, znamení toliko prouhy zůstawiwssi; za třetí od kule po oděwě na bedře, a čtwrté po hřbetě koně, kule srsť trochu spálila. A tak bez úrazu wyssed, obrázek ten za znamení diwotworné milosti i obrany dalssí powažuje sobě umyslil jej až do smrti nositi při sobě.

Jiných wíce příkladůw nemožno wypsati zde. Dost, že králowé, wůdcowé, i rytíři rádi ty obrázky nosí při sobě, na znamení ochrany od úrazůw i jiných případkůw různých, jako se powědělo. A nýbrž i chudssí s pány w tom se srownáwají, kdy jaký taký stará se i nosí při sobě obrázek nejsw. panny i obraz sw. diwotworný dotknutý. Jestli starožitní křesťané powažowali to sobě za sstěstí a pomoc dotýkati se kraje ssatůw sw. páně, a proč i nynějssí doznáwati nemají od samé nejsw. boharodičky obrazu toho nejdiwotwornějssího? jako Bonawentura sw. ujissťuje: „Moc i mužstwo w rameni twojím, síla, i sstěstí w prawici twojí, ó Maria!“

Část třetí.

Zázračné země, wody, powětři i ohňůw domácich i hromowých kroceni moci mnohowládné a w obraze Čenstochowském wzywané nejsw. boharodičky panny Marie.

Ačkoliw čtyry swěta toho žiwly, země, woda, powětří i oheň z opatrné ruky božské žiwí nás i udržují na swětě, ale že též časem w příhodách různých, za sprawedliwým wýrokem božským brojí proti nám, jako o tom mudrc páně w rozdíle pátém ostříhá: Uzbrojí wsseliké stwoření na pomstu i nepřátele potřeba tedy na ně moci mnohowládné Marie, jako paní celému swětu z těch žiwlůw složenému panující i ony krotící. Přiznáwají to otcowé sw. nejsw. panně nebo po latinsku to slowo domina paní zwe se netoliko od dominando, od panowání, ale též od domando od krocení. Patřte w následujících oddílech, jak Maria paní, i panuje i krotí napadající na záhubu žiwota i sstěstí lidského ty čtyry žiwly.

Oddil prwni.

Upadlé w doly, sklepy, ssachty, i zemí zasypané, w celosti žiwota zachowáwá, a potlučené rychle uzdrawuje litostiwá nad úpadkem lidským nejsw. boharodička panna Maria.

Dopousstí pán Bůh úpadky w hlubokosti temné podzemské, aby powstání z nich bez úrazu žiwota i zdrawí tím jasnějssí bylo, čím diwotwornějssí pokládání newidomě ruky božské, i matky božské od potlučení zachowání aneb též potlučených rychlé uzdrawení, jako žalmista w žalmu ujisstuje: Sprawedliwý, kdy upadne, nepotluče se, nebo Pán podkládá ruce swoje.

R. 1596. Duchowní jeden z řádu jesuitského (kterého jméno pro dáwnost času neznati) w wykopaném hluboko dole, a zle zaděleném s hůry, utrhlou zasy-

Duchowní w dole zemi zasypaný a zdráw.

paný zemí, že se přece w srdci wzhůru měl z dusse wzdechnutím do Jasné Hory i z tak hlubokého dolu, jak ze smrtelného hrobu wyhrabán byl živ i zdráw. Co sám přítomně seznal atd.

Těhotná upadssí w důl wlčí zdráwa i s plodem.

R. 1597. Slech. Anna Křiworenčká z Plockého těhotná a částečně jedouc, částečně též jdouc pěssky před wozíkem za času temné noci přes les, wpadla we wlčí důl, z wrchu jak obyčejně uměle přikrytý, a dole do hrobu podobný. Souživ se o swoje i plodu w sobě živobytí, zawolala k nejssw. panně Censtochowské o ochranu obojího sebe, slibujíc i s tímže potomstwem dostawiti se na místo sw. Tak omylné z cesty poblouzení naprawila nejssw. panna, i na dráhu života zawedla, kdy oboje při živobytí, bez úrazu i ublížení zachowala. Seznané o tom swědectwí atd.

Upadlý we studni zdráw.

R. 1598. Uč. Krysstowi z Witoni od Ganbině městečka w studni smrt hotowila pohřeb, kdy z nepozornosti upadl w hlubokou studni, i letě dolů chytal se, čeho mohl, a spísse tloukl se o to, nepotloukl se wssak o to, ačkoliw již wssichni myslili, že potlučený na smrt upadl. Wydobywsse ho bez úrazu, ptali se ho o zdrawí, jak tam živ i zdráw mohl udržeti se? odpověděl: „Když sem na důl letěl, wzýwal sem „nejssw. pannu Censtochowskou, i tak mne zachowala od smrti a při zdrawí udržela.

W Olkussi pět hornikůw zasypaných zemi přes několik dni bez jidla živi i zdrávi jsou.

R. 1609. Olkuš město pět mil od Krakowa kowem ze stříbra i obowa slawné, ale pro zachowání tam diwotworným spůsobem života i zdrawí pěti horníkům zemí zasypaným slawnějssí, kterých jmena tato jsou: Jakub Gola, Walentín Lanigonek, Jakub Piwowárek, Simon i Jan Bozdinkowé bratří. Ti ubozí pracujíce w hlubokém na 90 loket dole w ssachtě, aby kow dobywali, utrženou z hůry zemí zasypáni, byli zároweň i pohřbení tam přes pět dní, to jest od 17. až do 22. srpna. Již je wssichni za nežiwé soudili, i oplakali; rozumowali takto: Nechť by tam kde

na ſtranu uhnuli ſe, to od ſamého hladu muſeli pomříti. Tedy jak umrlých dobýwali je aby je pohřbili, na místě poſwátném. Ale tak ſtraſſné nad nimi hůry když wykopati prudko nemohli, nekopali nikoli wýdatně, ani rychle, za dne toliko a to někteří toliko z ochoty i lásky, jako to příbuzní, přátelé. Když pátého dne již blizko nich kopali, počali ſe oni ozýwati pod zemí, aby opatrně kopali, aby země nad nimi wiſící ſe neſeſypala. Jaká tam radoſt přátel i wſſech z onoho hlaſu uſlyſſeného, že žijí. Již tedy pozorně pomalu odhrabowali zemi i wykopawſſe i ohledawſſe živé, wrhali ſe na ně, libajíce je jako z jiného ſwěta přiſſlé. Tázáni jſouce o děje, co i jak dělo ſe s nimi, že živi, i tak zdrávi zůſtalí? Odpowěděli, že w tak náhlé příhodě, z nadſſení ſrdce, umyſlili ſi wzýwati nejſw. pannu Čenſtochowſkou i tak zemi nad nimi ſeſypanou udržela wiſící, nad to, i aby neumřeli hladem bez wſſelikého poſilku, poſílala miloſt ſwoji. Patrno, že ti lidé naučili ſe co den wſpomínati i wzýwati nejſw. pannu, a w tak náhlé příhodě toż jim na myſl i to do úſt přiſſlo, a za tím tak důwěrné hlaſy z hluboké propaſti prodraly ſe k miloſtným uſſím nejſw. panny na Jaſnou Horu. Bez průtahu tedy ſſeſtého dne po tom wyjití poſpíſſili na místo ſw. to jeſt dne 28. téhož měſíce ſrpna s díky i ſeznámím.

R. 1610. Různě nejſw. panna zoufalé při živobytí zachowáwá, jedny bez úrazu zachowáwá, a druhé z úrazu k živobytí dalſſímu, i zdrawí dobrému přiſpůſobuje, aby žáden nezoufal o její pomoci w případcích různých. Tamže w Olkuſkých horách těch Staniſlaw Rita wpadl byl do ſſachty, jak do propaſti záhubné pro živobytí; ležel potlučený bez naděje života, toliko že při paměti jaké také bral ohled na diwotworné miloſti nejſw. panny Čenſtochowſké, které s wiſutými horníky učinila přeſſlého roku; odtud tedy důwěru wětſſí pocitiw w ſrdci počal ji wzýwati, aby jako tam

Tamže w Olkuſſi wpadl do ſſachty, poležel, ale od ſmrti zachráněn byl.

tèm, tak i jemu umírati nedala, a obraz swůj nawsstiwiti za to dowolila; k čemu se i sám mocně zawázal. Učinila to nejsw. panna, že i ten, o co prosil, uprosil i w krátce uzdrawený sliby swé wyplnil.

Hrnčíř zasypaný zemi uležel se od smrti bez urazu.

R. 1617. Uč. Stanislaw Patoka hrnčíř z Místowa městečka wybíraje hlínu w podkopané zemi na čtyry sáhy hluboko urwanou s hůry strojem přiwalený, žil jesstě, ale již jak by nežil od patřících pozorowaný. Dobytý odtamtud ležel bez paměti osm dni newěda o sobě, až potom při paměti přes čtrnácte neděl wlády žádné nemaje. Ledwa se obětowal nejsw. panně do Czenstochowy, wzýwaje ji na pomoc, ozdrawěl rychle, že ani znameni mrzáctwí w něm nezůstalo, jako se předstawil a seznal.

Diwka zemi zasypána i potlučena na smrt ožila za modlitbou sestry.

R. 1623. Newinňátka kdy se modlí za koho w příhodě, rychle wymodlí, i wymohou u pána Boha i nejsw. panny, čeho prahnou. Jako kdy Zofie, dcerussťka uč. Mikulásse i Anny z Grudin poslaná z domu pro hlínu do dolu příkrého, i pro wisutou zemi nebezpečného, hrabajíc hlínu neočekáwaně wybrabala sobě hrob, nebo kus urwané s wrchu země náhle ji zasypal. Dlouho jí widěti nebylo, až rodiče obáwajíce se nehody jaké, běželi na to místo pro ni, kde zemí zasypanou uzřeli, a nejrychleji dobýwali jí i dobywsse nežiwou domů odnesli, když celé dni ani nemluwila, ani neslyssela, ani necítila, prawá mrtwola, toliko pokropiti třeba. Její souwěká Zofie, tetčina sestra wrozeným žalem pojata, pamatujíc, co slyssela nejednou o diwech nejsw. panny, poklekujíc, newinné ruce podnesla k nejsw. panně na modlitbu s pláčem, aby její sestru potěssila i zdrawou nawrátila zpět, až umírající hned odtud přicházeti k sobě počala i w krátce se pozdrawila. S kterou rodiče stawili se na místo.

R. 1639. Uč. Matěj Zlinka studníř z Ostrawi, dělaje studně žiwé wody, urwanou ze strany zemí zasypaný, ani se pohybowati, ani wolati nemohl, toliko

sténaje pod tíži, trochu oddychowal, jakby ducha již měl wypustiti ze sebe. Ale ó jak dobře w hodině oné smrtí posseptalo, i poradilo swědomí wlastní. Připomenul sobě, že se dáwno přislíbil nejsw. panně na Jasnou Horu, a toho zanedbal; tedy srdečně wzdechnuw obnowil slib onen i mocně ustanowil již více nezanedbati, kdyby mu nejsw. panna na pomoc přibyla. I přibyla, za přijitím mimo přecházejících lidí, kteří zahlédajíce do studně a newidíce, ani neslyssíce ozýwajícího se dělníka, toliko drnowou zahledli zemi, i domýssleli se, že ho zasypala. Co živo tedy pobízeli se ku pomoci, jedni se spustili, zemi podáwali, a druzí odbírali, i odkopali ležícího tam přes tři hodiny a živého a zdrawého. Tázán byw jak tam živ i zdráw pod takowou tíži, i přes takowý čas mohl býti, odpowěděl: „Nejsw. panna Čenstochowská, kterou w srdci mysli wzýwal i přislíbil jsem k jejímu obrazu sw. s žalem za dáwné nedbalství moje se dostawiti; ta mne od smrti i úrazu, zachowala.“ Na ta slowa padli wssichni na kolena děkujíce pánu Bohu i nejsw. panně za takowý diw a ten nemesškaje wydal se na cestu do Čenstochowy.

Studnič zasypaný na smrt, za nepaměť slibu živ i zdráw jednak.

R. 1643. W těchže tam jesště Olkuských horách uč. Jan Wielčka s Wawřinem synem spoušťějíce se do ssachty, ano prowaz se přetrhl, padli w hloub na 20 sáh i potloukli se tak, že ledwa živé je wytáhli na wrch. Zběhlo se lidí nemálo s žalem patříce na potlučené i myslili, že kosti w nich podrcené jsou, a nemohouce jim dáti žádné pomoci, k samé nejsw. panně udali se i poklekli na modlitbu za ně, přislíbujíce wssichni cestu do Čenstochowy, jestli že by k sobě přissli. Na tak četné, jednostejným srdcem modlitby wložila se w to nejsw. panna, že cokoliwěk rozdrceného i utrženého, bylo, to beze wssech, lékařství srostlo se w nich, že něco poležewsse pozdrawili se úplně a w krátce s oněmi bohomodlci dostawili se na náboženství i seznání.

W Olkussi otec s synem do ssachty wpadsse, potlučeni, ale uzdraweni.

Dcera we sklepě zasypaná, a jako mrtwá wykopaná uzdrawila se.

R. 1698. Slech. pannu Helenu Rubickou, sslech. Wojtěcha i Konstance manželůw dcerku z Sendomirského, we dwoře hájském w sklepě strop i země s hůry utržená zasypala. Slyssela matka, jak země se sesypala i s pláčem zawolala lidi, aby dcerku zachránili. Wyhazowali hlínu ale newalně, i ne rychle, neb nad ní země wysoko bylo na čtyry lokte, a wssí okolo na dwacet wozůw; pročež z wrchu lopatami, a dále rukami odhrabowati musili zemi, aby lopatou nezawadili o ni. Ledwa ji wyhrabali zčernalou jak země, mrtwou, i bezcitnou jak mrtwolu, tu teprwé matka jako lwice, řičeti počne, wolajíc s pláčem k nejsw. panně Čenstochowské, o milosrdnou ochranu. Když ji k tomu i wssichni přítomní pomohli, mrtwá za hodinu pohybowati se začala i ožila s podiwením patřících a na zejtří o téže hodině k sobě přissla. Prawda že přes dwa měsíce na hlawu trpěla ale za delssím obětowáním se nejsw. panně dokonale ozdrawěla. A protož oddané díky i swědectwi seznané.

Na Jasné Hoře do studně wpadlon bez urazu zachránila nejs. panna.

R. 1702. Na Jasné Hoře jsou dwě studně, we skále hluboké na 30 sáh, z kterých cestowatelé wody sobě nabírati i jí pokropowati se zwykli. Přihodilo se w den na nebewzetí nejsw. panny, že pobožná jedna, u studně dosahujíc wody w korytě neopatrně a na rownem wrchu klopýtnula, i wpadla do studně do samého wědra na dně. Od samého strachu mohla se, an až na důl sletěla, zadechnouti, aneb prudkosti letu o železo u wědra kosti polámati, a předce kdy ji wytáhli nebyla docela potlučena. Diwili se tomu přítomní a slyssíce, jak wzywala nejsw. pannu, přiznali ten diw patrný nejsw. panně, jako diwotworné hospodyni místa swého.

Podobný tamže.

R. 1702. Podobný tomu příklad jiného času stal se na Jasné Hoře; že wozka klássterný wody nabíraje do téže studně wpadl, byl takže i zároweň zdráw wy-

tažen za pomocí nejsw. panny, která wzywajícím w úpadku nadstawuje ruce newidomým spůsobem aby se nepotloukli.

Dosti času má země lidí po smrti požírati, ale kdy jesstě za života to chce, widěti, jak lakomá na ně jest, kdy je živé w otewřených polyká w hlubokých skrýssích! ale nic to. Žije Bůh, který stroj země na jednom zawěsil prstě; žije nejsw. panna, která walící se zemi zadržuje i nějako pečetí nad wzywajícími jméno swé, aby žili k životu wěčnému a přiznali to, co Rychar. à S. Laur. lib. de laud. B. napsal: „Wssichni potřebujeme podpory obranou panny uwelebené."

Oddíl druhý.

S domůw wysokých, stromůw wysokorostlých, i s koní rozehnaných spadajícím, úraz trpícím žíti, i zdrávu býti, powoluje wyzwaná nejsw. boharodička panna Maria.

Jako nejsw. panna odpadlé od milosti skrze různé hříchy, a hrnoucí se znowu k milosti zdwihá, tulí, wychowáwá, aby je wychowala nebi, tak ne méně i w nehodách těch menssích těla majícím se z dusse k Jasné Hoře mateřské dodáwá ruky na powstání tím wětssí, čím s wětssí důwěrou k ní se utíkají.

Roku, starodáwný Rospřa neudáwá kterého, w Plzni městečku, služebná panna s žebříku s wrchu domu spadla, a za nežiwou powažowaná ležela přes tři neděle, již byla oteklá od potlučených ran, i kostí w sobě posskozených, s zatřesením i značným utrzením wnitřnosti. Cnostná paní její, jako wlastní matka, co mohla, to činila, wýloh i starostí nelitujíc, ale když wssechno bylo na darmo, udála se k nejsw. panně, aby ona sama radila i zachránila umírající, přislíbujíc s ní na swaté místo dostawiti se. Odtud tedy lépe se míti počala, a bez užiwání léku pozdrawila se w krátce.

Služebná s žebříku na smrt potlučená, bez lékůw pozdrawila se.

Roku tenže Rospřa neudáwá kterého uč. Sewěrský měssťan z Sewěra města osekáwaje haluze na wysoké sosně s ulomenou pod sebou haluzí upadl tak, že některé podrtiw kosti w sobě, wíce powstati nemohl.

Se stromu spad potlučený na smrt, wystonal se z ní.

Cítil to netoliko on sám s bolestmi ukrutnými, ale i druzí bolest citili nad ním. Když ho domu zanesli, bylo těžko, aby jeho tak těžké i skryté úrazy léčili; ležel tedy čekaje smilování božského nad sebou, i udal se do jediné pomoci nejsw. panny s přislíbenou cestou na Jasnou Horu, jestliže by se uzdrawil. Tak blízké smrti předessla nejsw. panna, i na přislíbenou cestu do Čenstochowy zdrawím dobrým ho opatřila, bez wsselikého opatrowání lidského.

Úraz utrpěw padnuw s koně těžko, w okamženi pozdrawil se.

R. 1538. Slech. Mikuláš Čikowský s rozehnaného koně spadnuw ani nemluwil, ani wěděl o sobě přes tři hodiny. Již sluhowé o něm pochybowali, a w tak pochybném stawě smrtelném newidouce možnosti, ani pomoci lidské k životu, uzawřeli obětowati pána obrazu nejsw. panny Čenstochowské: w tom ležící, i již právě umírající, jak z lehkého potknutí se powstaw bez úrazu zdráw sedl na koně, i jel w swou stranu a potom na Jasnou Horu pospíssil.

Podobné.

R. 1591. Nesstěstí ačkoli po stromě nechodí, ale chodící po stromích jak potkáwa i na důl shozuje, doznal toho uč. Walentin Topčík z Stryowa od Nepolomic, který w pousšti Nepolomské z wysokého stromu spad hned mrtwicí poražený ležel jak necitné dřewo. Daremné starosti přátel wymohly to, že se s ním musili udati do diwotworné pomoci nejsw. panny i obětowali ho na Jasnou Horu s dodawkem, že i samy sebe na tu cestu obětují. Přijala nejsw. panna takowou oběť i obětowáni, které s dobrým zdrawím téhož oddala milým přátelům hned: jakož i přislíbili, to skutkem samým wykonali.

Se stromu spadl i nohy polámaw pozdrawil se.

R. 1597. Uč. Wojtěch z Březa od Bochni, s wysokého takže stromu jak spadl tak hned holeně w obou dwou nohách polámaw, i celý se otřásl, ani „pomozte“ zawolati, ani též mu pomoženo býti nemohlo, neb to bylo w hluchém lese; to jednak zwlásstní od Boha sstěstí bylo, že hned na místě ducha newypustil a od

nadesslých lidí nalezen i do domu zanesſen byl. A kdy domácí naději ztratili o žiwotě jeho o pohřebě myſlíce, on při paměti jſa pomyſlil o místě ſwatém w Cenſtochowě, z kterého jak druzí i žiwot i zdrawí berou, tak i on aby byl účaſtníkem té miloſti, proſil nejſw. pannu, i obětowal ſe, že nawſſtiwí obraz její ſw. Wyſlyſſený pozdrawil ſe w krátce i ſroſtlými w holeních nohami poſpíſſil na cestu.

S wozu ſpad i wozem přitlačený na prſy i nohy podrcené ožil i pozdrawil ſe w okamžení.

R. 1609. Nedaleký pád wozu aneb kočáru panſkého, ale hluboko do země táhne za ſebou, jak pány, tak i nuznějſſí. Slech. Rehoř Maruſſewſký jeda z Warſſawy za pánem opodal na woze naloženém, a poſpíchaje na místo pokrmení, w náhlém běhu wywrátil ſe s wozem, kterýž ho tak přiwalil, že mu holeně w nohách podrtil. Přiſpěli jízdní, ale w také nehodě nerychlá pomoc: poſtawili wůz s prſou rozmačkaných i krwí zbrocených, ale bez paměti i ſmyſlům ležícímu nemnoho ulehčili, wolali naň, aby ſe ſpamatował, i nejſw. panně Cenſtochowſké ſe oddáwal ale dowolati ſe žádného znamení nemohli; až ſami za něho uleknuwſſe wzýwali nejſw. pannu. Na také teprwé dowolání úſty i ſrdcem přibyla nejſw. panna, lekařſkou přiložila ruku, ale o jak diwotwornou s podiwením přírody, na tak welký i patrný zázrak! On, který byl oběma nohama již w hrobě, ožil, a na ſroſtlé w tomže okamžení nohy powſtal a nýbrž i na rány ony krwí plynoucí uležený, téže hodiny wſedl z nowu na wůz i zdráw jel ſwou cestou a potom ſwatou málou dráhu od ſwých přátel přiſlíbenou i ochotně přijatou odbyl.

R. 1621. J. W. Razanowſký, hejtman w. koronný před wýprawou na wojnu proti turkům i tátarům od nejjaſ. Zigmunda krále III. ſwěřenou, uſtanowil nejdřiw do Cenſtochowy pro požehnání, obyčejem dáwných, ſlawných i ſſaſtných wůdcůw jíti; i wybral ſe ſe ſwojí manželkou i ſynem ſedmiletým, ale ne bez zwlaſſtního na dráze zázraku. Již nedaleko Cenſto-

Synáček J. W. hejtmana Korunního přiwalený kočárem na smrt uzdrawil se w okamženi.

chowy pod Gydlami, kočár se s nimi přewrátil i wypadlého synáčka kolo přejelo, i stanulo na něm. Skočili wšichni zdwíhat tíži kočáru, který pacholek pozdwíhnuw ulehčil dítěti; ale již necítilo ulehčení toho. Zarmoucení i sotwa živí rodiče nemohli patřiti na dítě, dussi ze sebe wydýchající, i odwrátiwšse se od něho, obrátili oči k Jasné Hoře k nejsw. panně wolající i pohlédající w tak těžké nehodě, na tak swaté dráze neočekáwané, ku pomoci wzezřela nejsw. panna na newinňátko, a hned w okamžení tak ožilo, i pozdrawilo se, že ani necítíc ani uwažujíc toho, co se s ním stalo, weselé zrowna na Jasnou Horu přijelo s rodiči w rousse řádu předstoupiwšsi s wětší chwálou božskou i nejsw. panny.

S koně krk odrazil, nic mu neni.

R. 1623. Šlech. Jan Račinský z Šeradského, jeda z města Šeradska koňmo w společnosti bratrůw swých Zigmunda, Waleriana, i Petra Račinských, pustil se w záwod s nimi, až s koně spadnuw krk sobě odrazil, a tak přes tři hodiny ležel bez smyslůw, i právě umrlý. Jeden z bratrůw Petr s welkou důwěrou pokleknuw k modlitbě, přislibil ho na místo swaté dostawiti, jestli že by ožil. Ledwa že to wyřekl, hned on přijda k sobě, o swé moci powstal i zdráw powstal, a potwrdiw sám slib za sebe, wyplnil jej s oddanou deskou stříbrnou i wymalowanou na tabuli dřewěné, památkou úrazu toho.

Na procházce dnes s koně spadl i odumřel, na zejtří diwně zdráw.

R. 1624. Šlech. Jana i Hedwiky Dřimalůw syn dorostlý Jan w Bukwici na slezsku, že tam obyčej jest w pondělí swátečný se procházeti, wybral se i on w společnosti s mládeží současníky swými, i koňmo jezdili po poli předjíždějíce se o záwody. A kdy druzí k cíli dobíhali, on spad s koně zůstal poslední, i rozbiw se, posledního docházel cíle života blizek jsa smrti. Wzatý do domů i tak od milých rodičůw, jako též od oněch současníkůw oplakaný ležel bez naděje života w bolestech neznosných. Cítili to i rodiče ačkoliw bohatí,

nemohli wſſak lékařům podle toho zawolati, pokud při tak náhlé ſmrti byl. Tedy myſſlénky i modlitby ſwoje obrátili k nejſw. panně s pláčem, aby ſama radila o něm, i přiſlíbyli doſtawiti ſe s ním před obraz ſw. na Jaſnou Horu, jeſtliže by přiſſel k ſobě. Diwotworná božſká ſpráwa i nejſw. panny, když nazejtří tak ozdrawěl, že i téhož dne mohl by ſe byl puſtiti na tu ſw. dráhu, ale až po ſwátcích zadrželi ſe i za půl druhé neděle doſtawili ſe s ním rodiče, ſeſtra, i přátelé pokrewní, jako ſwědkowé toho.

R. 1624. Uč. Bartoloměj Koloděječík ze wſi Jaſtřembek, místo do koſtela, ſſel do leſa we ſwátek, a maje jakous potřebu dříwí, jak též na ně wylezl, tak s wyſoka hned ſpadl, i rozbitý ležel na ſmrt. Štěſtím kolem jdoucí lidé ſlyſſeli ſténajícího, i wzawſſe ho, jak mohli, nesli domů, jak mrtwolu do hrobu; nebo tak těžko rozbitému na ſmrt již w domě nebylo místa, leda w zemi, i do země podobnému. Widěli domácí i ſouſedé, že ſe newyleči, nebo nebylo čím co počíti; jedni tedy proſili pána Boha o dobrou ſmrt, a druzí domácí o dobrém jeſſtě zdrawí myſlíce s živou wirou důwěry obětowali ho nejſw. panně do Čenſtochowy; žádajíce zázraku i miloſrdenſtwí nad ním. Wymohla to proſtota ſrdcí pobožných, že powſtal ten, který byl upadl na ſmrt, i s podiwením wſſech uzdrawený doſtawil ſe i s tímže.

W ſwátek místo do koſtela, do leſu ſſed ſpadl ſe ſtromu polomrtwý, ale pozdrawil ſe.

R. 1626. Uč. Staniſlaw Alekſandrowič ſluha klášſtera Frantiſſkánſkého w Bytomi na ſlezſku s wyſoké ſtřechy ſpadl tak těžko, že netoliko ſe otřáſl s potrháním žil w ſobě, ale též i koſti w nohách ſi potříſkal. Nebylo nadèje u lékařům, nebo nebylo peněz pro ně, tedy k jedné lékařce nejſw. panně obrátil proſby ſwé wznáſſeje i myſle ſobě: Je-li to wůle božſká i nejſw. panny, abych pozdrawil ſe; to bez lekařům i jejich lekům obdržím to z miloſti nejſw. panny, jeſtli zas nebude w wůli božſké, to i nejlepſſí lekaři

S wyſoka ſpadlý, potlučený na ſmrt ſám ſe wyléčil.

jsou za nic; sám se tedy opatrowal prostými léky i wyléčil dokonale a potom na místě sw. objewil se s obětí srdce milostí doznaných wděčného.

Podobný.

R. 1638. We Lwowě uč. Blažej Firlik s wysokého domu spad tak se rozbil, že krew ústy, rozdrami i ussima spustila se z něho a ačkoliw pro naplněná ústa nemohl promluwiti slowa, wolal jednak pokaždé tak těžko o pomoc i smilowání nad sebou, a dowolati se nemohl, pro nemožnost žiwota w lidské pomoci. Tedy že při paměti jaké také byl jesstě, myslí tedy samou i wzdechem k nejsw. panně na Jasnou Horu oddáwal se, i tak wedle pomysslení jeho stalo se mu, čeho žádal že k sobě přissel, i dokonale pozdrawil se.

Kaplan utikaje před sswedy, oknem rozbil se dnes, a zýtra zdráw.

R. 1644. K. Šimon Zyglinský farář, za času Šwedůw (kteří kostel jeho oloupiti chtěli, a neměli z čeho, nebo již wssechno uweženo bylo, tedy z kostela do jeho fary událi se na loupež, i jeho samého chycení) spustil se zadním oknem s wysokého patra a rozbiw se, dopadnul na blízkou smrt w očích. Ležel tam přes tři hodiny w odlehlém místě newiděný od swých rozběhlých lidí ani též od Šwedůw, bawících se loupeží we faře, teprwe pozdě nalezenému stali se přáteli sami nepřátelé; wzawsse ho z místa, zanesli do fary ledwa žiwého i posekawsse odessli. W poděssení onom prosil nejsw. pannu, aby při žiwotě i zdrawí aspoň zůstati mohl, pročež slíbil cestu do Čenstochowy odbyti. Dnes to přislíbil, dnes též pozdrawil se a w krátce pospíssil na místo.

Spadlý s koně i po poli wlečený pozdrawil se.

Roku ne znáti kterého, sluha sslech. p. Aleksandra Mossalského na rozkaz panský skočiw na koni od čehos uleklém na cestě i na stranu prchajícím tak k úrazu přissel, že za nohu w třemeni uwázlou po poli wláčeného dopadli žiwého. Cnostný pán wzýwaje nejsw. panu, připowěděl sluhu i sám se zawázal na dráhu do Čenstochowy, jestliže by žiwého i zdrawého pozyskal uzdraweného rychle, s kterým se dostawil.

R. 1646. Uč. Benedykt Indyssek w Malogosšči stawě stodolu potknul se s wrchu, i letě tak, o tesy potloukl se, že ho za blízkého smrti aneb za mrzáka do smrti již wssichni považowali. A že potknuw se, hned wzýwal nejsw. pannu Čenstochowskou, proměnila to wssechno, že ani mrzákem nezůstal ale toliko odpočal sobě, i hned do práce ssel tak, jak před tím zdrawý, žádného w sobě necítě úrazu do toho času, kdy se na místo sw. dostawil. Spadlý se stodoly pozdrawil se.

R. 1678. Dosti zrádná jízda na koni, třeba w potřebných okolnostech a teprwé w méně potřebných dostizích, lowech jest hotowý úraz, i smrt samá. Welm. Ondřej Dalinský, praporečník pomorský spříkřiw sobě panské domy zábawy, wyjel w pole s myslíwci na zwěř, i zočiw nedwěda pustil se za ním a spadl s koně tak těžko, že leže již posledního dodělával se cíle žiwota. Žalostní rodiče domů ho wzawsse oplakali; ledwa nejsw. panně ho obětowali se slibem cesty do Čenstochowy, hned k sobě přissel i pozdrawil se. Na lowich s koně potlučený zdráw.

R. 1705. Na Jasné Hoře uč. Josef Markiewič woják desátník zawáděje w noci stráž stežkou od desstě kluzkou wpadl za zeď do jámy s pussskou pod rukou. Pussska na drobné částky potřískala se ale jemu nic zcela nestalo se na zdrawí. I tak powstaw diw ten za heslo nejdiwotwornějssí Marie ohlásil. Na Jasné Hoře woják se zdi spad zdráw.

R. 1713. Na téže Jasné Hoře uč. Šebastian Jordanowič pussskář dělostřelectwa z bassty potknuw se w noci wpadl do jámy. Zpozorowala toho stráže, i dala znáti do prwní brány z wenku; běželi pro něho, jak pro umrlého a ten na kři trní zachytiw se i spustiw se ssel domů welebě nejsw. pannu při wítězoslawném zmrtwých wstání páně. Podobný témuž.

R. 1719. J. w. Sapežina wojewodina Trocka stanuwssi na Jasné Hoře seznala: že jako wždy wzlásstních milosti a potěch od nejsw. panny doznáwala; tak i nyní jedouc do Čenstochowy. Nebo u komorné pachole komorné z kočáru wypadájic pod kolo odhozené na stranu.

chole w okně u kočáru stálo, když w náhlém běhu tento na jednu stranu se přewrátil; ale když služebná zawolala: nejsw. panno Čenstochowská zachraň ho! ačkoliw wypadl, na stranu od kočáru lehce i zdráw. Tázaný: „Co se mu zdálo w takém strachu?“ řekl: „Zdálo se mi, jako by mne někdo na stranu odhodil, i tak lehko upadl jsem.“ Ruka to nejsw. panny wytrhla z úrazu i smrti to pachole.

W závod běhajici ruku zlámal i uležen ou obdržel zdrawou.

R. 1719. W závod na koních běhati hotowý závod zdrawí i žiwota: wšak i w takowém závodě úraz trpících zdwihá k žiwotu i zdrawí nejsw. panna, jako to níže opsaný seznal i do knih podal těmi slowy: „Já kněz Konstantin Pawlowský, řádu sw. Pawla prwního „poustewníka seznámám: že jsa jesště swětským při dwoře „j. w. Kazimíra Sapěchy, wojewody Wilenského, wel. kní„žetstwí litewského hejtmana W. X. L. panossem a w zá„wody se společností běhaje na koni we prudkém letu spadl „jsem, ruku lewou zlámaw, na kterou celý rok churaw jsa „a pro zlé lékaře pomoci, zdrawí nemajíc, ledwa že jsem se „udal k jediné lekařce nejsw. panně Čenstochowského obrázku, „přislibuje oddati za desku, ne toliko stříbrnou ruku, ale též „i samého sebe na službu řádu, pánu Bohu, i nejsw. panně „w krátce ke zdrawí přissel jsem, i slib učinil jsem, žiwot i „zdrawí swoje z ruky nejsw. panny wzaté do její takže ruky „oddati.“

Že lidé z horních jizeb, střech, stawení, stromůw i s rozehnaných koní spadají na zemi, i o zemi rozbíjejí se, na zdrawí i žiwobytí úraz trpí, není diw; jde země do země, a tím tíželi, čím wíce přitěžují hříchy. W tyto úpadky nejtěžší, z kterých powstati o swé moci nemožná, leda s pomocí božskou, toż teprwé i z těch dočasných úpadkůw, úrazůw, rychlejší powstání ke zdrawí bude. A či zwlášště pomocí, starostí, zdwihnutím, uzdrawením? jestli že ne nejsw. panny na pomoc wzýwané? Tok to upadlých podnesením, jako její monolog. graec. přiznáwá: Cadentium erectio. Ona země i zemskany udržuje, a potlučené zachraňuje i di-

wotworně uzdrawuje. O femina mirabiliter singularis et singulariter admirabitis, per quam elementa renovantur, infirmi medicantur, homines salvantur, mluwí Anſelm ſw. t. j. Ženo diwotworná zwlášſtě, i obzwlášſtě podiwení hodná, ſkrze niž žiwlowé ſe obnowují, ſlabí lečí i lidé ſpaſenými ſe činí.

Oddil třeti.

Na wodách, a nejprwé na mořích wzbouřených, wětry daleko zapuzeným, s blízkou žiwota ztrátou, paprſky miloſti ſwé doprowází do přiſtawu žádoucího, hwězda mořſká, nejſw. boharodička panna Maria.

Po žiwle zemi ſſkodliwé žiwotu lidſkému, i na mořích uplýwá woda s lidmi daleko zapuzenými na blízkou w očích jejich záhubu. Ti toliko ſſkaſtně plynouti i do žádaného přiſtawu doplynouti mohou, kterým wyzwaná, nejſw. paní, jako paní moři rozkazující dodáwá miloſti i ruky. Umí to paní mořſká rozkazowati moři, že utiſſené tudiž že z wln wytaženým ſwobodného po ſobě průchodu powoliti muſí. O tom příklady atd.

R. 1637. Že nejſw. panna z místa toho zde rytíře níže jmenowaného na moři i doma, od ſmrti duſſe i těla zachowala, i zachowání to ſkrze ſwého poſlance s nebe mu zdělila, čítati ſlowa jeho z latinſkého na polſko přeložená tato: „Diwotworný Bůh w „ſwatých ſwých, ačkoliw mnoho jeſt takých, kteří bájkami zo„wou to, co o zásluhách i modlitbách ſwatých nebeſkých „prawdiwí církwe Kryſtowy ſynowé wěří atd. Kterého „bludu i já nehodný hrobu páně wojín Staniſlaw z Laska „uchytil ſem ſe. Až teprwé ze třech welikých i newýſlownych „nebezpečenſtwí, napřed Boha welikého laſkawoſtí, a potom „nejſw. panny matky božſké zásluhami wyſwobozený uznal „jſem prawdu; jak nejwyššſí tedy chwálu wzdáwáw nejſw. „panně Marii i onu wyſlowuji, která mně napřed na baltic„kém moři, z Anglicka do polſka plynoucího a náſilným „wlnobitím w neznámé Moſkwy kraje, mezi ſkalnatá místa

Rytíř hrobu p. za třech na moři i zemi nebezpečenſtwí wyſwobozený

Widění i napomináni o wiru sw. i slib do Čenstochowy.

„Mordagia nazwaná unesseného, i zawedeného bez naděje „žiwota, wyrwala z hrdla smrti žiwého i zdrawého, za to, „že sem se ji byl oddal w opatrowání. Potom na moři ja„derském kdy jsem z Egyptu do Cařihradu plynul, násilné „wichry potrhawsse plachty, až do Senyckých neznámých pří„stawůw na záhubu žiwota bez wssí naděje zapudily mne „s druhými. W takowé tedy tůni wyzwaw jmeno božské, i „uwelebenou pannu w Čenstochowě slynoucí, zawázal sem se „slibem, až tu najednou bouře se utissila a my od smrti wy„swobozeni jsme byli. Potom znowu po třetí do wlasti i „domu wlastního se nawrátiw, když sem byl náhlou smrtí „nawsstíwen, bez naděje žiwota, doznal jsem pomoci nejsw. „panny; nebo w tak smrtelných úzkostech dřímajícímu ukázal „se powážný i sſediwý stařec podiwně slíčný i ptal se mne, „zdá-li bych chtěl býti zdráw; odpowěděl sem: že po tom „welmi touzím; řekl: střež se, abys na diwné kacířské mysli „nedowolowal, ale se nejsw. panně w Čenstochowě oddej; co „kdy učiníš, na dussi i těle pozdrawíš se. Čeho tedy jazy„kem i ústy wyslowiti nemohl jsem, samým tolik srdcem „učinil jsem a w tom usnul sem. Probudiw se (Bohem „swědčím i wyznáwám) že sem na zejtří ráno o swé moci i „při úplných smyslech, z tak těžké nemoci, w které teprwé „umiral jsem, zdráw i silen powstal jsem za milosti Boha „welkého a zásluhami i přímluwou uwelebené matky, matky „božské. Za to ať jest Bůh blahoslawen na wěky a ta, „která w žiwotě swém páně, nejswětějším, nejčistším zaslou„žila nositi toho, kterého nebe i země obsahnouti nemohou. „To nehodný hrobu páně wojín wyznáwám, dopotud žíti „budu. Stanislaw z Laska."

Rytíř Walleský s Porábem osswobozen.

Roku neudáno, kterého válečný Prokop z Ostrowonžůw Penížek, rytíř Jeruzalemský, bráně Golessi město, wzal dwě wojenské lidi turkům i s nimi do Sicilie nawrátil se ale s jakým nebezpečenstwím, na konec! Přes dewět dni i nocí bouří mořskou zmítán, a kdy ze swých dwě lodě ztratil již i o jiné a zatím i o swůj žiwot strachowati se začal.

Každý tedy z cizích stran, ke swým swatým patronům modlil se a Penížek, jako polák, k obrazu nejsw. panny w polsku na Jasné Hoře diwotworného wnitřní obrátil oči, i dáwné obnowil city s prosbou o pomoc, které před lety doznáwal, přislibuje nawsstiwiti místo to sw. jestli že by z tak welikého ussel nebezpečenstwí. Odtud hned moře, slibu takowému přízniwé, uspokojilo se, že wssichni sstastně wyplynuli. Co krátce naznačil na stříbrné desce:

„Patřte koráb z Malty plyne,
Wsse již mane w moři hyne!
Když naň zewssad bijí wody.
Až, jak Prokop Penížek twůj
Byl učinil záwazek swůj,
Plula již lod bez nehody.“

Angličan z Kalwina katolik od bratra topený w moři pro wiru sw. wyswobozen od nejs. panny.

R. 1589. Angličan rodem, Šebastian jmenem, stanuw w Dansku, z Kalwína stal se katolíkem. Dowěděl se zlostný jeho bratr o tom, i jakby newěděl o tom, přetwařowal se, a swoje měl na mysli: jakby bratra od sw. wíry odwésti, a neb na moře ho zawesti i utopiti mohl. Namluwil ho tedy, aby do Angličan, jako wlasti swé, s ním se pustil; učinil tak, nic zlého se nedomýssleje o bratrowi, jako newinný Abel o onom Kaině. Plyne po moři, Kalwin bratrskou odložiw postawu, wzal na sebe bratrobijskou postawu, nejdřiw lahodnými prosbami, a potom hrozbami nalehal na něho, aby se do kalu kalwinského wrátil. Statečného we wíře kdy nemohl změkčiti, umyslil ho w moři mořiti, tedy swázaného prowazem hodiw do moře, pokaždé zas wytahowal a ptal se: A což? již jsi se rozmyslil, wrátiš se do swé wíry? Nedbal na to, i nic nebál se Sebastian, kterého i samo moře u wytrwalosti jesstě umocňowalo. Konečně wytáhnuw ho z wody i wysleknuw z ssatůw a hadry zawinuw, wyhodil z korábu do moře jako wyznáwače, a za krátko mučenníka na smrt i potrawu rybám.

Plynul nebožátko po wrchu přes tři hodiny, kterého wody zaliti nemohly, nebo w srdci i ustou měl jméno nejsw. panny Čenstochowské, wzýwaje ji na pomoc, a w tom řízením nejsw. panny korab jiný nadssel, od kterého zachowán, nazpět do Dánska sstastně se nawrátil; kde zázrak ten ohlásiw, wybral se do Čenstochowy na poděkowání i opowídání toho.

Na moři tonouci w korábu wyplynuli.

R. 1604. Na tomže moři sslech. Jan Žebřidowský i s jinými plyna w korábě, náhlou bouří uchwáceném a již se topicím a newida sil námořských wojak podle toho, ani možnosti pomoci lidské, křiknul, aby wssichni jednostejným srdcem i hlasem zawolali k nejsw. panně Čenstochowské o pomoc. Co kdy učinili a ruce spusstěné k nebi na modlitbu pozdwihli, hned bouře přestala, oni též teprwé jak ožili, i ke břehu sstastně dopluli.

Na moři z tůně a na zemi z powětří, i newoli wyswobozen.

R. 1626. Jako níže opsaný mořem i zemí ne málo swěta, i jeho nebezpečenstwí sstastně přebyl za pomocí nejsw. panny obrázku Čenstochowského opsal to rukou wlastní těmi slowy: „Já Štěpán Ossowský z „domu Gryffůw, wojewodstwí Lubelského, jsa w Cařihradě „1. pustil jsem se w lodce malé s několika společníky na pře„jížďku k Asii, kde neočekáwaně bouře weliká powstala tak, „že jsme w propasti mořské již pohrouženi byli, i přewozníci „ruce spustili, o sobě i o nás zoufali. Já, že sem přislibil „nejsw. panně (jestli že by nás pán Bůh od smrti w očích zacho„wal), že její místo sw. w Čenstochowě nawsstiwím, hned milosr„denstwí božského doznali sme, že nás zdráwy na břeh pře„wésti ráčil. 2. Tamže w powětří tureckém, kde nemálo „sslechty i čeledi polské pozemřelo, mne pán Bůh již nakaže„ného, w krátce wssak zdrawého do wlasti wrátil. 3. Potom „wyprawil sem se do Walasssska, i pod Cecorou dostal sem se „do otroctwí, a dwě leta jsa w řetězích, na obětowání se „na to místo sw. pán Bůh mne wyswobodil i z Krimu do „wlasti nawrátil. Potom na wojně haličské s Kantemírem „a kozáky nad řekou Mozná, i na nedwědiském ložisku w

„bitwách od hustého kul i střel krupobití pán Bůh mne zdra-
„wého zachowal za přímluwou nejsw. panny. 5. Konečně kdy
„Chan Tatarský wpadl byl do polska, i táhnul okolo Baru
„já s jinými rytíři wypad na ně, wpadl sem do zálohy,
„i tam zdráw ussel sem. Zhola přes wssechen čas wýprawy
„s Chanem Tatarským na různých místech pán Bůh mne
„zachowal od úrazu. To uwážuje nechtěl sem déle odkládati
„slibůw swých, uprosil sem se od mé setniny a tak dalekou
„cestu konaje děkuje z celého srdce Bohu dobrotiwému, který
„mne za přímluwou nejsw. panny Marie w těch i jiných
„nebezpečenstwích zdrawého zachowati ráčil."

R. 1638. Kdy nejsw. panna, jako paní moře wzywána bywá, přibywá se swatými, na ochranu. Wyznali to sslech. Kostkowé na stříbrné desce slowy těmi: „Welké matce, panně, opatrowkyni své milostiwé i „sobě krwí příbuznému blahoslawenému Stanislawowi Kostce, „Stanislaw i Alexandrem Kostka bratří rození, již wy- „chry rozbouřeného moře, nedaleko Zelandie přístawu i jeho „města Bryel na poledne, pohroužení na pohlcení, dobroti- „wosti obojích wyzwaných, z patrné wyrwání bouře, zdrawi „wracejíce se do wlasti za ochranu žiwota i zdrawí desku „położili atd."

Nejsw. panna s blahosl. Stanislawem Kostkou to- noucích na moři Kostky ochránila.

R. 1663. J. m. k. Antonín Michal Ilcický, řádu cysterssenského w klásstеře oliwském na ten čas magister nowiciatu, potom převor, konečně opat, do také hodnosti zachowaný na moři od nejsw. panny z místa toho. Nebo kdy z Dánska do Belgie se čtyrmi mnichy swými plynul po moři, blízko Norwežska, wítr welký powstaw i plachty porwaw, korábem házel přes 24 hodin, i již zalitý se pohroužel, tu on i se swými srdcem, i slibem k nejsw. panně na Jasnou Horu wznássel se, až hned bouře ustala, moře se utissilo, po kterém pokojně plyna, sskastně u přístawu stanul. Mnohé jiné milosti nejsw. panny zakusil, tak w Norwežsku přes tři neděle, jako i w Hollandsku powětřím morowým nakažený, takže i w jiných národech we

Představený s čtyrmi mnichy od bouře i moru zachráněn.

francouzích němcích wssude pak při dobrém zdrawí byl zachowán. I tak nawrátiw se do klásstera, pospíssil k nejsw. panně na Jasnou Horu, jako do nejžádoucnějssího přístawu sstěstí swých s slibem i seznánim. Pročež tenže prelat na Jasné Hoře w kapli založil malé ruční warhany, aby se rozléhalo to, co sw. Bonawentura intonuje: Ave virgo, spes humana, preme ventos, fluctus plana: Ut evecti, mundi undis, emergamus de profundis o Maria! česky: Zdrámas buď panno, naděje lidská, poskrocuj wětry, bouře zhlaď; abychom wyprosstění z swěta bouří, wyplynuli z hlubokosti ó Maria!

Na moři od propasti a potom od smrti z ručnice.

R. 1663. Mořem i zemí jak jesstě slyne moře i země Marie? opsal to sslech. Jiří Jakub Sewerín podkomoří Derpský na stříbrné desce těmi slowy: „Bohu, „Trojici sw. nejdobrotiwějssímu, nejswyššímu, i nejswětějssí „bohorodičce panně Marii, desku za zachowání mne z rů„zných nebezpečenstwí wyrwaného, když mne na moři baltic„kém bředoucího zachowala. Když mne postřeleného z ruč„nice kulí w prsa skrze kosti i s smrtí zápasícího zachowala, „twojí to pomocí i staráním dotud žiji. Twůj na wěky „swěřenec a sluha, ó nejswětějssí panno Maria matko boží, „paní moje milostiwá! Jiří Jakub Sewerín!"

Na moři tonouci dřewa se chytiw wyplynul.

R. 1682. Jestli že tonoucí stébla se chytati hotow, a darmo, byť by to i s wětssím krwe wlastní do wody přilitím bylo to nedarmo, ale prawdiwě moudře činí, kdo w smrtelné propasti odhodlá se, ač jen myslí i srdcem cyprissowé desky obrazu nejsw. panny chytati se i držeti, jako se wýsse ukázalo. Ale i to jest jisté, co sslech. Marcian Frezer seznal: že před třemi nedělmi z rozbitého na moři korábu i docela zatopeného druhého, srdcem i slibem k nejsw. panně, tu na cipřissowé desce wyobrazené maje se, dřewa, jak úmyslně dodaného chytil se, i zdráw wyplynul ke břehu. Stalo se to podloženým na místě desky této nářadím i drobtem milosti diwotworné s desky této udělené. Za to díky i swědectwí.

R. 1701. W podobné na moři propasti, duchowní, jak se zachránil, opsal to těmi slowy: „Já bratr Ber„nardýn Krengelt, z řádu Frantiſſka sw. Minorita, prowincie „malopolské profes, kněz, před Bohem nejwyššſím přisahám „i oswědčuji se: Jako přeblahoslawená nebe i země králowna, „na Jasné Hoře zázraky nejslawnějſſí, mně hříſſného, z Be„nátek do Alkony plynoucího, a we welkém nebezpečenſtwí „od mořských bouří zůſtáwajícího milosrdně wyswobodila: co „bylo w den sobotní, w noci o hodině třetí. Tak mi pane „Bože dopomož, i přeblahoslawená panno Maria se wſſemi „swatými.“ Duchowni z nebezpečenſtwi mořſkého.

Na moři tonoucí, ku komuž po Bohu wolati mají. Zachraň nás hyneme! jeſtli že ne Marii, jako paní moře i moře krotící? Tak to archa swětějſſí, i ſſkastnějſſí nad archu Noemowu, která i hříſſné hrnoucí se k ní přijímá, k tomu ochraňuje, aby i we wětſſích wětſſího moře, swěta tohoto bouřích, pamatowali o jejich ochranách, a sami se též, střehli břednouti dobrowolně hříchy wlaſtními. Uſpokojení moře (t. j. swěta) přinesla, kdy přiſtaw Krista porodila Maria, swědčí sw. Epiphanius: To mi lidé tak nespokojení budeme? že znowu burácetí, bouřiti; a sami se hubiti máme; nedej toho Bože! Oddal nejswětějſſí panno, a sama zbliž se k nám, a buď při nás, jakož zwykla jſi činiti, i mluwiti ſkrze Ekkl. 24. Po bouřlíwých wlnách mořſkých chodila sem to jeſt podle Richarda à S. Laur. S milými mými tak jako koráb, abych je z bouří hříchůw wyrwala, a wyrwané zawedla do přiſtawu.

Oddíl čtwrtý.

I na welkých řekách, jezerech, plesech, i podobných nebezpečenſtwích, i na tůních tonoucím a k obrazu swému hrnoucím se, průwodčí dodáwá ruky i spásy nejsw. boharodička panna Maria.

Jak na mořích, tak i na welkých řekách, jezerech, plesech atd. uplýwá woda s lidmi, s hůry na důl i dno samé; kterým wyplynouti na wrch, i k žádoucímu břehu doplynouti možná, leda zázrakem s nebe. O wiz nebe nowé Maria,

na Jasné Hoře diwy oplywá, která netoliko tonoucí ochraňuje, ale též i utonulé kříší od smrti, o kterých, to jest, utonulých, i wzkříšených čítati jest wnižší části čtwrté oddílu pátém w počtě jiných umrlých i k žiwotu wrácených. Nyní toliko o tonoucích, a diwně zachowaných mluwí se.

Otec s dítětem w kolebce tonouci na Wisle wyplynuli.

R. 1567. Má oko i wzhled nejsw. panna na newinnost dětinskou, pro kterou i otce nabožného z náhlé oswobodila tůně t. j. sslech. Wojtěcha Wlkanowského podkomořího plockého, který na Wisle pod Wyssehradem s dítětem wlastním w kolebce drženým, když přewážel se na lodi, od náhlé bouře tak se zatočila, že lod přechylená wyklopila oba i s jinými. Držel otec kolébku s dítětem, sám se w tůni oné držc kolebky, a k nejsw. panně Čenstochowské wolal pomoci, dopad zatím lodi chytil se weslářské lawice, a druhou kolebku držel. A tak diwně zachráněný byl s dítětem. A s tímto se na místo dostawil.

Muž i žena těhotná z bouři na řece.

R. 1572. W podobné tůni na řece bystré Saně sslech. Stanislaw Walowský s Anežkou manželkou na panství přewážeje se w lodi, násilným wichrem i bouří přepadeni i soužení již nad sebou zoufali, až jak wzýwati nejsw. pannu počali, obětujíce se slibem na Jasnou Horu, hned bouře ustála. Z které sstastně wyssedsse wyprawili se na přislíbenou dráhu do Čenstochowy.

Rybák s člunu wypadl wyplynul.

Roku, starodáwný Rospřa nepísse kterého, učený Matěj z Latyslawic na slezsku rybák, lowě ryby w čluně na Odře, od náhlé bouře jak wypadl z člunu, tak ani wlastní, ani cizí pomocí nemohl byti zachráněn, i místo lowení ryb, sám se jejím lowem i žerem měl státi; pročež při paměti jsa, wzpoměl sobě na obraz nejsw. panny w Čenstochowě i podobné zachránění, o které jak wzdechnul, hned lehko plynul i ke břehu doplynul.

R. 1597. Šlech. Mikuláš Poniatowský z Šeradského se sluhami přes zamrzlou Wartu přejížděje koňmo,

probořili se, i wssemi namáhali se sílami; ale nadarmo, při tak silném náwale wody bystré, ani hledící s břehu nemohli přistoupiti k nim; jak ale k nejsw. panně Čenstochowské zawolal pobožný pán i dowolowal se pomoci, diwně dostal se do břehu se swými. Na řece proboření koňmo oswobození.

R. 1598. Na téže řece Wartě pod Poznaněm uč. Jan Kaluzek mlynář za času temné noci chtěje zastawiti wodu na kola, wpadl, i splawem uchwácen, dostal se pod kolo mlýnské; dobýwal se z hloubi na wrch, ale každým okamžikem woda ho tlačila nazpět, konečně tak pobrouzený zemdlený ustal, a toliko myslí i wzdechnutím k nejsw. panně na Jasnou Horu wzlétal. Kdy ani kola zastaweného, ani jeho samého nebylo widati, domyslili se nehody, jej potkalé, i wyběhsse se swětlem, patřili, hledali okolo mlýnu; až teprwé po čtyrech hodinách nalezli diwotworně wyhozeného na druhou stranu. Podiwili se, nad welikou i patrnou milostí boží, kterouž tenže i s těmi přítomně seznali. Mlynář utonuw, žiw wyhozen na břeh.

R. 1606. Jako lidem swětským, tak tím wice duchownim jest na mysli útočisstě k pánu Bohu i nejsw. panně we strachu před smrtí. W. otec Gabriel franstiskán přewážeje se přes řeku Narew w plytké lodce a z ní od náhlé wlny přechýlené wypad tonul tělem, ale že duchem měl se k nejsw. panně na Jasnou Horu, i tak ochráněný, w krátkosti s obětí msse sw. před obraz sw. dostawil se. Duchowni z lodky wypad, wyplynul.

R. 1608. Uč. Anežka z Nowého města nesouc na sobě w kleci 23 kapounůw do Krakowa na prodej a pod kossičkami na řece Ruba přewážejíc se w lodi, nějak tíži onou přewážená i přechýlená wypadla do wody na hloubku. Nebylo widěti jí přes hodinu celou, až za wzdechnutím myslí k nejsw. panně Čenstochowské ukázala se na břehu zdráwa k podiwení wssech. Překupnice wypadla do hlubiny, za hodinu wyplynula.

Roku 1623. Před prolitím krwe wlastní od ne-

Od pronásledujících tatarův i smrti w tůni wyswobozen.

přátel, do rozlité powodně utíkati, jest to, z jedné do druhé přenásseti se tůně: sslech. Stanislaw Osendowský před pronásledujícími jej tatary ucházeje smrti, wpadl na koni do řeky bystré Prutu i pustil se w plaw ale i jezdec upracowaný i kuň ztrmácený břésti wice nemohl. Wssak že w tomto nebezpečenstwí w tůni oné na sladkou dobyl se památku nejsw. panny Censtochowské, w srdci i ústy wzýwaje ji, hned tedy na druhou stranu z té obojetné wybřednul tůně i krwe prolití i wody zalití. Stanul na místě atd.

Synáček z tůně ledwa živý ožil.

R. 1636. Uč. Simon Kokosska, synáček Ondřeje mlynáře w Kunowě, běhaje po kolích splawních, upadl do wody i unessen byl. Nad hlubinou uzřeli ho i ku pomoci pospíssili, ale že opodál od břehu, i ne rychle to bylo, nebo jak se potopil, tak přes půl hodiny nebylo widěti ho a již ho za nežiwého měli, ledaby diwem z nebe žil, aneb znowu ožil. W tak těžkém tedy žalu i nesstěstí pobožní rodiče udali se k diwotwornému obrazu nejsw. panny o to, ale za tím nalezli ho, ale sotwa živého, nepřestáwali tedy wolati k nejsw. panně, až k sobě přissel. A s ním rodiče dostawili se.

Sluhowé farářowi i sám farář na ledě prolomili se i wyswobozeni byli.

R. 1644. Uč. Wojtěch Kalinský kostelník Kuznický od Kuřelowa na rozkaz farářův ssel s druhým pro ryby do nádržky trochu hluboké a slabě zamrzlé i prolomil se prudce. Skočil ten druhý mu ku pomoci, ale i toho kdy led udržeti nemohl, i tak se obadwa topili, přispěl sám farář na pomoc, i ten takže prolomiw se, ani sobě ani oněm dáti pomoci nemohl. A že jako duchowní z porady ducha domyslil se zawolati k nejsw. panně Censtochowské, slyssíce to i oni učinili i tak chramostíce se ke kraji ledu slabssího a na ten čas diwně sesilněného, a na wzájem sobě pomáhajíce, wybředli zdrawi.

R. 1658. Uč. Jan Sossenkowič warhaník wartský přejížděje wozem přes řeku Wartu, z mělčiny zbloudil

i dostal se na hlubinu, které náwal wody s wozu uchwátil i pohrouziw nesl na dno pět honůw. Že přecež při paměti byl, wspomèl sobě na obraz nejsw. panny Čenstochowské, i náboženým pomyšlením obětowal se. Diwotworná zpráwa božská! Na malý ostrow (kterého tam před tím nebylo) w prostřed řeky, jak úmyslně usypaný pro něho, woda ho zhlouby wynesla zdrawého. Co widouce z břehu patřící, připluli w lodích k němu, a ostrow onen w očích jejich zniknul tudíž. Tak to pán Bůh, i nejsw. panna přenáší hory i ostrowy, kdy toho potřeba. Warhanik tonouci na ostrow diwotworně wysypaný wysazen.

R. 1668. Hrající newinňátko s wálci na wodě bystré, kdo chce wěděti, ať čítá J. W. Dubského kasstelana Konarského zprámu o tom, jeho rukou sepsanou těmi slowy: „Já Hiacint z Lubrance Dubský kasstelan „Konarský s manželkou mojí Annou z Šidlowa wyznáwám: „že sme doznali welké milosti nejsw. panny Jasnohorské w „synáčkách nassích kdy jsme přes Wislu pod Opatowcem roz„litou přewážeti se měli, wysedli jsme z kočáru, samy sy„náčky malinké Ondřeje a Pawla zůstawiwsse: předně kola „tak udeřily o práh pramu, i tak zawadily, že přewozníkům „prowaz z rukou wydraly i prám od břehu odrazily, a kočár „s koňmi, s pacholkem, i dětmi náhle do Wisły wpadl, bez „wsseliké naděje žiwota jejich. Patřili jsme na to i samé „nejsw. panně Jasnohorské odporoučeli jsme zatopené wodou, „jakož milostiwou w tom widěli jsme nejsw. pannu, kdy „sstěstím jiná loď připlula, od které synáčkowé zachránění „byli, i bezpečně odwezeni; kočár pak přewrácený woda „unássela, koně se čím wíce potopowali, a přecež za milostí „nejsw. panny kočár o několik honůw plýwaje dostal se na „mělčinu, i jináče dobře obrácen na kolech stanul. A ačko„liw okny do kočáru woda se lila zewssad, i zalila, nic jedak „z wěci nezahynulo. Na ten diw tak welký co živo se „zběhalo atd. Zač Bohu chwála, i jeho matce uwelebené.“ Památka ta wynaznačena jest na stříbrné desce a to na památku archy nebeské newinné due w sobě za- Synáčkowé s kočárem wpadsse do Wisły wyplynuli s kočárem.

chowáwající nejsw. panny, jako Hesichius sw. dokládá. „Maria jest archou sstrssí, delssí i jasnèjssí, než archa Noemowa.“

W hlawě pomatený skočil w jezero, zázračně wynessen a potom uzdrawen.

R. 1670. Sto diwů ku podiwení jest wssak wětssí, kterým hlawou pomatený, toliko že newinného srdce zachowala nejsw. panna ng wodě lehko unesseného. Slech. Mikuláš Wolský z Seradského těžkou pomatenosti tratiwal rozum časem, a časem při rozumě, i úwahy činil nad tím, co mohl, požiwaje lékařůw i lékůw pro zdrawí. A kdy widěl wsse nepomocným býti, ustanowil k nejsw. pannè na Jasnou Horu wydati se i wybral se we společnosti, přibuzných i přátel atd. Kdy přejiždèli okolo jezera Koloněckého, na dwě míle wzdluž i wssíř welkého, skočil jim z kočáru do jezera, i na dwa hony přes celou hodinu plynul a wždy za chwili pohroužený wyplýwal. Co tam za strach patřicích na to přátel! lehko se domýssleti. Kněz Martin Rolnický kaplan Pankowský wěděl o pobožné snáze jeho, přidali wssichni swoje modlitby společně k nejsw. pannè, aby zoufalého sama uzdrawiti ráčila. Hned tedy mezi tím přissel k sebewědomí we wodě Mikuláš stanul na hlubině, jak na ostrowě a obrátiw se nazpèt plynul, ke břehu k oněm a wolal: „nejsw. panno Čenstochowská doprowod mne k wám!“ Potom na cestě prosil pokaždé společníky, aby s ním pokleknuwsse, pozdrawowali nejsw. pannu, i za zachowání to děkowali, welebíce ji s Bonawenturou sw. Maria w nebezpečenstwích na wodě mocně držela mne, i udržela. Ledwa že stanul na místě sw. již nebylo znáti na něm oného blouzení hlawy, který rozumem dobrým seznaw s druhými wssechno, odessel zdráw a wesel.

Opat na Wisle probořiw se, wyswobozen.

R. 1677. J. m. kněz Ondřej Břichwa opat týněcký pod Krakowem po zamrzlé Wisle přejiždějíc prolomil se i již bředl: w takowém strachu prosto k pánu Bohu i nejsw. pannè s obětowanou dráhou udaw se, wyslyssen i zachráněn s swojími.

R. 1684. Uč. Matěj Pátek předstawený ze slezska od Namyslowa do jezera splawem ssumící wody spadl i rychle se potopil. Pomáhali mu, ale ne rychle, nebo sotwa živého dostali ho, kterého již dussi oddáwajícího zaopatřowal farář i o pohřebě pomýssleno. A že náhle přissla myšl tomu duchownímu obětowati ho nejssw. panně do Censtochowy, učinil to i domácí k tomu powzbudil; hned tedy k sobě přicházeti počal a zatím i ke zdrawí přissel. w jezeře zatopený přissel k sobě.

R. 1709. Uč. Hedwika Ružmianka jdouc na cestu s druhou ženskou a po láwce nad wodou hlubokou přecházejíce, řekla k ní žertem: Kdyby tu kdo wpadl, již by ho zachrániti třeba! To wymluwiwssi pro záwrat w hlawě potknula se i spadla z láwky, kterou bystrá woda uchwátila i na dalssí ssířinu nesla, a potom na hlubině pohrouzila. Půl hodiny newídati jí bylo, jako druhá seznala. Tázána jak tam živa i zdráwa zůstati, i ke břehu dostati se mohla? řekla: že sem srdcem i myšlí nejssw. pannu Censtochowskou wzýwala. z láwky ke dnu pohrouzená wyplynula.

R. 1720. Uč. Martin Korslák ze wsi Wyznice plyna po Wisle s obilím do Danska pod majitelem lodstwa sslech. Jakubem Polikowským po složeném „Dubassu“ z noclehu pod městem Kazimírem wypadl uderen prutem do hlawy do Wisly i křiwotoku samého. Nechtěl žáden odwážiti se w čluně zachrániti tonoucího, až ten majitel přiběhl do boudy, wzal obraz nejssw. panny Censtochowské na plesse, i nim žehnaje ho, wzýwal nejssw. pannu na pomoc. Diwná wěc! Již byl potřikráte pohrouzený do dna, až dostaw se na wrch, stanul jak na základě jakém, přes půl hodiny, a mezi tím časem w čluně o troje hony nadssed zachránil i k zemi přiwedl právě skoro mrtwého. Jak mile přissel k sobě, tázán jsa, odpowěděl: že dwa sseiwí starcowé z hloubi dna samého wzawsse pod ruce wynesli na wrch, drželi, i tak dodrželi. Což i ten Tonouci na Wisle, obrázkem Censtochowským přežehnaný, wynesený stanul na wodě.

majitel lodi Jakub Polikowský i s bratrem rodným Walentinem Polikowským, jako očití świědkowé seznali.

To tak i na řekách, jezerech, plesech, i rybnicích atd. ne třeba žertowati. Wpadá woda do wody, až jest propasť we wodě: nebo což jsou lidé na světě? Toliko jak woda ozablí pomatení, a do strouhy světských usedlin wylewající swůj jemný cit. Uplývá i tudiž i zníká woda: tak i lidé, o čem Thekuita do Dawida krále 2, Reg. 14. Wssichni umíráme, i jak woda roztékáme se w zemi, která se newrací. Mizerné živobytí odewssad které netoliko nemoci w domu, nesťastné případy na drahách potkávají, ale i na wodách utopence pohružují. Wybřesti z takowých hlubin, kdož wstawu jest? Leda w srdci i ústech oplývajícím, jak olej wylitý, jmenem Maria opatření, o čem jistě Matheus Philadelph. orat. ad V. M. těmi slowy: Maria důwěrná, i swatá bouří metaných kotwice, zoufalých naděje, hotowa na wsseliké případy pomoc, bezpečná na wodě útočiště.

Oddil pátý.

W morowém powětří i odnoži powětrném, w polehawých nemocech na smrť nawsťtiweným, tak obranné prostředky opatrnosti, jako též obranné lékařství rozdáwá darmo, z milosti, za jednu toliko touhu srdcem rozhodná w darech i lécích nejsw. bohorodička panna Maria.

Pro skažené mrawy lidské, i sám swět se kazí: kdy z wýroku sprawedlnosti božské, ze čtyr živlůw složený, skázou skormouceného powětří, na necitelné dorází zemskany a se winných i newinných dotýká často. A že jedni i netknutí powětřím, druzí zas, ačkoli dotknutí, a přece nic se jim nestáwá, děje se to částí prostředkem opatrnosti, částí prostředkem lékůw z obrazu nejsw. panny cipřissowého, Richard a S. Lauren Cipřiš ten připisuje nejsw. panně twrdí: že jest strom lékařský i léči těla. To ze wrozené moci, ale z diwotworné milosti, a teprwé lekařské, pro ty, kteří se w powětří k tomu sw. obrazu cipřissowému udají! jako se to mimo jiných mnoho příkladůw tu opusťtěných, pro krátkosť díla ukazuje w některých toliko příkladech.

R. 1506. We Wratislawi měšťan jeden, kterého jména pro dáwnost času neznatí, ranou morowého powětří na smrt sklíčený, již se hotowil za druhými, až skonawajícímu i hromnici w ruku držícímu ukázal se muž wážný w bílém oděwě i stanuw wedle něho, řekl ta slowa: „Učiň slib že wykonáš cestu na Jasnou Horu a Marie tobě zywota prodlouženi zjedná. Co když myslí i wzdechnutím učinil, usnul potom dobře, i necítil, jak morowá rána wytekla i skřesla; a probudiw se pocítil úplné zdrawí a w krátce pospíšil na místo sw. s díky za wyprossené zdrawí orodownici swé. w powětří morowém osoba s nebe radi do Čenstochowy.

R. 1575. Kněz Klemens oltářník z Krosna jda z polska na Wídeň kde se morowé powětří objewilo, ucházel z něho jak nejrychleji, ale poněwadž ho přece zachytilo, upadl w těžkou skormoucenosť zdrawí, w kterém sedm mil wlekl se, pokud mohl: když již dále, postoupiti nemohl, pod zámkem Stcheč w chatrči pusté ležel nad chlewem, od wšech opuštěný, nebo neznámý. A kdy wždy hůře měl se, přišlo mu na myšl místo i obraz sw. w Čenstochowě, ku kterému ne již ústy, nebo i promluwiti nemohl, ale toliko samou myšlí utíkal se o pomoc atd. Téže noci ozdrawil se a prosto do Čenstochowy obrátil se. Duchowni w powětří umiraje, ozdrawěl.

R. 1598. W Wislici slaw. Kornel Lipnický měšťan w morowé ráně tak si poležel, s manželkou i s dětmi, že přes celý rok w těžkých bolestech, loupání hlawy, horečce i oslabení přijíti k sobě nemohl s nimi: a ačkoliw různých zažíwal lékůw, na nic to nebylo, i útraty daremné; konečně spustil se wšší naději na wůli samého pána Boha oddaje se. Teprwé jak k nejsw. panně obrazu Jasnohorského s živou wírou nádeje udal se o pomoc, hned obdržel zdrawí s jinými atd. w morowé nemoci uzdraweni.

R. 1603. Slaw. Anna Wycielkowská těžkou morowou ranou, jako samým na konec powětřím naka-

Morowou ranou sklíčená, w hlawě pomatená uzdrawila se na cestě do Čenstochowy

žená na rozumu se památla, a jako dobytče toulala se přes osm měsícůw. Již i domácí ztráceli rozum, jakby tomu mohli poraditi. Až ku samému Bohu i nejsw. panně udali se s ní. Doprowázeli ji tedy do Čenstochowy, ale s jakou bídou na cestě z počátku! Potom toliko jak něco nedaleko ussli, pozdrawila se na cestě, že o swé moci i rozumě přissla i odessla z místa atd.

W moře zachowáni pro slibenou cestu do Čenstochowy.

R. 1606. Šlech. Ondřej Ojřinský s swými we welkém moru od welikého též nebezpečenstwí, wyprosil si od pána Boha přislíbenou na ten čas dráhu do Čenstochowy, ale kdy té malé wěci nesplnil, wětssí daleko potkalo ho nebezpečenstwí i utrápení: nebo mu na wsi umřelo 90 lidí we dwoře zas trojí čeled a dcerka z pokrmu kojné morowou ranou nakažená wyssawssi morowinu, že hned neumřela, stalo se to pro wětssí diw. Již tedy na samého otce i matku nastupowala řada morowiny té, pokud že s nakaženými obcowali, nářadí se dotýkali atd.

Ale pro nepaměť památné dobré, na dobré wssak.

Ale že se přece lepssího domyslili, i před tím přislíbili, to hned wykonati ustanowili, i tak wybrawsse se do Čenstochowy s dcerussku onou přijeli na místo sw. a dítě zůstawiwsse w hospodě, sami ssli do kostela prosit pána Boha za swé winny a za newinňátko prosíc o zdrawí: Diwná wěc! za času té msse sw. na ten úmysl odbýwané nemálo čerwůw w kloub swinutých wywrátilo dítě přes ústa, od kterých přes tři čtwrti roku hryzawku trpělo; již to bylo patrno, že to ne z powětří, ale z čerwůw bylo, i tak teprwe dokonale ozdrawělo. Potěssení rodiče, i za to znowu opakowali díky.

Od moru zachowáni od morowiny o stěnu.

R. 1606. Uč. Margareta Wojdlina z Rokowa od Borku, když se tam morowá rána začínala, časně pro zachowání od ní udála se k nejsw. panně, přislíbujíc místo sw. nawssstiwiti. Při takowém wybírání se do Čenstochowy, minula morowá rána její dům i domácí wssechny, ačkoliw o stěny blízké atd.

R. 1607. Slaw. Martin Kotela s Margaretou manželkou z Kališe podobným spůsobem za času oddali se s domem swým w ochranu nejsw. panně w morowé ráně; a těchto bylo doma jedenáct, a žádného ani hlawa nezabolela. Za což? podobný.

R. 1620. Šlech. Samuel Kaluský podsudí Liwský před morem na wsi zamknul se we dwoře, i bránil přístupu k sobě wssem; ale nebylo rady proti wýroku božskému, i tam ho nessel mor, w kterém zimnicí, to třetidenní, to čtwrtodenní to i codenní na mizinu přiwedený, nad to dítětem umrlým osiřelý, konečně smrtí kojné i sluhy zastrassený, wyprawil se s manželkou, třemi syny i sluhou na wenek do pusté chalupy, proměniwsse místo a ne ránu morowou. Tam teprwé jako na wyhnání uważujíce se býti prawdiwými potomky wyhnané z ráje Ewy, k jediné žijících matce nejsw. panně na Jasnou Horu prosil o milosrdenství. Wyslíssený i oswobozeny se wssemi, zdráw na zpět wrátil se i na Jasnou Horu pospíssil. w dwoře morowou ranou nakaženi, a w pustinách uzdraweni.

R. 1624. Uč. Jakub Zeranský pro těžkou ránu morowou, již i rozumem se minul, i zrak byl ztrátil. A že časem miwal pokdy k radění sobě; tedy nejsw. panně na Jasnou Horu obětowal se i přislíbil. Hned, tedy prohlednul něco jak skrze mlhu. Měl to sobě za znamení i počátek dobrý do úplného widění, pro které kwapě se, wyssel do Čenstochowy; kde stanuw po zpowědi i přijímání sw. před obrazem sw. prohlídnul i uzdrawil se úplně. Morowou ranou nakažený na hlawě i zraku tu na Jasné Hoře uzdrawil se.

R. 1630. W Stawissíně městečku i wůkolí, za času těžké morowé rány, kdy kdo onemocněl, neomylně umírati musel, pročež i umírající již za umrlé powažowáni, a živi jesště byli do dolůw wláčeni. Na taký lup hrobařům přissel byl i slaw. Frantissek Fuldřic měssťan, který morowou ránou nakažený a jesště živý z domu za město wywlečen byl, dobře že ho živého nezahrabali jesště. Ležel přes tři dni i Morowou ranou nakažený i co neživý wywlečený, po třech dnech ožil.

noci a žádný přítel pro bázeň nákazy k němu přistoupiti neosmělil se blízko, až wyslíce, že již umřel, osmělili se pohřbiti ho, i táhli ho hákem zdaleka jako mrtwolu do dolu. Nejsmělejší jeden odwážil se přistoupiti z blízka, i zkoumati znamení života i po teplých jestě u nohou prstech přeswědčil se, že žije jestě ale aby žil, i zdráw byl, poradili sobě, obětowati ho nejsw. panně na Jasnou Hoře; oč kdy prosili, i uprosili život dalssí i zdrawí dobré již smrtelnému. Stawil se s wlastním i úřadu swědectwím.

Útěk před nakaženým powětřím k nejs. panně na Jasnou Hoře.

R. 1663. Slechetná Urssula Kocina s manželem swým, uházejíc z Warssawy před nákazou do Censtochowy i přes týden bawic se náboženstí na Jasné Hoře, jak mile pocítila hoře nad nakaženým zde powětřím, ssla dále do slezska i w městě Tarnowských hor stanula. Tam tím hůře se majíc, tajila se morem, pokud mohla, až kdy i druzí se nakazili, teprwé poznalo město, jaké hosty přijalo. Musila tedy z města hotowiti se, tam kde ji mysl pobožná táhla znowu do Censtochowy a w tom kýchajíc pozdrawila se, teprwé se wybrala na cestu wyhnána a již uzdrawena.

Otec powětřím nakaženého syna i jiné doma postrádaw sám zamknut i zachowán byl.

R. 1677. Slaw. Jan Russkowský měssťan z Kent syna usslého z Krakowa před powětřím, i již nakaženého powětřím přijal do domu a w krátce umrlého swýma pochowal rukama. Rozssířila se nákaza po domě, i strach po celém městě, i již z domu s swými wycházeti nemohl; nebo ho zamknuli, jak obyčej, i stráž dána. Cokolwěk w domě domácích bylo, wymřeli wssichni, a ten jako hospodář již nakažený powětřím musil jim sloužiti za života i po smrti, oddajíc se w ochranu nejsw. panně Censtochowské. I wysloužil to sobě, že i w ten čas, i potom w rozssířeném powětří zdráw zůstal. Zač nawsstěwuje místo sw. a desku stříbrnou powěsil.

R. 1709. Cokolwěk milosti nejsw. panny obranných i ochranných o powětří doznáwali i doznáwají

různí, to se tu wšechno newyjadřuje a to z části skrze pronásledowání knížky té příklady, z části skrze neoznámení doznáwajících milosti, kteří dost mají za to, že chowají to při sobě; leda že náhodou při nějaké příležitosti powědí co o newyslowitelných milostech nejsw. panny z místa toho: jako slaw. Ondřej Braský jsa na Jasné Hoře s díky nejsw. panně za doznané w powětří ochrany, nepochlubil se s nimi; teprwé jak darowaný sobě obrázek Čenstochowský od předstaweného dostal, počal ho líbati a tuliti s radostí. Tázaný o příčinu tak welké radosti i příchylnosti? powěděl: „Otče můj, miluji, miluji tu nejswětější matku, „nebo mne ochránila od powětří morowého w So„rocku, kde tolik lidí zemřelo, a já obětowaw se té „matce žiji.“

z tak mnoha příkladůw na sstěsti, kdy někdo co oznámi.

R. 1712. Jak nejsw. panna zachránila w powětří sslech. Neronowiče, podstolího Rečického wyjewil to tenže na stříbrné desce werssi těmi:

z powětří dwakráte, a z nemoci třikráte zachowaný.

„Na znak památky, tudiž wděčné zwuky,
Za milost wzatou dlwem z twojí ruky
Ó matko drahá, nepru, že jsa nedbalý,
Protáhnul byl sem slib čas tak nemalý;
Neb z rány morné dwakrát mne's wyrwala
Třikrát w nemoci těžké zachowala.
Nechť w ústou mých jesti wždy chwálopění
A w Čenstochowě dárkem tím uctění.“

R. 1712. Kněží pobožných, i citliwých pastýřůw úsluha ranou morowou nakaženým, jak wážná, i odplaty zdrawím, i wyswobozením hodna u Boha a jeho matky nejswětější, doznal toho kněz z obrázku Čenstochowského, do srdce tuleného; co wlastní rukou sepsal tak: „Já Wojtěch Pawlikowič kaplan Lelowský, do„znal sem w minulém powětří nakaženém milosti, i příchyl„nosti nejsw. panny na Jasné Hoře diwy slawené. Když sem „totiž před dwěma lety zprawowal swátosti sw. nakaženým „po polích, a odtud i sám morowou ranou nakazil sem se i

Kněz w powětří od obrázku Čenstochowského pozdrawil se.

„již k smrti chystal sem se, jak sem mohl, toliko, co oddal „jsem se nejsw. panně Čenstochowské, i připowěděl sem cestu „pěšky na místo sw. a při tom obrázek té panny nejswětější „tulil k prsoum, na srdce přikládal jsem, od morowé rány „těžko zkormoucené, hned tohož okamžiku třesení jeho ustalo, „i zdráw zůstal sem. Dnes tedy sliby moje plním, a podpisuji."

Jak mnoho lidí w různých dáwných i pozdějších časech doznáwalo pomoci od nejsw. panny w časech morowé rány těžko to objewiti. Dosti že hlawní města, i menší městečka z polska, slezska atd. slawné odbýwajíce průwody na Jasnou Horu, to okrytými deskami, to rýmowanými na nich werši, to i diwadelními osobami pod stopy nejsw. panny, jako wítězitelkyně hozenými, objewowali se často. Nyní ať to toliko w očích i paměti jest, co skutečně děje se za času powstání ran božských že nejsw. panna, jako jediná matka, kdy widí, že Bůh wssemohoucí, jako otec rozhněwaný na přestupníky, chystá se k ráně morowé i utíkají se někteří k té matce, tulí je k sobě, ochraňuje, brání, zastupuje, ačkoli též časem i jí samé, obrazu, swatyni, i místu dostane se, jak to jizwy na obraze a někdy jindy nájezdy na místo swaté, to od hromům to od nápadů nepřátel různých doswědčují. Menší to wšak, kdyby na celé králowství nebyly pomsty božské. Přiznati tedy máme, co Baptista Mont.: že nejsw. panna, oč neprossená, prosí za nás, a prossená mateřské k nám stahuje ruce; a sw. Petr Dam. přidáwá, oroduje za nás k nejsw. panně: Nepřistojí takowému milosrdenství o takowé zapomínati bídě, nebo ačkoli chwála zyská, nawracuje majetek ne tak totiž pamatuješ o samé sprawedliwosti božské, že bys neměla míti milosrdenství; i také netrpěliwá že jsi zároweň soustrast cítíš, ó Maria.

Oddil šestý.

Od též morowé rány w okolí ochranné prostředky prozřetelnosti na Jasné Hoře Čenstochowské, kterou dáwnými i nynějšími časy střeže strážnička strážníkům obrazu swého nejsw. bohorodičky panna Maria.

Ať jest Bohu w Trojici sw. jedinému a wssemohoucímu, a po Bohu nejsw. boharodičce panně Marii čest, chwála i díky na wěky, že od počátku uložení obrazu toho sw. za dáwných let není poznámky w knihách o moru na Jasné Hoře, leda o sražení morowém najednou, kdy se jaké znamení aneb podezření ukázalo, o čem w nižších nastupujících oddílech.

R. 1622, 1623 i 1624 w hlawním městě Krakowě, jak se nakazilo powětří, jak i menší zasáhlo města i městečka i jiná místa, mezi kterými dostalo se Čenstochowě městu, i poblízké Čenstochowce pod Jasnou Horou, s kterou o stěnu toliko hraničilo powětří. A ačkoliw na malé o sobě soukromosti wystříhati se možná powětří i morem nakažených, ale na tak weřejném místě, každému wždy swobodném wystříhati se moru nemožno, leda za zwlásstní milosti božské i nejsw. panny. Přicházeli tenkráte do kostela různí lidé různého stawu, jedni zdrávi nic w sobě necítíce i newědouce, co při nich, pro ochrannou milost od moru a druzí, kteří již widěli i cítili na sobě morowou ránu, po obrannou pomoc proti ni, wssichni jak na smrt připrawowali se wssichni též w slussném netoliko podezření i pozorowání powětří morowého byli; ku kterému jedni wrtochy pohnutí, u zpowědi přiznáwali se, a druzí pro bázeň boží i nejsw. panny w očích, teprwé po přijímání sw. wyznáwali to i za bezpečnost s nebezpečenstwím přinesseným, prosili nasse a potom zdrávi z milosti boží wraceli se domů. W jakém tam strachu i bázni zůstáwala Jasná Hora? Ale tu hrůzu, rowně jak morowou ránu diwotworným zachowánim odwrátila nejsw. panna, kdy přes ta tři leta od tak mnoha morem nakažených nenakazila se Jasná Hora tak dalece, že žáden z klášterníkůw i čeledí klášterní, ani neumřel ani neonemocněl.

Na hoře není paměti o morowé ráně, ačkoliw od cestowatelůw morowou ranou nakažených.

Let těchže 1622, 1623, 1624 byli wěsti po některých místech w polsku, jakoby wssichni klášterníci na

Tamže i z těch morem nakažených powěsti i moru mylné.

Jasné Hoře powětřím morowým powymírali. Kdo by to byl rozhodnul i nač? Lehko se domysliti mohli i moudří z tak patrného nebezpečenství soudíce o tom po lidsku: mohli též i druzí slyšíce z daleka powěst, že jest w Čenstochowě morowá rána, rozuměti totéž, že to na Jasné Hoře; ale jiná jest Čenstochowa město na dole, ke starowstwu Olsstynskému náležící, jiná Čenstochowka pod Jasnou Horou, i jiná Jasná Hora sama o sobě w osobnosti místa od těch. Jisto jest, že to starci i báby a k tomu i mossnáři, žebráci pro obživení nadělali, a potom jináče, jak w věci samé dobře bylo, ukázalo se. Co i samí pocestní morem nakažení z Jasné Hory zdrávi se wracející powídali ku podiwení.

Dwa z čeledi klášterní, morowou ranou umřeli, a druhým nic nebylo.

R. 1625. Po začaté na některých tolíko místech morowé ráně, rozšířil se hněw ten Boží po celém bez mála polsku i trwal přes celé leto i zimu znowa; tedy co živo s duší i tělem k nejsw. panně na Jasnou Horu, na které před nanebewzetím nejsw. panny ukázala se rána morowá, i dwa z čeledi klášterní morowou ranou zemřeli rychle tam po sobě, pročež padla hrůza na wšechny, i w klášteře, poněwadž každodenně obcowali s nimi. Ale že dáwnými časy nebylo paměti o podobné morowé ráně w klášteře, měli tu důwěru Jasnohorští w obraně nejsw. panny, že je i tenkráte zachowati ráčí, a při tom sami též w opatrnosti se měli, a na částky rozdělíwsse se, jedni w klášteře zůstali, a druzí nedaleko rozešli se. Teprwé powstaly nowiny o morowé ráně na Jasné Hoře, ale po starém neprawé, jak před tím; nebo udáno, že wšichni na Jasné Hoře morowou ranou wymřeli, a ono toliko dwa z čeledi klášterní w Čenstochowce. Tak to, co s jedním aneb druhým stane se, to o wšechněch se mluwí, a nejwíce o těch, kteří jsou w očích wšech. Prawda, že kostel zamknut byl, pro tu nehodu i nebezpečenství další, ale kdy wšechno utichlo,

Znowu o morowé ráně na Jasné Hoře wěsti ale omylné takže.

otewřen znowa, i klášterníci rozeslaní z míst swých se nawrátili do kláštera. Ale ačkoliw tenkráte klášterník jeden nemocen jsa umřel přirozenou smrtí, ale jako to za časů morowé rány, byly hned powěsti že morem wšichni zahynuli wšak zdrávi z lásky boží. Konec rány morowé byl počátkem nowých zběhůw, z kterých mnoho wyznáwalo, jako na to místo sw. za času té morowé rány, již morowou ranou tknutí i nemocní přicházeli, s důwěrou pomoci od nejsw. panny, a odtud zdrávi se wraceli, jiní zas za přislíbenou w morowé ráně dráhu na to místo sw. s díky za doznané milosti i zdrawí, o kterých wůbec wssech doznání, i seznání, dosti toliko zmíniti se bylo.

R. 1630. Ne dlouhé byly ulewy od rány morowé; neb po jejím utissení přes těch několik, jak wýsse zmíněno, let, znowu nastala, i mnoho měst, městeček, wsí opanowala a druhé postrassila kolejí blízkou. Znowu takže co živo utíkali se k matce milosrdenství na Jasnou Horu, ale s jakým nebezpečenstwím pro Jasnou Horu, dáwalali o tom znáti zpowědníci, před kterými sami kajícníci přicházeli, jak morowou ranou nakaženi byli. Ač nejbližssí spowědníky i tak mnohé jiné klášterníky morowá rána minula, přecež z prostředku jejich jednoho bratra nowice dotknula se smrt, kterého pán Bůh w krátkém čase k sobě wzal, a který po welmi krátké službě swé doslouzil wěčné zásluh y w nebi. Zkouzka to i druhých tak dáwných professůw, jako i nowicůw, aby tím s wětssí důwěrou prosili pána Boha i nejsw. pannu, w čím wětssím nebezpečenství býti se widěli. Jakož zachowal pán Bůh Jasnou Horu od toho času, že žádný ani neumřel, ani neonemocnèl.

Od cestowatelůw morowou ranou nakažených toliko jeden nowic nakazil se.

R. 1631. Po schowaném do pochew meči hněwu božího, kterého bříssní sami na sebe dobyli, jako žalmista wyjadřuje to wsse w žalmě 36., jak toliko rána božská ustála a wesna nastala, nemohli lidé wytrwati

Newýhoda lidem na welké swátky lépe w prosté dni.

doma i hned za čerstwa při powětří, začali se dáwati na cestu k nejsw. panně na Jasnou Horu. Zbihaly se sjezdy, shromáždily se schůze, tlačili se ty také sbory, že od dáwna nepamatowali o nich, nebo časem na deset tisíc na jeden den, časem dwanácte, patnácte, i dwacet tisíc počítati se jich mohlo, a nejwíce na wýroční swátky sprostého lidu zběhlo i tlačilo se s welikou newýhodou swoji, i těžkostí kněží u zpowědi, jako by to toliko w ty swátky byla pouť, která i w každý den přes celý rok pro nawsstěwující to místo sw. jednou za rok, naznačená trwá, i trwati bude wždycky. Jedni za ochranu od nemoci morowé, druzí za obranu i pomoc w nemoci w ráně morowé doznanou, děkowali pánu Bohu i nejsw. panně a wsſichni přislíbenou za času morowého dráhou tou zawázáni wyznáwali i hlásili to. Jedni jako to bohatí deskami stříbrnými pokrywali oltář, někteří diwadelními osobami oddáwali wítězství nad smrtí, a druzí, lidé obyčejní, zwlásstní náboženstí, i darem, samému Bohu jewným měli se k tomu. Cokoliwěk zas pán Bůh za času přesslé morowé rány činil kněžím, zpowědníkům od morowé rány nakaženým co rok po wůli, pro ohled nejsw. panny, to ten čas od ustawičných bez odpočinku prací přes celé leto, dopustil, že jednou byli dlouho nemocní, a druzí z nemoci té umírali swojí smrtí bez nejmenssího wssak znamení i podezření morowé rány. Takýť to chleb ten duchowní, za chleb ten wssední, stojí sílu, nebo ho sílou, zdrawím i žiwotem připlatiti musí, kteří ho okousseji.

Zpowědnici od práce denní onemocněli, a druzi umirali.

R. 1677. Od let minulých, jak wýsse, neslýchati bylo o morowé ráně w polsku; teprwé jak lidé na nowo zaslouzili, přes 47 let pořáde jdoucích i w bříssích přebrali míru, znowu rána božská w Warssawě napřed, a potom w Krakowě i w wůkolí wyssléhala mnohým i při winných i newinným se dostala jak obyčej při morowé ráně. Zasábla ta rána i rus; z

tak daleka tedy hledali w obrázkách Čenstochowských, jaký kdo měl, obrany, i ochrany od morowé rány, i domýslili se někteří obrázky ty nade dwerми přibiti, i přilepiti proti moru, jakož doznáwali pomoci, že tam u nich nepowstala morowá rána, co někteří pánowé z tam těch krajům seznáwali a jmenowitě j. w. Felician na Podhájcích Potocký wojewoda Sěradský, který w přítomnosti kněží i sslechty na Jasné Hoře r. 1678 powěděl ta slowa: „Toho obrazu sw. obrázky na domcích poddaných mých obránili je od morowé rány.“ Rozessla se ta sláwa wssude po rusi, a potom leckdo nawsstěwuje místo sw. bral s sebou sílu těch obrázkům a druzí skrze zwlásstní lidi posílali pro ně, jak pro doswědčený sstít i ochranu od meče hněwu božího. Tak to pán Bůh zásluhy nejsw. panny wáží sobě, že i na znamení toliko, na památku její w obrazích ohled bere. To bylo na rusi opodál, wssak na blizku w Warssawě, Krakowě, i w okolí nebylo takowého ohledu na takowé značení domům i dworům obrázky těmi, ale w samém toliko (co wice) srdci i ústách mající obraz nejsw. panny Čenstochowské i přislibující nawsstíwiti ho, než se zakládali i bránili od rány morowé. Jak j. o. kníže, j. m. kněz Ondřej Třebický, biskup krakowský, staroslíwý o stádo swoje pastýř, a sám též s ním w nebezpečenstwích morowé rány zůstawaje, po učiněném slibu čím dříwe nawsstíwiti obraz nejsw. panny na Jasné Hoře, zawítal na místo sw. w assistenci prelátům i dworu swého, ačkoli jesstě morowá rána řádila w diecezi jeho, roku 1678 w oktáw narození nejsw. panny i uwítaw noworozené děkátko to nebeské s wsseobecným cirkwe sw. tleskáním, děkował za zachowání zdrawí w ráně morowé, s dalssí prosbou o to; w sám pak swátek po ranní modlitbě rozdáwal swátost biřmowání shromážděným, mezi kterými třeba by též morowou ranou nakažení byli, nebál se, pokud při boku nejsw. panny swobody jist a

Obrázky Čenstochowské na domech ochranou od moru.

J. o. biskupa krakowského před morowou ranou utěk na Jasnou Horu.

přísluhy i důwěrností plný byl. Potom hned jako i před tím různí různého stawu i z obyčejného sbíhali se na Jasnou Horu a z milosti boží toliko slýchati bylo o této ráně morowé, ale žádné rány morowé nebylo na Jasné Hoře.

R. 1707. W minulých letech, jak wýsse, bičował pán Bůh lidí nejenom toliko ranou morowou, ale těch časůw kolika zároweň shromážděnými najednou ranami trápil hůře polsko; nebo i wojnou, i ranou morowou, i hladem dosímal do živého, tak dalece, že co wojna w wnitřnostech království na majetek, to morowá rána na zdrawí a život byla, i zahubila sílu, ostatek nuznějssích nedobitkůw hlad umořil. Opustiwsse tedy wojnu tu s nepokojem welikým od sswedůw, Moskwy, kozákůw, kalmukůw i jiných domácích swých, horssích než ne swojích, minuwsse i ránu hladu, o morowé ráně toliko mluwa, která žádného w polsku neminula města, ani městečka atd. Počala ze Lwowa, ssla obecnou cestou do Krakowa, do Warssawy, do Poznaně i wssech okolnich krajin, a ačkoliw místy těmi ustáwala, jednak wracela se. Bywali lidé z různých míst na Jasné Hoře na službách božích, pokud při takowém strachu utíkající se k nejsw. panně, kteří s opatrností i s napsanými cedulkami zdělenými w bráně, pousstěni do kostela i powažowáni za zdrawé i ze zdrawého místa, jako se udáwali, ale kdož to mohl zpozorowati, co při kterým bylo, a ačkoli též i domýsslew se, odkud kdo jest, ne bez podezření rány morowé, to wážným osobám bylo těžko brániti přístupu. Teprwé kdy Čenstochowa město i Čenstochowka klásterná tudiž pod Jasnou Horou morowou ranou nakazily se, již wětssí opatrnost w branách byla, a zatím i lidé též cizí newtírali se na služby boží do kostela. Samých tedy blízkých, jako swých domácích těžkobylo, jak se jich zbawiti na Jasné Hoře? S wojáky i klásterní čeledí největssí bída byla, kteří majíce domy

Tři rány božské skupené na polsko.

I od těch Jasná Hora zachowaná.

i hospody pod Jasnou Horou, skrytě schowávali se do nich mimo zákaz přísný; i přihodilo se, že též woják jeden, ačkoliw měl útulek swůj na Jasné Hoře dostal morowou ránu z Čenstochowy, kterému dítě umřelo ranou morowou mezi zděmi a sám jako morowou ranou nakažený wyweden byl za bránu, a wěci jeho spáleny. Nedlouho potom krejčí w hospodě krejčowské poděssen byw udával, že je morem nakažený i ten takže wyweden byl a práce od nich odbíraná nic nesškodila odbírajícím. Po nedlouhém čase konečně kuchař w kuchyni klássterní trpě na takowou zdrawí obawu od dalssího hotowení jídla oddálený i z klásstera na wenek wywedený umřel, jako i druzí a w klásstěře z milosti boží, i za ochranny nejsw. panny žádný klássterní ani swětský od toho času neonemocněl. Oni pak jako to wojáci z pewnosti do příkopu wyprawení a kdy na nich nic znáti nebylo, nazpět se zdrawí nawrátili. I tak přes ten celý čas mor přicházel i znowu se wracel, s nemalou lidí po polsku, jak by wymetl místy, ujmou, Jasná Hora w tak patrných nebezpečenstwích od znamenité nákazy morowé zachowána byla. —

Wojín, krejčí i kuchař ranou morowou nakaženi nakazili Jasné Hory.

Že pán Bůh místo to, i obywatele od nákazy morowé bránil wždycky, i brání, děje se to za zwlásstním ohledem na obraz nejsw. panny, i místo zdáwna zamilowané. I není diw! nebo (jestli že menssí wěci s wětssími rownati se hodí) jest právo na to, kterým za časůw Justiniana, Honoria, i Theodosia císařůw, chlubili se průwodci jejich, aby jim, jako boku páně strážníkům nic zlého nedělalo se od jiných. Immunitate digni sunt, quos lateris nostri comitatus illustrat: Wssech swobod hodni jsou ti, které nasseho těla průwod ozdobuje. A pročby samé nejsw. boharodičky panny, králowny nebe i země obrazu strážníci w tom odstrčeni měli by býti? Kdy nejsw. panna s země do nebes wstupowala, ustupowati z dráhy daleko powětrné mocnosti musely, sskodliwé powětří blahoslawenstwím se čistilo, a horní nebesa od

swatosti také swětějssími se staly: přiznáwá Damascen S. Orat. de dormit. B. M. Přiznati i to třeba, co zjewné jest, že nejsw. panna w obrazu tom sw. ne nadarmo tu obydlí si učinila, aby wssichni z blizka i z daleka místící se při ní, wýsad ochrany i obrany, tak od mocnosti powětrné, jako též od morowé rány powětrné i jiných účastníky byli.

Oddil sedmý.

Ohně násilné, tak náhodné z domůw, jako i hromowé z oblak zadržuje i potlačuje u wssech o pomoc wolajících milostí planoucí nejswětějssí bohorodička panna Maria.

Odkud ohně náhodné, odkud i ohně hromowé? že tak kwapné na záhubu majetku, i žiwota lidského powstáwají, i hoří? Kdybychom upřímně, důchowně pátrali po tom, nalezli bychom, že to z oněch horeček i jiskerek příležitost, které sw. Ambrož ty wypočítáwá: Horečka nasse jest žádost těla, horečka nasse lakomstwí jest, horečka nasse zápalčiwost jest které ačkoli přestupky nassími jsou, jednak w nás oheň rozněcují. A kdy tak křesseme my jednou s pánem Bohem, křesseme oheň na sebe a odtud to ty ohně zapalují se a odtud nejednou hoří to w swětě. Ale že nejsw. panna sama jediná i od nejmenssího prwotního úpalu jiskerky swobodna wždycky jest, jako její symbolista zákonní napsal: Nulla nocent venena, nec ignes: t. j. žádné jí nesškodí jedy i ohně, má tedy spoluútrpnost nad námi z milosti k nám; že když k ní pomoc na oheň woláme, i w modlitby nasse, jak we zwon udeřujeme, wyslýchá nás, zachraňuje, i ohně ty zadržuje i dusí. Ne nowina i to, že i ábli z dopusštění božího hromy i ohně wzbuzují, i na swatyně páně, jako někdy na přídawky Jobowy, ale i ty nejsw. panna z místa toho odrážíi samé paliče ty na hlawu porážíjako se níže ukáže.

R. 1560. Co ústy seznal, to i rukou wlastní sepsaw podal do knih sslech. Bočkowský těmi slowy: „Já Jan Bočkowský z kraje Sadkowského tím mým písmem „wyznáwám: že l. p. 1560 dne 20. máje, když jsem byl u „j. m. p. Stanislawa Chodowského w Chodowě, pod Kla-

„dowou s pány Německými starssím i mladssím na hostině, „předwečerem na půl hodiny udeřil mezi nás w jizbě hrom „tak strassný, že wssichni od rány silné poupadali jsme i já „poražen zůstal jsem na místě; nebo znamení bylo jak od „střely z ručnice na čtyrech místech w oděwě i kaftaně, a na „těle dwě znamení modré, počawssi od kříže až přes prawou „nohu do palce, kde bylo znamení snědé, na podobnosť ma„lička u ruky. Tak poražený ležel sem bez paměti a smy„slůw, již prawě umírající. A že sem chowal zwlásstní wždy „pobožnosť k muce páně a téhož dne odříkal sem byl mo„dlitby sw. Brygity, wzywaje nejssw. pannu s želem za hříchy, „nebo jsem se cítil w hříchu smrtelném býti, widěl jsem sloupy „černé, z kterých ohně ukrutné wycházely a tehdy ode mně „odpadly. Teprwé začal sem přicházeti k paměti o sobě i „křiknul sem tak welikým hlasem wolaje kněze ke zpowědi že „wssichni uleknutí rozutíkali se ode mne z jizby do síně, „a kdy se wrátili ke mně, prosil sem, aby mnou hnuli z místa „i ledwa hnuli, nebo sem tak těžký i poraněný byl, že mne „ukrutný oheň pálil, i myslil sem, že mne již spálí. Tu te„prwé wzdechnuw k nejssw. panně obětowal sem se, i přisli„bil sem pěssky do Čenstochowy cestu wykonati, pakli bych „zdráw zůstal, i ucítil jsem, jak úpal onen ohně ustoupil, „toliko že nohy té, kterou oheň proběhl, necítil jsem. A že „lidé cnostní, kteří se ze wsi zběhli byli na ochranu od ohně, „widouce mne w mukách i nebezpečenstwí welikém, pomohli „mi modlitby k nejssw. panně odbýwati; hned tedy pocítil „sem uleh̆čení w noze i postupowal jsem dále, za hodinu již „lépe, nazejtří jesstě trochu bolesti pocitil jsem a potom ssel „sem do Čenstochowy již zcela zdráw, jako by mne žádná ne„hoda nebyla potkala a to zásluhami i přímluwou nejssw. „panny; které po Bohu ať jest čest a chwála i díky na wěky."

Mezi několika w jednoho hrom udeřil.

Za času bouřky žal za hříchy z milosti božské potřebný.

Potřebné wzywáni nejss. panny nebo pomocné.

R. 1598. Oheň odewssad obkličil dům i domácí lidi sslech. Krysstofa Godissewského, který uhasiti, kterémuž ani se zdrawím ujiti nemožná bylo, poněwadž nenadále ohněm obkličen byl. Hledící na to z ulice a žádné spásy dáti jim nemohouce, již myslili že dům

W ohni jsouci neshořeli.

shoří se wssemi. Ale pobožný Kryssstof ledwa že w horoucí modlitbě oddal se pánu Bohu, i nejssw. panně za slíbenou dráhu do Čenstochowy, hned oheň ustáwati počal, i ustal docela, newidomou rukou diwotworně uhassený, bez značné sskody i nejmenssího usskození zdrawí wssech. On zas, co s horoucím citem přislíbil, horoucnějssím jesstě srdcem plana wyplnil.

Náhlosti hromu dotknutý na jazyku i mluwě, ozdrawěl před obrazem.

R. 1610. Slech. Rehoř Swěčký ze Swěče náhlostí letícího mimo sebe hromu s ssumem i třeskem dotknutý i opálený stratil zrak i mluwu tak, že celý rok ani newiděl, ani nemluwil, a co bolesti, řezání, trápení usychajícího jazyka utrpěl? již i žiwot mu nebyl milý. Po čase wzpoměl na přediwné milosti nejssw. panny Čenstochowského obrazu a oddaw se jí s důwěrou, wyprawil se w dráhu na místo sw., na kterém stanuw před obrazem nejssw. panny prohlednul, promluwil i pozdrawil se úplně atd.

Na swátky páně biti hromem není nowina.

R. 1622. Býti hromy w swatyně páně, i není diw; ráno to totiž na přestupníky přikázání božího i církewního, chraň Bože je přestupowati, pod trestem! jako kdysi nad sw. horou Synai, při oddáwání Mojžissowi přikázání božího hromy byly; aby wssichni widěli, že hněw boží od domu božího začíná se, a na přestupníky ssíří se. Ale že častokráte i sami ďábli metají blesky na swatyně páně, jako nad Jasnou Čenstochowou widiwání nejednou, to diwná! o hromech to jistá jest, že s wysokými wěžemi i twrdými skalami mají protiwnost swou, jim se protiwí a na ně bijí. Mluwíce zas duchownĕ, nejwětssí protiwnost ďábelských hromůw s swatyněmi páně a zwlásstě s Jasnou Horou, nebo tam wssechno w odpor ďáblům; i tak není diw, že též na wzájem ďábli protiwují se jí i hromy metají na ni. Ale že nejssw. panna strassliwá ďáblům jest, jak tábor ussikowaný, wedle zpráwy Salomounowy, odmítá tedy hromy ty od swého místa sw. na hlawu i zmatek darmo hřmících letawcůw těch. Jako

Na Jasné Hoře i sami ďábli widomě metají hromy ale bez sskody.

roku wýſſe jmenowaného w. o. Řehoř Terecy, muž prawdiwě apoſſtolſký a ſlawný na onen čas wymetač ďáblůw Jaſnohorſký, tudíž i jiní cizí pod čas hromůw i ohniwých bleſků, w den nejſw. panny ſněžné dne 5. ſrpna po neſſpoře widěli na ſwé oči, že ďábel z wěže koſtelní wypad pod oblaky, chmury huſté i černé ſhánĕl w hromadu, wětry pobouřil, i takowý wichr ſpůſobiw, hromem ohniwým přes wěž okny, kroutil okolo ſloupůw dwou s uſſkozením jejich něco, a potom uderil w ſtěnu koſtelní, i okoptil značně s wyražením hadowité podoby. Téže hodiny hromy po ſſeſtkráte s ſtraſſnými ranami, bleſky, i wichry nad koſtelem a klášſterem bily ale na witr toliko, bez nejmenſſí ſſkody, neb ſe klášſterníci wſſichni hned událi s proſbou před obraz nejſw. panny o zaſtoupení i odpor proti mocnoſti této.

R. 1623. Jako nepřítel pohraniční jednou w nepořádek uwedený i ſehnaný s pole, a přece tak zatwrzelý jeſt, že ſe znowa nawracuje a ze zálohy wypadá, chtěje zakuſiti ſſtěſtí, i oplatiti ſe neſſtěſtím, tak i nepřítel zlý duch z pochmúrných mračen, jako tma zatmiwſſi ſe, na zradu wypadl byl aby znowu pokuſil ſe o ſſtěſtí a odplatil ſe za neſſtěſtí ſwé nad Jaſnou Horou, kdy tohož roku, měſíce ſrpna dne 12. o téže hodině hrom uderil u wěže widěný jak balon červený a přes wěž tímže ſſel míſtem i na téže ſtěně koſtela, trochu wýſſe wyrazil okoptěnou hada podobu i hned zniknul, na ſpůſob rakety, která jak praſkne, tak haſne, bez ſſkody; tak i ten hrom. Znowu na Jaſné Hoře hrom do wěže, ale daremně uderil.

R. 1624. Znowu welká bouře powětrná powſtala na Jaſnou Horu, s wětſſím, než před rokem nebezpečenſtwím, toliko že rychle přeſtala: kdy w ſám ſwátek ſw. Trojice za čaſu oběda, z ticha neočekáwaný hrom z newelké chmury wypadl i uderil do wěže, i již trochu zapálil byl. Běželi jak nejprudčeji na wěž ale nejprwnějſſí zedník nabraw do klobouku wody přiklopil Znowu do wěže hrom, ale oheň kloboukem wody uhaſſený.

i uhasil oheň najednou. Obratnosti to jsou letawcům powětrných, ohně a hromy pohybující, jako wýsse jmenowaný Terecy wyháněč ďáblům dozřel toho i jiných znamením dowěděl se skrze wyhánění ďáblům. Proč ledwa wěž zaklínáními, i ostatky swatými opatřena byla, i napotom přes dlouhý čas hromy, jak wysílené střely nemělý takowé moci.

Různých časům hromy na Jasnou Horu, ale odražené mnohokráte.

W letech potom pomalu nastupujících, ačkoli přece hromy bily s nebezpečenstwím škody to kostela, to klásstera Jasné Hory, wssak nezůstalo znamení neb hned se tomu předesslo; jako jednou udeřil byl hrom w hnizdo wrabčí na wěži, které již se zapalowati i kouřiti počalo, ale zpozorowali to rychle, i uhasili lehko. Roku zase 1718 dne 23. března w tak časný i neobyčejný čas před letem, před polednem o hodině desáté zahřmělo několikráte lehko i hrom udeřil. Diwili se tomu, že teprwé o obědě o hodině dwanácté zpozorowáno bylo, že podle wěže nad kaplicí sw. Antonina z kopule oknem dým se počal kouřiti; skočili wssichni od stolu s wojíny od brány hasit, a někteří do kapličky před obraz nejsw. panny litanie zpíwat. A že na skrytém místě i trudném do přístupu na konci skoby wezděné udeřil, i oheň tliti a dusiti se we zdi počal, ačkoliw tam i wodu i mléko lili, nemohli uhasiti, až kus té skoby dubowé odtíti při zdi musili, i tak teprwé lehko uhasili. Dopoussti pán Bůh různě na to místo sw. ne toliko přicházejícím ale i messkajícím tam strassliwé i různými úpaly požary, aby do blízké ochrany zásstitu nejsw. panny měli se, a při tom měli se též po lidsku na ostražitosti, příliš nedoufajíce sobě.

Dotknutá w bok od hromu, i jak nežiwa, přisla ke zdrawi

R. 1628. Šlech. Kateřina Měřewská z Lubelského, když w kuchyni u ohniska při kuchařce za času bouřky stála, hrom kuchařku zabil jí též w bok lewý tak se dotknul, že upadla, jak zabita, i za nežiwou wzata, bez smyslům i paměti o sobě, ležela přes celé čtyry

dni. Potom přissedssí do jakého koliwěk rozmýssłení, ale do síły i wlády žádné přes celých sedm neděl přijíti nemohła. Kdy pochybowali wssickni a ona sama widí se neschopnou do ulečení na tak skryté i jedowaté uderení rozssířené, již blízka smrti, utekła se k matce žijících nejsw. pannè na Jasnou Horu, aby ji samu wyléčiti ráčila i obraz swůj nawsstiwiti dowolila; až teprwé lépe míti se počala a s podiwením wssech bez pomoci lidské uzdrawená powstala i na místo sw. pospíssila atd.

R. 1640. Šlech. Žofie Přemjanowská, kdy za času bouřky i hromobití nad Wlosscowou uderił hrom do dwora, ona od uderení a jedu dotknuta upadssí w těžkou nemoc ani wládnouti ani sobè raditi nemohła, a rozená její sestra starajíc se o její uleční, běhała k lékařům, a tím wice bloudila spousstějíc i na ně se spoléhajíc. Staroslliwa o jedinou sestru, jeden toliko i jediný spůsob uleční wynalezła, kdy k nejsw. pannè na Jasnou Horu udála se o zdrawí již opusstèné, a nezklamala se nejmènè, nebo hned ona pozdrawowati se počala, i uzdrawila se úplnè, s kterou zároweň místo sw. nawsstiwila. Podobný.

R. 1644. Šlech. Petra Ochockého služebná z neopatrnosti chodíc w noci se swètlem po hůre, jiskry padlé mezi brloh buď nezpozorowała, buď zanedbała, až kdy se oheň chytil, newěděla co s tím činiti. Sám wssak pán uzřew oheň, prosto k nejsw. pannè na Jasnou Horu udal se i zawolal o pomoc, hned doznal ochrany, že ohen dále se nerozssířil, ale hned ustáwati počal, i ustal za uduſſením jeho od lidí zběhlých se k tomu. Oheň náhodou zniklý rychle uhaſſený

R. 1654. Šlech. Jan Miarnowský z Miarnowa za času sousedské hostiny hromem dotknutý, jak zabitý upadl, bez smyslůw, i wlády, jak bez dusse: nebo toliko znamení dusse w těle bylo to, že w něm srdce tlouklo. Tak na smrtelném loži přes čtyry dni ležícího, farář, aby nějaké znamení žalu za hříchy wzbu- Od hromu dotknutý powstal zdráw.

díl, pohybował ním uderuje ho, aby přišel ku paměti o sobě a při tom nejsw. panně Čenstochowské ho poručel, aby ho sama, jestli to wůle božská jest, uzdrawiti ráčila, přislibuje se sám s ním dostawiti na místo sw. Pobožný farář oč nejsw. pannu prosil, dosáhl, že onen jak ze snu, anebo z rozkossí pohnutý powstal, a za krátký čas oba dwa nawsstiwili místo.

Oheň nahodilý modlitbou samou uhasseny.

R. 1669. Slaw. Hedwika Sikorska, měssťanka z Kažměře, majíc obraz nejsw. panny Čenstochowské doma, měla ochranu od ohně takowou. Když její statek náhodou chytil, dali jí znáti o tom w jizbě a ta wzawssi dwoje děťátek pokleknula s nimi před obrazem nejsw. panny, poroučejíc jí ochranu od ohně. Hned tedy i lehko uhasili, že dále se nessířil oheň, a trochu toliko popáliw ustal, bez sskody jiné. Což očiwidné milosti nejsw. panny přiznala pod přísahou atd.

Od hromu dotknutá značně, pomalu pozdrawila se.

R. 1697. Slech. Ewu Wenglinskou z wojewodstwí ruského hrom byl tak uderil, že čapku na hlawě we čtwero rozerwal, hlawu trochu opálil, na prsou ránu jednu, a na bocích dwě zadal, obuwí potřískal, i tak bez smyslůw, widění, slyssení i mluwení zapomněla o sobě, i jak nežiwou zůstawil. Ležela na smrtelném loži přes celé dwě neděle; až kdy ji syn její i jiní domácí obětowali nejsw. panně na Jasnou Horu, a ona se zpamatowala obětowala se, a pomalu ozdrawěla úplně, i na Jasnou Horu s tímže synem pospíssila, připisujíc žití i zdrawí swoje nejsw. panně i na to wlastní rukou podepsali se.

Tak ty samé živly, země, woda powětří, i oheň poslussny jsou wlády nejsw. panny, jako mnohowládné paní swé, které ona, kdy chce, i kdy lidé wolají k ní o to, skrocuje. Končí se částka ta o podmaněných živlech, ale dalssí podmaňowání neskončí se, nebo je wždy podmaniti s to jest nejsw. panna, jako Jan Zlatoústý twrdí: Modlitbou Mojžíš stal se Faraona Bohem, i na wítězné díla swoje poslussnými býti rozkázal živlům; modlitbou i panna stává se wsselikého Bohem nějako stwoření.

Část čtwrtá.

Diwotworná umrlých swoji, i násilnou smrti do žiwota wzkříšeni; umirajicich takže z nemoci i případkůw různých oživeni i uzdraweni slowem Slowa předwěčného roditelky nejsw. panny Marie.

Když pán Ježíš měl wzkříšiti Lazara, na wroucnou modlitbu Marty rozené sestry jeho, nechtěl ho wzkříšiti hned, ale čekal, až by druhá sestra Marie Magdalena přišla; pročež se po ni tázal, i jíti pro ni kázal, jako pro tu, která jméno nejsw. matky jeho Marie panny měla, aby jestli ne sama, to aspoň jméno její bylo při wzkříšení Lazara, a tak na jméno Marie panny aby Lazar z hrobu powstal, i druzí po něm wstáwali. Veniat Maria, veniat materni nominis bacula et mortui ab inferis prodeant, mortui de sepulchris resurgant t. j. Přijdiž Maria! přijdiž mateřinského jména nositelko, a umrlí ať wyjdou z podzemí, umrlí z hrobu wstanou, mluwí sw. Jan Zlatoústý jménem samého Krista. Jestli to k wůli jménu nejsw. matky swé Marie učinil Kristus, a čehož neučiní pro zásluhy, přímluwu i přítomnost osoby její nejsw. i za umrlé živo se zastáwající, na zemi, i wodě wzkříšení do žiwota, jako w pěti oddílech o tom řeč bude.

Oddil prwní.

Bez duše wydaný plod oživuje duší od Boha wlitou, plod pak ačkoli živý, ale diwný, nezdárný jako nestwůra, znowa tváří i w nowou podobu přiwádí nejsw. bohorodička panna Maria.

Oplakaná to plodnost matek, která místo žiwota w nežiwých dětech wydáwá na swět s nejistým i samých matek živobytím. Kdožby se nadál z wnitřnosti matek těch prosto do wnitřnosti wšeobecné wšech matky země, přenosin takých?

Ale zajímá wydané bez duſſí matka žijících nejſw. panna i s duſſí od Boha wlitou přibýwá na potěchu i živobytí matek, které žaloſtným ſrdcem, pokornou i důwěrnou proſbou udají ſe o to k nejſw. panně, jako před jinými umrlými, malými i welkými a do života wzkříſſenými, nejprwnějſſím příkladem budiž o tom:

Dcerka nežiwá ožila, a matka ledwa živá dwakráte, uzdrawila ſe.

R. 1672. Šlech. Alžbeta Nadařinſká z Grodiſka při porodě dcerky Kryſtyny tak ſe nalopotila, že dříwe ducha wypuſtiti, než plod wydati měla: ale s těžkou mukou i neobyčejným ſpůſobem porodiwſſi dcerku nežiwou, odtud nowou zajatá boleſtí i žalem, právě ſe necítila, i o ſobě nepamatowala; až pobožní lidé za ni modliti ſe počali k nejſw. panně, obětujíce jak matku ledwa živou, tak i dcerku nežiwou na Jaſnou Horu; co když činí, toho okamžení dcerka kýchajíc ožila, a matka též k ſobě přicházeti počala i uzdrawila ſe. Jinſſího zas času táž ſſlech. matrona od nabělé wětrem twáře i značně opuchlé tak onemocněla, i na hlawu zabolela, že omdlewajíc často, ztratila wſſechnu wědomoſt ſebe, jako umrlá; i tak wřed ten rozſſířil ſe, jakoby její oči wyſaditi aneb rozſaditi měl. Bolawá celá i podělſſená pamatowala jednak dobře o doznané před tím pomoci nejſw. panny w oživení dcerky nežiwé i ſebe ledwa živé; tím tedy důwěrnějſſí obětowala ſe na místo ſw. Mezi tím druzí domáci jí pomáhali, rychle zatím wřed zmizel, že i nejmenſſího znamení na tváři nezůſtawil, jakby nikdy nebyl. Seznala to přítomností ſwojí i oddanou ſtříbrnou deſkou na ſpůſob tváře zhotowené.

Synáček w otroctwí nežiwo urozený, ožil ku podiwení tatarům.

R. 1598. Již ſe to wyſlowilo wýſſe w části třetí w oddíle pátém ku konci o wyſwobození žen, co i w tomto oddíle náleží připomenouti toliko: jako ſſlech. Anna Halická z Podolí w otroctwí tatarſkém z neſnází i prací těžkých nežiwého porodila chlapce a za obětowáním ho nejſw. panně na Jaſnou Horu živého odebrala ku podiwení i k oſwobození ſwému změkčením pohanůw.

R. 1623. Šlech. Kateřina Těminská rodíc s neobyčejnou těžkostí wydala plod, ale jak z hrobu do hrobu mrtwolu bez dusse, ale zdrželi se s ním přes půl hodiny i w kolebce složiwsse studeného, teplými slzami skrápěli, wssak na prázdno. Žalem jatý manžel sslech. Matěj Sewerin Těminský od prázdných k slzám plným citu i touhy dobré udaw se, tudiž i s druhými lidmi obrátil mysli i prosby k panně obrazu Čenstochowského aby na nežiwého syna pozřiti laskawým okem ráčila, a dosti jim na tom bude. I dobře nebo oka i ohledu doznali rodiče, kdy widěli, jako synáček nežiwý pohybowati se i kwileti počal a za tím strápené rodiče rozweseliw, nowého dodal jim ducha dussí swojí w mrtwé články wrácenou. Synáček nežiwý ožil.

R. 1629. Uctiwý Matěj Pekař z Těchanowa bydle s manželkou w neplodnosti přes čtyry leta prosil pána Boha o potomka pro obyčejnou potěchu a pomoc w domě. Powila mu žena dcerku, ale na wětssí žal i smutek, nebo w žiwotě matčině zadussený ten plod nenarodil se toliko jako země zčernalý do země takže. Zadrželi se s ním rodiče, a udržujíce se při oněch modlitbách k pánu Bohu nikoli daremných, s důwěrou mocnou událi se k nejssw. panně, obětujíce nežiwou dcerku na Jasnou Horu. Předrženou touhu pro zkoussku nahradila nejssw. panna, kdy přimussena prosbami i pláčem sprawila to; že dcerka ožila, i žila sskastně, s kterou místo sw. nawsstiwili atd. Podobný.

R. 1631. Uč. Anna Obornická z Obornik po wydaném třikráte plodu nežiwém teprwé při třetím porodě, jak za třetím napomenutím domyslila se k nejssw. panně na Jasnou Horu udati se s tím. Po prwé totiž náhodě to přičítala, po druhé z práce i úrazu býti to rozuměla, a newěděla co s tím činiti a kam se udati. Dosti že sama se zdrawou cícic, požalowawssí na ten čas, po tom na žale i nesstěsti ona zapomínala. Setřila se odtud, chránila se příležitosti Plod nežiwý dwakráte, k třeti oživený

podle toho, až kdy i potřetí mrtwolu rodí, tu teprwé polekala ſe s mužem Ondřejem i w tom poſtrachu uznala, že to w rukou božſkých ſmrt i žiwot; proček k matce miloſrdné nejſw. panně na Jaſnou Horu obrátila myſli i modlitby s pláčem. Co kdy činí, učinila to nejſw. panna, že i dítě ožilo i rodiče rozweſeleni byli.

Z dwojčat jedno mrtwé druhé ožiwené.

R. 1631. Uč. Hedwika Wojtěcha Wojcika manželka z Naſſechowic, wojewodſtwí krakowſkého, dwojčata porodila, jedno žiwé, druhé mrtwé. Z jednoho potěchu, ale z druhého ſmutek nemalý rodičům, kterým ne tak o plod do země podobný, jak o duſſi jeho do chwály nebeſké ſtwořenou, a bez křtu ſw. zniklou chodilo jim, udali ſe tedy na modlitbu, wzýwajíce nejſw. pannu z míſta toho, aby i to druhé ožiti, i žíti Bohu na chwálu mohlo. Pěkná touha, na kterou ſe ſklonila nejſw. panna i pomatenou bez křtu duſſi wrátila nazpět, kdy zaduſſené dítě oddýchati i žíti počalo we tři hodiny po narození. S kterýma oběma co ſwědkami ſlawili ſe rodiče.

Synáček mrtwý ožil.

R. 1650. Šlech. Jan i Kriſtina Střížowſſtí manželé wojewodſtwí krakowſkého nawſſtěwujíce míſto ſw. s poděkowáním nejſw. panně za potěchu po ſmutku těžkém obdrženou, wyznali pod přiſahou: Jako jim ſyn mrtwý narodil ſe přes půltřetí hodiny jehož oplali byli, ale že wſpomenuwſſe ſobě na diwotworný obraz nejſw. panny, uſmyſlili ſobě ty ſlzy nejſw. panně zan obětowati; zahřáta ſlzami těmi nejſw. panna, k miloſrdenſtwí, ſyna jim wzkříſila, i ſmutek těžký w radoſt obrátila.

Dcerka powyroſtſſí ſeznala ožiwení ſwoje.

R. 1703. Šlech. Mariana Domaněwſká wědouc, co za diwotwornou miloſt nejſw. panny z míſta toho ſw. doznali rodiče její s ní ſamou, kdy ſe narodila, a newědouc, aby to podali do knih (jako to častokráte bywá, že různí lidé různých doznawſſe diwům, za ně toliko poděkují pánu Bohu i nejjaſnějſſí panně, a jich

neoznamují) wyznala tedy to, co slyssela od rodičůw; jako mrtwou narodila se byla, kterou oplakawsse smutni rodiče, ledwa obětowali ji nejsw. panně na Jasnou Horu, hned duch w ni wstoupil, že ožila, i na ten čas z milosti boží zdráwa, nawsstiwila místo sw. s tím předsewzetím.

R. 1709. Plod živý, ale nepodařený, podiwný jak nestwůra a neb potwora, krom dusse w těle takém kdy se rodí, smilůj se nad ním Bože pro tento swět, pro každodenní žal rodičůw, i wssech oči obracující se na něho, a pro něho samého, jako neužitečnou tíži, překážku pouhou, i nehodící se k ničemu. To u nás w hlawě, ale u nejsw. panny w srdci daleko jináče. Wystawil to symbolista zákonní, který odmalowaw nezdary různé na podobu potwor spodem, i s wrchu pannu nebeskou pěkné twářičky oběma rukama z pokladu berouci i na důl spousstějící podepsal informia format et ornat. t. j. Nestwůry twoří i zdobí. Tak nejsw. panna, pokud prossena nezdařený plod přeměňuje i wytwářuje w ozdobný. Seznal to welm. Jan Soběský z rodiny nejjas. Jana III. krále polského těmi slowy: „Já Jan Soběský narodil sem se wice ku potwoře „než k člowěkowi podobný, s hlawou wětssí, nežli samé tělo, „co uzřewssi matka moje, s pláčem počala wolati k nejsw. „panně diwy činící na Jasné Hoře, aby tu hanu oddáliti „ode mne ráčila; až najednou tělo rozcházeti se i ustáwati „počalo, a náležitá postawa, pěknosť i souměrnosť těla i „článkůw wzdělanou stala se. Který to diw, žeby nepřissel „w zapomenutí, ledwa že sem podrostl, i k rozumu přissel, „zawázala mne matka, abych se sem osobou swojí na to „místo sw. stawil s poděkowáním i památkou tak welké i „diwotworné milosti. I učinil tak i desku zlatou s wyobra„zením nejsw. matky Čenstochowské zůstáwil na oltáři atd.

Podiwný i nezdařený plod w pěkný obrácený.

R. 1713. Slech. Helena Matěje Celenského manželka rodic přes 6 hodin nalopotila se, s plodem, který na světlo wydawssi, nowým polekána případem i sama

Synáčkowi nežiwem již hotowen hrobek, ale ožil.

ledwa žiwouc, s wydaným nežiwým plodem, již jak s mrtwolou poſtoupiti ſobě umyſlila, kterýž i ſám manžel co nejrychleji z oči odſtraňujíc, kázal pro něho, jako nekřtěného hrobek w poli pod boží mukou wykopati. Když tak myſlí a mluwí o tom, až ſouſedowa ſſlechtična nawſſtěwujíc chorou, a widouc ſynáčka mrtwého, s žalem i důwěrou w pánu Bohu pobídla domácí, aby s ní pokleknuwſſe, wzdechli k nejſw. panně na Jaſnou Horu, o ožiwení děťátka, aſpoň na krátký čas, pro pohřbení jeho. Jeſſtě nedomodlili ſe „Zdrá was Maria“ úplně, a již ſynáček w hodinu po narození, kýcháním i kwílením dal znáti, že žije, který rychle pokřtěný, Synkem jmenowaný, i ledwa ſe odchowal, na místo ſw. doſtawený od rodičůw.

Takowý to jeſt útek žiwota, že kde počátek, tam ſe konec wywíjí i jeſſtě z ſamých matek nejiſtým žiwotem? Šťaſtné matky neplodné, které na plod swůj tak mizerně, bez duſſe wydaný nepatří, pro žal i boleſt neznoſnou; ale přecež ſſťaſtnějſſí plodné ty ſſtěſtím od Boha wrácenym, které ačkoli nežiwým nawſſtiwené plodem, wrácenou jednak i wlitou nazpět duſſí udarowané. A z či že to zwláſſtní po Bohu miloſti, pomoci i rukou? Toliko wyzwané k tomu, i na wſſeliké ožiwení obdařené Marii jako Bonawentura ſw. in Spec. cap. 7. hláſá: O femina plena et superplena gratia! de cujus plenitudinis exundantia respersa reviviscit creatura (t. j.: O žena plná a přeplná miloſti, z jejíž plnoſti bohatſtwí pokropený opět k žití přichází plod.)

Oddíl druhý.

Umrlé ſynáčky oddáwá nazpět žiwé i zdrawé ſtrápeným rodičům matka ſyna božího nejſw. panna Maria.

Líbuje ſobě w malých dítkách nejſw. panna příkladem ſyna ſwého Kriſta, kterému nejmilejſſí zábawa i rozmluwa bywala s nimi, jako máme w ewangeliu ſw. Matouſſe. Tok i nejſw. panna, jako matka newinnoſti má zprámu o newinňátkách, kdy uchwácené od ſmrti w nemoci i w rozmanitých

příhodách tuli do milosti a wzkříssené z ruky do ruky rodičům oddáwá, aby žili k žiwotu wěčnému.

R. 1517. Slaw. Stanislaw Wajdic, měšťan z Usiatyna od Kamence podolského, těšil se synáčkem jediným Michalem pětiletým, pokud zdráw rostl. Když wšak onemocněl těžko, swítil w očích roditelských, ale jako dohořujíci swíčka, byla jednak naděje, že přijde k sobě, ale mylná, nebo kdy slaboučké pachole již déle wytrwati nemohlo w nemoci, skonalo, a shaslo jim w očích w sobotu wečer. Matka žalostná a welmi pobožná wzýwajíc nejsw. pannu, slzy i modlitby swoje posýlala na Jasnou Horu, žádajíc diwu na oživení synáčka, a otec přišel k sobě z žalu, myslil o pohřebě, i šel ku knězi ruského náboženstwí pro hromici, aby při umrlém switila: wrátiw se domů, tuk nassel syna jak z místa se pohybuje, powstáwá i zdráw powstal na wítání se s rodičemi, s kterými na swědectwí i swědka stanul potom na místě sw. atd. Synáček umrlý ožil.

R. 1540. W Lublinci městečku na slezsku pět mil od Čenstochowy (jako se níže ukáže ne w Lublině městě w polsku, jako někteří rozuměli i napsali) měšťan Martin řezník s ženou i čeládkou odcházejíce z domu, odessli ode dwou synáčkůw, jedného dwouletého w kolebce, a druhého čtyrletého zůstawili při něm. Starší wida, jako otec zařezáwal berany a z hlouposti chtěje skusiti toho řemesla, dopad nože řezníckého, jak ním máchnul po hrdelku bratrowě w kolebce, tak newinňátko zařezal jak jehňátko. Uzřew, že krew wystříkla, bál se bití za to i skryl se do pece za dřewa uložená ku pečení chleba. Wrací se matka, jde prosto zapálit w peci i zapáliwší uslyšší wřesk s pláčem dusícího se dýmem w peci děcka, které nežli dobyla, již bez dusse nalezla i wytáhla. Tak od žalu a nářku ledwa živou cítíc se, wchází do jizby, až i tu druhou truchlohru smrti widí, že krwe plno na zemi z kolebky i w kolebce a dítě bez dusse. Tu teprwé jesště Bratr bratra w kolebce zařezal i skryl se w peci a tam od dýmu udussený

wice naříkajíc raději by byla chtěla ſama umříti, aniž tak ukrutné ſmrti dítek dočekati ſe. Přichází muž náhlým ſtrachem a žalem bez úwahy pomatený, myſlil, že matka obě děti zabila, aniž chtěl poſlouchati oſprawedlňující ſe ženy, poněkud w nářku onom neſmyſlné; toliko hned chytil poleno, jak ji uderil, tak hned na místě zabil. Sběhli ſe na to ſouſedi, ale již pozdě, on též ſám zatím z běſiloſti k ſobě přiſſed, pochopil teprwé záležitoſt, i naříkal na to, co z žalu bez úwahy učinil. Co by pak s tím měl činiti? Poradili mu, aby ſe udal k diwotwornému obrazu nejſw. panny na Jaſnou Hoře. Žiwé tedy wíry plný přes tři dni nejeda wzaw na wůz mrtwoly ony we zwlášſtních truhlách wezl, i přiwez na Jaſnou Hoře we čtwrtek po ſwátcích, které wnes do koſtela, ſložil před obrazem ſwatým a ſám i s druhými ſwojími upad křížem wolal s pláčem k nejſw. panně o miloſrdenſtwí nad zabitými i nad ſebou jako wrahem ženy newinné. Hanili to jedni, že zázraku tak patného bez potřeby žádal, a druzí wíce uwážnějſſí weſpolek uwelebujíce pomáhali mu w modlitbách. Zpíwali na ten čas Magnifikat až po ona ſlowa: Quia fecit mihi magna, qui potens est et sanctum nomen ejus. Neboť učinil mně, weliké wěci, který mocný jeſt i ſwaté jmeno jeho. Umrlí oni jak ze ſnu probuzení z truhel powſtali i welebiti Boha i nejſw. pannu počali w očích lidí sběhlých pro podiwení i radoſt welikou od pláče ſlzí udržeti ſe nemohoucích. I tak žaloſtný muž rozweſelený, wſſechny tři žiwé i zdrawé odebraw odeſſel s nimi domů. Stalo ſe to diwotwornou mocí i miloſrdenſtwím nejſw. panny, oněmi modlitbami s wírou a nadějí wymoženým; ale též wíry hodná wěc, že i přičiněním ſe k tomu ſwatoſti blahoſlaweného Staniſlawa Oporowiuſſe prowinciala, který s bratry ſwými klášſterními zpíwal neſſpor ten a nyní nepohnutelný ſpočíwá w koſtele naſſem Oporowſkém blízko Łowiče, tamže mi-

Muž z žalu bez úwahy zabil ženu.

Tři zabiti přiwezeni na Jaſnou Horu na jednou ožili w čas magnifikat.

lostmi i diwy oslawený. Utwrzený o tom císař na onen čas wystawěl za Widní, we zwlásstním místě o dobrou čtwrt míli, kostel nejsw. panně, i obraz její z Čenstochowského malowaný umístil na welkém oltáři s opsanou i odmalowanou historií zázraku toho i to pro účastenstwí i milosti nejsw. panny: jakož doznáwají jich různí w různých příhodách, čeho znamením houfy lidí i jejich desky oddáwané: pročež zowou ten obraz i místo po německu Maria hilf t. j. Maria pomocnice. A ačkoli Turci dobýwajíce Widně, různé nahromadili tam sutiny, toho jednak kostela netknuli se. Trwá ta památka w samém zwlásstě Lubíňci jmenowaném na slezsku, wědoma po dnessní den obywatelům tamnějssím, kteří z písma i podání od dáwných ukazují místo to, na kterém ti tři zabiti a potom na Jasné Hoře wskříšeni byli.

Synáček od otce potlučený i zabitý ožil.

R. 1542. Měssťan chentiňský Ondřej Chrostek z popudliwosti hněwu, silnou rukou malého synáčka jak uderil, tak jím o zemi uderil, i zabil, ačkoli mimowůli. Uzřew mrtwolu, teprwé k sobě přissel i z hněwu se probral, lituje swého činu a jako byl příležitostí smrti, tak i příčiny přiwrácení žiwota nazpět hledaje, se skrousseností za hřích ten prosil nejsw. pannu, aby ona sama matkou se ukázala zabitému dítěti, které přislíbil dostawiti na Jasnou Horu. Na takowou skroussenost srdce za hříchy wzhlednuwssi nejsw. panna, wzhlednula i na mrtwolu milostiwým okem, i od smrti wzkříšila, s kterým otec zdrawo přiwedeným před obraz sw. děkowal nejsw. panně za tak welké milosrdenství.

Synáček stromem skatým uderený i zabitý ožil.

R. 1543. I Lublín město w polsku patřilo z daleka od Čenstochowy na diw w očích swých, wssude i wždycky na wyzwání hotowé nejsw. panny. Měssťan tamnějssí Lisek stolař wybral se do lesa pro dříwí, i wzal sebou syna osmiletého; a když stínal sosnu uhořelou, chlapec nerozumný i neopatrný utíkaje hnal se

w tu ſtranu, na kterou ſtrom padl, i tak ſtloukl ho, že koſti w něm roztříſkal, a duſſi wytiſknul. Od žalu těžkého práwě ſe zapomenuw otec, i ruce ſpuſtiw, za chwíli ſwalil z něho ſtrom, co by zas měl s ním dále činiti? Přiſſel mu na myſl obraz nejſw. panny Cenſtochowſké zázraky ſlawný, tedy s živou wírou, důwěrou udal ſe na modlitbu, přiſlibuje ſyna před obraz ſw. ſtawiti s obětí, jeſtli že by ožil. Přijala tužbu dobrou za obět nejſw. panna a potříſkané koſti s tělem ſpojiwſſi, duſſi wytiſknutou wrátila na zpět, že ožil, i zdráw doſtawen na miſto atd.

R. 1598. S hrajícími dětmi hrá takže ſmrt, ale konečně wylitím ſlzí i duſſe hračku ſwou. W Zborowě w wojewodſtwí Kaliſkém chlapci na marném trávení času ſoud ſobě zahájili w blízkém poli, jeden byl za ſudího, druhý za hláſatele, třetí za prawníka, čtwrtý za žalobníka, jiní za oſoby jednací, on za obwiněného zloděje, a poſlední za miſtra kata i pomáhače jeho. Na obwiněného ſe ſmíchem celý ſe treſt do prawdy s želem a ſmrtí ſwalil, kterého oſobu předſtawował ſyn ſſlech. rodičůw Walentin Žeromſký. Jak byl wydán dekret, aby ho oběſili, tak hned wſſickni chytiwſſe ho s wřeſkem i třeſkem, wedli na ſmrt, i položiwſſe mu pás na ſſíji oběſili na ſtromě nízko, který hned ſe zaduſil. Widouce tedy, že ſčernal, mluwu zamknul, oči w ſloup obrátil, i chwěje ſe toliko nohama pohybował, uſilowali ho odwázati, ale již pozdě. Ulekuwſſe ſe konečně, wſſichni od něho poutíkali, i ukryli ſe, tajíce ſwou práci, jak by o ničem newěděli. Wečer před západem ſlunce ptali ſe rodiče na Walentínka, hledali různě, až wiſící mrtwolu na haluzi nalezli, s jakým žalem a nářkem, lehko ſe domyſliti. Wzawſſe ho domů i oplakáwajíce ho obětowali nejſw. panně na Jaſnou Horu s ſlibem odbytí cesty, jeſtli že by jim ſyna z oného tam ſwěta na ten jeſſtě wrátiti ráčila: i wrátila newinného od bezprawí ſmrti ſlepé do

Pachole ze ſmíchu oběſſené od ſpolutowaryſſůw, a ſkutečně zaduſſené ožilo.

práwa lásky i žiwota, že w očích wssech zmrtwých powstal, welebě pána Boha i nejsw. matku božskou. A jeho rodiče jakby po druhé sobě urozeného přáli, i s ním se dostawili, i obětowali.

R. 1598. Židowstwo newěrné na wěrné rozwzteklené katoliky, tak nesskastným mamonem omámilo mnohé a wzácné, že ačkoliw na jejich sstěstí i žiwot ukládají, i častokráte wěcí samou sskodí, mimo codenní proklínání, wychází z toho wsseho nejednou. Berou odtud směloſt, že netoliko tajně krom očí, ale i zjewně w očích jed swůj z zajitřeného srdce, i na newinňátka wylěwají: jako to w Břesści kujawském stalo se. Měsskanka tamnějssí Kateřina Lasočina nepozorowala, jak její synáček wyleza na ulici usedl při cestě, ale zloſtní ssilhalowé židé uzřeli ho, ač zdaleka, kteří wezouce dřewo na půlwoze, a widouce dítě hloupé při dráze sedící, jakby jeho newiděli, stromem oním udeřili, i přejeli a kosti w něm rozdrtiwsse i dussi wytisknuwsse. Na pokřik lidí na židy jak na wlky wolající wrhla se matka žaloſtná, tudíž s otcem rozwzteklení obadwa newědouce co s tím činiti? Mají dítě zachrániti, již pozdě i marné, mají židy, wrahy stíhati, i na nich se pomstiti? Nemožno před mocnými zrádci i jejich ochranci. Poradili jim tedy lidé oni, aby synáčka pánu Bohu i nejsw. panně na Jasnou Horu obětowali, a když to učinili, a oni jim též pomohli w tom poklekuwsse, hned synáček sebral se z místa a s pláčem do milých tulil se rodičůw, jakoby wíce před zloſtí židůw, než před smrtí utíkaje k nim. Správa o tom s židy nebyla, nebo by podobně prohrána byla, jako to přihodilo se často; dosti že rodiče ubozí wymodlili daleko wíce od nejsw. panny, aniž co by we při byli dosáhli, a potom s synáčkem zdrawým bez wsseliſkého znamení oněch ran dostawili se před obraz nejsw. panny atd.

Synáček od židů stromem pohněten ý i umrlý ožil.

R. 1606. I w cizích dalekých krajích sláwa nejsw.

panny z Jasné Hory, jak wonný rozchází se olejíček na odehnání nákažliwé smrti. W morawě wzácná paní jedna jediným těšila se synem, nástupcem rodiny i majetku, pokud že w mladosti jeho dobré znamení i žádosti k tomu činily jí naději welikou, ale ne dlouho toho bylo; z počátku toliko mladosti, pokud zdráw rostl, jak kwítek i neznal nemoci, jak že onemocněl těžko, až onen kwítek od silné horečky wadnouti i usychati počal, i uschl uchwácený od smrti do země. Strápená a osiřelá matka co by dále činiti měla, kdy rozmanité myšlénky jí přicházejí, tu neodbytná rána smrti o pohřebě myšl činí tu i domácí tož radí, těšíce ji takowou wůli božskou, aby se w ni oddala; ale tu milost mateřská zajatá žalostným wzdorem cos jiného ssepce jí do srdce, aby synáčka obětowala nejsw. panně do Čenstochowy, aby třeba ho též zawezla tam; ať tam leží, aneb powstane živ, jako i druzí powstáwali. Zwítězila láska matky pobožné i diwně nábožné k nejsw. panně, že umrlého w truhlu wložiti, a na wůz wziti kázala a sama místy šla při něm. Ledwa na Jasnou Horu ho přiwezla, a před kostelem stanuwši složiti měla, nedal se složiti, ale sám powstaw, wyskočil z wozu, i welebě nejsw. pannu prosto s matkou běžel před obraz nejsw. panny, jako diwotworné matky, životem po druhé poroučející atd.

Z morawy přiwezená mrtwola na Jas. Horu ožila.

R. 1623. Pod Jasnou Horou w Čenstochowce obywatele Stanislawa Gořkowského manželka Anna i synáček Jan rok teprwé mající onemocněli těžko, ne najednou ale po sobě. Synáček dlouhou oslabený nemocí wydržeti déle nemohl, horečkou ussušený, na konec i umořený skonal, i přes tři hodiny od půlnoci ležel jako mrtwola studená, nad kterým bolest pocikowali hostinní lidé, hospodou tam stojící, a matka nejžalostnější nemohouc se w žalu zmírniti, sílu wšší sbírajíc w nemoci, zdwihla se na lůžku, a jak mohla na modlitbu udala se, obětujíc nejsw. panně umrlé dítě,

Pod Jasnou Horou synáček umrlý ožil, i matka nemocná pozdrawila se.

i sama nésti je před obraz přislíbila. Po malé chwíli nade dnem, až dítě jako by ze snu probuzené kwíleti počalo; co uslyssewssi matka, i sama od radosti pozdrawila se, a dítě zdrawoučké wzawssi s sebou ssla s ním před obraz nejsw. panny děkujíc za oživění jeho, i uzdraweni sebe s patrným, nebo w očích nassích a lidí cestujících swědectwím atd.

R. 1647. Šlech. Margareta Zločewská na Podolí, oplakáwajíc synáčka Stěpána nebezpečně nemocného a již smrti blízkého, prosila nejsw. pannu, aby ho jesště zadržeti ráčila při dalssím živobytí, i w dobrém zdrawí přislíbujíc s ním dráhu na Jasnou Horu odprawiti, i kalich pozlacený za wotum wděčnosti oddati. Nemohla wssak uprositi na ten čas hned; nebo nejsw. panna odložila to w krátce na potom, a to pro wětssí diw i tak synáček, newyležel se od smrti skonal; matka též od přílissného žalu ledwa živouc, již ráda by ssla za ním. Haněl jí to manžel, wadil se, i radil, aby se na wůli božskou oddala, a jiné potěchy od pána Boha i nejsw. panny očekáwala. We dwě hodiny potom, jak mile umyto tělo do truhly, i w roucho smrtelné oblečeno bylo, odessli zatím rodiče pro žal do jiné jizby, tuť přibíhá k nim služebná dajíc znáti že Štěpán ručkami i nožkami pohybuje. Newěřili jí, jakoby nebylo komu wěřiti a ona zwástati leda co směla, jde ona znowu k umrlému, lépe přihlíží, až widí že i očkami pohybuje, pohlédá, i sebou živě wládne; skokem tedy hned po druhé dáwá znáti o wssem, aby sami rodiče ssli, i uzřeli to, co dokládá; přissli i nalezli živého synáčka, který wzýwaje je k sobě ssrábal se k nim, jakoby witaje se s nimi z onoho tam swěta nawrácený a potom na Jasnou Horu zdráw dostawený atd.

Synáček umrlý ožil.

R. 1697. Šlech. Jan Stanislaw Doležek znaku obrněného praporečník, těssil se synáčkem tři leta majícim, maje naději dalssích potěch z něho, ale i naděje

Synáček umrlý od obrázku čenſtochowſkého na prſou ožil.

i ſynáček ſklamaly; ſynáček onemocněw těžko, ačkoli měl lekařůw podle toho, ale w tak dětinném wěku místo polepſſení wždy to hůře ſe maje umřel. Z lůžka na jiné místo położena mrtwola, odkryta, i hromnice rozſwěcena při něm; a žaloſtný otec pohlédaje na obrázek Čenſtochowſký nad lůžkem místo pohřebu, náhle pomyſlil o požití jeſſtě ſynáčka, a ſnaw obrázek přiſtoupil k mrtwole, odſunul pokrytí i koſſilku położil obrázek na prſa, s pláčem i důwěrou wolaje k nejſw. panně o miloſrdenſtwí nad newinňátkem, i dowolal ſe tudíž, že jako by to duſſe od obrázku toho wyſſedſſí wſtoupila w mrtwolu, který ožil, i zdráw žil potom. Pročež otec s radoſti pospíſſil na Jaſnou Horu a to podpiſem wlaſtním ſtwrdil atd.

Seznání hlaſem o ſynáčku umrlém a ožiweném.

R. 1717. Za času wítězoſlawné korunowace obrazu nejſw. panny na Jaſné Hoře, pro náhlé zábawy i nedoſtatek času nepřiſſlo k zaznamenání toho dokonale, co paní jedna přiſſedſſí do ſakryſtie s ſynáčkem okolo oſum let, jewně zawolala. Připatřte ſe otcowé! hle ten ſynáček již byl umřel, a již ho pohřbiti měli, ale obětowaný nejdiwotwornějſſí té matce diwotworně wſkříſſen ožil; pročež ho to na poděkowání nejſw. panně přiwedla ſem. Tak to bywá nejednou, že ačkoliw z toho místa ſw. mnoho i mnohých i welkých doznáwají zázrakůw po ſwětě od nejſw. panny, ale pro trudnoſti náhlých prací klaſſterních, i nedoſtatku času, aneb pro bydlení pilně nazpět w dráhu cestujících, aneb též pro newědomoſt potřebného ſeznání a časem i z úmyſlu pro tajné w ſobě, a ſamému toliko Bohu i nejſw. panně jewné dobrodiní, nepřijde často k zapſání w knihy, i myſlí mnozí, že doſt na tom, kdy za to weřejně poděkují toliko. Dobrák to wěc, ale lépe by bylo, památku toho zůſtawiti w knihách pro wděkopomné miloſti i zázraky s wětſſí chwálou nejſw. panny.

Ona naděje w zemi! kterou rodiče w mladičkých synáčcích, jako nástupcích swých kladou, kdo tomu winen? Přirození lidské, ne trest boží za hříchy, nebo jich tak dalece nebylo jesstě, pokud w tak newinném i tak rychle skončeném wěku žili. Že zas po smrti k žiwotu nawráceni, rodičům zdrawí oddáni, kdo toho příčinou? Přímluwa nejsw. panny u Boha. Naděje tedy w Bohu, že ne darmo ožiweni, ale aby žiwot měli i bohatěji měli wedle ewangelií. To naděje nejprwnějssí, i nejwětssí rodičům i jejich dítkám býti má. Na to i nejsw. panna, jako matka sw. naděje t. j. Mater sanctae spei se hodí, jako sama o sobě w Ekkl. 24 mluwí: Já jsem matka pěkná milosti, i bázně, i poznání, i swaté naděje. Slussně tedy rodiče synáčkům to připomínati mají, co Bernard sw. o nejsw. panně swým w Krystu synáčkům: filioli, haec tota ratio spei meae, haec mea maxima fuducia t. j. Synáčkowé, tato jest celý důwod mé náděje, tato má nejwětssí důwěra.

Oddíl třetí.

Umrlé dcerussky nawracuje takže žalostným rodičům na jejich wzýwání sebe, dcerka předwěčného otce nejsw. bohorodička panna Maria.

Po ožiwených, mládencích, jako komornících, nastupují panenky, jako komorné královny swé panenské nejsw. panny, které kdy mladé umírají, žal jich, i ne žal: žal rodičům, příbuzným, přátelům po lidsku wedle krwe i pokrewenstwí, ale wedle ducha rádo jest jim nebe, jako oné u symbolisty lílii přeslíčné, na kterouž nebe až se třese: Casta placent Superis: čistota líbí se nebesskanům. Jakkoli, i tuk jesstě žijíce a z cnosti w cnost postupujíce t. j. Ibunt de virtute in virtutem potřebné, aby každá tím wíce líbila se Bohu i nebi t. j. Ut complacitior fit adhuc, jako za ně psalmista ručí. Smiluj se nad nimi Bože! aby z nowu ožily, i zdrawé žíly pro to. Sklání se tedy na to nejsw. panna; i tak kdy kwět ten mladosti newinné sskube smrk, wyzwána královna panenská, ožiwuje jej znowu na dalssí jesstě službu swou a jejich

wýsluhu wětssí. In te nostrorum est expectatio praemiocum (w tobě jest nassich očekáwání nádějí) přiznáwá sw. Augustin.

Dceruſſka želizkem udáwená ožila.

Roku, starodáwny od dwou set let Rospřa nepísse, kterého, dceruſſka Klary we wsi Zawadu, nalezssi želízko z hlouposti dětinské wložila je do ússtou a obracujíc polknula, a zatím udáwila se ním, i hned umřela. Pozdě matka přissedssí, uzří na znak ležící s hubou otewřenou, rukama rozloženýma, bez dechu i ducha. Nětwědouc za příčinu smrti tak náhlé ani co s tím činiti, poklekne, wolati počne k nejsw. panně Čenstochowské, i o přewrácení žiwota umrlé, přislibujíc ji dostawiti na misto sw. jestli že by ožila, tu dceruſſka pohybujíc sebou i zíwajíc wywrhla želízko ono i ožila. Z kterou matka stawiwssi podala to nářadi smrti želízko i na tři msse s tolikými swíčkami oddala.

Panna s hůry spadssí umrlá, ožila.

R. 1524. Panna jedna w Plzni městečku spadla s wysokého patra domu, i umřela; zastawiwsse s ní rodiče, prosili nejsw. pannu Čenstochowskou potud, pokud neuprosili wskřissenou od smrti k žiwotu i ke zdrawí přiwrácenou. Za co atd.

Dceruſſka od úpalu slunečního w poli umrlá, ožila.

R. 1595. W Sadowi na slezsku, kdy hospodář s hospodyni na žně odessli, dceruſſka Margaretka zasteſknuwssí sobě doma, běžela za nimi daleko na pole, přissla na jejich stopu, ale od úpalu slunce omdlela, upadla a umřela. Wracejí se rodiče domů, tu nalezsnou mrtwolu na dráze, křísí jak mohou, již i hojnými slzami políwají, znamení žiwota zkoussejí, ale darmo. Wzawsse tedy w plachtu mrtwolu nesou domů, a zaplakané oči wznássejíce k Bohu i nejsw. panně do Čenstochowy wolají o milosrdenství nad newinňátkem. Jesstě nedossli domu, a již dceruſſka umrlá pohybowati se počne na rukou otcowských. Tak wskřissená ožila znowu a potom zdráwa postawena na misto sw.

R. 1598. Slecht. Matěj Klussek i Zedwika manželé z Kaziměřa od Lutomirska odchowawsse dwou-

letou dceruſſku Ewu, pokud ji na oku měli, i jak zřenici oka střežili, potud jim mile ſwítila w očích; jak ale do rukou cizích chůwy neoſtražite oddali dítě, nedlouho potom, místo wychowání dalſſího, ſtratili upuſſtěné ſe ſchodůw horních, které ſe tak rozbilo, že hned na místě umřelo. Rozhněwaní rodiče utiſſiwſſe hněw na chůwu, leč z žalu nad dceruſſkou ſe zpamatowati i ze ſlzí ſe wyplakati nemohli; tedy s důwěrou welkou wzýwali miloſrdenſtwí matky nad dítětem, obětujíce ji obrazu jejímu diwotwornému na Jaſnou Hoře, i tak trwali w naději té, že přes tři dni drželi mrtwolu w domu. Konečně teſklíwí rodiče umyſlili je wésti do Čenſtochowy, aby, jeſtliže ne doma, to tam na místě diwům, diwu doznali; již na wůz wložili mrtwolu, již s ním tři míle ujeli, až dítě jak ze ſnu probuzené pohybowati ſe, ozýwati ſe počalo i powſtawſſi zmrtwých, jak by ſe po druhé narodilo, rodiče do radoſti s pláčem powzbudilo. I tak nawracejíce ſe do domu nazpět, proſto s ním na Jaſnou Horu odprawili dráhu.

Dceruſſka z rukou chůwy na ſchodech upuſſtěná i umrlá na cestě do Čenſtochowy ožila.

R. 1633. Slech. Jana i Anny Wlčkům manželů z Chomentowic dceruſſka jediná Anna, dlouhou nemocí k lůžku upoutána, konečně wyſtonati ſe nemohla, zemřela. Žaloſtným rodičům již nic milé nebylo, když nejmilejſſí dítě z očí jejich zmizelo, ſmutek a ſirotſtwí po ſobě rodičům zůſtawiwſſi, ale že jako živá, tak i umrlá zcela ſtála jim w očích, ani ji ſpuſtiti ze ſrdce i myſli nemohli, opowážili ſe proſiti nejſſw. pannu o diwotworné přiwrácení života i uzawřeli cestu na Jaſnou Horu odprawiti i s ní, jeſtli že by ožila. Ležela umrlá přes tři hodiny, až na wzywání nejſſw. panny, i přiſlibowání cesty do Čenſtochowy, powſtala živa, jak by již na tu cestu ochotná. Jakož s rodiči w průwodu faráře i jiných farníkům jako ſwědkům diwu toho přibyla, w krátce potom, za kterou wotum ſtříbrné obětowáno bylo.

Dceruſſka z nemoci umrlá ožila.

1647. Šlech. Sebaſtiana i Worſſily Zuchowſkých dceruſſka Marketa nemocná jſouc, a čím dále tím hůře ſe majíc, jak w neulečenou horečku upadla, tak již o jejím žiwotě pochybowáno — i umřela. Žaloſtní rodiče nad ztracenou potěchou jedinou boleſt cítíce, ani ſe ukojiti nemohouce, poradili ſobě na wzájem užáliti ſe před nejſw. pannou, aby o nich i jejich dceruſſce utracené radila, majíce za to, že oſlyſſeni nebudou, pročež přiſlibili dráhu na Jaſnou Zoru odprawiti, a dceruſſku, jeſtli že by ožila doſtawiti. Wymohly to modlitby ony s žiwou wírou důwěry, že dceruſſka žíti znowu po půl druhé hodině počala, i ožila čerſtwá, matce miloſrdenſtwí nejſw. panně zawázána za to, která s ſwědky diwu toho předſtawena.

Podobný.

R. 1708. Slaw. Jakub Jakowič měſſkan Widawſký dceruſſku ſwou Anežku za tři neděle po narození nemocnou welmi, konečně umrlou oplakáwaje, wzaw na ruce i před obrazem nejſw. panny Čenſtochowſké, který měl doma, ukleknuw zawolal. „Matko miloſrdenſtwí, u tebe, i u ſyna twého není nic nemožného, „rač mne nyní zachrániti!“ Co kdy wyřekl, hned dceruſſka ozýwajíc ſe ožila. Co pod přiſahou ſeznal.

Dceruſſka umrlá, za modlitbou před obrazem čenſtochowſkým ožila.

R. 1717. Slech. Alžběty Wažikowſké dceruſſka Frantiſſka z Rožla, w těžké nemoci úpalům horečky nemohouc wydržeti, a při žiwotě nemohla ſe udržeti, umřela i jako umrlá oplakána byla. Pobožná matka žádajíc miloſti i zázraku s nebes, jak deſſtě i roſy na uſchlý kwítek polní, aby ožila i jediná wrátila ſe potěcha, s žiwou důwěrnoſti wírou obětowala ji nejſw. panně ſe ſlibem doſtawení ſe s ní na míſto ſw.; až dceruſſka jak ze ſnu probuzená wzchopila ſe i w okamžiku přiſſla k ſobě. Kterou matka předſtawila na míſtě ſw. i to wſſechno ſeznala ſe ſwědectwím.

Dceruſſka umrlá z nemoci ožila.

Co někdy miláček panenſtwí Ježíš o umrlé děwečce powěděl w ewangeliu: „Neumřela děwečka, ale ſpí,“ to třeba o těch druhých jejích ſpoluſoučaſných dívkách rozuměti du-

chownĕ. Smrt dobrá, newinná, ſen jeſt to chutný, a čím méně kdo tu žije a w newinnoſti umírá, tím jiſtějſſí a wětſſí přibýwá mu ſſkaſtnejſſí wěčnoſti: Quantum demitur vitae, tantum additur aeternitati podle Ascetůw: (t. j. kolik ſe odejme žiwotu, tolik ſe přidá wěčnoſti.) O by takowý ſen potkal byl dáwno ony oſpalce, kteří dlouho žijíce, a w hříſſích ſe necitíce, zaſpáwají nebe. Ale že w dětinném wěku ſmrt buď dobrá, i jak ſen milá, ſſkodí zásluhám w žíti dalſſím, žal ſe Bože ſmrti tak prudké. Měl tedy pán Ježíš žal ten nad ſmrtí i druhých ſpolučaſných panenek, kdy na proſbu wyzwané matky ſwé nejſw. panny wzkříſil je, i jak ze ſnu probudil. Ach i tak matka, žiwot milý i ſladký, Vita dulcedo nehodí ſe hořkými žiwot ten nakažowati hříchy: žiwot! která žiwot umrlým dáwá, pro účaſtenſtwí žiwota wěčného, zachowej Bože odraziti ſe od něho. Požehnána budiž dcero, poněwadž ſkrze tebe plod žiwota ſdílíme. Benedicta filia, qui per te fructum vitae communi avimus, uwádí a napomíná ſw. cirkew.

Oddíl čtwrtý.

Umrlé též obojího pohlawí we wěku doſpělém, kříſí od ſmrti, i z mrtwých powſtati jim káže mocí z mrtwých wſtalého ſyna ſwého nejſw. boharodička panna Maria.

Napſal Ekkleſiaſtes páně w oddíle 4.: Chwálil ſem wíce umrlé, nežli žiwé a které že umrlé? To jiſtě w newinném dětinſtwí umrlé, čili uſpané w pánu? aneb též w doſpělém wěku umrlé bez hříchu, w miloſti boží? I dobře z té míry, ačkoliw by lépe bylo, kdyby někteří diwem božſkým ožiwſſe znowa, lépe jeſſtě žili, Bohu ſloužili, i wyſloužili ſobě wětſſí chwálu, jako nejſw. panna učinila s některými wýſſe. Ale umrlých w hříchu aneb w hříſſích, bez kajícnoſti, i miloſti boží, netřeba chwáliti: bohdej by tací jeſſtě ſe wrátili k žiwotu i nawrátilo ſe k Bohu! K tomu hodí ſe nejſw. panna, kdy některé umrlé (jeſtli že by tací byli) kříſí k žiwotu, o kterých ty zázraky zde jſou.

Od padoucí nemoci umořená ožila.

R. 1550. Šlech. Markéta Grocholická od Kyjowa, padoucí nemocí trápená i za blízkou smrti powažowaná ne jednou od patřících, přissla k tomu, že ní nemoc ta jak uderila o zemi, tak i ku poslednímu žiwota konci přiwedla, bez dusse zůstawiwssi mrtwolu. Zarmoucení rodiče soužice se nad dceruſſkou tak náhlou i těžkou smrtí nawsſtiwenou, na ohlas zdaleka diwůw nejſw. panny w Čenstochowě, obětowali ji do obrazu swatého, ani se ukojiti nemohli, potud wolajice o milosrdenstwí, pokud ho nedostali. I tak wzkříſſenou od smrti, uzdrawenou od padoucí nemoci dostali a potom stawili na místě swatém s swědectwím welkých lidí.

Žena pro nezbednou hubu zabitá od muže ožila.

R. 1596. Měſſtanka Wělická, Anežka Mussajowa, pro nezbednou zlostnou hubu, udržeti se při žiwotě nemohla. Nebo kdy jazykem, jak mečíkem dopalowala swého muže, lhouc i zlořečic mu, a cokolwěk slina do huby přinesla, to metala na něho. Trpěl to z počátku muž, pokud mohl. Ale déle nadáwání toho nesnesa wztekem pobouřený i prawě rozlícený, jak ji biti počal, tak nepřestal, až ji na místě zabil. Pohledem nesſtastné smrti z rukou swých zadané, i swého též trestu bázní pohnutý a žalem za to skrouſſený, jako byl příčinou smrti, tak i žiwota příčinou býti prahnul: prosil pána Boha, uproſſowal nejſw. pannu o prostřednictwí i milosrdenstwí, připowidajic nawsſtiwiti místo sw. w Čenstochowě, a potom wážiti si ženy, pakli by ožila. Litostiwá nad nesſtěstím obou nejſw. panna, i ženu wskříſila od smrti, i muže zachránila od trestu. Zač oba welebice nejſw. pannu stawili se i sezngli wſſechno.

Z nemoci různých umrlý na márách ožil.

R. 1596. Šlech. Jan Sokolowský od Sochářowa w ustawičných i newyslowitelných bolestech, bolákách, dlouho leže i často prawě umiraje, konečně zmořený, přestal žiti smrtí wſſechno zakončiw. A ačkoliw bywá někdy lépe zemříti, nežli w dlouhé a těžké nemoci umírati každý okamžik, přecež záleželo několika naklo-

něným přátelům na tom, kteří ohledáwajíce tělo na márách složené, i ku pohřebu hotowé, měli tu naději, že se duše do těla wrátí, kdyby jej jenom nejsw. panně na Jasnou Horu obětowali. Oč kdy prositi nejsw. pannu opowážili se, tut umrlý w očích jejich powstal zdwižený rukou diwotwornou, i milým přátelům zdráw oddán byl nazpět. Co sám i s těmiž přátely předstawuje se na místě sw. seznal.

R. 1628. Šlech. Šimon Wrussowský w městě Woršku na bílé rusi od Mohylowa nad miru nemocný umřel na weliký čtwrtek i zadrželi se s ním až po welkonoci jak obyčejně: a tím časem hotowili se na přístojný pohřeb, pokud pro okázalosť domu i rodiny značné třeba bylo; nepřišlo wšak ku pohřbu tomu; nebo kdy tím časem, z případu umrlého i rychle wstalého z mrtwých Krysta, bohamyslnosti se bawí, pomyslili též i o zázračném zmrtwých wstání umrlého Šimona; protož s důwěrností welmi prosili nejsw. pannu o přímluwu před Bohem, aby žiwot umrlému zjednala, přislibujíce ho stawiti na Jasnou Horu. Učinila to nejsw. panna i jistě pro onen ohled pobožný, a wětší okázalosť a wítězoslawu zmrtwých wstalého syna swého Krysta, že Šimonowi umrlému žiwot znowa uprosila který třetího dne, to jest w sobotu welkou pod wečer zmrtwých wstal, jakoby sluha předcházel pána. I tak radosti, s pláčem, bázni s podiwením pomateni wšickni, welebili pána Boha i nejsw. pannu, před které obraz sw. na dalssí díky i swědectwí stanuli i s tímže tak wskříšeným.

z nemoci umrlý třetího dne zmrtwých wstal.

R. 1628. Šlech. Jakub Rozubský w nemoci těžké mnoho wydaw na léky i lékaře, nemohl se wykoupiti od smrti, i tak umřel. Naříkání s pláčem ošírelé manželky, s důwěrností welkou wolající k nejsw. panně, probilo se do uší milosrdných, která jediné potěchy wyhledáwající z Jasné Hory, umyslila na ten úmysl cestu tamže odprawiti. Přijala oběť nejsw. panna i

Manžel umrlý ožil.

neomesskanou milostí nahradila hned, kdy wskříssenéhо od smrti do žiwota přiwrátila jí manžela, s kterým dráhu tu odprawila.

Náhle umrlá i o mor u druhých podezřelá ožila.

R. 1637. Slaw. Anna Ponická z Kaziměřa od Lublina náhlou jak umřela smrtí, tak hned náhlý postrach padl na wssechny, kteří žalem i nebezpečím moru jakéhos pomatení, že i o ně to sslo, wzbudili w sobě důwěru k nejsw. panně, aby o ní i o něch radila pomocí s nebe; pročež ustanowili nawsstíwiti místo sw. Tak úsilnou prosbou wymohli to u nejsw. panny, že diw z potřeby welké, pokud w tak náhlé smrti, musila činiti s umrlou, kdy ji wzkřísila k žiwotu i zdrawou jim oddala. Co přislíbili, na to i tak wskříssená s milou ochotou přistála předstawíc se na místě sw. s těmiž swědky atd.

Kowářský učenník umrlý na márách složený ožil.

R. 1640. Uč. Martin, kowářský učenník w Služowě pod toruňem u mistra kowářského onemocněw, neměl se čím zachrániti, ani též neměl náležitého starání o sebe, jako to na službě, a to tak sprosté kowářské, čeho newydělal, toho neměl na zachowání zdrawí, dobře že mu, jakou tam podali stráwu i nápoj mizerný k napojení se. Tak opusstěného chytila se nemoc wětssí, konečně přes sedm neděl welmi nemocného smrt jak swého pochytila. Z brlohu na márách položeného ossetřowala ubohá babka, která oplakáwajíc tak smrti, jak i příležitosti smrti, že w nemoci neměl se čím chrániti jako ubohý, ani neměl starání o sebe, i tak umřel a mohlby byl žíti, předložila tu spráwu nejsw. panně, i srdečně wzdechnuwssi zawolala s pláčem: „Nejswětějssí panno Čenstochowská, tys síla, „za twým prostřednictwím umrlé wskřísila jsi, ukaž i „nyní tu milost i milosrdenstwí swaté swoje nad tím „umrlým ubohým, kterého kdy do žiwota přiwedeš, „postawím ho na místě sw. w Čenstochowě.“ Na taká slowa, s takowou důwěrou pobožné, ubohé baby žebřící milosrdenstwí u nejsw. panny, počne se umrlý

pohybowati, z lehka powstáwati, i powstaw ožil, jakby nikdy nebyl nemocen byl. Rozhlásil se ten diw w okolí a wskříssený tak s průwodem Klodawským přissel na Jasnou Horu i sám seznal to, i oni wssickni jako wědomí toho, swědectwí dali.

Lázni w wanně užiwajic omdlela i umřela a potom ožila.

R. 1646. Slech. Regina Chařewská lázní we wanně zaživajíc náhle omdlela i hned umřela. Wzawsse křísili ji, a znamení žiwota skousseli, ale darmo, necitila toho wsseho, nebo již celkem nežila i tak přes tři hodiny bez dusse ležela. Dcerka pobožná s pláčem a nářkem swolawssí bližssí sousedy umrlé matky, k matce žijících nejsw. panně obrátila se, i před obrazem Censtochowským na stěně powěssenym uklecknuwssí s oněmi, obětowala matku na místo sw. až hodinu potom umrlá, jak ze snu probuzená powstane i s klečícími jcsstě uklekne takže welebic nejsw. pannu i za ožiwení swoje děkujíc s nesmirným rozweselenim i podiwenim smutných přátel. Která potom stawila se s touž dcerkou i jinými zázraku toho očiwidného swědky na místo sw. atd.

Umrlému již zwonili po kostelich a potom ožil.

R. 1669. Slaw. Walentin Kazanowic měssťan Kaměněcký w nemoci přes dwanácte neděl potýkajíc se s smrtí, konečně přemožený stal se mrtwolou. Již ho položili jako mrtwolu, již mu po kostelích zwonili, a ctnostná manželka Dorota žalem i žalostnými dojatá zwuky, jak ku panně wolati počala o zachowání sirotství swého z Jasné Hory, tak wyslyssená utissila žaly ony diwotworným názorem zmrtwých wstalého manžela, který z truhly powstaw, chytil i potrhal smrtelné pouta a wolným postupuje krokem wital se s milými přátely, sám z onoho tam swěta powitaný od nich, a potom stawiw se na místo sw. seznal to s třidceti swědky atd.

R. 1680. Slech. Mikuláš Samuel Grocholski Wojský Nowohradský těžkou nemocí zmořený, konečně umořený umřel, i tak přes tři dni ležel; kterého když

Umrlý čtwrtého dne ožil, na jedno před smrti wzýwáni srdcem nejsw. panny.

čtwrtého dne pochowati měli, wyskočil z truhly zdráw, čerstwý jakby nikdy nebyl onemocněl. A ačkoliw wssichni za dussi jeho pána Boha prosili, nebylo wssak tohoť, kdo by se byl domyslil i powážil o žiwot jeho znowu prositi pána Boha. Zeptaný, čím se to stalo? odpowěděl, že w chorobě zamknuw mluwu, když nemohl ústně wzýwati nejsw. pannu a wyznati hříchůw na zpowědi srdcem i mysli toliko oddáwal se nejsw. panně do Čenstochowy, i tak proto wrácený znowu do žiwota, potud potřebného jesstě pro usprawedlení se i obdržení žiwota wěčného. A že za tak welká dobrodiní poděkowati na místě sw. zwlásstě wždy jak by nepamatujíc o tom, wzal památné dobré za to, kdy na cestě jsa onemocněl tak těžko, že žádné ochrany ani wýhody swé neměl, a již na smrť se hotowil, teprwé připomenul sobě, že to dopusstění Božské za nedbalstwí ono, i wzbudiw w sobě důwěru tím wětssí, čím již we wětssí lhůtě doznanou, postanowil mocně co nejrychleji nawsstíwiti místo sw. kterého přání horoucí přijala nejsw. panna, i zatím we snu přisnila se, a zjewně wěcí samou přiwrátila zdrawí tak, že za dwě hodiny wybral se z hospody, i domu zdráw, jak by nikdy nebyl churawěl, odejel. Co podpisem wlastním seznal.

Tenže za nepaměť slibu potrestaný nemoci na smrt, ale znowu wyslyssený.

R. 1680. Ze sslech. Jan Klukowský společník na wojně, (jako seznání zmíněného teprwé sslech. Mikuláse Grocholského wědom) z rychlého koně w welikém skoku spadl, krk zlámal i umřel hned. Kteří při tom byli, chránili jak mohli, křísili přes 6 hodin, ale k žiwotu přiwésti nemohli: dali tedy znáti tomuž sslech. Grocholskému o dwě mile, jako příteli, jeho, který s wozem přijel co oddechu měl, ale žádného znamení žiwota w něm newiděl, a wzpoměl sobě na doznané w sobě dobrodiní nejsw. panny w diwotworném oživení onom a wzdechnuw s důwěrou zawolal: „Nejs. „panno Čenstochowská, jakož že jsi se mnou diw uči-

nila, anos mne oživila, tak i nyní rač oživiti toho člověka, že by tobě i synowi twému sloužil jesstě. Za takowým obětowáním umrlý powstal sám s země tak dalece, že i na koně wsednul o své moci, i na cestu s oněmi společníky se wydal, bez wsselikého úrazu, nebo od něho zároweň uzdrawený. O seznání téhož diwu pochybuje tenže sslech. Grocholský (jakož není wepsáno w jeho knihách), proto jako diw s sebou, tak i s tímže společníkem učiněný mocí nejsw. panny do sepsání podal, i rukou wlastní podepsal atd.

Wojín s koně srk zlámaw, ožil.

R. 1715. Slaw. Jan Břuchanský, měsstan poznaňský, nemocí těžkou sklíčený, cítě na sobě, že se newyleží, hotowil se k smrti, swaté swátosti přijal i tak umřel. Již ho do truhly wložili, po kostelích kladli, msse sw. za něho sloužili i pochowati na zejtří měli; tuť umrlý, jak kdyby zdráw z wytržení, přisséd k sobě, ucítil to wssechno, co s ním činiti měli i wzdechnuw k nejsw. panně na Jasnou Horu, ozwal se, že žije, a powstaw z truhly postrassil, že od něho utíkati počali: na které kdy zawolal, aby se nebáli; tedy se zastawiwsse patřice i poslouchajíce, co dále bude; teprwe jim powěděl, jak za pomocí nejsw. panny Čenstochowské žiwot i síly odebral, jak ho ubránila, i ho uzdrawila. W týden potom wydal se na cestu do Čenstochowy se swědectwím diwu toho atd.

Umrlému již zwoněno, msse sw. za něho slouženo, ale ožil.

R. 1720. Seznání pod přísahou preláta kanowníka níže podepsaného slowy na papíře obssírnými, a zde pro krátkost písma i čítání zkrácenými něco z latinských těmi: „Bohu nejdobrotiwějssímu, nejwyššímu, bo„harodičce Marii panně, na Jasné Hoře Čenstochowské, di„wotworné živých i umrlých matce i opatrowkyni: Já „Michal Prussinský, kanownik Kyjowský, farář Topčewský, „diecése Lucké, wojewodství Podlaského seznámám, swědčím, „i zawazuji se přísahou na kříž wykupitele mého s dotknu„tím prstům, jak welké wěci se mnou se staly. Před poče„tím nynějssího roku 1720 přes dwě blízko leta nemocen

„ſem byl na celém těle tak, že potom wlády neměl ſem i „na lůžku přewraceti mne muſeli, nad to opuchlinou až do „wnitřka zaſažen ſem byl, konečně ſtratil ſem zrak i ſluch, „při rozumě wſſak, paměti i mluwě ſwobodné atd. wčaſně „tedy před půl rokem měl jſem truhlu hotowou i hotowil „ſem ſe na ſmrť. Na konec maje ſe nejhůře, přihotowený i „opatřený ſwátoſtmi ſwatými od weleb. kněží Petra Mar„kowſkého w Domanowicích, Petra Břozowſkého w Wyſſkowě „i Jakuba Kruſſowſkého w Pěſkowicích farářůw a mé záměti „wykonáwatelůw, w pondělí dne 8. ledna roku toho ſkonal „jſem; jak ſem tím časem oblečený byl w albu kněžſkou, „wložili mne w truhlu, wrchem zamknuli i do komory bez „oken, na mráz ſilný wynesli. Tam od hodiny ſſeſté z rána „až do čtwrté wečerní ležel ſem umrlý. Diwná i nepocho„pitelná wěc! ukázal mi ſe ſſediwý ſtařec w habitě i ſſatě „bílém, který wzaw mne za ruku prawou tak, že ſem we „wſſech koſtech i článcích boleſť pocítil, řekl ke mně ta ſlowa:

Kanownik umrlý ožil w truhle za widěnim ſw. Pawla zawazujiciho na Jaſnou Horu.

„Jdi, ucti obraz blahoſlawené Marie panny na Jaſné Hoře „čenſtochowſké žíti budeš. Wěřím, že to byl ſw. Pawel „prwní pouſtewník, jako patriarcha řádu Jaſnohorſkých ot„cůw, kterého ſwátek třetího dne, t. j. 10. toho měſíce na„ſtupowal. Tak tedy w truhle ožiw wolal ſem: Ježíſſi! „budiž ſe mnou! atd. co ſlyſſíce ubozí při truhle utekli, da„jíce znáti domácím mojím, kteří potom wrátiwſſe ſe s nimi „odbili truhlu, pozdwihnuli mne, i do teplé jizby zaneſli. „Podiwná wěc! hned tedy k widění ſlyſſení i wládě rukou „i nohou nawrácen jſem byl. Uznaw nehodný tak welkou „miloſť i miloſrdenſtwí přiſſel ſem tu do Čenſtochowy dne „12. čerwna na poděkowání pánu Bohu, nejſw. panně i ſw. „Pawlowi pouſtewníkowi za tak diwotworné ožiwení moje „atd. To wſſak wſſechno, co w nemoci cítil, wěděl i po „ožiwení mém ſlyſſel ſem od očitých ſwědkůw, ſeznáwám pod „přiſahou w přítomnoſti přewelebného otce Brunona Janic„kého prowinciala, od kterého uproſiw ſobě ſpůltowaryšſtwo „řádu téhož otce ſw. rukou wlaſtní to podpiſuji: Na Jaſné „Hoře čenſtochowſké dne 14. čerwna r. p. 1720 Michal

„Prussinowský kanownik Kyjowský, farář Topčewský. Swě-
„dectwí nadzmíněných welebných kněží wykonáwatelůw zwlásstě
„seznané o tom. My níže podepsaní seznáwáme tímto spi-
„sem pod přísahou; že od nás wyzwaných na pořádání po-
„slední wůle swé j. m. kněz Michal Prussinowský kanownik
„Kyjowský, farář Topčewský, těžkou nemocí přes dwě skoro
„leta sklíčený, již byl zaopatřen swatostmi oltářními, i na- Swědectwí
„psáním poslední wůle, a potom po odjezdě nassím dne 8. duchownich
„ledna skonal, i od swých služebných do truhly položen byl, oprawdiwé
„kterému w kostelích nassích zwoniti kázali sme. Na to se smrti téhož.
„podpisujeme w Topčewě dne 26. října r. 1720: Petr Mar-
„kowský, farář Wysskowský wykonáwatel poslední wůle. Jakub
„Krussewský, farář Pětkowský wykonáwatel poslední wůle.
„Sebestian Kostro wykonáwatel poslední wůle. Matěj Zo-
„lynský warhaník kostela Topčewského, jako jsoucí při smrti,
„i powstání z truhly pána mého atd.“

Kdyby zde lidé w těch prácech, starostech, nemocích, mrzáctwích atd. na wždy trwati měli, a neumírali nikdy, co by to za nesstěstí bylo? A proč lekají se smrti, která je rozlučuje od toho? Proč na smrt i druhé milé přátele naříkají, ony oplakáwají, i že by znowa ožili ku pánu Bohu i nejsw. panně wolají. Ach ne smrti tělesné, ale dussewní báti se i oné opláwati třeba. Žiwota toho i nechtíce postrádati musíme, a žiwota wěčného kdybychom jenom upřímně chtěli, dostoupiti můžeme. Strom, na kterou stranu padne, již leží, tak i člowěk — strom opáčný (arbor inversa) a kdož ho pozdwihne, do žiwota znowu nawrátí i k Bohu nawrátí? Zle nejsw. panna, která tak mnohým umrlým žiwot znowa zjednala, a jesstě tomu není konce: abychom matku tu za žiwot tak oživených welebili s Epifaniusem sw.: Vera enim vita, qua Deo vivimus, per Te nobis restituitur: vetus lib. 3. contra enim Eva foetus suos, pruisquam pareret, extinxit, noverca haeres. cap. 3. potius, quam mater appellanda, sed tu nova Eva non morientium, sed reviviscentium Mater extitisti! „Prawý neboť žiwot, kterým w Bohu žijeme, skrze Tebe se nám nawracuje: stará nebo Ewa plody swé, než je porodila, udu-

síla, macechou raději než matkou nazwána býti mající: Wšak ty nowá Ewa neumírajících ale opět ožiwujících matkou stala jsi se.

Oddil pátý.

Umrlým w tůních, na wodách welikých malých menších i nejmenších w domě zatopeném i nad zatopenou dussí oplakaným přibýwá s dussí nazpět wlitou nejsw. boharodička panna Maria.

Po umrlých přirozenou smrtí z nemocí, nehod atd. i umrlým násilnou smrtí w tůni na wodách různých atd. musí nejsw. panna přibyti s dussí nazpět do těla wlitou kdy to před obtížným přátel jejich wolánim, i prolitím slzí nemá pokoje. Jde jí o dusse, dussí syna swého odkoupené, aby jesstě w těle žily i žiwot wěčný wysloužily sobě, tím pilněji, čím jistěji již wědomy smrti jsou.

W louži synáček utopený a potom na Jasnou Horu přiwezený ožil za času magnifikat.

Roku, starodáwný Rospřa, nepísse kterého, ten přediwný stal se diw na Jasné Hoře. Uč. Klementa Borzimy synáček jediný w blízkou louži wpadl a hned se utopil upad na dno. Newěděli o tom rodiče, i hledajíce dlouho, pozdě dowěděli se o něm od dětí patřících na to. Již slunce zacházelo, kdy smutní běželi do wody, jak jelen zraněný do zřídla i nalezeného jako mrtwolu, ledwa wytáhli z wody, počali obětowati nejsw. panně Čenstochowské, aby ho diwem s nebe wskřísiti i oživiti ráčila. Což kdy hned w očích nestalo se, zarmoucení na srdci, důwěrou jednak posilnění, wzawsse mrtwolu wybrali se s ním na cestu do Čenstochowy, jdouce pěssky a přes dwa dni ani nejedíce, ani nepijíce. O jaké to pokání i pokora i jaká důwěra w pánu Bohu i nejsw. panně, i jak statečné w tom wssem setrwání do konce sskastně dočekaného. Přissli na Jasnou Horu utrápení rodiče, wessli, i wnesli mrtwolu do kostela we swátek nanebewzetí nejsw. panny za času welké msse sw. a složiwsse ho we zběhu množstwí lidstwa, wolali s pláčem k nejsw.

panně, aby jim ožiwila syna. Hanili jim to lidé že diwu bez potřeby slussné žádají, i radili, aby raději mrtwolu pohřbili, aniž ho tak dlouho nechowali. Ale láska wrozená poslouchati jich w tom, i upustiti od toho bránila twrdossijně, že to wzíti si nedali, co jim důwěra w srdci sseptala; takowí též jsme my, kdy jsme zdrawi, raditi jiným umíme lehko a sami w takowém aneb podobném žalu zůstawajíce, neuslyssseli bychom rady něčí a jináče rádi bychom činili, kdyby jak nejlépe bylo. Což se dále stalo? Když neupokojení w žalostech z kostela wyjíti nechtějí, a ležíce křížem na zemi čekají milosrdenstwí, za času nesspor za času Magnifikat i těchto slow: „Et misericordia ejus a progenie in progenies timentibus eum.“ „A milosrdenstwí jeho od pokolení až do pokolení bojícím se jeho.“ Synáček powstaw z truhly, počal jakoby pot z čela otírati i ožil w očích wssech s podiwením welkým, a radostí rodičůw nejwětssí. Teprwé přiznali oni, jak dobrý jest odpor w dobrých i statečných předsewzetích, a za to welebili pána Boha i nejsw. pannu. Ledwa se rozessli, rozessla se zatím i sláwa tak welkého i patrného diwu atd. O podobném wskříssení třech umrlých na Jasné Hoře za času Magnifikat čítati možno w téže části čtwrté oddíle druhém, z počátku diw druhý a podobný tomu.

R. 1540. Chlapeček pod Oswětimem běhaje nad rybníkem, smeknul se s břehu i utonul. Widěli to zdaleka lidé i přikwapiwsse ochránili rychle, ale rychleji jesstě utopeného ochrániti nemohli i tak položiwsse ho na břeh obstoupili ho s podiwením. Přiběhla zkormoucená matka i jako lwice nežiwý plod rykem ožiwuje, tak i ta potom s pláčem wolala k nejsw. panně Čenstochowské, dopokud jejího synáčka neožiwila. Přes celý den až ku wečeru ležela mrtwola; proto se wssichni diwili, i ssemrali; proč s ním ta matka čeká, leda diwu s nebe žádá? I tak se stalo, w jezeře synáček utopený ožil.

že nad očekáwání wſſech, matka žiwou wirou, důwěrou w pánu Bohu, i nejſw. panny miloſrdenſtwí pohroužená dočekala ſe, že ſynáček wſkříſſen i matce oddán byl atd.

Na řece utopený ſynáček ožil.

R. 1541. Mlynáře jednoho dwa ſynáčkowé wěſſíce ſe po hrázi, i na wzájem ſtrkali ſe do wody. Starſſí uchytil ſe plotu kříče, i lehko byl zachráněn a mladſſí ſkulil ſe do hloubky, i docela utonul, a když ho po půl hodině naſſli, i na břeh wywlekli, zarmoucený otec wzýwal nejſw. pannu Čenſtochowſkou, přiſlibuje ſynáčka doſtawiti na míſto ſw., pakliby ožil: jakož za wſſemohoucí láſkou božſkou, a diwotwornou miloſtí božſkou i zázračnou nejſw. panny miloſtí wſkříſſený ožil. A že otec nedbaje ſlibu onoho wykonati, a pokaždé odkladem moře ho, již ſám měl býti umořen za to, nebo z dopuſſtění božſkého kůň ačkoliw krotký, tak ho do kříže uderil, že hlawou o ſtěnu uderený ležel přes čtyry hodiny jak umrlý. Pobožná a zarmoucená žena widouc očiwidný treſt za winu ne dodrženého ſlowa pánu Bohu, obětowala ho na míſto ſw. přiſlibujíc mocně, že i muže i ſama ſe s ním doſtawí. Přiſſel zatím k ſobě, i pozdrawiw ſe poſpiſſil tak s pamětným treſtu, jako i miloſtí, na ſtříbrné deſce wyražených atd.

Otec za nepaměť připowědi památné odebral.

Na Rudawě panenka pod kolem mlynſkým potlučená i umrlá ožila.

R. 1578. Nad Rudawou běžící wodou pod Krakowem kwět mladoſti panenka za kwitkem we wodě ſmekla ſe do wody i znikla tudíž. Náhlým proudem uchwácená pod kolo mlýnſké w důl mezi kola zapadla. Přes celou hodinu tam byla, než wodu zaſtawili, a kola pozdwihli a potopujíce ſe dobyli nežiwé s znameními potlučených od kola článkůw. Tak ozáblé tělo matka teplými oblěwala ſlzami, wolajíc k nejſ. panně Čenſtochowſké o oživení dcerky. Po oſmi hodinách potom ožila dcerka, a zatím i matka od radoſti ožila za rozeſlawenym diwem tím po celém Krakowě.

R. 1579. Podobné mladosti i newinnosti kwítek dceruſſka ſlaw. Doroty Nedwědiné, měſſtanky Lowické půl druhého roku ſtará za wětrem běhajíc po břehu wkulila ſe do wody. Uchwácena plynula z počátku po wrchu potopujíc ſe, kdy ale až pod tři moſty zaneſſena, i již konečně potopená wypuſtila duſſi, matka obdrženou mrtwolu na ruce wzawſſi, obětowala ji nejſw. panně na Jaſnou Hoře, s ſlibem ſtawiti ſe s ní, jeſtli že by ožila. Wyſlyſſená téže hodiny, dceruſſku živou, zdrawou, weſelou doſtala. Na řece dceruſſka utonuwſſi ožila.

R. 1596. Kochá ſe w newinňátkách matka newinnosti nejſw. panna, a kdy časem ſpadnou do wody wpadnou, wyzwaná zdwihá je rukou newidomě podkládanou, na powſtání tím wětſſí, čím s wětſſím diwem. Pod Zakročimem nad rozwodněnou Wiſlou běhajíci ſe panence wſſechno ſe rowné zdálo, až kdy kus utrženého břehu wtáhl ji za ſebou do Wiſly, teprwé pocítila, že ſmrť s životem zároweň chodí, zawalená, i zalitá wypuſtila duſſi we wodě. Staroſtliwá matka Zofie hledajíc dceruſſky, ſtín její nalezla toliko w mrtwole, kterou we wodě při břehu widěti trochu bylo. Wytáhnuwſſi wzala na ruce, wolajíc k nejſw. panně Čenſtochowſké, aby ſe matkou dceruſſce ukázala, a tak ſe ſtalo. Jak probuzená ze ſnu powſtala děwečka z mrtwých, kterou potom předſtawila matka na místě. W Wiſlu dceruſſka wpadſſi zalitá ožila.

R. 1596. Slaw. Anna z Myſſlenic w wodě bystré utonuwſſi přes tři hodiny tam byla bez duſſe. Jak mile ji doſtali, zběhlo ſe wſſechno, co živo, jedni na diwy a druzí na diwné s důwěrou modlitby k nejſw. panně, aby ji zázrakem z místa toho oživiti ráčila. Wſkříſſena od ſmrti k životu ſtawila ſe potom s díky i ſwědectwím na místě ſw. Na řece měſſtanka utonuwſſi ožila.

R. 1597. W Lowiči na řece Bzura mládeneček Pawel Garwolinſký ſſtudent, s jinými ſpolužáky ſſtudenty koupaje ſe, že widěl, jak druzí uměli plowati,

i on chtěl též dokázati toho. Ukázal ſe nad hlubinou i hned pohroužený ſchowal ſe pod wodu. Kdy ho dlouho newidati bylo, a čas byl, přeſtati ſe koupati, wolali Pawla na wodě, a woda ſſumíc, cos toliko ſſemrala ſobě, a o Pawle z cela nic. Ulekli ſe tedy, i potápějíce ſe, za ledwa po ſſeſti hodinách nalezli mrtwolu; kterouž wytáhſſe na břeh oplakáwali, ale darmo. Kdy tak w žalech čas trámi neſměíce ſe ukázati domů, přiſſla jim na paměť nejſw. panna, o které diwech w Čenſtochowě ſlyſſeli ne jednou we ſſkolách, i prawili ſobě o nich, teprwé duch nowý wſtoupil do nich, majíce za to, že i w toho duſſe znowu wſtoupí, toliko ho třeba obětowati nejſ. panně. Co kdy učinili pokleknuwſſe, woda z mrtwoly lila ſe i wylila ſe wſſechna, a zatím ozáblé tělo rozehřiwati ſe počalo, on též zíwaje i oddýchaje, powſtal z mrtwých a potom na Jaſnou Horu ſtawil ſe s ſwědectwím atd.

Na řece ſſtudent koupaje ſe utonul a potom za modlitbou ſpoluzákůw ožil.

R. 1598. Jeden diw i w jedné to hlubině dwě mrtwoly ožiwil matku i ſyna. Ti dwa nebozí pod Warkou přewážejíce ſe na Wiſle s přetěžkou robotou, náhlou wlnou poděſſeni dlouho ſe pachtili, a konečně wypadli z přechylené lodi i utonuli. Zkormoucený muž patřil s druhými na to, a nemoha tak rychle ochrániti žiwé, hledal nežiwé w lodi běhaje, a tím wíce bloudě od nich přes tři hodiny; přecež nalezl je i na břeh wytáhnul. To již z jedné míry, jaká taká potěcha, ačkoliw s žalem těžkým pomíſſená, ale z druhé ſtrany od nejſw. panny z Jaſné Hory daleko wětſſí potěchy wyhledáwati počal, kdy s pláčem obětuje oboje, potud wolal k nejſw. panně, ani ſe utiſſiti nechtěl, pokud wſkříſſené od ſmrti neohledal. I tak nawrácené do žiwota powítal z oneho tam ſwěta s podiwením mnohých a potom ſtawil ſe s nimi na míſto.

Na Wiſle matka s ſynem přewážejíce ſe utonuli a ožili.

R. 1598. Na téže Wiſle w Krakowě pod Zwěřnicem uč. Wojtěch Krupa, odwážil ſe na malé loďce

přes ſſiroko-rozlitou wodu: ale nejſſa w ſtawu ſſumícím wlnám odolati, muſil konečně upíjeti toho we wodě wypuſſtěnou duſſí přes čtyry hodiny. Zarmoucená žena a nábožná welmi k nejſſw. panně nalezenou mrtwolu s žiwou wírou důwěrnoſtí obětowala před obraz ſw. Cenſtochowſký. Wymohla to modlitbou horoucí u matky miloſrdenſtwí, že w chladnou mrtwolu duch wrácený nazpět wſtoupil i ona od radoſti jakby ožila, a co přiſlíbila, to i muž s milou chotí přiſlíbil i wyplnil. *Na Wiſle muž utonuw ožil.*

R. 1598. Slaw. Řehoř Zborowěcký pod Unicziowem z potřeby na wodě, a z příhody na lidi uderiw utonul, i přes celé tři dni neſſený ſpodem toulal ſe po dně, až ho na mělčinu zaneſla woda. Uradowali ſe přátelé, že již tělo umrlé doſtali lehko, ale kdy jim o duſſi i žiwot chodilo, hojnými ſkrápěli ho ſlzami nejſſw. panně obětowanými na tu touzebnoſt. Tak wděčnou oběť ſlzí pobožného ſrdce přijala nejſſw. panna, i oživením umrlého oddala. Přibyli s ním na oběť i ſwědectwí. *Na řece podobný.*

R. 1598. Synáček ſlaw. Michala Flantcha ſtoje na břehu jezera, a přihlížel ſe ſwé poſtawě we wodě a z dětinſké hlouposti ſahaje po onom ſtíně, uchytil ſmrt místo něho wpadnuw i hned potopiw ſe. Zarmoucení rodiče mrtwého matce živých nejſſw. panně obětowali, i ſlíbili ho doſtawiti před obraz diwotworný na Jaſnou Horu, jeſtli že by mu žití i doſtawiti ſe powolila. Muſila to učiniti nejſſw. panna, že newinnou duſſi w newinné tílko wrátila znowu. I tak wſkříſſené dítě ztracenou poſtawu žíti w obrázku na wodě nalezlo w poſtawě obrazu ſw. na Jaſné Hoře atd. *W jezeře ſyn náček přiblíženje ſe utopil ſe a potom ožil.*

R. 1598. W Nowopolu uč. Anny Ruſſněrky dítě w blízkém i hlubokém dole, widouc nejednou jak domácí nabírali wody, chtíc též za jich příkladem přiſtoupiti a nabrati troſſku wody, ſklouzlo i wpadlo do

hlubiny zaliwssi se tudiž. Newiděli ho w domu, i myslili, že kolem domu bawí se, aneb někde mezi děti zasslo; pozdě tedy nalezsse w dole onnom, jak w hrobě mrtwolu, přes dwě hodiny studenou, teplými slzami skrápěli rodiče, naříkajíc nad newinnou hlouposti i smrtelným potrestaného wýrokem. Leč sotwa udali se k nejsw. panně i obětowali mrtwolu na Jasnou Hoře, proměnila to nejsw. panna i žiwot newinňátku přisoudila wskříssením jeho atd.

w hlubokém wododole dítě utonuwssi ožilo.

R. 1598. I w koupeli dětinské smrt jako potápěč požírá děti, ale wyzwaná nejsw. panna wychwacuje je z hrdla jí; jako uč. Wojtěcha Frankowiče z Skidowa chok děkátko wlastní wsadiwssi do koupele i samo w domu zůstawiwssi odessla do zahrady blízké. Wrátila se zatím rychle, ale dítě jesstě prudčeji se utopiwssi umřelo. Zalem těžkým dojatá matka wolala k nejsw. panně o přiwrácení žiwota newinňátku, přislibujíc dostawiti je před obraz sw. na Jasné Hoře; až hned ožilo dítě pěkné, s kterým se rodiče dostawili.

w koupeli utopené dítě ožilo.

R. 1600. W Chutinách i blízkém takže při domě dole blátiwém brodíc diwčinka po blízkém bahně smekla se hlouběji i w blátě onom upadssi utopila se, a dussi wypustila. Zarmoucení rodiče wytaženou, ublátěnou obmýwali čistou wodou na půl s přilitými slzami. Že zas s wylewáním srdce na pokornou modlitbu k nejsw. panně Čenstochowské, učinili to, hned ožilo dítě pěkné, které w kaluzině i bahně zablátěné žiti bylo přestalo. Předstaweno atd.

w dole blátiwém utopená dcerusska ožila.

R. 1611. Hnězno hlawní město, pro schowané tělo sw. Wojtěcha arcibiskupa swého slawné, bylo účastným diwu na slávu w oživení mrtwoly již přes tři dni zapáchající. Slawný Wojtěch Wrublewič za času horoucího léta chtěje se ochladiti, ssel se koupat do jezera: z mělkého břehu dostal se na blízkou tudiž hloubku, které dno ani wybádati nemohl, ani plawati neuměl, i tak prosto do dna pro smrk nahodil se.

w jezeře koupaje se utonul a třetího dne ožil.

Pozorowáno to zdaleka, i na místo to zběhlo se, co živo chrániti jestli by oživiti mohl, jakož wytáhsse, přewraceli i točili, wytáčejíce wodu, ale dusse již uletěla z něho; zanesse ho domů chtěli na zejtří ho pochowati ale někteří slyssíce o podobných diwech nejsw. panny Čenstochowské radili zadržeti se s ním, a tím časem obětowati ho nejsw. panně i stanulo na tom. Neustále tedy modlíce se, i na modlitbě trwajíce přes dwa dni, čekali jak zajisté diwu nejsw. panny, jakož dočekali se. Třetího dne před wečerem ona mrtwola stuhlá, sežloutlá, smrdutá tepleti, měniti se, pohybowati i powstáwati počala, a on powstaw živ i zdráw welebil milosrdenstwí božské, i podiwotwornou milost nejsw. panny, oněm zas za pobožné i účinlíwé modlitby děkowal mile.

Nad strží spadssí utonulá ožila.

R. 1622. Uč. Anežka Matěje i Anny Sědeckých dcerka pod Skěrněwicami přecházejíc po láwce nad průtrží běžící s ledem wody klopýtnula i upadla. Kry jdoucí ji zachwátiwsse konečně ponořiwsse do dna wbily, i zatopily. Zpozorowal toto člowěk po březích s síti na ryby chodící i dal znáti do dworu. Byl tak cnostliwý pán sslech. Mělecký staroста že sám přiběhl s lidmi i wytáhnuw nežiwou s znameními potlučení od ledu, padl s oněmi na modlitbu i obětowal ji nejsw. panně na Jasnou Horu s důwěrou welikou. Wyslyssený ohledal diwotworně wzkříssenou zmrtwých i z ruky do ruky rodičům oddal zdráwu. Oswědčení toho diwu swědky očitými atd.

W struze utonulý ožil.

R. 1625. Mladounký tři leta starý Pawel, syn uč. Jiřího i Kateřiny Porkowičůw na slezsku we wsi nazwané „Krawař“, okresu Opawského, chtěje přes struhu přihloublou po láwce přeběhnouti klopýtnul a wpadl uchwácený od náwalu nad hlubinou i hned pohroužen byl. Nepozorowal toho nikdo, až kdy newidati ho bylo okolo domu, woda ho wyhodila na břeh, i patřícím ukázala, o čem dali znáti otci, který

od žalu prawě celý zmatený wskočil w ssatech do wody, i synáčka přiwlekl ke břehu, myssle že teprwé spadl a jesstě žije, ale kdy žádného znamení žiwota newiděl, nýbrž zdřewnělého i od wody nabubřelého jako mrtwolu wzaw ho na ruce i na kolena pad wolal s pláčem k nejsw. panně těmi slowy: „Nejswě„tějssí panno Censtochowská, mnoho ty dobrodiní ji„ným utěkajícím se dáwáš, prosím tě nehodný, rač „nyní i mne nehodného otce potěssiti, a to děťátko k žiwotu přiwrátiti. Stal se tedy i on učeníkem milosti nejsw. panny, kdy w půl hodině synáček jak ze snu probuzený pohybowati se i wstáwati počal. Jakoť powstal zdráw a potom dostawen byl s oddaným na tu památku stříbrným wotum atd.

Na řece wojín utopený ožil.

R. 1628. Wojínům cnostným, jak na wojně, tak i na wodě w nebezpečenstwí jsoucím přízniwá jest Maria. Slech. Samuel Witkowský z leženi domů se wraceje, kdy na ssiroko rozlité řece Bzura pod Sochačowem přewozu nebylo, na doswěčeném koni possel w plaw; ale bijícími wlnami zbitý i strhnutý s koně, plynul z počátku, pokud síl mu stačilo, konečně unawený i ssaty obtížený o čtwrt mile utonul. Mrtwolu jeho již w očích majíce, milí přátelé opowážili se i o dussi z rukou nejsw. panny prositi, pročež obětowali ho na Jasnou Horu, i sami na tu dráhu zawázali se. Učinila to nejsw. panna pro tak milé k umrlému přátelstwí, a pro potřebnou dusse jeho spůsobilost, že i dusse do těla se wrátila i do nich samých duch nowý wstoupil od radosti welké; a co oni přislíbili, to ten potwrdil.

We studánce wody utopená ožila.

R. 1633. I w domě zátopa, a tím wětssí, čím skrytějssí nad očekáwání wsseliké jest. W Kentách městě za Krakowem Alžběta, dcerusska dwouletá uč. Ondřeje i Alžběty Wasegůw do studenky wody plné nahledajíc přewážila se, i hlawou wpadla na dno, hned se též utopila, i dussi wypustila. Že to w domě

bylo, a nikdo toho nespozorowal, ani se nadál, byla tam přes čtwrt hodiny, teprwé kdy wody nabíráno, ohmatali konwí dítě utopené. Zastrassení rodiče, ačkoli od žalu celí pitomí, přecež na dáwné milosti nejsw. panny Čenstochowské wspomenuwsse sobě, hned udali se do modlitby k ní wolajíce s pláčem o milosrdenstwí nad newinňátkem i dowolali se; když dcerussa jak ze snu po koupeli probuzená zdráwa, čerstwá, pěkná powstala.

R. 1633. Na Wisle pod Mohylou za Krakowem, kdy při ruce nebylo přewozníka, ženská tamnějssí pokud wědoma přewozu, podjala se přewésti sslech. Lessewského, jakož z počátku wezla dobře, ale jak do prostředka přisslo, wichr náhlý powstal, wlny pobouřil i čluny s obèma přewrátil: Muzský wyplynul, ale ženská utonula. Do nalezené mrtwoly co živo zběhalo se na diwy a nějaká Zofije pobožná sousedka na diwné modlitby s důwěrou udawssi se, wolala k nejs. panně Čenstochowské: o přiwrácení žiwota tak marně sesslé bez zpowědi swaté; aby jesstě žila pro božskou chwálu i wykoupení swé. Což widouce i oni, do podobných činůw pobudili se, i widěli jako umrlá živajíc powstala z mrtwých a potom s týmiž swědky pospíssila na Jasnou Horu.

Na Wisle ženská přewážejíci utonula a hned ožila.

R. 1636. Znowu potupa w domě, takáž jak wýsse. Slaw. Hedwiky Zimkowičowé w Sendoměři synáček malinký Stanislaw plaze se po jizbě, sám toliko zůstawený padl do džberu wody, i utopil se tutiž. Matka až za dwě hodiny přissedssi, kdy newidí synáčka, počne ho hledati po jizbě, jestli kde neusnul w koutě, na konec w džberě nalezssi mrtwolu, wzawssi na ruce oddáwala nejsw. panně aby naň milosrdným okem z Jasné Hory wzhlednouti ráčila až hned dítě očka otwirati, dáwiti se, wodu wyhazowati počalo, a tak wskříssené ožilo. Tenže synáček později potom z hůry spadl i rozbil se na místě, ale nowý žal po-

We džberě wody synáček utonulý ožil.

wstal matce, jednak že již před tím směloſti nabyla, tím důwěrněji tedy obětowala ho nejſw. panně a zatím i opětné lásky w uzdrawení jeho doznala: kterého předſtawila na místě ſw.

W jezerku dceruſſka utonuwſſi ožila.

R. 1636. Slech. Mikuláſſe Rakowſkého praporeč. níka Wiſkého dceruſſka tříletá pod poručnictwí ſſlech. Wawřince Sluckého oddána, že widěla zdaleka služebnou, kteráž přes láwku nad jezírkem přecházela, běžela ona za touto a přecházejíc z bázně klopýtla, i wpadla do wody utopila se tudíž. Nezpozorowala toho ona, nebo se ani neohlédla, ani jdoucí za sebou se nenadála. Po krátkém čaſe ſtaroſtliwí poručníci hledanou, i až w wodě nalezenou bez duſſe oplakáwali dwojako; ſſlo jim o ſmrt dítěte i o winu před rodiči jeho za neſtarání ſe o ně. Když ſe tak kormoutí, domyſlila ſe ſama paní odporučiti to wůli božſké a nejſw. panně do Čenſtochowy obětowati dítě. Což kdy s důwěrou učinili, dceruſſka nežiwá ſtami pohybowati, zíwati počala, i ožila s potěchou i podiwením patřících.

W jezerku podobný.

R. 1638. W podobné tůni dceruſſka půltřetího roku mající ſſlech. Wojtěcha i Kryſtyny Deržanowſkých z Rožanſkého, utratila žiwot nad jezerem z příkrého břehu ſmeknuwſſi ſe i utonuwſſi. Nezpozorowal to nikdo, až k wečeru newídati dítě, hledali různě, konečně w jezeře po ſſeſti hodinách nalezli je bez duſſe žernalé i od wody naduté. Zarmoucená matka jak w ſrdci, tak i w ústách majíc nejſw. pannu Čenſtochowſkou wolala k ní s pláčem, aby jak jiným tak i tomu dítěti matkou ſe ſtala; až dceruſſka umrlá duſſí nazpět wrácenou rozhřátá měniti ſe w obličeji i článcích žiwých počala i ožila: a s ní matka i s 18 ſwědky zázraku doſtawila ſe.

R. 1638. Slaw. Anny Porembſké měſſtanky krakowſké ſynáček čtyrletý nad wodou Rugawou doſahuje čehoſ s břehu, wpadl i hned ſe utopil. Na křik

dětí přiběhla matka s lidmi, i dostawssi utopeného, zkoussela znamení i spůsobůw žiwota, přewracujíc ho na hubu, aby wodu ze sebe wypustil; ale že již i dussi byl wypustil z těla, ležel tak přes čtyry hodiny oplakaný. Onen kwět mladosti, i jak země změněná rezowatinou zassspíněný, a již strupowatý, ledwa matka lilii nebeské nejssw. panně na Jasnou Horu obětowala, jak přenesený z místa na místo rozkwitnul znowu i ožil, w krátce potom předstawený před obrazem. Na Rudawě synáček utonulý ožil.

R. 1644. Tamže w Krakowě na Wisle pod zámkem uč. Wojtěch Čekaj z člunu náhlou wlnou přechýlený i zatopený wypadl, samými toliko rukama hrnul se, pokud mohl. Konečně upachtěný ustal i utonul. Widěli to lidé na březích ale náhle tonoucího zachrániti nemohli, tedy utonulého hledali i wyhledawsse wywlekli na břeh. Jakou kdo mohl přísluhu oswědčil umrlému; jedni za dussi jeho pána Boha prosili, a druzí, poněkud přátelé, o dussi na zpět do těla wolali k nejssw. panně Čenstochowské. Čeho kdy i oni pomohli jim na tak zhodné i důwěrné hlasy ozwal se umrlý i powstal z mrtwých welebě nejssw. pannu a oněm děkuje za modlitby atd. Na Wisle utonulý ožil.

R. 1658. Uč. Petra a Žofie manželů z Kělčiglowa dcerusska Regina čtyrletá shýbajíc se nad jezerkem pro kwítek wpadla hlawou do wody zatopiwssi se sama jako kwítek od smrti porwána. Pozdě potom sslech. Mikuláš Ulejský přecházeje uzřel trochu oděw z wody; i hned wytáhl ji, ale bez dusse. Zawolaným rodičům předstawil i oddal dítě, aby s ním činili, co mohou; ale když přes hodinu různých spůsobůw žiwota skoussseli a darmo, poradil aby je nejssw. panně do Čenstochowy obětowali. Co kdy i sám s nimi pokleknuw učinil s důwěrou, hned dcerusska wybledlá i jako prawdiwá mrtwola sežloutlá ruměniti se i pohybowati počala, wskříssená od smrti k žiwotu. Předstawená atd. Na jezeře utonulý ožil.

R. 1694. Šlech. Wojtěcha i Anežky Piorkowſkých z Bílé W. X. L. Syn Jan oſm let maſící, chlapec twrdoſſíjný i nezbedný, že mu matka hrozila nejednou metlou; wyřítiw ſe ze ſwětnice u wečer temný běžel do ſtudně i utopil ſe. Nezpozorowali toho domácí toliko ſouſedům ſtrážník i pacholek ſlyſſeli o ſtěnu žbluňknutí, myſlíce že kdos do ſtudně wpadl i přiběhſſe dodáwali ſamotížem wědra wolajíce, aby ſe zachowal, ale kdy neſlýchati bylo, přiſſli ſe ſwětlem patřili a neſlyſſíce nikoho mluwiti k ſobě, myſlili že ſe to led utrhnul, i tak žbluňkl. Tázaw ſe w domě těchže Piorkowſkých, jeſtli jſou wſſichni i powěděl, že kdos do ſtudně wpadl, až ſlužebná zawolá. „Jan to wpadl, „nebo dnes mluwil, buďto ſe nožem zabiji, aneb ſe „utopím.“ Přeſtraſſený otec přiběhl ke ſtudni i nalezſſe mrtwolu wytahowali a upuſtili jednu po druhé wytáhli potlučeného, zčernalého. Zarmouceným rodičům chodilo o dítě wlaſtní, a wíce o jeho duſſi, pokud tak ze zoufalſtwí, událi ſe tedy s ním do matky miloſrdenſtwí nejſw. panny Čenſtochowſké i dočekali ſe znamení žiwota jeho: který třetího dne přiſſel do ſebe i pozdrawil ſe a potom předſtawený atd.

W ſtudni ſyn ze zloſti utopiw ſe ožil.

R. 1709. Slaw. Anežky Filiberowé w Kentách ſynáček zahledaje do ſtudně, i zhlídaje ſe we wodě jak w zrcadle od záwratu w hlawě potknuw ſe wpadl, i zapomněl jaký byl w žiwotě i ozdobě. Wyňali zčernalou mrtwolu i matce oddali, ta zas přeſtawſſi býti matkou a ſirotou ſe ſtawſſi oddáwala ho jediné matce žijících nejſw. panně do Čenſtochowy. Přijala nejſw. panna oboje do miloſti, kdy i ſynáček zíwaje ožil, a matka jak by ho po druhé urodila, potěſſila ſtawila ſe i s ním atd.

W ſtudni zhlížeje ſe utonul a potom ožil.

R. 1709. Slaw. Jakuba i Anežky Zakowičům z Widawy města, ſyn Pawel let 16 ſtarý, wyměřuje hlubokoſt ſtudně, nejlépe ji změřil wpad tam, i hned ſe utopiw, umřel. Zarmoucený otec ſám ſe ſpuſtil

pro něho, i wytáhl neživého, kterému kdy nepomohly různé zkoužky života i spůsoby, wspoměl sobě na doznanou diwotwornou milost nejsw. panny w oživení dceruššky, Anežky umrlé o čem wýsse w rozdíle třetím, i udal se do téže pomoci nejsw. panny Censtochowské, pokud w takowých i wětších případnostech doswědčené, až mrtwola tímže, co i druzí diwem wskříšseny do života, a potom i sám seznal, i s otcem podepsal se na to atd. w studni syn utonulý ožil.

R. 1712. Slaw. Markety Skulissowské w Rentách dceruška Marketa běhajíc nad wodou neopatrně, wpadši, dostala se pod wodu, pro smrk. Po třech hodinách bez dusse matka jí oplakáwajíc, upadla křížem wolajíc k nejsw. panně Censtochowské o milosrdenstwí. Krátká modlitba, ale jak wážná! Diw to ukázal, když mrtwola ruce spínati počala, jakoby pomahajíc modlitbě matčině; s kterou živa powstala dceruška i na místě sw. dalši oddala díky atd. w Rentách dceruška we wodě utonulá ožila.

Smrk po latině Libitina, čili libertina, sobě swobodna, což dokazuje i na zemi i na moři, nad mizernými i již docela umořenými lidmi; prawda, že to z dopusštění wýroku božského děje se, ale milosrdenstwí Marie válči nějako přemáhá je sprawedlnost syna swého, kdy tak umrlé oživuje znowa, jako to dokazuje Richard à S. Lauern. těmi slowy: „Stáwá se, kdy syn mluwí Deut. 32. Já zabiji, odpowídá „milosrdná matka, i já uzdrawím i není nemoci, která „by z ruky mojí sluhu mého měla wydříti. O nej„požnějšší Maria! Nemůžeš býti jmenowána, abys hned „oživiti, posilniti, odměniti w dobré neměla!“ Jestli že Pán života i smrti Ježíš byl posluššen we wšem matce swé nejsw. na tom swětě, jako ewangelista swědčí pro wrozený i powinný záwazek syna k matce? a jakže pro nadpřirozenou i nyní nejwětší, nejdokonalejší, nejneobmezenější skutky w nebi nemá činiti, i učiniti co ona chce? Jestli Kryštus pro nepřátele, ukřižowatele swé, kteří mu život wzali, dal život, i dussi swoji, a jakže pro matku swou je-

dinou prosící za umrlé, dáti jim žiwot, nemá žiwota znowu dáti? Zle již dal, jako se w té části pěti oddílůw powědělo o umrlých ožiwených, kterých s dwěma podobnými na místě smrtí potrestanými a znowu ožiwenými, jako o tom níže w části osmé oddíle třetím i čtwrtém nachází se na osmdesáte počítaje powrchně od roku 1550 do nynějšího, a co před tím od ustawení obrazu toho sw. na Jasné Hoře. R. p. 1382 t. j. přes let 168 neudaných nebo od husitůw zničených knih o takowých i o jiných mnohých diwech, co se toliko pobožně domýšleti přísluší a přiznati s Bernardem sw. in Spec. B. V. Lect. hlásícím: O w prawdě welké milosrdenství Marie nad wšechněmi, kteří ji wzywají! welké bylo na tom swětě žijící, ale daleko wětší již w nebi králujíci!

Oddil šestý.

Od umírajících, i od lekařůw opuštěných, neodstupuje jediná lekařka nemocných, i z nejdalšího místa každému pro příchylnost přístupná nejsw. bohorodička panna Maria.

Po umrlých k žiwotu wskříšených i umírajících a diwotworně z obrazu i místa toho uzdrawených opsati jest těžkost nejwětší, nebo též nejčastější látka i řeč o nich jest w té knížce. Pročež mimo jiné tak mnohé příklady kde jinde popsané nyní na dwa oddíly nastupující rozděliti, a to toliko nějak připomenouti sluší. A nejprwé o umírajících nemocí přirozenou.

Od smrti blizké.

R. 1527. Jako nejsw. panna j. w. Jana Zabřezníckého wojwodu trockého, marssalka welkého knížetstwí litewského w smrtelné nemoci opuštěného od lékařůw neopustila, i uzdrawila, opsal sám těmi slowy: „Wědomo wšem ak jest přediwné milosrdenství, které se se „mnou stalo w těžké i dlouhé nemoci mé, w které již o mně „lékaři pochybowali, a wšichni patřící čekali, brzo-li umru. „Leč já při paměti jsště jsa, ledwa že sem se nejsw. panně „do Čenstochowy obětowal, i přislíbil nawštiwiti místo její „sw. hned k sobě přicházeti počal sem, i přišel sem dokonale

„ke zdrawí, za pomocí té nejswětějssí boharodičky panny, „nad očekáwání wssech. Co za diw zwlásstní wyznáwám.

R. 1528. Podobné umírajícího i uzdraweného seznání w ta slowa: „Já Wojtěch z Kšionža, probosst „Kurnický do wědomosti wssech podáwám diw ten se mnou, „že když jsem w těžké nemoci ležel, bez naděje žiwota, jako „již lékaři usoudili, přísstí pán farníkůw mých, dowěděw se Podobný. „o tom ze zwlásstní náklonosti ke mně, obětowal mne nejsw. „panně na Jasnou Horu, že to místo sw. nawsstíwím, jestli „že bych pozdrawil se. Dowěděl jsem se o tom, i co ten „pán pobožný přislíbil, to i já přislíbil jsem; i hned síl na- „bywati, pozdrawowati se počal jsem, i diwotworně pozdra- „wil jsem se za pomocí jediné lekařky nejsw. panny. Co „wyznáwám i na té tabulce za wotum oddané zdílím."

R. 1539. We Wilně hlawním welikého knížetstwí Litewského městě slaw. Šebestiana lékarníka měssťana dcera jediná těžké i dlouhé nemoci nemohouc wydr- žeti, již skonáwala, i skončila žiwot. Na což patře Podobný. zarmoucený otec, a newida we swé lekárně lékarstwí na poslední lhůtu, udal se na modlitbu k nejsw. panně Čenstochowské atd. až w okamžení doznal pomoci po- lepsšeného zdrawí dcerky, s kterou dokonale uzdra- wenou tak dalekou odbyl cestu atd.

R. 1540. Slech. Anny Klodinské staroštiny Blon- ské synáček welmi nemocný již newěděl o swětě, ani Podobný. se cítil živým, ale ledwa ho obětowala matka nejsw. panně na Jasnou Horu, téže hodiny pozdrawil se a potom dostawen byl.

R. 1542. Jak dlouho i těžko nemocen a jak rychle i lehko uzdrawen byl z Jasné Hory wyznal to sám těmi slowy: „Já Šebestian Modlenský, nejjas. Zig- „munda krále sládek, přes čtyry leta welkými nemocemi skli- „čen jsa od Boha wssemohoucího, uznal jsem za hříchy moje Podobný. „trest. Již lékaři i wssichni přátelé moji netroufali mi ži- „wota, ale já měl sem welkou naději w pánu Bohu i nejsw. „panně, i přislíbil jsem nawsstíwiti místo její w Čenstochowě,

„jakož za zásluhami i zprostředkowáním té panny, ráčil mne „pán Bůh od smrti, od nemoci i od jiných smutkůw, které „na mne dopustil, wyswoboditi. Za což atd.“

R. 1545. Slech. Jan Hajko Zbirothi w. k. l. w neulečené nemoci stratiw zdrawí, již i život měl postrádati, ale že nejsw. panně Čenstochowské obětowal se s připowězenou tak dalekou z Litwy dráhou, i tak nalezl milost polepsseného tudiž zdrawí, bez wsselikých wydání na léky i lekaře, wráceného. Zač oddaným zawděčil se stříbrným wotum. Podobný.

R. 1548. Slech. Walerian Linowský w dlouhé nemoci již byl zwadnul, a co den neznačně umiral. Ztrápený otec, čeho wydáními na léky a lékaře obdržeti nemohl, to, za jedno wdechnutí i wzywání nejsw. panny Čenstochowské zjednal synowi, že hned pozdrawil se z milosti nejsw. panny i s otcem nawsstiwil místo sw. Podobný.

R. 1577. Slaw. Tomáš Malický měsskan Poznaňský, w dlouhé a těžké nemoci tak se zaležel i zmalátněl, že zdřewěnělý, ani se pohybowati, ani cíti ti životi w sobě nemohl. Oči mu stanuly sloupem, stanula w očích i smrt blízká, kterého dwě panny ossetřujíce, obrátily oči i srdce k nejsw. panně na Jasnou Zoru a obětujíce připowěděly, že samy nawsstiwí místo sw. hned, odtud ku paměti o sobě, síl i zdrawí přicházeti počal i pozdrawil se. Podobný.

R. 1591. Slech. Martina Skorulského dcerka od nahromaděných nemocí padoucí, horečky i jiných sklíčená, skonáwala těžko přes dwa dní. Umiral otec proto, již by rád, kdyby čím rychleji skonala, ale přece wrozenou přemožen láskou, prosil nejsw. pannu raději o život i přislíbil ji na Jasnou Zoru dostawiti, až umírající jak ze záchwatu přissedssi k sobě, jakby znowu ožila i tak z nemoci pozdrawila se. Podobný.

R. 1630. Slaw. Regina Cyrulikowa z Dalessic z těžké nemoci i sil posledních na ni dorážejících již

umírala, i že již umřela kolem stojící myslili: až sslech. Anežka Rudnická toliko mysli i wzdechnutím obětowala ji nejsw. panně Censtochowské; tohož okamžiku ožila i powoli ozdrawěla. Pročež obě dwě stawily se na místo. Podobný.

R. 1631. Wel. Malochowského starosty Stanislawského z smrtelné nemoci uzdraweného seznání na stříbrné desce těmi werssi: Podobný.

Stížen chorobou, padám před tebou, ó matko drahá,
Kdy na mne síly, poslední bily, spolu smrt neblahá
Já s živou wírou, takže obětí, oddal se Tobě,
I přissel sem k sobě.

R. 1634. J. w. Referendáře, potom biskupa Rujawského, konečně prymasa arcibiskupa atd. w nemoci od smrti oswobozeného seznání: Jan Lipský referendář korunní za život od nejsw, panny dané, jí oddané wotum atd. Podobný biskupu.

R. 1634. J. w. Senatora z nemoci na smrk k životu i zdrawí nawráceného seznání na stříbrné desce: „Bohu nejsw. poswěcená tobě ó welká předwěčného „Boha matko! Jediná po Bohu wssemohoucí oswoboditelko, „opatrownice, panno Maria, twůj z dusse poručenec Jan „ze Bnina Opalinský, wojewoda Poznaňský, kterémuž jsi ty „posledního smrti wýroku čekajícímu patronkou přibyla i po„žádané zdrawí nawrátila, na znamení powinných díkůw tu „desku w kostele čenstochowském, od tebe nad wssechny wy„woleném, zawěsil r. od narození páně 1634 i kteréhož ty „ukázala mi jsi se býti matkou.“ Podobný senatorowi.

R. 1639. Slech. Ondřej Děwaltowský okresu Osmianského w Litwě upadl w nemoc, měl lékaře, ale když od nich neměl pomoci žádné, ale pochybowání o životě, a o blízké smrti ujistění. Pán jeho cnostný j. w. Sapěha, kasstelan Wilenský, udal se obětowaw ho, k jedné lékařce podle toho, nejsw. panně Censtochowské, i hned s podiwením oněch lékařůw, uzdraweného obdržel atd. Podobný.

R. 1639. J. m. kněze Kryſſtofa Janického kanownika Kaměnického nemocí těžkého nawſſtiweného, již ne zadlouho w truhlu hotowou wložiti měli; ale obětowaný nejſw. panně Čenſtochowſké od kollegy j. m. kněze Matěje Pařinſkého kanownika; i tak od ſmrti zachowaný, i od nemoci oſwobozený.

Podobný.

R. 1640. J. m. kněze biſkupa Přemyſſlſkého, a potom Krakowſkého z nemoci, i blízké ſmrti wyſwobozeného ſeznání na ſtříbrné deſce: Petr Zubický biſkup Přemyſſlſký, kancléř korunní z těžké nemocí, ſlib plně oddal.

Podobný o biſkupowi.

R. 1641. Šlech. Daniel Laſinſký welmi nemocný do Krakowa na lečení přiwezený, i na různé místa ſw. obětowaný, kdy nedoznal pomoci, ſám horoucím ſrdcem obětowaw ſe do Čenſtochowy, již byl řeč ztratil; ale za půl třetí hodiny jak ze ſnu probuzený i uzdrawený ſám na zejtří o ſwé moci do koſtela ſw. Barbory ſſel. Tenže potom o ſynowci ſwém na ceſtě do prus nemocí ſkličený w Bydgoſczy, bez naděje žiwota, dowěděl ſe, i že by o pohřebě jeho myſlil, i ſám naň přijel, uwědoměný, místo pohřebu pomyſlil mu o žiwotě jeſſtě i zdrawí dobrém, obětuje nejſw. panně Čenſtochowſké, tím důwěrněji, čím již jiſtěji ſám miloſti žiwota i zdrawí zakuſil, až znowu dáno mu znáti, že pozdrawil ſe téže hodiny, w kterou ho obětowal. Co ſám obſſírně ſepſal.

Podobný o dwou.

R. 1641. Šlech. Jana Ančuty manželka Alžběta z domu Mogilnická z Nowohradſkého okreſu na Litwě, welmi nemocná ſkonáwajíc, pro rychlejſſí ſkonání położena na zemi i za umrlou zůſtawena. Zarmoucený manžel wrátil ſe k ní i s pláčem wzdechnul k nejſw. panně na Jaſnou Horu o ochranu, až za dwě hodiny zawolala: „Dejte mi cos jiſti.“ Poſilněna lehkým pokrmem, ſil nabyla i pozdrawila ſe a dowěděwſſí ſe o přípowědi do Čenſtochowy, s milou chutí přijala to i s manželem dráhu tu 146 mil z Litwy odprawila.

Podobný.

R. 1646. Wel. Jan Alfons Lacký staroſta Žmudſký welmi nemocný již ſkonáwal i již mu hromnici rozſwítili. W tak ſmrtelných úzkoſtech dal mu pán Bůh nadſſení ſrdce, i oſwícení rozumu, aby ſe obětowal nejſw. panně do Čenſtochowy; co kdy učinil, přiſſel k ſobě. Podobný.

R. 1647. Wel. Jan Wypilſký práporečník Nurſký, přes dwě leta welmi nemocen i o životě pochybující, že měl zwlášſtní náklonnoſt i pobožnoſt k obrazu nejſw. panny Čenſtochowſké; jak toliko obětował ſe, i přiſlíbil na dráhu tu, od ſmrti i nemoci oſwobozený; který hned we dwě neděle wybral ſe w zimě w tak dalekou do Čenſtochowy dráhu, i wždy ſilnějſſím ſtáwal ſe atd. Podobný o zdrawějſſim na dráze do Čenſtochowy.

R. 1650. Slaw. Kateřina Filinowičowa měſſkanka Krakowſká, w těžké nemoci za neſchopnou k životu od ſamých lékařůw Krakowſkých powažowána, a protož i zůſtawena: ledwa ſe obětowala nejſw. panně Čenſtochowſké; z miloſti její ſw. obdržela život i zdrawí. Podobný.

R. 1651. Weleb. Antonín Ladionta frantiſſkán, několik neděl newſtáwaje z lůžka, zoufaje o živobytí ledwa ſe nejſw. na Jaſnou Horu přiſlíbil, hned zdwižený miloſti powſtal z nemoci ke zdrawí. Podobný.

R. 1652. Wel. Štěpán Zwanický mečník Černěchowſký, s Maryanou z domu Měleſſkowou dceruſſku welmi nemocnou, i w záležitoſti do Piotrkowa od ní odjeti muſeli. A kdy dítě wždy hůře ſe mělo, i již ſkonáwalo, mnich jeden z řádu dominikanůw uklekнuw oddáwal je nejſw. panně Čenſtochowſké, i litanii odříkal: až hned k ſobě přicházeti počalo i pozdrawilo ſe. Podobný.

R. 1665. Šlech. Žofie Mirakowſká w neſneſitelných i ſmrti blízkých boleſtech, oddawſſi ſe nejſw. panně, touženoſtí a více důwěrou jatá umyſlila puſtiti ſe do Čenſtochowy, pro dokonalé zdrawí. A kdy Podobný o zdrawějſſi na ceſtě do Čenſtochowy.

odraditi i zabrániti jí toho nemohli přátelé, wybrala se i stala se čím dále tím silnější na dráze, ačkoliw málo co jedla a pila o tom toliko myslíc, i tím se posilňujíc, co w srdci cítila. I tak 22 mil dráhy odprawiwší, na místě sw. pozdrawila se.

Podobný.

R. 1668. Wel. panna řeholnice Hedwika Prusakowská abatysse Třebnická, dlouho i těžko nemocna jsouc, a přes sest neděl ledwa čím se posilujíc, sotwa že se obětowala nejsw. panně, přislíbujíc tak sama osobně, jako i skrze jiné osoby nawsstiwiti obraz diwotworný w Čenstochowě, hned polepssené zdrawí obdržela, w kterém ačkoliw jesstě oslábla wybrala se na místo sw. i tam dokonale uzdrawila se.

Podobný o slibujici křižem ležeti w Čenstochowě.

R. 1672. Uč. Regina z Beňkowic na slezsku, w nemoci blízké smrti oddávala se nejsw. panně, i přislíbila přes dwě hodiny křížem ležeti w kapli před obrazem nejsw. panny. Na takowou pokoru i umrtwění zachowala ji nejsw. panna od smrti i nemoci.

Umirajiciho dítka i matky od mrtwice čtyrykrátné uzdraweni.

R. 1676. Seznání j. m. kněze Swěčičkého biskupa, potom biskupa Chelmského, o swém w dětinstwí umírání, a tudiž uzdrawení, takže o swé matky w mrtwici po několikráte do zdrawí přiwrácení těmi slowy wlastními: „Panně přeblahoslawené, které swatý obraz na „Jasné Hoře w Čenstochowě welkými celé polsko dotud ubo„hacuje dobrodiními, čím wíce lidé wota swoje s pobožným „srdcem oddáwají. Já níže podepsaný w osobě moji uzna„nou milost do jewných knih podáwám. Z rodičům sslechtic„kých, Jakuba Swěčického i Kateřiny Wasowské atd. r. p. „1621 dne 14 září narodiw se žádné jiné matky nechtěl „sem požiwati pokrmu, toliko wlastní mojí, která když kaž„dého roku w neděli druhou po welké noci zwykla nawsstě„wowati sw. obraz čenstochowský i mnohé s sebou přiwá„dějíc wlastním nákladem živila dlouho se zanássela s my„sslénkami, či pobožnosti, či dětině zadost učiniti měla, když „pokrmu od jiné ženy strachowalo se. Přemohla náboženost „k nejsw. panně i zůstawiwssi syna s tou naději, že w ne-

„přítomnoſti matky wlaſtní, může jiné matky pokrmu požíwati, i tak wybrawſſi ſe pěſſky s druhými na poděkowání „za potomka a s proſbou o wychowání jeho. Wracející ſe „druhého týhodne domů přiběhſſe na proti, dají znáti, že „ſynáček ſkonáwá, nebo již čtrnácte dní bez pokrmů zůſtáwal. Poſtraſſená matka přikwapiwſſi do domu, zapáchají„cího ſyna wezme na ruce a ukleknuwſſi před obrazem nejſ. „panny čenſtochowſké, kterýž wždy doma měli, počne wzýwati nejſw. pannu, až zatím umírající přiſſel k ſobě i po„zdrawil ſe. Znowu tedy nazpět do Čenſtochowy z tak při„wráceným obrátila ſe na poděkowání i oddání ho w ochranu „nejſw. panny atd. a potom tím pilněji co rok nawſſtěwo„wala míſto ſw. atd. Aleť i nábožné ženě té nejſw. panna „welkou učinila miloſt, když po čtyrykráte mrtwici raněnou „žiwotem i zdrawím darowala tak rychle, že po tom dojmě „druhého aneb třetího dne, o půlnoci modlící ſe domácí lidé „nalezali. Tak ſeznáwám já Staniſlaw Hyacint Swěčický, „biſkup Spigacenſký, ſcholaſtik Gněžímſký, děkan Inowroc„lawſký, archidiakon i proboſſt ſw. Jiřího official Warſſaw„ſký atd. Generálný.

R. 1683. Šlech. Kazimír Slawſký s Anežkou manželkou z Sendomírſkého, ſeznali: Jako táž miloſtiwá paní dne 24. dubna w noci z pondělku na úterek ſtraſſidly maſſkar pekelných widomě w očích jejích ukazujícími ſe přes celou noc ſtraſſená tak přeſtraſſena byla, že w těžkou nemoc zdrawí i ſmyſlům ſouzením upadla, až zčernala, i umírati již počala; pročež ledwa den wyſpowídawſſi ſe, i ſwátoſt oltářní přijawſſi již ſmrti čekala. Manžel pobožný, jako wždy utíkal ſe k nejſw. panně Čenſtochowſké miloſti doznáwal, tak i w ten čas, hned proſto udal ſe k obrazu ſw. o ochranu i umírající obětował, až nad očekáwání téhož okamžení přiſſla k ſobě, a w jedné hodině pozdrawila ſe úplně. Podobný u poſtraſſené maſſkarami.

R. 1687. Pro welké zábawy w koſtele Jaſnohorſkém a nebawících ſe ceſtowátelů na místě ſw. jak

obyčejně, nepřiſſlo ani napſati, ani pamatowati jmena i nazwiſka jednoho; doſti že ſpowědník jeho wěc ſamou na ſpowědi ſeznanou pamatowal a potom ſepſal takowou: Uč. ſládek ze Slawkowa od zdwihání břemena tak ſe ſtrhal, až onemocněl i již na ſmrť ſe hotowil zpowědí, přijímáním ſw. i poſledním pomazáním. Kdy tak nad umírajícím hořekují přátelé, žena pobožná domyſlila ſe poſledního jeſſtě ſkuſiti ſpůſobu života i obětowala ho nejſw. panně na Jaſnou Horu doſtawiti, jeſtli že by ožil, až při paměti přece zůſtáwajícímu ukázal ſe muž ſſediwý w oděnı ſkwělém ſſerozelenawém (ſnad ſw. Pawel prwní pouſtewník, řádu i místa toho patriarcha), který k němu řekl ta ſlowa: „Jeſtli chceš býti zdráw wedle prahnutí i proſſení ženy twé, přiſlib i ty dráhu na Jaſnou Horu.“ Co kdy přiſlíbil, přiſſel hned k ſobě, i we dwou dnech pozdrawiw ſe wyplnil, co přiſlíbil.

Podobný i o widění ſwatého zjewně.

R. 1691. Slech. Zachariáš i Anežka Kwětkowſſtí manželé ſeznali podpiſem wlaſtním: jako napřed táž ſſlech. Anežka w těžké nemoci od lékařůw žádné nemohla míti pomoci, i již tak ſama, jak i wſſichni pochybowala o swém životě, až ledwa že ſe obětowala na Jaſnou Horu, hned životem i zdrawím darowána. Těchže dceruſſka Barbora jiného času onemocněwſſi umírala kterou otec wzawſſi na ruce oddáwal nejſw. panně, i obdržel zdrawou.

Podobný o dwou.

R. 1699. Těžko tu ſepſati to, co níže jmenowaný kněz wlaſtní rukou obſſírně opſal i podal do knih. Zatím některá toliko co do wěci ſamé ſlowa ſeznání jeho jſou tato: „Já Wojtěch Karel Mrowčínſký nehodný „farář Uřendowſký atd. písař apoſſtolſký, těžkou nemocí přes „celých dewět měſíců toho roku těžce nawſſtíwený, nejdříwe „do Sendomíře i otcům reformatům na léčení zawezený, „potom do Opatowa, konečně do Lublína u těchže otcům „měl ſem různé lekaře, a neměl ſem žádné pomoci od nich, „owſſem čím dále, tím hůře měl jſem ſe: již ani nejídal ſem

Kněz od ſmrti a ſtraſſidel widěných oſwobozen.

„přes několik dní, ani z lůžka pohybowati jsem se nemohl,
„i w ustawičné horečce, i zimnici palčiwé leže; již sami lé-
„kaři opustili mne, bez naděje žiwota, pro těžké i neulečené
„hoře zdrawí, palčiwou zimnicí i jinými nemocmi sslabeného,
„i již právě zničeného. Ale co nejtěžší; jako před tím za
„zdrawí míwal jsem w modlitbách, i mssech sw. překážky od
„zlých duchůw, tak i pod čas té nemoci mé, i za času zbí-
„ráni myssleneк dobrého, byl jsem několikráte bičowán od
„nich. Mimo to zachwácený w duchu, tak, jak žiw jsem,
„ačkoliw nemocen widěl jsem strassné potwory, nestwůry,
„hady i jiné, které wypowěděti těžko zjewy. Byl sem na
„jakýchsi místech weselých welmi, ozdobných i skwělých, kde
„mně wystříhano těmi slowy: Nikomu nemluw nic, nebo
„jestli ty wesele widíš, půjdeš na jiné místa, na kterých
„w pohybowáních budeš atd. Pod těmi místy, kterých sem
„se obáwal, nic jiného nerozuměl jsem, toliko očistec i peklo,
„jakož widěl jsem dusse we welkém ohni; i táhnut byl jsem
„přes místa temná i sprostá atd. do wypowědění sskaredá a
„wssude ostříhali mne těmi slowy: Nikomu nic nemluw.
„W těch wssech wzýwal jsem myslí i srdcem toliko jmena
„nejsw. panny Marie, neboť pro strach můj, od tlačících mne
„nepřátel dussných, oddechnouti ani slowička o nejsw. panně
„promluwiti nemohl jsem: a toliko obrázek nejsw. panny
„Jasnohorské, který jsem měl na sobě, silně držel jsem i při-
„tiskal jsem k sobě. W takých tedy posledních okamžících za
„času nemoci té, a konečně do posledního skonu, i blízké
„smrti dohánějе, jak wýsse prosili pána Boha, i nejsw. pannu
„čenstochowskou otcowé reformati i pokrewní moji za mne.
„I tak ožil jsem, i z nemoci do zdrawí přissel jsem nad
„očekáwání wssech. Když již za mne jak za umrlého tak
„swětští, jako i klássterní kněži msse sw. sloužili. Tu tedy
„přissel jsem s oddáním cti, chwály i díkůw nejsw. panně,
„kterou w očích i srdci mám i míti chci, pokud žiji atd.
„To zas, co sem napsal, ačkoli ne wssechno, za wěc wíry
„hodnou i prawdiwou wyznáwám atd.“

R. 1699. Kněze klášſterníka ſeznání: „Já bratr „Wawřinec Lochman z kanownikůw prawidelných, „konwentu Měchowſkého, profes, farář Něchanowſký „we welkém polſku let 45 maſící, z těžké nemoci, když
Podobný od ſmrti.] „již ſkonáwal jſem, farníci moji modlili ſe za mne, a „kaplan můj j. W. Michal Dalinſký, práporečník po- „morſký obětowal mně nejſw. panně na Jaſnou Hoře „až ducha ſílami poſledními počal jſem oddýchati, i „přiſſel jſem k ſobě, zdráw zůſtaw.“

R. 1713. Slawný Kryſtian Zawodni, obywatel Krakowſký, přes dewět neděl welmi nemocný již kon- čil žiwot ſwůj i již mu truhlu s oděwem ſmrtelným nahotowili za čaſu. Nepřiſſlo nikomu, ani manželce jeho na myſl, čeho pobožný zpowědník jeſuita domy-
Podobný. ſlil ſe, obětowati ho nejſw. panně na Jaſnou Hoře, což i ſamému umírajícímu říkáwal, aby, ač ne ústy i mluwou již zamknutou to, aſpoň ſrdcem wzdechnul k nejſw. panně. Co jak učinil, nad očekáwání k ſi- lám i zdrawí přiſſel.

Žiwot tento třeba zdrawých, leč co denní zkaženoſti wadám podlehlý což jeſt? Toliko prodloužení ſmrti, jako jej Řehoř ſw. nazýwá. Tok žiwobytí nemocných, umírajících, ſkonáwajících již ſamou w očích ſmrtí rozumějí mluwí i patří. A kdož tak blízké zabrání ſmrti. Těžko je lekami, proſbami, ſtříbra i zlata kuſy od ſebe odwrátiti. Zleď toliko jediná lekařka nebeſká nejſw. panna, které nic není těžko, neb ne- možné! Zleď není těžký k ní přiſtup přes náchylnoſt, wíru ſrdcem i ústy, ani ſama w tom těžká jeſt wždy na zawolání nemocných, umírajících, i pakliby wůle božſká byla, hotowa je uzdrawiti, i uzdrawuje, jako Anſelm ſw. Lib. de Excell. V. M. c. 12 ujiſſkuje: Non est Maria exoratu difficilis, quia procul dubio benignissimus ejus filius illi est, ad concedendum, quidquid velit, promptissimus! tantummodo igitur velit sanitatem nostram, et nequaquam salvi esse non poterimus t. j.: Není Marii těžko uproſiti, poněwadž bez wſſí pochybnoſti nejdobrotiwějſſího ſyna ona má, ke ſwo-

lení wsseho, cožkoliw chce, nejochotnějssího pročež tedy chtělli-by nasse zdrawí, i zdrawí jistě býti můžeme.

Oddíl sedmý.

Umírající násilnou, z nesskastných příhod různých smrtí od posledního boje smrtí chrání paní zástupůw wsselikých nejsw. bohorodička panna Maria.

Na jednoho člowěka ne jedno uderení smrti: ony jsou nejhorssí, které z welikého množstwí nesskastných příhod různých, jak ze zálohy dorážejí na neopatrné; ani to ohlednouti se jim, ani mluwiti co, ba ani (co nejwětssí) promluwiti o usprawedlení dussí, nedowolují časem, pro strach dotírajících sil posledních. Není možná časem míti zpowědlníka, není příležitosti k žalu za hříchy z milosti pána Boha nade wsse míti w srdci pro pomatené smysly, i paměť, leda že nejsw. panna jako paní zástupůw od wsselikých ran smrtí ochrání koho, jako se w některých oddílech již ukázalo i w tom se ukáže.

R. 1551. Uč. Jakub Jamina pojídaje kosti rybi udáwil se, které w chřtáně uwázlé ani dobyti, ani uhlídati nemohli. Tkwěla tak přes několik dní krwí, i hnisem zahnojena, s jakou tam bolesti, i umíráním co den, lehko se domysliti, nejhůře, kdy jídal, posíliti se třeba bylo, a nebylo jak. Ledwa se obětowal nejsw. panně, na Jasnou Horu, usnul i we sně měl ujisstění o zdrawí, které zjewně za pozbytím kosti této do žaludka, obdržel. I tak zdráw pospíssil na místo swaté. Od kosti rybi w hrdle.

R. 1590. I. K. Křický tajemník jeho králowské milosti při powstání raněný w hlawu těžko přes celý týden od rozličných ranhojičůw chráněný nemohl míti pomoci a čím wice ssířila se nemoc; již i jazyk opanowal wřed; pročež i mluwu zamknuw umiral. Přátelé jeho slib za něho učinili na Jasnou Horu wzýwajíce nejsw. pannu až hned pocitil to; i zdrawým býti počal, wylečený lehko. Tenže potom za 13 let Od rány na smrt.

zlámal nohu, w které zapálená rána i ſamé lékaře poſtraſſila o žiwotě jeho, ale že wděčen dáwné pomoci nejſw. panny, domyſlil ſe i w ten čas o pomoc z Jaſné Hory proſiti i uproſil pozdrawiw ſe.

R. 1596. Na weſelky i hoſtiny ſmrt neproſſená ſama ſe zaproſſuje; ale nejſw. panna, pokud proſſená, ačkoli nerychlo, onu jako nepřelkyni potlačuje. Slech. Sebeſtiana Poniatowſkého ſluha na ſwatbě, w hádce od prudkých do zbraní zákeřníkůw ſſawlí přes boky na wýložky proboden byl, až ſwatebčanům konec weſelky a tomu žiwot na wlásku. Dotknula ta rána ſrdce panſkého, který bez naděje zůſtaweného od ranhojičůw ſluhu obětowal nejſw. panně na Jaſnou Horu, i s ním ſe doſtawiti přiſlíbil, jeſtli že by ožil. Bůh to ſám wí, jak probodoné ony wnitřnoſti ſamy ſe ſpojily a rána toliko po wrchu zůſtala, která lehko byla zahojena, i umírající zdráw doſtawen.

Od prohnání ſſawli na ſwatbě.

Roku, ſtarodáwný od dwou ſet let Roſpřa nepiſſe, kterého člowěk jiſtý ze zoufalſtwí umyſlil oběſiti ſe i již přiſſed na míſto k tomu, chtěl prowaz kolo krku hoditi a ſám ſe zardouſiti: ale z nadſſení ſrdce wſpoměl ſobě na míſto ſw. nejſw. panny Čenſtochowſké, i wzdechnul těžko oddáwaje ſe jí w ochranu, až hned myſl ona od něho odſtoupila; i tak od dwojaké ſmrti duſſe i těla diwotworně oſwobozený.

Od oběſſeni ſe.

Roku, tenže Roſpřa nepiſſe, kterého žena po koutě welmi nemocná, a w jizbě ſama zůſtawená widěla čtyry ďáble w poſtawě čtyr mouřeninůw, chtících ji uduſiti i uchwátiti, ale jak wolati i obětowati ſe nejſ. panně Čenſtochowſké počala, tak hned propadli ſe atd.

Od ďáblůw oſwobozena.

R. 1597. Práce we ſwátek, není to práce s nabytým zyſkem ale práce s utraceným žiwobytím. Doznal nebezpečenſtwí toho ſládek Wratiſlawſký Wawřinec, který z námluwy hloupé wládoženy, wařil piwo we ſwátek očiſſtění aneb hromičné nejſw. panny i ſám ho též w kotle piwowárſkém upíjeti muſel,

w který za patrným trestem božským wpad, sám se prawě opálil z kůže. A že přecež památkou i milosti nejsw. panny plápolal wdechnul ku obrazu jejímu na Jasnou Horu, přislibuje se i tak zdálo se mu, jakby w letní wodě se opláchnul, z které rychle wyssed w nowonarostlé kůži zdráw. Onen to oheň lásky wnitřní, jako wzácnějssí; i znamenitějssí přemohl tam ten sprostý, a do uctění swátkůw napotom zapálil tak toho, jako i druhé atd.

Sládek od smrti w kotle piwowárském za času waření piwa we swátek.

R. 1598. Slaw. Matěje i Zofie Lowických manželů synáček neostražitě namanul se na wýstřel z ručnice, i kulí prosto w hrdlo postřelený na smrt blízkou, jako ranhojiči již usoudili. Skormocení rodiče zraněné žalem srdce i opusstěné od lidské pomoci ruce sepali k nejsw. panně wolajíce i obětujíce se s synáčkem na Jasnou Horu, jestli že by ožil; až najednou wrácenym zpět oddechem i silou posilněný, mluwiti i jísti začal a na ránu opatřený i w krátce wyléčený.

Od rány w hrdlo.

R. 1607. O podobné ráně w jazyk seznání wlastní: „Já Florián Chociwský oznamuji to písmem mým: „že když sem byl u welikém nebezpečenstwí žiwota od rány „z ručnice několika broky w jazyk, udal jsem se s wzdechnu„tím k nejsw. panně, přislíbil jsem nawssttiwiti místo sw. „w Čenstochowě. Za milosti božskou, i zásluhami nejsw. „panny, ani mně to mluwu neporussilo, ani zdrawí neussko„dilo, i bol hned umírněný pocítil jsem. Nad to, míwal „jsem welké bolení u nohou w prstech welkých na spůsob „dny (podagry) i to mi hned ustalo".

Od střely broky w jazyk.

R. 1607. Slech. Adam Močarský we Lwowě zradou nepřátel ze zálohy wypadlých posekaný na smrt, zápasil s posledními silami, a kdy mu krew již ussla, ustal i on w silách. Že přece při paměti byl, wzdechnul k nejsw. panně Censtochowské, i tak hned občerstwený, i w krátce uzdrawený.

Od posekání zradow.

R. 1615. Slaw. Stanis. Fortuna měssťan Kaliský, postřelený několika kulemi w hubu i hrdlo zam-

knul mluwu konče i žiwot; kterého dussi kdy kněži na onen tam swět chystali jak mohli, on při paměti jsa myšlí i srdcem obrátil se na Jasnou Horu k nejsw. panně, až lehko kassle, wykasslal onu kuli uwázlou, i teprwé opatrowaný pozdrawil se náležitě bez škody žiwota i mluwy.

Od střely w hrdlo.

R. 1623. Slawný Marcian Lessinowský w Sadku městě powadiw se s šlech. Chwalibohem, i sám napřed raněný w šíji až do chřtánu, w obraně žiwota wlastního, zabil ho, i chráně se pomsty přátel zabitého, utekl na radnici, ale právě tam jak w ohni zadržený, kdy widí zewssad nebezpečenstwí žiwota i rány i trestu, wzdechnul k nejsw. panně na Jasnou Horu o pomoc s přislíbenou dráhou atd. až i za newinného, pokud w obraně žiwota odsouzen byl i jako již dosti maje, pusstěný, a potom z rány oné w šíji wyléčený.

Od rány i trestu smrti.

R. 1626. Slech. Jawel Michaelides dwořanín wel. Bedřicha Opersstorfa hraběte i pána na Zlahowě w dolním slezsku, powadiw se s towaryssem u stolu, i nožem od něho pichnutý w bok již s krwí i dussi měl wypustiti ze sebe, — pokud od samých ranhojičůw opusstěn byl, lepším zas lékařem pán jeho cnostný stal se, kdy podnes myšl i srdce do modlitby k nejsw. panně Čenstochowské přiložil se do diwotworného uleční wnitřnosti jeho, Bůh to sám wí, jako spojených napřed a potom wyhojené rány po wrchu. Proč ež přislíbenou dráhu atd.

Od pichnuti w bok nožem.

R. 1627. W Běrkowě blízko Krakowa Petr Bierkowič dnes nůž koupil, dnes též opiw se diwoce něco sobě w krčmě počínaje, nechtěje ale postarému ne bez winny ním si prohnal mezi žebra hluboko na čtwrť. Z bolu i krwewylití wystřízliwěl; tehdy ale střízliwost takowá byla hodna trestu smrti, dobře, že ho hned nepotkala. Omdlewajícího když k sobě přiwedli, opatrowali, jak mohli, a prohlídnuw promluwiti jednak nemohl, toliko co w srdci i myšli měl, to

Od probodnuti se nožem

na tabulce jakés napsati toužil, rozkazuje, aby mu ji podali i napsal křídou ta slowa: Obětuji se nejsw. panně Čenstochowské, aby mne zdrawí nawrátila. Oč i domácí prosil, skládaje ruce, aby se zaň modlili. Ležel tak přes noc při paměti jsa, teprwé nazejří promluwil, i mluwil dále posilněný na silách a potom na tak smrtelný spůsob wylečený i uzdrawený.

R. 1628. Slech. Zuzanna Dialuská z Podolí w žertech i obratech trefných ssermujíc nožíčkem w rukou nezpozorowala uderení smrtelného nožíkem tím na žiwot wlastní, kterému se neostražitně wystawila, i skoro hrdlo prořízla. Nebylo možná krew zadrženi, nebo se i ústy prýsstila, a což teprwé léčiti rány skryté, i w tak zlém místě; pročež se již chystala na smrt. Ale že udali se s ní i oddali w ochranu nejsw. panny na Jasnou Horu s přislíbenou dráhou, i tak zachowána od smrti i lehko opatřená přissla ke zdrawí za dwě neděle. Od smrtelné rány nožem w hrdlo ze žertu.

R. 1629. Malá wěc sspendlík ale za jak welký nástroj smrti se stáwá! že w nedostatku sil i spůsobůw lidských, až k Bohu i nejsw. panně wolati o ochranu potřeba. Kněz Dominik Jurkowský, děkan Zátorský, farář w Polance, stroje hrob Páně w welký pátek, držel sspendlík w ustou, který neopatrně polknuw, jak by též smrt polknul, tak s uwázlým w hrdle hmoždil se přes čtyry neděle, a co den prawě umíral. Pracowali různí ranhojiči chtíce jej dobýti, ale uwázlý hluboko, a w krwi usazený ani uhlídati nemohli, konečně ho opustili. Již ani jísti, ani píti, ani spáti nemohl pro bolesti i naplněné hnisem hrdlo uwnitř i zewnitř opuchlé. Již tedy chystal se na smrt i záwet učinil a od samého pána Boha i nejsw. panny ochrany očekáwal; pročež přislíbil nawsstíwiti obraz nejsw. panny na Jasné Hoře, aby o něm radila, i žitím i zdrawím jesstě darowati ráčila. Stalo se zatím, že slinu políkaje i utržený sspendlík polknul do wnitřku; pocítil Kněz od polknutého sspendlíka.

ulewení w hrdle, ale we wnitřnoſtech wěděl dobře a nebezpečenſtwí žiwota od zbraně w ſobě. Znowu tedy k nejſw. panně opakuje ſliby i wolání ſwoje, doznal obrany, že i od ſmrti, i od ſſpendlíku zbawený zůſtal a potom ſtawil ſe na míſto ſw.

R. 1637. W náružiwé pijačce oheň z kořalky zajatý již byl rozpálil peklo pro ni, toliko že wyzwaná nejſw. panna miloſtí ſwou ke wſſem hříſſným uhaſila to wſſechno. Stalo ſe to w Moſſtiſkách za Lowem, kde žena uč. Walentina cechmiſtra ſſewcowſkého opila ſe kořawkou u židůw, w den pátkowý, a přiſſedſſi ledwa do domu, tu počala ſſílenou hubou dotírati na muže, co toliko ſlina z kořalky přineſla jí do úſt, to wſſechno wytlachala; muž jako moudrý ſneſl to, i porozuměl nerozumné, až wyſſumí i k ſobě přijde. Nepřiſſlo k tomu nebo kořalka jak ji porazila na zemi, tak hned zňala ſe w ní, i ohněm brunatným plápolajíc, ničím uhaſiti ſe nedala. Polekaný muž o zdrawí a jeſſtě wíce o wyſwobození duſſe, upadl na modlitbu wzýwaję nejſw. pannu ku pomoci, i přiſlibuje dráhu do Cenſtochowy atd. až plamen teprwé dobrowolně uſtal, zhaſl, a ta necítíc poſſkození wnitřnoſtí od ohně, ſnad znowu diwotworně naroſtlých, powſtala, i zdráwa zůſtala. Žač atd.

Pijačka od zapálené we wnitřnoſtech kořalky.

R. 1640. Slech. Lukáš Žebřický w ſamo témě hlawy až do mozku raněný ležel bez naděje žiwota, kterého ranhojiči přes dewět dní zachraňujíce, a darmo, a konečně ho opuſtili. Potom mrtwicí raněný čekal ſmrti a již ſe chyſtal na ſmrt, pokud při paměti byl. W tak ſmrtelných chwílích do nekonečného miloſrdenſtwí božſkého i nejſw. panny ſkoro ſe udal, s přiſlíbenou dráhou do Cenſtochowy, hned živějſſím ſtal ſe i wlády nabyl bez znamení úrazu od mrtwice a zatím opatřený od rány w hlawě, rychle i lehko ſe wyhojil s podiwením i ſamých ranhojičůw.

Od rány i mrtwice.

R. 1640. Slech. Sempkowſký ſtaroſta Pobědinſký

w sváře kordem skrze na skrze prohnaný, že wnitřnosti, i stráwa z nich s ubíhající krwí dobýwaly se z něho; již w něm sil i dechu do mluwení, a zatím i naděje života nebylo. Že přecež při paměti jsa myslí i srdcem wzdechnul byl k nejsw. panně obětuje se na Jasnou Horu, wyslyssený, posilněný počal hned mluwiti, i přicházeti k sobě, a na wnitřnosti ony diwotworně spojené ulečený, potom i na powrchní ránu lehko wyhojený atd. Od probodnuti kordem.

R. 1645. O polknutém sspendlíku, i o uwázlém w hrdle dcerky sslecht. Zalejských, a diwotworně wywrženém za ukázaním se nejsw. panny, již se wssechno oddalo w části druhé w oddíle prwním, zde se toliko opakuje pro stejnou látku.

R. 1645. Slech. Mikuláš Něborowský, synáček Žofije Něborowské z Radossic, sšed na horu s nožem, spadl i nožem se tak poranil, že sotwa wykládání nože widěti bylo. Sly wnitřnosti z něho ranou w pádě onom rozssířenou; a ačkoli sluha přikwapiw, i nůž wyrwaw wytáhnul naspět, ne welká pomoc bez dalssí pomoci života od ranhojičůw opusstěného pro probodnuté wnitřnosti. Zarmoucená matka k jediné lekařce nejsw. panně wolala o pomoc, přislibujíc předstawiti synáčka na místě sw. jestli že by ožil; tak že omdlelý i poloumrlý přicházeti k sobě počal, na poraněné wnitřnosti diwotworně zlečený i na probodnutí wyhojený. Od probodnuti nožem.

R. 1664. Šlech. Alekšandra Indyckého plukownika královského synáček Mikuláš pojídaje u stolu kost rybí polknul i hned jak uwázla w hrdle, dáwiti, i dusiti se počal. Nemohlo se tomu pomoci, až ku pomoci nejsw. panny utekl se otec, s připowězenou do Čenstochowy dráhou, teprw kost ona z hrdla i úst lehko kasslícího wypadla a tak oswobozen od smrti. Od kosti rybi w hrdle.

R. 1667. Slech. panna Dorota Mysskowská z Sěwerského sšijíc ssátek, držela w ustou jehelku i za-

myſliwſſi ſe, neopatrně polknula ji. Sklouzla jehelka do wnitř potahujíc za ſebou nebezpečenſtwí ſmrtí, s ukrutným přes tři dní zápaſením. Na tak welký boj ſmrti s tak malou jehelkou nebylo pomoci, toliko s nebe. Boleſt tedy cítící matka udála ſe k nejſw. panně, ſlibujíc dcerku doſtawiti před obraz diwotworný Jaſnohorſký atd. až zbolená i na polo umrlá dceruſſka ucitiwſſi pichání a tlačení w boku prawém, patřila co to takowého? i nalezla jehelku onu na wrch wycházející, kterou wyjawſſi s radoſtí ukázala matce. Odtud tedy ani bolu, ani ſſkody žádné na zdrawí i wnitřnoſtech necítila. Za který diw atd.

Od jehelky polknuté.

R. 1668. Uč. Petra Rozdalſkého kowáře we Wartě, ſynáček Jan pětiletý, zdwihna podkowák malý wložil do úſtou, i jako hloupé děcko obraceje jej w hubě neopatrně polknul. Pocitiw, že zle, přiběhl s pláčem k matce ukazuje, že mu hřebík wpadl do žaloudku, a matka zrowna do prostého lekařſtwí, piwa s olejem tluſto dala ſe mu napiti, aby ho proniklo; nepomohlo to nic twrdému železu, oſtrým koncem ſe opirajícímu, i wnitřnoſti dirawějícímu: až jak mile nejſw. pannu Čenſtochowſkou wzywati počala, nepřeſtala dopokud teprwé nazejtří hřebík on ze žaludka nepřeběhl, až též i ſynáček nic necitě ozdrawěl. Předſtawený s oddanou deſkou ſtříbrnou.

Od hřebíka polknutého.

R. 1687. Uč. Kaſſpar Wlček ſládek z welké Polſké, waře piwo ſmeknul ſe i wpadl do kotle waru, čeho nikdo nezpozorowal, nebo též nikdo nebyl při tom. Diwotworné nadſſení ſrdce! nikdy před tím nebyl w Čenſtochowě, toliko ſlyſſel o diwotworném obraze nejſw. panny tamže, a w ten čas přiſſed mu na myſl, udati ſe i ſlíbiti dráhu k nejſw. panně. Co kdy ſlíbil w ſrdci, předcházela ho nejſw. panna miloſti; že z oblezlé kůže w kotli zůſtalé a na nowo naroſtlou oblečen wyſſed zdráw o ſwé moci. Za co tím rychleji pospíſſil na míſto ſw. atd.

Od ſmrti w kotli waru.

R. 1698. Když někteří w. pánowé Litewšští za času nepokojůw domácích tamže co wyslanci od říše weškeré wel. knížetstwí litewského jeli k nejjas. králi Augustowi o zjednání pokoje, na samé hranici polské padli na houf kteří náhle ze zálohy na ně wypadše stříleli. Jedni ze šlechty obrannou rukou ušli, ale wel. Leona Ogińského podstolího pěti kulemi postřelili, a od něho jako neživého w krwi odešli. Wolal k nejšw. panně, Čenstochowské o pomoc. Zawezený za tím do poblízké wsi potom do Waršawy, tam u šw. Ducha w klášteře nassem leže wyležel se od smrti i z ran wylečený za pomocí wzývané lékařky nejšw. panny. Wybral se potom do Čenstochowy: kde za obdržené milosti života i zdrawí poděkowaw se nejš. panně s uspokojením srdce jak po prwnikráte jsoucí, nawrátil se nazpět i řekl k předstawenému klášteru nasseho Waršawského tato slowa: „Otče můj, již sem „widěl rozmanité obrazy nejšw. panny po různých městech, „městečkách, i wších i uwažowal jsem hodící se nejšw. pannu „k nim w osobě, to senatorské, to šlechtické to i powšechné: „ale když sem po prwé do Čenstochowy na Jasnou Zoru „přišel, uzřew pewnost, wojsko, stráže, hlídky okolo, basiliku „hlawního kostela i kaple, oltář ebenowý deskami okrytý i w „něm jak u welebnosti sám obraz spanilý nejšw. panny, tu- „díž příslušnou klášterníkům, jako strážníkům, takže ustawičné „shromáždění pánůw i wšedních lidí náwštěwu oddáwajících, „přiznati musím, že to tam prawdiwě královna koruny „polské nejjasnějšší.“ Od smrti postřelenim kulemi.

R. 1700. Seznání níže psaných i rukou wlastních podepsaných těmi slowy: „My níže podepsaní, na wětší „chwálu božskou, i nejšw. panny matky Ježíssowy wyslawení „wyznáwáme: Jako dcerka nasse Terezie Konstancia r. p. „1699 dne 16. dubna, w pondělí welikonoční držíc w ustou „špendlík, neopatrně polknula jej, který přes tři hodiny právě „uwázl jí w hrdle. Tak zcela náději o jejím životě pu- „stiwše, my i s ní majíce důwěru w orodowání nejšw. Od špendlíka w hrdle.

„matky božské, obětowali jsme ji na Jasnou Horu Čenstochowskou před obrazem téhož místa w domě nassem. Po„diwná i zázračná wěc! že sspendlík hned sessel do žaloudka, „a dcerka tak uwolněná žádného bolu, ani necítila, ani nyní „necítí. Zač tu dostawená díky činí i s námi. R. atd. „Kazimír Michal na Záhoří Záhorský. Barbora z Bořikowy „Záhorská. Michal Zahorský jako bratr rozený, jsoucí při tom."

R. 1702. Šlech. pán jeden z německých panstwí (kterého jméno neudáno snad z úmyslu i ohledu) w hněwě cholerou pomatený, i prawě smyslům mocen nejsa probodl ženu skrze na skrze, že mrtwá upadla. W strachu i bolech bědíc se uboha, wspomèla sobě na obraz diwotworný nejsw. panny w Čenstochowě i wdechnuwssi o žiwot, slíbilaho nawsstiw iti; muž takže z hněwu se ukonejssiw wida, že zle učinil, žel mu toho srdečně bylo i prosil nejsw. pannu za ženu i připowěděl takže i s ní dostawiti se. W krátce tedy za obyčejným opatrowáním ran po wrchu, i neobyčejným ulečením wnitřností probodených, ozdrawěla. Nawsstěwujíce místo sw. oddali desku stříbrnou wyrážející žiwot s utkwěným kordem.

Od probodnuti kordem ženy.

R. 1720. Šlech. Tomáš Bialecký w. Inowraclawského na besedě sousedské rozweseliw se nad míru, wyjel koňmo domů za času silného mrazu; tu nehodou s koně spadna zůstal wenku na cestě w noci, rozmrzlý od pití a od mrazu přemrzlý. Přissed k sobě jak mohl, tak se wlekl na čtyrech a čtwrt míle domů. Tamto pochybuje o swém žiwobytí pro neulečené odpadajícího těla částky i upilowání prstům na obou dwou rukou za wzýwáním nejsw. panny z Jasné Hory uležel se od smrti i zdráw nawsstiwil místo sw.

Od ozábnuti odpadajiciho těla a smrti.

R. 1720. Příklad ten w blízko přísstím oddíle opusstěný tu se místiti musí, jako sslech. Jadwiky Zhlinské w. Inowraclawského synáček Petr w čtwrtém roku upadl w nemoc přes pět neděl i již skonáwal. Matka skormoucená ledwa ho nejsw. panně do

Čenstochowy obětowala mluwíc ta slowa: „Nejsw. „panno Čenstochowská, je-li to wůle syna twého nej- Dítěte umi-
„swětějšího, aby to dítě ožilo, prosím tě přes orodo- rajícího
„wání twoje učiň s ním milosrdenství.“ Tuť synáček jak jiný stal se, jísti i píti chtělo mu se a nazejtří chodil o své moci. Předstawený s matkou atd. uzdraweni.

W žiwotě na tom swětě, jak w zrádné slepotě, žáden neuhodne, co naň připadne, kdož by se nadál při swatebních slawnostech i přátelských hostinách wetřelce, žiwot komu wydírajícího. Kdoby řekl o malé wěci, že to weliký nástroj smrti? a přece či to w žertech, či též w potřebách hodí se na žiwot lidský. Dosti mizerný jest žiwot sám sebou, který buď wětřík aneb pára powětrná zwíwá, což za diw, že co jiného w očích dokazuje toto. Již jsme my oklamáni, i sami sebe dříwe oklameme, kdy tomu žiwotu wěříme nad míru. O by je powěřili dobrotě božské i nejsw. panny, která jako radila o jedněch, tak i o druhých poradí: „Matka milosr-
„denství jest (ujišťuje Zíer. sw.) která nemůže necítiti bo-
„lesti nad nouzemi nassimi, i nikoho tak netrápily tresty
„wlastní, jako Marii cizí.“

Čá st pá tá.

Podiwné tak w nahromaděných zároweň, i newědomých, jako též jiných jednotliwých nemocech, wředech, málomocenstwí, krwotoku, zimnicích, čtyrdennich zimnicích, horečkách nerwowých, třesawkách řeřawých, hlawy i srdce bolení, uplawicich, nestwůrách těla, i w značných ztrátách, nawráceni zdrawí i ztráty, za nalezenou milosti u obrázku Čenstochowského nejsw. boharodičky panny Marie.

Ačkoli wědomo wssem o newidomých i zároweň shromážděných, zhola wssech nemocech atd. že ty z wrozeného uspořádání, i dopusstění božského za hříchy pocházejí, přecež bywají za času některé tak newidomé i neuznané že ani z wrozené příčiny ani z případnosti hříchůw nepocházejí, že by moc božská i nejsw. panny w diwotworném uzdrawení jejich objewená i objasněna byla; některé zas, že za hříchy potrestáním božským není diw! ale i ty odpuzuje i odmítá prossená nejsw. panna, jako se ukáže.

Oddil prwni.

Nahromaděné zároweň, jak i spiklé proti jednomu člowěku wássně, soužení atd. rozhání i ničí wědoma o nedostatečných silách lidských podle toho nejsw. bohorodička panna Maria.

Dobře žalmista páně napsal: „Rozmnožily se nemoci jejich až potom kwapili se, to jest ku pánu Bohu swému. To w jedněch ochotných, ale o druhých, kdo by nechtěl ku pánu, a jako kůň i mezek prchal od něho, mluwí tenže, i ku pánu wolá na takowé: Uzdou a udidlem stiskni poličky jejich. Jsou to choroby, nemoce, utiskowání různá i zároweň nahromaděné k tomu, aby se i w necitných hříssích i citliwých nemocech k pánu Bohu i nejsw. panně měli, tím samým přinucení.

Matka od několika nemoci se synem oswobozena.

R. 1571. Slaw. Dorota Zygmundowa měssťanka Kažmirská s několika zároweň nemocmi zápasíc, tím wíce upadáwala na silách, a ledwě spočawssi sobě, znowa se bědila s nimi, a tím slabssí, čím wíce nowých swědoma toužila po zdrawí; bylo toho přes celých 24 neděl. Synáček její takže Martin napřed celý nemocí skličený, potom w nohy otokem nawssťiweny, pro boly i wředy i z wystouplé na wrch nemoci, nechodil přes pět neděl. Dosti bolesti pocítila matka a jesště patříc na soužení synáčkowo, cítila wíce bolůw, že ledwa živou se cítila; leč že se do-

myslila jediné pomoci udati se s tím wssím k nejsw. panně obětujíc se i s synáčkem na Jasnou Horu, rychle zatím obdržela zdrawí, tak od nemocí oněch, jako i od posmíwání se zle posuzujících lidí, místo potěchy, to utrpení k utrpení přidajících, oswobozené. Co swědectwím i werssem polským seznáno.

R. 1606. Uč. Dorota z Lipina na různé zároweň nemoci různého spůsobu hledala leč i odpočínku od nich naléstí nemohla; nebo ani choditi, ani seděti ba ani ležeti nemohla; již i žiwot ji omrzel pro ustawičné trápení i w nich skormoucenost. W pomatené různými i teskными myslemi hlawě, majíc přecež památku nejsw. panny diwy slynoucí w Čenstochowě, hned i w srdci důwěry nabyla i obětowala se se zaslíbenou dráhou, až předstižená milostí, doznala pomoci w nemocech oněch tedy rozehnaných pozdrawiwssi se welebila lékařku swoji. Podobný.

R. 1608. Zlý den jeden, zlá i hodina jedna s nejedním poděssením zdrawí a kdy jesstě síla jejich se spojí na jednoho člowěka, potýkati s nimi se může, ale přemoci jich nemůže, leda osobní pomocí s nebes. Jako sslech. Malcher Krasowický přes celé tři leta zkussený člowěk toho, do kterého jak se z počátku jedna nemoc dala, tak i druhé potom se rozmnožily, že pro ustawičné trápení ani seděti, ani ležeti nemohl: již w něm netoliko wlády sil, ale jakoby krwi nestáwalo, tepla nebylo, až ho u ohně we dne i w noci zahřiwati, rozhřiwati muselí. Nestáwalo i lekařům lekařstwí toliko podle toho, ale i w hlawě rozumu na to: dobře že žil jesstě i pamatowal o sobě. Ale na to wssechno připoměl sobě pozdě diwotworný obraz nejsw. panny w Čenstochowě, i skoro we strachu tom utekl se do sprostředkowání milosrdenstwí božího, s přislíbenou dráhou na místo sw. až nemoci ony wysilíwsse se ustaly, a on tepleti, zdrawěti počal i pozdrawil se na cestu přislíbenou i odbytou. Podobný.

R. 1608. Jaſ. wel. Kaſſtelana hromadou nemocí upadlého na zdrawí, a miloſti nejſw. panny prawdiwě oſwíceného z Jaſné Hory ſeznání wlaſtní na deſce ſtříbrné: „Bohorodičce panně, nebeſké i andělſké, královně „Marii, žiwota mého patronce. Když jſem času nedáwno „minulého, mnohými těžkými i různými nemocmi byl ſkor- „moucen, i právě zachwácen, a ſám ſe obětowal ſem, i moje „manželka Žofie kněžna na Zástawí i Oſtrohu obětowala Podobný. „mne nejſw. panně nad domýſlení rozumu lidſkého diwo- „tworné wyſwoboditelce. Jan hrabě z Oſtrohu, kaſſtelan po- „znaňſký, malborſký, garwolinſký ſtaroſta ſliby plně na tom „místě oddáwám díky a oſtatek žiwota i ſmrti mé hodinu „ſwěřenec patroncě té odporučují.“

R. 1622. Čím wětſſí domy, tím wětſſí tam ſtrach kupicích ſe nemocí na zdrawí, i žiwot páně, leda že nejſw. panna jako paní zástupůw wſſelikých ochrání, wzywajíci ji na pomoc. J. w. Jan Podolſký, kaſſtelan raciaſký, čechanowſký, dobřinſký ſtaroſta, z jedné Podobný. nemoci rozmnoženými koliká jinými, a z nich utrapením ſewřený, ani pomoci od lékařůw, ani potěchy od přátel nemohl míti: až ledwa ſe udal k diwotwornému obrazu nejſw. panny s přiſlíbenou dráhou na Jaſnou Horu, tedy ty choroby wyſílíwſſe ſe uſtály, a on zdráw s díky i oddanou deſkou ſtříbrnou doſtawil ſe atd.

R. 1623. Slaw. Staniſlaw Gwazdaník měſſkan přeworſký, od několika neſneſitelných nemocí jak kleſl celý, tak ležel, jak dřewo, ani ſe pohybowati nemohl, ani wlády nemaje w rukou, ani w nohou, ba ani pokrmu zažít nemohl; konečně i rozumu pozbýwal a Podobný i o rozum w hlawě. co nejwětſſí, netoliko w lékařeni, a zásobowání potřebami, ale též i w pomyſſlení i powaze duſſe byl těžký, a bylo toho přes půl roka. Obětowaný i přiſlíbený před diwotworný obraz nejſw. panny w Čenſtochowě, zwolna přiſſed k ſobě i do prwního zdrawí. Za což ſtawiw ſe prwníkráte na místo ſw. tajil toho dobrodiní, a potom wrtochy maje že mu ſſlo o dalſſí miloſti, úmyſlně znowu přiſſel i to ſeznal.

R. 1624. Šlech. Jiří Wlček z Dembinska, roznemoh se na slezinu, potom na pichání, konečně boly po celém těle rozssířenými pokořený roznemohl se přes 16 neděl, bez ulehčení i odpočinku od nich, pročež naděje o zdrawí se wzdaw, pomyslil o wyswobození dusse přihotowením se na smrt. W tak pobožném zamysslení wzýwal nejsw. pannu, jestli že wůle božská, zachowati ho jesstě na tom swětě i přislíbil nawsstíwiti obraz její diwotworný w Čenstochowě, až jak by rukou odňal, minulo ho wssechno; on zatím powstaw zdráw, pospíssil na slíbenou dráhu. Od nemoci na slezinu, pichani i jiných.

R. 1624. Šlech. Ondřej Přežminský z země Nurské raněný w hlawu až do mozku, ale místo polepssení, padoucí nemoc přistoupiwssi, házela ním několikráte za den, přes tři neděle. Tu již na nowou, a tak těžkou nemoc pro zatřesení mozku nebylo ranhojičům rozumu w hlawě, co s tím činiti, i co prwé lečiti? Spustili za tím ruce, samému poručiwsse ho Bohu. Přátelé domácí do zázraku s nebes udali se, i nejsw. panně na Jasnou Horu obětujíce ho, přislíbili se stawiti s ním, kdyby ožil, o co i sám wzdechnuw jak jiný stal se spokojný pamětný i od nemoci oné uwolněný, a za opatrowáním rány nad mozkem diwotworně zacelené tedyž potom w krátce i od powrchní wyhojený. Za co atd. Od rány w hlawě i od padouci nemoci.

R. 1627. Sl. Kateřina Křečkowská z Piotrkowa, přes celý rok stonajíc, části z tak dlouhého ležení, části z uteskněni i mrzutosti z toho nowými wždy trápeními dojímána, co den prawě umirala, i již ústa přes týden zamknula. Wyzwaný na připrawu kněz s nejswětějssí swátostí wida neschopnou ke zpowědi sw. prosil pána Boha, aby do wnitřního rozjímání i jakého koliwěk wyznání hříchů, a raději kdyby ke zdrawí přissla, obětowal jí tedy nejsw. panně na Jasnou Horu. Od různých dolehliwosti na smrt.

R. 1364. Šlech. Žofie Zamojská náwalem něko-

lika nemocí otočená, netoliko z nich wybřednouti nemohla, ale i nad to padouc nemocí pohromená bez wlády ſíl, i bez mluwy jazyka ležela tak přes tři neděle. A ačkoliw bolesti plná i necitelna na těle, na úmyſle jednak zdráwa z nadſſení ſrdce pěkné chytila ſe rady: kdy uzřewſſi obrázek nejſw. panny Čenſtochowſké na ſtěně, kázala jej podati ſobě, i jak mohla chytiwſſi tulila k ſobě myſlí i tužbami dlouho rozmlouwajíc o žádoucím zdrawí i přiſlíbené dráze na míſto ſw. Diwná wěc! jeſſtě nepuſtila od ſebe obrázku, a již doznala pomoci z něho, nebo i mluwiti i zdrawěti počala a powſtawſſi zdráwa bez wſſelikého znamení nemocí oněch, w krátce pospíſſila na míſto ſw.

Od různých nemocí i mrtwice zdrawí z obrázku čenſtochowſkého.

R. 1638. J. w. wojewody Pomorſkého w přítomnoſti manželky jeho ſeznání, rukama wlaſtníma podepſané: „Na památku dobrodiní welkého a ku wětſſí „chwále a cti nejſw. panny w koſtele Čenſtochowſkém pod „ſwědomím ſeznáwám: že w roku minulém 1637 po ſſtaſt„ném porodě manželky mé, kdy různé nemoci na zdrawí na„ſtoupily, a horečka přes několik záchwatůw mocných, w „oſtatním záchwatě zimnice, která nebýwala zuřiwá, připadla „tak, že též oné ſamé, i wſſem přítomným o dalſſím žiwotě „naději tratiti přiſſlo. W tomto žale i utrápení udal ſem „ſe k nejſw. panně, přiſlíbuje manželku moji na míſto ſw. „ſtawiti jak nejrychleji za nawrácením jejího zdrawí. Ledwa „to wyřekl jſem ta ſlowa, až hned w témže okamžiku zim„nice uſtáwati značně počala, i horečka takže uſtajíc, konec „wſſem nebezpečenſtwím učinila. To diwotworné jeſt na„wrácení manželky mé ſkrze přímluwu nejſw. panny. O čemž „při oddání winných díkůw, i ſlibu na to míſto ſw. dobro„činnoſtí nejſw. panny wždycky ſlawné dáwám to ſwědectwí „rukama naſſima ſpané dne 11. máje r. 1638. Pawel Dia„lynſký, wojewoda Pomorſký w. r. Jadwiga z Čarnkowa „Dialynſká wojewodkyně Pomorſká.“

Od horečky i zimnice atd. po porodě.

R. 1644. J bokůw bolení, jak dwou stěn oſlabení znamení to nedobré lepenice těla lidſkého kterou

wſſak wyzwaná nejſw. panna zachrániti i do ſtawu prwnějſſího zdrawí přiwésti ráčí. Jako ſlaw. Staniſlaw Sukſowſký z Krakowa na bolení boků upad, přes dlouhý čas, i celý rozbolel ſe tak, že i jazyka wolného do mluwení neměl, i již byl řeč ztratil. A že přece pamatował o ſobě připoměl ſobě diwotworný obraz nejſw. panny Cenſtochowſké, a ſrdcem připowěděw nawſſtiwiti místo ſw. až hned wyléčený obdržel wſſechno po čem prahnul. Zdráw tedy pospíſſil na místo ſw. s díky i ſwědectwím. Od bolení boků i zamčené mluwy.

Roku, neudáno zprámě kterého, ſſlech. Alekſandr Tyſſkéwič na Lochojſku, wojewodic Břeſký přes půl druhého roku welmi nemocný, zkuſil co to nemoc tak dlouhá, že hojiti nemožná, ale wždy w lůžko metá, jedna nemoc druhé podajíc ho ſobě. Již konečně začal zoufati o žiwobytí ſwém i proſil pána Boha, aby naň ſmrť dopuſtil, a konec takowým trápením neſneſitelným učinil. Ačkoli nehany hodná, ale též i nechwalebná řeč, pokud že netrpěliwá, odrazowali mu ji tedy přátelé i radili, aby raději na wůli božſkou ſe oddal, a nejſw. pannu proſil o pomoc, které tak mnozí doznáwají w těžſſích daleko připadnoſtech na Jaſné Hoře, i wmluwili to w něho, že přiſlíbil nawſſtiwiti místo ſw. jen aby pozdrawil ſe. Za tak pobožnou radou, i pomocí miloſtiwou nejſw. panny naſtoupil cestu, wybawen byw z nemoci oněch pospíſſil na místo ſw. oddaw deſku ſtříbrnou. Od několika nemoci i zoufalſtwi.

R. 1654. Jeſtliže jitřenka ta proſtá nemocným přizniwá, něco ulehčuje bolům: tok ranní jitřenka naſſe nebeſká nejſw. panna i bole i nemoci uſmiřuje docela. Pohledla i poznala toho ſſlech. Teofila Chařewſká, různými zároweň trápena nemocmi přes čtwrt roku, kdy ſobě rady newěděla, manžel ji obětował nejſw. panně na Jaſnou Horu, až potom jaſnou hwězdu w očích widěla, kterou oſwícena i hned uzdrawena. Za co atd. Z widění jitřenky zdrawi od několika nemoci.

R. 1677. Šlech. Alekſandr Zarembinſký dlouhou nemocí, i horečkou těžkou oſlabený, těžſſí nad to míwal mdloby w kterých omdléwaje, ne jednou práwě umíral, i již jak mrtwému o hotowých potřebách na ſmrt i pohřeb myſlili. Pokrewní wſſak myſlice, že ze dwou wěcí jedna lepſſí, obrátili myſli i modlitby ſwoje k nejſw. panně na Jaſnou Hoře, aby bez ſil i naděje žiwota zůſtalého drobtem miloſti ze ſtolu ſwého poſíliti ráčila, maje za to, že i ſám žebře tohož, i wděčen ſtawí ſe před obraz ſw. Stalo ſe zatím, že i mdloby ho minuly, i nemoci opuſtily tedyž, z kterých powſtal welebil za uzdrawení ſwoje nejſw. pannu.

Od nemoci i omdlewání.

R. 1681. Šlech. Alekſander Marek Pſarſký s manželkou ſwojí Maryannou z domu Záborſkou, různými nemocemi i různými časy, na ſmrt ſkličení, kdy ſe oddáwali nejſw. panně s přiſlíbenou cestou do Čenſtochowy, a to z porady kněze připrawujícího je na ſmrt, doznali obrany tak od ſmrti jak i nemocí rozehnaných mocí na nemoci wſſechny danou nejſw. panně. Co ſám i ſepſáním wlaſtním zřetelněji, toliko že obſſírněji zaznamenali atd.

Manželé od nemoci rozličných.

R. 1689. Wyznání prelata kanowníka rukou wlaſtní ſepſané: „Já Staniſlaw Buženký, děkan Warmin„ſký, Hwězdenſký, Krakowſký kanownik, ſeznáwám úplnou „wírou že ſem za orodowáním i pomocí nepoſſkwrněné početí „nejſw. panny Jaſnohorſké, nejdříwe od těžké horečky práwě „ſmrtelné, takže od žloutenice, na kterou jſem přes dwa roky „trpěl, i od bolení nohy prawé zůſtal jſem ſwoboden. Nebo „ledwa že ſem učinil ſlib, nawſſtíwiti to míſto ſw., hned to „wſſechno přeſtalo. A že tajiti tak welikého dobrodiní ne„hodí ſe, zůſtawuji to ſeznání wlaſtní rukou podepſané na „znamení wěčné památky atd. Staniſlaw Luženſký D. W. „Z. K. K. m. p.

Od horečky i žloutenice.

R. 1696. Wyznání oſoby níže položené, rukou wlaſtní ſepſané: „Já Žoſie Sendimirowa, ſeznáwám di„wotwornou miloſt té panny přenejſwětějſſí zdejſſí Čenſto-

„chowské, že jsouc z wůli božské sklíčená přes sest let těž-
„kými různými tkliwostmi, mdlobami, docela z lůžka sem se Od různých
„nehýbala; za obětowáním se té nejsw. panně obdržela jsem i dlouhých
„zdrawí čerstwé. Na co se wlastní rukou podpisuji. Žofie nemoci.
„Sendimirowa, podčassyna Chelmská.“

Dosti trápení nemocnému s jednou nemocí, a přece jak by to málo, dopoustí pán Bůh i jiných několik pohromadě za času soužení i hoře, a na což? na to, aby jim větší „bázeň tím kwapnější útočisště k němu bylo. Bičíky to boží, „kdy nepomůže jeden, musí za druhým, i třetím míti se člo-„věk k Bohu i jeho milosti, jako to o druhých swědčí žal-„místa těmi slowy: Rozmnožily se nemoci jejich, potom se „zrychlily. A hle i druhé útočisště nejsw. panna, hotowa „tuliti takowé jako matka, uzdrawiti jako lekařka, brániti i „obrániti jako králowna; tak totiž sw. Bonawentura hlásá: „Králowna jest milosrdenstwí, nebo není na swětě tak zoufa-„lého, tak nuzného i nemocného, kterému by nezjednala mi-„losrdenstwí uzdrawující, pakli by se do jejího řádu chránil.“

Oddíl druhý.

Nepowědomé i od nikoho neznané nemoci, či to z wrozené křehkosti, či též z účinku jakého, nejlépe zpytuje i oněm rozcházeti se káže nejsw. boharodička panna Maria.

Těžko i nehodí se w nepowědomých i neznámých nemocech wědomě i patrně bez známky i důwodu slussného posuzowati někoho; že to z účinku té a té doby. Ohled bráti toliko ku nemocnému samému, aneb k nemocné na wlastní účinky z hříchů: čili to nikoli z toho, aneb onoho účinku hříchowé jsou; čili to ne z toho neb onoho účinku příčina, i dopusštění božské. Nejlépe tedy poručiti to pánu Bohu, i nejsw. panně a prositi napřed o odpusštění hříchů a potom uzdrawení, jak níže psání prosili i uprosili.

R. 1577. Seznání nížepsané wlastní rukou sepsané těmi slowy: „Já Barbora Šimonská z Poznaně w „panenském stawě zůstáwajíc, wssem wůbec opowídám moc-„nou býti přímluwu nejsw. panny Marie za národem lid-

„ským w příhodách u syna swého, čeho já doznala sem na „sobě. Nebo jsouc w těžkém bolení zubůw, přes půl dru„hého roku, kdy se mi ta bolest ulehčila, přenesla se potom „na twář a w černou chrástu se proměnila, trpěla sem s „welkým trápením i útiskem přes půl třetího roku, radíc se „i léčíc se různými lekařstwími. Chránila jsem se lidí i
Od neuznané nemoci zdrawí. „wětru, pro průtah i bol wětší, a žáden ani lékař nemohl „nic pomoci, wšichni powídali, že to málomocenstwí i neza„hojená chrásta z dopusštění Božího. Ledwa mi přinesli i „čítali příběh o sw. obraze Čenstochowském i o diwech nejsw. „panny, umyslila i slibowala jsem to místo sw. nawsštiwiti, „aby mne nejsw. panna potěssiti ráčila; w čemž mi i druhé „paní pomohly, přislíbily za mne orodowati; až hned chrásta „ona sprostá scházeti z twáře, i bol se ulehčowati počal, a „tak rychle zhynul. Přissla jsem tu zdráwa, i s druhými „wyplnili sme slib."

Synáček od wylehlých čerwů w nose. R. 1599. Že za života jesště čerwi žerou člowěka, i to není nowina, toliko že řídká i neznámá z čeho to? Slech. Jana Olsteinského synáčka nos opanowala wředowina podiwná, a hnojíc se tím wíce, naplnila ho rakowinou, že čerwi wylehli padali z něho, a odtud na wssechno tělo nemoc rozssířila se, které lékaři ani uhodnouti, a což teprwé léčiti neuměli a již o životě jeho zoufali. Zkormoucený otec do wědomé jediné lékařky nejs. panny obrátil mysli i modlitby swoje, obětuje synáčka na místo sw. w Čenstochowě až teprwé wěcí samou doznal ulehčení i wypuzení nemoci té.

Od newyslowitelné nemoci na smrt. R. 1622. Seznání níže podepsaného sepsané: „Já „Jan Eliáš Wenzík Widowský z Widawy wyznáwám, jak „welké dobrodiní učinila se mnou nejsw. boharodička panna. „Nemocí newyslowitelné přírozenosti nawsštíwil mne pán „Bůh, i o lůžko připrawil přes sest let. Žádní lékaři ne„mohli jí poznati, jedni mluwili, že to nemoc padoucí, druzí „že čáry, a jiní rozuměli, že ssílenstwí; již se wssichni mnou „ossklíwili, i jak zoufalého se stranili, bojíce se odtud nákazy

„samých sebe. Tak tedy bídáka wyschlého i napolo umrlého „když složili na zemi, kněz můj nawštívil mne i obětował „mne nejsw. panně Jasnohorské, poradiw manželce mé, aby „též i ona přislíbila se mnou pěšky odbyti dráhu, na Jasnou „Horu. Stalo se za božskou pomocí i prostřednictwím nejs. „matky, že zlost ona červíkůw nepřemožených před tím uti„ssila se i zniknula a já dokonale zdráw zůstal jsem. Zač „nechť jest pochwálený Bůh, i nejsw. matka jeho díky mými „uwelebena."

R. 1640. Swědectwí j. w. senatora o uzdraweném diwotworně z neznámých nemocí měšťaně: „Sta„nislaw na Němirowě Neměra, wojewoda Podlaský. Wědomo „činím atd. že Ondřej Drohický měšťan můj Nemirowský, „jsa skličený těžkými i neznámými nemocmi, již právě bliže „onoho tam světa jsoucí, učiniw slib, místo sw. Čenstochow„ské nawštíwiti, pozdrawil se za orodowáním panny Marie. „Protož jde w tamtu dráhu slib swůj učiněný pánu Bohu „i nejsw. panně wykonati."

Od neznámých nemoci.

R. 1643. Slech. Simon Křikowský mečník Lenčický j. k. m. tajemník, skličený nemocí diwnou, kterou on ani wypowěditi, ani lékaři porozuměti nemohli; a zatím opustiti ho museli, bojíce se nazpaměť na štěstí léky předepsati, a většší neštěstí i smrť způsobiti; wida to i on sám, oddal se na wůli božskou, a prosil nejsw. pannu, aby ona sama lékařkou jeho byla: pročož připowěděl, dráhu odbyti na Jasnou Horu: i tak teprwé jak by rukou odňal, nesrozumitelná nemoc ustoupila a požádané zdrawí nastoupilo. Čehož wděčen.

Podobný.

R. 1647. Nejwětší mají lékaři lámání hlawy s tou newědomou i nerozuměnou nemocných churawostí a kdy ještě i znamení nerozuměné ukáží se není diw, že od nemocného odstoupiti musí, sama jednak wyzwaná nejsw. panna neodstupuje od takowých: jako sslech. Kazimír Bartkowský w. Pomorského kraje Derssowského, přes tři čtwrti roku trápený nemocí, naříkal na těžká po celém těle trápení, a pořádně je wy-

Červený ostrý prášek zewnitř a skrze kůži.

powěděti neuměl. Cítil řezání po žilách, tlačení po článcích, bocích, omdlévání častá, i nejednou právě umírání na to, ba i lékaři sami shodnouti se nemohli, jaká míra, a jak by ji hojiti. I není div, nebo podivné jakés ukázaly se znamení na vrch strupovatého těla, z kterého červený, ostrý písek zevnitř dobýval se, i přes kůži na vrch těla sypal se. Mluveno, že to krew shnilá z žil dobývá se, druzí, že to vlhkosti ostré i sesedlé vystupují ale nemocný nejlépe to cítil, kterému žádné obklady nepomáhaly, ale písek onen ostrý zadržowaly w něm tak, že ani dotýkati se nedal, ani spočíti nemohl, toliko jak nejjemněji ho zawinouti i zdvíhati musili. W takowém nedostatku rady i ochrany, sám o sobě nejlépe poradil, když ač ne mluwou jazyku ustalého, ale myšlí srdce udal se k nejsw. panně o pomoc, přislibuje obraz její sw. na Jasné Hoře cestowáním i poklonou uctíti, aby mu k tomu zdrawí milostí podle toho domohla. Wyslyšený začal sil, jídla, krwe i těla nowo narůstajícího nabýwati. I tak powstaw z nemocí i písku toho, pospíšil tam s zdrawím, odkud je obdržel.

R. 1647. Jak s několika nepřáteli válka jest nerozumná, nebo newěděti, s kterým dříwe potýkati se i brániti, a wssem zadosti učiniti není možná: tak i s několika nemocmi rozumu i sil nestáwá, jak jim raditi, i jim předejíti. Slech. Konstantin Kurdwanský, okresu Sochačského neobyčejnou nemocí přes dewět neděl trápený, míwal ustawičné žraní we wnitř, těžké dáwení s trháním wnitřností, i ledwa že dussi newydechnul ze sebe a zatím i ossklíwosti omdlévání s studeným a právě smrtelným potem; lečili ho, jak možno, ale že příčině nemoci takowé nerozuměli, wíce w něm pohnut nadbytek wlhkosti základní. Tak tedy čeho nemohl míti od mizerných sil lidských, toho od milosrdné milosti nejsw. panny prahnul, i přislíbil nawsstíwiti obraz její sw. na Jasné Hoře, pakliby ho do

Od neobyčejných nemocí.

prwního zdrawí přiwedla, až hned i žraní ono ustalo, i dáwení zastaweno, mdloby takže opustily ho, po kterých jak jinssí stal se i zdráw powstal na wyplnění přislíbené dráhy.

Roku, neudáno kterého sslech. Alekšander Mossalský z Trockého w Litwě, různé, a od nikoho nepoznané nemoci sám toliko nejlépe poznal na sobě s blízkým nebezpečenstwím smrti. Ano powstaw z nich, tu na Jasnou Horu přislíbenou plně cestu, tázaný, neuměl jich nazwati, jaké. Toliko powěděl různé i neobyčejné a přidal: že ledwa se panně zde obětował, hned doznal pomoci zdrawí. Přidali to, že manželka jeho na souchotiny ssedssi a pro neulečený jejich posledni stupeň horečkou ustawičnou wice wysussena, i ledwa již živa, skoro se takže tomu obrazu nejsw. panny obětowala, bez wsselikých lékůw i útrat, z milosti nejsw. panny obdržela zdrawí. Podobný.

R. 1682. Slaw. Wojtěch Witkowský z Bydosšči welmi nemocný i zbolelý na nohy strupowaté bolakami, či z účinku zlostného, či též z wlhkosti zlých i krwe pokažené, newěděti z čeho, mrzák jsa, i různými časy znowu upadaje do nich, časem přes 20 neděl, časem méně, ani nemohl se pozdrawiti, ačkoliw různých užiwal spůsobůw i již i žiwot ho omrzel, soudě býti jej tiži i sobě neužitečným i domácím welmi nesnesitelným, proto, že nic nečinil a toliko pro zdwihání ustawičné tíže nohou zmrzačených. A že miwal obyčej pobožný každý rok nawsstěwowati místo sw. na Jasné Hoře, přihodilo se, že tenkráte celý sbor druhých lidí wyssel do Čenstochowy, prahnul i on pustiti se s nimi pěssky a ačkoliw druzi radili mu, že netoliko tak daleko dojiti, když bídně po domě přejiti se nemůže. On se obětowaw nejsw. panně přepříti se nedal, a hned trochu mocněji wywlekl se o berli z domu, jak mohl, postupuje za nimi bědil se tak z počátku ale potom tak se pozdrawil, že i druhé předessel, od radosti wy- Nepoznanou nemoci skličený jak se odwážil na cestu do Čenstochowy pozdrawil se.

skakuje sobě. I tak na Jasnou Horu zasšed seznal to tak wtedy, jako i potom bywaje, že přes ta leta nic a nic nestonal na nohy.

Nejprwnější léčení nemoci jest uznání nemoci, co, jako i z čeho. Wedle lekařůw přísloví i postupu, ale kdy ani nemocný neumí powěditi, tu obtíž i lámání hlawy lékařůw, a nemocnému již jak opusštěnému nejhůře. Bywají o tom zdání různá, ale tím samým, že různá nedaří se, leda na mikstury zimno i teplo se pařící, a na sštěstí toliko prubující. Mluwíce duchownĕ, jakož duchownĕ začínati w nemoci jest potřeba, z účinku to příčina, a ne z cizího wždycky, jako prostáci bájí, leč z wlastního jakéhos hříchu, čili hříchůw nejčastěji. Nejlépe to sám Bůh wí, wí i nejsw. panna, které jako matce i lekařce wyzwané nejneznámějssí nemoci wědomé i do uleční podobné. Nec potest miserias nostras scire, et non subvenire přiznáwá Richard à S. Lauren. (t. j. nemůže newěděti o nassích soužení a nepřispěti ku pomoci.)

Oddil třetí.

Wředy osypané, i malomocenstwím zohyzděné uzdrawuje, i zdobí zprawkyně pokaženého zdrawí, i ozdoby nejsw. bohorodička panna Maria.

Dopousští pán Bůh wředy, wředowinu, i malomocenstwí na různé lidi, snad proto, že též sami, jak wřed nedůtklíwí, i slowem bídným třeba se slussností i prawdou dotýkati se nedají, a jiné ač neslussně, i newinně ússklebky natahowati do živého umějí. Což s takowými činiti? Dáti jim pokoj. Pax vobis, pokoj wám? Nemluwiti prawdy, pokud kdo powinen? To pokoje nebude, i horssími budou. Nawsštěwuje takowé pán Bůh wředy po těle, i různými boly, nawsštěwuje i nejsw. panna, pokud jest wyzwaná, prossená; ale aby je pán Bůh wíce nenawsštěwowal takými tresty.

R. 1402. Kněžské hodnosti wniterné sšodí powrchní neduh těla, pro patřící se na kněze, jak zrcadlo lidí: kteří w náměstníku Krystowě samého před-

stawuji si Kryſta i matku jeho nejſw. pannu. Pročež kdy též jaký neduh ukáže ſe na knězi, umí jej nejſw. panna uzdrawiti i zhojiti. Jako kněz Mikuláš Sočaſſewſký doznal i ſeznal to, na kterého, kdy knězem ſe ſtal toho roku, wrhli ſe málomocenſtwí ſproſté, a nechtěl žádného lékaře, ani lékařſtwí užíwati na to, toliko k pánu Bohu, i jeho ſwatým, utíkal ſe, nawſſtěwuje místa ſw. jako to w Poznani diwotworné místo u božího těla zjewením hoſtie nejſw. ſlawné. Tam w klášſteře otcům karmelitům ſpočiwaje uſnul, a byl we ſně napomenut, aby na Jaſnou Horu poſpíſſil pro zdrawí. Učinil tak, a kdy zdaleka zhlednul koſtel Jaſnohorſký, pokleknul na modlitbu, proſe nejſw. pannu o očiſſtění od málomocenſtwí, pro přiſtup oběti ſw. před jejím obrazem nejſličnějſſím. Podiwná wěc! Málomocenſtwí ono lepawé, i hnojící ſe po twáři jako ſtrupowina, ſchnouti i tratiti ſe počalo tak, že očiſſtěný, i jak znowu odrozený ſtawil ſe před obrazem ſw. we ſwátek nawſſtíwení nejſw. panny.

Kněz od málomocenſtwí na cestě do Čenſtochowy uzdraween.

R. 1566. Chytá ſmrt za hrdlo wředem zaneſſené, ale wyzwaná nejſw. panna takowé ſmrti wychwacuje, i od wředům ſproſſkuje: jako ſſlech. Baltazar Zdrowſký wyjádřil to werſſem polſkým takto:

Od wředu na hrdle i ſmrti.

Baltazar Zdrowſký:

„Již mne byl wěčný ſoudce můj zawolat ráčil,
„Nemocí před ſoud, leč již ſem dřiw na to powážil,
„Že těžká lidí u božſkého ſoudu ſpráwa
„Boje ſe, bych na wěky nepropadl tam práwa
„Skrouſſeným tedy ſrdcem proſil ſem pána,
„By ſe odložila zwlekla ſpráwa, i uſtála rána,
„Která hrdlo mé wředem tak těžko ranila
„Že mi i mluwiti wolným jazykem bránila,
„Na nic flaſtry byly, na nic drahé byliny,
„Až, jak mne manželka moje w této ſwatyni
„Nejſwětějſſí panny, w které diwy wſſem ſe dějí
„Obětowala nemocného s ſrdečnou nadějí

„Hned mne ke zdraví lékař přiwrátil prawdiwý
„Napomenuw, bych skonání wždy byl pamětliwý.

R. 1574. I choulostiwým okem, jak křišťalowým oknem tiskne se smrt, a nejprwé wředy i boláky wysýlá před sebou, které jednak nejsw. panna laskawým oka swého wzhledem zrazuje i rozhání, jako člowěk jeden (kterého jmena pro dáwnost času nelze znáti) doznal toho. Na lewém oku učinil se mu wřed neobyčejný, s jakýms zas trháním zřenice, loupáním hlawy i nebezpečenstwím žiwota! Dosti, že wssechen onemocněl z toho. Nebylo jako léčiti wředu na tak choulostiwém místě, i nebylo též na to; udal se tedy k nejsw. panně s přislíbenou dráhou k obrazu diwotwornému na Jasnou Horu o wzhled i pomoc, a na jakou byl s to se wzmocniti obět, přislíbil woskowou desku, až hned wřed ulehčowati, bol umirňowati se počal, i rozssed se zhynul, oku i zraku neusskodiw.

Od wředu na oku.

R. 1576. Krakowská paní jedna z rozličných nemoci pospol shromážděných, i slepotou na oči, i chrástami (prassiwinou) po twáři i ústou, zkrátka po wssem těle nawsstiwena, ani pomoci od lékařstwí, ba ani posil od potraw nemohla míti; pro překážku chrást w ustou a zároweň též ztracené chuti k jídlu welkou bolest pocitila, a nad tím se wlastně kormoutila, že weliké náklady na lékaře naložiwssi, konečně zdrawí s žiwotem tratiti měla. Udala se tedy k nejsw. panně s přislíbenou cestou, i obětí před obraz její sw. na Jasnou Horu, i hned potěssená, na oči oswícená powstala zdráwa. Za co atd.

Od chrást, slepoty i smrti.

R. 1598. Uč. Magdalena Popalina z Kostřina městečka, lehce wážíc sobě z počátku wřed malý, až kdy se wětssí učinil i rozssířil s bolestmi welkými, dussno jí bylo, i již o žiwobytí zoufala, jako též wssichni zoufali o ní. Dawssi tedy pokoj prázdným lekům i poradám bez pomoci oddala se na wůli božskou a prosila nejsw. pannu o orodowání za sebe, připowě-

Od wředůw po celém těle i smrti.

děla, pakliby pozdrawila se, nawsſtíwiti obraz její sw. na Jasné Hoře. Wyslyssená, doznala hned pomoci zdrawí i powstawssi z nemoci čerstwa, pospíssila na místo sw.

R. 1598. Jak kdysi sprawedliwého Joba, tak i nyní swoje sluhy nawsſtěwuje pán Bůh i různými dotýká wředy, útrapami atd. ale jak toho Joba pozdwihnul ke zdrawí, tak též i ty zdwíhati, uzdrawowati, nezapomíná pro matku swou nejsw. pannu orodující za ně. Doznal toho slaw. Jan Warssawský měsſkan, který přes čtyry leta těžkými wředy osypaný, i tak nemocný ležel, že se o swé síle pohybowati nemohl: toliko ho zdwíhali, přewraceli, i to s bolestmi welikými; již mu život nemilým se stal, a smrti prahnul, jako konce toho wsſeho; o což prosil pána Boha i nejsw. pannu. Stal se konec, ale ne životu, leč trápením jeho, nebo kdy si zpomínal na diwy i milosti nejsw. panny w Čenstochowě, hned naději života pocítil w srdci, teprwé prosil o zdrawí s připowěděnou dráhou; a mezi tím, jak jiný stal se, odstoupily od něho myšli ony i toužení po smrti, kdy pocítil ulehčení bolu, ustupowání wředůw, a dokonalé z nich uzdrawení. A co před tím mrzačeje tak dlouho poležew si zanedbal hned toto nahradil pěssky, zdráw i spěssně odprawuje dráhu přislíbenou na místo sw. Od těžkých wředůw i smrti.

R. 1598. Jako nejsw. panna zkažené i zpotwořené uzdrawuje i zdobí, seznání wlastní těmi slowy: „Já Hedwika Smogořewská ze Studzina od Skřinna, wy„znáwám welkou milost i dobrotu pána Boha wssemohoucího, „tudíž orodowání blahoslawené panny Marie, že majíc dce„russku na twáři nemocnou i zpotwořenou, nebo její zuby i „dásně již wypadaly byly, i ústa wyhnily, ledwa že sem ji „na to místo w Čenstochěwě přislíbila, a pán Bůh ráčil ji „potěssiti, i do prwního zdrawí přiwésti, bez znamení na „twáři, a to skrze orodowání nejsw. panny. Za co atd.“ Od wředu na twáři i dásni rozpadlých.

R. 1610. Slech. Anny Sisskowské wnučka Anna

Od oſýpky i wředu na twáři.

oſm let již na oſýpku nemocná, kteréž oči, ſſupinou ſe zatáhly, i twář již hnila s neſneſitelným ſmradem i nebezpečenſtwím žiwota, obětowaná nejſw. panně Čenſtochowſké, téže hodiny prohledla, i lépe ſe míti počala, ulečená tak we wnitř jak zewnitř očiſſtěna od oſýpky, bez ſſkody we twáři atd.

Od zamraženého wředu i zmrzačení nohy na dráze do Čenſtochowy uzdrawen.

R. 1623. Wředowatým nohoum nejmilejſſí dráha do Čenſtochowy. Doznal toho ſlaw. Ondřej Pánek měſſtan Nowoměſtſký, který po těžkých mrazůw cestu konaje wřed zamrazil nejdříwe na holence u prawé nohy a celou nohu pokazil. Cokoliwěk měl, wynaložil na zdrawí, konečně zmrzačiw žebrati muſil. Kdy po welké noci, jak obyčej, wybírali ſe lidé do Čenſtochowy na pouk, dostal chuť, puſtiti ſe s nimi kdyby jako, i oddaw ſe nejſw. panně, wlekl ſe za nimi na berlách. Diwná wěc, že hned pocítil ulehčení i po prawé noze, která ſama ſe hojíc w dráze, zahojila ſe docela; i tak zdráw přiſſed na míſto i s poſſkwrnami čerſtwými, jako ſwědky toho. Přeſwědčen bym od wědomých žebráctwí ſwého i od naſſich otcůw ohledán na nohu, tak jak ſe noha přeložila, ſwěže diwotworně uzdrawená atd.

Od wředůw i horečky.

R. 1641. Šlech. Lukáš Gachowſki, z těžkých horeček ſebranými wředy nakažený odpuzowal od ſebe ſmradem z nich každého z domácích, že náležité wýhody i úſluhy nemohl míti od nich, co do wětſſích ſtrachůw o zdrawí, i nebezpečenſtwí žiwota příležitoſtí bylo. Udal ſe tedy k wonným miloſtem nejſw. panny z Jaſné Hory ſplýwajících s touhou i přiſlíbením cesty ſwého času, až i onen mor uſtal, i wředy rozcházeti ſe počaly, z kterých do prwního přiwrácen byl zdrawí.

R. 1650. Slech. Staniſlawa Zajícowá i Anny z domu Jeromſké manželůw dceruſſka Zoſije pětiletá těžkými dotknutá wředy ſrdce rodičůw nemalým poranila žalem, kdy od wředůw i hniſu otekla, cítila duſſnoſt, i duſſi ſamou bližſſí onoho tam ſwěta. Sta-

rostliwí rodiče kdy pomoci zdrawí w lidských sílách nenacházeli, hledali milosrdenství nejsw. panny Čenstochowské; čeho kdy hned neobdrželi, a dceruššku za umrlou usoudili, rozumějíce, že taká wůle božská, již jí o přístojném pohřebě myslili, truhlu dělati přikázali, oděw hotowili, pohřeb chystali, od zwonění i jiných pořádkůw peníze wypočítali. Až hle nad očekáwání milost diwotworná w očích oplakáwajícím rodičům zajasněla, kdy dcerušška sotwa živa, žíti, zdrawěti, sil nabýwati, wředůw pozbýwati počala i pozbyla tak, že ani bolůw, ani znamení jejich necitic powstala zdráwa atd. Od wředůw i smrti.

R. 1705. Slech. Josef Střelský na nohu od wředůw oteklou churawý byl, pokud měl naději w pomoci lidské. Pán wynakládal na to a jakže místo pomoci, nemoc wětší přistoupila, obrátil mysli k jediné lékařce nejsw. panně s obětowanou dráhou, i deskou stříbrnou před obraz Jasnohorský i hned doznal polepšení zdrawí, od ulahozených bolůw i wředůw swobodného. Od wředu na noze.

R. 1706. Slaw. Jakub Zacharyassowič, měšťan Warssawský wšechen jako Job druhý nawštíwený, ležel přes nemalý čas. Užíwal lékařůw, jejich rad i prostředkůw zachowáwacích, ale kdy i tím spůsobům a k tomu sil se nedostáwalo, obětowal se obrazu nejsw. panně w Čenstochowě, teprwé z bolůw oswobozený, z wředůw očištěný, i z choroby pozdwižený powstal zdráw na přislíbenou dráhu. Od wředůw po celém těle.

Ozdoba těla, postawa i pěkný wzrůst, cos to toliko na pohled očím, a z očí znikla tehdy i w wředowitou proměňuje se wředowinu. Mění se swět, mění se i lidé na něm, ale jak mýlí se zároweň; kdy toho neuważují, co apoštol napsal o tom: Praeterit figura hujus mundi. Proměňuje se podoba světa toho I. Kor. 7. Užíwati tedy podoby těla pro swět i tělo, škaredé jest, ale užíwati pro Boha i nebe pěkné; jako druzí již činili, kdy málomocenstwím, wředy, chrástami,

wředowinou i zhnilinou dotknutí utekli se k nejsw. panně o zdrawí pro chwálu božskou a swé přísluhy wětší. Těžko pro takowé tak učiniti neměla nejsw. panna, jako ji prosili o to: musela nesworné i opuchlé obnowiti a jinak přetwařiti, aby též po nich druzí o podobné na wzor samé nejslíčnější Marie pamatowali obnowě mrawů jako bl. Laurentius Just. Serm. de Ass. mluwí: Facile obtinebimus à Maria, quod petimus, si intervenientibus ejus meritis, ipsius sectati fuerimus pietatem mentis, corporis pudicitiam, ac sanctimoniam vitae. Lehko obdržíme od Marie, co žádáme když pro zprostředkující její zásluhy, následowati budeme její zásluhy, její následowati budeme pobožnost mysli, čistotu tělesnou, i boholiboſt žiwota.

Oddil čtwrtý.

Krwe náhlé chrnutí z úst, nosu i wnitřka s blízkým uplýwajícího žiwota nebezpečenstwím zastawuje i uzdrawuje nejsw. boharodička panna Maria.

Již ti wýsse wspomenulo se o silném chrlení krwe i uplywání žiwota, z příležitosti nesſtastných případků, jako to padnutí s wysoka, s rozehnaných koní, utřesení wnitřnosti atd. w části třetí oddíle prwním i druhém taktéž w části čtwrté rozdíle sedmém o postřelení, o poranění na smrk, nyní zas o dobrowolném krwi té plynutí náhle i často z nosu i žil; jako stawidlem do zastawení jak nepodobno? Nestáwalo již krwe w takých, a rozumu w lekařích na to; prázdné tedy byly náklady daremné naděje žiwota, ale we zwlásſtní lekařce nebeské nejsw. panně jak skutečné hned, a darmo, z milosti, za jedno toliko wzdechnutí i wzýwání její? o tom některé toliko příklady.

Od krwawé nemoci.

R. 1613. Slech. Anastazia Wardějowská přes půlroku krwawou nemocí seslabena, powoli umírala, a již by byla raději chtěla umříti jednou, než w ustawičných mdlobách umírati neustále. A že přece každému milejší zdrawí, touhou tedy po něm jatá prosila nejsw. pannu o pomoc s přislíbenou dráhou do

obrazu diwotworného na Jasnou Horu. Důwěrou takowou rozweselené odechtělo se umírati, i počala sil nabýwati, do prwního přiwrácená zdrawí.

R. 1620. Uč. Ondřej Grucis zedník z Wlach pracujíc okolo zdí klásstera Klobuckého, z práce těžké a utrhnuw se wpadl w horečku těžkou, i dlouhou, z které přesílením se co den krew mu tekla nosem, i wytékla tak, že oslábnuw ledwa se cítil živým. A že to bylo blízko Čenstochowy, o dwě míle toliko, wěděl o jediné tam lekaře na to nejsw. panně. I s živou důwěrností wírou obětowaw se, prosil o zadržení krwe oné i života na práce dalssí pánu Bohu na chwálu. Wyslyssený obdržel zdrawí i co připowěděl splnil. Od tečení krwe při spadnuti.

R. 1631. Šlech. Jana i Kateřiny Lykowských Sěradského dcerka Hedwika, přes pět měsícůw plynutím krwe wysussena, které i života uplywajícího žádní lékařowé i lékařstwí udržeti nemohli, z porady hostě na ten čas sslech. Simona Gajewského obětowána diwotwornému obrazu nejsw. panny Jasnohorské, hned doznala pomoci zdrawí polepsseného a po chwíli dokonale nawráceného. podobný.

R. 1676. Šlech. Eliáš Michal Rinwid w Krakowě, za času korunowání královského z ustawičných prací na úsluhách panských wpadl w horečku každodenní, po jejížto přesílení nastoupilo uchwacující tečení mnohé krwe, a ačkoliw tam, o tom čase, netěžko bylo rozličné lékaře wzýwati a jich užiwati, nemohli jednak ubíhající krwi odpomoci. Již w něm málo co krwe zůstáwalo a životní síly i naděje života nejméně: až ledwa k nejsw. panně obrazu diwotworného na Jasné Hoře o pomoc udal se s přislíbenou dráhou, obdržel zdrawí z milosti, sil, i krwe nowé nabyl na nowé přísluhy Bohu i nejsw. panně. podobný.

R. 1697. W zázračných obrazech jediné bohorodičky nejsw. panny Marie ne jednaká wždy milost i diwy. W jedněch welké, a w druhých wětssí diwy

se dějí podle naladění božského. Nejvíce však má pán Bůh oko i ohled na obraz nejsw. panny na Jasné Hoře, jako nejdávnější i ad vivum z osoby žijící jesstě nejsw. panny prwowzor wzatý, jako o tom z počátku dějin, a za to nejdiwotwornější. Poznal to i wyznal sslech. Kazimír Sadkowský psaním wlastním do knih podaným těmi slowy: „Já níže podepsaný „wyznáwám to, co mi swědomí káže, i náboženství ku matce „nejswětější na wětší chwálu syna jejího. Že jsouc služebná „moje Kateřina kormoucena těžkou nemocí w neděli; zároweň „i žena moje Ewa s synem mojím Jakubem malinkým sesti„letým i služebným takže Jakubem osmnáctiletým onemocněli „w úterek nastupující. A kdy přicházeti k sobě počala slu„žebná, já Kazimír Sadowský wpadl též jsem w nemoc „s welkým bolením hlawy tak dalece, že mi přisslo krwe te„čení náhlé, w kterém jsem již o žiwotě zoufal, když krwe „té wyteklo bez přestání mísy dwě, po pintě právě na každé. „Když učinil sem tedy z úmyslu obětowání se nejsw. panny „obrazu Studenského i Gidelského, zastawila mi se krew přes „půl hodiny i zrozuměl sem, že mi wíce již nepoteče. Až „hle znowu jesstě wíce téci počala, že jí z nowu mísa na„tekla, a wida, že mi neustáwá, zemdlený oslabený zawolal „jsem hlasem: Matko nejswětější w obraze čenstochowském „zázračná, zachowej jesstě žiwot můj pro dítky ty malé že „by w sirotenství nepozůstáwaly! Hned tedy krew mi téci „ustala, i wíce již mi netekla potom, dělo se to dne 1. pro„since. Co přímluwě matky nejswětější připisuji, že sem to„liko pět dní w tom záchwatě chorowal těžko, ačkoliw jsem „i nyní jesstě slabý, pokud prosto z té nemocí hned tu stá„wající, od počátku té nemoci dne 8. To wyznáwám Kazi„mír Sadkowský."

Podobný z nemoci těžké.

R. 1698. Šlech. Wojtěch Kosowský krwí přes tři dni i tři noci nosem wyteklou zemdlený, již i síly i žiwost w sobě ztratil, na polomrtwým i wssechen ozáblý zůstaw. Nebylo pomoci lidské, ani naděje uplýwajícího s krwí žiwota: ale byla důwěrnost srdce

Podobný.

w pomoci jediné lékařky nejsw. panny, skoro tedy obětowal se i přislíbil dráhu na Jasnou Horu, hned krew téci přestala, kteréž ostatek na swoje wrátiwssi se místa ožiwil i oteplil napolomrtwého. Uzdrawený docela pospíssil na místo sw. s žiwotem od nejsw. panny wzatým, i jí nazpět na wěčnou přísluhu zaswěceným.

R. 1703. Slaw. Walentin Frank měsskan Ratiborský na Slezsku, ssewcowského řemesla, přes půl roků častým krwe tečením nawsstíwený, tudíž i z těžssí slabosti nemocí skormoucený, různých na to užíwal spůsobůw: ale kdy místo polepssení zdrawí wždy hůře se měl, s ostatkem krwe i žiwota utekl se k nejsw. panně o pomoc, přislíbuje i dráhu na Jasnou Horu i úsluhu, tamže činiti wedle řemesla swého. Wyslyssený i uzdrawený přissel na Jasnou Horu, při oddání díkůw nejsw. panně, obětuje tu klássteru samého sebe na práci a wsselikou přísluhu, by toho potřeba byla. podobný.

To tak žiwot některých s uplýwající krwí uplýwá takže a náhle nad domnění i podobu jejich twáře. Zdá se býti člowěk čerstwý, krásný, krwe plný, i tlustý, ssetří krwe w sobě nerad jí užíwá, pro požití jak nejdelssí, až ona sama se wředem z žil krewných dobýwá, a uchwacuje žiwot za sebou a není, kdo by, i čím by ji zastawiti w stawu byl. Přibýwá na to kwapně wyzwaná nejsw. panna, jížto o wýborné na to není těžko lektwáře zastawující, uzdrawující: Samo nebo jméno její nad med sladssí činí to, a což její milost i láska k nemocným, umírajícím, i umrlým, o čem Cesarius lib. I. miracl. cap. I.: Apud Mariam electuaria sunt confortativa, unguenta sanativa. Nomen ejus super mel dulce, infirmis et moribundis assistit, et mortuorum animas ad vitam perducit aeternam. U panny Marie jsou lektwáře posilňující, masti uzdrawující, jméno její nad med sladssí, slabým i umírajícím přispíwá ku pomocí a dusse umrlých doprowází k žiwotu wěčnému.

Oddil pátý.

Zimnice třidenní, čtwerodenní i každodenní, takže horečky, i žehawice dusí i hasí úpalem milosti ku bližním a jejich modlitbou zahřána k tomu nejsw. boharodička panna Maria.

Odkud zimnice studené? jestli též ne z oněch ozábloſtí ducha w duchowních správách na službě božské t. j. netoliko w oněch modlitbách, modlitbičkách, otčenášších i wzdycháních bez pohnutí i zadost učinění srdci, leč což wíce, w pobožném živobytí i u wšelikých účincích dobrých? Odkud horečky i žehawice? jestli takže ne z oněch horeček, jež zapalují ke zlým žádostem které sw. Ambrož wyličuje obšírně atd. Z těchto ti příležitost těch nemocí dopuštěných od Boha, aneb na potrestání za spáchané aneb na uwarowání se od příštích hříchůw nemocí přetržených. Nawštěwuje také nemocné wyzwaná nejsw. panna laskawě, aby utrpením sebrali sobě nejprwé milost Božskou, a potom též dobré zdrawí, do kterého je přiwáděti zwykla.

Od horečky.

R. 1598. Šlech. Marketa Bohlewská z země Cerské o horoucí zimnici usýchajíc, ačkoliw se různými podle toho chladila lihowinami, žádné jednak necítila ochlady a úpal hořečkowý jak se jednou zajal, tak bez přestání pekl ji. Do zřídla tedy milosti diwuplného obrazu nejsw. panny na Jasnou Horu ledwa swoje tužby obrátila i obětowala se, nalezla ochlazení dusse, i zdrawí od horečky tedyž přesilené.

Od zimnice čtyrdenní i smrti.

R. 1608. Šlech. Petra Remera seznání wlastní těmi slowy: „Já nehodný Petr Remer z Chyssowa seznáwám, že sem zimnicí čtwerodenní soužený a odtud i jiným souženim zdrawí, wíce než rok skličený již bližším byl tam toho swěta, jako lékaři i přátelé moji již mne byli oželeli; ale za obětowáním se nejsw. panně i přislíbením dráhy na místo sw. w Čenstochowě, nazwané Jasná Hora, k obrazu nejsw. boharodičky panny Marie i za prostřednictwím u Boha nepokaleně počaté panny té pozdrawil sem

„se rychle. Pročež nawsſtěwuje koſtel ten i obraz panny od-
„dáwám díky i poklonu Bohu mému w Trojici sw. jedinému
„i boharodičce panně Marii atd. i to seznání moje pro wíru
„wětſſí wlaſtní rukou při pečeti mojí podpiſuji dne 2. března.
„R. Petr Remer z Chiſſowa."

R. 1623. Šlech. Ondřej Bořecký z Zembořic půl roku na zimnici čtyrdenní nemocný, tudíž i jinými nehodami ſtrápený wíce než přes půlroku, wyſwobo-zení ſwoje z toho wſſeho nikde jinde ſobě nezakládal, toliko na Jaſné Hoře u nejſw. panny i proto na dráhu i místo to wybral ſe ſe ſpolečnoſtí jinſſí. Na té dráze částí ſſel pěſſky, částí na wozku ſeděl, částí ležel, a celý jako nemocný upachtil ſe, i w ſílách ustá-wal, nebo jeſſtě do žádouciho cíle místa ſw. nedoſſel. Leč ledwa ſtanul na místě před obrazem nejſw. panny, měl tak mocnou důwěru, že již též tu wſſechny ne-moce i neſſtěſtí ſwoje zůſtawí: jakož tak ſe ſtalo, že pomoci i potěchy hned doſtoupil a zadržew ſe něco pro dalſſí díky pánu Bohu i nejſw. panně i pro zma-lowání tabulky za wotum na tu památku zůſtawené s podpiſem ſwojím zdráw nawrátil ſe zpět. Podobný o uzdraweni u cíle místa sw.

R. 1623. Šlech. Alekſandr Karlinſký z Šerad-ſkého w horoucí zimnici jak w ohni přes celé dwě neděle leže bez pomoci i úlewy w opuſſtění a zatím i bez naděje žiwota zoufalého, jak mile od lidſké pomoci do zwlaſſtní miloſti nejſw. panny obrátil wzdechy ſwoje s přiſlíbenou dráhou před zázračný obraz na Jaſné Hoře, hned ſe horečka přeſílila, i on ſíly nabyw, i třetího dne powſtal z nemoci atd. Od zimnice.

R. 1623. Šlech. Dorota Paprocká z Krakowſkého míwajíc zimnice, to třidenní, to čtyrdenní, potom co denní, konečně jak upadla w horečku zimnici, wſſí pa-měti pozbyla, newědèla či žiwa. Léčila ſe z počátku na to w Krakowě totožnými co na zimnici, to na horečku léky, ale jak by oleje do ohně přidáwalo ſe, tím wíce ſe rozmnožowala nemoc, tak tedy předčaſně Od horečky.

uchyſtawſſi ſe na ſmrt, i poſledni ſwátoſt přijawſſi, w horečce oné ſmyſly ſtratila a již umírala. Klášſterní panny dominikánky od ſw. Trojice, jak před tím nawſſtěwujíce ji, tak i w ten čas jſouce při ní, udaly ſe na modlitbu k nejſw. panně, žádajíce zwláſſtního zázraku na oživení i uzdrawení, přiſlíbily ji ſtawiti na míſto ſw. Jaſné Hory, až umírající ze ſnu přetrženého probuzena ſe zpamatowala, přicházeti k ſobě počala, kterouž i horečka minula hned, a zimnice již wíce nenapadáwaly. Powſtawſſi z nemoci zdráwa, nawſſtiwila míſto ſw.

R. 1628. Weleb. otec Ferdinand Wěnečký reformat ze Lwowa cestuje za poſluſſenſtwím řádu, onemocněl i w domu wel. Jana Korytka ſtaroſty Wyſlického ležel, těžkou horečkou přes dwanácte dní i noci bez úlewy nejmenſſí ſkličený, že již o živobytí jeho zoufali wſſichni, ačkoli již wedle obyčeje řádowého radil ſám o duſſi ale o zdrawí nemohl docela ſám raditi, až panſtwo domácí ſamo poklekнuwſſi na modlitbu proſilo nejſw. pannu i obětowalo ho na Jaſnou Horu, aby o něm raditi i zachowati ho ráčila. Půl hodiny po obětowání již ne zwolna, ale náhle ho horečka opuſtila i hned powſtal z nemoci, jak jiný, s podiwením wſſech. Co oni tedy za něho přiſlíbili, to on mile přijal i wyplnil oſobou ſwojí i obětí mſſe ſw. před obrazem nejſw. panny.

Od horečky dlouhé na ſmrt.

R. 1629. Slaw. Anna Remiſſewſká z Lowiče onemocněwſſi na horečku pokropowala i chladila ſe, co kdo poradil i co též prahnula pijíc, až kdy wětſſí powſtala horečka zimnice, k ſamé nejſw. panně obrátila tužby ſwoje o pomoc, umyſliwſſi dráhu na Jaſnou Horu a hned z Jaſné Hory wyhlídajíc zdrawí. Již za blízkou ſmrti od wſſech powažowána byla, ale že ſe ſama obrátila k matce žijících nejſw. panně, i tak od ſmrtelné zimnice tedyž opuſſtěná pozdrawila ſe.

Podobný.

R. 1641. Slech. Balcer Maſlowſký z Wělunſké

země náhle onemocněl, a náhlou též horečkou trápený přes nemalý čas upadl w zimnici i zasslemowání. Pokud mohl potud se léčil užiwaje až i ze slezska přizwaných lekařůw; jakže i ti léky předpisujice toliko těssili, zdrawí přislibowali, a nic nepomáhali, udal se k jinému lékaři duchownímu, pozwal děkana swého strážce Wělimského, kněze Adama Rudického na připrawowání dusse. Po tom připrawení pobožná manželka zkormoucená zdrawou wynalezla radu, kdy učinila slib nejsw. panně na Jasnou Horu za nemocného odprawiti cestu, i s ním samým, pakli by se pozdrawil, oznámila to tomuž knězowi, aby i on takže obětowati ho ráčil. Přidal tedy i on slib swůj, přislibuje takže sám nawsstiwiti místo sw. až za předcházejici milosti božskou i nejsw. panny, počal hned přicházeti k sobě nemocný tak, že i zasslemowání přestalo, a horečka ustala. Uzdrawený s manželkou i tímže duchownim dostawil se. Od horečky a sslemu.

R. 1663. Slaw. Hilarion Aponowič z města Wysokého, kraje Drochického w neulečené horečce leže na smrt právě, jak mile s důwěrou živou wymluwil ta slowa: „Jestli že mi jesstě Bůh wssemohoucí za orodowáním twým nejsw. panno Čenstochowská dopřeje delssího života, místo twoje poswěcené nawsstiwim; rychle zatim horečka ho opustila; i ke zdrawí přissel. Plně slib seznal to s manželkou i s Alekšandrem Kolbikowičem knězem řeckým unitem. Od horečky.

R. 1668. Slech. Michala Gořického manželka z W. Břeského čtwerodenní zimnicí přes celý rok churawěla, nemohouc se dočekati ani ulečení, ani dobrowolného přestání, odwážila se na dráhu do Čenstochowy, až kdy uzřela kostel Jasnohorský, sestoupiwssi s woziku, udála se na poklonu i pokornou modlitbu nejsw. panně. Téže hodiny živějssí, zdrawějssí se pocitila, a odtud přestala čtwerodenní zimnice, ani potom wice jí nenapadala. Co s tímže manželem obla- Od dlouhé zimnice čtwerodenní na cestě do Čenstochowy uzdrawena.

ſſujíc to za diwotworný ohled miloſtiwého oka nejſw. panny ſeznala.

Kanownik od zimnice i widěni ſtraſſidel.

R. 1692. Seznání prelata kanownika pſaním wlaſtním w ta ſlowa: „Ja níže podepſaný ſeznáwám „tímto pſaním ſwým, že ſem nedáwno w těžkou zimnici „upad již od lékařůw opuſſtěn byl i ſám nad ſebou „nad ſwým žiwotem zoufaje, a co nejwíce, w takowém oka„mžení, jeſſtě wětſſí přibyl mi ſtrach; když jſem widěl ſtra„ſſidla a příſſery, které chytroſt ſatanſká, obzwláſſtě w ta„kowé chwíli předſtawowati umí, pro zoufalſtwí nad ſpaſením „wěčným. Tak tedy odewſſad ſklíčenému přibyla na pomoc „nebeſká lekařka nejmiloſrdnějſſí matka, nejſw. panna Jaſno„horſká, které obrázek wždy jſem při ſobě míwal, i w ten „čas drže ho w rukou, její obraně, i ochraně miloſrdné z ce„lého ſrdce oddáwal jſem ſe, i tak ſtraſſliwé zjewy zanikaly, „i zimnice opuſtila mne, a já pozdrawowati i ſíl nabýwati „počal jſem. Za to, diwem tak patrným ledwa wyzdrawěl „ſem, uſtanowil jſem nawſſtiwiti míſto ſw. na Jaſné Hoře i „nejſw. panně w přediwotworném obraze miloſrdné králowny „nebe i země pokloniti i poděkowati ſe. A pro wětſſí wíru „ſeznání to rukou wlaſtní při pečeti mé podpiſuji dne 3 září „r. atd. Joſef Kazimír na Werbách Werbſký, kanownik ka„tedrální Chelmſký, proboſſt Ploněcký.“

Wino z obrazu nejſ. panny na zimnici w těhotnoſti, i na ſmrtelné nemoci různé.

R. 1716. Slech. Eleonora Běrnacká z Serdſka ſjouc těhotná a zimnicí čtwerodenní obtížena, jeſſtě wíce, léčila ſe prázſky od lékařůw na přeruſſení zimnice, ale ty kdy ji w těžſſí wprawily nemoc, widouc ſe býti ſmrtelnou, chyſtala ſe na ſmrk, i poſlední ſwátoſt přijala: a w tom ſpomněla ſobě na wino z obrazu nejſw. panny Jaſnohorſké u matky ſwé ſſlecht. Wolſké, pro které co nejrychleji w noci poſlala, a doſtawſſi troſſku ſe ho napila, až hned lehké majíc dáwení, ožila, i ozdrawěla úplně. Co ſſlech. Wolſká též matka její ſeznala. Přidala i to táž ſſlech. Wolſká: že uč. Mikuláš ſládek její, těžkou nemocí ſklíčený na ſmrk, tímže winem ulečený uzdrawil ſe. Takže i poddaná její

Mariana na wřed w hrdle chorujíc, tak, že ſe poſilňowati čím, ale i promluwiti, a zatím i zpowídati ſe před knězem pozwaným nemohla, teprwé jak wína toho troſſku wpuſſtěno jí do úſt, hned wřed téci počal, i wytekl zwolna úſtoma, i ta do ſíl i zdrawí přiſſla. Co wſſechno miloſti nejſw. panny z diwotworného obrazu, jak ze zřídla wynikající přiznáno atd.

Již wědomo, i wyjádřeno wýſſe, odkud zimnice třídenní, čtwrtodenní, i každodenní, horečky takže i zimnice horoucí? mluwíc a docházejíc wedle ducha, a lečení, ulečení na ně odkud, i jak? co nejpatrnějſſí, že z jediné pomoci nejſw. panny, která jako paní ſluhy ſwoje zachowáwá, jako potěſſitelka ſtrápené těſſí, jako chlad i roſa nebeſká úpaly duſí, jako ſrdce palčiwá ſrdce udržuje, jako kapka diwotworně ſplýwá i oplýwá wſſím. Sluſſně jí tedy přiznati co ſw. German arcibiſkup Cařihradſký: O domina mea! tu sola mihi ex Deo solatium, sola aestus in me existentis Divinus ros, cordis mei exardescentis, gutta Divinitus fluens, debilitatis meae potentia, lacrimarum mearum cessatio, salutis meae spes, et fiducia, tibi laus, tibi honor in saecula. T. j.: „O wládkyně má! ty jediná mi z Boha útěcha, jediná horoucnoſti we mně ſſoucí božſká roſo, ſrdce mého plápolajícího kapka božſkým ſpůſobem tekoucí, mé ſlaboſti moc, ſlz mých zaſtawení, ſpaſení mého náděje i důwěra, tobě budiž chwála, tobě čeſt na wěky.

Oddíl ſſeſtý.

Bolení hlawy, ſrdce i čerwenky uſtáwati muſí, za neuſtálou pomocí wyzwané, i rychle bez wſſí ziſſtnoſti, nejſw. boharodičky panny Marie.

Není žádného neduhu takowého i tak opowrženého, kterým by nejpokornějſſí Marie pohrdati měla, i uzdrawiti jej neměla. Skládá powahu na ſtranu, přibýwá s rychloſtí bez ziſſtnoſti, kde jde o oloupení žití, ubíhajícího, jako nejpokornějſſí; o tom příklady.

Roku, ſtarodáwný Roſpřa nepíſſe kterého, uč. Jan

z Mochowa w tak těžkou, i nebezpečnou upadl červenku krwawou, že omdlelý i wysílený již měl umírati, i na smrt již se byl připrawil swátostmi swatými; leč jak rychle připomněl sobě místo, i obraz sw. Jasnohorský, až nejsw. panně obětowal se s přislíbenou dráhou, tak hned, jak jiný stal se, i zdráw powstal. Tohož dcerka jiného času zachorowala, i blízka smrti, kdy již jako umírající držela w rukou hromnici, jsouc při paměti, prosila otce, aby ji obětowal i přislíbil nejsw. panně na Jasnou Horu. Co kdy s ochotou i důwěrou učinil, ožila tedyž i ozdrawěla.

Od červenky krwawé.

R. 1592. Slaw. Anna Březinská z Poznaně od těžkého bolení i tlučení srdce, cítíc w hlawě soužení i málomocnost s nebezpečenstwím života a necítíc z lékařských osšetřowání polepšení zdrawí, ani ulehčení oněch dráždliwostí, udála se s důwěrou i modlitbou k nejsw. panně na Jasnou Horu o pomoc, zdráwa zatím stála se wšsechna.

Od bolení srdce.

R. 1643. Počátek života i zdrawí od srdce dobrý, ale počátek nemoci od srdce není dobré znamení života; nebo odtud jiné po celém těle množí se i rozcházejí se nemoce, dráždliwosti i soužení, která jednak wyzwaná z celého srdce nejsw. panna, rozpuzuje a usmiřuje. Jako sslech. Jan Pětruský w Krosně, kraje Sanockého, náhlým srdce zabolením stísněný, kdy byl hned zachowán, to srdečnými wodičkami, to prásšky to náplaškmi, ačkoliw přisšed k sobě na ten čas, ale w krátkém čase zapadl znowu na též soužení i bolení srdce. Znowu tedy před těmi, co tím prostředky chtěli ho zachrániti; ale místo ulehčení jesšte těžší nastoupily nemoci, kterých nemoha wydržeti, konečně ustal w silách i smyslech, zůstaw bez dechu i tepla přes hodinu. Pobožná manželka Žofije wzdechnuwšsi srdečně k nejsw. panně s účelem na Jasnou Horu, wyzwala žebráka i co nejrychleji s almužnou ho wyslala na místo sw., který ledwa že wyssel již těžce nemocný

Od bolení srdce i smrti.

počal přicházeti k sobě onen, který pro bolesť srdce we mdlobách i strácení smyslůw tratil sebewědomí i tak powstaw zdráw pospíssil s manželkou za průwodcem žebrákem onym.

R. 1653. Slech. Zuzany Olejské synáček ssestiletý Jiří z rusi od ustawičné červenky tak již byl wyschnul, že toliko kůže a kosti na něm byly; pročež nebylo naděje na žiwot, co přítomní patřící naň s žalem usoudili i ponèkud přáli mu, aby raději skonal tím rychleji, nežli tak dlouho umíral; pokud že potom k wyschnutí puchlina přistoupila, až rychlá jak od wody nadutá srownala ústa s licem, i oči zawalila, i tak z jedné nemoci dosti těžké jesstě w těžssí wpad umíral nad obyčej přes čas dlouhý. Pozwaní otcowé dominikáné již odporučowali dussi newinnou Bohu, a matka zalewssí se slzami, uklèknula před obrazem nejsw. panny Čenstochowské w domě, i s žalem prosila nejsw. pannu, aby synáčkowi zápasícímu s dussí, buď skonání tím prudssí, aneb uzdrawení zjednati ráčila, přislibujíc ho stawiti na místo sw. W čem když jí duchowní pomáhali, diwotworně téhož okamžiku umírati dítě přestalo, a w krátce pozdrawilo se tak od puchliny opadlé, z něho jako též z nemocí jiných.

Od červenky wyschlý a potom opuchlý na smrk.

R. 1665. Slech. Zofie Mirakowská z Rakowe od hlawy i srdce bolení wyschla, w tesknostech z nemoci dlouhé a blízké smrti, obětowawssí se nejsw. panně, odwážila se jíti pèssky na Jasnou Horu, a ačkoliw domácí a blízcí přátelé zrazowali ji z té dráhy nebezpečné, i pro namáhání pèssky nemožné, strassíce ji, že nedojde, a někde na cestě umře, přecež neposlechla toho. I tak powstawssí na wzdor násilí, od radosti i naděje přisstího zdrawí wydala se na cestu i wyssla. Podiwná wěc! dwacet dwě míle odprawila, ledwa co pojídajíc i spáwajíc, a čím dále to silnèjssí stáwala se na cestě. Jak mile zas na Jasnou Horu přibyla, s tužbou před obraz nejsw. panny stawila se, dokonale pozdrawila

Od bolení hlawy, i srdce welmi nemocná na cestě do Čenstochowy pozdrawila se

se, žádného necítíc bolení hlawy, ani srdce, ani slabosti. Pročež na tu památku desku stříbrnou s podpisem i znakem wlastním obětowala.

R. 1667. Šlech. Tomáš na Rangowě Rangowský přes celých osm let na hlawu, často i těžko nemocen byl, i od loupání málo, co kdy spáwaje a před uzdrawením přes čtwrt roku docela nic nemohl spáti. To jednak ku podiwení, že přece jísti i píti mohl, jsa způsobný ke zprámám i zábawám swým. Nemohli mu w tom pomoci lékaři i sami se diwili, jak nespáwaje a tak spůsobným přece ke wssemu mohl býti. Ledwa se obětował nejsw. panně s ustanowenou cestou na Jasnou Horu a s dworem králowským přijel na místo hned počal spáti a odtud spáwaje dobře, sil i zdrawí od bolení hlawy wolného nabyl.

Od dlouhého bolení hlawy i nespaní.

R. 1717. Šlech. z Dobna Dobinský od ustawičného we dne w noci bolení hlawy welmi nemocný i pomatený, když sobě raditi nemohl, radili mu domácí, krewní i přátelé a ne jinssí radou, toliko od Boha nadssenou, kdy ho nejsw. panně na Jasnou Horu obětowali přislibujíce, že se sám měl dostawiti. Nastoupila zatím pomoc nejsw. panny že pozdrawil i dostawil se.

Podobný.

R. 1717. Kněz Wojtěch Machowský, wikář Gorlický na krwawou čerwenku přes ssestnácte neděl nemocný, i na smrt slabý, kdy widěl, že w lékařích žádné pomoci zdrawí ani naděje nebylo, žádal diwotworného ulečení i o to nejsw. pannu prosil, přislibuje nawsstiwiti místo sw. a hned tedy polepssení zdrawí pocítil i powoli wzmahaje se powstal ke swým kněžským powinnostem i na cestu přislíbenou.

Od krwawé čerwenky.

Smiluj se Bože nad tichým i pokorným srdce bolením! bodejžby pokojných lidí hlawa nezabolela nikdy! ony by to přewrácené hlawy nečilé srdce w sobě k Bohu i k bližnímu mající boleti mělo a dwojako, dojmem nemoci i horliwostí pokory i nemilost i přewratné úskoky! ale kdožkoliwěk taký z celého srdce i mysli udá se k nejsw. panně wolaje s Bo-

nawenturou sw.: Smiluj se nade mnou paní, i uzdraw nemoc mou, oddal bolest i útisk srdce mého ó srdce moje Maria! hotowa na to jako sw. Damascen přiznáwá! Maria wssech srdce bolestí lekařkou i lekařstwím atd. wládkyně nebeská, a lékařka zároweň zemská; hodnostářka po Bohu nejprwnějssí a jak pokorná! že se žádnými nemocnými a nemocmi nejsskaredějssími nehnusí, co se o tom i w jiných oddílech poznamenalo. I tok jest stupeň, do nebe wstupowati s nebe wedle žalmisty t. j. pokorou od jiných wssech nejnižssí. To wždy w hlawě, i srdci žijící nejsw. panny bylo; pročež sw. Maksim napsal: Nikdy by Maria na tak wysoký stolec nebeský newstoupila, kdy prwé pokorou srdce níže wssech nebyla sestoupila.

Oddil sedmý.

W rozmanitých potřebách, příhodách, jako to sskodách a ublíženích ztrátách atd., nalezení milosti, i pomoci nejsw. boharodičky panny Marie.

We swětě nynějssím, jako w zrcadlo patřícím Maria wssem wssechno se předstawuje, i stáwá, a ne smýsslením toliko, jako w zrcadle pro oko, leč umílením se pro wássniwosť, i srdce ke wssem jednakého, aby wssem wssechno se stawssi, wssechny zyskala Bohu, wedle podobného, buď nerowně i ne tak skutečně starání se sw. Pawla aposstola. Již to wýsse w částech i oddílech se poznamenalo se poněkud i jesstě w nižssích oddá se, podle hmoty, a nyní z rozmanitých příkladůw i o rozmanitých příhodách, sskodách, ztrátách atd. přídáwek sebraný jest.

Rokůw i osob znamenitých soubojem wssechny wyčítati tu nemožna, kteří a kterého roku do cizých krajůw wyprawujíce se tu na Jasné Hoře nejsw. pannu za průwodkyni zjednali sobě zpowědí, sw. přijímáním i modlitbami k tomu účelu. A že w cizích krajích, cizích následowati obyčejůw, různých i různících lidí od Boha příležitost i nebezpečnost; takže powětři, i zdrawí proměna různá býwá, kdy tedy

Synůw korunních do cizích krajůw požehnáni i sstěstí z Jasné Hory.

wraceli se nazpět do otcowských domůw dříwe na Jasnou Horu obraceli se s touhou wyznáwajíce sſkastné zdrawí, i zábaw swých znamenitých zdaření. Jaké zase těch zdaření od nejsw. panny poblahoslawených byly následky, důwodem bywaly i bywají jejích řeči moudré, i činy odwážné, na radách i wojnách užitečné.

Matka syna od husitůw daleko zajatého dostala.

R. 1430. Uč. Dorota Swatlinská syna jediného od husitůw mocí odwlečeného pohřessowala. Slo jí o potomka, i potěchu w domu, ale nejwíce o wíru sw. aby od ní neodstoupil, a mezi lotry též lotrem se nestal, i co zatím jde, aby marně nezhynul na wěky. Kdy tak oplakáwajíc ztraceného dlouho čeká, zdáli od nich uteče i wrátí se do domu, a dočekati se nemůže, nebo již w daleké strany s wojskem se propadl, udála se k nejsw. panně na Jasnou Horu o to s náboženstí i slibem syna dostawiti na místo sw. Již tomu dwě leta minulo, tu syn sſkastně do domu přichází, děje swoje opowídá matce, jako wyssel, i přissel přes cizí kraje. Za co poděkowawsse oba pánu Bohu i nejsw. panně atd.

Dítě od narození mrzák uzdraweno.

R. 1595. Matka jedna měla synáčka od narození nezdrawého, průtrž majícího. Dítě, ačkoli již mrzák z něho, pokud nepodobné ke zdrawí, a zatím k ničemu neschopné i nespůsobné; ale jak mile je obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu, w oktáw na nebewzetí nejsw. panny, hned toho dne pozdrawilo se, a spůsobné napotom stalo se; které s díky za to předstawila atd.

Woda ze studně u sw. Barbory, jak pomocna pro lidi i dobytek.

R. 1616. Šlech. Matěje Čarněckého manželka w Čenstochowě městě, těžkým i dlouhým kasslem, při staroſti wěku swého oslabená, i nebezpečná wyzwawssi na pomoc nejsw. pannu nabrala wody pramenité u sw. Barbory, která před tím zázračně wynikla na omytí obrazu nejsw. panny, od husitůw o zemi uderženého i utlačeného r. 1430 jako o tom w části prwní oddílu pátém i skoro se té wody trochu napila s dů-

wěrnosti, a proti kassli s odwahou, hned jí kassel ustal odtud jí netrápil. Co hned wyznala s díky. Jak dotud ta woda pomocna? Uměli by o tom powídati cestující pobožní, kteří tu wodu na různé nemoci lidí i dobytka roznássejí s sebou po swětě; ale těch tu příkladůw wědomých i newědomých pro mnohost jejich, wylíčiti nemožna. Jeden toliko aneb druhý příklad o tom uwésti dosti bude.

Za času zkaženého powětří w Čenstochowě, slaw. Jakuba Zajičkowiče měšťana dům nákaza ta dotknula, w kterém dceři zemdlené na smrk, jak mile otec wody té od sw. Barbory trochu napiti se podal i obmyl s důwěrou a obětowáním jí nejsw. panně, hned boláky ustály, a ta powstala zdráwa. Toż druhým w domu kdy učinil, žáden neumřel a wšichni zdráwi powstali. Co živo tedy z města dowěděwše se o tom, co skok posílali, a druzí sami běželi pro tu wodu, která při horoucím wzýwání nejsw. panny morowinu tu w sobě a w krátce w celém městě utlumila. Co potom jednostejně seznáwali.

R. 1627. Netoliko lidem, ale i jejich dobytku nakaženemu jak pomocná woda ta, seznal uč. Wít Kaňka, co i sám pán jeho rozkolník doznal. Ten Kaňka poddaný rozkolníka pána na slezsku, kdy co rok nawšťěwowal místo sw. na Jasné Hoře, a wody té od sw. Barbory nabíral i do domu s sebou zaná- Woda ta i
ssel, přihodilo se, že w ten čas na wsi nakažený do- dobytku roz-
bytek nemocen byl i zdechal, a do jeho domu nákaza kolníkowu
již též zblížila se, ale jak tomu předešel? Pokropil pomocna.
wodou tou dobytče swoje; i tak žádné z nich ani neomocnělo s podiwením pána i wšech na wsi. Na přes rok, kdy čas přišel coročné dráhy na místo sw. prosil pána o dowolení i uprosil: a w tom ptal se ho pán, rozkolník, mezi jinými o wíře, i náboženstwí dychtiwý, jakým spůsobem před rokem w tak blízkém u sousedůw i we dwoře powětří na dobytek jeho do-

bytek od powětří zachowán byl? Poweděl wssechno, jak činil. Tu pohnutý něco kacíř prosil ho, aby též pro jeho dobytek na ten čas z nowu powětřím nemocný přinesl s sebou té wody z Čenstochowy. Přinesl, i kdy ní pokropil dobytek nemocný w oboře, i na dwoře kacířе pána, tak že powstáwati i pozdrawowati se počal, že žádný odtud nezdechl. To swědky wíry hodnými seznáno, i doznáno, ku powzbuzení odtud pomatených owec kacířskou sektou, wice než powětřím nakažených do owčince prawdiwé wíry i na prawdiwou dráhu žiwota wěčného, kdyby to prowoditi se daly w prowázcích milosti, jako se níže w části osmé oddíle pátém o nawrácení kacířů, rozkolníkůw atd. ukáže.

R. 1627. Blízké obrazu sw. w kapli lampy olejowé co den i co noc hořící ukazují pomoc náklonností ke wssem horoucí Marie, jako sslech. Filip Rachabický sstudent krakowský doznal toho, který rakem nakažená maje ústa a dásně s čistým jednak swědomím přistoupiw před obraz nejsw. panny w samý wečer, uzřel lampu olejowou na malé mřížі pro powěssení její na noc, i s důwěrností kousek sstátku w ní zmočiw, ústa i dásně napustil, pocítil hned ulehčení od bolu, i jak sstupina s ryby spadání hniloby, a zatím hojení se, i nadrůstajícím tělem zhojení zázračné. Co téže hodiny seznal. Stalo se to skrze olej ten, přenesený olej milosrdenstwí Marie, jak olejowá ratolest wssem příchylné, pomocné.

Olej z lampy před obrazem sw. jak pomocný.

W letech různých nawsstěwuje místo sw. Jasné Hory kněz Wáclaw Swerter o tři wěci do domu prosíwal, i uprosil. Swice před obrazem nejsw. panny upálené, které umírajícím do rukou podáwal na oswícení dráhy do nebeské swětlosti a oswícení protiwných temností. 2) Olej z lamp hořících před obrazem sw. na namazání nemocných, i ulehčení bolůw a nemocí ulahození, jako o tom swědectwí seznané přinássel

podobný.

s sebou. 3) I wíno, kterým obraz sw. z prachu obmýwají, i kterým nemocní uzdrawují se nad lekařství wšeliké nejpomocnějšším; jako o tom nedáwné swědectwí tenže předstawowal.

R. 1632. Pachole sslechetné, a swéwolné i twrdossijné (kterého jméno z úmyslu nezapsáno), z netrpělliwosti pro kázeň dozorce nad sebou, dostaw wybití utekl z domu na wes i skryl se w poussti. Tam s pláčem naříkajícímu ukázal se zlý duch w postawě dítky žalující i prosícího o příčinu pláče? Powěděl wšechno, jak ho dozorce pro náuku zbytečně bil; a jemu nestwůra ta radila, aby ssel s ní, wšelikou slibujíc mu wolnost; ale chlapec neznaje osoby wymluwil se z toho, i po zniknutí oné, wrátil se do domu. Po několika dnech strestán pro nedbalstwí w učení ssel tam z nowa s pláčem. Ukázal se mu znowa zlý duch w postawě jiné, jakby na učitele po užalení se nad ním, přislíbil mu rozum dobrý, paměť dobrou nad jiné, a nad to i peněz dodáwati, kdyby se mu zachtělo, kdyby toliko swolil na to, co mu powí. Utěssený chlapec newymlouwal se, ale toliko času na dwě neděle do rozmýssllení si wymínil, přislíbil čekati na strassidlo, které zawázalo chlapce, aby nikomu o tom nepowídal, i tak se rozessli. Za času prázdnin swěřil se s tím po tichu starssímu bratrowi, ten zas otci. Wážný otec udal se s ním k zaklínači ďáblůw, a tam odtud do Čenstochowy až na dráze ukazuje se strassidlo i na slowa slibu upomínajíc nutilo nazpět a od Čenstochowy odwracelo tak, že je s koňmi i kočárem do bláta zawádělo, z kterého s tíži dostali se. Na Jasnou Horu přissedsse po zpowědi a sw. přijímání naučený, jak by měl jednati a zřek se ďábla, třeba by mu se ukázal, nedáwati se s ním w rozmluwu, owssem si jej ossklíwiti, a nejsw. pannu wzýwati, jakož tak činil. Ale kdy jesstě w hospodě pokoje neměl před widěním strassidla jej znepokojujícího, do klásstera wzat na několik

Pachole twrdohlawé od z nepokojowáni čerta.

dní; tam podle nauky duchownîho ſepſal liſtek z zařikáním ſe i odřikáním ďábla, i onoho do přečítání zůſtawil w celi a ſám odeſſel do koſtela: liſtek ten přečítaw ďábel ſoptiti naň ſe počal, hroze mu zakroucením krku a zaduſſením, a zatím propadl ſe i již wíce ſe neukázal. To za pomoci wzywané nejſw. panny, přicházející na poražení ďábla a na příklad rodičům i učitelům, aby zbytečnou kázní netrpělíwoſti i zaufalſtwí nepřiwáděli.

Synáček w leſe w zimě i w hladě nalezený.

R. 1636. Slaw. Wawřince Rudlowiče měſſkana Pyzderſkého ſynáček čtyrletý, boje ſe ran od otce utekl z domu do leſa w zimě; kterého kdy dlouho nebylo widěti, kam ſe poděl, pečliwí rodiče náboženským ſrdcem utekli ſe k nejſw. panně, jako útočiſſti i potěſſitelce utrápených na Jaſnou Horu, oddáwajíce i obětujíce ji ztraceného ſyna. Z wnuknutí tedy ſrdce, domyſlili ſe hledati ho w leſe, i nalezli wyhladowělého, oſlabeného přes dwa dní i noci, na mrazech oněch. Diw welký, jak tam od zimy a hladu aneb od zwěře zachowán byl. Co materſkým nejſw. panny zachowánim ſtalo ſe.

Chlapec za pitwořeni huby na rodiče wykřiwenim hlawy potreſtán.

R. 1642. Welká zloſt w malém chlapci welký takže treſt obudila ſprawedliwého Boha. Chlapec twrdohlawý i neſpůſobný Petr z Nimirowa měſtečka na ruſi, kdy rodiče odbýwal ne jednou ſlowy, a co wíce i hubu po nich pitwořil, oſſklebuje ſe na ně, widěli to rodiče, ale jakby toho newiděli, časem ſe s ním wadili proto, a časem něčím uderili pochlebujíce mu hloupě, ano třeba treſtati bylo potud, pokud by ſe byl nepolepſſil. Muſil ſe Bůh ſprawedliwý wmíchati w to potreſtáním ſyna na příklad, že za wykřiwowání huby, huba ſe mu ſkřiwila, na zad, s welkým bolením i uſtawičným wřeſſtěním přes oſm dní. Zbihalo ſe co živo do domu tohož na diwy a na wětſſí žal a ſtyd rodičům. Poznal teprwé treſt chlapec, i wſſed do ſebe, s žalem za hříchy utíkal ſe k nejſw.

panně o přímluwu i uprossení pána Boha, přislíbuje se na Jasnou Horu, kterého takže rodiče s přátely plačtiwě obětowali. Teprwé pán Bůh nawrátil mu hlawu na swé místo a zdrawím na trest i poprawu darowal. Polepšený s rodiči stawil se atd.

R. 1681. Slech. Jakub Chomentowský, pokladník Sendomírský podpisem wlastním seznal: jako Stanislaw Chomentowský pokladník takže před ním Sendomírský, rozený strýc jeho, w letech wysokých tak byl těžký do zařízení panstwí swých, že nemaje nástupce po sobě, toliko aby jeho, jako synowce wlastního nechtěl ho učiniti: a ačkoli ho i sami duchowní jak obyčejně přeswědčowali, ani slyšseti toho nechtěl, ani mluwiti sobě o tom dal, přes kolik let. Umyslně tedy tenže synowec wyslal na Jasnou Horu i poslal na mssi sw., před obraz nejsw. panny, která kdy byla slouzena, téže hodiny sklonil se tetce do rozwrhu podle práwa i nástupitelstwí nejbližšího a potom do připrawy dussewní. Co tenže pánu Bohu i nejsw. panně připisuje, seznal i podepsal se.

Zatwrzelost do zařízeni statkůw i dusse změkčena.

R. 1702. Slech. Ewa Kosowská za času nesskastných hostí sswedůw, co přátel, i ochrancůw do polska pozwaných, na nesstěstí i samých prositelůw, prosila nejsw. pannu z místa toho, aby tací hosté nikdy nepowstali proti ní, i uprosila, že, ačkoli wssude pustossili, dobytek rabowali, i co mohli, dřeli její majetnosti, jak zaslepení, nenassli. A že swým sousedům i wýběračům kontribuce, jako wýběračům sswédským zatajiti se nemohla, platila toliko i posílala peníze, aneb sspíži podle sazby, i to rozssafnější. Pročež nawsstěwujíc obraz nejsw. panny, s díky za to oddala desku stříbrnou s tim úmyslem, aby také hosti, i jejich dohazowače pán Bůh zaslepiti račil.

Od loupeže sswédské.

R. 1704. W rozmanitém trápení různých osob potěšení z místa toho sw. samému Bohu i nejsw. panně zjewné musí tu býti tajné, částí pro mnohost

jejich, čaſtí pro držení tajným, a toliko Bohu ſamému zjewným ſrdcem poděkowání za ně. Jeden toliko za wſſechny ať jeſt příklad ten. Jako ſſlech. Martin Kotarſký Wojſký Nowomeſſký i Anna z Olbrachcic manželé, oddanou deſkou i díky ſeznali, že kolikráte w jakémkoliwěk utrápení, nehodě, i utiſkowání wzdechnuli k neiſſw. panně na Jaſnou Horu, wždy potěchy i pomoci doznáwali. Toż i ſſlech. Anna Welčkowna na oddané deſce i wyraženými ſlowy: „Té miloſti ſe mi doſtalo.“ Co by to zas za miloſt? ſamému zjewno pánu Bohu i neiſſw. panně.

W tajných záležitoſtech láſky.

R. 1712. Slaw. Wawřín Jakuběc winař z Zitwce jeda do uher pro wino, padl na zbůjníky horale, kteří mu peníze náſilně wzawſſe, na konec i žiwot mu wzíti chtěli, aby jich neudal w poblízké wſi. Již ho zabiti měli, a ſekerami rány mu zadati chtěli, až toliko co neiſſw. pannu Čenſtochowſkou wzýwati počal, ačkoliw nikdy w Čenſtochowě nepoſtal, uſlyſſewſſe to ulekli ſe, i jakoby je kdo okřiknul, aneb uderiti měl, přeſtraſſení utekli od něho. Zač s pláčem poděkowal neiſſw. panně nawſſtěwuje míſto ſw. atd.

Zbujnici na wzýwání neiſſw. panny čenſtowowſké utekli.

R. 1717. Slech. Čarnecký z okreſu Chencinſkého zawíraje wrata u dwora, kdy ſe ſwalily naň i nohu tak ſtloukly, že mu ji dwakráte we ſtopě, i holeň ſamou zlámaly, palec wymknuly, až i koſti polámany byly, obětowal ſe neiſſw. panně na Jaſnou Horu; diwotworně i w krátce wylečený zdráw zůſtal. Za co atd.

Od zlámání nohy.

R. 1718. Uč. Frantiſſek Němec, ſlouže we wojſku cíſařſkém před 14 lety proti francouzům, kdy noci jedné za náhlým na poplach znamením ſkočil na koně i wpadl s ním w row hluboký, kde ſe ſklouznul padna i tak ſe uderil, že krew z něho úſty i noſem přes pět dní plynula, bez naděje žiwota. Ale že s důwěrou wzýwal neiſſw. pannu Čenſtochowſkou w tak těžkém neſſtěſtí, wyſſel tedy z něho zachowaný od ſmrti i powoli uzdrawený. Pročež úmyſlně pěſſky z Brna při ſetnině doſtawil ſe tu.

Od neſſtěſtí a ſmrti na wojně.

R. 1718. Příklad ten w části druhé o zjeweních se nejsw. panny opusstěný, tu se umístiti musí. Slech. Josef Jasinský z polska do Benátek dostal se s jeneralem Stanou, po kterého smrti od jiného Benátčana zaprodán byl na galeji, a s ní od turkůw chycen w otroctwí do Carihradu, přes 14 let mořen i trýzněn pro wiru tak, že ho turek pichnul nožem do boku, on jednak wzywaje nejsw. pannu Censtochowskou trwal we wiře sw., čím zasloužil sobě widěti nejsw. pannu we snu. Utěssený a utwrzený znowu na jewě wida uejsw. pannu, a chtěje před ni ukleknouti, uzřel, že okowy samé z něho spadly. Uważuje tedy z okna dalekosť na důl widěl i starce sw., který mu kázal spustiti se i sám přislíbil ho doprowoditi, snad to byl sw. Pawel p. p. Censtochowských, kterého swátek w ten den byl. I tak spustiw se z rána ussel.

Nejsw. panna widěná od otroctwí wybawuje.

Různé jsou příhody i spůsobnosti k nim, z hříchůw nejwíce. A kdo bez hříchu! Jestliže nemluwně toho dne urozené není bez hříssné sskwrny, jako sw. papež Leo napsal: Nemo mundus a sorde, nec infans, cujus est unius diei vita super terram? Což letití sseditwí; slussně tedy za to různým příhodám podlehati musí z wůle božské. Wí pán Bůh, co činí, mysli jeho nejsou wedle mysli lidských, wůle jeho, není jak wůle každého ale jako wůle bojících se jeho, i orodujících za koho, o čem žalmista 144. Nejsskastnějssí ze wssech bojících se pána Boha nejsw. panna cokolwěk chce, i za které oroduje těžko jí jako matce odmluwiti, musí pán Bůh učiniti pro ni. Pročež w různých příhodách, nesstěstích, záhubách, zhola w nehodách wssech. Dosti nám na jedné Marii a nalezli sme wssechno. Quaeramus gratiam, et per Mariam quaeramus, quia, quod quaerit, invenit, et frustrari non potest ujisskuje sw. Bernard Serm. de Nativit. (Hledejme milosť i skrze Marii, poněwadž kdo hledá, nalezá a nemůže býti zklamán.

Čáſt ſeſtá.

Diwotworné w ſſilenoſti, mrtwici, pakoſtnici, puchlině, padouci nemoci, w ſplſſtění wlaſůw, křeči atd. takže w nebezpečenſtwi matek plodných, i neplodných darowáni plodem, zdrawim, rozumem, i ozdobou, z miloſti proſſené w obraze Čenſtochowſkém nejſw. boharodičky panny Marie.

We ſwětě jeſt jak w nemoci, aneb w jizbě nemocných, trpících na různé wady, nehody, i rány těžké nemocných, umírajících i již umrlých bez počtu a není nic při duſſi, co by za zdrawí i wykoupení duſſe wážilo u Boha, leda, že co dají z pokladu nepřebraných zásluh Ježíſſe i Marie, jako ſe již o tom w mnohých wýſſe položených oddílech i příkladech powědělo. Nyní pak o trpících w ſſílenoſti, w mrtwici, dně, puchlině, padoucí nemoci, w ſplſſtění wlaſůw, kamení w těle, křeči atd. i o matkách plodných a nebezpečných; neplodných pak darem plodu i potomſtwa ſſťaſtně wydaného na ſwět, udarowaných.

Oddil prwni.

W ſſílenoſti z pomatené hlawy i zdrawí, i již bez ſebe bywají tulí k ſobě, i rozumem ſwým objímá, pro jejich zdrawého nerozumu nawrácení, wědoma o wſſelikých nedoſtatcích lidſkých matka předwěčné moudroſti nejſw. boharodička panna Maria.

Jeſtliže wſſeliký hříſſník hloupý, ſſílený ze zloſti pro přewrácený rozum w mrawech jeſt, jak ho cirkewní písma nazýwají, tok ſſíleným býti z uſpořádání přírody i konſtelací nedobré, upadati hlawou ze ſlaboſti i ſkormoucenoſti, newěděti, co činí, i mluwí z newědomoſti bez winny, bez hříchu, není to ſſílenoſt prawdiwá, nebo není ze zloſti, ale raději

wada, nemoc z dopusstění božího k dobrému jednak, které též i sami swatí někteří zamýssleli sobě časem, a to pro pokoru, pokutu i trpěliwost s rozumem i zásluhou welkou u Boha. Má na takowé ohled nejsw. panna, i o nich radí, stará i uzdrawuje je.

R. 1531. Šlech. Ludwik Thomor, plukowník krále uherského, po obležení Budína, města hlawního, w uhrách pro nepokoje i nesnáze wojenské, počal trpěti na hlawu, odkud nemocí i horečkou na smrt sklíčený připrawiti se ke smrti náležitě nemohl pro pomatenou hlawu i smysly. Radil o tom jeho druh, modle se zaň k nejsw. panně i obětowal ho na Jasnou Horu přislíbiw za něho, že nawsstíwí místo sw., kdyby jen ke zdrawí a rozumu přissel; jakož přissel k sobě slib od něho učiněný mile přijal, potwrdil i s ochotou wyplnil.

Od ssilenosti, pomateni i nesnázi na wojně.

R. 1595. Uč. Ambrož z Witkowa w příliš dlouhém wězení se trápě, pro zádumčiwost i dojem těžssí, když wpadl w ssílenstwí, tak teprwé z wězení wypusstěný, i matce oddán byl, aby ho zachránila. Činila, co mohla pro něho doma, když ale prosíly i wzteklost jeho nemožna bylo jej léčiti, i pomoci mu, zranilo se srdce mateřské, která newědouc žádného spůsobu u lidí na to, udála se s pláčem k matce milosrdenstwí nejs. panně, přislíbujíc se i s ním dostawiti na Jasnou Horu, aby ho jen do prwního zdrawí i rozumu nawrátila. Wolný zatím i ke wssemu spůsobný stal se a na místo sw. čím spísse pospíssil.

Od ssilenstwi we wězeni.

R. 1598. Pleť ženská kdy co z wrozené slabosti nemoudře učiní, aneb promluwí, wyrozuměti jim třeba; což kdy z případu nemoci, aneb z náhlého pomatení zhloupne která, ale umí takowým sama nejsw. panna wyrozuměti i rozum dobrý přiwrátiti. Jako sslech. Potenciana Stojnowská z Lubelského, dlouhou trápená nemocí, z tesknoty i přilnutí přílissného, jesstě wětssího přidala sobě nezdrawí, kdy w

Od téhož z choroby.

hlawě plésti se počala, i život již blízko skončiti měla, bez pomýšlení wšeho i bez přípravy duši jedině potřebné. Polekaný manžel i právě žalu wědom nejsa utekl se k nejsw. panně o pomoc s důwěrou, i přislíbenou dráhou, na Jasnou Horu, až zatím jak jiná hned stala se na úmyšle i smyslech z hola na wšech silách posilněna i uzdrawena. Za co s díky i opowídáním milosti nejsw. panny dostawila se.

Podobný do téhož.

R. 1623. Uč. Walentin Jando, sluha kostelní Polaněcký, z dopuštění božího závrať maje w hlawě od zlých tekutin poblázněnou, jak sklesl, tak nebylo spůsobu, ani síly k zachowání zdrawí. Ubohá žena na tak wážnou u Boha i nejsw. panny zmohla se důwěru, že jak mile ho obětowala na Jasnou Horu, hned ssíleti přestal, i přišel k sobě atd.

Od pomatení rozumu i boleni srdce.

R. 1624. Slech. Alexandra Ruklinowská rozum ztratiwši mnoho zmatku připrawila manželowi a domácím, a často přistoupilo bolení srdce, i nápad na celé s nebezpečenstwím zdrawí i život, i nebylo jak uléčiti, i udržeti jí od toho, pokud pohlawí ženskému a k tomu paní možné. Činil co mohl manžel Ondřej Ruklinowský, sstře zdrawí jejího, a nic nepomohlo, domyslil se konečně, staroſti swoje obrátiti k nejsw. panně na Jasnou Horu přislibuje, že s manželkou, pakli by přišla k sobě i sám se dostawí na místo sw. teprwé upoušstěti, spokojiti se a uzdrawowati počala, i tak k zdrawí i rozumu nawrácena pospíšila s manželem na sw. dráhu.

Od tohož z choroby.

R. 1625. Uč. Anežka služebná w městě Olkussi welmi nemocná přes dwě neděle od silné horečky, potom ssíleti počala a utekssi domů silná, ssílela běhajíc po městě bez paměti a ačkoliw ji schytiwsse přiwezli, i w komoře zamykali i odtamtud dobywala se. Co kdo mohl i wěděl, to radil i činil, chráně ji z litosti: ale pro sluhu nebylo na úsluhu, i na wydávky potřebné. Odporučili ji tedy nejsw. panně na Jasnou

Horu a kdy časem rozuměti co mohla, učíwali ji, aby se modlila, i obětowala na místo sw. Činila to, i zatím na poděkowání pánu Bohu i nejsw. panně pospíssila s družinou i swědky.

R. 1626. Slech. Stanislaw Zeřinský z Jankowic od welkého hoře z marné wěci upadl w takowou truchlomyslnosť, že ke ztrátě nejmilejssího zdrawí přissel, ssíleje přes 27. neděl, pročež musili ho wzíti i na retězi držeti, a často bez jídla, pití, i spaní bylo i obessel se též. Snássel muku, necitě jí, ale nebohá manzelka, cítila to wssechno od žalu w sobě. Co tedy mohla, činila pro zdrawí jeho, sprowázejíc lékaře, skoussejíc léky, čekajíc až přijde k sobě: ale kdy dočekati se nemohla, a wssechny wydání, staroští, i naděje na nic byly, udála se k nejsw. panně na Jasnou Horu, majíc za to, že nebude bez potěchy i pomoci. Jakož odtud hned bylo po huku, a ssumu upokojeném w hlawě i těle, žádané nawrátilo se zdrawí se wssím. Co oba seznali atd. Od tohož pro nesmirnou mrzutosť.

R. 1641. Slaw. Petr Ungirský Wěribolowský měssťan od bolení hlawy přes 10 neděl pozbyl rozumu dwakráte, maje síly mnoho zlého pásse, ale rozumu i sebewědomí o sobě nemaje. Ze časem miwal ulehčení od této trampoty, bral ohled na doznané milosti nejss. panny z Jasné Hory, z kterých žádoucího zdrawí aby byl účastníkem takže prosil i uprosil. Za co s díky i swědectwím na písmě od swého pastýře dostawil se. Od tohož.

R. 1645. Slech. Jan Zdrowský, mladík, jediný syn rodičům starých náhlým i strassným zoufalstwím zachwácený přede dnem, počal ssíleti i o zdrawí i spasení zoufaje w domnění čili prawdiwých čili též smýsslených hříchům těžkých křičel a jakby té hodiny umříti, i na strassném soudě božském zodpowídati se měl za ně, a že již bráti, chytati na soud jej měli. Tak to sobě wzal do hlawy, že, ačkoli již ta hodina minula, tož jednak rozuměl i wolal: aniž mu wybiti Od tohož z zuřiwosti jakéss.

z hlawy to mohli. Nebylo na to lékařství, toliko duchowní: pro které rodiče udali se k nejsw. panně. Dálo se to míli toliko od Čenstochowy, nač sestřenec jeho sslech. Křepický patře, a obáwaje se nebezpečenstwí smrti náhlé, a proto jaké nehody na dussi, wzal ho s sebou do wozu zakrytého i wezl s jakým zas nepokojem na dráze i podiwením lidí, to menssí wěc. Jak ho na Jasnou horu přiwezli, teprwé křiče celým hrdlem, i házel sebou, jakoby něco zlého ním házelo. Netroufali sobě doprowoditi ho prosto do kaple, ale do sakrystie na zpowěd sw., kde co měl na swědomí, nemohl toho wyznati až pro odwahu dowedený před obraz nejsw. panny křížem upadl na twář, počal přicházeti k sobě i přissel. Teprwé s mysli sebranou wyzpowídaw se, na swědomí i zdrawí uspokojil se. Zač pánu Bohu i nejsw. panně přes „Te deum laudamus“ i litanii o nejsw. panně popoledni, spěwanou poděkowaw, zadržel se jesstě w klásstеře po newrácení nemoci. Ale kdy ho pán Bůh uchowal od té zuřiwosti, nawrátil se domů odkud úmyslně zdráw i pěssky odprawiw dráhu na Jasnou Horu, obyčejnou nábožnost s poděkowáním opakowal.

R. 1646. Slaw. Maryanna Pieckowa z Ratibořе na slezsku, často rozum tratic měla přátele, kteří se o její zdrawí starali: ale kdy nepomohli, ke zwlásstní pomoci nejsw. panny Čenstochowské obrátili mysli i modlitby swoje, s slíbenou dráhou. Předstiženi tedy jak nadssením, w tom srdce tak i dostoupením milosti i zdrawí té nebohé, již tak jiné nebo k rozumu i zdrawí prwnímu nawrácena, dostawila se s swědky toho.

Od tohož.

R. 1670. Slech. Mikuláš Wolský z Sěradckého pomatený těžko w hlawě, i protož o pomoc k nejsw. panně na Jasnou Horu, s touhou jedouc w společnosti přátel jak wyskočil od nich z bryčky do jezera Koloněckého, a prostřed něho jsa jak tam neutonul, i jak z něho wybřednul za průwodkyní nejsw. panny

Od téhož i utonuti za widěnim nejs. panny.

widěné, a potom i z ssílenosti jak wyssed diwotwornou pomocí hned, již se to opsalo wýsse w části třetí rozdíle čtwrtém o tonoucích na wodách welkých: nyní se tu připomíná pro obsah o ssílenosti.

R. 1676. Slech. Mikuláš Kazimír Bardzký mate se w hlawě, nesstěsti měl i na zdrawí s nebezpečenstwím ztráty žiwota. W těžkém i posledním cile upokojiw se něco, wzýwal nejsw. pannu na pomoc s přislíbenou na Jasnou Horu dráhou, i hned odtud bolení hlawy i rozechwění hlawy i nestálost zdrawí ustála, z které powstaw pospíssil se slibem i swědectwím atd. Od tohož i od smrti.

R. 1689. I w nejdalssích swěta stranách strátu beroucím či to na zdrawí, či na majetku, či dobrém jméně wyzwaná nejsw. panna z Jasné Hory přibýwá na pomoc w okamžiku, jako to j. m. kněz Wirginius hrabě z Parsarynu opat we Florenci u sw. Amanda přítomen na Jasné Hoře ex voto sepsal slowy z latinských na polské těmi: „Když roku 1682 dne 2. července hrabě „Jan křtitel z Parsarynu, markrabě w Beluerder Florenčan, „můj bratr rodný powadil se při kartech, s markrabím Hie„ronymem Rudolfem Florenčanem, takže konečně wyzwaw „na souboj zabil ho, a já w ten čas byl sem w Římě, wo„lala mne moje matka do Florence oznamujíc, jako bratr „můj zabiw toho ussel, i jako wssechny statky jeho i její „mowité i nemowité, anobrž na mém sídle opatském wssechno „konfiskowáno a knížecí komoře Florentinské přiděleno bylo. „Jakým srdcem, i jak žalostným snásseti mi to přisslo? Žů„stawuji to rozsudku každého; nebo z bohatého stal sem se „nůzný, z hraběte žebrák; i do takowé přissel sem bídy, že „chleba neměl sem zač koupiti, až z rukou cizích politowání „i požiwení wyhlížel sem ne bez stydu krutého. Chodil sem „ne jednou s prosbou ku knížeti, posílal sem přátele s pros„bou, jako to kardynaly, i jiné pány mocné, ale na darmo. „Konečně, když již matku moji s třemi sestrami mými po„wolně wstrčili do kláštera, a bratra mého z Florencie „usslého za psance prohlásili, já bratrům zabitého markhra- Opat Florentinský od ssílenosti i smrti zdrawí tu doznal.

„bího bál sem se, kteří za smrt jeho na žiwotě mém mstíti „se chtěli, musel sem tedy z wlasti utéci. Do Luky přissel „jsem, kde při j. m. knězi Juliu Spinoli téhož města biskupowi jsa, z obawy a truchlomyslnosti těžké, wpadl jsem w „takowé ssílenství, že mně musili dwěma řetězy swázati. „Přicházeli lékaři ke mně pro poradu i pomoc, ale wssechno „nadarmo a nemoc moje čím dále, tím horssí byla. Ne rychlo „potom w osm měsíců j. m. kněz Spirola z bolesti nad nestěstím mojím, jistého dne nawsstiwil mne, a čekal, až bych „se uspokojil něco, (když právě co den wolnou miwal jsem „chwíli), řekl ke mně ta slowa: milý hrabě, pomoci lidské „již přestaly, tedy do božských udejme se. Když sem byl „poslem papežským w polsku mnoho tam widěl i slyssel sem „o diwotworných zázracích nejsw. panny Marie Čenstochowské, této se wy oddáwajte, a možno že skrze její orodowání „do prwního zdrawí přijdete. To powěděw odessel; nebo „mne znowu ssílenost brala. Druhého dne znowu mne nawsstiwil, i tož mi mluwil, já též hned slib učinil jsem, místo „to i obraz sw. nawsstiwiti, abych se zásluhami té panny „nejsw. Marie docela stal zdrawým. Diwná to i newypowěděná wěc! Po třech hodinách učiněného slibu jakby to „dwě hory z hlawy mojí ustoupily, ucítil jsem ruku pomocnou mojí nejwyssí zastawatelkyně Marie i zůstal jsem docela tak oswobozený, že wssichni podiwením nade mnou polekali se. Nyní tedy přes čtyry měsíce poutí dlouhou i „pracnou na to místo sw. odprawiw, abych zadost učinil „slibu mému to wssechno pod přísahou wyznáwám i swědčím „na chwálu božskou i boharodičky nejsw. panny. Na Jasné „Hoře Čenstochowské dne 10. máje l. p. 1689. Wirginius „hrabě de Parsarino, i opat u swatého Amanda w. r.“

Od ssílenosti a smrti.

R. 1695. Slech. Kateřina Malická písařowa Grodská, Přemyslská, dcerka sslech. Mikuláše Gluchowského, lowčího Braclawského, z těžké choroby i horečky, wpadla w ssílenost, anoť lékaři i domácí naděje se nad ní wzdali, již jak umrlá ležela přes tři dni. Z nadssení božího poskytla sslech. Helena Polanowská

nejlepssí poradu, aby již ode wssech opusstěnou obětowala na Jasnou Horu, majíc za to, že bez pomoci na zdrawí nebude. Co když sama učinila, hned ona umírající, nebo jako umrlá přissla k sobě, ke zdrawí i rozumu přiwrácena. Nawsstěwujíc místo sw. s nadzmíněným rodičem seznali to i podepsali rukama wlastníma atd.

R. 1697. Šlech. Kateřina na Ožarowicích Pinocina, sslech. Jana Pinočeho podstolího černěchowského manželka oddanou deskou stříbrnou, i ústně seznala s podpisem obou manželů, jako z těžké nemoci minouc se smysly s nebezpečenstwím žiwota, kdy raditi i na sebe hledèti nemohla, radil o ní wýsse zmíněný manžel wzýwaje neiss. pannu na pomoc, i přislibuje ji dostawiti na místo sw. W den tedy neposskwrněného početí neiss. panny počala přicházeti ke zdrawí, i tak z nemoci jak i z ssílenosti uzdrawená dostawila se s timže manželem i swědectwím atd. Podobný.

R. 1700. Slaw. Žofie Alexandra Jakubičowa z Skřynna w podobné nemoci i ssílenosti přiloučené sskodu wzala, uspokojiwssi se něco po minulé chwili zlé za wzýwáním neiss. panny z Jasné Hory, k rozumu i zdrawí prwnímu nawrácena. Co při cestě swé k tomu účelu odprawené seznala i rukou wlastní podepsala. Podobný.

R. 1714. Uč. Jiří Krečmer z Solentina na slezsku mladík w 20 letech ssílený jsa přes půltřetího roku, sskody i nepokoje čině, musil za to wězení w řetězích trpěti, z kterého jednak dobyw se do lesa utekl, chtěje se oběsiti. Uslyssel hlas od kříže při dráze w ta slowa: „Jestli že chceš býti zdráw, jdiž do Čenstochowy na nábožnost. Wymlouwal se newědomostí o Čenstochowě, znowu tedy uslyssel hlas: „Ptej se, a dozwíš se.“ Připowěděl, i hned pozdrawiw se úplně pospíssil na místo sw. odprawuje nábožnost i s dobrou rozwahou seznaje to wssechno. Od ssílenosti i oběssení se hlas s kříže zabraňuje i do Čenstochowy káže.

R. 1720. Šlech. Petr Wanſowic, těžkou nemocí, horečkou, i nespánim zmořený, minul se smyslu a jako sám skutečně poznal, sšílený byl přes nemalý čas s nebezpečenstwim žiwota swého a swojich domácich co denním nepokojem i utrápenim. Nebylo na to spůsobu lidského, toliko diwu božského; dal mu tedy pán Bůh takowý čas do rozmýšlení, že uspokojiw se něco wzýwal nejsw. pannu, i obětowal se jejímu obrazu Čenstochowskému: až zatim sšíleným býti přestal i z nemoci we třech dnech powstal. Za co atd.

Od tohož.

Co jiné nemoci na samého toliko dotírají nemocného, to sšílenosť ne jednomu dá se znáti. Těžko takowé léčiti, i nedají se, nejtíže od nich hanbu, nepokoje, zuření i sškody bez winny snášseti. Smiluj se Bože nad nimi jak nad dobytkem toulajícím se, válejícím a hůře než dobytče časem od patřících zanedbaným. A kdo tak rozumný jest, co by nerozumně mluwícím, činícím měl wyrozuměti moudře, pobožně z milosti křesťanské? Hled! matka moudrosti předwěčné nejsw. panna rozumem swým zastupuje ty, jako matka wlastní, staroslliwá ke zdrawí i rozumu přiwádí, hodná synowské, srdečné milosti, i osobné cti za to, přiznáwá Richard à S. Laurenti: Diligenda est Maria et specialiter honoranda, quia ipsa, meditante forma Divina sponte venit ad deformatum, gratia gratis ad gratiae ingratum, sapientia ad fatuum.

Oddil druhý.

Mrtwicí nawsšťiwení od Boha nawsšťěwuje žiwotem i zdrawím přiwráceným sama též potom w obraze swém nawsšťiwená od nich nejsw. boharodička panna Maria.

Wěděl pán Ježíš za žiwota swého o wssech, jak mrtwicí raněných, tak též jinými nemocemi sklíčených, a přecež jak by o wssech newěděl, nebo wssech neuzdrawil. Oni sšťastní, kteří o Kryštu slyssели, wěděli, i k němu se měli, nebo od něho slowem jedním, aneb samým pohledem uzdraweni bywali tak, že powstali hned, i lože s sebou bráti jim kázal. Tok že i

matka Ježíssowa nejsw. panna wí o wssech neduživých na swětě, a přecež jakby o wssech newěděla, kdy wssech neuzdrawuje. Ti nejsskastnějssí, kteří ji wzywají, a potom wolají potud, pokud jich newyslyssí a slowem jedním aneb pohledem samým z Jasné Hory neuzdrawí, jakož uzdrawowati zwykla.

Roku, starodáwný Rospřa neoznamuje kterého, uč. Kateřina z Psar, mrtwicí na lewý bok raněná, i přes tři neděle k lůžku připoutána, toliko co k nejs. panně na Jasné Hoře se obrátila, i obětowala z dusse, hned i na zdrawí lépe se majíc pozdrawila se zatim. Téže syn padoucí nemocí trápený udáním se k téže lekařce doswědčené, doznal milosti zdrawí, na potěchu, i pomoc ubohé matky. Od mrtwice matka a syn od padouci nemoci.

R. 1597. Slech. Ondřej Kurský z Poznaňského, těžkou nemocí nawsstiwený, jesstě těžssí mrtwicí raněný w půl hlawy, s rukou i nohou lewou, kdy se widěl w nebezpečenstwí žiwota a newiděl pomoci lekařůw, ani možnosti do ulečení tak náhlého moru, jsa při paměti, wspomněl sobě na obraz nejsw. panny w Čenstochowě, i wynikající z něho pomoci diwotworné, počal tedy wzywati nejsw. pannu o pomoc, i přislíbil nawsstiwiti místo sw. Dříwe před milostí i uzdrawením tak od mrtwice, jako i nemoci dáwnějssí, pospíssil na poděkowání i seznání toho. Od mrtwice.

R. 1598. Slaw. Stanislaw měssťan z Swětěchowa, maje doma jak we sspitále dwa mrzáky mrtwicí raněné ženu i dceru čekal smilowání božského nad nimi, již by byl rád kdy by je pán Bůh pro utrpení i nedostatek w nemoci byl k sobě wzal; ale přece by bywal radssí, kdyby je k prwnějssímu zdrawí byl nawrátil. Tedy o to do přímluwy nejsw. panny udal se, s přislíbenou dráhou na Jasnou Horu s nimi: k čemu i ony takže s důwěrou jak mile se přiklonily, pozdrawily se, i cestu s díky i obětí swic odprawily. Od tohož matka i dcerka.

R. 1598. Slaw. Anna Zabinská z města Zabna,

mrtwicí přes sſest let, z počátku, pokud mohla, i na to měla, léčila se, kdy ale to wſſechno nic nepomohlo, wůli božſké se swěřila, čekajíc w trpěliwosti času naznačeného od Boha. Přiſſla tak ſſkastná hodina, w které pamatujíc sobě, co slyſſela o přediwném obraze
Podobný. nejſw. panny na Jasné Hoře i doznaných pomocech, ledwa že se obětowala na místo sw., až daleko ſſkastnější hodina nadeſſla za tím, w kterou žádouciho zdawí dostoupila, i powſtawſſi z nemoci, pospíſſila na místo sw. s uwelebením lékařky swojí.

R. 1598. Slaw. Jan Sokalſký z města Sokala na podolí w mrtwici přes sedm let leže již byl zoſſkliwil sobě žiwot tak mizerný w bolech, i nedostatku pomoci lidské čekaje smilowání božſkého, jako wůle božſká. W tak daleké straně od Čenstochowy pozdě sobě wspomněl na obraz diwotworný nejſw. panny
Od téhož. na Jasné Hoře, ku kterému, jak rychle zblížil se náklonností i wzdechy srdce, tak rychleji jeſſtě wyslyſſen i pozdwižen byw pozdrawil se za přislíbenou i odbytou cestou, s wyznáním toho, i za učiněný slib oddáním dwou zlatých červených atd.

R. 1614. Slaw. Matěj Běrnacký měſſkan Jendřejowſký dwoji nemocí náhle ſkličený, doznal diwotworné pomoci nejſw. panny z Jasné Hory. Nejdříwe roku 1612 na cestě od bolení hlawy zrak ztratil, trpě to přes celý rok; wſſak jak mile se obětowal na místo sw., téže hodiny wyslyſſen i na oči oſwícen byl. Znowu roku 1613 mrtwicí raněn na polowičku těla, na ruku, nohu i řeč. Znamenaje jednak w nedáwno přeſſlé
Od téhož i slepoty. nemoci doznanou pomoc nejſw. panny, tím důwěrnéji ucházel se o úplné uzdrawení, a nemoha ústně, srdcem pouze wzýwal jméno i pomoc nejſw. panny. I w ten čas opětnou milostí diwotworně pozdwižený powstal zdráw, a potom s ochotou pospíſſil na místo sw. opowídaje neustále diwy božſké i nejſw. panny na swojí osobě doznané; o čemž i swědectwí úřadu města Jendřejowa podal.

R. 1614. Šlechtic Lukáš Sidorowský z kraje Pinského od mrtwice maje skřiwenou hubu, i oko wysazené na wrch tak, že musel oko zawazowati sobě, a požiwaje pokrmu prstem hledati místa, i po straně strkati potrawu: užíwal rady i pomoci lékařůw; ale kdy pomoci nenassel, radil se i bab čarodějných, jakým takým způsobem chtěje se uzdrawiti. Pleskaly baby hloupé řeči, wymýsslely, co se jim w hlawě smilo, a jemu bol se sšířil, že ani spáti nemohl, rozuměje, že již takým neb wětším mrzákem do smrti bude. Konečně udal se k duchownim lekařům, pochybuje o babském marném činění, a odbyw náboženost w kostele otcůw frantisškanůw w Pinsku, na radu předstaweného obětowal se nejsw. panně na Jasnou Horu, slíbiw mu zároweň, že nawsstiwí místo sw. a zatim ustal we wssem, co činil, samému pánu Bohu, i nejs. panně na Jasnou Horu, oddaw se s důwěrou. Teprwé pocítil ulehčení i uspokojení, a zwolna narownala se huba, a oko nawráceno bylo na swé místo. Pročež stawil se atd. Od téhož, s wysazenim oka, i skřiwenim huby.

R. 1620. Kněz Jakub Neopolitanský, farář Zbučinský, od náhlé mrtwice celý ztuhlý, i prawě necitelný jak dřewo ležel. Přisšed něco k sobě, a o sobě pomyslíw, wzdechnul k nejsw. panně Čenstochowské; tuť najednou pohybowati se i wládnouti sebou počal, i zwolna k silám přisšed pozdrawil se bez wsseho znamení mrtwice. Seznal to i zawděčil se oddanou za slib deskou zlatou. Od téhož.

R. 1624. Šlech. Marcyan Gorský plukownik z kraje Orssanského, zradou raněn byw w hlawu dwakráte až do mozku, a odtud mrtwicí celý raněný, bez smyslůw ležel tak přes pět neděl. Již mu lékaři netussili žiwota, i čas smrti ustanowowali, rány wssak podle obyčeje opatrowali. Ale tyto wssechny domysly, Od téhož i ran zrádně zasazených.

i čas blízké smrti předessel wlastní bratr jeho sslech. Stanislaw Gorský, kdy umirajícího obětowal nejsw. panně, i přislíbil dostawiti na Jasnou Horu, kdyby žil i pozdrawil se. Stalo se to ku podiwení wssech, že i od smrti zachowán, i od mrtwice oswobozen i z ran smrtelných wyléčen byw dostawil se s ranami w hlawě jesstě ne zcela zahojenými, tudiž s duchownimi jako očitými swědky.

Od téhož na Jasnou Horu přewezená pozdrawila se.

R. 1633. Služebná panna w městě Sohačewě za času nemoci palčiwou zimnicí rozpálena jsouc, pro ochlazení se w letě wyssla do sadu i odpočinuwssi w chládku wrátila se nazpátek do jizby, ledwa že wessla, ranila ji mrtwice, že i hnouti se s země nemohla. Wzali i pomáhali jí prostými spůsoby, jako služebné, w tom toliko úlewu pocítila, že ne tak, jak z počátku bez paměti i sil zůstawala. Zpowědník dominikán připrawuje ji na smrt, radil aby nejsw. panně na Jasnou Horu se obětowala, což i sám učinil modle se za ni. Přiwežena byla na Jasnou Horu i do kaple přiwedena, jak mile na zemi křižem upadla, pocítila, jako by chladný witr z raněných mrtwicí údůw ustupowal, a teplý nastupowal, kterým rozhřatá zdráwa powstala w očích wssech tak cizích, jak i swých známých o nemoci té wědoucích i swědkůw zázračné pomoci.

Od téhož zdrawi z obrázku Čenstochowského.

R. 1634. Šlech. Žofie Zamojská z Widawských těžkou nemocí přes tři neděle sklíčená, kdy mimo to mrtwici raněna na polowici těla, a řeči i když se wssichni spustili naděje, byla zatím při žiwobytí, dala sobě podati obrázek nejsw. panny Čenstochowské na papíře oswětlený, i tulic jej k ústoum s důwěrou i wzdechnutím o zdrawí, w tom okamžiku pozdrawowati začala, a rychle docela se uzdrawila.

R. 1637. Kněz Petr May, komendář Lassowský, dieceze Chelmské mrtwicí wssechen raněný, ležel přes dewět neděl bez wlády sil, i naděje žiwota tak, že

ani mluwiti, ani znamením nic ukázati nemohl. Osadnici z politowání nad pastýřem swým wzájemnou službu mu oddáwajíce, obětowali ho nejsw. panně na Jasnou Zoru, až najednou swobodným jazykem promluwil i shodně přislíbil nawsstiwiti místo sw. a pomalu sil nabýwaje powstal zdráw a dostawil se atd. Od téhož duchowní.

R. 1639. Slaw. Zedwika Sideřina z Pabianic městečka, w mrtwici bolestmi i tesknotou stisněna již zoufala o žiwotě; ale slysíc od pobožných lidí rozmluwy i připomínání rozličných milosti i diwů nejsw. panny na Jasné Zoře, wzbudila w sobě touhu po podobné milosti, prositi nejsw. pannu, a aby tím rychleji stala se jí účastnou, ustanowila w mysli swé, cestu za to odbyti. Zned tedy odtud lépe se míti počala, a rychle k dřiwějssímu zdrawí nawrácená pospíssila s towarysskami na místo sw. jako swědkyněmi toho wědomými. Od téhož.

R. 1654. Kněz Jiří Skopek kanownik i kustos Opolský těžkým bolením hlawy i horečkou seslabený nowým záchwatem mrtwice sklíčený na těle i na smyslech, swobodným jednak srdcem i úmyslem utekl se k nejsw. panně na Jasnou Zoru z celé dusse. Wyslyssen a uzdrawen byw pospíssil k cíli naděje swé s poděkowáním i uznáním dosaženého zdrawí. Od téhož kanownik.

R. 1661. Slech. Arnosst Rautenstein wyslanec k nejjas. králi polskému od knížete Neuburského, jak těžkou mrtwici w Sambořе přes sest měsíců raněný, i jak potěssitelným diwem božským i nejsw. panny wzýwané z Jasné Zory oswobozen byl od ní, wyznal to ústně, i na oddané slibné desce stříbrné z jedné strany wylíčenými chwálodíky, a z druhé werssi latinskými. Od téhož poslanec Neuburský.

R. 1703. Zraněným w klássterné klausuře jeptisskám, a rozličnými nemocmi sewřeným swobodný i blízký wždy přístup jest k nejsw. panně na Jasnou Zoru pro milost i laskawé wyslyssení; jako to nejwe-

lebnější předstawená klášstera Poznaňského karmelitek bosých prohlásila podanými do knih slowy těmi: „Ježíš † Maria. W roku p. 1703 w Poznani welebnou „matku Kufrozinu od zwěstowání nejsw. panny karmelitek „bosých náhle mrtwice ranila tak silně, že se docela pohybo„wati nemohla, hlawa s krku spadla, i na prsou wisela, oko „jedno na wrch wystoupilo, ústa se welmi skřiwila, ruka lewá „wymkla se z ramena i z lokte, i u pěsti; tak též noha „zdřewěněla bez wlády i cití. Zawolaní lékaři pomáhali, „jak mohli, ale nic nepomohli. Zarmoucené tedy sestry u„dály se na modlitbu k obrazu nejsw. panny Čenstochowské „a s různým slibem podle možnosti wyprawily posla do „Čenstochowy; a kdy tam stanul, i msse swatá za ni slou„žena byla, počala se hůře míti, jako by skonáwala. Jak „mile lékař přissel, řekl: aneb se nemoc přesiluje, anebo sko„nání nastupuje. Po hodině kázala se nemocná podnesti, a „hned jako jiná přessla se několikráte po nemocnici; i tak co „dále, to lépe měla se i ozdrawěla. Jeptissky pozorujíce ta„kowou proměnu, mluwily k ní i k sobě s radosti: Jistě se „nyní msse swaté slouží w Čenstochowě: jakož tak prawdi„wě nalezlo se po návratě posla, tázaného o ten čas atd.“ O zachowání těchže jeptissek při žiwotě a zdrawí, od wýstřelů kul i zápalných kul do cel wpadajících před ně samé za času dobýwání sswedům tamže w Poznani, za obranou nejsw. panny wzýwané z Jasné Hory, ukáže se w části desáté ku konci.

Od téhož předstawená karmelitek w čas msse sw. na Jasné Hoře.

R. 1706. Slech. Alžběta Dybowská dcerku swoji mrtwici raněnou jak mile obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu, i přislíbila sama s ní se dostawiti, ledwa to wyřekla, a již dcerku zdrawou odebrala z milosti i ruky matky milosrdenstwí, nejsw. panny. Pročež pouť tu odbýwajíc, dostawila ji i předstawila lekařce nebeské.

Od téhož.

R. 1720. Prohlássení kněze slowy z latinského na polsko přeloženými: „Bohu nejdobrotiwějssímu, nej„wyšssímu i boharodičce nejsw. panně Marii na Jasné Hoře

„Čenstochowské diwotworné. Já Martin Smětanský, kněz „u sw. Ducha w Prossowicích, prohlassuji slowem, wírou, i „swědomým kněžským; že sem před pěti lety těžkou nemocí „na spůsob mrtwice na ruku i lewou nohu raněný byl přes „dwě leta; ledwa že sem učinil slib na Jasnou Horu k nejs. „panně se odebrati; i ačkoliw tak welmi nemocen jsa, od„wážil sem se pěssky wyjíti a neposlouchaje přátel i lékařůw, „jak jsem mohl, tak postupowal jsem plaze se, diwná wěc! „na téže cestě pozdrawil jsem se zcela i zdráw tak na Jasnou „Horu, jak i nazpátek domů přissel jsem. A že toho času „na Jasné Hoře samému pánu Bohu i nejsw. panně podě„kowaw toliko, neohlásil jsem toho, jak třeba bylo; protož „jak se zdá znowu nynějssího roku 1720 w měsíci září naw„sstiwil mne pán Bůh touž, co i před tím, nemocí, jejížto „ssíření déle nečekaje, přislíbil sem znowu pěssky na Jasnou „Horu k nejsw. panně se odebrati i prohlásiti tam u knih „milost tu obdrženou, diwná to wěc! že sem hned doma se „pozdrawil: i tak zdráw wyssel jsem pěssky nawsstěwuje „místo sw. s díky i ohlássením tím wlastní rukou podepsa„ným na Jasné Hoře r. 1720, dne 18. října. Martin Smě„tanský, kněz u sw. Ducha w Prossowicích."

Kněz od nemoci mrtwice dwakráte na dráze čenstochowské uzdrawen.

Mrtwicí ranění, jak dřewo necitelní, ani se pohybowati, ani wládnouti jazykem, ani s rozumem jednati mohou, pro články rozpussténé neb opussténé, jak lékaři twrdí. Protož jest člowěk takowý sám sobě břemenem, což jiným z domácích, na jejichž hlawě i péči břemeno to se zawěsilo! Jesstě to není welké břemeno při welké lásce k Bohu i k bližnímu; ale oni to jsou břemenem doma i we swětě nesnesitelným, kteří zmalátnělostí aneb rozpustilostí mrawůw zjewných dáwají pohorssení domácím i cizím, mnohým newinným a z nich pohnouti ani se chtějí, ani dají. O břímě na hlawě bedliwých pastýřů, na něž s žalmistou před Bohem žalowati musí: Imposuististi homines super capita nostra. Postawil jsi lidi nad hlawy nasse. Chwálí ewangelium sw. ony nosiče, kteří málomocného wzawsse s lůžkem nesli ku Krystu, a nemohouce pro množstwí dwerми se protlačiti, zdwihli do hůry

Žalm 65.

i oddělawsse střechu spusštěnému zjednali zdrawí. Přiznati třeba i nynějssím nosičům úsluhu hodnou zásluhy u Boha, kteří mrtwici raněné i napolo mrtwé zdwihajíce na Jasnou Horu s nimi se udáwají k nejsw. panně, oddáwají, i předstawují, a jako slunce na otewření dweří aneb okna čekajíc paprsky wpadá, oswěcuje, tak i nejsw. panna pilně čeká, až někoho s otewřeným srdcem, myssli i ústami dočeká se t. j. Sicut sol radios suos ad cubile immittit, si ei porta, vel fenestra aperiatur, ita Maria stans ad ostium et pulsans, si apertum fuerit, continuo gratias et beneficia secum infert. o tom jasně: Richard à S. Laur.

lib. 7. Lau. B. V.

Oddil třeti.

Pakostnici dotknuté, opuchlinou oteklé, i křečem skřiwené a přímo k obrazu tomu toužící přijímá, ossetřuje, a rychle ke zdrawí přiwádi nejsw. boharodičkа panna Maria.

Wsseliká nemoc těla, pokud jest při wolné hlawě i rozwážení dobrém, činí wsselikého člowěka mocným proti mocnostem dusse to jest proti hříchům, pokussením, i příležitostem k nim. Takowá jest mezi jinými nemocmi pakostnice, opuchlina i křeč. A zdaliž samotnou toliko pakostnici křížem zowou? to dobře, i dobrý to kříž, pokud se s křížem páně sloučí proti těm mocnostem: tak i o jiných rozuměti i powažowati třeba. Je li bídný mrawenec sláb, a mocného přemoci i umořiti může lwa? Jeli slabá třtina na wodě, a mocným protiwí se wětrům; sklání se, ale zlámati se nedá, a což člowěk rozumný za času swé slaboſti nedokáže? dokáže to, co sw. apoſstol Pawel dokázal, i chlubě se swou nemocí, powěděl o sobě: „Když nemocen jsem, tehdáž jsem mocen.“ Jak mnoho zas ku příkladu dokázal? plno jest o tom w církwi boží dějům.

2 Kor. 12.

Od opuchliny i smrti.

Roku, starodáwný Rospřa neudáwá, kterého uč. Dorota z Olkusse od puchliny otekla, wice nežli rok zmrzačena jsouc, hnusným objewem stala se hledícím na ni, pročež tesknic již sobě život i swět zossklíwila a na onen jsouc hotowa, čekala na smilowání se

božské jak wůle božská, buď na tu, buď na tu stranu smrti neb žiwota. Oč, kdy zprostředkowání i pomoci nejsw. panny z Jasné Hory žebrala, zadržená jesstě pocítila, že puchlina tedyž se menssíc zhynula, a ta se pozdrawila.

Roku, tenže neudáwá kterého, slaw. Barbora z Krakowa pakostníci přes celý rok zadržená doma, jak we wězení, nemohla ani postoupiti o swé moci pro bolesti, které ji, i když odpočíwala, trápily. Pozdě wzpomněla sobě na obraz nejsw. panny w Čenstochowě, a jatá touhou cesty, tamže přislibila pěssky nawsstíwiti místo sw., kdyby nabyla zdrawí. Předstižená milosti od toho času necítila bolestí oněch, ani překážky na cestě, i tak zdráwa přissedssí dostawila se. Od pakostnice.

R. 1540. Slaw. Stanislaw Grabowský, měssťan lwowský, w stáří pakostníci stísněný, netoliko choditi a pohybowati se, ale ani ležeti nemohl pro bolesti ustawičné. Měl naději w lekařích i jejich lékařstwích, ale tyto po wrchu pouze hladily, chladily, ale u wnitř w článcích oheň, i ostrosť krwe neumírňowaly. Od lidské daremné pomoci obrátil se k nejsw. panně, a dal se co nejrychleji do Čenstochowy dowésti, a ačkoliw mu přátelé tak dalekou cestu zrazowali, a w tak wysokém stáří, nedbal na to i wyjel. Ledwa na místě sw. stanul, ustaly hned bolesti, a pakostnice zhynula tak, že ten, co před tím zdwihaný stoupiti nemohl, to w ten čas o swé moci zdrawo chodě, i oltář nejsw. panny obcházeje, po oddaném díkůčinění sskastně se nawrátil. Od pakostnice na místě swatém.

R. 1540. Šlech. Štěpán Bassa rodem a rodinou w králowství uherském znamenitý, křečem lámán byw pokřiwený, přes 30 dní žádného pokrmu sníesti nemohl, a toliko samými lihowinami napájen byl. W nedostatku sil i spůsobu požiwání, kdy ho lékaři opustili, dobří přistoupili rádcowé z příbuzných a přatel, kteří mu radili, aby se obětował nejsw. panně na Jasnou Od křeče a smrti.

Horu; učinil to s důwěrou maje wůli dostawiti se osobně, i hned uzdrawený bez znamení pohnutí a zatím též wybral se na místo sw. atd.

R. 1549. W podobné nemoci o uzdrawení wyznání wlastní těmi slowy: „Já Ondřej z Wengrowa wy„znáwám welikě dobrodiní Boha wssemohoucího, že mne rá„čil nawsstiwiti lámáním w těžké nemoci: ale za přímluwou „blahoslawěné panny, ledwa sem se obětowal na místo sw. „do Čenstochowy, pán Bůh mne ráčil k dřiwějssímu zdrawí „nawrátiti.“

Od téhož.

R. 1575. Šlech. Martin Glowacký z nemoci příliš dlouhé upadl w opuchlinu, která pomalu se ssířic již ho zasahowala, tak že w krátkém čase dussi wypustiti měl. Přizwaní ze Lwowa lékaři místo pomoci, jesstě wětssí opuchliny, a tedy nebezpečenstwí bližssí smrti příčinou byli. Již tedy diw jenom na uléčení žádati a očekáwati umírajícímu třeba bylo: oč kdy se ku panně na Jasnou Horu s wirou mocnou utekl, wyslyssen byw pocitil hned ustupowání, a po chwíli ustoupení puchliny, i dokonalé uzdrawení.

Od opuchliny a smrti.

R. 1594. Powstala na mnoha místech w polsce diwná nemoc na spůsob křeče, kterouž síla lidí zmrzačených, zkřiwených umíralo. Touto takže sslechetný Jan Ručkowský zároweň s manželkou, dítkami i čeledí bez mála celou nawsstiweni, smrt očekáwali: ale když se nejsw. panně na Jasnou Horu za příkladem hospodářowým obětowali, wssickni ozdrawěli a potom dostawili se.

Od křeče i smrti.

R. 1604. Kněz Pawel Kurdwanowský z nemoci horečkou se rozmáhající, za wzýwáním nejsw. panny, i přislíbením nawsstiwiti místo sw. wyssed zdráw, kdy zanedbal slib, pro leniwost pakostnici potrestaný, ne toliko krok učiniti, ale ani na odpočinku ležeti nemohl, pro nesmírné bolesti w nohou, přes dwa měsíce. Takto napomenutý připomenul sobě, co přislíbil a soudě se winným i hodným toho, opětowal slib swůj, za to

Od pakostnice za zanedbání do Čenstochowy.

maje, že za proměněním winy swé, promění i pán Bůh trest. Na místo sw. tedy wyprawil se bez odkladu na cestu, w nečasy, za času zimy i nepohodlné chwíle a powstaw postawil se na nohy zdráw a již odtud bolesti necítil. O takowém dobru památném za nepamatowání na sliby jest mnoho příkladů, jak wýsse w rozličných oddílech tak též nížej w části osmé we zwlásstním oddíle ssestém.

R. 1623. Slech. Wojtěch Wenžík zastupitel soudce Sěradský w nezhojitelných bolestech od pakostnice ne jednou wzýwal smrt netrpělivě, a kdy přissel k sobě a k přemýsslení, rád by jesstě žil w zdrawí dobrém a Od pakostnice. sloužil Bohu. Prosil tedy nejsw. pannu o to, i přislíbil nawsstíwiti místo sw., jen aby ulehčilo se mu značně. A že dokonalá jsou díla božská i nejs. panny netoliko ulehčení, ale i ulečení úplného dossel.

R. 1633. Uč. Krysstof Wiktorek z Nowého Šance pro ostrost krwe i pro odtok wlhkosti w spojidla noh trápený trpěl na pakostnici přes 5 let tak, že ani nemohl na nohy wstoupiti a jenom ležeti, a ledwa poseděti mohl. Nebylo čím, i jak zachrániti zdrawí; až wspomenuw sobě pozdě na obraz přediwotworný nejsw. panny na Jasné Hoře, jak jen se obětowal, doznal hned polepsšení a w krátce úplného zdrawí i síl na cestu atd. Od pakostnice.

R. 1634. Slech. Wojtěch Osuchowský puchlinou přes půl roku oteklý, nadutý ledwa dýchati, i žiti mohl od swírání i trápení odewssad. Po tak dlouhém, a daremném čekání pomoci od lidí, wzrostla w něm naděje k samému pánu Bohu, i nejsw. panně, kterou posílený, zakládal sobě místo uzdrawení na Jasné Hoře. Předstížený milostí pozdrawil se doma, i nemesškaje pospíssil na místo sw. s díky i wyznáním. Od puchliny.

R. 1646. Slech. Martin Měřewský pakostnici i zároweň i nemoc kyčelní nawsstíwený od Boha, snássel to z počátku, maje naději w lékařích, že to do-

káží, co přislibují, i jak on přeje sobě; ale kdy i naděje i náklad (wydatky) marné a on jesstě hůře se míti počal, slussně tedy w takowé potřebě zázraku s nebe žádal: o nějž ku prostředkowání nejsw. panny se obrátil, přislibuje místo sw. nawsstiwiti, jenom aby se pozdrawil, i pozdrawil se diwotworně, a w krátce dostawil se a s pláčem wyznal co i jak se s ním stalo.

Od pakostnice i nemoci kyčelní.

R. 1689. Slech. Jakub Kaněwský wewodstwí březského litewského opuchlý tak, že i hlawa i celé tělo oteklo a nebylo wyhlídky na žiwot ani na pomoc lidskou, domyslil se hledati zdrawí u nejsw. panny na Jasné Hoře: pročež prosil rodného swého Floriana, aby ho obětowal wedle porady, i pomoci tomu faráři pastýři swému. Co když učinili s nímže samým, stalo se, čeho prahnul, a potom pospíssil na místo.

Od puchliny.

R. 1705. Uč. Jakub Kulisek z nemoci w opuchlinu upadssí ležel bez wlády sil, i naděje žiwota, jakož o něm domácí pochybowali. Nebylo lékařůw, ani též nákladu na ně, a ač by též bylo, to nerychlo, ano se puchlina po celém těle rozssířila i rozlila. Čekal smilowání božského nad sebou, a přece ozdrawěti, kdyby wůle božská, prahnul, oč nejsw. pannu w obraze Jasnohorském diwitwornou kdy s důwěrou prosil i uprosil, že i puchlina sessla a on pěssky na místo sw. pospíssil.

Podobný.

Wždy před tím pán Ježíš uzdrawowal nemocné, ale ne wždy zdaleka i hned, musely se časem před něj dostawiti, prositi o zdrawí jako o opuchlých, málomocných swědčí ewangelium. Prawda že i matka jeho nejswětější často čekati zwykla, až nemocné postawí před její obraz ten sw.: ale nejčastěji daleko mající předessla milostí i zdrawím, na dráze i doma. Přiznati tedy s Anselmem sw. třeba; že zdrawí i wykoupení rychlejssí časem při wzywání jmena Marie, nežli při wzywání jmena Ježísse atd. Děje se to ohledem na pána Boha, jako syna na matku laskawého, ne jako soudce k lidem sprawedliwého, co tež swatý wyswětluje dále.

Oddil čtwrtý.

Welikou aneb padoucí nemoc zkrocuje, i uspokojuje mocí na wssechny nemoci sobě danou nejsw. boharodička panna Maria.

Pěkně, co welkou aneb padoucí nemoc wůli Boží nazywají; nebo též bez dopusstění wůle boží, jako žádná, tak i ta padoucí nemoc nebywá, ačkoliw za hřichy nebywá. Ale že wůle pána Boha na wůli bojících se spolehá, jako žalmista swědčí, musí tedy pán Bůh proměniti wůli tu swou, a na wůli i orodowání nejsw. panny za takowými přistati, která za obětowané do obrazu swého, oroduje, prosí, wzywá pána Boha, i jistě uprosí.

Roku, starodáwný Rospřa neudáwá kterého, slaw. Michal měsskan Sěwerský welkou neb padoucí nemocí tak bywal trápen přes rok, že časem ústa i čelisti do týlu se wykřiwowaly. Nemoha již tak těžké i dlouhé muky wydržeti (snésti) déle, ledwa se obětowal nejsw. panně na Jasnou Horu a druzí mu pomohli, doznal patrné pomoci, že odtud již wice těch muk netrpěl. Jiného času žena Kruplinská takže padoucí nemocí házená, za obětowáním se nejsw. panně na Jasnou Horu pozdwižená z ní i potom zachráněna atd. Od padouci nemoci i skřiweni hlawy w týl.

R. 1552. Slaw. Anna Písařowa Třemessinská, padoucí nemocí motána o zemi přes nemalý čas s nemalou bázní domácích o žiwot její mizerný, a čím wice seslabený, jak mile se obětowala nejsw. panně na Jasné Hoře, i přislíbila nawsstiwiti místo sw. zůstala zdrawou i dostawila se atd. Od téhož.

R. 1555. Šlech. Kateřina Sěminská takým že nápadem nawsstiwena, a potlučením se nejednou welmi seslábla, wzywawssi nejsw. pannu, umyslila nawsstiwiti místo sw. na Jasné Hoře. Co kdy přislíbila pewně w den sw. Stanislawa biskupa, od téhož dne již wice netrpěla na nemoc tuto. Seznala to swědectwím i obětowáním dwou desk stříbrných. Od téhož.

R. 1580. Šlech. Marketa Jlarnowská po porodu welmi oslabená a jesstě padoucí nemocí přes tři dni i tři noci strhaná pokaždé tím wice, ležela bez smyslůw i naděje žiwota. Zarmoucený chot Wojský Gostynský w tak těkém i prawě posledním stawě žádal zázraku zwlásstního od pána Boha i nejsw. panny na Jasné Hoře na obživení již umírající, pročež přislíbil se s ní dostawiti, pakli by žila. Wyslyssen byw uzřel přicházející k sobě, i hned od nemoci té oswobozenou, a pomalu uzdrawenou dokonale. Zač atd.

Od téhož po poradě.

R. 1591. Slech. Martina Skorulského dcerussku, nemocí i horečkou zmořenou, padoucí nemoc již umořiti měla, když přes dwa dni bez ustání i naděje žiwota trápila ji. Zarmoucení rodiče ledwa živi na to hleděti nemohli a raději smrť než tak dlouhé (trápení) zápasení se smrti by byli widěli. Nejsw. panně tedy na Jasnou Horu oddawsse dcerussku, jak wůle božská, obětowali ji, až ji mezi tím i od smrti i od padoucí nemoce oswobozenou dostali. Předstawujíce ji wyznali to.

Od téhož.

R. 1595. Rodiče nějací jménem i nazwiskem pro dáwnost písma nerozeznaní (nepoznaní), welmi se co den rmoutili, že jejich dítě od narození hned padoucí nemoc mělo jemuž, že se s tím urodilo, i tak dlouho žilo, neradi byli. Že to wssak beze wssí winy, a z dopusstění wůle Božské trpělo newinňátko, obětowali je nejsw. panně Čenstochowské s důwěrou, i doznali té milosti, že uzdraweno, a od té nemoci uwolněno bylo.

Od téhož.

R. 1597. Slawná Barbora Myssleniká, pro padoucí nemoc přes sedm let zle se na zdrawí majíc i na mysli pro potlučenou nejednou i pomatenou hlawu, uslyssewssi rozhlássená dobrodiní božská i nejsw. panny na Jasné Hoře w podobných i wětssích nemocech, wzbudila w sobě náchylnost i důwěrn, že i ona w milosti nebude zůstawena poslední, w účastné pomoci na

Od téhož.

zdrawí dostoupí. Mezi tím prosila o to nejsw. pannu i přislíbila nawsstiwiti místo sw., odtud hned swobodna i zdráwa zůstawssi pospíssila předstawit se atd.

R. 1597. Šlech. Anna Grotowská, pro padoucí nemoc wssechny síly a smysly stratila tak, že již lékaři ani zachowati, ani raditi o ní nemohli; sám toliko manžel sslech. Stanislaw Grotowský raditi o ní musel, a ne jináč, toliko w modlitbě k Bohu i k nejsw. panně o diw milosti i pomoci z Jasné Hory. Jak jen ji s důwěrou obětowal, rychle ozdrawěla. Od téhož.

R. 1597. Slaw. Matěj Pečenka, měsstan z Lipnice, náhle padoucí nemocí zachwácen, i přes jednu hodinu ssestkráte trhán byw těžko na smrt wlasně blizkou; ale že hned prosto na Jasnou Horu obětowán byl od domácích, i tak hned oswobozen též, zdráw zůstal. Od téhož.

R. 1597. Šlech. Dorota Rangowská z kraje Lwowského, při porodu padoucí nemocí byla trápena přiliš, a již bez sil i smyslůw zůstala; a kdy znamení života nebylo, již ji za umrlou wssichni powažowali. Strápení rodiče její k matce žijících nejsw. panně na Jasnou Horu wolali o milosrdenstwí nad matkou právě nežiwou a potomkem jejím ledwa žiwým, o žití i zdrawí: pročež přislíbili, s těmi oběma nawsstiwiti místo sw. Stalo se tedy, že od smrti i nemoci té zachráněna s potomkem dostawila se. Od téhož i smrti při porodě.

R. 1597. Šlech. Stanislawa Potulinského syn, padoucí nemoc míwaje přes sedm let byw do obrazu nejsw. panny na Jasnou Horu obětován, a od nejsw. panny wyslyssen, odtud uwolněn jsa již wice netrpěl na tu nemoc. Od téhož.

R. 1598. Šlech. Jana Olssanowského z kraje Sěwerského synáček jesstě ne welmi wědom života, a již nesskastné odměny jeho poznal na sobě, kdy trpě na padoucí nemoc přes nemalý čas, touto i osmkráte za jednu hodinu bywal zachwacowán, tlučen, jehož Od téhož.

rodiče ani w rukou ſwých udržeti pro wydrání ſe z nich nemohli. Jak mile ho nejſw. panně na Jaſnou Horu oddali, jakby rukou odjal, hned padoucí nemoc přeſtala, a žádoucí zdrawí z miloſti a ruky nejſw. panny bylo přiwráceno.

Od téhož i ſkřiwení twáre.

R. 1608. Slawný Malcher Sěwerſký miwaje padoucí nemoc přes celý rok tak ſtraſſnou, že mu twář na zad do krku ſkřiwila ſe často; a nemohla ſe dočkati uſtání toho ani ſebou, ani léky, powzneſl ſrdce k nejſ. panně na Jaſnou Horu o pomoc i přiſlíbil ſe doſtawiti, teprwé od toho času byl oſwobozen.

Od téhož i ſlepoty.

R. 1611. Šlech. Floryán Lucký od častých boleſtí ſtraſſných nemocí padoucí přes dwě léta prawě katowaný, na konec i oſlepený přes tři neděle, již měl dokončiti žiwot, ale wznícená w ſrdci důwěra k nejſ. panně na Jaſnou Horu, ta mu prodloužila žiwot, kteréhož prodloužení, a od padoucí nemoci oſwobození, i od ſlepoty oſwícení příčinou byla, že odtud wſſechno zlé uſtalo, a žádoucí chwile miloſti, zdrawí i potěchy naſtoupila. Zač s díky i s ſwědectwím.

Od téhož i ſmrti.

R. 1611. Šlech. Anna Zamkowſká rozbouřených padoucí nemoci trýzní wydržeti nemohouc, již i blízké ſmrti ránu na žiwot pocítila, kdy mluwu ztratiwſſi bez ſíl, wlády, i paměti ležela jako zcela mrtwá. Zaloſtní rodiče oplakáwajíce dceru, o níž již puſtili naději, ty ſlzy i wzdechy ſrdečné za ni obětowali nejſw. panně na Jaſnou Horu, přiſlíbiwſſe, odbyti cestu, kdyby ožila. Byla přijata oběť takowá, i ona ke zdrawí, ſílám, wládě i mluwě wolného jazyka nawrácena. Což tak rodiče s tou dcerkou ſwojí, jako i kněz Walentin Rudkowſký rádce o té nemoci ſeznali atd.

Od téhož dwa ſynáčkowé.

R. 1623. Šlech. Staniſlawa Malowſkého ſynáčkowé Martin i Petr z nemoci pojednou padoucí, jako morowou ranou jakous nakažení ſmutným ſtali ſe pohledem w očích rodičům boleſt cítících. Welmi již nemocí ſeſlabených a jeſſtě wíce znuznělých nebylo, jak

zachrániti: až w. o. Martin Krakowič z sw. Benedikta přewor swatokřižský jako hoſt se nahodiw radil, aby synáčky do nejsw. panny na Jasnou Horu obětowali, a jisté naděli se pomoci. Což kdy učinili rodiče, synáčky od dráždění nemoci padoucí opusstěné i zcela uwolněné uhlídali hned atd.

R. 1624. Uč. Anna dcerka Řehoře i Barbory z Wěluňa již dorostlá přes několik neděl trpíc na padoucí nemoc w poledne i w noci každodenně, každého dne takže i každé noci wětssí slabosti i nebezpečenstwí žiwota nabýwala a rodiče i domácí smutkem i newýhodou natrápila. Na tak těžkou nemoc nebylo rady i pomoci, toliko s nebe, smutní tedy rodiče k nejsw. panně na Jasnou Horu zasílajíce wzdechy, wolání i sliby, že pout odbudou na sw. místo, dočkali se pomoci w uzdrawení dcerky, s níž rychle pospíssili atd. Od téhož.

R. 1624. Slech. Ondřej Přezmínský z Nurského raněný w hlawu značně, počal trpěti na závrat i mezi tím pocítil i těžkou nemoc padoucí tak, že každého dne i třikráte za hodinu jednu míwal jej: a pro ty tak těžké i neulečené rány žádný lékař ujmouti se ho nechtěl, toliko co ranu opatrowali ranhojiči i to do sstěstí, jestli nad očekáwání žil. Za obětowáním opusstěného ode wssech na místo sw. do Censtochowy, přistoupila milost i pomoc nejsw. panny, že i padoucí nemoc ustala, a mrtwice opustila ho, rána též se pomalu zhojila. Od téhož i mrtwice.

R. 1625. Uč. Jakub Gnacík z Krosněwic těžkou nemocí padoucí wrhaný často, konečně potlučený zamknul řeč přes půl leta bez mála: jehožto sslech. Kateřina Grodinská nawsstěwujíc z politowání nad nouzí i nebezpečenstwím žiwota jeho, obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu, radíc, aby též i sám měl se k tomu a w naději pomoci jisté, aby w towarysstwu wybírajícím se do Censtochowy se odebral takže, jak mile by mohl. Radosť na srdci z přísstího zdrawí dodala Od téhož za wzdáwáním se na cestu do Censtochowy.

mu síl, že ukleknuw obětował se, prahna, aby ho s sebou wzali: na zejtří, až i zdrawí, i moci dostoupil i tak s radostí šel pěšky s druhými. To i sám i očití swědkowé wyznali.

R. 1625. Uč. Žofie Rozsicowa ze Zařewa po smrti synáčka od přílišného žalu i neukojitelného wzdýchání wpadla padoucí nemoc přes dwa roky i diw že nepossla též za ním. Awšak, že již dosti utrpěla i odpokutowala za to, jak mile se obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu, wyslyšena i uzdrawena byla. A že z jiné potom případnosti neměla zadrženi ženské již wrozené popudliwosti své k takowému žalu i wzdýchání, znowu několikráte w tuž nemoc upadla i trpěla na padoucí nemoc. Wědoma pomoci od nejsw. panny z Jasné Hory, znowu tamto, jak na jisto udála se, i doznala opětné milosti zdrawí. Což se swědky wědomými wyznala.

Od téhož i recidativy.

R. 1626. Žofie Ščowinská z Sokolowských, wojewodina Březská, starostina Lenčická, plodná w syny potomky, ale na žel i nešťěstí swoje: nebo ledwa že se prwní tři narodili, padoucí nemocí poumírali. Ledwa zas čtwrtý Raziměř narodil se, i ten na padoucí nemoc trpě, již měl za druhými se do hrobu odebrati, předessli wšak rodiče hodinu tu poslední slibem, že nawštiwí obraz nejsw. panny w Čenstochowě: kdyby jenom jim toho synáčka od smrti i padoucí nemoci; i zachowala, od toho času jak jiný stal se, šikastnějšší, než bratři jeho. Dostawen byl od rodičůw swých na místo sw. s oddaným wotum stříbrným na památku.

Od téhož čtwrtý synáček.

R. 1627. Slech. Jana Běrnackého syn Jan malinký padoucí nemoci trápený, i na rukou roditelských nemohl býti udržený od nápadu jejího. Z ruky tedy do ruky i milosti nejsw. panny na Jasnou Horu oddáwali ho, aby matkou mu býti se ukázala. Přijat byl w milost, i nazpět zdráw oddán rodičům a potom předstawen před obrazem atd.

Od téhož

R. 1637. Šlech. Minissewská z Wělunské země pro žal i utrápení nemohouc déle patřiti na dítě swoje doma, které na padoucí nemoc trpělo za den i desetkráte, pospíssila s ním na Jasnou Horu předstawit ho nejsw. panně, i ne darmo: nebo, ač ne hned na místě sw. ozdrawělo, ale jak mile odjela s důwěrou w milost rychlého zdrawí, od toho času dítě ozdrawělo a matka poznala, že třeba čekati naznačené hodiny, na průbu trpěliwosti a tím wětssí důwěry. Pročež znowu s tímže dítětem wrátiwssi se stawila se i stříbrné wotum oddala. Od téhož.

R. 1637. Slaw. Barbora Ceraiowa z Kažměra od Lublina dcerusska padoucí nemocí trápenou, jak mile obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu, od toho času hned swobodnou i zdrawou utěssiwssi se, čím rychleji předstawit pospíssila. Od téhoz.

R. 1640. Šlech. Anna Brodická z Wolyně pro padoucí nemoc jako mrtwá položena byla, nebo mluwu přes tři dni zamknuwssi, již smrti blízka byla. Pobožný čelední, i nad lékaře lepssí rádce, domyslil se raditi o pani swé před pánem Bohem i nejsw. pannou, obětowal ji tedy na Jasnou Horu, přislibujíc za ni, že nawsstíwi místo sw. a že ji k tomu přiwede, aby ozdrawěla. Byl wyslyssen, a ta od smrti i od padoucí nemoci uwolněná i uzdrawená potwrdila slib onen i rychle wykonala. Od téhož i smrti.

R. 1645. Šlech. Žofije Jelcowna manželka práporečníka Kyjowská, panna, padoucí nemocí z dopusstění božího trápená přes dwě léta, měla starost o zdrawí swé u rozličných lékařůw, ale pomoci neměla. Domyslili se rodiče, aby se s ní udali do nebeské lékařky nejsw. panny na Jasnou Horu i obětowawsse, přislíbili nawsstíwiti místo sw. Oni to z pobožnosti přislíbili a nejsw. panna jak z powinnosti ne odmlouwajíc, učinila že hned od té nemoci dcerka jejich oswobozena i uzdrawena byla. S kterou, jak přislíbili, tak se dostawili atd. Od téhož.

R. 1646. Šlech. Jan Obrembſký z Krakowſkého touže padoucí nemocí přes nemalý čas nawſſtiwený i tímže ſpůſobem od lékařůw byl zachowán, ale s wydáním i naději daremnou. Teprwé jak matka jeho
Od téhož. ſſlech. Bohumila Obrembſká wzdechy ſwoje k nejſw. panně na Jaſnou Horu obrátila i přiſlíbila s ním nawſſtiwiti místo ſw. doznala ſkutečné miloſti w uzdrawení ſyna atd.

R. 1646. Šlech. Wojtěch Baryčka, ſyn ſſlech. Staniſlawa Baryčky, mládeneček jak kwítek, a od těžké padoucí nemocí metaný, již byl právě uwadl. Uſychalo ſrdce w rodičích od žalu nad newinňátkem,
Od téhož. kteréž lékařům ſwěřiti nechtěli, i wolili rowně s ním k nejſw. panně na Jaſnou Horu udati ſe. Za wzhledem tedy oka i ohledu nejſw. panny, přiſſel rychle k ſobě, od padoucí nemoci uwolněný, a potom předſtawený.

R. 1659. Šlech. Dominika Frantiſſka Sěrkowſkého pokladníka Goſtynſkého i Tereſie z domu Slamčoukéj ſynáček Joſef čtyrletý, podobným padoucí nemoci nápadem uſoužený na ſmrt již ſkonáwati počal. Zarmoucení rodiče, aby na ſmrt dítěte nehleděli, uſſli
Od téhož do jiné jizby; a w tom přiſſel jim na paměť obraz
i ſmrti. nejſw. panny zázraky ſlawný na Jaſné Hoře, pocítili i w ſrdci znowa naději w zdrawí ſynáčkowo, kdyby ho tam obětowali. Což když poklekuwſſe učinili, ſynáček z místa ſe pohybowati i oddýchati počal a w hodině jedné k ſobě přiſſed powſtal uzdrawený a od welké nemoci té oſwobozený. Za co atd.

Právem padoucí nemoci doſtati něčího majetku, to menſſí wěc jeſt, a není též, kdož by ſe právowal s takowými, i prowedl právo nad nimi, ale padoucí nemocí konec živobytí wydáwati, to welká, i náſilná zpráwa. A kdož ſmrti řeče co? chytá ona za hrdlo právníky, za hlawu rádce, ſtátníky, za peněžné waky boháče, pře wedoucí; z krátka welkým i malým, bohatým i nůzným odbírá život padoucí

nemoci, a není žádného odwolání, toliko k pánu Bohu i nejsw. panně. Dobré to odwolání, útočiſſtě, wolání k nejsw. panně o pomoc proti nemoci padoucí a jak ſkutečné? již o tom položená správa wýſſe; nyní i wždy že připuſſtěna bude, dokazuje sw. Bernard. O homo, securum habes accessum ad Deum! ubi Mater stat ante Filium, et Filius ante Patrem; Mater ostendit Filis pectus et ubera, Filius ostendit Patri latus, et vulnera; nulla ergo potest esse repulsa, ubi tot amoris concurrunt insignia t. j. Ó člowěče! bezpečný máš přiſtup k Bohu! kde matka stojí před synem, a syn před otcem; matka ukazuje synowi prsa ho kojící, syn ukazuje otci bok i rány, nemůže tedy býti žadného odmítnutí kdež tolika sbíhají se znamení lásky.

Oddíl pátý.

Koltun i kámen nesnesitelný naň chorým ničí i oddaluje kwapná bez wsseho užitku wlastního ku pomoci zle se majícím nejsw. bohorodička panna Maria.

Omamující koltun tak spletl, i pomátl hlawy nemocným rozličným, zwlásſtě w Polsce, Litwě i Rusi, že i samým lékařům i medikům po hlawě se dostalo, nebo mu porozuměti nemohou i ti nebožátka snásseti ho musí. Zlé ſſtáwy rodem rozmnožené nakazují jedny: ale nejhorssí jedy pekelnic čarodějnic, i židůw pohan žadané nejwíce w nápojích ſſkodí jim, tak dalece, že zažiwaná lékařſtwa jesſtě je wíce na bídu přiwádějí i potrawy kazí. I samým zaklínačům točí se hlawa, když koltun z hlawy oddáliti mají, když žiwot toliko na wlásku. Kámen z urození, aneb též z nabytí malým i welkým o jak jest nesnesitelný! Ale wyzwaná w obraze swém nejsw. panna přibywá s rychlostí na pomoc takowým, i jak ten, tak i ony obtíže oddaluje, a zničuje o čemž příklady:

Roku, ſtarodáwny Rospra neudáwá kterého, slaw. Mikuláš Ratiborſký měſſkan kamenem nesnesitelným trápený, úlewy od lekařůw i lekůw necítil, a protož ledwa žiw jsa rozuměl, že ho ten kámen pod hrobowý kámen wprawí: ale jak mile se obětowal nejs. panně

Od nemoci kamene.

na Jasnou Horu s důwěrou srdce, i přislíbenou cestou, onen kámen asi takowý jako liskowý ořech wyssel z něho; i tak ozdrawěl.

R. 1612. Děti mladičké, tyby jak od winy, tak i od trestu těžkého kamene měla býti oswobozena, a přecež břímě toto w sobě nositi i trpěti musí časem, pro nakloněnou jak k jiným wadám, tak i k tomu přirozenost: leda že za zwlásstním nejsw. panny pohledem na některého kámen ten rozdrti i rozsypati se musí. Slech. Anny Grabowské synáček cítil bolestné uwnitř ostré řezání i naříkal ustawičně, že ho bolí a neuměl powědèti, co takowého? Pochybnost příčiny, i spůsobu zachránění pochybné na pohotowě žiwot dítěcí činilo matce: až kdy lékaři pozwáni byli, přissli na to, že to kámen dře, i mučí synáčka; jakby zas kámen ten změkčiti i wen dostati měli? nemohli tomu poraditi. Přihodili se pod ten čas otcowé Jesuité, kteří widouce zarmoucenou s synáčkem matku, těssili radice jí, aby newinňátko obětowala nejsw. panně na Jasnou Horu. Přestala na té poradě, i hned rychle doznala pomoci: kdy po ukojených bolestech i kámen newědět jak, i kam se poděl.

Od nemoci kamene dítě.

R. 1626. Slech. Wojtèch Zátorský sstudent Sendomírský jsa wždy slabého zdrawí pro častý nápad koltunu z rodičům, jak jednou padl naň, tak přes dwě neděle odpadal od sil i smyslům, tratě rozum. Nawsstěwowali ho otcowé jezuité, tak duchowní jak časné wmlouwali weň lékařstwí, ale bez paměti zustáwajícímu nepojaté byly. W tak zoufalém stawě udali se k božské pomoci i obětowali ho nejsw. panně na Jasnou Horu, aby sama o něm radila, i poradila hned, kdy s kapkou její milosti na umírajícím powstal pot tak oživující, že tehdy ožil i ozdrawěl dokonale i w krátce se swědectwím kollegium Jezuitského dostawil se atd.

Od koltunu mládeneček.

R. 1635. Čeho přiwolaní i přeplacení lékaři do-

kázati nemohou, to wzývaná srdcem i ústy nejsw. panna z Jasné Hory spůsobuje, že na její slowo kámen pod kámen hrobowý přiwádějící drobiti se i rozcházeti musí. Jako o tom wyznání: „Nejjas. Wla„dislawa IV., krále polského na zlaté desce označená „slowa tato: Bohu nejdobrotiwějssímu, nejwyššímu: „Welké matce, wždy panně nemocných uzdrawení, „Wladislaw čtwrtý polský i sswédský král. W těžkých „welmi kamene bolestech pomoci její doznaw za wotnm „w Warssawě r. p. 1635 dne 6. ledna učiněné.“ Tenže mocnář potom let 14 to jest r. p. 1648 w těžssím daleko, nebo již právě smrtelném stawě od krwawé běhawky, i zároweň kamene se nalezaje, kdy widěl, že o něm pochybowali lékaři, kázal sobě podati obraz nejsw. panny Čenstochowské na plechu i tule ho s wřelým citem, takowou přiložil prosbu: „Poněwadž prosti „a neuměli lidé ti nemohou o mém zdrawí raditi, „tobě patronko moje jediná, kteréž dobrodiní w roz„ličných příhodách sem poznal, jak nejpokorněji prosím: „Ty rač, jakož jsi zwykla, milostí twojí žití moje „oslábié i ustáwající obnowiti atd.“ Jakož hned polepšení ucítiw, doznal zatím ulehčení ustáwajícího kamene i běhawky. Hned též wyprawil dwořana swého sslech. Stanislawa Skarssewského na Jasnou Horu, aby nejsw. panně slawnou wotywou poděkował i stříbrnou deskou s těmi na ní slowy: Ex voto. Jesus, Maria, Josef. Solve vincla reis, profer lumen caecis: Mala nostra pelle, Bona cuncta posce. Die 17. Januarii 1648 t. j.: Ze slibu: Ježíš, Maria Josef. Rozwaž pouta winným, wyjmi swětlo slepým: Masse hříchy zapuď, wssechno dobré žádej, dne 17. ledna 1648.

Nejjasnějssí Wladislaw IV. král polský od kamene i červené.

R. 1635. Jak z ničeho, tak i z bídného prachu

činí pán Bůh co chce, pro zásluhy nejsw. panny, na chwálu swou sw. a na zdrawí a spasení lidské. Doznala toho sslech. Zuzana Olejská z rusi, která na obyčejný i právě wrozený tam těm lidem trpíc koltun, aneb splsstění wlasů poražená i právě k lůžku přiwázaná byla přes dwanácte neděl, s jakými zas bolestmi, loupáním, lámáním, a čím dále tím wětssím? Dosti, že (jako sama wyznala) netoliko sobě smrt přála, ale i o ni pána Boha prosila nejednou wolajíc, aby ji někdo dobil i přislíbujíc mu to na soudě božím odpustiti, tak sobě byla obtížná, příkrá a protiwná a ne méně i domácím, nebo pro ni ani spáti po celé noci nemohli, a toliko ossetřowati muselí, aby sobě co zlého neučinila. Náhodou jakous, ale ne bez řízení božského, wstoupil ubohý žebrák z Čenstochowské cesty jdoucí, pro almužnu: a tento wida domácí w smutku i žalu ptal se na příčinu toho, i dowěděw se, přislíbil ji uzdrawiti. Radil tedy napřed, aby se pánu Bohu i nejsw. panně na Jasnou Horu obětowala a s důwěrou prássku jednoho zažila w nápoji nějakém i ním mí a bolawé něco obmyla. Co kdy učinila, hned ony bolesti přestaly i síly nastaly tak, že s podiwením wssech ozdrawěla i tedyž z lůžka powstala. Prosila ho zatím, aby powěděl i udělil jí toho prássku pro jiné pokrewné, na tenže koltun nemocné, přislíbujíc mu náhradu, jakou by chtěl. Teprwé se přiznal na swědomí, že to není jiný prássek, toliko z kaple nejsw. panny Jasnohorské wzatý pro pomoc zdrawí lidí nábožných. Pozdwižená z lůžka i země smrtelné tím prachem, wydala se na místo sw. s otci dominikany welebíc nejsw. pannu w welebnosti tak mocnou, že i w podnožním prachu tak weliké činí díla.

Od koltnun prachem z kaple.

R. 1647. Slech. Jan Chendzinský z Čenstochowského nápadem koltunu po celém těle rozcházejícího se tak bolawý, že též i boláky powrchu jako rakem prožraný byl, že si již i žiwot zossklíwil a konce smrti

Od téhož.

prahnul. Nechtěl žádných lékařství užíwati na to i dobře: nebo wěděl, že by jesstě wice popudil bolesti z pohnutých sskáw ostrých a toliko od pána Boha i nejsw. panny z Jasné Hory očekáwal smilowání se na tu, neb jinou stranu, jako wůle božská. Stalo se tedy, že zadržen jesstě k žiwotu i ke zdrawí přiwrácený pospíssil na místo sw. s oddáním díkůw i deskou stříbrnou.

R. 1671. J. O. Kazimír Floryan, kníže Čartorysský, biskup Kujawský kamenem přes sedm dní jak strassně trápen byl s nebezpečenstwím žiwota, i jak od něho uzdrawen byl, za tulením obrázku Čenstochowského w litanii k nejsw. panně od swých modlením, wyznal sám tenže kníže, i ústně za času nawsstiwení místa sw. i skrze swého zpowědlníka w. o. Matěje Ořewského jezuitu písmem obssírným, ale zde skráceným w ta slowa z latinských na polská: „Roku odnoweného wykou-
„pení 1671 j. o. kníže, j. m. kněz Kazimír Floryan kníže
„na Klewaně Čartorysský, biskup kujowský i pomorský w War- J. o. kníže Čartorysský biskup Kujawský od kamene.
„ssawě dne 3. máje welmi nebezpečným na kámen onemoc-
„něním, trpěl welmi ostré přes sedm dní řezání i muku. A
„když mu teplou wanu hotowili, pro změkčení a ulehčení
„těch těžkosti znáti, že za půwodem nejsw. panny, sslech.
„Stěpan Kozerský dwořan knížecí nadessel, který maje na
„sobě obrázek nejsw. panny Čenstochowské, stanul s ním w
„očích knížeti, úmyslně dáwaje znáti o paměti i pomoci
„nejsw. panny. Powzbuzený kníže k naději zdrawí wzbudil
„w sobě náchylnost k nejsw. panně, i prosil přítomné, jako
„to w. o. Ořewského jezuitu, tohoż sslech. Kozerského i jiné,
„aby poklekssse pomodlili se za něho litanie k nejsw. panně i
„obětowali ho na Jasnou Horu; on též, jak mohl, na lůžku
„přikleknuw pomáhal jim w modlitbě. Diwotworná i pa-
„trná pomoc nejsw. panny. Ledwa že skončili litanii, usnul
„libě a potom probudiw se, pozbyl trýznění onoho i
„ozdrawěl dokonale.“ A že k takowému pohnutí náchyl-
ným wždy se znal kníže, nebo i w půl druha roku po-

cítil je z příležitosti potom, wždy tedy udáwaje se k nejsw. panně o zachowání od toho utíkal se před časem i co rok nawsstěwowati místo sw. ustanowil a nawsstěwuje ostatek cesty opodál pěssky odbýwal.

Ne darmo kámen nemoc tu tak nazýwají: nebo jsou-li jiné nemoce těžké, to kámen ten že nejtěžssí, twrdí skussení jeho: alek jesstě to nejwětssí břímě tělu, jak k jiným nemocem, tak i k té nemoci kamene spůsobenému; to břímě prawdiwě nejwětssí, co samo tělo to břemenem dusse do Boha, do nebe, i do wsseho dobrého, na které mudrc páně naříká: Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam: t. j. nebo tělo, jež se kazí, obtěžuje dussi. A kdo wí, zdali ne proto břemeni těla dobrowolně obtíženého pán Bůh nedopousstí i to břemeno kámen nemoci poznenáhla. Koltun, suché lámání i to břímě jak hřebík w hlawě zaražený od zrádné Jacheli we hlawu Syssarowi nejednomu i o ničem newědoucímu stojící. A kdož ta břemena odwalí na stranu? Odtahují se od nich lékaři, cítí w hlawě těžký mozol nad nimi; samé toliko nejsw. panně jako nic nemožno, tak i ne těžko odstraniti ta břemena: Maria miseris et afflictis condolet coafflicta, et subvenire non pigrescit, et apud fideles omnium operum pietatis est ministra t. j.: Maria s nessťastnými i s souženými cítí žal sama jsouc zároweň dotknuta, i přispěti ku pomoci nelenuje i u wěrných wssech činu pobožnosti jest pomocnice: o tom sw. Ignác mučenník.

Sap. 9.

Ad Joan. Aplum.

Oddil sestý.

Matkám plodným, které při plodění w nebezpečenstwí života i swého plodu jsou pro rozličné okolnosti, matkou se stáwá nejsw. bohorodička panna Maria.

Život rozených dětí s blízkou rodících matek smrtí nemnohem se dělí, a kdo tím winen? přihodí se časem mluwiti o tom. Naříkají na nejprwnější matku Ewu, že těch swízelů i nebezpečenstwí okussením owoce w ráji winna, ačkoliw též

ne sama winna, ale s druhými potomními matkami, k tomu taktéž nakloněnými, a protož i zároweň tím winnými. Jakkoliwěk wěc se má. Bohu to budiž poručeno i nejsw. panně, která od nejmenssí winy té, i od náklonnosti k ní jsouc swobodna, nenáleží k tomu prawu, ale toliko do zástupu i obrany jiných od přísného trestu jeho a tedy od takých bolestí i nebezpečenstwí, jaká potkáwají rodící w hříchu matky: o čem w příkladech.

R. 1552. Šlech. paní jedna (jejíž jméno pro dáwnost času neznámo) pro těžké starosti a přílissné brání jich k mysli, dítě mrtwé nosila w sobě před časem, na osm neděl; odkud u wětssí jesstě starost wpadssí swého žiwota nebyla jista. A ze před tím nawykla býti nábožnou k obrazu nejsw. panny na Jasné Hoře i w rozličném utrápení poznala potěchy, tím tedy důwěrněji žebrala pomoci w tak těžkém případě, i přislíbiwssí nawsstíwití místa sw. čekala, že aspoň swým žiwotem obdarowána bude: i dočekala se oswobození i uzdrawení. Matka mrtwé dítě nosíc w sobě.

R. 1596. Šlech. Blažeje z Sadku od Opawy w slezku manželka při porodě pracujíc tři dni i noci již bez sil i smyslůw byla, již za mrtwou s plodem powažowána od wssech. Zarmoucený manžel od nemožné pomoci i ochrany lidské k jediné diwotworné milosti nejsw. panny utekl se, přislibuje cestu na Jasnou Horu s manželkou odbyti, kdyby žila. Wyslyssen byw matku i s potomkem obdržel žiwotem obdarowané i ke zdrawí nawrácené, s nimiž dostawil se. Matka s plodem pracujíc.

R. 1623. Šlech. Kristina Osinská z Lubelského při porodě dcerussky Žofie přes sedm dni i noci zápasila s welkou bolestí a při tom s blízkou smrtí. Nebylo spůsobu, ani možnosti, aby dcerku powila, ani aby matka žila; až pobožný manžel raditi musel o nich pokornou modlitbou k nejsw. panně i obětowá- Podobný.

ním jich na Jasnou Horu; teprwe sſkastně i zdrawo porodila, a wzmohssi se, stawili se potom atd.

R. 1623. Slaw. Dorota Kendeřina, lékarníka Lowického manželka, rodíc s těžkostí den i noc, na tom, jak w mučírně trwala, i to na sſtěstí od pána Boha: nebo když již poslední síly bily na ni, a ona dřiwe ducha, nežli potomka wydati měla, jako již pochybowáno o ní, obětowána byla nejsw. panně na Jasnou Horu, uzřela se w mdlobách, i jak mile sama se obětowala, sſkastně porodila tedy synáčka Jana a ozdrawěwssi pospíssila s ním předstawit se před obraz swatý atd.

Podobný.

R. 1623. Slaw. Margareta Wojtěcha Boruty měssťana Bochenského manželka, kdy čas blízký porodu se přibližowal, náhle i těžko onemocněla tak, že mrtwé dítě sotwa porodiwssi, welkou nebo padoucí nemocí několikráte mořena, diw že tím umořena nebyla. W tak těžkém i patrném zápase smrti i na matku pozorný manžel utekl se k nejsw. panně o pomoc i obranu z Jasné Hory i doznal hotowou k tomu, kdy matka od welké nemoce i od jiných oswobozená se pozdrawila a potom wybrala se na místo sw. w towaryſſstwě Bochenském i wyznáním toho atd.

Podobný i od padoucí nemoci.

R. 1627. Slech. Marie Tagoborská blízka porodu syna, sama blížssí smrti byla, když přes pět hodin omdlelá i již bez sil i smyslůw ledwa živa k sobě přijíti nemohla: až kněz Wawřinec Sleměnský jako pozwaný zpowědník na připrawu dusse, jak mile ji sám obětowal nejsw. panně na Jasnou Horu i manželowi poradil, aby totéž učinil, hned přissla k sobě i sſkastně porodila syna Alekſandra k radosti, i nad očekáwání wssech. Za co atd.

Matka od nebezpečenstwí i potomka.

R. 1640. Dost bídy, bolesti i nebezpečenstwí zdrawí i života, tak wlastního, jak též swého plodu snássejí matky těhotné samé sebou, bez původu wsseho, a kdy jesſtě násilná příčina ze zlosti něčí, bití aneb

uderení přistupuje, hotowý odtud útok smrti samé jak na matku tak i na plod její, leda že wyzwaná nejsw. panna zadanou ránu, i úraz oddálí od takých. Tak se stalo w Kalissi s sslech. Wojtěcha Kowala manželkou těhotnou: že tam z neopatrnosti jakési zossklíwila se mužowi; rozhněwaný muž popad konew, jak ji uderil w bok, tak hned na zem padla i w padoucí nemoc upadla, i pochybowáno o jejím žiwotě. Jak nejrychleji přiwolaný kněz z fary, hotowil ji k smrti, jak mohl, a že již zamkla ústa, wolal na ni, aby se aspoň srdcem i mysli oddala nejsw. panně na Jasnou Horu, a sám též s důwěrou činil to za ni. Diwná wěc! že hned k sobě přissla, mluwiti i lépe se míti počala! a při tom potomka žiwého, celého i zdrawého wydala na swět s podiwením i rozweselením muže i wssech. Pamětna milosti dostawila se se swědectwím zmíněného kněze hodnowěrným i jiných swědkůw z Kalisse atd.

Matka těhotná, konwi uderená od smrti i potomka.

R. 1643. Šlech. Regina Chařewská, syna wydawssi na swět, sama se swětem loučiti se počala i již jak umrlá přes hodinu bez wlády i smyslůw zůstáwala. Kněz k tomu přizwaný, aby bez přípraway dusse neumřela, pečliwý, obrátil mysli i modlitby k nejsw. panně na Jasnou Horu o pomoc zdrawí i spasení, přislibuje ji tamto, pakli by žila, dostawiti, k čemu když i domácí se ochotně sklonili, doznali patrné hned proměny, když umírající od dráhy wěcnosti do žiwota i zdrawí nawrácená potwrdila to wssechno i w krátce wykonala.

Matka při porodě od smrti.

R. 1645. Slaw. Ondřeje Pěčarky z Checin manželka po porodě potomka, s bolestmi i nebezpečenstwím žiwota w těžssí jesstě nápady upadla i přes celý půst welký zimnicí, horečkou přemožená skonáwati se zdála a zároweň i dítě nouzí utrápené bez náděje žiwota bylo w samou sobotu welkou. Newěděli, kteréž z nich dříwe, i jak zachrániti mají? leda

Matka po porodě nebezpečně nemocná w den wskříssení páně ožila.

zázrakem s nebe. Oč kdy se odwážil manžel k nejsw. panně na Jasnou Horu, přislíbiw, s oběma na místo sw. za času wskříssení páně se dostawiti, i tito jako zmrtwých wskříssení pozdrawili se tak, že osmého dne matka i s dítětem dostawili se před obraz nejsw. panny na Jasnou Horu atd.

Podobný. R. 1646. Slech. Kateřina Zaborowská z Běněwic, čtyry dni i noci zápasíc s plodem i bolestmi konečně ustála w silách i wědomí o sobě: jak mile ale domácí začali wzywati nejsw. pannu z Jasné Hory, žádajíce zázraku na oživení, přissla k sobě i sílám náležitým, i zatím sskastně porodila. Za co atd.

Podobný. R. 1658. Slech. Kristina Džanetta w podobném položení již za umrlou powažowána i oplakána byla: jak mile domácí wolajíce k nejsw. panně, na Jasnou Horu ji obětowali, hned přissla k sobě, i uzdrawená přissla na místo sw. s manželem atd.

Matka s potomkem od smrti. R. 1660. Slech. Alžběta Tarlowa kasstelanka Přemyslská, dříwe než potomka Mikulásse poroditi měla, dříwe sama bolestmi stísněná omdlewala i posledními silami seslabená, životem na schylku předcházela potomka, a to s nejistým životem jeho takže. Polekaní přítomní umyslili si wzdechy swoje k nejsw. panně na Jasnou Horu říditi o pomoc obětujíce matku i potomka, pakli by oba, aneb aspoň některý z nich obou žil. Stalo se tedy, že i matka přissla k sobě i syn uwítán byl na swět, s kterým rychle potom dostawila se na místo sw. atd.

Matka plodem upracowaná od smrti. R. 1668. Slech. Teofila z Ligenzow Zawidzká přes dewět dní pracujíc s plodem, zmučená již bez sil i wlády byla a místo plodu ducha wypustiti měla. Nemožnost tedy života i lidské pomoci do potřebného zázraku od Boha byla původem: kdy z prostředku stojících žena jedna pobožná přistoupiwssi k sotwa živé na ni wolala, aby k nejsw. panně Čenstochowské srdcem aspoň wzdechla: k čemu když i přítomné wzbu-

díla, stalo se, že matka k sobě přišla, plod mrtwý wydala, a sama životem obdarowaná ozdrawěwší welebila za to nejsw. pannu. Táž Teofila na wadu welkou trpíc w boku přes dwacet neděl newstáwala z lůžka, i ledwa čím i to proti wůli přes deset neděl žila. Nebylo pomoci na to od lékařůw, až z nowu k nejsw. panně na Jasnou Horu jak mile se udála, teprwé úlewu i pozdrawení dosáhla. — Roku jiného w tomtéž položení blízkého porodu, kdy takže bědila se s plodem, částí od takowých jak před tím bolestí, částí od zoufalstwí blízka byla smrti; znowu takže k nejsw. panně jak na jisto utíkajíc se, wydala na swět dcerku, ale nebylo znáti, či živou. Strachem uchwácená znowa s pláčem k nejsw. panně wolajíc dowolala se milosti, že dcerku oživenou i zdrawou uzřela a potom s ní se dostawila na místo sw. atd.

R. 1672. Slech. Hedwika Něradzka z Rozniatowic po narození syna Wojtěcha, neporozuměnými a tudyž neulečenými hořem zaujatá, již smrti swojí životem syna nahraditi měla: ale kdy nejsw. panně, jako paní pomoci wssech na Jasnou Horu obětowána byla s přislíbenou cestou i wotum, přišla k sobě i ke zdrawí náležitému. podobný.

Roditi potomstwo na swět, a s ním zároweň s světa scházeti, což to za nesstěstí matek plodných? oprawdu větší, nežli neplodných. Strom úrodný chraň Bože! s owocem aby kdo lámal, stínal, každý waruje? Matky zas rodící i s potomstwem od nápadu smrti kdož zachrání. Není na zemi tak mocných ochranitelůw, tak diwotworných oživitelůw, toliko w nebi. A hle to Maria, matka matek i potomstwa oživených na zdrawí i wykoupení věčné: Tu nova Eva non morientium sed reviviscentium Mater extitisti, t. j. Ty stala jsi nowou Ewou se nikoliw umírajících, ale matkou opět k životu přicházejících, přiznává sw. Epiphanius.

Oddíl sedmý.

Matkám zas neplodným s darem plodu potomstwa

sſkastně wydaného na swět oswědčuje se nejsw. boharodička panna Maria.

Jest oč prositi pána Boha i nejsw. pannu matkám neplodným od druhých předstiženým, o dar plodu, potomstwa dítek, aby jako proutky oliwowé okolo stolu stáwaly i neustáwaly w službě božské i roditelské o čemž žalmista. Má to stůl ten panenský nejsw. panny wyznačený na něm, že jako wssichni drobtami milosti i zázraků jejích různých živi se, tak i matky neplodné darem plodu potomstwa živí se z něho: o tom příklady.

Matka neplodná.

R. 1610. Slaw. Anežka Massejowičowa Ondřeje manželka, w neplodnosti přes dlouhý čas žijíc, žádala sobě býti matkou potomstwa jakéhokoliw: jehož když se dočekati nemohla, pečliwa mysli swoje od daremných zámyslův tělesných i krewných, k Bohu i nejsw. panně obrátila o udarowání potomstwem sſkastným: a kdy přislíbila, že obraz nejsw. panny na Jasné Hoře nawsſtíwí, byla předstižená blahoslawenstwim i darem potomka prwního sſkastně wydaného na swět, s nímžto rychle potom dostawila se atd.

Matka neplodná w syny, syna porodila.

R. 1645. Slech. Silwestra Jelcowa práporečníkowá Kyjowská w plodnosti dcer několika soudila se býti neplodnou, když synův, aneb syna za nástupce nedostáwalo se w domě. Ale že není w lidské wůli, přebírati w darech božích i wybírati, co lepsſího, potřebnějsſího z potomkův, úmyslně tedy wykonala cestu k obrazu nejsw. panny na Jasnou Horu i nawsſtěwujíc místo sw. prosila o ten dar, i žádala dar ten za nabídnutí majíc za to, že nad to hojně oddáno bude i tak s důwěrou milosti i blahoslawenstwí odjela domů. Po wyprsſelém čase porodu powila syna sſkastně. — Ztrawiwsſi čas stawu těhotnosti — pro welikou radost necítíc dalsſích obyčejných bolestí. Pozdrawiwsſi se rychle, nazpět s tímže synem i manželem pospísſila na Jasnou Horu wděčná za ten dar jsouc a přísſtích hodna stawsſi se atd.

Roku, neudáno kterého sslech. Anežka Korytkowa podkomořina přemyslská té doznala milosti. Dával jí pán Bůh dítky, ale ne potomky; nebo kdy dwěma synáčkama i dcerusskama těssila se pojednou, nebylo to dlouho: když nedočkawsse roku umiraly na žal i trápení její wětssí a tak ač w plodnosti přece neplodnou i nesskastnou se býti rozuměla. Když pátý plod nosila, powažowala i toho život u sebe za nejistý, awssak wůli božské ho poručiwssi, prosila nejsw. pannu o sskastné jak zplození, tak i zachowání toho, co pán Bůh dá, i powila syna Pawla. Již z jedné míry radost, ale z druhé bázeň, dlouho-li, krátko-li žíti bude, či nepůjde za druhými? oddati že ho pánu Bohu, i nejsw. panně na Jasnou Horu, tam se s ním dostawiti, předstawiti nejsw. panně, aby mu matkou stala se, i oň se starati ráčila. Co přislíbili pečliwí rodiče, to wykonali nawsstěwujíce místo sw. s tímže synáčkem zdrawým čerstwým, weselým i nepodobným k tak krátkému, jako druzí před ním, životu. Dobré to bylo znamení a potom jesstě lepssí; když za doznanou milostí nejsw. panny rostl, i wyrostl sskastně, jako o tom wyznali atd.

Matka ze smrti synáčkůw smutná dočekala se syna dorostlého.

R. 1705. W podobném případě i sstěstí matky wyznání: syna z domu Butlerůw slowy těmi: Podobný.

Tu sem počal se w životě, kdy swatým průwodem
Rodiče nebe ctili, matka dařena plodem.
Tu sem znowu matce božské wroucí díky oddal,
Že sem w čtwrtém roku z swaté ruky její život wzal.
Tu se stawím před Twým obrazem po třetí
Matko božská! k wěku i rozumu dej dospěti!

Část sedmá.

Diwotworné slepým, němým, hluchým, na ruce i nohy chromým, zraku, sluchu, řeči, ru-

kou i nohou wlády přiwráceni, moci mnohowládné w obraze Čenstochowském bohorodičky panny Marie.

Cokolwěk w swětě tom mrzáků a w swětě malém, člowěku tělesných neduhů, i cokolwěk po swětě lékařů i lékůw na ně a častokráte prázdných, na ta wssechno jedina lékařstwí nebeských wystačuje lékárna Maria. Pročež aby slepí widouce, hlussí slyssíce, němí mluwíce, na ruce i nohy chromí wládnouce nimi rozcházeli se i roznásseli po swětě diwy i sláwu o tom, ku prwnímu zdrawí i sílám přiwádí i léky předpisuje diwotworná Maria.

Oddil prwní.

Newidomé a nejdříwe co nejpotřebnějssí Bohu i lidem duchowní i swětské přewzácné osoby osswětluje swětlost z swětlosti nejssw. bohorodička panna Maria.

Potřebné jsou oči wssem lidem, ale hodnost i wrchnost nad druhými majícím potřebnějssí pro dohlídku i wládu nad oněmi. O těch tedy nejdříwe řeč: jak jim zrak ztracený nawracuje nejssw. panna, po nichž nejbližssí, zde w kaplici před obraz sw. po těch zas na samé cestě do Čenstochowy, a po nich w domích swých na místě oswícení následowati budou.

Od slepoty z nemoci.

R. 1515. Slech. Mikuláse Tuly z Grabowce, okresu bělského w Litwě dceruška Margareta z těžké nemocí slepotou stížená, lékařům pro nawráceni zraku wyplacená ale nadarmo, konečně od rodičůw oplakaná, tak přissla daleko, že s rodiči žebrati swětla očí od nejssw. panny z Jasné Hory musila, i ne darmo: nebo za průwodicí milostí nejssw. panny na předsewzatou cestu prohlédla, i tak s rodičemi přissedssi na místo sw. pozřela na matku swětlosti nejssw. pannu atd.

Od téže.

R. 1550. Wyznání sslech. Winaryckého písaře o oswícení w slepotě těmi slowy: „Já Jan Winarický j. „w. Jakuba Laského, kasstelana Lenčického písař zjewně wy„znáwám: že mne pán Bůh těžkou nemocí ráčil nawssstiwiti

„tak, že sem celý rok newiděl a když jsem přislíbil naw-
„sstiwiti místo sw. w Čenstochowě, když jsem tato slowa
„wyslowil, téže hodiny sem prohlednul. Za co.

R. 1592. Šlech. Jakub Pomaňský z Pultuského, nemoci skličený, konečně, slepotou, wynakládal mnoho na léky i lékaře w Lowiči, maje naději zdrawí i zraku dáwného, ale kdy dočekati se nemohl, ale po každé, to nowé cítil bolesti i zkázu (kažení) očí, řekl mu jeden z otcůw Bernardinůw, u nichž ležel. Proč se neudáš k nejsw. panně Čenstochowské a od slunce oswícen nežebřeš. Padla tato slowa do hlawy i srdce, i hned wzmoh se kázal se do kostela zawésti, tamto obětowaw se nejsw. panně; slib na cestu učinil, a zatím čím dále, tím lépe widě, wybral se na cestu tu: na které čím blíže jsa, tím wice swětla nabýwaje, dossel samého slunce, to jest wywolené, jak slunce, Marie. Od téže.

R. 1597. Jestli zřenice oka božského béře ohled na osoby stawu kněžského, jako o tom u Zachariásse proroka w rozdíle druhém tok není diw, že též na jejich oči slepotou zatemněné má oko i ohled nejsw. panna a zrak ztracený nalezenou u Boha milostí nawracuje jim nazpět, jako to wyznal níže podepsaný kněz těmi slowy: „Já Matěj Kozlowič komendář Kuře-
„něcký, welebím i newýslowné milosrdenstwí božské wyzná-
„wám: nebo jsa nad miru churawý tak, že zrak ztratil sem Kněz od téže.
„přes dwacet neděl a žádné nemaje pomoci od lékařůw, jak
„mile sem se spustil na milosrdenstwí božské, přislíbiw naw-
„sstiwiti místo sw. na Jasné Hoře, nabyl sem milosti zdrawí
„i zraku. Za kteréž dobrodiní atd.

R. 1598. Šlech. Jakub Jezerský z kraje Lukanského, nemocí takže i slepotou zároweň nawsstíwený, newěděl, nač i jak dříwe by se ochrániti měl? A ačkoliw lékaři pomáhali, nic wssak nepomohli; teprwé jak se utekl k nejsw. panně na Jasnou Horu, přislíbiw Od téže, z choroby.

cestu odbyti, prohlédl, i tak od nemoci, jako též od slepoty oswobozený předstawil se s swědky toho wsseho očitými.

R. 1598. Wyznání sslech. Lasockého o pomocích w nemoci, slepotě, i rozličných příhodách těmi slowy: „Já Tomáš Lasocký wyznáwám, welebím milosrdenstwí páně „i wzpomožení orodowáním nejsw. panny Marie; že w mla„dých letech jsa zohyzděn welmi w nemoci, nebo sem newiděl „přes dlouhý čas, a matka moje i wssickni myslili, že mi „zřenice z očí již wytekly; leč kdy mně přislíbili na to místo „sw. do Čenstochowy, hned za přimluwou nejsw. panny pro„ukázal pán Bůh nade mnou milosrdenstwí, že sem najednou „prohledl i ozdrawěl. Nad to, kolikráte sem se pod ochranu „nejsw. panny poroučel, wždy sem doznáwal welikého do„brodiní jejího w potřebách, služebách i různých nebezpečen„stwích. Zač děkuji panu Bohu, i nejsw. panně, tu sem se „dostawil, i wlastní sepsání rukou mojí přilepil sem na formě. „Roku páně 1598 dne 19. srpna. Tomáš Lasocký."

Od téže, i od jiných tak nemoci, jako i příhod.

R. 1598. Slech. Anna Wišněwská přes 14 let w slepotě spříkřila sobě i žiwot bez widění swětla nemilý, jak mile wssak wnitřní oči obrátila k nejsw. panně na Jasnou Horu žebříc oswícení w slepotě, nabyla zraku, i dobře widíc předstawila se s díků wzdáním atd.

Od téže.

R. 1611. Slech. Magdalena Swěcká z Swěc přes tři léta neznala dne i toliko noc temnou w očích nosila. Newinné panenky slepota za lety dossla žádoucího diwu, jímž, ano od rodičůw na Jasnou Horu obětowáná byla, oswícena prohlédla a w krátce dostawila se na místo sw. atd.

Od téže.

R. 1613. Ztracené s wyteklou zřenicí oko, a nowě i diwotworně na tom místě zasazené za staráním nejsw. panny, již to není oko lidské, ale panny Marie očko, jak nazýwáno j. w. Filipa Woludzkého, praporečníka, a potom wojewodu Rawského z takowé případnosti. Když tam w noci hořelo blízko, běžel pán

ten s domácími na obranu dworu swého, neuważuje na dobrou cestu, ale toliko na bližší, i upad na kmen, o haluz oko sobě wybil tak, że mu s zřenicí wyteklo hned wssechno. Těžko i nemožno bylo o lékaře očního w poměru k tomu w swětě, tedy do jediné pomocné nejsw. panny na Jasnou Horu udati se ustanowil tentokráte. Pustil se tedy na cestu maje s sebou otce Jezuity a přibyw pod Jasnou Horu wečerem, hotowil se w hospodě na zejtřejší náboznosk. Již wssickni uspokojiwsse se spali, on nespal, trwaje na modlitbách i wzdechnutích náboznych s důwěrou milosti předcházející. Pod čas těch pocitůw pocítil nenadále bolení a loupání hlawy, po čemž krew s hnisem dobywajíc se tekla po ssatech, newěda což to takowého, budí čeládku, swětlo káže přinésti, hledí na jedno oko zdrawé, až i na to druhé patří zdrawo; káže sobě dáti knížku, a čítá dobře nowým zrakem i nowým okem diwotworně darowaným, w očích patřících s podiwením i rozweselením se nad tím. Ráno tedy pospíssil do kostela s díky i welebením nejsw. panny za oko i ohled na oko swoje ztracené a na památku tuto kázal tím časem diw ten wymalowati na tabulce, potom zas na stříbrné desce wykreslené zawěsil. Rozessla se sláwa o tom, a protož z této případnosti pobožné, přátelské powstalo nazwisko aneb přísłowí o něm: panny Marie očko, jako o tom i kněz Stanislaw Bělický Jesuita písse w kázaní na pondělek welkonoční.

Wojewoda ztracené oko na Jasné Hoře přiwrácením obdržel.

R. 1631. Knězům, pěstounům, slowa i swětlosti předwěčné, očí i jazyka zdrawého newyhnutelně potřeba; protož slepotou, aneb i němotou nawsstíwené uzdrawuje i zdobí boharodička Maria panna. Stalo se to s w. o. Bernardem Plessowským řádu sw. Frantisska de observantia, který w nemoci těžké zrak i mluwu ztratiw trápil se, uważuje i soudě se do ničeho způsobným, a kdy nejsw. pannu prosil, aby o něm radila, přislibuje nawsstíwiti obraz její sw. na Jasné Hoře,

Řeholník od téže i němoty.

i uprosil přiwrácený zrak i mluwu na uwelebení její za to atd.

R. 1640. Strassná při oběti páně we mssi sw. jest slepota, která od blesku světla nezdržitelného a w nejsw. hostii utajeného potkala kněze Augustina Cybulského faráře Raského: který w polowici msse sw. po zaswěcení i pozdwižení, náhlým zabolením hlawy jatý oslepnul těžko. Stanul polekaný bolesti i bázní ledwa se živým cítě a lid wssechen, newěda co se s ním stalo, diwil se i wězel w úzkosti ssemraje, že se tak dlouho u „Memento“ zastawuje. W zamysslení tedy onom jak w záchwatě trwaje, obrátil wnitřní oči k nejsw. panně na Jasnou Horu prose srdcem, aby aspoň pro ohled i uctění tak welké tajnosti prohlednouti i dalssí částky msse sw. odbýti mohl. Na tak potřebné předsewzetí wzhledla nejsw. panna i sprawila to, že jesstě u oltáře čekaje dočekal se nawráceného zraku i upokojení bolesti w hlawě; a potom na Jasnou Horu pospíssil s díky i wotem wyssiwaného ubrusu na oltář nejsw. panny atd.

Kněz u mssi sw. oslnuw hned uzdraweu.

R. 1640. Slech. Kateřina Grotowská ztracený zrak doma hledala u lékařůw, ale darmo, nemohla nalézti, owssem i milé očím lakomcůw zlato tratila pořáde wíce. Tak opusstěnou nawsstiwil sslech. Sigmund Laský i průwodcem ke světlu milosti nejsw. panny se staw, poradil jí, aby se na Jas. Horu obětowala, oč i sám wzdechnuw k nejsw. panně, obětowal ji takže. Přistala na tak zdrawou radu i hned prohlednuwssi pospíssila na místo sw. se swědky toho, jako ne náhodou pouhou, ale pomocí nejsw. panny diwotworně to stalo se atd.

Od téže.

R. 1641. Dwěma najednou otci s synem oslepnouti, znak patrný čárů: ale tasskářské toto umění umělým zlostnicím na wyswěcení do pekla, oněm wssak na oswícení do nebe bylo. Takowý byl sslech. Mikuláš Ježowský s synáčkem swým, kteří z čárůw one-

Otec s synem od téže z čárůw.

mocněwsse na oči, i konečně oslepsse, užiwali pomoci to lékařům, to zažehnáwačum, ale pomoc na to samé nejsw. panně zachowána, kterou kdy ti nebožáci wzýwali, i na Jasnou Horu obětowali se, hned dostali zpět nawrácený zrak.

R. 1660. Dost zlá slepota z nemoci, aneb z jiné příhody, ale z čárům nejhorssí, na kterou diwotworné pomoci od pána Boha i nejsw. panny třeba. Slech. Jana i Doroty Jabkowských synáček Stanislaw newinňátko od winné pekla zlostnice jakési oslepený a od rodičům oplakaný i od lékařům opusstěný, musel s rodičmi žebrati pomoc oswícení od nejsw. panny z Jasné Hory s přislíbenou cestou. Předstižený tedy paprskem matky swětlosti nejjas. panny prohlédl i zdráw zůstal a zlomyslné podwody čarodějnice oné rozehnané upadnouti musely. Za co atd. Od téže z čárům.

R. 1662. Slech. Krysstof Witowský z Lenčického kraje welmi nemocný i na oči oslepený ležel přes půl druhého roku čekaje smilowání božského nad sebou: jakož za přímluwou nejsw. panny obrazu Jasnohorského dočekal se, že i životem i zrakem zdrawým obdarowaný pospíssil na místo sw. atd. Od téže z nemoci.

R. 1703. Wyznání sslech. Sisskowského těmi slowy: „Já Pawel Stanislaw Sisskowský wyznáwám pod swědomím: „že oslepnuwssí na oko prawé tak dalece, že wssechno zarostlé „bylo krwí, i z oka jak holubí wejce, tělo čerwené narostlo „a poněwadž to nebezpečným bylo, udal sem se z námluwy „jednoho o. jezuity w přímluwu blahoslaw. Stanislawa Ka„ziměřika w Krakowě, na Kaziměru u božího těla ležícího, „aby ten patron za mne u nejsw. panny Censtochowské oro„dowal; při tom jednak chtěje rychleji jesstě ozdrawěti, kázal „sem swé manželce jistou to wodičku z lekárny pokropiti; „ale mi to nepomáhalo, i každého roku padal sem osmkráte „w starou nemoc. Zprotiwilo mi se to i myslil sem, co by „za příčinu toho bylo? Přissla mi tedy myssléнka, abych „celým i statečným srdcem té matce nejswětějssí oddal se, i Od téže.

„oka wíce neléčil ničím: až teprwé co den lépe počal sem „hleděti i nyní widím dobře, že zacloniw oko lewé mohu „tím prawým čísti. Zač budiž té matce nejsw. w Čensto„chowě čest a chwála po wssechny wěky."

Na dráze trudné, neznámé bez průwodce, jak bez oka. Takowé jsou w stawě duchownim i státním nad jiné postaweni, aby pořádkem a příkladem jasným k dobrému předcházejíce newědomým, jak newidomým okem byli, i na oku každého měli: k čemu i těchže wnitřních očí jak zdrawých potřeba, již to objasnila matka swětlosti Maria, mater luminis Maria, kdy jako slunce temnosti swěta, tak i těch temnotu očí oswítila i oswěcuje. Tenebrarum expultrix Maria přiznáwá Sergius Patriarcha Constantinop.

Oddil druhý.

Newidomým podruhé, a na místě sw. w kapli, před obraz sw. dostaweným prohlednouti jasně, i widěti sebe sama w obraze, jako též wssechno w očích dowoluje oswěcující swět celý nejsw. boharodička panna Maria.

Nejprwnější nawrácených očí wyhlídka aby byla nejwzácnější i počátek widění nejjasnější, dowoluje nejsw. panna newidomým a na místo sw. dostaweným widěti se w obraze swojim, aby pamatowali, počátky widění swého jí přiznáwati, jako též pozdější wládu očí tak mírniti, coby na chwálu božskou, a jim na dalssí ohled u Boha sloužilo.

Od slepoty na Jasné Hoře.

R. 1597. Slech. Jakub Slupowský wředem zawalené i ostrou wlhkostí rakem nakažené oči, aby očistil i uléčil, mnoho na lékaře wynakládal, ale místo poprawy, pokažením spísse, i ztrátou zraku to zaplatil. Tak pozbaweného z widění swětla přátelé wspírajíce radou pro potěssení k nejsw. panně na Jasnou Horu w té naději přiwezli s sebou i doprowodili do kaplice před obraz sw., který křížem na zem pad žebral milost odpusstění hříchůw i oswícení očí. Pohledla milosrdným okem nejsw. panna na slepotu, když, nežli powstal, prohledl, i tak nejprwé ohlédal obraz její

přiwrácenym w okamžiku zrakem. Což widouce přítomní welebili nejsw. pannu i o wětší opowážili se žebrati oswícení srdce i úmyslu swého atd.

R. 1597. Na nawrácení ztracených smyslůw zewniterních nejlepší i nejjistější jest wnitřní w dussi i swědomí od hřichůw swobodném důwěra, a při tom i milost božská, jako s mládenečkem Martinem Obiatynským z Kamence Podolského stalo se. Ten w nejedné nemoci i dojmu ne jednu též ztrátu zdrawí utrpěl: nebo zrak, sluch i řeč ztratil. Přes čtyry léta slepým; hluchým i němým jsoucímu mizerný žiwot smrti se rownal, i nebylo pomoci na to, leda diwem s nebe. Že přece sílu ke chození měl, pustil se w towarystwě s druhými do Čenstochowy na „odpust“ s předsewzetím při tom žebrati o milost zdrawí, očí, uší i jazyka onemocnělých, i wšed do kaple i křížem pad, srdcem i wzdycháním prosil nejsw. pannu o to: až též w srdci dříwe pocítil, nežli uzřel přicházející nejsw. pannu s pomocí na wšechno tak, že zchopiw se s země celým hlasem wolati začal chwála tobě Kryste i s matkou twojí Marii pannou a lid wšechen zdiwený na diw ten z radosti plakati i welebiti diwotwornou Marii počal, děkuje za to: i to rozšed se hlásal atd. Od slepoty, hluchoty i němoty tamže.

R. 1600. Slaw. Pawel měšťan Zamojský od těžké nemoci zrak i sluch stratiw, ozdrawěl z nemoci ale široctwí swoje, w kterém mizerný žiwot wésti musel. Odwážil se tedy do Čenstochowy s důwěrou i prosbou o nejlepší milost i ohled nejsw. panny; šel pěšky za průwodcem, ale s jakou na cestě bídou, anoť i nic newidoucí i neslyšící, musel wšechno za průbu trpěliwosti snášeti a náhrady za to očekáwati. Přiweden byw do přibytku swětlosti, kaple nejsw. panny, poznal i pocítil w sobě předcházející na srdci swětlo, kdy z tak daleké strany i z tak těžké nemoci oslábly na cestě, ledwa přišed, tu silným i weselým stal se; i hned též při nábožném wzywání nejsw. panny uzřel Od slepoty, hluchoty tamže.

obraz její, widě i slyſſe dobře a zpět průwodce nepotřebuje atd.

R. 1602. Šlech. Tomáš Legen z uherského králowstwí přes celých ſſeſt let welmi nemocný, ſlepotou, chromotou i opuchlinou oteklý, čili pokrytý wyrážkou, jak řadou wojſka, tak, že ani přizwaným lékařům zaplatiti možná nebylo, leda blízkou ſmrtí zaplatiti toto. Oddaw ſe tedy na wůli božſkou i pod ochranu nejſw. panny, na zkouſſku kázal ſe wésti do Čenſtochowy, z jakou zas obtíži, newýhodou i nebezpečenſtwím? Dosti, že to wſſechno při milosti božſké i žiwotě wydržel. Přiſſed wneſſen byl do kostela, po zpowědi i přijímání ſw. modle ſe dlouho, wymohl to, že wſtal uzdrawený ode wſſech těch nemocí, welebě hlaſem zjewným nejſw. pannu atd.

Od ſlepoty, chromoty i puchliny tamže.

R. 1613. Slaw. Barbora Bozowſká, Staniſlawa Bozowſkého, měſſkana Lwowſkého manželka, od náhlého zatmění ſe w očích ſlepotou ſtížená, co mohla, činila i wynakládala na zdrawí lékařům: a na konec zawrhnuwſſi léky ſſkodící wice, udála ſe k nejſw. panně na Jaſnou Horu w towaryſſſtwě průwodkyně Reiny Nedzwědzianky i jiných ſouſedek; s jakou zas důwěrou, pobožnoſtí cestu tu nejſw. panně příjemnou odbyla? Diw to na prahu jeſſtě kaple ukázal; když toliko, co weſſla za práh, prohlédla hned i neſmějíc předſtoupiti před ſám obraz, upadſſi křížem na zemi, nejprwé lkáním i ſlzami ctíc prachy místa ſw. ſama též za podnožný prach před obličejem weličenſtwí nekonečné ſwětloſti wyznáwala ſe atd.

Od téže tamže.

R. 1617. Neſlýchati o žádném tak mizerném, jehož by pod krowem příbytku ſwého, ochranou ſwou zakryti i potěſſiti neměla nejſw. panna: čím to, jeſtli ne té hodiny, aneb dne, to rychle před odejitím z místa toho ſw. aby čekali a bez potěchy aby neodcházeli, pro úctu wětſſí i její ſkwělost w očích lidſkých. I tok to jeſt, co ſſlech. Reina Mořina z wojewodſtwí i zámku

Od téže tamže.

Sawlenského slepotu swou přes sšest let snássenou nesla na Jasnou Horu k nejsw. panně s důwěrou mocnou, že ji tam zůstawití, i pozbyti měla a od cesty té tak daleké ani se odwésti, ani od důwěry té k lékařům udati se chtěla. Přibyla k cíli místa sw. a zadržená w žizni po milosti, přes dwa dni před nanebewzetím nejsw. panny bywajíc i modlíc se před obrazem čekala, i dočekala se prohlednutí w sám den nanebewzetí, a to pro wětssí oslawu tak welkého i wítězoslawného swátku w očích množstwí lidí welebících za to nejswětějssí pannu.

R. 1623. Slech. Joachim Ulejský od nemoci těžké zrak ztratil, i přes 4 měsíce trpě to mrzáctwí, nechtěl se udati k lékařům pro wětssí zhorssení, ale do wůle božské i w ohled nejsw. panny oddaw se, přibyl na Jasnou Horu, o skutečnou milost oswícení. Na konci nessporům po otewření obrazu, jak obyčejně na „Magnificat“ prohledl, i hned ten diw hlásil a potom, aby po kázaní takže ohlássen byl, wyprosil atd. Od téže pod čas Magnifikat na Jasné Hoře.

R. 1626. Uč. Michal Mroza tesař ze wsi Swindz od Dánska, newidě na obě oči přes půl čtwrta roku, netoliko k zachránění zdrawí, ale i k wýdělku pro sebe stal se neschopným. Zúmyslně tedy pro zdrawí i dalssí žiwot přissel za průwodem Anny ženy swé o žebraném chlebě na Jasnou Horu i prohledl na jedno oko lewé. Pro takowého mrzáka dosti milosti, že z mrzáctwí wyssel, i ku práci i wýdělkům spůsobným se stal atd. Od téže na jedno oko.

R. 1627. Slaw. Reina Stanislawičowá ze Lwowa, wděčna za jedno dobrodiní nejsw. panně doma, stala se hodnou i druhého diwu na samém místě sw. Nejdříwe doma přes celý prawě rok byla nemocna i blizka smrti, obětowawssí se nejsw. panně na Jasnou Horu i přítomné uprosiwssí, aby ji taktéž obětowali, jak usnula, widěla obraz ten nejsw. panny; jehožto widěním rozweselená i posilněná tak, že hned z nemoci W nemoci widěná nejsw. panna uzdrawuje, a w slepotě oswěcuje.

swobodně powstáwala i dokonale powstala. Potom zas nerychle, z hněwu od nepozorného muže uderená w lewé oko tak, že hned těžkou bolest citic, newiděla na ně. Jak zrak, tak naději uléčení jeho doma ztratila, ale umyslila hledati pomoci i potěchy na Jasné Hoře u nejsw. panny, a kdy přibyla i upadla křižem před obrazem sw. wymohla to, že prohlednuwssi powstala zdráwa, i tak oswícená zdrawo wracela se domů atd.

R. 1628. I na pohraničných krajůw osoby z dalka oko i ohled obrací nejsw. panna z Jasné Hory. Slech. Ondřeje i Heleny Swajdlinůw w uhrách a wsi Grynawa synáček Jiří slepo narozený i wychowaný přes tři leta neweděl, co to den? toliko co noc, ale dlouhá i strassná welmi. Newinná matka, ale za winnou od muže powažowaná nemohouc déle snásseti

Od téže synáček od narození tamže.

tyzně odewssad wzawssi s sebou dítě na cestu do Čenstochowy, předstawila je nejsw. panně, i utrápení swoje předložila: až synáček citic řezání w očích, protirati je počne, a pláče slzami tekoucími pročistil, že trochu prohledl; i tak s ním matka domů odjela, a o tom nic neoznámila, jak třeba, u knih klásstersních. Tak se wraceje, čím dále tím lépe na cestě widěl, a přijeda domů již dokonalým zrakem obdařený smutné rodiče rozweselil. O čem wssem, aby ono neohlássení naprawili, dali wěděti skrze pocestné odtamtud, jako očité swědky atd.

R. 1631. Slaw. Dorota Strykowská slepotou soužená přes čas nemalý, za obětowáním se nejsw. panně přissla o pomoci průwodkyně na Jasnou Horu, a klečíc w kapli při mřiži na prostředku, kdy z kaple do welkého kostela na průwod wynessena nejsw. swátost w monstranci byla, ne již stínem, jako někdy cestujícího Petra sw. apossstola, ale wynikající swětlostí osvícená prohlédla s jewným diwu toho hlásseném i uwelebením nejsw. panny atd.

Od téže pod čas průwodu tamže.

R. 1639. Uč. Wojtěch zámečník Olkuský od rychlých prací u ohně w dílně kuje i ustawičně tluka, tak sobě pokazil hlawu, i w ní pobouřil wlhkosti ostré, že za spusštěním jejich na oči s bolením i trháním zřenice zcela oslepl newidě přes půl roku. Na radu sousedůw pustil se za průwodcem na cestu na Jasnou Horu, i přissel we swátek sw. Trojice s jakou zas wírou, důwěrou i prosbou? Dosti, že wyslyssený tedyž prohledl, w očích množstwí lidu sesslého společně i s ním welebicího nejsw. pannu atd. Od též w kapli.

R. 1654. Slech. Ondřej Březowský z Plockého těžkou nemocí, konečně slepotou nawsstiwený, čistým srdce okem ku přečisté Marii obráceným utíkal se s přislíbenou cestou na Jasnou Horu, a jak toliko přiwedený wessel do kaple a upad na zemi pomodlil se s pláčem, wymohl to, že slzami srdečnými očisstění i osswícení temných očí obdržel, prohlednuw najednou na ohledání matky swětlosti nejsw. panny. Od též w kapli.

R. 1676. Nawrácenym ke swětlu wíry sw. dodáwá nejsw. panna i na oči ty zewnitřní náhodou zatměné swětla lásky i zdrawí. Slech. Pawel Oleský kalwinským rozkolnictwím zaslepený od narození, w téže slepotě i druhou na oko prawé od rany w hlawu, za času ssarwatky se sswedy před dwaciti léty stížený, ledwa se nawrátil k wíře sw. a slyssel o diwotworném obraze nejjass. panny, prahnul účastníkem též býti osswícení od ní na též oko. Důwěrou wíry welkou o welkých pomocech nejsw. panny za malý čas počítal sobě těch dwacet let i tu zastarglou temnotu; powážil se tedy i přislíbil pěssky do Čenstochowy tu cestu odbyti a přissed i před obrazem upad s pláčem, protiraje zaplakané oči, powstal zázračně uzdrawený i tak dobře wida na to prawé, jako i na lewé oko, s jakým zas uwelebením nejsw. panny i ohlássením zázraku toho! znamení to bylo dalssího utwrzení jeho u wíře sw. i zaslepených kacířůw pomatení i zahanbení atd. Nowý katolík od téže w kapli.

R. 1703. Slaw. Wawřinec Přibylko z Bitani na Slezsku z těžké nemoci ostatkem usedlých wlhkosti nakažliwých na oči oslepený, čekal, až by se to samo wystálo, aneb též za lékařstwím podle toho wyčistilo; ale nemoha se dočekati a přes celý rok nic newida, přissel s synem Jiřím jako průwodcem na Jasnou Horu: toliko co wessel do kaple, prohledl, a již wíce průwodce nepotřebowal při podaném rukojemstwí nejsw. panny atd.

Od téže w kapli.

Blesk jde w oči ač z daleka nedůwěrným bystrowidcům od jasnosti z Jasné Hory; ale prawowěrným katolikům čím bližšší, tím milejšší swětlo. Při boku páně, při weličenstwě králowském, kdo bližší, ten sskastnějšší w tytuly, pocty i wýsady podle wýroků někdejších Honoria i Teodosia: Immunitate digni sunt, quos lateris nostri comitatus illustrat. Wýsady hodni jsou ti, jež boku nasseho komonstwo ozdobuje. Má nad to weličenstwí královny nebes i země nejsw. panny, w obraze Jasnohorském, že prach podnožný z kaple nabraný obdařuje hojně nemocné zdrawím, o čemž w některých příkladech, což paprsky z samého obrazu nejsw. panny srdce skroussená činíce, oči oswětlujíce. Děje se to ohledem božským: Quia respexit, i na oswícení temnoty lidské wynikajícím, aby pamatowali se sw. Bonawenturou utíkati se prosebně k nejsw. panně: Miserere nostri Domina, mater luminis et splendoris, illumina nos Domina virtutis et veritatis: Smiluj se nad námi, paní, matko swětla i swětlosti oswěk nás paní cnosti i prawdy.

Oddil třetí.

Newidomým po třetí a pro zrak očí jdoucím, jedoucím na Jasnou Horu, wstupuje w cestu s oswícením i uzdrawením jejich na cestě, kwapná i welmi lidská ku pocestným nejsw. bohorodička panna Maria.

Pobožné putowání, nawsstěwowání míst s obětí i podáním ne teprwé nastaly, máme o nich w dějích obojího zákona, a kdy jesstě násilná příhoda nadejde, těžko poseděti dom, amusí každý o swém zdrawí i spasení rady i pomoci

hledati tam, odkad wznikají i na důwěřující wylěwají se. Čeká na to i zawazuje ku putowání tomu sama nejjas. panna, jako w části druhé, oddíle druhém o zjeweních jejích. Nyní zas, jako newidomé, a pro zrak jdoucí k obrazu swému předchází i oswěcuje na cestě.

R. 1608. Jako při dworech panských, králowských se swětlem u boku pro počest panskou předcházejí, tak i na dwoře královny nebe i země nejsw. panny swatí páně předcházejícím swětlem zásluh i orodowání swého předcházejí pocestným newidomým k jejímu místu sw. i poctě oswěcující. Slaw. Stanislaw Bussěwič měsšan z Wilna přes tři leta slepotou sklíčen, co mohl, wynakládal na nabytí zdrawí; a kdy i lékaři i jejich předpisy na nic byly, litował toho konečně. Jiným tedy lepším i welmi pomocným žalem za hříchy pohnut w srdci pomyslil o oprawě zdrawí očí putowáním k nejsw. panně na Jasnou Horu, oč se udal před tím ke hrobu sw. Kazimira králewiče w kostele Wilenském o přímluwu k nejsw. panně i požehnání na tu cestu, až tam hned trochu prohledl, i měl to sobě za znamení dobré dalšího úplného prohlednutí jakož tak se stalo, kdy, čím dále se blížil k Čenstochowě, tím lépe widěl i tak pospichaje k cili místa sw. jesstě na cestě jsa, zrak dokonalý obdržel. Tak nawráceného zraku i widění jeho patřící diwáci očitými byli swědky a slepoty přesslé přes tři leta swědectwím wyswědčení dwě j. w. biskupa i rady Wilenské.

Od slepoty trochu u hrobu sw. Kazimira w Wilně a na cestě Čenstochowské uplně.

R. 1623. Čím wětší obtíž, trudnost, nepohoda, i newýhoda na příkré zdaleka dráze do zaměřeného místa sw., tím též wětší přísluha na obdržení blízké w pohotowě milosti. Slaw. Ondřej Zilonka ze Lwowa, w čase žizně welké napil se wody na cestě ze strouhy, bez pochyby stokem usedlin jakýchsi, čili též jedem červim nakažené tak dalece, že nákaza po celém těle rozlezla, a zwlásstě s bolením hlawy, i slepotou očí, bělmem, jak sskořapkou zadělaným. Přijal to trpělivě z dopusstění božího, soudě se winným za hříchy;

Od téže na cestě.

chtěje jednak smířiti pána Boha, milosti i zdrawí dostoupiti skrze přímluwu nejsw. panny, nawsstiwil místa sw. zázraky nejsw. panny slawné, w Sokolu, w Lezajsku jako pobližsších. Oč prosil, uprosil, že prohlednul trochu, ale ne dlouho toho bylo: nebo znowu w krátce oslepl docela i jak před tím cítil bolest w hlawě i očích. Znowa tedy utraceného zraku i zdrawí aby hledal i nalezl dále, přisslo mu na mysl místo sw. na Jasné Hoře od tamtěch krajůw odlehlé, aniž otáleje pustil se s manželkou Reinou i dcerkou Hedwikou na cestu. Ledwa že tři míle ussel od místa, ulehčení hlawy i oči pocitiw, čím dál, tím lépe widěl, i na cestě tak prohlídl, že průwodčího již wice nepotřebowal. Předstižený swětlem milosti té, jak mile přissel na místo sw., přiznal, že netoliko na samé Jasné Hoře swětlo z obrazu nejsw. panny wyniká, ale též z Hory té na pozemsskany daleko wylewá se mrzáky pocestné.

R. 1639. Uč. Žofije panna ze wsi Golenic od městečka Kent w Podhoří z nemoci i bolestí welikých ztratiwssi zrak přes půl druhého roku, stěžowala sobě, že w tak mladém wěku, a již osirocená na zdrawí žebrati i od žalu usychati měla. A že slyssela častá wspomínání druhých o nejsw. panně Čenstochowské i jejích milostech, zázracích doznaných, z námluwy pobožných lidí obětowala se na Jasnou Horu i přislíbila na kolenou obejíti oltář nejsw. panny, aby od stínu jeho swětla oči doštoupiti mohla. W krátce potom dowěděwssi se, že z té wsi i okolí lidé do Čenstochowy se wybírají zaradowala se, a cític blízké oswícení swoje, řekla ku přítomným w domě: I já též půjdu s wámi k matce milosrdenstwí nejs. panně, ažaž mne potěssí, že prohlédnu za její přímluwou před pánem Bohem.“ To řekssi, začala se wybírati na cestu majíc ochotného průwodčího na ni. Diwná wěc! toliko co přewedená za práh domu wyssla, w tomže okamžiku prohlédla dobře, s podiwením wssech

Od téže, wyssedssí za práh z domu do Čenstochowy.

i welebenim za to nejsw. panny patřící na srdce i ochotu i tak kwapně předstihující usilowání lidská. Tak uzdrawená již se wice nechtěla wrátiti domů, ačby pro lepssí wyprawení se i opatření na tu cestu, leč prosto s druhými jdouc s radostí, i od radosti poskakujíc, welebila nejsw. pannu atd.

R. 1646. Slech. Jiří Piotrowský dwořanin j. w. wojewody Podlaského slepotu přes dwanácte let snásseje trpělliwě, zasloužil sobě zwlásstní ohled u pána Boha, i nejsw. panny w ten spůsob. Kdy tam času jistého z rozmluwy i námluwy pobožných lidí obětowal se jejímu obrazu na Jasnou Horu i modle se wroucně, přislíbil pěssky nawsstíwiti místo sw. jakož neodkládaje slibu toho, wyssel za průwodčím, toliko co za Rawu město z té strany od Čenstochowy ussel a raduje se, že čím dál, tím blíže již ke městu prohlédnul; i tak předstižený od nejsw. panny již dále průwodčího nepotřebowal, ale sám o swé moci kwapně pospíchaje i na dráze rozhlassuje to, přissel s radostí i pláčem na poděkowání i rozhlássení dalssí. Od téže na dráze.

R. 1672. O přiwráceném zázračně oku, na pni wypíchnutém i wyteklé zřenici j. w. Filipa Woludského wojewody Rawského. R. 1613 již se podotklo w té části oddíle prwním o předstawených nejrímě osobách přewzácných. A že přiwrácení oka toho stalo se na nejbližssí dráze, tudíž w hospodě pod Jasnou Horou, náleží připomenouti i w tom oddíle o tom podle látky stejné. I to též doložiti se musí, co tenže senator w ostatní nemoci při wytečení téhož oka wen, měl to sobě za náwěssti již uplywajícího žiwota i prawil ke zpowědníku ta slowa: „Welebný otče! již ten čas nastupuje blízké mé smrti, kdy mi uplynulo to oko, které jsem „měl od nejsw. panny Jasnohorské wypůjčené, i kterého přes „celých padesáte dewět let užíwal sem; patrno, že již užíwání jeho nepotřebuji, co jest znamením smrti mé.“ To seznali ústně otcowé jesuité před otcem Augustinem Od téže pod Jasnou Horou a potom o náwěssti smrti.

Kordeckim prowincialem na Jasné Hoře roku téhož dne 17. září.

R. 1716. Uč. Žofije Zabčíkowa z Kent, kdy na Jasné Hoře před obrazem nejsw. panny modlíc se usedawě plakala tázaná o příčinu prawila: Ať se wyplatím očima těmi nejsw. panně, které slepotou přes čtwrt roku zatemněné oswětlila matka ta drahá.

Od téže.

Předcházeti koho úsluhou, ctí i účinností, to pokora welká welkých u Boha lidí; ale předcházeti milostí božskou, zdrawím i očí oswícením na dráze před zamířeným místem sw. to nejwětší, samému pánu Bohu i nejsw. panně zwlásstní. A záleží tedy co leniwcům, nedbalcům, i kacířům na průwodech na místa sw. na nawsstěwowání obrazůw diwotworných? nemají w očích pána Boha i jeho swatých? To aspoň pro památku jejich w očích, mohli by míti i ctíti obrazy swaté i dostoupili by světla na oswícení slepoty své. Patř nejsw. panna jak slepé předchází, na cestě oswěcuje i ku příkladným místa sw. průwodům příkladem swým pobízí? o tom jasně sw. Bernard dí: O Maria! tu virtutum tibi inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos provocas, sicque noctem nostram illuminas; qui enim vias tuas insectatus fuerit, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae t. j. o Maria! ty nás k následowání cností tobě danýchwelebnými příklady powzbuzuješ, a tak noc nassi oswěcuješ; kdož wssak cesty twoje bude následowati, nekráčí we tmách, než bude míti světlo žiwota.

apud D. Bonav. in spec. c. 3.

Oddil čtwrtý.

Newidomým po čtwrté, a doma majícím se z dusse k Jasné Hoře, nawracuje zrak ztracený nalezenou u Boha milostí nejsw. boharodička panna Maria.

Jako slunce na nebi obchází i oswěcuje co den zemi, tak i wywolená jak slunce, Maria pečliwá o zemsskany nuzné, kruh nebeský obcházeti zwykla, o čem dáwá znáti sama Eccl. 24. A nač? na to aby wssude i wždy světlem milosti předcházela wssem ke zdrawí i spasení. Ne toliko tedy na samém místě sw. před obrazem swým, netoliko na cestách, jako se již podotklo, ale w domech samých slepotou zatemněné oswěcuje,

aby pamatowali co den, wſſude i wždy o miloſtném oku i ohledu nejſw. panny i na nejſprostějſſí zaměſtknaní ſwé.

R. 1592. Uč. Wojtěch z Piſařewic těžkou nemocí ſkličený, konečně ſlepotou poſtižen, co měl při zdrawí i ſílách wyděláwati chleba, to žebrati toliko zamýſſlel. Ale že na jinou ſwatou žebrotu o nawrácení zraku ſe udal na Jaſnou Horu, wzýwaje nejſw. pannu, prohlédnul tedy i uzdrawený dokonale ſtal ſe ſpůſobným ke wſſemu. Od ſlepoty doma předſtižen.

R. 1595. Uč. Margareta z Myſſlenic utratiwſſi zrak přes dwanácte let již naději zdrawí utratila a touhu dalſſího užíwání w tak těžkém mrzactwí nabyla. Ne rychle uſlyſſewſſi o rozličných diwech i moci weliké panny nejſw. na Jaſné Hoře, ledwa že obětowala ſe i přiſlíbila cestu wykonati, téže hodiny prohledla; i tak předſtižená miloſtí pospíſſila za průwodnictwím ſamé nejſw. panny atd. Od téže.

R. 1596. Uč. Jan Pěrchala z Wřeſſína ſlepotou přes rok i čtyry neděle ſtižený při nedohlídce — nedohlížeje ſwému i panſkému hoſpodářſtwí čím dál, tím wíce chudnul, jehož ſſlech. Wřeſſinſká paní dědičná litujíc, obětowala nejſw. panně na Jaſnou Horu. Za času zmrtwých wſtání páně, w ſamou nábožnoſt noční, téže hodiny oſwícený prohlédnul na wětſſí wítězoſlávu i uwelebení zmrtwých wſtalého Kryſta. Od téže w den wzkříſſení páně.

R. 1597. Uč. Sebeſtian Krawentko z Goſſcinima od pohybowané, i potlučené padoucí nemocí hlawy, trpící na očí, oſlepl přes rok. Nebylo naděje w lidſkou pomoc, až tedy, jak mile k božſké i matce božſké nejſw. panně na Jaſnou Horu ſe udal, i cestu přiſlíbil na den božího těla, hned tedy den ten i w očích jeho zajaſnél s uzdrawením dokonalým atd. Od téže.

R. 1597. Slaw. Joachima Wolowiče manželka z Přemyſla z těžkého bolení hlawy na zrak i oko bělmem, jak ſſkořápkou potažené trpěla přes ſedm let. Málo to jeſſtě pro zkouſſku i přeſwědčení trpěliwoſti přes ſedm let. Málo to jeſſtě pro zkouſſku i pře- Od téže.

swědčení trpělivosti její a objevení tím většího zázraku nejsw. panny, čím větší nastoupila potom nemoc. Nebo kdy bol z hlavy pro namnožené wlhkosti škodliwé sebraný přenesl se do druhého oka, i tak těžko opanowal, že je na wrch wysadiw, zřenicí na dwé rozerwal, neměli rady i rozumu lékaři na to, ustala naděje zdrawí; jak mile tedy k samé nejsw. panně na Jasnou Horu s důwěrou welikou se udála, i cestu odbyti přislíbila s manželem toż přislíbujícím, zázračně ozdrawěla na oči i hlawu tak, že prohlednuwši najednou, pocítila zázračnou oprawou zřenice tak subtilné i tak pokažené před tím atd.

R. 1598. Jako newinňátka mrzáky urozené nemožno posuzowati o winu mrzáctwí, tak i rodiče jejich winiti z toho těžko, i nehodí se, když se to často děje pro samé objewení zázračných dějůw božských i nejsw. panny s takowými. Jako uč. Jana Malina dcerusska narodiwši se bez swětla očí, přes sestnácte let newiděla, i newěděla co to den? Rostla w létech i milosti božské, až i diwotworné pomoci nejs. panny dorostla: nebo kdy ji rodiče obětowali nejsw. panně i připowěděli přiwésti před obraz sw. předstížená swětlem očí prohlédla, i tak o swojí mocí pospissila s rodiči atd.

Od téže od narození.

R. 1609. Uč. Anna Rogožowa od Namyslowa we slezsku w slepotě přes dwě leta měla dobrého, nebo duchowního průwodce k oswícení očí swětlem milosti nejsw. panny na Jasné Hoře, to jest kněze Kasspara Namyslowského pastýře swého: který ji obětowaw byl ji příkladem i půwodem, aby též sama k tomu se měla. Což kdy ochotně učinila, prohlédla i dostawila se s swědectwím tohož atd.

Od téže.

R. 1609. Na tak subtylnou oka lidského zřenici zlý jest prach, zlé zblo, což ostré z hlawy i těla wlhkosti? a což teprwe kupa nejostřejšího wápna, w kteréhož plný důl wpadši synáček Jakub pětiletý, uč.

Od téže z wápna w dole.

Wojtěcha Garnisa z Wolboře tak, že ho i newidati bylo, i že ledwa po sslepěji na stopu se přisslo a zatím wytažen byl. Wyžralo mu wápno oči, dobře i zázračně, že jeho samého na smrt nesežralo: sama to nejsw. panna sprawila, které obětowán na Jasnou Horu po dwou nedělích zrak i oči uzdrawení obdržel.

R. 1613. Uč. Kateřina Niziolkowa z Plessowa ze zabolení hlawy zrak ztratiwssi přes půl třetího leta, pokud mohla, i měla zač, chránila zdrawí: konečně ledwa se k božské i nejsw. panny pomoci utekla přislíbiwssi cestu na Jasnou Horu, což bylo w den pátkowý, až na zejtří w den nejsw. panny sobotní prohledla atd. Od téže.

R. 1614. Slaw. Wojtěch Kaňský měsstěnín Jendřejowský, dwojím mrzáctwím nawsstiwený, nebo oslepený i kulhawý přes dwě leta, měl se jednak z dusse k Jasné Hoře o pomoc nejsw. panny. Wyslyssený zdaleka, obdržel ohled, i rychle ozdrawěw na oči i nohy powstal i pospíssil tamto, odkud doznal milosti. Od téže.

R. 1623. Slaw. Kateřina Lowická od opuchlé hlawy sesednutím se wlhkostí zalité i zawalené oči majíc ztratila zrak i swětlo nimi utlumené. We dwojí nemoci, i mnohonásobném zoufalstwí o zdrawí, kdy k jediné pomoci nejsw. panny z Jasné Hory se udála přislíbiwssi cestu, obdržela swětlo nowé milosti, jímž očisstěné i uzdrawené oči obdržela nazpět atd. Od téže i chromoty.

R. 1623. Uč. Krystyna Swěrkotowa z Kessowa pro bolení hlawy přes sest neděl oslepla: žalem utraceného zraku i wětssím bolením hlawy dojatá prosila nejsw. pannu s pláčem o potěssení i nawrácení zdrawí, přislíbujíc w mrzáctwí tom cestu na Jasnou Horu. Dnes se na tom ustanowila, a nazejtří prohledla dokonale. Zač pospíssila s seznáním swědkůw wíry hodných atd. Od téže.

R. 1624. Uč. Matěj Rotek z Bloňa nemocen jsa na oči dlouho, oslepl a již rozuměl, že až do smrti tak slepým bude. K zázračné tedy pomoci nejsw.

panny utíkaje se, prosil o přiwrácení zraku přislíbiw cestu na Jasnou Horu i uprosil, že trochu prohledl; uradowali se domáci, že již úplně ozdrawí i newěděli, jakým to spůsobem stalo se; když před nimi tajil to ano ani o přislíbené cestě hned do Čenstochowy nemyslil. W krátce potom zapadl tíženi na oči i zcela oslepl: teprwé s žalem wyjewil winu swou, a za potrestání božské maje to sobě, znowu učinil slib bez odkladu wydati se na cestu. Pozrel pán Bůh na srdce jeho, i na oči uzdrawil tehdyž, že za přimluwou i pomocí nejsw. panny prohledl znowu dobře; i tak pospissil na místo.

Od téže s pomatenym dobrem za nepaměť na slib.

R. 1626. Uč. Anna dcerka Blažeje i Anežky z Bydgosšce w nemoci na červenou osýpku ztratila zrak přes půl druhého roku nic newidouc, a ačkoliw sama neměla úmyslu udati se k nejsw. panně na Jasnou Hory o pomoc, měla wssak tak důwěrnou i pobožnou Zofiji Krysstofku, která z politowání obětowala ji nejs. panně, i přislíbila to wymoci, aby se sama dostawila na místo sw. Dnes to přislíbila tato, a ona nazejtří prohledla na prawé oko; hned tedy pěssky pospissila na cestu i stanuwssi na místě sw. s díky i swědectwim, přestala na tom jednom oku, na chwálu pánu Bohu i nejsw. panně otewřeném, a druhém na potupu swěta zawřeném atd.

Od téže na jedno ponze oko i zadosti.

R. 1633. Uč. Arnold Čech malíř ze slezska nemocný, i na celém těle bolawý, konečně oslepl w nemoci. Trudno bylo i newěděti, nač prwé by se léčiti dal, pochybowal tedy o pomoci lidské, ani se k lékařům udati chtěl, ale k jediné pomoci nejsw. panny utekl se, přislibowal cestu do Čenstochowy. Wyslyssený hned polepssení zdrawí pocítil, a zatím zraku i zdrawí nabyw učinil zadost slibu se swědky.

Od téže.

R. 1636. Slech. Michala Ozgy písaře Lwowského, zemského dítě, nemocné na oči bělmem zasslé přes patnácte neděl, kdy od léčení lékařům rozličných místo polepssení, zhorssení trpělo, opowážil se otec žádita

Od téže.

jediné pomoci nejſw. panny z Jaſné Hory i doznal miloſtí, že rychle potom bělmo ſpadlo, a oči ſwobodná, jak před tím odebralo dítě atd.

R. 1637. Slech. Jan Bialb z okreſu Kráſnoſtawſkého ztracený zrak přes tři leta hledal u rozličných lékařůw, mnoho wynakládaje na to: ale kdy nalezti nemohl, za wzdechnutím ſrdce i ſlíbením cesty k nejſw. panně na Jaſnou Horu prohlídl hned. A že na tom ſwětě není, co widěti, doznal toho w krátce potom: kdy z temnoty jedné wyſſed doſtal ſe do temného wězení, i okowů od jednoho mocného pána odſouzený. Nebylo jak ſe zachowati uwězněnému, i ſlyſſeti ſprawy nechtícímu cholerikowi; tedy w melancholickém zamýſſlení onom zůſtáwaje wſpomněl ſobě na nedáwno obdržené dobrodiní nejſw. panny i opowážil ſe znowa proſiti ji důwěrně s přiſlíbenou po druhé cestou na místo ſw. aby ho z toho wězení oſwoboditi a pána na ſrdci oſwítiti ráčila. Wyſlyſſen byl od nejſw. panny, i od pána ſwého miloſtiwě přijat a zatím z okowů i wězení wyſwobozen. Což wſſechno přiznaje nejſw. panně ſeznal to atd. Od téže i od wězení.

R. 1638. Uč. Jan Jendřejowſký ſlepotou přes půl druhého roku nawſſtiwený, nawſſtěwowal místa ſw. různé hledaje milého zdrawí, a kdy tam nenalezl, umyſlil jeſſtě k obrazu nejſw. panny na Jaſné Hoře obrátiti ſe, w ten čas teprwé prohledl, i hned též poſpíſſil na to místo ſw. s díky i ſeznáním. Od téže.

R. 1639. Uč. Stanislawa Sladowníka i Žoſije rodičům dceruſſka Hedwika w třetím roku z Jaworowa, nemocí na oſýpku nawſſtiwená i ſlepotou ſklíčená přes půl druhého roku nic newiděla i jíž oplakána byla, že žebráckým mrzákem tak do ſmrti bude: wſſak že u Boha není nic nemožného, a zwlášſtě na newinňátka má oko i ohled, za wnuknutím ſrdce a ſlyſſením o diwotworných miloſtech nejſw. panny w Čenſtochowě jak mile pobožní rodiče ji tam oběto- Od téže.

wali i přislíbili, hned nawrácený dobrý zrak obdržela, s kterouž potom dostawili se.

R. 1639. Uč. Jakub Tucholský z Prus od bolesti na oči oslepl přes čtyry neděle. Co by wšak měl činiti na to? rozwažowal sobě: léčiti se i weléčiti? ne jistá, a hotowé nebezpečenstwí pokažení spísse: nejjistějssí milost pána Boha i nejsw. panny. Na rozhlas tedy w podobných i wětssích nemocech pomoci nejsw. panny w Čenstochowě, jak jen se obětowal a přislíbil tamkže, hned prohlédl s podiwením wssech i slib swůj wykonal s wyznáním i swědectwím toho.

Od téže.

We swětě zrádném, jak temnosti omylné není co widěti: nejhorssí oko, nebo příležitosti jest k oloupení dusse ze wsseho dobrého: Oculus meus depraedatus est animam meam, naříká Jeremiáš prorok. Tímti to okem, jak oknem smrt wchází, jak zloděj do srdce, dodáwá tenže: Ascendit mors per fenestras nostras. Lépe by takowému oku obojímu oslepnouti do smrti, nežli tam, kde pláč a skřípání zubů, zalékwati se na wěky. Ale očím newidomým a na swětlo toliko lakomým s Tobiássem starým: „Quale mihi gaudium, qui in tenebris sedeo, et lumen coeli non video.“ Jakou mám radost, který w temnostech sedím, a swětla nebes newidím“! Bohdej by swětlo zajasnělo w domě; bohdej by dům takowého každého byl domem widoucího, jak někdys Samuela proroka: Domus videntis! Činí to nejsw. panna widěním newidomých, a přiwrácením ztraceného widění w domech, aby každý měl w očích i ústou to, co Anselm sw. w prosbě k nejsw. panně: Te Mater illuminationis cordis mei et obsecrant praecordia mea: exaudi domina, adesto propitia, adjuva potentissima, ut mundentur sordes mentis meae, ut illuminentur tenebrae mea et. t. j. Tě, matko oswícení srdce mého atd. úpěnliwě prosí útroby mé: wyslyš paní, přijdiž milostiwá, spomoz nejmocnějssí, aby očisstěny byly skwrny mysli mé, aby oswíceny byly temnosti mé atd.

Thren. 3.

Jerem. 9.

Tob. 3.

Oddil pátý.

Němým i hluchým a napřed na místě sw. w kapli před obrazem swojím jazyk ke mluwení, ussi ke slyssení i uslyssení rozwazuje i oswobozuje srdcem wzywaná nejsw. boharodička panna Maria.

Nástroj ducha sw. jazyk i ussi lidské netoliko slysseti, ale i uslysseti, netoliko mluwiti, ale i wmluwiti w druhé mnoho dobrého mohou, i powinny. Kdy tedy kdo z nemoci, aneb příhodou němotou aneb též hluchotou postížený slysseti aneb i mluwiti nemůže a samým toliko srdcem přemlouwá k Bohu i nejs. panně, slyssí pán Bůh, i na srdce takých patří, tajnosti jeho odkrýwaje nejsw. panně. A můžeť nejs. panna ne přimlouwati se za takowé u Boha? I owssem nemluwí toliko ale též činí to, že je uzdrawuje na místě swém, pro rozhlássení zázrakůw o tom.

R. 1587. Mládeneček Jan Unějowský sstudent Lowický ze sskoly moudrosti, do sskoly trpěliwosti dostal se, kdy w těžké nemoci oněměl i ohluchnul a powstaw zádawek ten dwojaké nemoci trpěl přes 14 let a odtud jesstě wětssí dodána mu rána, když ho od hluchoty i němoty hluchým nazýwali. Touže tedy od nemoci i posměchu toho zprosstěnu býti za pomocí nejsw. panny, pustil se tedy se společností Lowickou do Čenstochowy. Wssed do kaple příkladem druhých upadl křižem leže a srdcem prose nejsw. pannu o wyslyssení. Jak powstal, již i mluwiti i slysset počal welebě hlasem nejsw. pannu s podiwením wssech, i swědectwím wědomých toho atd.

Od němoty i hluchoty w kapli.

R. 1600. Uč. Žofije Rychlíkowna z Ořici od Krakowa w těžkém i neukojitelném pláči naříkajíc o matku w nemoci ohněm nahodilým spálenou, ukojiti se umlknouti nemohla, až kdy wpadssi w nemoc, odtud oněměla. Umlkla teprwe cític smrt blízkou, i zpamatowala se litujíc tak přílissného pláče, mluwiti wssak nemohla. Přicházejíc k sobě dowěděla se, že lidé z Kossiček do Čenstochowy chodili tady i prahnula

Od němoty i přilissného pláče uzdrawena w kapli.

s nimi jíti též k nejsw. panně pro zdrawí: jakož, ačkoli jesstě slabá ssla. Jak mile do kaple wessla, obyčejem druhých upadla křížem, a srdcem pouze wzywala nejsw. pannu oplakáwajíc nesstěstí swoje, až powstawssi promluwila, welebíc nejsw. pannu i prosto ke sw. zpowědi odessla atd.

R. 1621. Slaw. Jan Baynuk z Minska mrtwicí raněný, ačkoliw powstal z ní, ale jak řeč w ní ztratil, tak přes tři leta nemluwil. Přissed na Jasnou Horu, kdy nesspory w kostele welkém zpiwány byly, an před obrazem nejsw. panny modlil se, pohybuje toliko ústami s hlasem, ale newýraznym nač dáwali lidé pozor i diwili se tomu, až w okamžiku, jak počal wyjadřowati slowa, tak teprwe wýraznym welebil nejs. pannu.

Od němoty tamže.

R. 1628. Šlech. Mikuláš Boský z okresu Černěchowského chorobou skličený přes sseſt neděl, konečně oněměl i ohluchnul; powstaw z nemoci, nemohl uléčiti se z těch nemocí. Umyslil zatím k nejsw. panně na Jasnou Horu udati se, tam sobě zakládaje cíl milosti i zdrawí: jakož w towaryssstwě druhých z Litwy přijel na Jasnou Horu, jak na jisto pro zdrawí, kdy w kapli před obrazem nejsw. panny upad, o co myslí prosil, to skutečně wyslyssený uprosil, že i mluwiti i slyssseti počal s podiwením i wyznáním očitých swědkůw atd.

Od němoty i hluchoty tamže.

R. 1640. Šlech. Wawřinec Přilenský z Opočinského řeč i sluch stratiw od otce obětowaný jediné matce milosrdenstwí nejsw. panně na Jasnou Horu, hned začal mluwiti, ale s těžkostí i zajíkáním se w slowech nerozuměných. Powažowal to za znamení dobré přísstího uzdrawení dokonalého; protož se dal na cestu k Čenstochowě s druhými, a kdy z města Sulejowa wyjel, na cestě té již dokonale mluwil i slyssel s podiwením přítomných.

Od němoty i hluchoty.

R. 1646. Swázaný němotou jazyk na přiwítání pána Boha w přijímání sw., tudíž u oltáře rozwažuje

i swobodný činí nejsw. panna. Uč. Jiří Kulčický sstudent od náhlé jazyka nákazy němým se staw, jiného spůsobu i pomoci na to nehledal někde jinde, toliko hned prosto na Jasnou Horu běžel k nejsw. panně a přissed, hříchy swé na listě sepsané podal u zpowědi s žalem za ně i znakem, jakým mohl. Rozhřessený po odbyté pokutě i přihotowení se ke sw. přijímání, jak přistoupil k oltáři nejsw. panny, za knězem mluwícím ona slowa: Pane nejsem hoden atd. z počátku nemohl jesstě wyříci jich, až po třetí, teprwé wyřekl dobře i odtud již mluwil s podiwením slyssících dalssí díky i welebení nejsw. panny atd. Od němoty u přijímání sw.

R. 1680. Do klásstera Jasnohorského přihodil s na posluhy kuchynské němý, který hluchým jak obyčejně zwán byl; a že z mladosti naučil se čísti i psáti, udal potom na papíře, že byl chudý sslechtic z Podlesí, Martin Osikowský i že přes patnácte let na jazyk sklíčený němotou žiwil se, jak mohl. Pročež obětowaw se nejsw. panně, přissel na Jasnou Horu r. 1679 sloužit w kuchyni, aby se wyžiwil, bywaje náboženským i zpowídaje se spisowáním na listě toho, co měl na swědomí, s žalem, složením rukou i oplakáním. Roku pak 1680, kdy nastáwaly swátky swatodussní, hotowil se (kdyby možná i on též) ku přijetí darůw ducha sw. w jazycích ohniwých sestupujícího někdy na apossstoly; pročež postil se přísně w sobotu swatodussní nejeda, a toliko lakna i prahna milosti božské i přímluwy nejsw. panny. Na zejtří w neděli swatodussní ráno ležel křížem přes slíbenou mssi, srdce k Bohu wznásseje s pláčem i wzdycháním k nejsw. panně. Tím se uspokojil na ten čas a newěda, čeho již dočekal se přes deset měsícům slouže na Jasné Hoře. Tak to wíra mocná, trpěliwost statečná dozralé wymáhá diwy. Powstaw ssel z kaple do obyčejných posluhowání w kuchyni zamknuté, tluče, až ptajícím se odpowídá zřetelně po jméně i potřebě: a teprwé sám poznaw dar Od němoty w kapli kuchtik klásstern

ten w sobě hlasu dobýwal welebě pána Boha i nejsw. pannu; a pro uwelebení wětší wrátil se do kaple, s jakými zas díky i podiwením wědomých toho? lehko se domysliti. Ten dar rozwázaného jazyka dostaw, odessel swou cestou, jako již swobodný i spůsobný k dalším wýsledkům sskastným přístojného žiwota.

Od téže w kapli.

R. 1712. Slech. Walentin Zářecký, wojín polský, před pěti lety spad s koně rozbil se tak, že mimo stracené síly i jiné smysly řeč ztratil. Wzmoh se z nemoci nemohl wssak promluwiti ani slowíčka přes ta leta; až obětowaw se nejsw. panně, i obdržew swědectwí o té němotě od kn. Josefa Barmnického jako pastýře swého Zolubské fary pustil se we společnosti několika společníkůw do Čenstochowy. Jak do kaple wessel před obraz nejsw. panny chtěje ji pozdrawiti myslí toliko w srdci, až i jazykem swobodným wymluwil pozdrawení její s podiwením i wyznáním oněch, jako i na té cestě slowa promluwiti k nim nemohl atd.

De Excel. V. c. 2.

Habac. 2.

Apud D. Hier. Ser. de Assum.

Že na tom místě sw. w kapli, před obrazem nejsw. panny němí promluwili, hlussí slysseti počali, není diw! ano tu, kde na chwálu nejchwalebnějssí Marie ústa otwírati, ussi nadstawiti nutně potřeba, wedle sw. Anselma. Ea, quae incunctanter de Virgine vera existunt, tanta laudis materia sunt referta, ut quicunque in laudando eam morari desiderat, necesse est, ut facultas ejus magnitudinis rei et veritati succumbat t. j. To, což neodkladně o panně prawého se nachází, takowou látkou chwály jest naplněno, že kdožkoli we chwálení jejím zdržeti by se toužil, nutno jest, aby jeho schopnost welikosti wěci i prawdě podlehla. Jestli hluché i němé stěny kdykolwěk chwálu tu hlásiti budou: „Lapis de pariete clamabit?“ proč by zkamenělí w hříssích hlussí lidé mlčeti měli i owssem nechť celým srdcem wolají, až se milosrdenstwí dowolají, wolá na ně Sophronius: Quamvis enim non sit speciosa laus in ore peccatoris, noli cessare a laude, quia inde tibi promittitur venia t. j. Neb ačkoliw není skwělá

chwála w ústou hřiſſníka, neuſtáwej we chwále, neboť odſud ſe odpuſſtění tobě ſlibuje.

Oddíl ſſeſtý.

Němé i hluché podruhé a na ceſtě tak již jſoucí, jako též doma myſlící o ceſtě předſtihuje miloſtí i zdrawím nejſw. bohorodička panna Maria:

Ne toliko na ſaměm místě ſw., ale též na ceſtě i doma, němé i hluché uzdrawuje nejſw. panna: aby každý wěděl, že moc její není žádným obmezena místem. Hora, cokolwěk deſſtě i roſy odbírá z nebes, to na nízké wylěwá niwy podle ſymboliſty. Quae tribuunt, tribuit. I tajemná, nejwyššſí hora nejſw. panna cokoliwěk má s nebes od Boha, to wſſechno na potřebné na ceſtě i doma wylěwá zemſſtany, podílem jednakým, ne toliko w blízkoſti místa ſw., ale též w odlehloſti různých míſt. O tom jeſſtě němí mluwiti, hluſſí ſlyſſeti budou.

R. 1548. Šlech. Martin Lichanſký w čaſe nemoci náhlou jazyka nákazou zpoutaný oněměl přes pět neděl, i na to nejwíce ſi ſtěžowal, že w tak nebezpečném žiwota ſtawě, nemohl nic z hříchůw opowěděti kněži, až ſám kněz Mikuláš Roſſtiſſewſký wikař, jak jen modle ſe k nejſw. panně přiſlíbil zaň, že ſe na místo ſw. doſtawí, téhož dne němý promluwil i potwrdil ſlib za ſebe atd. Od němoty při modlitbě kněžowě.

R. 1598. Slaw. Řehoř Pořondowſký měſſťan z Jaworowa, ſeſedlou wlhkoſtí i nemocmi rozličnými ſkličený, tak byl ſtíſněn, že na konec zraku i ſluchu zbawen byw při ſamé toliko paměti i rozumu zůſtal. Snáſſel to wſſechno přes čtyry neděle, ſoudě ſe neužitečným břemenem na překážku druhým, leda že by zázrakem s nebe ulehčeno i to wſſechno nawráceno bylo. Opowážil ſe tedy proſiti o to ſrdcem ſamým nejſw. pannu i přiſlíbil jednou za rok do ſmrti nawſſtíwiti obraz její na Jaſné Hoře. Pohledl pan Bůh na takowé myſſlénky i z úcty k nejſw. panně rozehnal Od ſlepoty, němoty i hluchoty.

nemoci ony i smysly wssechny widění, mluwení i slyssení nawrátil, jak před tím atd.

R. 1600. Uč. Anna Žarnowská panna po těžké i dlouhé nemoci ohlussená dwě leta, pročež již ne jmenem, ale od hluchoty té „hluchou“ nazwána byla. Snássela to trpělivě, a přezwisko jesstě trpělivěji, nebo též neslyssela jak jiných slow, tak i tohož. A že před tim zdrawa jsouc o rozličných zázracích nejsw. panny obrazu Čenstochowského slyssela, pamatowala to dobře; s důwěrou tedy welkou, jak mile myslí i srdcem přislíbila nawsstiwiti místo sw., hned od těch nemocí uzdrawena, s welebením w ústou, i zazněním w ussích díků i chwály nejsw. panny atd.

Od hluchoty z nemoci.

R. 1622. Uč. Anežka Grodzická od Rawy w těžké nemoci jak utratila řeč; tak i ozdrawěwssi snássela to přes čtyry léta. To jí nejtěžssí překážkou bylo, že obyčejných modliteb odbýwati nemohla, srdcem tedy i myslí jak jen se obětowala nejsw. panně s přislíbenou cestou na Jasnou Horu, až najednou promluwiwssi swobodným jazykem potwrdila to, i hned pospíssila na místo to sw. se swědky.

Od němoty.

R. 1625. Uč. Kateřina Kotulina z Ražewa od Krakowa těžkou prací we žních i za úpalům slunečních wysílená, roznemohla se w poli, wzatá domů, ležela dlouho bez lékům wsselikých; ussla sice ležíc smrti, ale od ostatku nemoci hluchotou stižená přes rok nic neslyssela. Držela při sobě podruhyni pobožnou, která jí zdrawé rady dodala, ukazujíc na znamení, aby se k nejsw. panně na Jasnou Horu obětowala. Porozuměla tomu rychle i ledwa že srdcem i ústy modlic se přislíbila cestu a ta radkyně pomohla jí k tomu, tedyž stalo se, že slysseti začala, a odtud slyssela dobře atd.

Od hluchoty za radou k nejsw. panně.

R. 1628. Uč. Martin Sostáček z Dobříce pasa dobytek na poli, mrtwicí na jazyku i ruce lewé raněný, nic nemluwil přes tři leta. A ačkoliw před dwěma lety od toho byl tu na Jasné Hoře s lidmi, i

Od téže i mrtwice.

doznal milosti nejsw. panny we wyslowení slow, ačkoliw nezřetelně, jak před tím, k wyrozumění wssak slyssícím, přece zamlčel toho, i jak třeba bylo, neoznámil a mohl by byl dokonalou wýmluwnost obdržeti. Nyní tedy to nahraďuje, wyznal to slowy s těžkostí wymluwenými, dosti jednak podle wůle božské i stawu jeho dowolenými. O tom i swědkowé atd.

R. 1628. Slech. Hedwika Bogdanská w nemoci těžké jak zamkla ústa, tak nemluwila přes tři leta. Pečliwí domácí o žiwot nejistý a potřebnou řeč ku přípraweě dusse zpowědí sw. prosili nejsw. pannu, aby o ní radila, pročež ji obětowali i přislíbili na Jasnou Horu; w ten čas teprwé promluwila i potwrdila slib ten a zatím powstala z nemoci atd. Od němoty.

R. 1636. Slaw. Hedwika Přechowská z Kazimèra Krakowského byla nemocna přes 30 neděl, řeč ztratila náhle; pročež myslili, že ji mrtwice ranila, aneb že to znak blízké smrti. Přizwaný na připrawu dusse kněz s manželem žalostným obětowal ji nejsw. panně na Jasnou Horu; hned tedy mluwiti i k sobě přicházeti počala a powstawssi z nemoci, pospíssila na místo atd. Od němoty i smrti.

R. 1644. Uč. Anna Směssková z Olewina od Wělunè, hluchotou stižena přes pět let neslyssela nic a ačkoli z porady činila, co mohla, pomoci wssak neodebrala. Do diwotworné tedy pomoci nejsw. panny jak se udála s přislíbenou cestou na Jasnou Horu, až hle předstižená milosti, dossla zdrawí, že odtud hned slysseti počala i slyssela dobře, hned též i na wykonání slibu pospíssila atd. Od hluchoty.

R. 1713. Slech. Kateřina Borkowská padoucí nemocí skličená, nad to mrtwicí i němotou trápená a k smrti již přichystaná, jak za času poslední Swátosti widěla i slyssela nejsw. pannu w postawě Censtochowského obrazu mluwiti ta slowa: Jestli chceš býti zdráwa, jdiž do Censtochowy! i jak přislíbiwssi to přissla němá, Od padoucí nemoci, mrtwice i němoty za widěním nejsw. panny.

i zdráwa i mluwící dobře odessla? již se to podalo w části druhé oddile druhém, tu se toliko uwídí skrze látku o němích.

R. 1713. Z němých, aneb též za ně co kdo může, obětuje nejsw. panně, třeba by slowa na papíře ku chwále božské, přijímá to ona, i nawzájem wěcí samou, řečí i zdrawím daruje. Tak když slaw. Adam Králíček z Morawy učitel kostela hedčinského dcerussku swoji Rozalii od narození přes sedum let němou poručil nejsw. panně i přislíbil komposici nowou několika mssí na chor sboru Jasnohorskému, až i dcerusska němá wolným hlasem mluwiti počala a otud mluwila dobře a otec jak jednou slíbil, tak co rok nawsstěwuje místo sw. s společnosti Morawanůw až do toho roku přinássí s sebou cos nowého: jako sám wyznáwá to, opsal krátko wlastní rukou těmi slowy: Na znamení wděčnopamětné milosti nejsw. panny každého roku přinesu několik mssí nowých do sboru hudebního Jasné Hory. Adam Králíček, kantor Hedčinský.

Od němoty od urození za obětowánim partytur.

Těžká němota, jako se již dosti podotklo wýsse, ale těžssí hluchota pro potřebné slyssení o wiře sw. fides ex auditu t. j. wira ze slyssení podle aposstola; ano i sám spasitel Ježíš léče hluchého w ewangeliu, ne toliko slowem, ale i rukou k tomu přiložiti se umyslil, kdy prsty w ussi jeho wetknuw tak ho wyhojil aby ukázal, že do slyssení o wíře, rukou i stutky přiložiti potřeba. To w rukou i matky jeho nejsw. panny, i na to takže směřuje, kdy jak jiné, tak i ten sluchu smysl ztracený nawracuje hluchým. Cokolwěk tedy s němými i hluchými tak na místě swatém, před obrazem swojím, jako též na cestě i w domech učinila, dobře wssechno učinila příkladem Kristowým: Bene omnia fecit (Maria) et surdos fecit audire, et mutos loqui, t. j. Wssechno dobře činila (Maria) i hluché učinila slysseti, i němé mluwiti.

Pawel k Řim. 10.

Marek 7.

Oddil sedmý.

Chromým chůzi, na ruce neduživým i jak bezrukým

ruce zdrawé ke skutkům i činům dobrým spůsobuje, přispůsobující sobě wssechny nejsw. boharodička panna Maria.

Na nohy i na ruce chromí, nezahálejí ti, leč pracují i postupují z ctnosti ke ctnosti, pokud to trpělíwě pánu Bohu za hříchy obětují. Ale že zdrawí dobré od pána Boha dané na to bywá, aby ho člowěk ku práci i přisluze užíwal, činí to tedy nejsw. Panna s neduživými těmi, že je na swoje rukojemstwí beře, i na nohy stawí z nowa, jako mimo jiné o pakostnici, křeči atd. jak wýsse, příklady ty.

R. 1526. Mládencowi z Morawy do Čenstochowy jdoucímu i na cestě nedaleko od polska posekanému od zbůjníkůw i s ukatou rukou hozenému w houssstinu, jako se potom ukázala nejsw. panna i ruku ukatou sama wyhojila, již se w části druhé oddílu prwním o zjeweních se nejsw. panny popsalo, tu se toliko zmíňuje pro látku o bezrukých. atd. Widěná nejs. panna ukatou ruku nawrátila zdrawu.

R. 1535. Slech. Alžběta Wilkanowská staroskanka Ostrolencká, při nesskastném pádě wymkla sobě nohu tak welmi, že kyčel wymknutá toliko na kůži držela se trochu. Měli péči o dcerussku rodiče bohatí; a kdy natírání i obkladky nic nepomáhaly, ale otok i bolest se sířily wíce, i ona jak dřewo ležíc pohybowati se nemohla, radili tedy lékaři aby nástroji k tomu nohu zassroubowali i na swé místo přiwedli; druzí zas pochybowali, aby dítě to wydržeti mohlo, mluwice, že toho nikdo newyhojí leda sám Bůh a matka jeho nejsw. přímluwou swojí. Slyssíc to babička její sslech. Anna Ilowská nedopustila toho sstroubowání, mučení wnučky ani žádného léčení, ale toliko s důwěrou wzywajíc nejsw. pannu, obětowala ji na Jasnou Horu. Odtud ulehčilo se dítěti, že poležewssi trochu, pomalu uzdrawilo se na nohu, jež sama od sebe, na swé místo nawrácena byla: jakož zdráwa i čerstwa předstawena byla. To za diw slussně počítáno spůsobem nad spůsoby lidské, ačkolí ne w náhlém hned čase jak jiné, ale pomalu podle wůle božské tak řídící. Wyraženou nohu, aniž pohybowati.

R. 1567. Tohož jmena z domu osoby wyznání rukou wlastní i zázračně uzdrawenou těmi slowy: „Já Hedwika Wilkanowská, kasstelanka plocká, starostina Těchanowská, wyznáwám i oddáwám čest pánu Bohu i nejsw. panně, že jsouc od let desíti na ruku neduživá, jak mile jsem to místo nejsw. panny nawsstíwila, w tom okamžiku počala sem ní wládnouti tak, že nyní cítím welkou pomoc. Zač nechť jest pochwálen pán Bůh i nejsw. panna atd.

Na ruku neduživá tu zdráwa.

R. 1614. Diwné přimussení se neduživého na ruce i nohy, pěssky do Čenstochowy, ale diwnějssí wymožení zázraku od pána Boha i nejsw. panny nad hned uzdraweným. Slaw. Rafal Zelažowský z Kowna města litewského od těžkých mrazůw přezáb, wssechen ležel dlouho bez wlády rukou i nohou s bolestmi welkými. Sousedi někteří wycházejíce do Čenstochowy wstoupili k němu namlouwajíce ho s sebou na tu cestu a mluwíce: Proč nejsw. pannu newzýwáš, jenom se obětuj tam i přislib jíti s námi, i budeš zdráw. Wymlouwal se nemocí i nemožností cesty tak daleké na sto mil i dále. Za diwným nadssením wnuknutím od pána Boha, wezmou ho násilně z postele, posadí, w ssaty oblekou, hůl do rukou dají, i z domu wedou. Zázračné řízení božské i nejsw. panny! Ledwa z domu za práh octnou se s ním, až w tom okamžiku na nohy i ruce uzdrawený; již se wíce newracel domů, ale pěssky ssel s podiwením wssech hledících na to. I tak přissed zdráw na místo sw. nemohl se nawypowídati diwu toho, i od oněch, jako očistých swědkůw wyznaného.

Chromý na ruce i nohy na Jasné Hoře se uzdrawuje.

R. 1617. Slech. Mělesska rotmistra polského na nohy dlouho i neobyčejně churawého, a doma i w cizích krajích hojeného, wssak nezhojeného, až tu teprwé za udáním se k nejsw. panně na Jasnou Horu zázračně uzdraweného příklad, i příkladné odtud ssech. Gabriela Skyby příbuzného téhožto powzbuzení k wětssím i diwnějssím milostem nejsw. panny obdržení, lze čísti w části druhé oddílu čtwrtém o wyswobození z otroctwí i čárůw atd.

Na nohy nezahojených o uleèení, i podiwných wěcech.

R. 1623. Slaw. Anna Kališká z Krakowa churawá na nohy tak, že zmrzačená na berlách podpirati se musila; jak mile přislíbila, že k nejsw. panně cestu pěšky na Jasnou Horu wykoná, kdyby jen k tomu přijíti mohla, i přissla zwolna ke zdrawí. A že mezi tím nakažliwé powětří nastalo, opowážila se i o druhou milost nejsw. pannu prositi, aby ji w tom nebezpečenstwí zdrawu zachowala i wyprosila. Zač se s slibem, wyznáním, i ohlássením toho dostawila. Na nohy w powětří

R. 1623. Uč. Apollonie panna z Toruně kulhajíc na nohu, z počátku o holi zdwíhala se, potom tak klesla, že ji zdwíhati museli. Nebylo žádné pomoci na to, ačkoliw péče i léčení rozličná byla: až panna jedna sspitalná modlíc se za ni k nejsw. panně, obětowala ji na Jasnou Horu, kdyby do prwního zdrawí přissla; hned tedy odtud značné se polepssení pocítila, a pozdrawiwssi se pospíssila na přislíbenou cestu atd. Na nohy chromá za modlitbou cizí ozdrawěla.

R. 1624. Uč. Matěj Sliwa z Piondzic churawý welmi na nohy, loupáním w kosti bolestmi trápený i tak přes 18 neděl skličený, jak mile obětowal se nejsw. Panně na Jasnou Horu, odtud pozdwižený pomalu na nohy ozdrawěl i pospíssil se slibem atd. Na nohy.

R. 1626. J. o. Martin Sisskowský biskup Krakowský, neobyčejným i nepoznaným loupáním w nohou bolestmi trápený, kdy od lékařůw nemohl býti wyhojen, nechal jich, a k neomylné milosti, i pomoci nejsw. panny obrátiw naději obětowal se na Jasnou Horu; odtud tedy pocítil úlewu i uzdrawení: za kteréž se stříbrnou deskou welkou na oltáři nejsw. panny powěssenou zawděčil atd. Biskup na nohy.

R. 1627. Slech. Bartoloměj Zachowský z Těchanowského na ruku prawou i nohy náhle a newěděti čím raněný od loupání, trhání w nich skřiwený, zoufaw o wsselikých spůsobech lidských na to, utekl se hned prosto srdcem i wzýwáním k nejsw. panně na Jasnou Horu o pomoc; hned tedy doznal swobodné od toho Na ruku i nohy doma i na cestě trochu, a na Jasné Hoře docela.

ruky i nohy jedné, ale druhé jesstě ne hned. Maje to sobě za znamení dobré a záwdawek přísstího uzdrawení úplného, odwážil se na cestu do Čenstochowy, třeba by i umřel na té sw. cestě, jak wůle Božská. Jsa již o čtyry míle w Gidlách, tam značné ulehčení pocítil a přisséd na místo sw. již wice nekulhal, ale o swé moci zdráw chodil i odcházel atd.

Na nohy.

R. 1633. Slaw. Krysstof Wiktorek z Nowého Sandece welmi churawý na nohy tak, že přes pět let postoupiti nemohl, a toliko ležeti, a zdwihán býti musel. Zažiwaje na to leky, ale daremně, utekl se k nejsw. panně přislibuje cestu na Jasnou Horu i ne darmo: nebo w krátce powstal i pozdrawil se a zatím zdráw dostawil se atd.

Na nohu rozdrcenou, i od smrti.

R. 1434. Uč. Matěj Swinčík z Kaliny jeda do lesa pro dříwí s prázdným wozem, kdy se koně rozběhli, chtěl je zadržeti, až ho rozwora zachytiwssi, nohu mu u kostky rozdrtila, i od toho sama se zlámala. Ležel bez paměti, diw, že hned neskonal na místě. Domu wzat i ossetřowán byl, ale w tak těžkém i newyhojitelném případě od ranhočůw zanechán byw sám o sobě zoufati musel. Oderwaná od holemi stopa wisela na kůži a čím dále tim wice sesednutím wlhkostí oteklá nakazila wssechno, bez naděje žiwota. Udal se tedy do jediné pomoci nejsw. panny, zázraku žádaje, i za to přislibuje pěssky místo sw. na Jasné Hoře nawsstiwiti. Wyslyssený počal se lépe míti i teprwé lekařské též obkladky pomáhati mu počaly. Tak uzdrawený pospíssil se swědectwím pána swého a swým welebením nejsw. panny před mnoha lidmi hlásseným atd.

Muž i žena na nohy.

R. 1636. Slaw. Lukáš Wojtěchowský z městečka Wolkowata w Polockém na Polesí, blízko hranic moskewských, jako s manželkou swou welmi nemocný na nohy i pomocí nejsw. panny pozdwižený ke zdrawí, seznání o tom kněz Stanislawa Swěnčického, pastýře

jejich těmi slowy: „Wědomo činím, že slaw. Lukáš Wojtě„chowský i Anastasia, manželé jsouce oba sklíčeni nemocí na „nohy přes půl druhého roku, ani postoupiti na ně nemo„houce, utíkali se napřed ku pánu Bohu i nejsw. pannu pro„síli za přímluwu, aby je z té nemoci tak dlouhé wyswobo„diti ráčil. A že se slibem zawázali na Jasnou Horu, přissli „za tím ke zdrawí dobrému, i tu sw. cestu odbýwají. Pro „než swědectwí to dáwám atd.

R. 1639. Slaw. Bartoloměj Lesscinský z Krosna, nemocí na nohy sklíčený a pro ustawičné bolesti netoliko wstoupiti ale ani ležeti nemoha časem, w nedostatku pomoci lidské utekl se k Božské i nejsw. panny, přislibuje pěssky cestu do Čenstochowy, kdyby ozdrawěl, i w krátce ozdrawěl a potom pěssky dostawil se atd. Podobný.

R. 1641. Šlech. Ondřej Podlaský, jsa těžko i dlouho na nohu nemocen, již ji měl pozbyti, aby mohl jesstě žíti, což wssak nejisté bylo; nebo od bolestí i zkažení zápal aneb pekelný oheň se jí chytil tak, že maso z ní opadalo. Byl takowý ranhojič jeden, který z porady zároweň s jinými podjal se nohu tu až do kolena upilowati, i již na sssest set zlatých shodil se, nepřisslo wssak k tomu; nebo nemocný zaleknuw se nejisté pomoci, a jistých a nesnesitelných bolestí, i samé též smrti, prosil nejsw. pannu, aby ho od toho zachránila a třeba pomalu uzdrawěti dowolila: zač přislíbil cestu do Čenstochowy. Od toho času hned lépe se míti počal i jak sobě přál pomalu se wzmáhal, chodě o berle přes tři leta: ale když i to přes tak dlouhý čas mu obtížné bylo teskně i prahna po Čenstochowě, udal se s pláčem na modlitbu k nejsw. panně. W tom sedřímnul i wida jasnost welkou, slyssel hlas: „Wstaň, i jdi do kostela.“ Diwná wěc! procitnuw wstal i zdráw zůstal aniž wice podpory buď berlou buď holí potřebowal. Tenže dítě umírající jak obětowal do Čenstochowy, tak hned od skonu i nemoci oswobozené odebral. Tenže jesstě manželku

Noha měla již upilowána na býti ale modlitbou i widěním jasnosti uzdrawena.

swou Annu přes 12 neděl welmi churawou i blízkou smrti za obětowáním tamže, zázračně uzdrawenou, uprosil. Stalo se to důwěrou k nejsw. panně tím wětssí, čim wětssí již na sobě doznané milosti nejsw. panny zkusil. Jesstě tomu není konce: nebo potom sám w jakém byl utrápení, wězení, okowech u rozhněwaného na sebe pána mocného, i jak zázračně ze spadlých okowů přes stráže přessel za wzýwáním nejsw. panny, bude o tom w části osmé oddíle třetím. O newinných atd.

Tohož z wězeni a smrti.

R. 1643. Kněz Adam Rosskowič řeholník sw. Jana a kněz fundace Lesniowských u panny Marie w Krakowě, různými i nesrozuměnými nemocmi skličený přes 4 leta a obzwlasstě sesednutím wlhkosti namnožených do nohou spadlých raněný, ani wstoupiti, ani pohybowati se, ba ani žádnou nohou wládnouti nemohl. Pozwaní lekaři radili o tom, ale poraditi nemohli, nebo za neobyčejnou i z účinkou powstalou považowali nemoc. Od lidské tedy k božské pomoci mysli obrátiw, zjednal sobě několik mssí sw. k tomu účelů; a w tom dostaw historii o obraze a zázracích nejsw. panny w Censtochowě, ze čtení dobré mysli nabyl, že i on účastníkem drobtů milosti se stane, pročež umyslil i přislíbil cestu tamže a s tím se před otci toho řádu ze Skálky oswědčil, prose, aby mu modlitbou dopomohli. To kdy w srdci s pocitem rozwažuje, těsse se nadějí zdrawí, až též ho zmocnila se mysl i touha, skusiti aby powstal a něco postoupil; powstal, na nohou stanul, necitě nic mimo samou bázeň jesstě, až i dále osmělí se jíti o swé moci přes jizbu k obrazu nejsw. panny na stěně, tu teprwé jak jinssí stal se, s jakou zas radostí, díky i pocity! wěc samá, i obdržení zdrawí zúplného s podiwením i samých lekařůw, swědkem, i potom seznání jeho na místě sw. atd.

Kněz zmrzačený na nohy před obrazem nejsw panny w domě uzdrawen.

R. 1648. J. w. Pawel Warssický wojewoda Podlaský na churawou welmi nohu lewou nemoha wstou-

piti, ani se wyhojiti za wzywáním nejsw. panny i přislíbenou cestou na Jasnou Horu nabyl zdrawí i zdráw stawiw se zlatou deskou zawěsil atd. Senator na nohu.

R. 1670. Uč. Kateřina Klessowna ze Mstowa, neduživá na nohy obě, že ledwa i o berlách wláčeti se mohla. Ne dlouho toho jednak přislibowala sobě, nebo též nedaleko do Čenstochowy měla po zdrawí. Dostawssi se tedy na Jasnou Horu, jak mile před obrazem nejsw. panny upadla křížem, tak dlouho žebrala o zázrak pokud ho neobdržela; pocítila tedy živost jakousi rozcházející se po žilách, kostech, kloubech: pozorujíc proměnu nowou, z počátku myslila, že nowá bolest přistoupila, ale powstawssi zdráwa a powstawssi o swé moci, doznala, že to proměna zlého w dobré, chromoty w chůzi zázračně přiwrácenou. Již tedy podpory berel nepotřebowala, ale je na tu památku postawila atd. Chromá w kaplici ozdrawěla.

R. 1679. Šlech. Petr Něradský wladař Skarssewský z Pomorského na ruku lewou welmi ochuraměwssi i wládu w ní stratiwssi, již byl zoufal o užiwání jejím a o mrzáctwí tak do smrti rozuměl. Nerychle wzpomněw sobě na zázračný obraz nejsw. panny w Čenstochowě, doufal, že i on dozná w tom pomoci, pročež obětowal se tam a odtud se síliti, zdrawěti na ruku počal, a w krátce ozdrawěl dokonale atd. Na ruku, o které pochybowáno.

R. 1715. Kněz Antonin Jugěwič prebendář Skawinský písař apostolský z nemoci po celém těle sesednutim wlhkostí raněnou ruku prawou zdwihati toliko musel, a ní ani psáti co, ani pohybowati nemohl. Pečliwý o ten neduh wssechny obtíže přemoha, prosil nejsw. pannu o uzdrawení s přislíbenou za to cestou na Jasnou Horu, i uprosil a w krátce dostawil atd. Podobný.

R. 1718. Ženská na pokřiwené ruce i nohy chromá, jak i kdy uzdrawená od nich seznání: sslech. Štěpána Slubického sudího Břeského Kujawského těmi slowy: „Přejížděje s nebožkou s. p. 1. m. p. Domicillou z Wa-

lewských Grabskou, kasstelanowou Březniskou i s manželkou mojí do Censtochowy přes Choyne, zastali sme na silnici chromou na ruce i nohy zkřiwené ženskou, dítě na rukou chowájící. Žertuje z ní ptal sem se odkud to, i jak dáwné to mrzáctwí? Rekla: To mrzáctwí při porodě jesstě potkalo mne, a to dítě podle poctiwosti i přikázaní božího zplozeno jest. Pominuwssi mne tedy, ano sem se tak bezpečně s žertem tázal, prosila její milost paní kasstelanowou, aby ji w Censtochowě obětowala před obrazem nejsw. panny; a wypůjčiwssi sobě tři grosse od krčmářky dala ji na tu oběť, kterou táž její milost jako pobožná wzala a zawázawssi w ssátek, odjela s nimi. Stanuwssi w Censtochowě wečerem a obcházejíc oltář nejsw. panny, położila za oběť i ty tři grosse. Diwná wěc, wracejíce tudyž, zastali sme tu ženskou zdrawou i koudel předouci. Tázaná jak a kdy ozdrawěla? řekla že w ten a w ten den wečer o hodině sedmé zasnula sem, i přissla ke mně osoba jakás w jasnosti, dawssi mi do ruky swící zelenou, až na ten čas pocítila jsem z rukou i nohou dwojici wycházející i přissedssi k sobě hned zdráwa jsem zůstala. Když jsme čas odměřowali, seznali jsme, že to toho dne i hodiny stalo se, w kterou ty grosse na oběť położeny byly. Čehož já s těmi jejich milostmi i jinými tamže w Choynem blízko Lenčně, swědkem atd. Roku, jako wýsse dne 4. června Štěpan Slubický. S. B. R.

Chromá na ruce i nohy pod čas obětowánj třech grossů wypůjčených ozdrawěla.

R. 1718. Slaw. Karel Fironi rodem z Wlach, měssťan Ratiborský we Slezsku, churawý welmi na nohy trháním w žilách bolawé i pokrčené, činil z počátku, co mohl, pro zdrawí, ale kdy pomoci lidské nebylo, utekl se k božské i nejsw. panny, přislíbuje pěssky nawssťiwiti místo sw. na Jasné Hoře; odtud hned ke wládě nohou i ke zdrawí jak před tím přicházeje co přislíbil, splnil, cestowáním pěssky i wotem stříbrným se zawděčuje atd.

Na nohy, bolawé.

R. 1720. Welmožný Malcher Rola Janický, čiſſník Latyčewſký z Opočinſkého mrtwicí na ruce a zwlášſtě na nohy raněný, od božího narození do welikonocí, zdwihaný ledwa wſtoupiti mohl; a od welkonocí do dneſſního dne to jeſt 5. čerwna ležeti toliko muſel s boleſtmi i netrpělíwým ſtýſkáním na žiwot. Konečně nemoha déle wydržeti to, odwážil ſe na cestu k obrazu nejſw. panny na Jaſnou Horu pro zdrawí, aneb jak wůle božſká. Po odbyté cestě wneſſený na křeſle do kaple, pod čas mſſi ſw. na účel ſwůj, kázal ſe bez křesla doprowázeti na obchod oltáře nejſw. panny. Diwná wěc! jak ſám wyznal mluwě: Tak jſem ſtanul na nohou, že zdálo mi ſe, jako bych lidí na kolenou obcházející mohl přeſkočiti; i tak w polowici oltáře zawolaw hlaſem: O již nyní ſám jdu obeſſel i křížem upad děkowal za to nejſw. panně s podiwením patřících lidí a potom do ſakryſtie přiſſed proſil o zapſání toho diwu. Na ruce i nohy w kapli u oltáře.

R. 1720. Ruce k Bohu i nejſw. panně pozdwižené mnoho dobrého dokazují i ſhromážďují, ale wíce ſrdce ſamo pocitem powzneſſené; nechť jeſt někdo bez wlády w rukou, aneb bezruký, nic to, kdy jeſt ſrdečný. J. w. Anna z Fredrůw Sapěžina, wojewodina Trocká těžkou nemocí ſklíčená i na ruce tak onemocněla dlouho, že žádné wlády, ani od lékařům pomoci neměla. Břemenem ſama ſobě jſouc a jeſſtě břimě rukou zdwíhati přinucená, jak mile oči i ſrdce k obrázku nejſw. panny Čenſtochowſké nad lůžkem wiſícího obrátila i wzýwajíc pomoci, přiſlíbila nawſſtíwiti obraz její na Jaſné Hoře, téže hodiny úlewu rukou od břemene toho i od nemocí uzdrawení dokonalé obdržela. Pročež z Litwy cestu konajíc na místo ſw. wotum ſtříbrné s rukama dwěma wyznačenými obětowala atd. Na ruce doma před obrázkem nejſ. panny.

Jiných let jak mnoho, i jak zázračně na ruce i nohy uzdrawených? mimo oddíl tento i jiné o různých

při tom nemocech, lehko se domysliti z podobných wot i berel do podpory již více nepotřebných.

Welká slyne moc Petra sw. apostola w uzdrawení slowem jednoho na nohy od urození mrzáka, ale daleka větší nejjas. panny w uzdrawení tak mnohých na ruce i nohy nedužiwých. Mluwíce tedy poprostu, dobré to děje i k dobrému se hodící, ale mluwíc pobožněji podle ewangelia, lépe by bez ruky i nohy, zwlásstě oněch, které we zdrawí dobrém nedobrých skutkůw i jednání jsou příčinou. Tací přátelé jsou obratní i meze překročující: ó jak těžko bloudí, a jesstě druhé potahují za sebou. Nechť by každý nawrátil se k Bohu s Dawidem sw. wolaje: Zbloudil jsem, jak owce, hledej sluhu swého Pane; nechť by i k nejsw. panně obrátil se a prosil s Bonawenturou sw. Potáhni mne za sebou swazkem milosrdenstwí twého, i wnadou lásky i pobožnosti twé, zhoj bolesti moje ó Maria. Wěrohodný Thomas a Kempis oswědčuje, že se tak stane: Bene et secure ambulat, qui Jesum et Mariam in corde portat saepe nominat t. j. Dobře i bezpečně kráčí, kdo Ježísse i Marii w srdci nosí, často jmenuje.

Act. 3.

Žalm 176.

In Psalt. B. V.

Část osmá.

Zázračné od ďáblůw i čárůw, od trestu smrti na místě newinných i winných: od záhuby bludných kacířůw, rozkolníkůw, arianůw, turkůw atd. tak též nepamětných milosti i slibu památné dobro: nad to dussi z očistce o pomoc wolajících oswobozeni moci wssem wssechno se stojící w obraze Čenstochowském nejsw. bohorodičky panny Marie.

Již osmá i co poslední část přediwných milostí i zázraků obrazu toho nejsw. panny minulých, ale není konce

přísstím, neb není konce nekonečným wýsadám na to nejsw. panny. Wyjí tiž na to ďábli wyhnaní z utrápených, rozpadáwají se čáry, i od očarowaných odpadáwají. Newinným i winným na smrt odsouzeným, i již na místo wywedeným, kdož ochrancem ostatní správy na místě? jestli ne wyzwaná i od Boha přidaná nejsw. panna? Nejhorssí správa s bludnými, jak owce, aneb kozly i samy sobě zůstawené na oslep se do pekla jako: kacíři, rozkolníci, Ariani, Turci atd. tisknou; ale i těm wstupuje w cestu nejsw. panna i do owčínce jediné prawdiwého powzbuzuje, zahání i přilučuje. Newděčným za milost i nepamětným slibu i dostawení se před obraz sw. za to, potřebné pamětné dobré, ale ku dobrému i owssem k lepssímu jejich, aby co slibowali, oddáwali, i za to wětssí a wětssí odbírali milosti; to na tom swětě, ale na onom tam, w očistci dusse laknoucí, o pomoc wolájící jak posiluje i nasycuje drobtami milosti a zázraků se stolu swého králowského nejsw. panna! počátek to wýprawy jejich z očistce do nebe na wyzwání widěti Boha i w něm blaženosti bez konce.

Oddíl prwní.

Od ďábla trápené těssí, posilňuje i upewňuje, i čeká až za dostawením se před obraz swůj sw. na strassné celému peklu jmeno swoje nejsw.: tudíž na zařikání podle toho patřičné ustupowati ďábli musí, mocí i nad peklem nejsw. Bohorodičky panny Marie.

Trápějí ďábli lidi, ale dussí netýkají i dobře: nebo lepssí jest utrápení od ďáblů, nežli od hříchůw lépe, kdy tu koho utrápí do času, nežli w pekle na wěky aby z nassich utrpení radowati se měli, oněm to toliko zlostnicím za jejich zlostné prácičky běda na wěky. A že toliko na čas ta utrapení dobrých, skracuje jim i ten čas nejsw. panna, kdy stáwající na místě sw. před obrazem swým již dále trápati zakazuje, owssem z nich ustupowati ďáblům rozkazuje.

Roku starodáwný Rospřa nepísse, kterého uč. Kateřina Gawlowská od dwanácti ďáblů mučena, a za

obětowáním se nejsw. panně na Jasnou Horu, přiwedena, swobodna od nich zůstala. Tenže swědčí, že uč. Kateřina Lismianka ďábelstwím trápená i mučená přes dwě leta, umyslila stawiti se i s ním před obraz nejsw. panny na Jas. Horu a kdy ďábelstwí z přestrachu opíralo se w ní, i unesnadňowalo cestu, mocí přiwedená, i hned uwolněna od něho. Tenže přidáwá, že uč. Kateřina Pinčowská, po porodě hned, netoliko strachem jatá, ale i samým satanem od jakési zlomyslné ženské wnuknutým otráwená, trýznila se, a již právě umírala, až jak wzýwati nejsw. pannu počala, i nawsstiwiti místo sw. ustanowila, hned též swobodnou i zdrawou zůstala. Tenže píše, že ženská z městečka Pilzna ďábelstwím trápena i konečně oslepena byla, jak mile přislíbenou cestu na Jasnou Horu odbyla, a před obrazem nejsw. panny pomoc wzywala, na modlitbě s důwěrou trwajíc, wydržeti toho ďábel nemohl, i hned z ní ustoupil s nářikáním i znaky na to ukazujícími i tak uwolněna i od slepoty onné uzdrawena atd.

Od dwanácti ďáblů.

Podobný.

Ženská po porodě od ďáblů i smrti

R. 1569. Slechtic jeden polský, kterého jména pro dáwnost písma není znáti měl při sobě satany sužowatele takowé, že ho doma i na cestě napadali wždycky a častokráte do sinych i krwawých ran ubili. Nepomohly žádné spůsoby duchownich užiwané k tomu; až jak mile nejsw. pannu wyzwal, i zaslíbil do Čenstochowy, teprwé z otroctwí toho wyswobozen byw, doznal pomoci na mocnosti tedyž přemožené i rozehnané atd.

Slechtic jeden od častého nápadu i ďáblů.

R. 1593. Slech. jisté rodiny, tak panna ačkoliw i newinná, jako i mládenec nectnostný, ne zapsaní podle domůw, a to pro neslávu z toho, co se stalo. Ten mladík ssílenĕ zamilowal se do lepotwárné i moudré panny a kdy opatrné nemohl užiti různými spůsoby podle wůle swé, udal se ssílenec ku překleté čarodějnici, aby ďábelským uměním buď k němu naklonila

lásku panninu, aneb též zhrzenou lásku pomstila na ní. Nepowedlo se prwní ďábelství hříssné, nebo panna cítíc w sobě wnadu ke zlému, sama se za to styděla, diwíc i trápíc se nad tím, a jak před tím, tak i tenkráte ossklíwíc sobě hlupce zaslepeného. Dowěděla se ta čarodějnice, že dussi newinné nemůže sškoditi čárami, tedy pěkné tělo nakazila ďábelstwim samým, které ji w očích rodičů trápiti, i znepokojowati počalo. Pracowali zaklínači, ale potěcha práce jejich do samé nejsw. panny pomoci zachowána byla na Jasnou Horu. Přiwedena tedy na místo sw. ač s těžkosti i překážkami w cestě, kdy před obrazem sw. stanula, tu teprw ďábel síliti se, i wysíliti musel, kdy nejdříwe wyhazowal pokřiwené jehly, sspendlíky, uhlí, bawlnu, wlas i jiné wěci, konečně zaklen nejswětějssími jmeny Ježíš i Maria sám se hnouti, ustoupiti i propadnouti musel. Takto zlosti ďábelství toho konec, ale zlostem ďábelství chřichůw nebylo by konce.

Panna cnostná od mladíka necnostného i od ďáblůw.

R. 1594. Díwčinu jednu w pěti letech od Krakowa přiwedli na Jasnou Horu, která nic wíce nemluwila toliko „ďábel w tobě“ i rukama se ohánělа wždycky. Snad se naučila na ďábla wspomínati, i tak se mu ubrániti nemohla; awssak že rodiče prosili za ni i tak za přímluwou nejsw. panny uprosili, kdy již těch slow nemluwila, i lomiti rukama přestala, i zdráwa domů se wracela atd.

Díwku od ďábla na jazyku.

R. 1594. Ženskou jednu ze Slezska hrozně netrpěliwou, při zoufalství jejím tak ulowil ďábel, že nemoha sám pozbawiti ji žiwota, čekal i popouzel ji, aby se sama wlastníma rukama oběsila; jakož ustawičně wěsseti se chtěla, až stražci we dne w noci hlídati ji museli. Spříkřilo se to strážcům i jiným domácím; tedy wzywájíce nejsw. pannu obětowali i přislíbili ji dostawiti na Jasnou Horu, hned tedy od doby té pokusseni ono přemožené přestalo a ona s díky dostawila se atd.

Ženská od ďábelského oběsseni se.

R. 1611. Uč. Margareta z Splawia utrapená od ďábla za wzýwáním nejsw. panny i obětowáním jí na místo sw. od kněze Matěje Chylinského faráře oswobozena byla.

Od ďábla.

R. 1625. J. w. z Čarnkowských Příjemská, Wojewodina Poznaňská po swadebním činu od zlostných čarodenic netoliko čárami na plodě pokažená ale i ďábelstwím na zdrawí nakažená snášsela to trápení přes pět let. Po mnoha zaklínáních, a bez pomoci, přišlo k tomu, že se musela udati k samé nejsw. panně na Jasnou Horu, i přišedšsi s manželem po odbyté zpowědi i přijímání sw., začala se zaklínání přes čtyry dni odbýwati. Nemohlo ďábelstwí déle wytrwati i odezwawšsi se skrze utrápenou wyjewilo, co za ďáble i na kterých místech založeny jsou? při tom wyhazujíc ústami listí i jiné znaky, samo zatím wypadlo i do pekla propadlo se i tato oswobozená, uzdrawená wděčnou se za milost nejsw. panny stala, s manželem atd.

Wojewodina po swatebním čině od čárůw i ďábelstwi.

R. 1628. Slaw. Žofije Kališká ďábelstwím posedlá i zaslepená, kdy žádné pomoci neměla od zaklínačůw dlouho pracujících, přiwedena na Jasnou Horu k nejsw. panně a s jakým rykem a křikem ďáblůw! Dost, že náboženost lidí obtěžowalo a zahlussowalo. Pracující zaklínač přinutil ďábly, že se mu museli podati i powěděli, že čtyři jsou, a čáry w domech dwou téže, pod prahy i stolem zakopané, zas w šatech jejích neznačně zakryté. Zůstawšsi tedy trápená na Jasné Hoře poslala list mužowi, aby tam ty čáry wykopány a spáleny byly; ale na cestě o tři míle od místa hrom uderiw w posla list onen spálil; i tak to protáhlo se. Znowu tedy jiný list skrze cestujícího duchowního odtamtud blízko poslán i oddán byl; i zatím čáry wykopány i spáleny; ďábly též zatím po zaklínáních přes tři neděle wymítnuti, i zrak očí nawrácen; a ta poděkowawšsi pánu Bohu i nejsw. panně zdráwa o swé

Žena od ďáblů i slepoty po prwé.

Znowa potom těmiže posedlá.

moci, bez průwodčího wrátila se domů s radostí. Nedlouho wssak to trwalo, znowa zlostnice oné horssími staly se: kdy po zničení oněch proklatých kousků, po wymítnutí čtyrech ďáblů, sedmi jinými i slepotou též nebohou posedly. Znowu tedy utekla se k nejsw. panně na Jasnou Horu, i pracowal zaklínač, kterého když z počátku pokrytskými klamstwy swáděli ďábly, museli jednak utissiti se, i oč se tázal, prawdu powěditi napřed: Proč lidem na zdrawí i majetku sskodí? Odpowěď: aby lidé z netrpěliwosti zlořečili Bohu. Druhá: Jak se jich tak sskaredých i strassných nebojí čarodějnice? Odpowěď: Aneb což my se jim tak ukazujeme, jací jsme? netak, ale nastrojeně, ozdobně, bohatě i s ochotou do jejich posluh. Třetí: Proč tak netrápite židůw, kacířůw, pohanůw? Odpowěď: Nenáleží s nassími přátely tak nakládati. Čtwrtá: Co by též lidé činiti měli, abyste jim nesskodili? Odpowěď: O již též třeba, bys s námi wymýsslel i činil, co můžeš, toť toho newyjewíme, když nám i za to, co jsme powěděli, běda! To při shromáždění lidstwa dělo se: To slysse pán jeden mocný řekl: Ó kdyby tu z mého městečka kacíři byli, mohli by se něčemu naučiti. Po odbytých zaklínáních s prací nemalou, již též wydržeti nemohli i přislíbili dáti znamení wyjíti swého, udáwajíce swoje jména: Lýsek, Metla, Suš, Uhel i tak dále. Byw tázán Lýsek, powěděl: že záwrat w hlawě působí: Metla: že čáry po těle rozmetá, Suš, že kosti wysussuje, Uhel, že úpaly spůsobuje atd. To též na wýstrahu přidali: Že by ta zblázněná hlawa nejednou po wyjití nassem wrátila se domů, až nám jinssí naznačí místa, a nyní již wyjíti musíme, nebo nás welká paní přinutila k tomu wssemu. Jakož ledwa wyssli, a tu již swobodnou i zdrawou zůstawili, nadessla potom jiná posedlá z Boleslawce, w které ďábel mu předhazowal: O kdyby ne té paní welké, nic bys nebyl s námi nepořídil.

Ptáni se i odpowěď ďáblů.

Znowu i již docela od těch ďáblů i slepoty.

R. 1632. Rodiny w Polsce znamenité panna, které nazwisko ačkoliw newinné, wšak z ohledu rodičůw, tajemství wyžadujících nezapsané. Ta nebohá od zlomyslné služky swé domácí na ten čas, a zároweň ďábelské otrokyně, čtwerým posedlá ďábelstwím, na zlost rodičům i pomstu na nich pro kázeň patřičnou, těžko ním trápena byla. Užíwáno zaklínačůw, ale jejich práce nepowedly se, na Jasnou Horu udáno se s ní. Dostawená před obraz nejsw. panny panenka pocítila hoře w sobě ďábelstwí i čárů, kterých lehowisko sprosté z rozličné nečistoty wymítiwšsi, oslábla značně. Po třech nedělích silnějšší wyjela k domowu s rodiči, i s dwěma otci z Jasné Hory: až w noci zatajené ďábelstwí ozýwati se i nepokoj činiti počalo s omdlewáním panenky, kterou křísíce plno smradu z potu wystalého na prsou nalezli, který swěcenou wodou obmyli, i muselí s ní wraceti zpátky k Jasné Hoře. Tu teprwé na cestě konec stal se zlému, kdy ďábli zlekšse se strašsného ač z daleka místa sw. s křikem, rykem wyšsli i swobodnou zůstawili. Pro jistotu wšak zdrawí dokonalého posečkali rodiče s dcerkou něco při místě sw. a na zawděčení se za obdrženou milost nejsw. panny kalich ze zlata a stříbra zjednali, podlahu z mramoru w kapli obmyslili a čím mohli, se zawděčili atd. Ta wšsak dcerka jejich utíkajíc od zrádných swěta i ďábla osídel ne wracejíc se domů prosto do řádu sw. Klary wstoupila.

Panna od zlostné služby ďábelstwím nakažená na cestě uwolněna byla.

R. 1640. Uč. Kateřina Korbowská blízko Jasné Hory hospodyně we dwoře, že se swou slušsností protiwnou stala jedné, i wzbudila proti sobě ne toliko jejích čárů, ale i samé z pekla ďábly, kterými jsouc trápena za času, se k nejsw. panně i zaklínači na Jasnou Horu udala. Přinucení ďábli udali čáry zakopané w jizbě, w posteli i ssatech jejích rozprášsené. Z jakou wšsak prácí i těžkostí zaklínačů u wymítění, lehko domysliti se možna. Přišslo k tomu,

Od čárů i ďáblů.

že ne najednou, ale jeden po druhém wýcházel se wzdorem, i omdlewánim ženy. Nejwětssí těžkost byla, wynalézti zakopané čáry, anoť pro falessná znamení mýliti se, až sama s zapálenou hromnicí a odříkáwánim Magnificat po polsku obcházeti místa musela, a kdy hoře pocítila, tam je nalézala a nalezssí pálila. Tak teprwé oswobozena za pomocí nejsw. panny atd.

R. 1640. Slech. Ewa Prusinská z domu sslech. Teofila Grimaly manželka z Ostřessowského, trápená od dábla, kdy tu na Jasné Hoře potěchy od nejsw. panny hledá i nachází, zaklínač přikázal, aby nawrátiwssí se domů, hledala čáry. I wykopány jsou žabiska, hadiny rozličné, i jiné neřesti korec kteréž, jak obyčej, ohněm zničeny byly. Potom přes čtyry leta toliko, těssila se zdrawím i swobodou: nebo dábel znowu od zlostné čarodějnice přinucený wrátil se na staré smeti, i jak před tím nepokojil i trápil nebohou znowa tedy k nejsw. panně na Jasnou Horu s důwěrou, jak na jisto, udala se s manželem. Po spowědi sw. dostawena jest před obraz, kdy se upokořila na přijímání Boha w Nejswětěssí Swátosti, musel dábel, jak onen Dagon bůžek w arsse Páně, ustoupiti z místa; i tak ji swobodnou i zdrawou zůstawil atd. Podobný, za wykopánim korce hadůw.

R. 1641. Slech. Anna Domaracká wdowa, přes pět let trápena od dábla tak wzdorného, že pracujícím zaklínačům předstawowal jejich daremné práce, třeba by jesstě i wětssí, na které ustoupiti neměl, leda až w Čenstochowě. Rádi tomu byli zaklínači, a ta jesstě radssí, i s ochotou hned se wydala na sw. cestu, kterou když odbyla, hned též i dábel ustoupil z ložiska swého, pohnut jsa mocí nejsw. panny rozkazující dáblům netoliko ustoupení, ale též wyjewení času, místa i spůsobu na ně samé atd. Od dábla až na Jas. Hoře přislibujiciho wyjiti.

R. 1646. Uč. Reina Semesskowá ze slezska dáblem posedlá, kdy na Jasné Hoře zaklínána byla, pro nepokoje welké i překážky w pobožnosti musel zaklínač

přestáwati nejednou, a samou toliko nejsw. pannu wzýwati na přemožení ďábla! Na konec přiložiw práce wymohl to, že ďábel objewiw čarodějnici i naříkaje na ni po wymítání neřesti rozličné na spůsob kalů i smoly ustoupiti z ní musel, swobodnou ji zůstawiw. Tato nawrátiwší se domů potom, dala pokoj oné osobě wyjewené; ale při jiné příležitosti chycena byla, toliko že se bohatě wykoupila, i tak tím časem swobodnou se stala otrokyně ďáblowa na wěky: o tom zmíněná opět s díky odbývá cestu atd.

Od ďábla wyjewujiciho čarodějni ci.

R. 1646. Slech. Sigmunda i Kateřiny Podolských z Sanockého synáček Stanislaw w desíti letech, ne deset, ale více ďáblům naučil se počítati, i druhým přáti. Času jednoho, kdy toto nebožátko toho ďábla wydechlo, hned ho též sámého ofoukli ďábli tak, že přes dwa měsíce we dne w noci strassíce ho a widomě jemu samému ukazujíce se, chtěli ho jak swého unásseti. Žalostní rodiče rozličných spůsobůw na to wzywali oplakáwajíce jeho i swoje nesstěstí: ale ani slzami, ani swěcenou wodou skropiti toho nemohli. Ne rychle berouce ohled na zázračné děje obrazu nejsw. panny na Jasné Hoře i nad ďábli dokázané, obětowali synáčka od nepokojůw i přízrakůw oněch přestrasseného i ledwa již živého, až teprwé konče ďábel osídla swoje, ukázal se w podobě psa černého, chtěje se wrhnouti na pachole: ale najednou i ptáček bílý jakýs s zlatými křídelky widěn byl (snad to byl anjel strážce), potworu onu odehnal řek ta slowa: „Odstup a již více neklaď osídla powěřenému Matce Boží“ Odtud tedy zlý duch propadl se a s ním i wssechno zlé odpadlo od pacholete; jehož matka dostawssi na místo sw. předstawila atd.

Pachole od ďábla strassiciho za widěnim ptáka.

R. 1654. Slech. Žofie Miklassowská z čárůw ďábelstwím posedlá, udála se k nejsw. panně na Jas. Hoře Censtochowskou: jako k jedině ochranitelkyni odpor ďáblům stawící. Ta nebohá dlouhými zaklínáními

obtèžowána i oslabená, dočekala se toho, že též i dábel nerownè wice ztrmácený již přislibowal wyjíti a objewiw čáry w domě řekl: „Kdyby ne zde, jistě by kde jinde nikdo mne nepřemohl.“ Aby zas zaklínač byl jist wyjíti toho, kázal mu na znak, swice u obrazu nejsw. panny zhasiti: wymlouwal se z toho blízko samého obrazu, ale dalssí po straně zahasil i skřiwil, a zatím s ssumem nemilým zniknul, swobodnou zůstawiw osobu atd. Od dábla tu toliko přemoženého.

R. 1672. Z milosti boží nemnoho nachází se mužských posedlých dáblem; bojí se jich dábli, nebo též jich bojí se čarownice pro zásť surowou. Jižto musí býti horssí, než dábel, ženská trapička, která nechticiho dábla přinutiti i wmluwiti w kterého mužského může. Tak slaw. Stanislaw Rochanský měssťan Tarnowský, že se měl dobře z milosti boží, i třeba bylo zlostnicem dábelským od záwisti wysýchati na to: čáry tedy swými dowedli toho, že ho dábel opanował i ku hospodářstwí neschopným učinil. Stěžował sobě w něm dábel na poselkyně své i wyjewował je, co s wětssí jejich nenáwisti bylo. Pracowali zaklinači nad ním přes nemalý čas, ale čas darmo tratili i jeho samou toliko naději těssili. Domyslil se pozdě wzýwati nejsw. pannu na Jasné Hoře, tam sobě neomylnou pomoc zakládaje; i jak jen se obětował na cestu, hned dábel z leziska swého ustoupil, jeho na cestu swobodným učiniw. Což před čtyrmi lety stalo se a přes ně swobodný stal se: nyní teprw pro obtíže cest nawssťiwil místo sw. i to seznal atd. Mužský od dábla.

R. 1676. Slaw. Mikuláš Sačewský měssťan Krakowský ze klamné náchylnosti i w skutku samém neustupné častowán jsa od prohnané lissky, čaroděnice, pocítil w sobě hoře od dábelstwí; kteréhož ačkoliw wzali zaklinači pod swou ochranu, nemohli ho přece udržeti při swobodě a zdrawí; až we swátek sw. Trojice w kostele otcůw dominikánůw krakowských, do Mužský od tohož.

rukou i milosti nejsw. panny na Jas. Horu oddaný, teprwe jak ruku odjal; odpadlo od něho i propadlo se ďábelstwi. Zač s díky pospíssil na místo sw. atd.

Od kolika ďáblůw na Jasné Hoře.

R. 1676. Slech. panna Zofije Sentowská z Inowraclawského, zaklínaná na Jasné Hoře před obrazem nejsw. panny, dnes od starssího i hroznějssího ďábla, a jitro od jiných ssestnácti w kapli ostatkůw sw. oswobozena i uzdrawena dokonale atd.

Dosti jest utrpení od nemocí a jesstě trápení od ďáblůw wětssí? požal se Bože dobrých newinných lidí! ale nedobrých, rozpustilých, a čím dále to horssích nežal; i owssem že by takowých lidí těla ďábel posedl i nemocmi na smrt opanowal, kdyby dussí nesskodil ďábelstwím horssím nad sebe, to jest hříchem jakým těžkým, tak soudí i přeje sw. Pawel, aposstol: Judicavi et tradere hujusmodi sathanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die domini nostri Jesu Christi t. j. Soudil jsem atd. oddati takowé satanásse k záhubě těla, aby duch zdráw byl na den pána nasseho Jesu Krysta: i dobře a to pro jedno ze dwojího menssího zlého na dobro spasení dusse. Ale nejsw. panna lépe soudí, aby ani to hříssné, ani druhé pekelné ďábelstwí netrápilo lidí, to přeje, potom prahne a konečně tak chce i rozkazuje, aby ďábli jak wosk od ohně, aneb led od úpalu slunce ustupowali z lidí na wzywání Juwena i nawsstěwowání místa swého sw. Sicut attactu ignis cera liquescit et velut ardore solis defluit glacies, sic a Mariae facie inimicorum deperit acies, eaque jubente nihil adversi subsistit, wyswětluje sw. Amadeus.

I. ku Kor. 5.

Homil. 8.

Oddil druhý.

Učarowané na zdrawí pro zlomyslné práce i dané jedy oprawuje, co zlé bylo a skrze co zle bylo, to kazí, i hubí na wětssí zlostnic těch zhoubu, wssak jejich zpamatowání i spasení prahnoucí nejsw. boharodička panna Maria.

Ďábelstwí i čáry ženských jedno to jest lotrowstwí na zdrawí i majetek cizí zažrané, nad něž není w swětě horssího

cos druhého, a jak umělé, jest těžko wždycky poznati, jako se wýsse w oddílech některých a zwlásstě o nahromaděných i neporozuměných nemocech podotklo. Nyní wssak, jak jejich bezbožné umění wyjewuje i rozprassuje nejsw. panna, o tom krátko.

R. 1562. Stydliwá panna Ewa Maryankowa ze Šulměřic, z jak dobré i swaté příčiny, a jak zlostných čarodějnic utrpěla na zdrawí sskody, i překážky do řádu panenského: nemoci skličená, i na ruce wyschlá, na konec ssílenstwím omámená, seslabená a již umírající a widěním nejsw. panny uzdrawená, čisti o tom možná w části druhé oddíle prwním o zjeweních se nejsw. panny jasněji atd. Panna od učarowáni na zdrawí widěním nejsw. panny.

R. 1608. Zlost ženská slouží za jed, a kdy jesstě některá wzteklice pekelná čarodějnice ke zlosti wrozené dodá jedu i podá komu, to w živé zmije i jesstěrky obrací se. Doznal toho na sobě sslech. Matouš Karnický z Radostkowa, blízko Censtochowy: který jako cnostný pán i citliwý, že některé ženské poddané swoje pro necnosti žen trestal i káral, hned mu poslouzily i jedem čáry popraweným otrávily ho. Trpěl na ustawičné hryzení i hoře, na něž co den prawě umírati třeba bylo, a žádní lékaři ani pomoci, ani příčiny uhodnouti nemohli, konečně ho opustili. Udal se tedy k jediné lekařce prawdiwé nejsw. panně na Jasnou Hoře i přislíbil pěssky odbyti cestu, i k tomu účelu wyspowídaw se, zazil koupele poswěcené. Wyplassené zatim z wnitřku i hnízda w něm založeného živé zmije wypadly ústami, kterých patnácte bylo, potom znowa wypadlo jesstěrek deset a žily přes týden wyjice se w klubko, s podiwením lidí zbíhajících se na to nessťastné podíwání nectnostných zlostnic dílo; i tak teprwé ožil i ozdrawěl atd. Pán cnostný od poddaných necnostných žen otráweni čáry zmiji i jesstěrek živých.

R. 1617. Slech. Gabriel Skiba z otroctwí tureckého utíkaje se k nejsw. panně na Jasnou Hoře i uteci zcela myssle, jak w tom od čarodějnice wypátrán-

s předhazowáním mu toho do oči i omámením na cestě z otroctwí utíkaje, a přece jak je přemohl wzýwáním nejsw. panny, tu se toliko připomíná krátce, ale obssírněji čítati to možná w části druhé, oddíle druhém: o wysswobození z otroctwí atd.

Od čárů w otroctwí.

R. 1646. Slech. Janowi Jlewickému z Rossťanského kraje, čarodějnice některá sspetkou prášku, w pekelné Wulkana kowárně připraweného i nań posypaného, tak zahradila cestu k dalssímu žiwotu, že různými a neporozuměnými nemocmi umirajícímu žádní lékaři pomoci nemohli, až k samé lekařce prawdiwé nejsw. pannè z Jasné Hory udati se opowážili domácí přátelé s ním, teprwé jak ruku odjal, nemoci odpadly, a moci ďábelské propadly atd.

Od čárůw sspetkou prášku.

Diwné to božské dopusstění ďáblůw i čárůw na zdrawí i majetky lidské! prawda, že to na dobré i za cwičení, wycwičení dobrých od zlých stáwá se: ale kdo tomu zwlásstě winen? ne ďábli? nebo sami od sebe nesmějí sskoditi, leč horssí nad ďábly čarodějnice, skrze které, jako poselkyně swoje to sprawují. Přijde i těm čas odplaty we pšárni pekelného Cerbera za prokleté jejich umění. Nyní zas jako dítě před psem utíká k matce, tak i před těmi proklatými zlostnícemi utíkající k sobě nejsw. panna tuli i brání: Sicut puerulus quispiam timens canem fugit et clamat ad Matrem, sic quicunque vehementer tentetur, timetque morsum diaboli, per orationem confugere debet ad Mariam, tunc secure dicere potest, pone me Domina juxta te, et cujusvis manus pugnet contra me.

Richar. à S. Laur. lib. 2 de Laud. V.

Oddíl třetí.

Při newinných i nesprawedliwě obwiněných tak do wězení, jako též na smrt odsouzených stáwá na místě i oswobozuje je nejsw. boharodička panna Maria.

Těžká to žalost trestu na hlawu newinných, ale těžssí trest, která kázně také wynálezce čeká. Půjdou soudy lidské na soudy božské, o jaká tam různice bude? kdyby jenom ro-

zloučení se s soudcem sprawedliwým na wěky nebylo: ale stawí se w cestu takowým dílům, i soudům nejsw. panna přizwaná, kdy i newinné z místa od smrti zázračně oswobozuje i winným soudcům času do poprawy soudu i swědomí dowoluje.

R. 1432. Kdy Husité kacíři odbojníci zuřili we slezsku, přinucowali s sebou i katolíky k tomu lotrowstwí. W Ratibořе tedy wzali s sebou měssťana, kterého chtíce ke swé wíře namluwiti, nemohli žádným spůsobem i tak ho na ssibenici oběsili. Žena newědouc, kde se s nimi pohybuje, i co se s ním děje, prosila nejsw. pannu za něho i obětowala na Jas. Horu, až tohož wečera jakýs ozbrojený žoldneř newiděný kolem ssibenice jda ho odkal. Upadl na zemi, i ožiw, jakby ze snu procítnul, protíraje oči, powstal, a leženim mezi wojskem prossel swobodně. Zrowna domu přissed, co a jak s ním se stalo, opowěděl ženě, a žena, jak ho nejsw. panně na Jasnou Horu obětowala, na wzájem mu opowídala s pláčem, welebíc nejsw. pannu i s ním: a w krátce oba dostawili se atd.

Pro wiru sw. oběssený odkatý od newiděného wojina.

R. 1552. Ne samým toliko kacířům newinnost w nenáwisti, najdou se i katolíci co nepřátelé její, jmenowitě oni, kteří i nad žiwotem cizím pány se činiti smějí. Uč. Dorota Struželina z Korobelic od Sochačewa poddaná, o winu krádeže newinně udaná před pánem, osprawedlňowala se z toho jak mohla: ale pán (jehož jméno pro neslávu jeho tajné) bez soudu i důwodův bez rozumu i swědomí, kázal ji oběsiti na neslávu pleti té i rodu a na pekelnou prawdy i newinnosti křiwdu samému Bohu k zemstě zachowanou. Po oběssení pokrewní i přátelé pro žalost i styd welký, chtíce ji z očí do země kde schowati, w noci po žebříku přistoupiwsse, kdy ji chtějí sejmouti, aj žijící ji nacházejí. Pro zázrak i radosť již necítíce žalu z uřezaného prowazu sňali ji i domů doprowodili. Tázaná jsouc odpowěděla: jdouc na smrt odporučila jsem ne-

Newinně oběssená ožila.

winnost moji nejsw. panně, wzywajíc obranu její z Jasné Hory i také jsem doznala: což potom wsseobecně i na místě sw. wyznala s mužem swým atd.

R. 1597. Slech. Lambert Ureyder tajemník králowský newinně udaný i obžalowaný před nejjas. Zygmuntem III. králem polským, jakoby měl tajnosti králowské zdělowati Maksimilianowi II. císaři, na zrádu králowství polského i proto přes tři leta wězený a konečně k smrti odsouzený, neměl nikoho, kdo by při něm i jeho newinnosti stanul; samu tedy nejs. pannu za patronku z Jasné Hory wzywal, teprwé za newinného uznán i zázračně od smrti oswobozen.

Tajemník od wězeni i smrti.

R. 1598. Slech. Jakub i Dorota Michalští manželé od Žiwce, z nenáwisti protiwníkům swých neprawě udání před swým pánem, dědicem Žiwce, jako by měli úmysl, jeho samého otráwiti, byli proto bez wýslechu wsselikého do wěže wsazeni, i ze wsseho, co měli, oloupeni. Nebylo jim nijak možno brániti swé newinnosti, nebo též ani slysseti jich nechtěli: wolil raději pán tak mocný i nerozwážný slysseti lhářům a co horssí i dábelských čarodějníkům, přikázal jim hádati i dopíditi se prawdy po znameních. Žádali, čarowali a to wsse opáčně i zlostně na hlawu newinných. Uwěřil pán hádáním, jak wýrokům prawdiwým, i kázal je souditi úřadu swému w Žiwci, ale jaký pán, takowý i soud, i odsoudili je na smrt. Již nebozí měli dekret smrti na radnici hotowý; až udawsse se na modlitbu k nejsw. panně obrazu Čenstochowského wzywali ji k obraně, přislibujíce nawsstiwiti místo sw. tu teprwé pán Bůh změkčil srdce pánowo že se zpamatowal; neb uwážiw bezprawí prohlásil dekret za neplatný, ony pustil na swobodu i wsseckno, co jim zabaweno bylo, wrátiti jim kázal atd.

O otráweni, pána udáni newinně, od smrti.

R. 1609. Uč. Walentin Uškowič za času nakaženého powětří w městečku Dolsku za Poznaněm, aby se s domem swým ochránil, nejlepsího domyslil se

prostředku ochranného, kdy nejjas. pannu z Jasné Hory wzýwaje obètowal se tam: jakož doznal pomoci, že žádný w jeho domu neonemocnèl. Wděčen za milost, ssel do Čenstochowy, až narazil na tlupu odwážných lidí stihajících zločince jednoho: tito neznajíce zločince swého, kterého hledali, tohoto ním býti se domýssleli i ubiwsse přiwedli ho i do wězení wsadili okowaného. Stěžowal sobě w newinnosti swé před nejsw. pannou i modlil se, aby mu ochranitelkou byla: až noci jedné uzřì, že okowy samy s něho spadly, dweře se otewřely, an mezi tím wyssed ssel swou cestou. Těssil se z diwu toho, ale ne dlouho; nebo znowu pronásledowatelé pustiwsse se za ním zajali ho i jak dříwe wsadili ho do wězení při lepssí dohlídce. Rozwažowal podiwné jednání s sebou: že mu to za zkoussku trpèliwosti i očistec bylo, i že jako poprwé, tak i podruhé nebude bez milosti božské: znowa tedy k nejsw. panně o wyswobození swoje modlil se: až též i oni uwažujíce tak prwní zázračné wyjití, jako i zprámu o wssem, uznali newinnost jeho i wypustili ho uspokojiwsse ho pro omylné podezření swoje. Tak teprwé s druhým i wětssím zázrakem odprawil cestu swou atd.

Místo zločince newinný okowů opadlých i smrti.

R. 1614. Slaw. Zofije Wojtěcha Golenbowského měssťana Lwowského manželka, že tam w přátelstwí dobrém s jedním žila, i w dobrý způsob obcowala, zlého porozumění o sobè u jednoho zlého souseda nabyla; který to i před druhými roztrussowal, konečně i před samým mužem jejím udal, jako by mu wěrnosti manželské nezachowáwala. Tak nejisté wèci za jisté muž její powažuje, nechtèl s ní bydleti; ale umyslil žalobu na ni wznésti, aby hrdlem trestána byla. Newinná žena, jako druhá Zusana w zármutku zůstáwajíc dostala tu radu od rodné sestry Hedwiky Rečkowské, aby k nejsw. panně, jako newinných ochranitelkyni udala se na Jasnou Horu. Učinila tak, a

Manželka zle udaná od zuřiwosti mužowy na smrt.

kdy z místa sw. nawrátila se do Lwowa i do zwlásstního, jak před tím, obydlí, poslal pro ni manžel i mile přijal; a dowěděw se již jistotné prawdy o newinnosti její, a nenáwisti onoho, odprossowal za rychlé z lehkowěrnosti uwěření i poblouzení swoje. Aby pak i samého pána Boha uprosil, úmyslně potom nawsstiwil s ní místo sw. atd.

Katolik o zabiti kacíře w obraně žiwota wlastního od smrti.

R. 1615. Slech. Ondřej Lisewský doktor filosofie w Praze českém městě, při nápadu kacíře jednoho rozhněwaného naň, w obraně wlastního žiwota předstihnul ho i zabil. Byl zajat, i uwězněný očekáwal posledni rozhodnuti, ano kacíři správu tu důrazně wspírali. Nedůwěřuje tedy správě swojí, ačkoli slussné o slussnou obranu žiwota wlastního, oddáwal se nejsw. panně i přislíbil nawsstiwiti obraz její na Jas. Hoře, aby mu ochranitelkyní byla; i doznal pomoci, kdy wyssel mandát císaře Rudolfa, a zatím i rozhodnuti wysslo, aby byl swobodný. Protiwili se i protestowali kacíři, a ten swobodně wyssed stawil se před obraz ochranitelkyně swé atd.

Pro přestoupeni na katolickou wiru od smrti ohněm na hranici oswobozena.

R. 1621. Stydliwá panna Žofije Pokřiwinská, Martina i Margarety manželůw dcerka z prus městečka „Sukno“ nazwaného, narozená, we wíře kacířské i z těchže rodičůw nowokřtěncůw, powyrostssí slyssela o prawdiwé wíře sw. katolické i od služebné katoličky dowídala se záčatkůw se počátkůw wiry sw., náboženosti, modliteb i cti swatých Páně, a obzwlásstě též nejsw. panny, w obraze Čenstochowském i kde jinde po swětě zázraky slynoucí; odtud tedy náchylnosti i pobudkou rozněcená hledala tak příležitosti že bez wědění rodičůw pokřtěná katoličkou se stala. Pozdě dowěděli se to rodiče, i proto rozhněwaní pečowali rozličnými spůsoby to prosbou, to hrozbou, aby jí od wiry sw. odwedli: ale statečnou ani změkčiti, ani ustrassiti nemohli. Umyslili jí tedy nežiwiti i obyčejem jiných newěrných spáliti. Již byl oheň před očima je-

jíma roznícen, a ona strassena, že ji do něho, hodí, ale ona ustrassiti se nedala, jsouc na smrt hotowa, a toliko nejsw. pannu Čenstochowskou wzýwajíc ku pomoci. Diwná jest správa Božská a nejsw. panny! hozená w oheň hořela, shořeti wssak nemohla; i tak rodiče wroznou přece žalostí dojatí již jí jiným spůsobem zabiti nesměli, i toliko se podiwili tomu. Aby pak znamení zázraku toho za swědectwí měla, na jednom toliko boku spáleninu od ohně odnesla. Tím zázrakem od smrti oswobozená na rusí w Baru přebywajíc různými potom nawsstiwená nemocmi, a zwlásstě nemocí jazyka i mluwy, doznala pomoci wzywané nejsw. panny i pročež nawsstěwujíc obraz její sw. to wssechno seznala atd.

R. 1627. Slech. Alexander Choiecký z Liwského, w Rijowě toho času jesstě polském newinně naržnutý z winny, trestu smrti hodné a cizí, ussel do klásstera Dominikánského, tam stráži otočený a k tomu i čáry, aby neussel, cestu mu tak zahradili, že odewssad obkličeným býti se widěl. Wzýwaje tedy nejsw. pannu obětowal se obrazu jejímu na Jasnou Hoře, aby ho odtamtud wyswobodila; i wyswobodila, že zdráw swobodně ussel. Tenže potom na wýprawě proti sswédům jsa poslancem pro plat do jedné wsi w Prusích, popudil na se celou wes i přihodilo se, že w powstání zabil předstaweného i proto do lesa ussel pěssky. Pronásledowali ho, hledali w lese on sám pomatený wracel se do té wsi čtyrykráte, toliko že dáwné přislibení nejsw. Panně na Jas. Hoře obnowowal i tak nepoznaný, čili newiděný zázračně wyssel od tamtud a potom dostawil se na místo swaté atd.

Za winnu cizí od smrti i čárům.

Tenže o jinou winnu swou od pronásledowání i smrti.

R. 1628. Uč. Jan, syn Matěje Suského, měssťana Plockého, mladík newinný, za winnu cizí musel upadnouti w trest tím časem. Že tam dwa zločinci pokradli drahé wěci pánu jednomu a potom zpamatowawsse se, podhodili je, on o ničem newěda náhodou

Mládenec newinný za spadlého řetězu i smrti.

prwní přissel na to místo i hned jat byw do wězení w řetěz za ssíji wsazen byl. Stěžowal sobě na nesstěstí swé a na obranu newinnosti wzywal nejsw. pannu z obrazu Čenstoch. modle se s pláčem, až kdy korunky odříkawal, zámek řetězowý sám se otewřel, řetěz s něho spadl, on we wězení toliko, ale bez pout. Podiweno se tomu, i z nábožnosti onné domysslelo se tak o newinnosti jeho, jako též o obraně samé nejsw. panny; a zatím swobodného wypustili i uspokojili atd.

R. 1638. Uč. Šimon Alek uher newinně nařknut byl z winny trestu smrti hodné, jat byw byl do wěže w zámku Salancu wsazen, samou pouze těssil se newinností a při tom naději jakou takou. Po mylných soudech lidských, kdy již nález wydán byl, aby na skřípcích mučen byl, utíkal se srdcem za hranice otcowské do polsky na Jas. Horu, wzýwaje nejsw. pannu za ochranitelku newinnosti swé: až w noci i stráž twrdě usnula, i oheň we swítelně shasl sám, dwéře též se daly lehko otewřiti, a on swobodně wyssed ussel i zrowna do polsky na Jasnou Horu přissel atd.

Podobný.

R. 1639. Uč. Šimon Wschowský neopatrně podáwaje ručnici nabytou, čili zawadil o kohoutek, neb též sám se kohoutek w pohybu spustil i tak sslechtice postřeliw zabil nechtěje ani mysle na to. Přibuzní zabitého nedbali na to, jeli winný či newinný; dost, že zabil, i jako zbůjníka zawezli před soud hrdelní do Piotrkowa, kde pře prowedena, i on ze zbůjnictwí patrného nařknut byl, ačkoliw w očích božských nebyl zákeřníkem s úmyslem i hříchem. Odsouzen byw na smrt oddáwal se nejsw. panně na Jas. Horu, až řízením božským, pán jeden mocný přeswědčiw se o newinnosti odsouzeného, i nábožnosti k nejsw. panně wolajícího, smilowal se nad ním, i za něho zaplatil smluwenou cenu za zabitého krewným; a ten božským i lidským spůsobem diwotworně wyswobozen, s díky za to pospíssil na místo sw. atd.

Pro postřeleni i zabiti náhodou od smrti.

R. 1712. Wojín Martin Wyrolský od druhého wojína z rozlícenosti pro hádku nesprawedliwě pro wýtržnost obžalowaný již byl k smrti odsouzen; ale kdy nejsw. Pannu wzýwal na obranu newinnosti své i slibem do Čenstochowy se zawázal, jistý powážný člowěk neznámý orodowal za něho u plukownika, podáwaje důwody nejisté winny jeho, bez důwodu hodnowěrných swědkůw, a jak jednomu wěřiti netřeba, poněkud podezřelému z nenáwisti i tak ho od smrti wyswobodil, i do seznamu na swoje místo nawrátil. Tentýž wojín potom na hrdlu bolestí sklíčený byw ledwa že se nezadusil, za obnowením slibu na Jas. Horu ozdrawěl. Tentýž jesstě potom welkou nemocí přes čtwrt leta tak byl sesslý, že spísse mrtwole byl podobný: ale jak mile z nowa slib onen jesstě newykonaný wykonati pewně ustanowil, téže hodiny ozdrawěl, a již wíce nemíwal té choroby. Již též wíce neodkládal cesty do Čenstochowy, ale hned pospíssil ku podiwení jiných zrazujících mu jesstě tu cestu, a potom chwálících i nejsw. pannu welebících za to atd.

Wojín udaný bez důwodůw i odsouzený od smrti.

Kdoby se nadál, že by správa newinných prohrána úplně býti měla? a přece přihodí se to časem. Čím to jde ne právem, ale raděj bezprávím pomatených wássniwostí hlupcůw, jako jim sw. Ambrož předhazuje: Tales leges iniquitas habet, ut oderit inocentiam t. j. takowé zákony bezprawí má, že nenáwidí newinnost. Zlořečil Bůh zemi, že krew newinného Abela přijala, což rukoum Kainowým? Slzy newinných proměňují se w krew wolající k Bohu o pomstu: ale že spísse wolají o obranu k nejsw. panně, tedy přibýwá na to ku pomoci, stáwá na místě při nich, i od smrti oswobozuje, jako se s tím w objewení se sw. Brigitě slysseti dáwá: Ego sum mater totius justitiae, quae est in mundo, quam justitiam dilexit Filius meus dilectione perfectissima, et sicut materna manus semper parata est ad opponendum se periculis in cordis filii sui defensionem, si quis niteretur in sui laesionem, ita ego parata sum

in Luc. c. 23.

Lib. IV. revel. cap. 138.

jugiter justos, qui sunt in mundo defendere t. j. Já jsem matka wssí sprawedlnosti, která jest na swětě, kterouž sprawedlnost milowal syn můj láskou nejdokonalejssí a jakož mateřská ruka wždy hotowa jest k opření se nebezpečenstwím k obraně srdce syna swého, kdyby se kdo o jeho posskození usilowal, tak já hotowa sem horliwě sprawedliwé, již we swětě jsou, orániti atd.

Oddil čtwrtý.

I při winných, tak ke wězení, jako též na smrt odsouzených i již na poprawisstě wywedených stáwá na místě přidaná, nebo pozwaná ochranitelka, ony z poprawisstě i od trestu oswobozuje jako neobmezená hřísných ochrana boharodička panna Maria.

Winné trestu i smrt zasluhující kdo upřímně brániti i ubrániti může? Leda mocnější i milosrdnější nad wrchnosti majíce moc i právo přísluſſné. Takowá jest panna mocná, matka milosrdenstwí i sprawedlnosti, paní zástupůw wsseliких před Bohem i lidmi, wladařka neobmezená, moc i právo od Boha mající, hřísné trest i smrt zasluhující, odsouzené i již na poprawisstě wywedené rozhřesſující i rozhřesſení sama Maria. Absolutio delinquentium Maria swědčí Dyonys. Karth. ale jasněji, obssírněji wěcí samou příklady o tom.

Pro padělání peněz od smrti.

Roku, starodawný Rospřa neudáwá, kterého Kramarčík přezwiskem a rodem z Krakowa kdy we Wratislawi pro podělání i podwod peněz od biskupa Wratislawského odsouzen byl, aby we wězení život skončil, on s žalostí za hříchy i s důwěrou welkou prosil nejsw. pannu cestu do Čenstochowy přislíbiw, aby mu i winu i trest ten smrti darowala. Stalo se tedy, že ho i biskup životem darował, i tak propusstěný na swobodu dostawil se.

Pro ubití žida na smrt od smrti.

R. 1536. Slech. Jan Leo Cuchowský z Drobického pro pobití žida tak byl odsouzen, jako pro katolíka, do wězení dán, držen k dalssímu wyssetřowání, pakli by žid neumřel. Nebylo ohledu u sprawedliwých soud-

cůw i dobře: ale jak se udal k nejſw. panně Čenſtoch. o wyſwobození lépe se ſtalo, nebo ho oſwobodila od toho, že ſſkaſtně puſſtěn na ſwobodu doſtawil se potom na místo ſw. atd.

R. 1592. We Wratiſlawi ſlužebná měſtſká nepoctiwě nabyté dítě zahubila. Přeſwědčená, jatá i do wězení w okowy wſazená čekala jiſté a ukrutné ſmrti probití kůlem za ziwa. Bylo se čeho lekati, a nebylo se kam uteci. Když tedy s žaloſtí i pláčem za hřichy proſila pána Boha, proſí zároweň i nejſw. pannu o přímluwu i wyſwobození od tak přiſné i hanebné ſmrti, přiſlibujíc dalſſí pokutu i cestu do Čenſtochowy, diwná wěc! té noci, po které utracena býti měla, uſnula při modlitbě, řetěz s ní ſpadl, dwéře se otewřely, ſtráž u dwéří radnice i bran ani nezpozorowala, jak wyſſla a hle! zázračně byla wyneſſená o mili od Wratiſlawi na místo Pſí pole nazwané, tam se teprwe ze ſnu onoho probudiwſſi zpamatowala i k matce na blízku přiſſla s obdiwowáním toho i welebením nejſw. panny hned též obě dwě k nejſw. panně na Jaſnou Horu pospíſſily s díky i ſeznáním toho atd.

Pro zahubení dítěte z wězeni wyneſſena zázračně.

R. 1598. Blažej z Zakřewa při Krakowě pro krádež značnou chycený i k ſſibenici odſouzený, jda na ſmrt s žalem za hřichy, oddáwal se nejſw. panně na Jaſnou Horu. Jak ho oběſili, wiſel přes tři hodiny, až pojednou prowaz se s nim utrhl i tak upadl na zem. Spozorowali to zdaleka přihlížející jeſſtě i přiběhſſe diwili se žijícímu. Tázaný odpowěděl: Oſoba jakás pleti ženſké podpírala mne i držela, abych se nezaduſil, a ten prowaz newím, jak se se mnou přetrhl. Oſoba to ne jinſſí, toliko nejſw. panna, která i zločincům za hřichy upřímně kajícím a ji wzýwajícím přiſpíchá s žiwotem pro polepſſení jeho atd.

Oběſſený po třech hodinách živý.

R. 1598. Wyznání ženy na poprawu mečem pro zločin odſouzené a od méče wyſwobozené tím ſpůſobem i ſlowy: „Já Anna Měřwina meſſtanka Lowická wy-

„znáwám welké i newypowěditelné dobrodiní pana i wyku-
„pitele nasseho za přímluwou nejsw. panny a to takým spů-
„sobem. Jako sláwy dobré s wědomostí wssech nabýwáme,
„tak i úpadek, ačkoliw neslawný, ale pro milosrdenstwí božské
„nad ním wyznáwati ho máme; za který i já nuzná ženská
„slussně obwiněná i odsouzená dostala sem se w ruce katu
„na smrk; ale w tom wspomněla jsem sobě na milosrdenstwí
„božské i nejsw. panny w Čenstochowě, kterou wzýwala sem
„i již oddala sem se. Jak tedy na poprawissti kat udeřil mne
„mečem w ssíji, toliko uleknutá jsem upadla, ale ani nej-
„menssí rány nedostala sem. Hned lidé dobři pozdwihli mne
„z místa zdrawou, a soud wyrozuměw spráwu o tom pustil
„mne na swobodu. I tak nyní stawím se tu na to místo
„sw. pro poděkowání i wyznání.“ Dělo se to w přítom-
nosti lidí Lowických, jako očitých toho wsseho swědkůw.

Zločinná ženská na poprawissti od meče zachráněna.

R. 1607. Šlech. Matěj Wyčelkwský z Podlesí pro
wraždu odsouzený hrdla, očekáwal smrk jistou, a přece
o žiwot utíkal se k nejsw. panně na Jasnou Horu
s pláčem i nadějí milosti i žiwota. Noci tedy jedné ze
starosti i zamýsslení usnul: až w tom okowy z něho
samé spadly, dwéře se otewřely, i dříwe byl oswobo-
zen, nežli toho wědom byl: nemohl wssak utéci, nebo
stráž zpozorowawssi ho střežila, a mezi tím dala znáti
úřadu, který sessed hned i uzřew, co se stalo, tázal se
zpráwy o tom; dowěděw se wsseho, jič nesměl odsou-
diti toho, kterého nejsw. panna oswobodila, i daro-
wala žiwolem. Tak tedy oswobozený předstawil se.

Wražedlník z okowu we sně i od smrti.

R. 1611. Šlech. Šimon Passkowský pro poranění
jednoho na smrk, držen byl we wězení do dalssího
buď žiwota, neb smrti onoho, tak se znudil, že též ze
zoufalstwí chtěl se zabiti: ale muž jakýs powážný
(snad sw. anjel strážný jeho) stanuw před ním důtkliwě
ho proto káral i radil, aby se nejsw. panně oddal i
slib do Čenstochowy učinil i za to zoufalstwí pokutu
trpěl, ujisskuje ho o žiwotě i oswobození. Tu teprwe
zpamatowal se i s lítostí za hříchy wzýwaje nejsw.

Podobný i od zoufalstwí za widěním zázračným.

pannu přiſlíbil jiſtě jíti pěſſky i z rowna do Čenſtochowy; až též zatím oſwobozený byl.

R. 1624. Šlech. Marcian Lešňowſký w Sadku w čaſe hádky i wzpoury zabil ſſlech. Chwaliboga a ſám od něho předſtižený i raněný w ſſíji až do hrdla překatého. Zadržený byl w nebezpečenſtwí dwojí ſmrti z půwodu tak zabití, jako i poraněný od rány ſmrtelné, nebo co ſnědl hrdlem mu překatým wycházelo. W takowém ſtrachu odewſſad utekl ſe k nejſw. panně w Čenſtochowě o žiwot i wyſwobození, které obdržel za tím a ſtanul na místě ſw. s díky i ſtříbrným wotum wyznal to atd.

Zbujník ſám raněný i zadržený od dwojí ſmrti.

R. 1625. Anna z Tarčína od Warſſawy, Bartoloměje mlynáře i Hedwiky ſloužíc we Warſſawě, z počátku poctiwě ſe chowala, ale kdy potom pokazila ſe, nepoctiwě nabytý plod kazíc w ſobě rozličným proklatým uměním, nedoſpělé dítě porodiwſſi wyhodila je w noci na ulici oknem. Nemohlo ſe to zatajiti za wyjewením oka božſkého, nebo ženſká jedna ráno přiſſedſſi zaſſla na úřad, který hned wypátraw odkud to, kdo i jak učinil, rozkázal necnoſtnou ſlužku zajmouti i wěziti. Přiznala ſe dobrowolně k tomu i byla k odprawení mečem odſouzena, a kdy na poprawiſſtě wywedena byla, pro jakéſi obtíže, znowa po třikráte nazpět wedena: co tam zas za myſſlenky i účely její byly k obrazu nejſw. panny na Jaſ. Hoře? bude o tom dále řeč. Po odſtranění oněch trudnoſtí wyſſel rozkaz, aby jí kámen na hrdlo powěſſen byl a aby we Wiſle utopena byla, podle práwa na takowé oſoby. Šla na ſmrt s litoſtí i pláčem za hříchy, připrawená od duchownich: i tak ſe zawěſſeným na hrdle kamenem we Wiſle utopena byla. Hledící na to jako za umrlou modlili ſe, až w půl hodiny uzří wyplynulou na wrch i s kamenem plynoucí. Zběhlo ſe, co žiwo, k tomu a ta ke břehu přiwedena i tázaná odpowěděla: že jdouc na ſmrt, již před tím ſe oddáwala

Utopená we Wiſle za dwojí zločin wyplynula s kamenem.

nejsw. panně do Čenstochowy, do čeho původem jí byli otcowé Bernardyné, kdy jesstě we wězení byla, slyssíce její zpowěd. I tak od nejsw. panny wyswobozena, a zatím též od úřadu oswobozena i zdráwa zůstawssi, pospíssila na místo sw. s očitými toho zázraku swědky atd.

Od trestu wězenim i smrti.

R. 1627. Wyznání dwou sstudentůw krakowských, kteří po zpowědi i přijímání sw. odcházejíce, čeho doznali w oswobození od trestu smrti za kriminal jakýs, o tom sepsaný listek na mříži w kapli zůstawili těmi slowy z latinského na polsko přeloženými: Bohu nejdobrotiwějssímu, nejwyššímu i boharodičce panně Marii. Dwa sstudenti Krakowssti prawdiwě za orodowáním nejswětějssí matky, panny Marie od nebezpečenstwí smrti za kriminal jistý. Kdy totiž přislíbili místo její sw. w Čenstochowě nawsstiwiti, hned od wsseliského nepokoje i sskody swobodně wyssli. Zač buď jí chwála i díky atd.

Z okowu i wězeni ussel w očich stihačůw newiděný.

R. 1641. Slech. Ondřej Podlaský od zlostníkůw udaný i od pána naň rozlobeného do wězení odsouzený, okowaný řetězem we dwoje opásaný snássel to přes rok, jemuž že sám pán Bůh ulehčowal, ukáže se níže. A kdy nebylo nikoho, kdo by za něho u pána se přimlouwal, wspomněl sobě na rozličné zázraky nejsw. panny w Čenstochowě, wzýwaje ji i přislibuje nawsstiwiti obraz sw., až najednou řetěz i okowy s něho spadly; což spozorowaw odwážil se projiti skrze strážce, kterých bylo třidcet; i prossel sskastně, zázračně w očích jejich a newiděný od nich. Sel tedy zrowna k Čenstochowě; teprwé byli pronásledowatelé rozesláni za ním, a ačkoliw ho potkáwali, to ho widěti nemohli, nebo ho mha jakás zázračně otáčela; ano i na hospodě jedné setkali se, seděli, jedli, pili s ním a nepoznali ho. I tak sskastně na místě sw. stanuw s díky, s pláčem i s přísahou to wssechno wyznal atd.

R. 1651. Dosti to welké i zázračně děje, které se wyložily, ale samé sebou wětší i zázračnější, které na zločinci kata hodném, ďáblu oddaném a potom z moci těch wytrženém i za syna milosti i swobody přiwlastněném učinila nejsw. panna. Jakub Weselowský rodem z Sokala, ale zločinem z pekla wlastním, přecež konečně milostí zdrawí i wyswobození darowaný od nejsw. panny takým způsobem, jaký kněz Stanislaw Blocký, probošt Živecký, farář Plessinský opsal w listě k w. o. Kilianu Živeckému, přeworowi Jasnohorskému na ten čas těmi slowy: „Přewelebný otče přewoře! Pře„diwný jest Bůh we swatých swojích, i swatý we wssech wě„cech swých. Swědkem toho jest přítomný listu toho oddá„wač Jakub Weselowský z Sokala rodem. Wržený do wě„zení u jistého sslechtice pro zločin za původem děweček do„mácích, okowy na rukou i nohou sewřený, dlouhou chwíli „mučený i o lidském oswobození zoufající, aby swobody se „dočekal, oddal se w moc ďábla za otroka na wěky. W krátce „na to spamatował se i litostí za to dojatý k nejsw. panně „utekl se, zaslibuje se na to místo sw. Nazejtří již měl we„den býti na místo smrti, až hle! w noci pouta i železa „s něho spadly, dwéře se otewřely, sám newí jak, i tak „swobodně ussel. Umyslil si potom místo Čenstochowy udati „se do Říma; i opustiw dům, ženu i děti wydal se na cestu; „ale matka milosrdenství, jej ačkoliw newděčníka od té zmí„něné cesty odwedla, kdy, jak jen za hranice do Slezska při„ssel, nemohl dále postoupiti, neznosnou w nohou nawsstí„wen byw bolestí, ačkoliw sám byl zdráw. Poprossenému „k sobě kaplanu mému Ondřejowi Piwickému wyjewil to „wssechno, co i já přítomný slysse zradil jsem mu dalssí do „Říma cestu i přiwedl sem ho k tomu, aby odkud doznal „milosti tam též swé opatrownici sliby ty oddal: jakož uči„nil tak, že z nowa se obětował na Jas. Horu, a zatím též „ozdrawěl. Nyní tedy na to místo sw. jde, kterému to swě„dectwí dáwám a sebe samého odporučuji atd. Kněz Sta„nislaw Blocký z Sobna probošt atd. W Plessně dne 1. čer-

Zločinec kata hoden i ze zoufalstwí ďáblu oddaný.

„wence R. 1651. Co wssechno že tak se stalo, tenže sám „přítomně i ústně seznal i přiznal nejsw. panně atd."

R. 1706. **Wyznání jenerala ruského od trestu smrti wyswobozeného těmi slowy:** „Kdy sem jistého „času w městě morawském Brně nazwaném, za jednu wýtrž- „nost byl do wězení dán, otočen jsa stráží w domu a měl „sem býti potrestán smrtí i zastřelen podle práwa wojen- „ského a již wyweden sem býti měl na poprawisstě, udal „sem se k panně, které obrázek Čenstochowský widěl sem na „stěně, newěda jesstě o Čenstochowě, počal sem wzywati ji „těmi slowy: „O Maria okaž se mi býti matkou nyní kde- „kolwěk w té postawě i obraze na swětě ctěna jsi, wyswo- „bod mne z toho swízele! Jesstě tak modliti sem se nepře- „stal, až hle! od soudu přicházejí i dájí mi znáti o učině- „ném nade mnou milosrdenstwí i tak byl sem oswobozen. Na tu „tedy památku wyprosil sem sobě ten obrázek, který na sobě „„nosím i každý den líbám atd. Hrabě Stemburk jenerál ruský.

General ruský pro wýtržnost odsouzený na smrt oswobozen.

R. 1709. **Podobné wyznání sslech. Jakuba Chyzinského wojína taktéž, smrt zasluhujícího i na poprawisstě wywedeného, ale s wětssím zázrakem i zachowáním od kul uderujících do něho, tím spůsobem i slowy:** „Já níže podepsaný seznámám prawdiwě: Tak mi „pane Bože dopomoz k žiwotu mému. Že slouže na wojně „s j. m. panem starostou Žmudským, za poručníkowsta j. m. „p. Martina Rykačewského, zabil sem praporečníka od prá- „poru tatarského, tatara Auzulowiča: pročež odsouzený na „smrt soudem j. m. p. Karpia regimentáře i jiných přísedí- „dících officialistůw, již na place uklenul sem, abych zastřelen „byl od sedmi pacholkůw s ručnicemi namířenými na mně, „jakmile začal sem wzywati nejsw. pannu Čenstochowskou s ža- „lostí, že sem se byl obětowal na to místo sw. a jesstě sem tu „nebyl, hned dalo do mne oheň wssech sedm najednou: až „kůle jedna trochu mne po kůži ranila, druhé wssak toliko „oděw potrhaly i popálily na mně, já sem ale zdráw zůstal, „i sessel sem z místa, a oni již nad rozkáz neodwážili se „dále se mnou postupowati. Diwili se wssichni tomu, i mlu-

Woják pro wraždu na poprawisstí od kul i trestu.

„wili, že jsem čarodejník, ale Bůh widí, že jsem nebyl, i „nejsem taký, ale to ta mně matka nejsw. panna obránila. „Stalo se to na hospodařstwí Šawelském, w knížetstwí Zmud„ském, wsi Mělci, fare Měsskucké. R. 1706. Co podruhé „podpisuji rukou wlastní, i dalssí ochraně mateřské té matky „nejsw. w obraze tom diwotworném sebe i dům můj porou„čím. W přítomnosti j. m. p. Josefa Rylského, towarysse „mého dne 26. ledna r. 1709. Jakub Chyžynský."

R. 1710. Wojín Jasnohorské pewnosti, Kazimír Kozlowský winen jsa smrti podle soudu, ale podle swědomí newinným, stal se hodným milosti nejsw. panny, i oswobození od smrti w ten způsob. Na hospodě pod klássterem w Čenstochowce towarysse swého Jakuba Komorowského poddůstojníka podpilého, hněwiwého člowěka i na druhé wojíny až k meči prchliwý, náhlý, chtěl pokořiti a toliko po prsou uderiti pikou: až omylnou ranou uderil obuchem w týl hlawy i hned zabil. Byl to ten zabitý znepokojowatel welký i podezřelý o wiru katolickou i o wěrnost w pewnosti, nebo několikráte před tím za času sswedůw w polsce prostořece prawil: O kdyby jenom sswédi sem přissli! pročež již měl býti propusstěn, anok i též před tím wláčel se s sswédy. Tam ten zas Kozlowský cítě se newinným smrti náhodné, proti záměru swému, neutíkal. Byw tedy zajat, w okowy wsazen i soudem wojenským podle práwa wojenského na zastřelení odsouzen. Wyweden byw mezi osmdesáti wojíny na poprawisstě, obrátiw se za branou ku kostelu zawolal: „Nejswětějssí matko! přes dewět let slouzil sem ti „wěrně na tom místě sw. a nyní nesskastná ta nehoda „potkala mne, proti úmyslu mému, ty sama widiš, hle „již hynu, budze mi matkou milosrdenstwí a já tobě „přislibuji do smrti slouziti." Byli i wážní orodownící za něho ale důstojnící Jasnohorssští počali se ozýwati: „Raději chceme wssichni neslouziti tu déle, nežli „tohoto životem darowati, a jaká wážnost i bezpeč-

Wojín Jasnohorský pro zabiti druhého na poprawisšti od kul i ran smrtelných.

„nost nasse byla by, kdyby sprostému wojínowi za dů-
„stojníka to prosslo, již dekretu nezměníme, nechť podle
„práwa nasseho byne.“ Připrawený na smrt ssel s
žalem a neustále se obraceje s pláčem wzýwal nejsw.
pannu. Jak mile stanul na místě w samé kossili
smrtelné, postaweno proti němu ssest wojínů s ručni-
cemi nabitými w očích důstojníkůw, z kterých dwa
prwní do něho oheň ze zadu w záda dali, a ten se
toliko powalil na zemi, leže i hlawu podnásseje, dali
druzí dwa oheň w boky, a ten toliko na bok pře-
wrátil se; dali třetí dwa oheň w hlawu, až se z wla-
sůw zakouřilo, a ten živ a zdráw. Chtěl ho konečně
usmrtiti poručník i mečem ho prohnati, ale okřiknut
byl, že nad prawo bylo by to, zadržeti se musel.
I tak ohniwým na smrt jeho ranám konec a životu
počátek na nowo stal se; w jehožto těle siném toliko
znamení od kul nalezeny, a dwě kule od něho odbité
zdwiženy byly, jiné snad do země wryly se. Dělo se
to za času sídlícího na Jasné Hoře, j. o. j. kn. Sta-
nislawa na Slupowě Šembeka primasa, který po uči-
něné zprawě o tom wssem klássterníkůw i důstojníkůw
přítomných, nařídil zwlásstní wyssetřowání života
jeho, rodičůw i přátel jeho, takže wěrnosti oněch to
ssesti postawených wojínůw na zastřelení: i seznáno
pod přísahou: jako nelidským, ale božským spůsobem
stalo se wssechno. Za ten tedy i tak očiwidný zázrak
welebilo, co živo pána Boha i nejsw. pannu, že tu-
díž pod bokem swým zaslouženého tak wyznamenati
ráčila, a když tohoto takže swobodou od dalssí služby
uwolniti chtěli, obětowal se dalssí službě mluwě: Při-
slíbil sem nejsw. panně sloužiti zde do smrti, bude li
to wůle předstawených místa toho sw., i tak přijat
byw znowa zůstal do toho roku 1721 zůstáwaje jesstě.

Kdyby nebylo trestání zlých co by to bylo na swětě;
snad by již dáwno po swětě bylo! Kazí se dobří, kdy zlým
odpoussteji pro ohled i wlastní zisk; musí tedy PánBůh

bez ohledu trestati swéwolné. Ale že netouží po smrti hříssníka, než naprawení, aby se nawrátil i žil, podřizuje tedy matku milosrdenství nejsw. pannu, aby winným sprawedliwě odsouzeným na smrk ochranitelkyní byla: jakož jest i bude na oživení pamatujících o sobě, a nepamatujících, jak sobě chtějí, kdy nechtějí k Bohu, na smrk wysvětluje sw. Bonawentura: Qui digne coluerint illam, justificabuntur, qui autem neglexerint illam, morientur in peccatis. t. j.: Kdož hodně ji ctíti budou, osprawedlnění budou, kdož ale zanedbají ji, zemrou w hříssích. In Psalt. B. M. V.

Oddíl pátý.

Kacíře, rozkolníky, Ariany, Mahomedany atd. jak owce aneb kozly pobloudilé osvěcuje i na cestu prawdy i života přivádí mocí milosti i trestu nejsw. bohorodička panna Maria.

Wykořeniti koukol zprostřed pssenice nedá se, čekati na žně, až jej odloučí, nač se hodí? leda na oheň podle ewangelii. Tak i kacířství, rozkolnictwí i jiné newěry i newěrci wykořeniti se nedají, třeba čekati, až je na soudě božském z prostředku wywolených wyloučí i w oheň věčný wrhnou, smiluj se Bože nad tím i k tomu nad příležitostí z nich samých. Ale ó jak i o těch spasení horlí nejsw. panna netoliko uprossením u Boha nadssením jejich, netoliko zařízenými napomínaními duchownich, wystawujíc jim před oči též bludy, úpory, i zhuby, ale též sama widitelně některým se ukazujíc, stawí se před oči, k wíře sw. napomíná, z krátka i rozličnými případy přinucuje: jako o tom pozdějssí toliko příklady budou; nebo dáwnějssích nemožna tu uwesti pro jejich welikost: dosti, že jeden toliko kněz pokáni kážící apossolský penitentiarius na onen čas, w. o. Ondřej Goldonowský přes patnácte let na tři tisíce kacířůw atd. tu na Jasné Hoře církwi katol. nawrátil, jak sám w knížce latinské historii té r. p. 1642 wytisstěné wyznal; což o jiných tak mnohých, i přes tak mnohé časy?

R. 1537. Slech. Stanislaw Laský hrobu paně ry-

tíř, před tím z kacířе katolík, jak z pozůstalých jesstě sesedlin kacířské sekty wyswobozený, skrze wyswobození nejjas. panny z různých hlubin na mořích, i z nemoci doma, a nad to i skrze wzywaného od něho poslance swatého, možná o tom čisti wyznání jeho wlastní w části třetí, oddílu třetího, což se tu toliko připomíná, pro látku o kacířích atd.

Od pozůstalých pochybnosti o wiře swaté.

R. 1613. Wojín jeden z Inflant kacíř, a jako sám přiznal se, newěděli čím byl, jsa w zajeti Moskwy přes sest let, slyssel druhého spůlotroka katolika, jako nejednou modlil se, i wzywal nejsw. pannu, i jak powídal o obraze jejím diwotworném w Censtochowě. Z počátku málo co na to uważowal, maje naději, že wězení odseděw, do swé otčiny se nawrátí, aneb též tam se swobodně usadí: až kdy o hlawu sslo, i již stíti ho přikázali, teprwé do hlawy i srdce připadla mu slowa ona o diwotworném obraze nejsw. panny. Wzywal ji tedy, přislibuje na to místo se dostawiti, i bludy swé zakliti, aby mu ku pomoci přispěla, jakož přispěla: nebo desetkráte wyweden byl na poprawisstě i zázračnou odměnou po każdé nazpět wrácen byl, i konečně żiwotem i swobodou darowán byl. Tak oswobozen byw i wypusstěn, zasssed do Litwy, z Grodna pěssky přissel na místo sw. i bludůw swých odpřisáhl se a wiru sw. přijaw zapřisáhl atd.

Kacíř za wzywánim nejs. panny s umyslem k wiře sw. od smrti na poprawisstí po desetkráte.

R. 1623. Wojín, kozák zaporożský Filip Ustrický rozkolník w otroctwí tatarském sténaje měl wżdy na mysli swobodu swoji, że raději ne żiti, nežli tak slużiti wolí. To wssak bylo jeho sstěstí, że od druhých spoluotrokůw polákůw slyssel o nejsw. panně w obraze Censtochowském zázračné a otrokům ochranitelkyni, od nichż naučený, że wěřící toliko i doufající ochraňuje, počal ji wzywati, přislibuje dostawiti se na místo sw. i bludůw swých se odříci. Tak srdečně wzywajícímu a již srdcem wěřícímu dopomohla nejsw. panna, że z otroctwí ussel, i sstastně prossel wssude a zrowna do

Wojín kozák z otroctwí i rozkolnictwí.

Censtochowy přišed odřekl se odsstěpenstwí přiloučen jsa ku prawowěrných shromáždění atd.

R. 1629. Slech. Anna Wlodowna panna z Ussic w luteránské wíře urozená a potom raněná mrtwicí, naučila se od katolikůw koho i jako wzýwati w tak zoufalivém zdrawí, že samého pána Boha i nejsw. pannu, zwlásstě na Jasné Hoře zázraky přeslawnou, s wírou i důwěrou k tomu potřebnou. Mladá i ke wssemu dobrému náchylná panenka naklonila srdce i mysli k tomu a wzýwajíc nejsw. pannu přislíbila dostawiti se na Jasnou Horu, kdyby jen ke zdrawí přissla, i bez lékůw wsselikých ozdrawěla za půl hodiny s podiwením rodičůw, ale jakým to spůsobem, newědoucích, nebo jim též nesměla wyjewiti toho. S časem mijícím minul i slib onen, až ji potkalo napomenutí o to dobré: kdy přejíždějíc přes wes Wenglowice, a o nákaze powětří w ní newědouc pochytila ho s znameními bolákůw: přestrassená připomněla sobě, co přislíbila nejsw. panně, i znowa wzýwajíc ji, opětowala slib, znowa tedy ozdrawěla. Nesskastný ohled na lidí, bázeň rodičůw, ta jí zahrazowala cestu do Censtochowy; aby tedy i ti wěděli, ona jim wssechno wyjewila, jesstě jedno dobré na památku wzala, kdy kurdějem hrdlo nakažujícím nawsstíwena bywssí ani jísti, ani píti přes několik dní nemohla a toliko bez sil ležela. Že wssak při paměti byla, wspomněla sobě na minulé milosti nejsw. panny a swoji newděčnost, za kterou soudíc se býti winnou toho trestu, ustanowila mocně již též nutně wyplniti slib onen i wyjewiti rodičům, teprwé zdrawěti počala i ozdrawěla na cestu přislíbenou, kterou odbyla i ze wsseho usprawedlila se pánu Bohu odpřisažením se bludné wíry luteranské a zapřisažením jediné dobré katolické atd.

Kacířka od mrtwice, powětří i kurdějů s napomenutim k wiře sw.

R. 1646. Slech. Alekšandr Slichtynek Arianskou sektou od narození omámený, z wojny dostal se w otroctwí turecké podwakráte, a potolikráte wyssel z

ného přislaným wýkupem oswobozen byw; ale kdy z nowa na wojnu ssel, znowa takže jat byw utíkal po třikráte a po každé honěn i chycen byw wraceti se do těžšího wězení i robot musel. Kdy již ani na wýkup peněz, ani žádného spůsobu na wyswobození nebylo, pomyslil na jediné z milosti nejsw. panny wyswobození, slysse o podobných s druhými otroky katolíky zázracích i wzywaje nejsw. pannu obrazu Čenstochowského, přislíbil sám se tam dostawiti, Arianskou sektu zawrhnouti a wíru katolickou přijmouti. Upracowaný i znepokojowaný jak mile usnul, widěl powážnou osobu pleti bílé w jasnosti s dwěma pannama, která k němu prawila: „Proč toužíš po swobodě, a křtu nepřijímáš, ani života nepoprawuješ?“ Odwětil, jako již jest pokřtěn: ale poučen i napomenut byw, že ten křest po arianssku nic není platen, a potřeba, aby po katolicku byl pokřtěn, jak přislíbil a z otroctwí oswobozen bude. Co tedy we snu widěl i slysel, to na jewě rozwážiw sobě, potwrdil slib, i tak z otroctwí bez wýkupu, darmo, z milosti nejsw. panny wyswobozený přisel do Polsky, kde od j. m. kněze Račkowského, swětícího biskupa Poznaňského pokřtěn, s obdrženým od něho wyswědčením dostawil se na Jasnou Horu před obraz nejsw. panny, jako oswoboditelky swojí z dwojího otroctwí, dusse i těla atd.

Arian za wzywáním, widěním, i napomínáním nejs. panny z otroctwí i kacířstwí.

R. 1650. Z wěrného katolíka newěrným staw se odpadlcem poturčeným, Jan Němčík, znowa nazpět k wíře sw. nawrácen zázrakem nad zázraky nejsw. panny z místa toho. Ten bídák zpřikřiw sobě otroctwí u turkůw, pro swobodu na čas, upadl w otroctwí wěčné, kdy namluwen i přiwáben byw na sprostou sektu mahometanskou přestoupil a zatím oswobozen byl. Těssil se poněkud i dodáwal sobě weselosti přes ssest let, ale w srdci cítil ustawičné hryzení od čerwa na swědomí; pročež zossklíwil sobě sprostou wíru i život, myslil znowa nazpět k wíře sw. nawrátiti se

Odpadlík poturčené sekty od smrti na moři.

i do Polska utéci, kdyby nějak možná bylo: ale až za času hrůzy i zázraku přišlo k tomu. Plawil se po moři w korábě, až kdy w bouři tonouti počal koráb, tu teprwé dwojakou bázní záhuby přestrassený, upřímným srdcem nejsw. pannu wzýwaje litowal hloupost swou, bludy zamítal i přislíbil dostawiti se do Censtochowy i zlé wíry i žiwota odříci se. Wyssed pak z nebezpečenstwí toho i do Polska ucházeje, uměl se zachowati na cestě i na přewoze přes Dunaj tak dobře i sskastně, že beze wssí překážky přessed stanul u cíle místa sw., u něhož zlou wíru i žiwot zamítnul a wíru sw. i pokutu přijal anok nejsw. panna k tomu původem byla, již zdrawí i oswobození swoje přiznaje, položil na oběru dukát turecký atd.

R. 1662. Z německých krajův od Widně Anna Řepčikowna panna od narození kacířstwím nakažená, kdy i powětřím tamže panujícím na lůžko upoutaná a již řeč ztratiwssi smrt očekáwala, dočkala se wssak, že matku žijících nejsw. pannu s přislíbeným žiwotem k ní přicházející uzřela: které se, ano něco w spánku pohrouzena byla, w předwečer swátku nepossknrněného početí swého ukázala se w obraze Censtochowském, těssic ji s napomenutím k wíře sw. těmi slowy: Dcerko zpamatuj se, i powstaň zdráwa, a na Jasné Hoře moji místo nawssstiwiti ustanow mocně. Probudí se ze sna na zdrawí majíc w očích i srdci widění toto, kteréž s nawrácenou mluwou i swobodným jazykem počne opowídati rodičům: a ti jako kacíři toliko se podiwili tomu, že tak náhle ozdrawěla i nad očekáwání promluwila i nad widění takých wěcí, ale jakým to spůsobem stalo se, newěřili, owssem přemlouwali dceru z úmyslu i z plnění rozkazu onoho; nemohli wssak přemoci, nebo panenka bez wsseliké opowědi wykradssi se z domu ussla. Stanuwssi na místě sw. wyznala wssechno, i bludův swých se odřekssi přijala wíru sw. atd.

Dcerka kacířských rodičů od powětří i kacířstwí zjewenim se i napomenutim nejsw. panny.

R. 1627. Kdy towaryſſſtwo z několika míſt ſlezſka ſebrané přibližowalo ſe k Cenſtochowě a na nejprwnějſſím hornatém míſtě zhledlo Jaſnou Horu, wſſichni pokleknuwſſe wítali i pozdrawowali nejſw. pannu. Byla tam mezi nimi i luteránka panenſkého ſtawu, která ze zwědawoſti připojila ſe k nim, i počala ſſemrati na ty zdaleka i jako nepotřebné úklony aż paprſkem od Jaſné Hory jako bleſkem uderená upadla i omdlela. Přiſſedſſi k ſobě přiznala ſe k tomu, co widěla i pocítila; jiż tedy jak jiná ſtawſſi ſe přiſſla na Jaſ. Horu i z luteránky katoličkou ſtala ſe.

Luteranka paprſkem z Jaſnou Hory oſwicená k wíře ſwaté.

R. 1672. Turek Klater zajatec polſký meſſkaje w polſku přes nemalý čas byl tak zatwrzelý we ſwé wíře mahometanſké, że ſe namluwiti, ani nakloniti nechtěl k wíře ſw., aż jak mile na Jaſ. Hoře ſtanul před obrazem nejſw. panny, z připatřowání ſe obrazu ſw. pocítil w ſrdci pobídku k wíře ſw. i wſſemu dobrému. Naučený zatím a přihotowený křeſt ſw. přijal, Urbanem jmenowaný atd.

Turek na Jaſné Hoře z widění obrazu ſw. od bludů.

R. 1672. Odſſtěpenec Konrad Chrynkowič z Jazlowce na Podolu nemocí přes celou zimu trápený jiż byl bez ſil i naděje żiwota, wſſak při paměti: kterému w poſlední lhůtě, jak w hloubi chytajícímu ſe wſſelikých způſobů přiſſel na myſl obraz nejſw. panny w Cenſtochowě zázraky přeſlawný i hned ſrdcem i myſlí toliko (nebo mluwiti jiż nemohl) wzýwal nejſw. pannu přiſlibuje míſto ſw. nawſſtiwiti; téże hodiny mluwiti i zdrawěti počal i ozdrawěl dokonale s podiwením domácích a zatím pospíſſiw na míſto ſw. odřekl ſe odſſtěpenſtwí přijat bym do ſpolečnoſti wěrných atd.

Odſſtěpenec w nemoci od ſmrti i bludůw.

R. 1673. Rozličně nejſw. panna napomíná newěrce k wíře ſw. to laſkawě, to i přiſně, netoliko wnitřním od Boha nadchnutím ſrdce, ale též nejzwláſſtnějſſími zjewowánimi ſe w očích, a kdy ta nepomohou, přinucuje na konec ſmrtelnými uſſkozeními,

jako to pod přísahou seznal Gabriel Čerkas odsstěpenec. Ten newěrec slouže za podstarostu u sslech. Stěpána Komornického w Sendomirském kraji a maje netoliko milostiwé nadchnutí božské k wíře sw. měl i nejmilostiwějssí widění we sně nejsw. panny obrazu Jasnohorského a odkládal pokaždé úmysly swé na Jas. Horu. Přihodilo se, že zmíněný pán wyslal ho na Kalwarii za Krakow s almužnou na msse sw. i tabulkami stříbrnými za wotum swých dcerek, aby též i on při jedné cestě, pokud po blízku odwolal tamže. Již nedaleko od Kalwarie čtyři, horalé zbůjnici zastoupili mu cestu, i strhnuwsse s koně poranili na smrt, konečně zawlekssе o hon t. j. 125. kroků do housstiny, chrástím jako mrtwolu zacházeli. Diwná wěc! jak zpamatowaw se, mohl tam síly také nabyti, že tiži onu swalil se sebe a do blízké wsi zawlekl se, zázrak to božský! ale to zázrak nejwětssí! že nejsw. panna w postawě obrazu Čenstochowského ukázawssi se mu i w ten čas napomínala: chce-li býti živ i zdráw, aby nawsstiwil místo její, tam odřekl se odsstěpenstwí i pána Boha uprosil. Přislíbil to učiniti a zatím wyhojiw se, již wíce neodkládal předsewzetí, ale je wyplnil, bludům se zřekl, i tak zjednocený s církwí boží, prosil, aby diw ten wepsán i ohlássen byl atd.

Odsstěpenec na cestě za zabitého zůstawený od smrti i bludům za widěním nejs. panny.

R. 1698. Wojín z tělesné stráže nejjas. Augusta krále polského Frantissek Few ze Saska, luteranskou wírou zaslepený na dussi, tudiž i w nemoci těžké na oči slepotou přes 4 neděle stižený uznal, že to napomenutí ke swětlu wíry sw., pročež wzywaje pana Boha i nejsw. pannu, přislíbil státi se katolikem; až najednou patřiti i zdrawěti počal, jakož dokonale uzdraweny pospíssil na místo sw., kde odřek se bludům jedině prawdiwou wíru sw. přijal atd.

Wojín saský luteran od slepoty dwoji w nemoci.

R. 1703. Seznání sslech. Kristiana Helinga, důstojníka saského z luteranské wíry na katolickou diwotworně nawráceného těmi slowy: „Já nehodný člowěk

„přišed sem ne pro nábožnost, ale abych se toliko dvorně na „místo podíval, ledwa že něco před obrazem tím matky „Boha mého stanul jsem, tak se w okamžiku moje srdce skrou„šeným stalo, že ustanowil sem, wíru i žiwot zlý proměniti, „jakož hned o to prosil sem i přijat byl sem. Zač Bohu i „nejsw. panně děkuji, že na mne milosrdným okem pohledla, „i na tom místě sw. času i způsobu do uhlídání se dopřala."

Wojin saský z widění obrazu sw. od kacířstwí.

R. 1703. Strážník pluku jenerala Branta, Jan Knausdorf, luteranské wíry podobným způsobem z widění obrazu nejsw. panny powzbuzený k wíře sw. litowal, že dáwněji nestal se katolikem; i tak nechtěje, ani moha twrdnouti we wzdoře kacířském, rozum i wůli swou pod poslussenstwí wíry i cirkwi sw. podrobil zřek se bludůw a jediné zapřisahnuw se prawdě atd. Takowých wssak příkladů o zatwrzelých we wzdoře různých wěr a před obrazem nejsw. panny změkčených bez počtu, uwáděti tu, síla by byla atd.

Podobný.

R. 1715. Kdy j. w. Adam Seňowský, kasstelan Krakowský, welký hejtman korunní wota swá oddáwal nejsw. panně na Jasné Hoře, a wssechno komonstwo dworské přejíždějíc wedle přední části kaple, klanělo se nejsw. panně, důstojník toliko jízdy luteran wida, jakby toho newiděl. Praweno k němu, aby klobouk sňal před obrazem nejsw. panny, slyssel, ale jakby neslyssel jsa hluchý. Mluweno jesstě, aby aspoň jako před pewností sňal klobouk, řekl: Co mi to za pewnost? i tak přessed stanul s jízdou před brannou. Powitanému zatím hejtmanowi kdy na Salwe dáno oheň z děla, zátyčka dřewěná u děla diwným způsobem zapomenuta byla, která minuwssi mnoho lidí pocestných, diwících se zrowna w koně pod tímže důstojníkem uderila tak, že kůň pad zdechl a ten od strachu ledwa žiw, zdráw jednak i nic méně že neporaněn. Přestrassilo to náwěsstí pána w kostele, ale kdy se dowěděl příčiny, za patrný trest božský, za wýstrahu ze zlé wíry do dobré přičítal to.

Důstojník kacíř trestem na Jas. Hoře napomenut.

R. 1717. Diwná to i newyslowitelná dobrota nejdobrotiwějssí Marie, že netoliko katolikům swěřencům swojim widěti se dáwá w jásnostech nebeských, jako se o tom powědělo w části druhé i oddílech několika, ale též i samým newěrcům různým tenže ohled činiti ráčí, na rozehnání temnosti pekelných. Odsstěpenec Iwan wojín kolem táhna s diwisí polského wojska, widěl opodál Jas. Horu, i slyssel mnoho o obraze nejsw. panny: ale jako to rozkolník a k tomu woják neměl kdy wstoupiti do kostela. Wrátiw se na rus, onemocněl na smrt, a již právě umíraje widěl strassidla pekelná, honosící se jeho záhubou i mluwící: Již jsi náš. W tak těžkém strachu newěděl co činiti, až wzpomněw sobě na Jas. Horu, i obraz nejsw. panny, wzywaje ji na pomoc i jak mohl prowoláwaje: „O matko boží, Maria Censtochowská zachraň i mne, jeli to prawda, co o tobě od druhých slyssel sem.“ Rouhali se na to dábli: Ani Bůh, ani matka jeho newytrhne tě z rukou nassích. On přece opakowal srdcem i myslí wzywání swoje: až po nemalé té ssarwátce zajasněla mu w očích nejsw. panna osobou swoji, podobnou obrazu Jasnohorskému, která strassidla ona rozehnala a jeho odtud hned zdrawějssím učinila. Tak tedy z widění toho zpamatował se, w jakém nebezpečenstwí byl, i kam se měl obrátiti s dussí pomatenou, pospíssil na Jas. Horu i nawrátil se k wíře sw. s díky i wyznáním toho atd.

Rozkolník od strassidel w nemoci i od bludův za widěním nejs. panny.

R. 1718. Wojak císařský Kazimír Passkowský z Warny luteran před bitwou pod Bělehradem wyhranou minulého roku zajat byw od turkův, wězením i hladem soužený, tak w Bělhradě, jako i w Nowých Zámcích pod Carihradem přes 12 neděl, aby wiru jejich přijal, jako již druzí učinili; on wssak slyssę předtím o zázračných milostech nejsw. panny w Censtochowě, netoliko tu sprostou mahometanskou ale též i luteranskou wiru odmítal statečně, wzywaje nesw.

Wojak luter w zajeti, že wiru tureckou i luteranskou odmital, stal se hodným widěni nejs. panny i spaseni.

pannu z místa toho, aby mu z otroctwí těch dussí i těla wyjíti dopomohla. Noci tedy jedné twrdě spaw byl dwakráte probuzen, myslil, že ho spolutowarys který budil, až uzří, že okowy samy s něho spadly a osoba panenská w jasnosti stanuwssí kázala mu jíti za sebou do hůry po přistaweném žebříku: ssel i mezi strážemi, přessel nad odnohu Dunaje; i tam mu spustiti se kázala, odkud jako s lawice na zemi skočiw ssel wodou po pás toliko za touž osobou po wrchu jdouci. Jak mile na břeh wyssel, kázala mu jíti zrowna do Čenstochowy wíru sw. přijmout, ujisťujíc ho o swobodném průchodě a toliko o jednom na hranici polské nápadě. I tak stanuw na Jasné Hoře wyznal to i wíru sw. přijal atd.

R. 1720. Šlech. Barbora Simoňská z domu Prechlewičowna we slezsku, sslech. Kasspara Šimoňského, zprámce panstwí počessinských manželka, w luteranských bludech wzdorná, a dwojím případem napomenuta bywssí wytrwati w nich déle nemohla. Nejdříwe, když její synáček Kasspar čtyrletý welmi nemocný wssemožně toužil nejednou po nejsw. panně na Jasnou Horu mluwě: Toliko mne zawezte do Čenstochowy; budu já zdráw, ale matka odkládala znáti, že klamně, i tak synáčka zatím umrlého uzřela. Podruhé sama náhlým strachem objewením se ďáblů polekaná, řwouc wolala: Zle již mne berou atd. až lidé přiběhssse wymohli to na ní, že k nejsw. panně na Jas. Horu wzdechla s předsewzetím do wiry swaté. Pastýř duchowní tamnějssí jak jen sstolu wložil na ni i požehnání odbyl, teprwé zlé přestalo, i ona oswobozená z nebezpečenstwí prosila, aby i bludůw též luteranských ji wyswobodili. I tak třetího dne na Jasné Hoře odřekla se kacířstwí k wíře swaté nawrácená atd.

Od luterské ku katolické wiře dwoji přihodou napomenutá.

Jeli wěrných mnoho powolaných, ale málo wywolených? jakže newěrni i newěřící mají se naditi nebe. Smiluj se

Bože nad dušemi tak drahými, rozumy tak dobrými, ale ne dobře věřícími, činícími, i na věky hynoucími. Kdyby pro nemožnost nebylo zjevení, a tedy jistoty o víře svaté katolické, jedině pravdivé, to by z samých práv ani na vlas neustoupených domysliti bylo se třeba, že to ta, a ne jinší víra pravdivá: která tak jest subtylná, že ani té nejmenší vady proti pravdě a cnosti nesnese. Což rozuměti w klamcích pravdy, víry i bible? co držeti o protivných cnosti, svědomí i rozumu zločincích? Ale zoufati nehodí se ani o těch: od čeho Bůh milosrdný i matka milosrdenství nejsvětější panna? Může jak jedné tak i druhé změkčiti i spasiti, jako sama w objevení Brigity sw. ujišťuje: Nemo est adeo maledictus, qui quam diu vivit, careat misericordia mea et. lib. 6. c. 10 Nullus est ita alienatus a Deo, nisi omnino fuerit maledictus; qui si me invocaverit, non revertatur ad Dominum et habeat misericordiam t. j.: Nikdo není tak zlořečen, který dopokud žije, by trpěl nouzi na milosrdenství mé. Nikdo není tak odcizen od Boha, leda by byl w pravdě zlořečen: kterýž pakli by mne wzýwal, nenawrátil by se k pánu neměl milosrdenství.

Oddíl šestý.

Nepamětným i nedbalým slibů do Čenstochowy za uznané milosti pomoci atd. pamětné dobré dáwá a předce jako matka potrestawší něco, znowa též milosti, a větší rozdáwá odhodlaná i štědrá w darech swých nejsw. bohorodičky panna Maria.

Nic lepšího, milejšího i lehčejšího, jako w příhodách, nehodách, nebezpečenstwích zdrawí i wyswobození obdržení milosti i pomoci od pána Boha i nejsw. panny i darmo, na jedno pouze wyzwání, aneb wzdechnutí o pomoc, s přislíbenou do Čenstochowy cestou: ale nic těžšího, jako newděčnost za milosti tyto i nepaměť slibů w za ně. Dobře bráti mnoho, a po wíce jesště prahnouti, a kdy s malou obtíží třeba od-

dáwati, to o tom potom, až bude cesta dobrá, čas swobodnější, až za časem nic z toho, zapomnělo se, nebo se zanedbalo po prostu. Za takowou nepaměť potřebné pamětné dobré, ale k dobrému, aneb k lepšímu takowých: nebo kdy je pán Bůh nawšťěwuje opětným upadením w nemoci, příhody i nehody těžké, až wšecho na paměť přichází, až oni k Jasné Hoře mají se z duše k nejsw. panně. Patří tedy pán Bůh na srdce skroušená, nawrácená; obrací i nejsw. panna milostrdné oči na ně; s jakým zas ohledem, o tom příklady některé tolíko, nebo již druhé i četnější we spomenutých částech i jejich oddílech na místech různých, podle látek rozličných podány byly.

R. 1555. Uzdrawené wojewodiny, než nepamětné w slibě do Čenstochowy pamětné dobré, wšak k lepšímu, uznané těmi slowy: „Já Anna Ilowská, wo„jewodina Plocká, w nemoci těžké přislíbila sem to místo „sw. nawšťiwiti, a z nedbalstwí přes čas nemalý wyplniti „zanechala sem toho, nepamatujíc na prwní potrestání moje. „Potom zas sprawedliwý Bůh dotknul mne ranou nemoci Wojewodina pro nepaměť slibu. „těla i znowa darowal zdrawím: pročež nyní s milou ocho„tou i wírou mocnou, sliby w potřebách učiněné plníc, na„wšťiwila sem to místo sw. Wyznáwám tedy welkou do„brotu pána Boha, který mne potěšiti i uzdrawiti ráčil za „přímluwou matky swé, panny nejswětější atd.“

R. 1507. Podobné seznání uzdrawené a nepamětné takže, až za pamětným dobrým, těmi slowy: „Já Hedwika Pilchowská z Děrkowa, podstolího Wysohrad„ského manželka, wyznáwám, že sem krutými nemocmi se „třemi syny mými skličena na smrť byla, a již o mně pochy„bowali wšichni. Ale na domluwu manžela mého, jak mile Podobný i s syny. „sem se i syny na to místo sw. obětowala, hned ozdrawěli „sme. To též wyznáwam, že sem slib den ode dne odklá„dajíc, znowa potrestaná upadle sem w nemoc těžší, w které „když sem přislíbila nawšťiwiti místo sw. ozdrawěla sem „z nowa. Zač buď Bohu chwála i nejchwalebnější Panně „Marii roku atd.

R. 1576. Jak dobré jeſt uzdrawení, ale ó jak nedobré zapomenutí miloſti i ſlibu za ně, ſeznání o tom wlaſtní: „Já Mikuláš Powěrſký z Lenčického wyznáwám, „že kdy mě pán Bůh, jako ſprawedliwý ſoudce ráčil potreſtati „takowou nemocí krutých a ſkrytých wředůw, že již i ſíla, i „mluwa uſtála we mně; počal ſem w bolech těch rozpama„towati ſe na muku Jeżíſſowu, modle ſe ſrdcem i myſlí „k nejſw. panně o přímluwu za mne, i přiſlibuje nawſſtí„witi míſto ſw. w Čenſtochowě; až po několika hodinách „nemoc tu i wředy pán Bůh ode mne odňal, mluwu i zdrawí „nawrátil. A že zanedbal ſem wyplniti ſlib ten, znowa mne „potreſtati ráčil blízkým o ohni nebezpečenſtwím ſmrti: nebo „kdyż dwůr pana Swěnického hořel a já ho též bránil ſem, „wpadl ſem do ſaméhо ohně, w kterém zpomněl ſem ſobě na „ſlib do Čenſtochowy zanedbaný, i s żalem obnowil ſem ho „k wyplnění, diwná i zázračná zpráwa bożſká! że ſem z ohně „bez wſſeliké ſſkody zdráw wyſſel.“ Żač atd.

Pamětné dobré w ohni, ale nejlepſſí bez ſſkody.

R. 1576. W jiných treſtu wězením i ſmrti a od ní zázračně wyſwobozených, jak zlá newděčnoſt, o tom ſeznání wlaſtní těmi ſlowy: „Já Bartoloměj Semboříc „wyznáwám, że za hříchy moje nawſſtíwil mne pán Bůh „tuhým wězením, z něhoż za obětowáním ſe nejjaſnějſſí panně „Čenſtochowſké wyſwobozen byl ſem. A że poprawiti żiwot „i ſplniti ſlib zanedbal ſem, potreſtal mne pán Bůh těżſſím „wězením s nebezpečenſtwím żiwota, na wlaſku práwě: tu „teprwé wſpomněl ſem ſobě na moc pána Boha nade mnou „i uſoudil ſem ſe ſám winným treſtu toho; wſſak nezoufal „ſem o miloſrdenſtwí bożſkém i nejſw. panny; pročež uſta„nowil ſem mocně nawſſtíwiti míſto ſw. w Čenſtochowě: až „ſem zatím zdráw i ſwobodně wypuſſtěn byl. Nyní s díky „i s żalem za hříchy moje doſtawil ſem ſe atd.“

Pamětné wězeni dwakráte i z něho wyſwobozeni.

R. 1579. Šlech. Jan Grajowſký, praporečník Wiſký pod čas nákazy w Lukowách i Chulachách, w zemi Ctěchanowſké ſtratiw několik čeledinů we dwoře ſwém, jak mile s manżelkou i dítkami obětował ſe na Jaſnou Horu, uſſel moru tomu. Ale że ſlib za-

Pamětné po moreč několika nehodami.

nedbal, dopustil pán Bůh, že mu manželka při porodě umřela. Nepoprawil se i tím, závazek uwolňuje, že po smrti její nebyl powinnen, plniti slib. Co se stalo? Wpadl w zuřiwost tak zoufalou, že za podžehánim pokussení satanowa, wssechno mu w hlawě wězelo, aby se zabil. Na to dcerka mu tak těžko onemocněla na hrdlo, že již blízká smrti byla, a jak o sobě tak i o ní raditi nemohl. W takých swízelech když se trochu uspokojil, přissel mu na paměť onen slib do Čenstochowy, ale zanedbaný: kterýž s žalostí obnowiw mocně jak jiným stal se hned, a zatim i dcerka ke zdrawí přissla. Což s pláčem i s přísahou wyznal atd.

Pamětné mrtwici i slepotou, ale oddalenými.

R. 1609. Slech. Walerian Grocholský z kraje Sohačewského w nemoci přislíbil nawsstíwiti místo sw. i ozdrawěl; až potom nebylo času; raději plynul po Wisle s obylím do Gdanska; i zakusil též tam toho hořko, kdy umýwaje twář w Wisle, mrtwicí i slepotou náhle raněný ležel přes tři hodiny, jak nežiwý. Ozdrawěl ti za týden i připomenul si slib, ale ne rychle, až za tím to pamětným, jehož se mu dostalo atd.

Pamětné těžssí nemoci, wssak na zdrawí.

R. 1612. Slaw. Martin Dudzic za umírajícího synáčka prosil nejsw. pannu s přislíbenou do Čenstochowy cestou, i tak uzdraweným těssil se, ale ne dlouho; nebo kdy neustále cestu odkládal, znowa pachole těžssí nemocí skličené přes půl roka, žal spůsobilo otci. Domyslil se otec, že to trest božský za newděčnost milosti zdrawí prwního: awssak k žalu tomu i žal za winu swou louče, opowážil se prositi nejsw. pannu o orodowání u pána Boha za sebe i synáčka, přislibuje již wíce neodkládati cesty do Čenstochowy; i tak teprwé uprosil atd.

R. 1629. Šlech. Jan Sliwkowský z Přemyslské země woják pancerný od práporu do Kijowa po sspíži poslaný, onemocněl na nohy tak těžkou wlhkostí opanowané, že leda žiw odwezen byl nazpět, již se připrawowal k smrti, i záwěť učinil; w níž, že wyjádřil

slib swůj nejsw. panně na Jasné Hoře, ozdrawěl: ale že odkládaje cestu, zanedbal slib, znowa tedy onemocněl, jak před tím. Tu teprwé s žalem i wyznáním na spowědích sw. obnowiw slib, třeba by od zásluh wojenských i ze služby wystoupiti měl, a bez odkladu pustil se do Čenstochowy, hned ulehčení pocítil i tak wzmoh se pospíssil atd.

Woják na nohy, i od smrti s pamětným za nepamět slibu.

R. 1639. I duchowní musí též časem mezi zemany o podobných nebeských zapomenouti wěcech a teprwé za pamětným dobrým připomenouti je sobě, o tom seznání prelata kanowníka takowé: „Já Krysstof „Iwanický kanowník Kaměněcký, probosst Mědzybrodský i „Barský wyznáwám swědomitě: že r. p. 1637 we Lwowě „nemocí sklíčený na smrt již sem byl bez wssí naděje zůsta„wen od lékařůw, a již jako umříti majícímu truhla hoto„wena byla, až jak mile j. m. kněz Matěj Pařinský kanow„ník Kaměněcký spolutowaryš můj obětowal mne nejs. panně „do Čenstochowy, téže hodiny zdrawěti počal sem i w krátce „ozdrawěl sem úplně. Z nowa r. p. 1638 upadl sem w re„cidiwu téže nemoci od sw. Stanislawa až do adwentu i „uwážil sem sobě neopatrnost mou w zanedbání slibu; pro„čež prosil sem pána Boha skrze přímluwu nejsw. panny, „aby mi znowa dal ozdrawěti, i za dosti učiniti slibům. „Znowa tedy úplného stal sem se zdrawí oučastným. Tak já „wěřím i wyznáwám atd.“

Podobné.

R. 1641. Matěje Měnčewského z Mazowského kraje synáček, rok teprwé mající, a již dworní nemocí nakažený z wysesaných necnosté kojné prsou, newiňátko zohawané hnisem nečistým dussi čistou již Bohu oddati mělo, a nebylo možnosti w moci lidské udržeti jí, leda diwem z ruky božské. Oč kdy se rodiče udali k nejsw. panně, i obětowali dítě na Jasnou Horu, zázračně ozdrawělo. Čekali rodiče, ažby podrostlo, a zatím přislíbenou cestu odkládali znowa tedy onemocněla tížeji, hle žalost těžssí rodičům, ztratiti to, práwě dobrowolně co již w rukou měli a udržeti zanedbali.

Pamětné rodičům za dítě, od chůwy dworní nemoci nakažené.

Ale zpamatowawsse se, jak mile slib potwrdili mocně, hned zdrawé i čerstwé dítě uzřeli, s nímž hned též pospíssili na místo sw. atd.

R. 1643. Slech. Anna Jankowská z Podolí při porodě potomka sama mrtwicí raněná ležela, jak mrtwá, kterou rodiče jak mile obětowali nejsw. panně, i dostawiti na Jasnou Horu přislíbili, powstala zdráwa. Že z tak daleka třeba bylo odbýwati cestu, wyprawowala se tedy ale newyprawiwssí se přes několik let; tím časem welkou nemocí přes tři leta napomenutá a manžel její nemocí jakous, jako by z učarowání skličený tak, že časem bez paměti zůstáwal, až teprwé oba slib obnowený wyplniwsse, uzdraweni byli atd.

Pamětné manželůw padouci nemoci a jinými nemocmi.

R. 1646. Slech. Kateřina z Opočenského okresu od narození slepotou raněná, neznala w mladosti let, co to zrak? Obětowaná nejsw. panně s přislíbenou do Čenstochowy cestou, prohlédla a widěla dobře. Ale newděčná, že k matce swětlosti pospíssiti zanedbala dlouho, znowu tedy slepotou potrestána a při tom nemocí skličená byla; ale hle žalost tím wětssí, čím wětssí ztráta zraku i žiwota nejistého. Zarmoucený otec s potrestanou dcerou zpamatowawssí se, wzýwali nejsw. pannu znowa obnowujíce slib dáwný: i tak potěssení z nawráceného zraku i zdrawí na cestu, kterou odbyli atd.

Pamětné od slepoty, slepotou znowa i nemoci.

R. 1664. O nabytém zdrawí a nedodrženém slibě kněžowo wyznání těmi slowy: „Já Pawel Kurdwanowský kněz wyznáwám, že ano sem w horečce ležel, „o mém zdrawí pochybowáno bylo, a kdy sem nemohl ra„diti o sobě, radili nade mnou přátelé moji, kteří mne obě„towali nejsw. panně na Jasnou Horu; hned tedy horečka „přestala, i já nabyl sem zdrawí. Měl sem (co prawda) „na paměti tu sw. cestu, ale kdy sem na swobodnějssí čas „čekal, hle dočkal sem se potrestání za to, kdy mne pán Bůh „dnou nawsstíwiti ráčil i nawsstěwuje tak, že přes měsíc

Pamětné kněze od nemoci i horečky, dny uležené jednak na Jasné Hoře.

„jeden i druhý powstati mi na nohy nemožna. Napome-
„nutí to božské, které přijímaje umyslil sem i w těch swíze-
„lích wydati se na to místo sw. jakož za času desstůw i
„zlých cest na podzim přibyl sem zde i nad očekáwání wssech,
„mssi sw. sloužil sem před obrazem sw. dne 25. října l. p.
„1664. Zač budiž pánu Bohu chwála i nejsw. panně. atd."

R. 1709. Šlech. Michal Loucký, podstoli Lučický, přisluhuje sswédské straně, dostal se w ruce moskewské: kterého kyjem zbili i polomrtwého zůstawili nedůwěřujíce mu žiwota. Oddáwal se nejsw. panně i přislibil dostawiti se na místo sw., pakliby se od smrti wyležel: jakož wyležel i od zadaných ran wyhojil se. Ale že we zdrawí dobrém pro zlé cesty odkládal pouť tu potom, narazil na horssí doma nebezpečenstwí zdrawí i žiwota, nemocen jsa přes rok blízko. W ten čas teprwé rozpomenul se, že zle učinil i lituje za leniwost swoji, ledwa obnowil slib dáwný, ozdrawěl i pospíssil na místo sw. Pamětné od ran i nemoci doma na smrt s uzdrawenim.

R. 1714. Šlech. Josef Kotulský neulečenou horečkou skličený w Lublíně, již bez sil i smyslůw byl a zatím i bez naděje žiwota. Cnostný lékař poradil manželce, aby raději o spasení dusse, nežli o zdrawí myslila. Poslechla zdrawé rady a přecež i o zdrawí pečliwá běžela do kostela, mssi sw. na ten úmysl obmyslila, i sama přes ni křížem ležíc wzywala nejsw. pannu s přislíbenou do Čenstochowy cestou. Po mssi sw. přichází k nemocnému, až uzří, že krew z něho ústy soustila se potud, pokud ke zdrawí potřeba bylo, i hned od té chwíle zdrawějssím se cítíc, třetího dne čerstwý powstal. Welká to milost božská, ale že za ni malou wěc oddati, cestu přislíbenou odbytí zanedbal dlouho, w těžssí potom upadl nemoc tak, že se i zbláznil, duchowní jak ďáblu nenáwiděl i za takowé předstawowal je sobě: jakož jednoho reformata pozwaného na přípraw dusse chytil za hrdlo, duse ho, a rozuměje, že to zlý duch. Strápená manželka opla- Pamětné po nemoci na smrt, ssilenosti i nemoci, ale uzdrawenou.

kávajíc tak těžkou nemoc, a pamatujíc o dávném zanedbaném slibu za prwní uzdraweni, ustanowila mocně wyplniti jej i manžela dostawiti na místo sw., hned tedy toho wečera přestal sílileti a zdrawěti počal. Potrestaný i uzdrawený pospíšil teprwé se slibem.

R. 1715. Uč. Michal Dolhacký ze wsi Dolewa welké polsky mrtwicí na lewý bok, w půl těla raněný, za radou pobožných obětowal se nejsw. panně na Jas. Horu i we dwou dnech ozdrawěl. Za času zdrawí nebylo času plniti slib, až hle tohož roku znowa touže mrtwicí raněn celý, ani wládnouti sebou, ani mluwiti nemohl; přecež při paměti jsa wspomněl sobě na to, co přislíbil i s žalostí ustanowil w srdci odbytí cestu, kdyby ožil. Uzdrawený w témdni pamatowal o pamětném dobrém, i dostawil se s díky za wssechno atd.

Pamětné po mrtwici, mrtwici znowa ale ustalou.

Slibujte i oddáwejte, napomíná žalmista sw. to jest, co dobrowolně z ochoty slibujete a pod hříchem zawazujete se, wědouce, že, kdyby kdo nedodržel slowa pánu Bohu, aneb jeho swatým, i neoddal, co přislíbil, hřích bude; pročež oddáwejte, co jest pod winnou i trestem Ekleziastes páně přidáwá: Daleko lépe jest, neslibowati, nežli po slibě slíbu nesplniti. A že dwojí jest slibowání, jedno jak wýsse slibowání s úwahou, i záwazkem pod hříchem, druhé zas prosté i prudké bez úwahy i záwazku toho, kteréž nejwíce w prostých i newědomých toho bywá, lépe by časem tak přislibowati z pobožnosti, ne z powinnosti, co plnic; bude zásluha, a neplnic, nebude hříchu za to. Pročež wýsse jmenowaní po doznaných zázračných milostech pána Boha i nejsw. panny w opětné těžší nemoci, aneb nehody wpadli; toliko, že co přislibowali, neoddáwali z nedbalosti, a potom z nepaměti, nepamatujíce, že nejsw. panna pamětná wsseho: „Grata bonis, invisa malis, inimica superbis.“ t. j. příjemná dobrým, nenáwiděná zlým, nepřátelská pyssným. Pamětné to dobré, na dobré, jednak na lepší jejich, kdy ačkoli newděčné dáwné milosti wšak potrestaná přijímá znowa do milosti, aby jí napotom uměli nahromaditi sobě. Discite justitiam moniti

Psalm 75.

Eccl. 4.

et non temnere Divos t. j. Učte se spravedlnosti napomenuti bywsse ale nikoli pohrdati Bohem.

Oddíl sedmý.

Umrlých dusse w očistci zadržené cestou i obětí před obraz swůj sw. přikázanou i odprawenou prowází do nebe na wěčné patření oblíčeje božského i swého tam nejslíčnejssí a tu wssem wssechno se stající nejsw. bohorodička panna Maria.

Jako za žiwota, tak při smrti i po smrti wždy i wssem příchylná Maria, widěti ji w obraze swém sw. jak žiwou, widěti i žiwou osobou swojí widomě ukazující se, widěti i newidomě přibywající na pomoc utrápených, nemocných, umírajících i umrlých oživení, jako se již podotklo w částech i jejich oddílech. Nyní pak po smrti dussím očistcowým widěti nejsw. pannu za nawsstiwení obrazu swého sw. nawzájem takže nawsstěwující ony. Dobré to znamení, již tam konec jejich mukám a widění pána Boha počátek bez konce.

R. 1521. Diwotworný Bůh! který w jednom objewení wůle swé ne jeden zázrak, i ne s jedním činí. Uč. Oswald Simanowič blízko městečka Prywidz w slowenské zemi zawázal se slibem k nejsw. panně Censtochowské odbyti cestu za doznanou milost. Odlehlost místa i zábawy též domácí překáželi mu tak, že wždy odkládal, až se uwolní, čas uzří i cestu podle toho: a tím časem smrt mu zahradila tu cestu. Po smrti se ukázal synowi sstudentowi w ohromném widění i prawil k němu: Poznej rodiče swé i popatř na to množstwí nepřátel číhajících na záhubu mou, a jistě zhubili by mě, kdybych se jim nebránil tím mečem, kterého mi tím časem dodala nejsw. panna: potud, pokud za mne té cesty na Jasnou Horu newykonáš, i tam prwní msse sw. neodslouží. Přestrassený syn pamatowal to wždy, i swého času staw se knězem, hotow byl wykonati, toliko že příbuzných jeho odradění překazilo, kteří za přísseru we sně majíce to sobě, i

Otec po smrti zawazuje syna odbyti cestu přislibenou i prwotiny knězské na Jasné Hoře

Tenže syn we wlasti při prwotinách knězských oněměl.

tomu nevěříce, namluwili i přemohli, že we swé wlasti uzawřel odbyti prwotiny kněžské (primici.) Což se stalo? Kdy Introit začínal, ztratil mluwu, aniž mohl promluwiti dále. To samo diwu, i widění prawdiwého důwodem stalo se; a zatím i oni, co mu zrazowali, raditi teprwé počali, aby na Jasnou Horu cestu odbyl za otce, žeť i prwotiny kněžské odprawiti tamže dá mu pán Bůh. Přissed němý na Jasnou Horu a před obrazem nejsw. panny tak stanuw promluwil teprwé, prwotiny kněžské odbyl, otce z očistce wyswobodil. To w očích otcům nassich stalo se s dokladem swědectwí přítomných i wědoucných toho atd.

Teprwé na Jasné Hoře promluwil i prwotiny kněžské odbyl.

R. 1623. Strassná smrť dobrowolně tělu zadaná, strassnějssí dussi wssak zároweň na wěky, a přecež nejsw. panna jak se mezi to wložila, že trest na wěky minul, a do času toliko w očistci na pokutu i to ne se wssím zaměněn byl. Slech. Ondřej Miaskowsky z Potařice w různých i těžkých swízelích přes sedm let smrti sobě přál: jakož hypochondrickou ssíleností pomaten jsa chytiw ručnici střelil do sebe, s blízkou od rány této smrtí. Teprwé se zpamatował, ale hned nebyl zpamatowán; nebo lituje hříchůw swých, s připrawou dobrou po křesťansku umřel. Ne rychle potom na tomže místě zadané sobě smrti ranou z ručnice slyssen bywal hlas před polednem i wečer. Přislíbil sem w soboty se postiti, i cestu do Čenstochowy odbyti, prosím, nechť za mne odbude se. Domýssleli se, že to hlas téhož, a nebylo, kdo se ozwal byl na to, aneb wyplnil to za něho. Přissel tedy čas od Boha naznačený s wnuknutím pobožné osoby jedné, co smělejssí, že se ho optala i wyptala, kdo, co i jako s nim se děje? odpowěděl i na konec přidal: „Potud wám přikřiti se budu, pokud tužbám mým zadost učiněno nebude: a na tom místě sw. aby almužna dána, i msse sw. za mne obětowána byla; to tehdy z očistci oswobozen budu.“ Slyssela to i wnučka jeho: o čem uwědoměná

Po smrti sobě zadané prosí o wykonání cesty přislíbené na Jasné Hoře.

Dlouho se o to přikři.

manželka jeho sslech. Doroto Konařewská pospíssila na Jas. Horu s tím úmyslem i wykonáním wsseho, i wyswobozením dusse té z očistce do nebe atd.

R. 1670. To obzwlásstnèjssí, nebo zřejmèjssí objewení dussí znameními různými, i různými časy několika osobám wědomé. Slechetný Martin Stokowský z sěradského kraje po smrti ukazowal se we dwoře, we kterém umřel, pobožné panně jedné, ohniwými plamenu otočený, oznamuje: že neprwé wyswobozen z těch ohňůw bude, až příbuzní pomocí pěti mssí sw. na Jasné Hoře mu k tomu pomohou. Mnoho jich slysselo hlas strassný, i znamení uhlem na stole i talířích před nimi psané widali, mezi kterými ti byli: Slech. Jakub Stokowský, Walentin Stawinský, Marianna Stokowská manželka, i Alžběta dcera. Ti tedy wybrawsse se na Jasnou Horu, stanuli na nocleh w Widawě u luterana hospodáře, zároweň se třemi kupci, s luterany takže. Pokojná společnost w očích, ač owečky, ale w srdci drawí wlci luterané, kteří potajmě jejich záměry hanèli, za zlé jim cestu tu měli, jakoby nepotřebnou, wymyssllenou, i omylnou, i obèk za dussi nejistou i ne hodnou wíry: ale sami račej nehodnými pobudkami té do wíry sw., která se stala. W očích jejich duch newídaný widomě růženec wzaw se stole, powěsil w powětří a potom jej lehko spustil. Nazejtří ráno knížky zahozené na ruce Alžběty dcery swé složil w očích jejich taktéž: ale jakoby toho newiděli, toliko se diwili. Na Jasnou Horu tož panstwo přibywssi slysselo mssi sw. před obrazem nejsw. panny za dussi tu: až i tu kříže i jiná znamení neporozuměná označowal na papíře, kterýž podáwajíce sobě různí, čitali na opak ta slowa: O si tibi hodie! O kdyby tobě dnes! Mohlo se to rozumèti o úsilné žádosti pomoci čím rychlejssí z očistce každému žádoucí, ale spísse o již obdržené, a dnes dosažené chwále nebeské nejwítanèjssí: nebo hned potom tenže duch ukáDusse w ohni prosí o pět mssí na Jasné Hoře.

Táž w očích luteranůw newěřicích znameni dáwá.

Teprwé na Jasné Hoře znamení a zároweň i doma dík wzdáwá.

zal se téže panně, co i před tím w domě, w postawě mládence zlatým přepásánim ozdobného, w ruce swici jasnou držícího a wssem oněm díky i wděčnost wzdáwajícího skrze ni. Rozneslo se to po mnoha místech i od mnoha wiry hodných osob swědectwím pod přisahou potwrzeno bylo. Což uważuje j. m. k. Ondřej Třebecký biskup Krakowský, přestal na tom, jako duwodném příkladě, a za času potwrzení na ten čas latinských odrobin těch, kázal mezi celnějssími příklady położiti toto.

R. 1671. Šlech. Matějowi Rajskému, majícímu přislíbenou cestu do Čenstochowy, že smrť ze zadaných ran cestu mu překazila, po smrti tedy prosil o ni i o jiné pomoci k wyswobození z očistce i wyprosil, o čemž důwodné wyznání sslech. Maksimilina Krobanowského takowé: „We wsi Krobanowě malém pod Sadkem duch „sslech. Matěje Rajského častá znamení dáwal o swé pokutě „na cestě spasné i o potřebách k wykoupení. Nejprwé dne „8. ledna prosil o tři msse, o tři kněze, i o děwet chudých, „aby zaň cestu na Jas. Zoru odbyli, tam zas, aby před „obrazem nejsw. panny tři msse spiwány, a dwě čteny byly. „Po druhé dne 25. ledna žalm kající po polsku spiwal sám: „Líto mně, že sem kdy hřessil atd. i píseň potom o nepo„sskwrněném početí nejsw. panny: Nejwyšssí matko nejwyššího „Boha, atd. Za třetí: dne 26. ledna, na zejtři, ustrojil sem „boží oběd za něho pro tři kněze i dewět chudých; kde mně, „i těmže kněžím některá znamení radosti swojí ukazowal, „před kněze Fabiana wěnec z těsta położili, před kněze Fran„tisska sossku postawy swé s ranami, jaké mu zadány byly, a „před kněze z Mařína chleb přinesl. To widomé bylo, i sám „byl newidomý. Zawázal sem ho potom, aby, jeli duch dobrý, „podal mi obraz nejsw. panny, který nad lůžkem wisel, i „učinil tak, nad to sskapulíř před kněze położil i tam jiná „znamení přítomnosti swé ukazowal. A co obzwlásstní jest, „žalmy některé s druhým duchem, při těchže kněžích i ji„ných mnohých slyssících zpíwal. Na talíři rozličně nesrozu-

Dusse umrlého od ran zadaných prosí o cestu do Čenstochowy, o msse sw. atd. i s druhým duchem spiwá píseň.

„mitelné znamení psal. Knězi Frantiſſkowi spícímu w noci „ruku podneſll a na prſa položil.“ atd. To zas wſſechno že tak bylo, ti wſſichni zpomenutí i s jinými ſſlechtici we ſpolečnoſti odbywajíce cestu za tu duſſi i čeho wíce potřebowal, to wyřízujíce na Jaſné Hoře, ſeznali jako očití ſwědkowé atd.

R. 1698. Jeſt ſeznání wlaſtními ſlowy opſané ſſlech. Kateřiny Modlibowſké: jako manželce ſſlech. Stanislaw Modlibowſký čiſſník Wſchowſký ukázaw ſe po ſmrti proſil o odbytí přiſlíbené za žiwota cesty do Čenſtochowy; přes nuzné tedy žebráky plníc ten závazek i žádoſt jeho zachránila duſſi i almužnou na mſſe ſw. poſlanou, majíc za to, že nad to i jí ſamé oddáno bude. Wyznání o duſſi manželowě proſící o přiſlíbeno cestu do Čenſtochowy.

R. 1705. Šlech. Anna Dahrowſká, že za žiwota i zdrawí přiſlíbené cesty do Čenſtochowy neodbyla, muſela po ſmrti doproſſowati ſe o ni od někoho jiného, a tím časem čekati i trpěti w očiſtci, jak we wězení: která po několika dnech ſmrti ſwé, různými znameními obtěžowala, to rozhazowáním ſtolůw i židel, to znowa ſnáſſením jich na místa ſwoje, a nad to přiložením žčernalé ruky wlaſtní na twář panny jedné domácí, i wytlačením znaku na ni. Zawázaná ja tázaná bywſſi powěděla: že jeſt Anna Dombrowſká, i proſila, aby oznámili manželi žádoſti její, totiž cestu za ni na Jaſnou Horu, i ſloužení mſſe ſw. před obrazem nejſw. panny. Učinil tak: a nemoha oſobně cesty té odbyti, wyſlal na to místo měſſtana Olkuſkého, který pěſſky přiſſed, zpowěď, přijímání ſw., tudíž i mſſi ſw. obětowal za ni, wíry hodná jeſt, že ty oběti wzáemným závazkem před Bohem za tak učinné w potřebách jejích oddány i nahrazeny jſou. Podobný-

Nebylo času, čili kratičkého času na přiſlíbenou náwſſtěwu obrazu nejſw. panny s díky za miloſti minulé a s proſbou o přiſſtí, hle čas za to w očiſtci, ale jak dlouhý a obtížný! Den jeden jako tiſíc let! Což dní tam tak mnoho?

uměli by o tom dusse powěděti, kdyby mluwiti mohly: mluwíc zkrátka, wolají, hořekují, kolik muk, tolik hub, jako o Lazarowi w ewangeliu napsal sw. Augustin, že kolik rakem sežraných w těle jeho ran, toliko hubami wolal o smilowání nad sebou. Quot vulnera, tot ora. Již ti dáwno ty hlasy dussí w očistci umlkly, nebo též jejich muky znikly za pomocí nejsw. panny, jako se podotklo: ale nyní o jak jiné hlasy slýchati w nebi na chwálu pána Boha i nejsw. panny w očích? o tom potom. Nyní to toliko w paměti i srdci budiž, co sw. Bernard hlásá: Ad illam, sicut ad medium, sicut ad Arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium saeculorum, respiciunt; et qui in caelo habitant, ut resartiantur, et qui in infero, ut eripiantur; et qui praecesserunt, ut Prophetae fideles inveniantur; et qui sequuntur, ut glorificentur: K ní, jako ku středu, jako k arsse božské, jako ku příčině wěcí, jako k činnosti odwěčné, pohlížejí, a jižto w nebi bydlí, aby wyléčeni a jižto w pekle, aby wymaněni byli, a jižto předessli, aby co proroci wěrní nalezeni byli, a jižto následují, aby oslaweni byli: aby každý wěděl i widěl, že nejsw. panna živým i umrlým, zhola wssem wssím se stáwá: Omnibus omnia. I tak ze wssech swatých páně již na jediné dosti nám Marii uzawírá symboliste: Sufficit omnibus una.

Ser. 2 de Pentec.

Část dewátá.

Zázračná za času dáwného sswédského obležení i dobýwáni Jasné Hory Čenstochowské l. p. 1655 obrana i odražené utoky moci strasslíwé w obraze jak w táboře ussikowaném nejsw. bohorodičky panny Marie.

Jak památná i do řady již wýsse naznačených milostí i diwůw nejsw. panny náležící má býti obrana místa toho

ſw. od obležení i dobýwání ſſwédſkého s odraženými na hlawu útoky jejich l. p. 1655, krátký i prawě naſtíněný wýklad toho předkládá ſe tu ſwědectwím i wlaſtními j. oſ. knížete Kazimíra Floriana Čartoryſkého primaſa králowſtwí polſkého ſlowy těmi: Ať wypadnou z paměti lidſké, které nyní učiněné widíme, i které kdykolwěk na Hoře té pro rozſlawení ſwojí nejſw. matky cti, nejwyššího ruka učiníla, památné wěci, a akby to ſamo zůſtalo: Jaſná Hora obranou Marie w popelech hořící polſky ſama nepohnutá, ſama přicházejícího k ſobě králowſtwí celoſti zachowaná, ſama na zaſtydění nepřátelſké moci zůſtawena w celoſti i mezi zříceninami měſt, zámkůw, nad wſſelikou nepřátel twrdoſſijnoſt wyššſí. Odkud tedy wſſeliká králowſtwí polſkému celiſtwoſk, weřejné i ſoukromné ſtátu ſſtěſtí, koſtelům chwála boží i ſtarožitné ſwobody tak zachowány jako i nawráceny byly? uwažme, že pomocí ſamé z Jaſné Hory Marie. O tom krátce a obſſírněji čítati oddíly ať není nikomu obtížné.

Oddíl prwní.

Před obležením od ſſwédůw Jaſné Hory znamení prorocká, a napřed o čtweraké před tím zběři zámyſlech na přepadení i oloupení Jaſné Hory, ale daremných i před časem rozprášſených obezřeloſtí nejſw. bohorodičky panny Marie.

1. Církew Kriſtowa nedarmo bojující ſe nazýwá Ecclesia militaus: nebo pokoje nemá od nepřátel, to od newěrných pohanůw, to od nedowěrných rozkolníkůw, kacířůw atd., s kterými wálčiti wždycky muſí, ale nikoly děly nějakými, ale články wíry i na nich založenými důwody. I žiwot lidſký ſluſſně bojem nazwal trpitel božſký. Job. kap. 7 pro uſtawičné nepokoje člowěka každého, jako církwe boží: Vos estis templum Dei 2. Cor. 16. s nepřátely duſſe, kterých i při nejwětſſí opatrnoſti wyſtříhati ſe nemůže. Tok že i koſtely ty hmotné ſwatyně páně, místa ſwatá i zázračná od drawých uchrániti ſe nemohou nápadníkůw: bolí je oči nad odewzdanými tam ke chwále božſké

ozdobami, i pročež bez ohledu zuří, wrhají se na ně. Swědkem toho Jasná Hora, anoť w cíli, w očích celému světu, na kterouže bezbrannou někdy dopustil byl pán Bůh wpád husitůw, kacířůw l. p. 1430; ku prawdě podobno, na znamení ochrany nejsw. panny od ran božských na celé králowství, o čem wýsse w části prwní, oddíle pátém a potom pro opatrnost chtěl místo to sw. míti odtud zděmi i strážemi opatřené. Přecež bywali tací odwážliwci, lupiči, i nejedni, z kterých někteří zradou přepadnouti, a druzí mocí dobyti Jasnou Horu usilowali, nadarmo wssak, nebo o nepohnutelnou Marie skálu rozbily se zámysli jejich, i sami rozprášseni byli.

Čtwerácké zběři na Jasnou Horu umyšli rozprášseny.

2. Taký byl napřed kníže Krnowský, dědic Krnowa města we slezsku, luterán, který wojsko sebraw chystal se wojensky na Jasnou Horu mlčky, a čas příhodný wyhlídnuw, kdy rytířstwo polské wytáhlo na wojnu tureckou proti Osmanowi pod Chocim l. p. 1621 on tedy wytáhnouti pod Jasnou Horu hotowil se. Wssak nepřišlo k tomu; nebo z opatrnosti i nadšení božského sšlechtic jeden slezský, kdy mu zrazuje tu smělost předkládaje mu nejistou kořist a jistý zmatek i pomstu polskou nad slezskem za to, tak teprwé zpamatowal se, že zlé to jest, i dal pokoj Jasné Hoře, a sobě i slezsku wětší s bázní i studem atd. Druhý: Zbrožek, polák zbújník hlawní w polsku, zajat i mučen byw při wýslechu přiznal se, že jako wůdce loupežníkůw myslil s sběří swou jak we průwodě na Jasnou Horu se dostati a potom oloupiw ji, do uher utéci, wssak mezi tím byl s světa zhlazen. Třetí: Několik set goralůw, kteří w temných lesích tábor sobě rozbili. Slýchati o nich bylo, ale že by tak daleko, až do Čenstochowy zaměřenou cestu měli, toho nenadáno se. Teprwé, když se rozessli i daremné sšiky sami sobě pomátli, na přes rok někteří z nich, obyčejem ročným, nawsstěwujíce místo sw. skroussení s žalem wyznáwali,

Obrana místa sw. jak potřebná skrze lupiče rozličné.

i udali jiné wůbec: jako se na to kupami sebrali, aby pod záminkou náboženosti wpadli na Jasnou Horu i oloupili. Tázáni jsouce, proč toho neučinili, odpowěděli: že se mezi sebou na wůdce shodnouti nemohli, i tak se rozesli. Pán Bůh to tou nesworností rozptýlil gorály ty, jako ony u babylonské wěže surowce: Ctwrtý: Mansfeld, jako wůdce powstalcůw w císařstwí, kacíř, který s podobnými odbůjníky weliké škody činil na Slezsku. Jedno oddělení jeho již zbrojně táhnouc k Čenstochowě, aby tam umění ukázali, i potkali paní jakousi mocnou w kočáře, od které tázáni jsouce, kam jdou? odpowěděli, že do Čenstochowy: Teprwé jim hroziti počala, a jestli by se newrátili, zlé jim slibowala, a w tom z očí znikla. Přestrasseni táhli zpět i o to tázání jsouce od sslech. Alexandra Dzerzanowského, dědice wsi Boronowa dwě míle od Čenstochowy, proč tak rychle se wrátili? či jaký rozkaz jich dossel, či též co jiného je potkalo? přiznali se, i wyznali, co widěli i slysseli. Co by to za osobu wssak tak mocnou a hroznou bylo, lehko se možná domysliti. To tak nejsw. panna kwapné kupy, jako černé chmury rozhání i rozprassuje. Nyní pak o sswedech i jejich obležení Jasné Hory.

3. Kdy pán Bůh ranou jakou má potrestati králowstwí i nezbedné lidi za swrchowanou w hříssích míru, ne hned kwapně tresce, ale až musí, kdy již déle uražení weličenstwa swého snésti nemůže; přecež z dobroty swojí, některými znameními, jak napomenutími hroznými předchází často ponecháwaje něco času: zdá li se zpamatují, zdáli se w dobré promění, aby i on změniti mohl wýrok swůj, jakož umí i hotow jest ho změniti, podle swědectwí sw. Augustina: Novit Deus mutare sententiam, si tu noveris mutare vitam. Jiná Bůh změniti wýrok, jestli ty dowedeš změniti žiwot. A jestli kde, to též zwlásstě na tom místě swatém, zázračném i prorockém ukazuje znamení tak předcháze-

Znaky prorocké před sswédy.

Hromy w kostely rozličné, a na wěži Jasnohorské ohen.

jící. Mimo wšak jiná w polsce znamení před tím, i mimo hromy w zemi bijící, w kostely, wěže, dostalo se i wěži kostela Jasnohorského, která od ohně rozhřiwajícího, hodiny shořela l. 1654. dne 10. února. A to též zwlásstní i strassné znamení, co téhož roku dne 9. čerwna na zacházejícím slunci ukázala se kometa podoby také: Wýklad těch znamení ze samého skutku opsán takowý: Slunce zacházející s nimi značilo nachylené ku pádu králowstwí polské nejjasnějssí, kterému kříž wždy w očích i srdci ochranou. Kříž nad nosem slunce a potom w srdce obrácený i to srdce probodnuté pod okem prawým, znamenalo wiru sw. w srdci prawowěrných polákůw otřesenou ranou na ni od nepřátel dissidentůw napřaženou. Ruka zbrojná oku lewému ukazující jablko, které potom nad okem w čtyry malá jablka obrátilo se, znamenalo moc nepřátel čtyr, to jest, kozákůw s tatary, Moskwu, turky i sswédy na roztrhání polska shodné. Wssak ta čtyry jablka malá w metlu neb pometlo obrácena znamenala trest na polsko, ale přece ne na zhubení, ale na potrestání za hříchy. Jakož tak se stalo, že za spamatowáním se polska, kdy ta znamení dala se we znaky polákům, kteří za pomocí božskou zmenssené wydrželi a potom wypudili. To na slunci tom znamení, wssak na Jasnohorském obraze wywolené jak slunce panny pozorowáno nejednou zkormoucenou, bledou i jakoby odpornou twář, z které před tím powaha i přijemnost wynikati zwykly. Pozorowáno to s podiwením, ale čas to nejlépe ukázal i zwážil, za nedowáženim, jak na wáze méně mající před Bohem. O podobné změně měnící se i kdy jindy twáře čítati lze swědectwí bohomyslného Petra Rospři w části prwní, oddílu pátém werssе latinské atd.

Kometa i wýklad její.

Zkormoucenost twáře obrazu nejs. panny.

Oddil druhý.

Postoupení sswédůw pod Jasnou Horu, hned po oddálení z nebezpečenstwí unesseného obrazu nejsw. bohorodičky p. Marie.

1. Po žalostné pro království i církew smrti nejjasnějšího Wladislawa IV. krále polského od papeže Urbana VII. „Ozdobou sewery i obrancem wiry“ nazwaného, i za času oslabených sil rytířstwa polského wojinami kozáckými, tatarskými, moskewskými i tureckými, Karel Gustaw, král sswédský, bič boží na polsko, pod záminkou domělých nároků, ale prawdiwě jesstěrčích jedůw swojich, milou wlast nakažujících i wnitřnosti trhajících (o čem dějepis) wtrhnul do polska l. p. 1655 s wojskem newelkým, ale hned welkou zběří kalwinůw, luteranůw, ano i mnoha katolíků, osedlých i neosedlých, kupcůw, kupeckých mládencůw, řemeslníkůw, sedlákůw i ničemníkůw rozmnoženým. Násilné podniknutí učinil proti nejjasnějssímu Janu Kazimírowi, králi polskému i sswedskému (jakož prawdiwě i sswedskému podle posloupnosti) o jméno to sswedskému, wssak skutečně proti koruně království polského, wíře sw., i pokladům tak církewním, jako též na obecné poklady číhal. Opanowaw Poznaň i celé welké polsko, z namluwení rádcůw, nábožných ku poswěcenym, k chwále božské wěnům, i sochám stříbrným atd. obětowal se do Čenstochowy napřed, ale slibu toho nedržel i proměnil bezbožný záměr proti Warssawě napřed, odtamtud proti Krakowu a potom proti Čenstochowě, slibuje tam katolikem se státi i tím časem wssak dal rozkaz Burkhardowi Millerowi jeneralowi leitnantowi, aby místo něho welké polsko i Čenstochowu měl w swé péči i tak sám král do Warssawy, a potom do Krakowa, jako hlawních měst, za sídlo w hlawě sobě wywolených, pospíssiti hotowil se. Již se sswédi od Kalisse w pochod dáti měli ku Čenstochowě, ale pán Bůh pomátl jim ssiky, kdy někteří rytíři wěrní i odwážní ku Kalissi přiraziwsse postrassili i od pochodu k Čenstochowě na ten čas odwrátili: pročež odtáhli do Kola, Čenčice, Lowiče i Warssawy, které posádkami obsádili. Z těch

Gustaw, král sswédský wchází do polska.

Zaslibuje se do Čenstochowy.

Miller od Čenstochowy odwrácen.

míst potom shromáždili se w Piotrkowě, i znowa prosto do Čenstochowy chystali se i táhli: ale i tenkráte znamením jakýmsi nedobrým přestrasseni couwli k Wěluni. Čím wssak dálo se to, i co chystajícím se dwakráte přístup do místa toho sw. bránilo, hned se ukáže.

2. Gustaw zabíraje zámky, města twrzím jakýmkolwěk podobná i lidi zbrojné wę swou moc, jak w sík, kdy již Krakow měl w rukou, a Čenstochowu w hlawě, Wejchard Wřesščewič hrabě, Čech rodem, solních dolůw Wěličských nájemník, katolík, ze wzteku o nároky swé ke státu; mile rád ku králi sswedskému přessel; jemuž wěrnost i odwahu swou k službám nabídl, a nejprwé do Čenstochowy pro oběti za to maje, že Jasnohorských dáwnou i dobročinnou přízni užije, aneb též wojenskou příprawou ustrassí, že se mu na jméno Gustawa podají. Přijal to mile Gustaw, čeho mu nejwíce potřeba bylo do pokladu, i příkladu pro jiné města, tím lehčích, čím bez Čenstochowy, jak bez srdce bojácnějších. Wyslal tedy ochotníka toho s třemi tisíci wybraného wojska od Krakowa a Millerowi dal rozkaz, aby s dewíti tisíci jízdy i pěších wytáhl k Čenstochowě. Kdy tak ze dwou stran nebezpečenství hrozilo, a Jasnou Horu, pewnůstku toliko zděmi, lidmi i dělemi málo co ozbrojenou, kurníkem oni zwali, radili se Jasnohorští nejdříwe o obraze sw., či ho držeti na místě, či též někam zawezti? Bylo takowých mnoho otcům, kteří ohled berouce na dáwné obrazu toho dějiny w Jerusalemě, Carihradě i na belzkém zámku a jak wítězoslawné od nepřátel zachránění samého skrze sebe moci zázračnou s nebe se stalo, doufali i uzawirali podobné wěci; pročež radili, držeti obraz sw., třeba by též při životě wedle něho se neudrželi, jak wůle Boží.

Grabě Wřesščewič zrádce polska chce zraditi i Jas. Horu.

Wssak zámysli předstawených i tajemné způsoby zwítězily, že obraz sw. z Jasné Hory w noci uklizen,

a jiný na to místo na spůsob toho postawen byl. Téže noci přede dnem přitrhl Wřesščewič s wřeskem trub, daje o sobě, jako o dobrém zdáwna příteli znáti, aby mu brány ku dobrému toho místa dne 9. listopadu otewřeny byly: tok byla příčina, proč před tím dwakráte zbroje i chystaje se Miller od Kalisse i Piotrkowa pod Jasnou Horu podstoupiti nemohl: přítomnost totiž obrazu nejsw. panny na ten čas jesstě, ta je zdržowala, i newidomě odpor činila, Wssak ačkoliw obrazu nejsw. panny na Jas. Hoře widěti nebylo, widěti bylo nejsw. pannu samu, i znáti ji bylo po patrných zázračných porážkách nepřitele, o čem níže.

Jak mile obraz uklizen, hned té noci přitrhl Wřesščewič pod Jasnou Horu.

3. Přisluſſelo Wřesščewičowi brániti, jakby byl mohl Jasnou Horu od sswédských předsewzetí, za ochranu žiwota i zdrawí swého w těžkých nemocech doznanou před tím od nejsw. panny z místa toho sw. jako zwykl činiti, ukazuje se přízniwcem i ochrancem jeho, a hle jak nepamětným stal se newděčníkem, od wěrných k newěrným kacířům poběhlíkem. Nejprwněji odwážil se smělec pod Jasnou Horu, jako již wědomý tam cesty, ale o jak na té cestě zabloudil! kdy potom na jiné cestě pod Křepicami od sedlákůw kyji zabit i w bláto hozen byl. Pospíchal, aby Millera we wítězstwí předstihl, a sám jak hanebně nazpět utíkati několikráte musil; o čem níže. — Jak se zcela rozednělo, byli z klásstera dwa bratří mnissi Benedikt Jaračewský i Marcellin Tomický jménem konwentu wysláni i tázali se: Co za příčinu tak náhlé i nepříznivé změny pána, tak dobrého katolíka, i zwlásstního před tím ochrance Jasné Hory w jiného, i že w noci s tak četným lidem podstoupiw kázal sobě brány otwírati? Prosí jmenem wssech, i na wíru sw. katolickou zawazujíce, aby od toho přepadení oswobozeni w pokoji pána Boha chwáliti, a w milosti i ochraně páně dáwno doswědčené zůstáwati mohli. Na to Wřesščewič: „Není wás tajno, moji otcowé, jaký byl sem wždy místu

Wřesščewič newděčník za milosti nejs. panny.

„tomu sw., wám wssem i každému zwlásstě přichylný, že „sem náchylnost i lásku moji oswědčiti nyní hotow: a ač- „koliw změna ta časůw nedobrých nastala, wěztež o tom, že „já swé přízně i staroſti o wás na žádný pád neodměňuji. „Jako co přítel wáš přicházím, nikoli co nepřítel. Klásſter „wáš wěrnoſti moji swěřte, ničehož se neobáwejte; nebo tak „čas wěcí nynějſſích káže, abyſte žádoucím pokojem i zákon- „ním bezpečenſtwím těſſili se. Celkem wasſe nářadí i ſtatky „zachowati přiſlibuji: a sám swoje i wasſe potřeby při tom „wlaſtními útratami zaprawowati budu. Uważte pilně, jak Řeč Klamná. „wám užitečno bude, jeſtli podle ůmyſlu mého klásſter náš „mi budete chtíti swěřiti; hleďte, aby wás těžſſí bouře ne- „zaſáhla, již již wiſícího Millera jenerala, člowěka kacířſké „wíry, jehožto nákazy tím ſurowějſſí naſtupují, čím od wíry „sw. dalſſí; i muſíte newyhnutelně snáſſeti to, co krutějſſí „wyděrač chtíti bude, a zatím po času s welkým ducha i těla „trápením pohrzené rady litowati budete."

4. Pěkná ſlowa, půwabné ſliby, politické rozumy, wſſak klamné; z nichžto směje se Jaſnohorſſtí uſtanowili ſhodně, nebáti i brániti ſe, a tím časem odbýwati Wřeſſčewiče náwrhy času k uſkutečnění potřebnými. Poſlali tedy z nowa tyže dwa poſlance k němu, aby od dalſſího obležení uſtati chtěl a čekal na rozhodnutí od přewelebného otce Bohumila Brunowſkého, prowinciala na ſlezſku oddáleného, pro které poſláno býti mělo. Na to nechtěl nic odpowědíti a toliko činiti hrozil ſe i poſlal ſepſané podmínky poddání ſe pewnoſti doſti nedobré i na záhubu směřujíci; na které w. o. Auguſtin Kordecký přewor jmenem ſwým i celého ſboru kázal krátko i ſrozumitelně odpowědíti. Klásſterníci jſou Bohu přiſahou zawázáni aby měli ſwětſkému člowěkowi přiſáhati, a ſwatokrádež! míſta chwále Božſké poſwěcená kacířſkou neprawoſtí poſſkwrniti bezbožně: raději poctiwě umírati, nežli bezbožně žíti chtějí. Pročež nechť, jak chce, hrozí hrabě; ale toho, po čem touží, oni nikdy neučiní. Rozlobil

se na to zlostník i dům jeden blízko kostela sw. Barbory zapáliw ku Křepicím pro Millera pustil se, za nímž několikráte střeleno z děla. Odtamtud poslaným na wesnice klášterné drábům dal moc dobytek i owce rabowati i zrabowali wšechny čtwrtého dne. Millera wšak, aby s wojskem pospíšil, pobízel kořistí pokladůw i zastáw rozličných; jakož pohybowati se hned začal. Tenže přítel jako nepřítel powažowán. Tím časem obležení majíce z kláštera swobodné prosmyky porozsýlali s prosbami na rozličné strany, to k Wittemberkowi w Krakowě k wyplnění předsewzetí prawdiwého, to k nejjas. Janu Kazimírowi králowi na slezsku, i k jiným pánům polským o ochranu jak obyčej atd. ale we zmatku takowém jak sobě, tak i místu tomu sw. nemohli pomoci. I tak se zwlášstní pomocí božskou i nejsw. panny wyzwanou klášterníci čekali w hotowosti nepřítele i dočekali se Millera s tímže Wřesšcewičem i Wáclawem Sadowským, knížetem Zessenským, s 12 tisíci wojska na koních i pěších dne 18. listopadu mimo jiné přibrané potom i zajaté korouhwe polské.

Oddíl třetí.

Wyjednáwání i podmínky ze strany sswedské o podání se jim twrze, a ze strany obležencůw o oswobození z kláštera i kostela panny Marie nazwaného: wšak konečně prachem i kulemi z děla přetržené na wětší ohlášení slávy nejsw. Bohorodičky panny Marie.

1. Sewřenci bywše obleženi wojskem, strážemi i oblehacími nástroji četnými zewšad dne 18. listopadu neprwnějšší útokům pocítili surowé prosby Millerowy we plenění dwora klášterního i při zawrážděním Jana Konopského poklasného w stodolách pod klášterem začaté, a listem přislaným do kláštera oddané těmi slowy z latinských přeloženými: „Přeweleb. otcowé „i jiní řádu kláštera Čenstochowského obywatelé, panowé i „přátelé cti hodní. Wědomo činím wašim milostem s nábi- List Millerůw prosbou i hrozbou naplněný.

„zením úſluh i miloſti: že nejjaſ. král ſſwédſký, pán můj „miloſtiwý o uſilowáních některých powſtalcůw w welkém „polſku wědomoſtí jiſtých nabyw, ne toliko ke ſkrocení těchto, „ale též pohraničních zámkůw, proti wſſelikým wpádům, „opatření poſádkami, mne s náležitým wojſkem muſil wy„ſlati. Když ſem tedy ke hranicím těm ſe přiblížil, i již ku „klášteru waſſemu králowſké wojſko přiſtoupilo, jemuž aby „ſluſſná dána byla ochrána, za powážným j. k. m. rozkazem „pro waſſe dobro umyſlil ſem wás o tom wyſtříhati. Co „kdy činím, napomínám, abyſte beze wſſelikého wýmluwy ſwé „lidi s ſwobodnou wládou wyſlali a o počtě ochranu, i jiných „k tomu příſluſſnoſtech ſe mnou rozwažowali. Učiníte to „milou wěc j. k. m., který wás neopuſtí, i wáš kláſſter „w králowſké miloſti míti i bráníti bude; i jinačeji nemyſlete, „toliko že waſſe wſſechny poſwěcené wěcí i netknuté budou, „ani waſſim obřadům překážka, tím méně jaké pohanění ſtane „ſe, když nic jiného, toliko ochranu králowſtwí i bezpečnoſt „hranic hledáme. Konečně, když celé malé i welké polſko „w moci j. k., m. ſſwedſkého jeſt, a w tak zoufalých pomo„cech wſſelikých opírati ſe opowážíte, nemohu jináče, než ny„nějſſím wojenſkým ſpůſobem i ſtanným právem wás třeba „i ſpálením kláſſtera k poſluſſnoſti přinutiti. Aby ſe toto „wſſak neſtalo, bude waſſí powinnoſtí, rozkazu ſe neproti„witi, než přiſluſſným poddáním ſe nejjaſn. krále naſſeho „miloſtiwého přijmouti. Dáno w táboře dne 18. liſtopadu „l. 1655. Wáš nejoddanějſſí Burkhard Miller jeneral„leitnant w. r.“

Poláků některých hanebná rada.

2. Byli i tací rádcowé poláci, kteří přiſluhujíce ſſwedům liſty, jak ſtřelami probodali ſrdce obležencůw, již radíce, již hrozíce mocí ſſwédſkou nad polſkem již právě wybojowaným, i w dání pomoci málomocným. Uſſtěpačná ſlowa jejich i narážky některé takowé byly: „Či tureckou otcowé očekáwáte pomoc“. Ale potom naſſel ſe tak cnoſtný, ſſlech. Petr Sladkowſký, podſtolí Ronowſký, který s chytrými liſſkami těmi opatrně i prawdiwě welkomyſlně jednal. Když ſe

wracel z prus, byl od sſwédůw zajat i jako podřízenému rozkaz dán, aby s jedním tatarem jako wyslanec obležence ku podání se přemluwil. Wpusſtěn tedy Sladkowský byw do klásſtera, aby s otci se radil: ale wſſechno zrazuje radil na stromu jejich, dodáwaje jim srdce, aby se počestně. žádným způsobem nepoddáwali, a od Boha pomoci čekali atd. Toto i tatařín podporowal, aby těch sprostých lidí nepousſtěli na tak pěkné místo atd.

3. Na tyto wýsſe zmíněné hrozby nezdálo se obležencům odpisowati, když již sſwédi nečekajíce bez wſſeho ohledu wes Čenstochowku i blízký dwůr opanowali, poplenili i poklasného zabili, ale dělem jim z klásſtera odpowídati ustanoweno: jakož kde se toliko obrátili aneb pohnuli, byli stíháni, až Miller dwa poručníky polské wyslal pod klásſter, prose o přestání s tím a přislibuje, že na místo sw. meče podnésti nemyslí. Lépe zas, neb upřímně jednali tataři i wa- Tataři atd. lassi, kterých dwa tisíce pod wůdcowstwím dwou plu- ostřihají. kowníků pomahajíce sſwédům, ozwali se hlasitě zříkajíce se neslussného na místo tak swaté útoku. Pohané i rusowé rozkolníci a jak pobožnějssí nad klamné wůdce kacířské! Již by byli obležení uwěřili i učinili jak sſwédowé prosili, ale že ze dwora toho času nad obyčej w chleb bohatého ustoupiti nechtěli, musili ho s stodolami i nocujícími tam sſwédy spáliti ohněm z děla daným, aby jim zabránili déle i tak blízko se ukrywati.

4. Z tak twrdossíjně ne podle chuti udržowaného ohně wyčítal Miller nepříliš lahodné jednání i ustoupil dále do klásſtera sw. Barbory k dalssím útokům Pokus prwní a aby odtud neustálý oheň na klásſter udržowati mohl; obapolné wssak nedlouho to trwalo, nebo, či znamením nějakým sſarwatky. přestrassený w zápale ostydl při studni, při které i druzí kdysi wůdci husitsſtí zhynuli, jako o tom w části prwní oddíle pátém buď že newiděl místa k útokům příhodného, i přestěhowal se na jinou stranu klásſtera do wsi Čenstochowky. Tam za dne pod střechami střel-

nice sobě udělali, a w moci ssance sypouce zkousseli sstěstí na klásster, wssak na darmo; nebo z ručnic a z polního děla, ačkoliw jako kroupy lítaly koule, ale též jako powětrné kroupy zděm nesskodili. Mocnějssí byly pokusy z děla klássterního, nebo jako hromy ssiky jejich rozrýwali i stěny (za kterými se ukrýwali) prorázely.

5. Nejbolestnějssí byla některých wlastních polákůw katolíkůw a zároweň nepřátel bezbožnost. Byl taký prwní odwázliwec woják polský, který lakomstwem loupeže přissti zaslepený, ač widěl, že z klásstera ne-

Woják polský za swobodu potrestaný.

střílejí na witr, na koni jezdě, za dobrowolníka hlásil se i druhé z towarýssůw polských pobízel s sebou i prawil: „Swobodno nám to, kteří s sswédy na wojně slouzíme.“ Sotwa to wyřekl, již kule z ručnice od klásstera w hlawu střelený s koně spadl i hned umřel. Toho samého dne i samým sswédům tak od wlastní střelby, jako též od klássterního děla dostalo se po hlawě aniž se toho sami nadáli. — Kdy se totiž po hostincích rozložili i po wyssích místech střelnice hotowili, aby z lehkých děl sskoditi mohli zděm i lidem klássterním, anoť tito waly chráněni nebyli i zásoby wojenské neměli, jak nyní klásster byl, z děla klássterního zapálen byl hostinec we dne tak, že oheň ze sena i slámy náhle wyraziw zasáhnul i druhé domy, prach i střeliwo jejich zapálil, skrze což jedni na místě poraženi byli a druzí wybíhajíce na ulici od wýstrelůw z klásstera neuběhli smrti.

Hostinec se sswédy zapálen.

Miller na to hledě i zarmoucen jsa, za poledne wyslal wojáka polského do brány, kterému jako we wojenských jednáních, tak i w rozumných rozmluwách zběhlému poručil wyswětliti záměry swé, ne jiné, toliko aby obležence ku pokoji i náklonosti krále sswédského nakloniti i jako celé polsko tak i místo to jako pohraničnou twrz posádkou opatřiti, i wojáky obsaditi, pro ochranu i nebezpečenstwí od jakých nepokojůw atd. Wyjádřil to poslanec ten těmi slowy: Slyssse, otcowé,

Poslanec polský řečni i odpowidá.

rozkaz mocnáře milostiwého i uwažte, či není slussná wěc, s kterou tu přicházím? Wěřte mi, lépe sobě jeho laskawost zaslouziti, nežli wzdorností ku pomstě ho popouzeti: což konečně wojenské rozwzteklenosti ne dodostane? Toliko meč na powstalce dobyti? Ta jest wšelikých mocnářům obyčejná wlastnosť, odpoussťěti podaným, i pokořowati pyssné atd. Na to odpowěd do zejtřka odložili otcowé předhazujíce mu nesluššnosť Millerowu, i nad wůli krále šwédského jednání, přiskibujíce odpowěditi na to královským prowoláním. Skrze wyslané tedy dwa mnichy tázali se Millera o příčinu takowého s wojskem přepadení, když žádné příčiny nedali, předkládajíce prowolání královské tisstěné, a po celém polsku rozeslané s oswědčením wšeliké ochrany i bezpečenstwí kostelům, klášterům, dworům atd. a proč jinačeji se děje nad wůli i slib královský? proč taká na místo sw. moc, na panství klášterní napad i na sluhy boží pohrůžky mečem i ohněm atd. Pročež ne třeba miti za zlé, ani se diwiti, že w tak nepřátelském obležení stísnění brániti se musíme atd. S hněwem poslouchal Miller, že jedini mnissi a tak směle domlouwati mu i o moc tu od krále mu danou skoumati ho směli; když již měl soukromný k tomu rozkaz od krále swého, s kterým ozwal se sslech. Ruklinowský woják polský i okázal jim psaný a skrze ruce jeho poslaný Millerowi, aby pohromičtí místa jako to: Boleslawěc, Wěluň, Křepice i Censtochowu, obsaditi i opatřiti zásobou wojenskou. Ujisstěni jsouce o tom poslanci, pusstěni jsou swobodně do klášstera wečer, aby i druhým ukázali ten přeložený rozkaz. A tím časem šwédi zemi w noci wywáželi, i náspy sypali na útok poručený od krále.

Odsýlají otcowé s odpowědi k Millerowi i prowolánim se háji.

Rozkaz na to jiný od krále po šwédsku.

6. Na zprámu takowého rozkazu od krále i na počatou drazbu jeho, již netřeba bylo očekáwati obležencům čeho jiného, toliko uderení nepřítele na klášster i dobywání jeho; widěl se wšak jesstě ode-

psati Millerowi, i na zejtří oddati republiku na předložené jak wýsse důwody jeho, s prosbou o pokoj, jakli jej přeje sobě, a to těmi slowy z latinských přeloženými: „Jasně welmožný i nejwzácnějssí pane! Uznejte „j. w. miloſtiwý pane, že to není naſſím powoláním, krále „woliti, ale wolené od zemských ſtawů ctíti; kterého tedy „wywolí i mají, tomu ſebe i naſſe wſſechno s místem tím „ſw. které dopoſud wždy, jak w ochraně, tak w uctiwoſti „welké králům zůſtáwalo pokorně podáwáme i podáme, ne„ozbrojenou rukou když to není wěci naſſí, protiwiti se krá„lům ale naſſí zákonnitoſtí napomenutí jſouce k tomu. Wi„děli ſme rozkaz nejjaſ. krále polſkého, ale poněwadž doſta„tečnou ochranu máme, kterou wſſeliké nájezdy ſwéwolníkům „oddáliti ſe od místa ſw. mohou, nechť tedy klášſter náš i „koſtel jak zdáwna, tak i nyní honoſí ſe jménem „Jaſná „Hora“ nejſw. panny, městečko wſſak Čenſtochowa k naſſemu „klášſteru žádným ſpůſobem nenáleží; w čem rozkaz welkou „nám činí pochybnoſt. Úſilně tedy proſíme j. w. w. milo„ſtiwý pane, abyſte klášſter náš i koſtel Bohu i nejſw. „matce jeho poſwěcený ráčil w pokoji nechati. My zas bo„huſluzebnici atd. Na Jaſné Hoře dne 21. liſtopadu l. p. „1655. Kněz Auguſtin Kordecký, přewor J. H.“ Po oddání liſtu toho, již i po uſneſení dalſſím hotowili ſe k odwážnému odporu proti ſſwédům.

Liſt k Millerowi na rozkaz králowſký poddaný.

Oddil čtwrtý.

Dobýwání Jaſné Hory pětkráte welmi tuhé, ale daremné při zwlášſtní, diwotworné i zřejmé ochraně nejſw. boharodičky panny Marie.

1. Bylo doſti četné i zbrojné wojſko nepřítele toho pod J. Horou: nebo Miller nejwyššſí jenerál s landkrabím Heſſenſkým jeneralem i Wáclawem Sadowſkým plukownikem měli dewět tiſíc jízdy i pěchoty, a hrabě Wejchard Wřeſſčewič čtyry tiſíce jízdy; tatarůw pak i walachůw wládu ſſwédſkou uznáwajících pod wůdcowſtwím dwou rotmiſtrůw polákůw s do-

Klášſter málo co opewněný před tím.

ſtatkem wojenſké zásoby, a přece jak by to málo na nejmenſſí hrſtku lidí w klášſteře i na klášſter sám málo co pewný na ten čas, když ani náſpůw tak wyſypaných, ani příkopůw tak wybraných, ani děl i ſtřelby toliko nebylo, jako nyní i jeſſtě přiwedſſe poſádky ſwoje ſſwédſké z Křepic, Wělunĕ, Boleſlawce twrzi, nad to ze wſí okolních půldruhého tiſíce ſedlákůw a potom prápory polſké i cizé ležením w knížetſtwí Sěwerſkém pod heſlem i přiſahou králowi ſſwédſkému umíſtěné ſebrawſſe, ſtáli w hotowoſti i ſtále ſkouſſeti ſſtěſtí útokem na klášſter.

Wojſko ſſwédſké čim dál, tim wětſſí.

2. W klášſteře zas měl w. o. Auguſtin Kordecký přewor, udatný wůdce ſwých bratrůw klášſterních ſedmdeſáte wſſech, z nichž jedny wřadil mezi wojáky a druhé ſtaré a ſlabé do chóru přidělil. Wojínůw pěſſích, jakých mohlo býti na rychlo, jedněch málo co cwičených, a druhých docela necwičených i ze wſí ſebraných počítalo ſe ſto ſſedeſáte, a ſſlechty z Sěradſkého nejméně, jako to wáleční Štěpán Zamojſký, mečník Sěradſký, welitel pěchoty, Petr Carnecký, Sigmund Moſſinſký, Mikuláš Kryſſtoporſký i Jan Skořewſký kterým baſſty s kortynami ſwěřeny i podělený byly.

W klášſteře lidí hrſtka toliko.

3. Neděle byla i ſwátek obětowání nejſw. panny dne 21. liſtopadu, kterého otcowé s jmenowanou ſſlechtou začawſſe porady od pána Boha i nejſw. panny s ſlawnou mſſí i průwodem s nejſw. ſwátoſtí mezi zděmi ſhodli ſe na tom, aby čekali až ſſwédi prwnějſſí útokem hnáti začnou, odolati jim, a potom oheň do nich dáti. Nad očekawání tedy hlučně i huſtě na třech ſſancích ze wſſech děl i ručnic začali dáwati oheň tak, že ne toliko rány opětowati, ale ani wyzříti z klášſtera nebylo jako. Střileno z děl i malých děl we zdi, ale míſty jako we ſkálu, ſlyſſeti bylo huk i kůle, ale ſſkody značné od nich nebylo widěti. Litaly ohniwé i huſté z moždířůw granaty i kůle zápalné tak, že koſtel i klášſter jakby již hořel zdálo ſe,

Dobýwání po prwé.

ale strážnici na střesse buď je sházeli, buď uhasili; nejwíce takých kuli bylo, kterými buď nízko w zemi mylíce se ku podiwu, aneb hůrou přenásseiíce na witr toliko stříleli ku podiwení sswédů, čárům, i čárolníkům wětssím nežli oni byli, mnichům to připisujících. Na také útoky stáli pohotowě obležení na swých místech ukrytí, ani se hned dáli z děla slysseti, sám toliko sbor hudební ustanowený na wěži odehrámati nábožné písně ohlas činil. Mrzelo to sswédy wíce, nežli kdyby z děla ohlasy, že na jejich wzteklé útoky hudebním i jim wysmiwajícím se odpowídali nápěwem, tak i potom činili we dne i w noci, a obzwlásstě když se k útoků rozwzteklili, i již útokem hnali, tím je pomátli.

Sbor hudební na wěži dáwá se toliko slysseti.

4. Po wydrženém prwním ohni, jako po wysílené rakétě, z které se smějí, pospíchali obležení každý na swé stanowisko shodně z děl i ručnic stříleiíce. Jedni z bassť do ssancům, i oddálenějssích w kupě sswédům; druzí z walům, wěží, i oken ruční střelbou a zwlásstě sswihownicemi, kdo se namanul, jednotliwě w blízkosti zasahowali jich dobře, s jakou wssak porážkou přes dwa dni i noci! Málo na tom, co za dne ze sswédy se stalo, wíce po tom w noci, nad očekáwání potkalo je od wálečného Petra Čarneckého, kterému s ssedesáti pěssími wýpad učiniti rozkázáno bylo; tento skrytě widěn nejsa stráže minuw přissel pod okop, kde část jednu w záloze z předu zustawil, i s druhou ze zadu přirazil, i náhle uderiw porážel, kdo se namanul. Otewřenou do okopu cestu wpadsse zabili kapitana dělostřelstwo w lůžku, pobili znamenité důstojníky při něm, a kdy se sprostí wojáci na postrach zběhli, po několika jich od jedné kulemi nabité ručnice padalo, druzí jinou zbraní hinuli. Ostatní nedobití z okopu utíkajíce dostihli swoje jsouce mrtwí. Mezi těmi nejwzácnějssí padli, zeměměřic slawný, plukownik de Fossis i Zorn welitel Křepický, který kosou přes prsa do boku kat jsa do Křepic nazpátek zawezen byl, i newystonal

Obležení se bráni i střílejí.

Čarnecký wýpadem w noci se wyznamenal.

se, nebo přes několik neděl bolawý zahnojený i zasmrádlý strassně skonal toho dne, kdy Miller odstoupil od Jasné Hory. To klášternici dokazáwsse nezdrželi se déle, a toliko dwě děla hřebíky zatloukssе wrátili se s odwahou i kořistí. Přihodilo se, že woják klášterní Janus Uher odwážný, toliko že nerozwážný wracel se jesstě pro kořist: držen byw za zrádce i tak postřelen byl od wlastních. Porážka sswédůw.

5. Co tu za postrach i chtiwost pomsty! ne dosti, že uměním pekelným, nebo chytráckým wykonáwali, a nocmi nejčastěji wkopáwali se pod klášter, ale poslali k jeneralowi Witembergowi w Krakowě pro děla obléhací i pro wice pěchoty na místě padlých. Tím časem wssak práce horníkůw z Olkusse zajatých nebyla walná i docela prázdná, nebo až pokud se ku klášteru podkopali, to na zpátek wraceli se, jako jim sstědiwý stařec, nikdo jiný než otec kláštera Jasnohorských sw. Pawel p. p. ukazuje se často předpowídal i z toho je zrážel. Posýlají pro děla obléhací do Krakowa

6. Přisslo Millerowi na mysl i to, aby obležence přemlouwáním naklonil, wyslal tedy z táboru wojína polského, u wěcech zběhlého, ale w slowech klamného. Wpusstěn byw do kláštera začal od soustrastí nad wzbouřením časů nesskastných, osirocením wlasti, útiskem panůw, skrácením práw swobody i přinucením ku poslussenstí Gustawowi králi sswédskému, jakož zároweň i polskému. Wypočítáwal prowince, wojewodstwí, města i twrze již poddané a wojska polská již přemožená bez náděje posilků na pomoc wlasti; král Kazimír za hranicí sslechta ani do rady ani do zwády atd. a jak jeden mizerný klášter ten opře se takowé moci? Nesměřuje král na práwa i statky kostelůw, klášterůw, ale toliko na přílissné swobody sslechtické; o obraně místa toho mysli, nikoli o zboření, leda že ho sami wzdorem wassím k tomu přinutíte. Ale chraň Bože! Lépe otcowé moji učiníte, pakli ho pokořením si nakloníte a jmenem jeho Millera s dustojníky wpustíte atd. Na slowa takowá swrasstili Přemlouwáni obležencůw, ale daremné.

otcowé čela, odložili odpowěd nazejtří, i tak ho odbyli. Znáti bylo, že Millerowi nebylo milé, čekati déle na náwrat jednatele toho; nebo powstal na klášter z děl tak, že rádce ten wraceje se ledwa že nedostal po hlawě z děla sswédského za poradu hanebnou. Ale moudrý to byl jednatel, ačkoli mu zřetelně neodpowědèli otcowé, porozuměl z twáře myšlénky jejich i krátkou podal Millerowi zprámu: Ti mnissi jsou nad míru twrdošíjni, na nic neuwážují, ač sem jim rozmanitě to rozkládal. —

7. To bylo půwodem, že někteří z pěchoty klášterní, jakto poručník s jinými důstojníky zastrassení mocí krále sswédského, umluwili se, zraditi klášter poddáním se, aneb utečením z něho. Dopídili se toho wěrnějssí i hned donesli předstawenému, kterýž starssího sesadil s úřadu, druhým pohrozil, přísahu nowou naznačil, dwojitou wýplatu ustanowil, dozorce mezi ně wřadil. I tak uspokojiw to, wssechny k wěrnosti i odwaze powzbudil, a na wěži kahanec we dne i w noci hořící powěsiti kázal na znamení ne poddání se i na wědomost hrozícího nesstěstí, pakliby jaké bylo.

Zráda w klášteře.

8. To w klášterní posádce již duch jinssí, ale w srdci Millerowě i starssích jeho jaký asi? z části aby wybádali to, z části k wůli průtahu nápadům nepřátelských až ku poslání posily jaké, wysláni byli dwa otcowé, Sebestian Stawický, lektor bohoslowí i Marcel Dobroš, zamýssleli lehkosť ku poddání se, jenom aby pod snesitelnými podmínkami. Přijatým mile od Millera, hněwiwě od Wřesščewiče sepsány byly na kwap podmínky, jak obyčejně poddání twrze, ale na oko příznivé: s kterými swobodně propusštění w náději dalssího přijetí od shromáždění. Nazejtří po uraděném od celého shromáždění otcům oswědčení na wssechny puntíky, wysláni byli jiní otcowé Matěj Blessinský, lektor mudrctwí i Zachariáš Melachowský s tím též obzwlášště, že král Kazimír, poněwadž ani koruny nesložil, ani odňata byla jemu, zříci se ho nedopoušštějí

Obležení zamýssleji poddati se.

Podmínky od sswédůw podané.

otcowé, ani žádným spůsobem nemohou, pokudby jiného newywolili i podle obyčeje práw polských nekorunowali. Nebo nikoli klášterní moci nepřísluší, práwa králowská i korunní rozsuzowati, ale koho podle obyčeje wywolí i ukorunují, tomu poslussenstwí oddáwati. Jestli někteří od wlastního krále odstoupili, takowých nám za příklad ani následowati, ani nawrhowati třeba atd. Odpowěd na ně.

9. Mrzelo to Millera, že se w naději omylil i dalssí koje se naději částí za rouhání, částí za nezrozumění otcům powažowali to. Tím časem káže je wzíti do wězení i držeti k dalss rozprawě s nimi i s druhými w klášteře. Již jedněch žiwot i smrk w rukou Millerowých, pakli by druzí překážky činili a na jejich zuřiwé střílení nejmenssím střílením z kláštera ozwali se. Pečliwí otcowé takowý wynálezli spůsob: přislíbili wyjednáwati dále s Millerem, pakli by přiměří se uzawřelo a nawzájem rukojmě důstojníka slussného do kláštera přislali na heslo. Přislali jednoho do brány, ale kdy opatrný Zamojský zpozorowal, že to woják sprostý, přijmouti ho nechtěl, radě, aby raděj oželeli tam těch otcům w zajetí, nežli dáti z sebe posmiwati se. Jakéž zatím byly hrozby i řeči napadajících pod klášter? dosti, že srdce i ussi strassně kormoutili těmi slowy: Aneb dobrowolně poddejte klášter, aneb wasse mnichy hanebně zawraždíme. Wyslané otce beron do wězeni.

10. Přibylo žalosti i strachu, když sswédi z Krakowa posádku polskou, osm práporů pohraničných plukownika j. w. Stěpána Carneckého kasstelana Kyjowského i sedm let pěchoty králowské pod wládou sslech. Wolfa, již holdujících králowi sswédskému i w knižetstwí Sěwerském w zimních leženích položených zajali skrze politické stranictwo i pod Jasnou Horu doprowodili, za dar wětssí moci proti obležencům: jakož tomu tak rozuměli w klášteře i welikou bolest cítili proto, že i swoji proti nim budou ale opak tajně ujisstěni byli od sslech. Kuklinowského rotmistra, o Zajaté práwory polské znepokojují obležence.

samy toliko otce w zajetí pečowali; pročež psali Millerowi předhazujíce mu bezprawí i proti obyčeji wšelikých národůw nadržené slowo, w pokoji do jistého času umluweném, prosíce o propuštění zajatých. Wypustili jednoho i to w naději, že skrze něho dosáhnou, čeho jim třeba. Ten wrátiw se z kláštera nepotěšil Millera zprawou podle chuti. Wyprawili druhého a toho zadrželi: ale i ten wrátiw se, dostawil se s větší ještě odhodlaností, obležence na odwahu, a sebe samého i s druhým na smrt. Do zejtří tedy záležitost s nimi odložena byla; jakož usouzeno bylo wynesením, aby po třech dnech oběšeni byli, a zatím na smrt se hotowili. Přijali wýnos, ale časů, až dne třetího čekati smrti nechtěli řekše: Tak nám dnes umříti, jako i potom, a wšak obětí Bohu, králowi i wlasti staneme se. Ulekli se nad tím wšichni, že lidé newáleční jsouce tak odwážni na smrt. Třetího dne, odložiw Miller wykonání wýnosu na jiný čas, rozkázal je s sebou zwáti k obědu, leč odpowěděti: Neslussí se na tákowého pána, aby zajatí k šibenici odsouzení seděli s ním u stolu. Lahodil je potom, aby aspoň sami na podmínky poddání se swolili, ale jak před tím, tak i tehdy na otce w kláštеře se odwoláwajíce odbýwali ho. Tu w ležení jedni s zajatými, a tu druzí pod klášterem s obleženými opowážili se za času přiměří pokoj mustiti, konní i pěší napadajíce, prostřední wal pomykajíce i zemi se skrádajíce w noci. A když je z kláštera dobře ruční zbraní ohmatali, stěžowal sobě Miller rozhněwaný, jakoby o ničem newěděl i zakázal bezprawí toto. Po třech dnech wyslaw několik důstojníkůw, aby je k sezwolení podmínek namluwili, uslyšsel za odwet, že ho z newěrnosti wini: že jako wyslaným otcům nedodržel práwa, tak že by i klášteru nedodržel wíry. Tu teprwé rozmyslil se propustiti zajaté maje záměry swé na mysli, moci zkusiti, když nadarmo uměním činil s klášterem.

Zajatého jednoho propouštějí a druhého zadržují.

Odwaha k smrti.

Pozwaní k obědu nechtějí jíti.

Konečně propuštění oba dwa.

11. Zklamaných nadějí i sstěstí nejednou skousseného a marného winu přičítá wálečnému Zamojskému, jako welitelí, že on to sswédy klame, i zawádí klásster, jejž by zajisté již byli dobyli. Zabrániti chtěje spustošení wyslal sslechtice wážného s wýstrahou o tom. Psal i Wittemberk jeneral, welitel Krakowa k otcům w té záležitosti. Jak ale na to měli odpowědíti. Kdy otcowé rozwažují a průtahem času odbywají zhorka nakwassené, konečně oswědčili hotowost dodržení i podání sebe samých s klássterem w ruce krále sswédského aby milost jeho královskou získali, i aby jim Miller této wssak nezáwiděl, prosili, aby pro samé zneuctění nejsw. panny nepřál místu tomu sw. za posádku kalwíny, luterány, kdy katolikům, co potřeba, jest a bude a wssichni hotowi jsou, rouhání kacířská krwi wlastní zmýti.

12. Takowou odpowědí rozwzteklený Miller nedowoluje dalssího času k wyjednáwání, ani na děla dobywací z Krakowa nečekaje, pro které poslal, před swátkem nepossknrněného početí nejsw. panny, začal útok z welkých i malých děl, i hnal útokem přes celé dwa dni i noci s silou pořáde wětssí, wssak wysílenou i právě wysmanou, nebo z milosti boží bez sskody, skrze chybující diwotworné střely, které místo cíle do zdi, to w zemi, aneb hůrou wrchem do wětru lítaly. Tu w ležení sswédském opět z klásstera hudbu na wěži písně církewní hrající a ruční toliko střelbu wojínům pocítili sswédi, kdo se toliko namanul. Třetího dne teprwé z děla klásterního odpowědíno, s náhlým netoliko strachem, ale i strátou sswédů a nejináče důstojníkům smělcům, mrtwolami bez počtu w poli, ssancích i domech položených. Zledělý na to we zwlásstním oddělení prápory polské ku pomoci nedáwno zajaté a tyto je jesstě k wětssí potěsse powzbuzowaly i owssem wystříhaly obležence, jak mohly nejtajněji, zwlásstě též o sssesti dělech dobywajících z Krakowa i o dwou stech pěchoty při nich.

Dobywají po třeti.

13. Po slawnosti neposkwrněného početí nejsw. panny utissily se sswédi s děly házejíce toliko ohně na klásster i kostel atd. Utissili se s děly w noci, ale wrháním ohně zaneprázdňowali klássterníky zúmyslně, aby nezpozorowaly děl z Krakowa již přiwezených, rozložených i s jinými nabíjených pro nenadálý útok z nich na klásster w noci: jakož hnáno útokem nad obyčej, s přerussením pobožnosti půlnoční. Trwalo to bez přestání a tak hustě, že tři sta čtyrycet kulí dělowých lehko wyhozených napočítáno, z kterých jedny w různá místa bily, a druhé již zeď wrchem od Censtochowy wybily značně. Wydrželi to, jak před tím, aniž se ozwali, toliko w průwodě s nejsw. swátostí mezi zděmi horoucí do nebe wznásseli prosby: po čemž teprwé wssichni w hotowosti stanuwsse začali teprwé konati služby wojenské; wylámanou zeď wyplnili chrastím, žebříky i hnojem, kule odražené zbírali, a druhé w zeď wbité dobýwali tak welké, že jedny dwanácte, a jiné dwacet i sšest liber wážily.

Dobýwají mocněji.

14. To w sobotu, w neděli wssak utissili se sswédi pro odpočinek po práci s odměnou swou; ale déle wydržeti nemohouce na poledne, přestěhowali se na západ slunce z pole. Tam z nowa obnowiwsse moc swou zkousseli sstěstí, leč klamné, za zázračným pomícháním ssikůw, a s nemalou strátou swojich, nejwíce Finůw, kteréž jak síly wojenské, tak prohnané kousky prozrazowaly. Zynuly zařikáním mlhy, čárami slepené, a přelstěné houfy samy se omámily, kdy na nejbližssím cíli objewené i odkryté poráženo z klásstera. Na místo padlých swojich chytali cizí; již se jim i prachu nedostáwalo, až z Krakowa poslán byl, miny, které pode zdě zasazowány býti měly, dělali horníci Olkusští, ale jakoby nedělali, nebo kdy až pod klásster se podkopali, to nazpátek od klásstera se wraceli, nebo je sšediwý stařec sw. ukazuje se, warowal nejednou. Tajemstwí toto rousskou ukrýwajíce sswédi dáwali jak o

Mlhy Finowské, a w nich Finowé hynon.

Stařec sw. znowa se ukazuje i hrozi hornikům.

hotowých již minách (podkopech) pode zděmi znáti i o blízkém wyhození klášstera s kostelem ptajíce se, či se poddají čili nic. Odpowědíno: A proč podkopůw těch nezapálíte. Proč čekáte; jistě se jiného nedočkáte rozhodnutí, toliko jaké nyní jest i bude.

15. Na takowé rozhodnutí zoufalé odessli sswédi, kteří před tím od půlnoci i západu slunce hnali útokem několikráte, to toho času od polední strany při nowiciatu stanuwsse do uhlídaných wysokých i ssirokých oken kostelních střílelí s wrchu zas ohně metali, chtíce okna podtíti i sám kostel zbořiti. Obránili střechy strážníci a od kůli nebylo znáti zpustossení, toliko že jedna kule oknem wpadssí w horní kůr uderíla, druhá nad bránu, jiná přes padací most proraziwssí několik ručnic wisících potříškala; poslední pak po straně kaple w stěnu klášsterní uderiwssí okna w kapli wytloukla i dýmem kapli naplnila. Dobýwají po čtwrté.

16. Pro tak ustawičné we dne w noci nepokoje, strachy, práce, nečasy, tuhé mrazy i neobyčejné k boji síly, někteří klášsterníci z obležencůw i ssléchta již se skloňowali ku podání pod slussnými i wymíněnými podmínkami, co několikráte různými časy bywalo: ale od statečného Kordeckého přewora i wálečného Zamojského zastyděn, posílnění museli mlčeti, a to, co i druzí, činiti, i k čemu čerstwé odwahy příklad dal jim z sebe Zamojský. Mezi tím co Čarnecký wypadl byl na sswédy w noci, jak wýsse, to Zamojský we dne, o hodině prwní po poledni, s pěchotou w příkopě hotowou wypad uderil na ně jako hrom, koho potkal, nežiwil, kameníky u díry wyhubil, mimo katolíky, stráže na místě powraždil, do ssanců wpad děla zatloukl, shromážďujícího se sswédy porazil i rozehnal i tak se nawrátil. A kdy sto konných skočilo za ním, z děla i střelby klášsterní odraženi: a ten s odwahou ujiždel nazpět. Jak mnoho zas i jací sswedowé zhynuli při té příležitosti, není jistoty, dosti že wzácnějssí wywáželi do Křepic na pohřeb. Obležencí někteří znowa se nakloňují ku poddání se: ale hned ison jinssí.

W. Zamojského odwaha wýpadem za dne.

17. Od žalosti usýchaje nad ztrátou swých a od zlosti mstou nad klásterem háraje Miller, musil přetwařowati se, wida diwné nad obyčej děje, a maje přece swoje na mysli, kdyby nějak swého dokázati mohl! Činil to pán Bůh za ně, zawinila to nejsw. panna widaně w očích sswédských ukazujíci se, jak o tom w oddíle pátém a nejúplněji w knížce latinské Gigantomactia nazwané. To též z tak mnohých, tu neuwedených dějůw připomenouti slussí, co se nehodilo na pusskáře klásterního, cizozemce i na cizozemce též ohled beroucího, který ze měřil toliko na sswédy i newystřelowal, dostal sám od kule děla sswédského po bedře, na sstěstí, že sinou toliko ránu. Napomenut bywna wěrnost, oddal swoje lépe, neb kule dělo sswédské rozbiwssi i samého tam pusskáře zabila. To byla též kule trefná, co synowce Millerowa w hospodě na lůžku ležícího z děla stěnu prorazíwssi na wěky uspala a kdy jinde besedujíci sswédi w noci takýmže spůsobem na wssechny strany rozprásseni byli. Toho zas požal se Bože! co slawného Hyacinta Břuchanského, měssťana Čenstochowského za wěrnou nejednou wýstrahu potkalo; tento totiž lístkem z luku na střele i jinými umělými spůsoby wědomost dáwaje dostal se sswédům w ruce, byl mučen, i měl býti umučen; ale nejsw. panna w podobě obrazu Čenstochowského widěná od něho, tak srdce Millerowo změkčila, že lehkým wýkupem oswobozen byl. I to byla nábožná úsluha, kdy polssští wojini wypousstějíce rybník blízký, nalezli bečku stříbra Jasnohorského: jehož aby čeládka w kusy nerozsápala, a sswédi newydřeli, zlomky jednoho kusu podělili se, udawsse před lakomci sswédy, již přicházejícími, že to právem náleží jim a ono, co Bohu, to Bohu dochowané wěrně oddali potom.

Pusskař klásterný němec newěrný poprawil se.

Smrk synowce Millerowa.

Břuchanský pro wěrnost neučený widi nejs. pannu.

Bylo to wssechno na bojisšti Jasnohorském, tak ztráta sswédům neoceněná, jako též stříbro ztracené

a nazpět do rukou přislíbené, i wsseho w klásteře držení, užiwání, kdyby jen klásster jim podali, a ta, která jest posádka katolikůw, jak swoji držeti dowolili ústně skrze posly i písemně skrze jiné, pěkná lahodění, ale pěknějssí s poddánim se Jasnohorských wábení na průtah časů skrze swobodnou náboženost w nastáwajicí swátky narození páně. Nemohli wssak toho ohledu wyprositi: neboť i owssem na sstědrý den w samý swatwečer slyssíce obležení blížící se dupot, i živý rozhowor domýssleli se, že té noci sstěstí skousseti budou; pročež jedni na zdi pro obranu, druzí do kostela na slawné služby boží ustanoweni byli. Nepřissli wssak sswédi k jednání w ten čas, až teprwé w samé poledne narození páně. Jak zas stříleti z děl do zdí, z ruční střelby do oken, granaty, kule zápalné i sirné ohně házeti počali, přestali konečně na wečer, pro daremné střílení do cíle, místo zdí to buď do země, aneb do hůry do wětru, částečně též pro zázračný postrach z widění nejsw. panny děla do nich řídící.

Stříbro kostelní w rybnice odáwají wojini polssti.

Dobýwají po páté w den narození páně.

Již Miller jinssí, lacinějssí a toliko hrozný: poněwadž darmo zbraní, to wýkupem pokryti nesláwu a ujednanou sumu zkousssí. Pisse w sám wečer klásssterníkům i sslechtě list posledni, počatý těmi slowy z latiny přeloženými: „Přewelebni, welebni klásssterníci jako i „welmožní, sslechetní milostiwi pánowé. Přinásseji nám listy „wasse dým toliko, dýmu takže i ohně hodné, kdy samé pí„ssete nám obřady; w obřadech průtah, w průtaze odpor, „kterým králowi tak mocnému poddání se, i tak laskawému „milostiwému poslussnosti odati nechcete! tím samým j. k. „milosti obětowanou milost w hněw i ochranu w pomstu „obracite. Což činiti máme mimo to, co jsme již učinili? „Nezanedbali sme o wás wssechny i o wasseho místa sw. „celost přimlouwati se u krále j. m. ale twáře wasse nad „křemen twrdssí od tak milostiwého krále doposud odwracite. „Že wy sami příčinou wassí záhuby budete, nikdo nepochy„buje. Zle z hojnosti své dwojakou cestu wám upřímně

List Millerůw posledni, ale prázdný: nebo místo ujednané sumy 60 tisic tolarůw obrázkem i knižkou zaplacen byl.

„předkládáme: buď twrz i wás wſſechny na obrannou ochranu „krále i pána naſſeho miloſtiwého podejte, aneb pod přísa„hou poſluſſnoſti i wěrnoſti napřed ſloženou j. k. miloſti w „náhradu za tak dlouhé wzdory i ſſkody, na přiznání wlády „nejwyššſí ſamému králowi j. m. ſſwédſkému kláſſternici čty„rycet tiſíc tolarůw twrdých, wy zas ſſlechetní pánowé dwa„cet tiſíc tolarůw (aby ſuma učinily ſſedeſáte tiſíc tolarůw) „bez wſſelikého průtahu i wýmluwy zaplatiti máte. Tak te„prwé z obležení i ſumy kwitowati wás zamýſſlíme. Jináče, „jeſtli toho we dwou hodinách neučiníte a wězte, třeba by „wám ani ſlowo, ani železo, ani prach, ani oheň nemohl „ſſkoditi, z obležení wás netoliko newypuſtíme, ale ſtatky „naſſe i wſſech ſſlechticů ohněm i mečem zničíme. Wy wſſak „ani w twrzi wždy, ani z twrze nikde bezpečnými býti ne„můžete, ale za takowou zloſt i hrdoſt Buzyryda i Perilla „treſtu hodnou, wſſude wás najdeme; již nikoli ſtříbrem i „zlatem, ale tělem, ne pláčem i ſlzami, ale krew wlaſtní za„platíte, to za to i nad to. W ležení naſſem Čenſtochow„ſkém dne 25. proſince l. 1655. Burgchard Miller L. w. r.“ Na ten liſt odpowěd i zároweň dějiny obrazu nejſw. panny latinſké i německé poſlali otcowé ſkrze ſtařenu Konſtancii již známou ſſwédům w podobných poſelſtwích, která w přikopě ſe tulíc kule ſbírala, i oznamowala, co mohla.

Koledowání otcůw znepokojuje ſſwédy.

W den ſw. Štěpána poſádka kláſſterní i ſbor hudební koledujíc, jak to obyčej, přáli ſſkaſtné ſwátky předſtawenému s celým konwentem a potom wáleném Štěpánowi. Zamojſkému, práporečníkowi Sěradſkému s ſynem jeho Štěpánem takže, patrona ſw. při hlučném z děl i ručnic ohlaſe, tak, že ſſwedi bez ſlužby i na ſtrážích poſtraſſení dohromady ſe ſbírali, a ačkoliw ſe dozwěděli, že to znamení obřadu i potleſku, wíce wſſak ſe rmoutili nad tím, za nečeſt mající to ſobě. Na ten zármutek s přáním ſwátkůw obdařili Jaſnohorſſtí Millera koledou na ſtůl, aby po nezažitých hoſtinách aſpoň tu trochu ſtrawiti i pochutnati ſobě mohl.

W noci, místo odpočinku, úpadem se hnuli, ulekſſe od děl co těžſſích ſſeſti, kulí granátůw, i kulí zápalných, z kterých děl doposud tři celé i tři rozpadlé, kulí takže i granátůw welkých i malých hojnoſt we zbrojnici Jasnohorské jeſt. Rozehnání jſou jako hromem s nebe, każdý w jinou ſtranu. Miller ku Piotrkowu, Wřeſſčewič k Wělunu, Sadowſký k Sěradzu, a kníže Heſſenſký ku Krakowu přes celou noc uſſli, s hanbou tak welkého wojſka a od tak malé twrze, i od hrſtky lidí necwičených we zbrani, zmateného zázračně. Tak náhlého w noci útěku i rozprášſení za přičinu, aké poſtrachy i z jakého widění? bude o tom w oddíle blízkém. Ucházejí w noci i od děl utikají.

Jeſſtě to není konec útokům ſſwédſkým, nebo není konce zámyſlůw jejich, wždy hotowých jak na polſku, jak na Jaſnou Horu, kdyby tam nějak zwítězili. A že Millera nad zmatek pod Jaſnou Horou zmatek wětſſí potkal od krále i od jízdectwa, jako by pro bázeň ženſké jedné i ſwůdcůw mnichůw odſtoupil od Jaſné Hory, ne po hrdinſku, chtěl tedy ponaprawiti ſlávu i na zpáteční ceſtě ſloučiw ſe s hrabětem Wřeſſčewičem i Sadowſkým, napadal klášſter třikráte, w kratce l. p. 1656 dne 4. i 28. února, takže 9. dubna, náhle, neočekáwaně, jak obyčejně, po přehrané bitwě, myſle, že trefí na neopatrné ale hanebně wždy odtáhl odražen byw od opatrných. Wřeſſčewič hrabě konečně w Welkopolſce od wálečného Grudzniſkého, wéwody Kališſkého, oſm ſet lidí ſwých ztratiw, ſám od ſedlákůw holemi zabit i do bláta wržen, on, co ſe nebi rouhal, ſám byl jako ſproſtý powrhel blátem poházen i zaſſlapán. O konci zas jiných tomu podobných, jak hned odtud pomýſſleno w polſce, počátek to byl od Jaſné Hory: o čem wiz: Kokowſký hyſtorík w Klinakteře ſwém r. 1655 i 1656. Zmatek Millerůw utikají. Třikráte napadá klášſter, ale pokaždé odražen jeſt.

Oddil pátý.

Památné dobré zapomnělým wůdcům w ležení jejich, za času obležení i po obležení Jasné Hory od kwapné na pomstu pocty i místa swého nejsw. boharodičky panny Marie.

Jesstě daleko do toho, co mudrc páně wůbec předpowěděl: Ozbrojí stwoření na pomstu nad nepřátely, a již sprawedliwý Bůh, jakoby nemoha dělé zdržeti, činí to s některými obzwlásstě, kdy na ně z jejich rukou wlastní uzbrojuje zbraně. Sap. 5. Dělo se to nejednou w ležení sswédském pod Jasnou Horou a to za zwlásstním: strassné, jak tábor ussikowaný, nejsw. panny rozkazem.

1. Jesstě sswédi w Kalissi byli, a již prorocká znamení s porážkou na smrk, welkou přísstího wítězstwí činila naději. Tam důstojník jeden před měssta- W Kalissi sswéd chlubici se dobytim Jasné Hory krk zlámal. nem wychloubal se jistým dobytím i kořistí Jasné Hory a slysse protiwná na opak slowa, dobyw bambitky řekl: Tak to jistá, že ta twrz nasse bude, jako tu bambitku wystřelím. Chce tedy wystřeliti, až s koně spad krk zlámal, ten, co jesstě newiděl twrze, již newiděn byl živ.

2. Nejprwnější útok w den obětowání nejsw. panny nebyl bez zwlásstního památného; nebo kdy kule z děl w zdech i klásstere zůstáwaly wězeti, ohniwé granáty, jedny upadaly na střechy, wssak bez sskody, W prwním dobýwání granát odráži se, a druhý se wraci. a druhé přenássely, pusstěný granát jeden přímo nad kapli nejsw. panny rychle pad odrazil se hned daleko na stranu, a druhý letě ku kapli, ani se jí netknul, ale w samém powětří diwotworně odražen jsa nazpátek, wracel se do ležení, ohně rozsypáwaje i na hlawu swých posýlatelůw bije.

3. W jiných časech granáty i zápalné kule z mož- Jinými časy granáty, i prskawky dířůw i kule z děl bořicích jak odražené ode zdí se wracely, w ně samé byjice? powažowány za hromy s nebe na hodné toho swatokrádce, rouhače: které nejsw. panna s sw. Pawlem prwním poustewníkem,

jako otcem toho řádu, nad Jasnou Horou, i na zděch widěná nejednou odrážela jako mič. Přiwezli sšest děl oblehacích z Krakowa na hlawy swoje, kdy tři z nich rozpadlé rozlítnuly se ležení do bližších, jako do bijíce wůdcůw. nazpět odráži nejsw. panna s sw. otcem.

4. W den neposškwrněného početí nejsw. panny wůdce jeden sšwédský rouhawou tlamu rozewřew na poctu její, kdy jedowitá wypustil slowa, hned i nesškastnou dussi musil wypustiti: neb on z děla klášterního nad záměr puškáře někam jinám wýsse měřicího, ani w něho udeřujícího kulí nízko od sněhu odraženou, we fortně nowiciatu sw. Barbory roztrhán byl za utrhání na cti tak swaté. Rouhou potrestaný.

5. W tenže den nejsw. panny pod čas útoku, když oheň dáwali z šancůw do kláštera, a wětšim pálili zewnitř, uměli o tom powídati sami puškaři sšwédští, z kterých pěti prach zapálený oči wypálil i oslepli i nad to samého dělostřelce dozorce již slepého, na cíli mane stojícího kule z děla klášterního dobila. Pět puškářů prachem oslepeno najednou a jeden zabit.

6. Kdo zápalčiwosti hoří a to zwlášště proti swatým páně, nemožným jest, aby se sám opatřiti, aneb shořeti neměl. Tak kdy sšwéd jeden ze wzteku a z hrdosti pouze, a ne na škodu jakous proti kapliče wystřelil z ručnice, pocítil to, nač sami sšwédi w Běrussowě u stolu při swědcích wíry hodných naříkajíce, w. o. Blažejowi Wadowiussowi, přeworowi Běrussowskému předhazowali těmi slowy: „Wassi mnissi se nej„wíce čárami zanášseji. Zle nasseho spolutowaryše tak oča„rowali, že od toho okamžiku, co proti kostelu wystřelil, „ruku wytaženou drží, aniž jí žádným spůsobem k sobě stáh„nouti, ani dolů spustiti nemůže; celý ztuhlý ani na koně „sednouti, ani z něho slézti nemůže, pročež jak břemeno ně„jaké s wytaženou rukou tak, jak ji držel při střílení, museli „jsme do Bessna odeslati.“ Šwéd, jak střelil, tak ruku držeti musil.

7. Dwa jiní odwážliwci, bratři rodem, názwem Dudzicowé, z Gerlachowa slezáci wypálil i ručnice proti

Ručnice jednomu k twáři přirostla, a druhý zkameněl.

osobě ženské, widěné nad klássterem w plássti modrém, ale jaký posměch utržili! když jednomu ručnice ke twáři přirostla tak, že jí odtrhnouti nebylo možná, až ranhojič odřezowati ji musel a druhý zkameněl celý, kteréž sswédi z očí patřících uwezli jak nejrychleji.

Žába w dortě.

8. Hadina jedowatá jak jedu dobýwala na pomstu za potupu nejsw. panny, poznati z toho, že kdy Miller častowal důstojníky, dán byl též dort obrazem papírowým nejsw. panny podložený, a když byl rozkrojen, byla w něm sskaredá žába. Zwlásstní pochoutka to pro ně za potupu obrázku toho, rowně jak za jiné z dějin nejsw. panny i rozličných knih nowiciackých wytržené papíry na to.

Mlhy, w nichž sswédi hynou.

9. Již i z samého pekla porussili zálohy, když zdrádné činíce mlhy, w nich se ukrýwali i blízko klásstera kupami číhali; ale i ty zrádce hned wydáwali, kdy zaříkáním, rozehnané mlhy nepřátelé na blízkém cíli ranám z klásstera stawěli.

Čáry odpadáwaji, a čarownici jako mrtwoly padaji. Pročež mnichy zwali wětssimi čarodějníky

10. Nejwíce důwěřowali čárám čertowským, a ty nejwíce je hubili; nebo kdy takowí nejčastěji se nahodili důwěřujíce, že se jich kůle nedotknou, až od poswěcené střelby kul, sswédowé, jak mouchy padali. Takých čarodějníkůw nejwíce bylo důstojníkůw, a nejwíce též hynulo jich. Pročež mluwili: Mnissi Čenstochowsstí sou to čarodějníci welci. Hrdiny nasse nejsrdnatějssí čarami swými usmrcují. Tak nasseho společníka sedmi čarami ozbrojeného, we třiceti bitwách netknutého ani na wlas ku podiwení nassemu, ale tam to umění ho nechránilo, i zabit byl. To jednak jest menssí, ale ti, co samé nejsw. panně se rouhali, to nesnesitelné i samému stwoření, které se toho ujala, i za to za rouhače ozbrojilo.

Šilená řeč proti nejsw. panně.

11. Widění nejsw. panny w očích zlostných lidí zapomenulých, to nejwětssí památné pomsty i hanebného konečně útěku od Jasné Hory. Srdce truchlí i žalostí se swírá na wspomínku, co i jak mluwili sswédi

proti widěné nejsw. panně a přece wspomenouti se musí. Tázali se nassích otcůw w Wěryssowě. Co to tam za čarodějnici w klášteře wassem Czenstochowském, která w modrém plášti wycházela často i klášterní zdi obcházela, a časem na wrchu jejich usedla: za widěním které mnoho nassich umiralo, tak dalece, že kdy wycházela, museli jsme twáře spoussteti i zaclánéti. Jakož bylo to, že za jednu pouze noc z widění toho čtyřicet sswédůw skonalo, což kdy jiny? uměli o tom powídati sami sswédi, že často obyčejně ze strachu před osobou tou dobytým mečem hrozící jim a bijící w ně kulemi z děl ode zdí odraženými nazpět, jakož o tom wážných lidi to wssechno od sswédůw slyssících za swědectwí zapsané, kterých tu jména i slowa wlastní uwáděti síla by byla, dosti tedy připomenouti je pouze.

Není div, že od widění nejsw. panny sswédi mrtwi padali.

12. I samému Millerowi jenerálowi jak wězelo w hlawě, co w očích widěl, dosti že proto odstoupiti musel od Jasné Hory, a potom přes Piotrkow táhna s wojskem podřekl se s tím podlé udání pannen řádu sw. Dominika pissících zúmyslně na Jasnou Horu těmi slowy: Pan Miller pilně i powážně pohlížel w kostele nassem na obraz k Czenstochowskému podobný, i když tlumočník jeho o malý obrázek téhož prosil, a Miller darowaný od tlumočníka dostal, řekl ta slowa: Žádným spůsobem není podobná k té panně, která se mi ukázala, i děla proti mně rukou swojí řídila. Cos i to nebeského i božského, nad čím já sem se podiwně uleknul, pro jasnost z wážné twáře její atd. Dále w tomže listě. Přiznáwali i to sswédowé, že někteří z nich widiwali ženskou na zdech děla říditi, i zbraň dobýwati stojícím na walech. Widiwali též i starce ctihodného, který kamenníkům skálu lámajícím hrozil napominaje je, aby přestali w práci i třeba za sedm let nedokončené.

Řeč Millerowa o nejs. panně widěné i jak sličné.

Tok i druzi přiznáwali.

13. Nebyl hoden Miller toho widění, ale co ho zatím potkalo. Za zlé mu měl král sswédský i jiní,

že odstoupil od Jasné hory, kurníka jednoho, předhůzky mu čině, jako by od ženské postrassen i ossizen a od mnichůw podplacen byl. Welmi se na to mrzel, a co ho jesstě wíce tajemně kormoutilo, teprwé w Kalissi wyjewil. Toho času, kdy synowce jeho kule z děla klássterního zabila na lůžku, a jeho též po kříži ohmatala: a na tuto ránu léče se tajemně w Kalissi, naříkal netrpěliwě: O Čenstochowo, ó Čenstochowo! a jiní Čenstochowu jako smrt sobě připomínajíce mluwili: Czenstochovia sarcophagus Svevorum: Čenstochowa hrob sswédůw. Pročež při rozprawách o wojně i odwahách předhazowali sobě: Si vir es, abi oppugna Czenstochoviam: Jsi-li muž, jdi i dobýwej Čenstochowy! Památné to dobré, aby pamatowali potomkům swým wyprawowati to, co se s nimi stalo a nemluwili: Kde jejich Maria, w kterou naději měli!

Předhůzka Millerowi, že pro bázeň ženské ustoupil od Jasné Hory.

Oddil ssestý.

Obzwlásstní děje w klássteře i zděch, sswédům strassliwé i sskodící a obležencům srdce dodáwající při očiwidném dodáwání pomoci nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Ty nejprwnějssí i nejobzwlásstnějssí dějiny, které se již uwedly, že patrně bylo znáti pána Boha s námi i nejsw. pannu zjewně ukazující se sw. Pawlem p. p. na zděch. Bojowal pán Bůh za israelity proti Faraonowi, ujímal se archy sw. proti Filisstinským, a jakže o matku swoji nejswětějssí jednati neměl! Málo wážili sswédi místo to nazýwajíce je kurníkem; a třeba by byli je i pawoučí síti nazwali, nic by to nebylo, kdy pán Bůh i nejsw. panna přítomni, a jako nedobytná zeď objewila se jim hle ta síť, w kterou se ssejdíři, jako mouchy, chytili.

Očiwidná přítomnost božská.

2. Tměla se Jas. Hora w očích sswédům nejednou, tak dalece, že wssechna mlhou otočena zdála se a jednou nízko, podruhé wysoko položená cíl jim mýlila, jako o tom slyssená z úst jejich i od hodnowěrných

Mlhou otočený klásster cíl myli.

osob wyznaná slowa tato: „Kdy jsme s mocí děl k do„bývání přistoupili, ukazowala se mlha, kterou hora otočena „i tak nad powětří powýssena byla, že, kdy mířena děla „byla, kule přenássely klášter. Časem zas pod téže mlhy „stínem zdál se býti klášter na nízkém místě položen býti, „a kdy puškaři naši do cíle měřili, kule pod klášter i zdi „udeřowali w zemi, a od zmrzlé země na powětří se odrá„žely.“ Tak to pán Bůh s mocí swédskou, jak s mičem hrál.

3. Za času útokůw i strachu nejwětšího, udatný Kordecký přewor neztrácel srdce, ani obyčeje twrzi následowal; nebo kdy swédi zuřili a se zbrojili, rozkázal sboru hudebnímu na wěži wyhráwati jim písně náboženské, jak někdy Dawid Saulowi trudomyslnému hrál na citře: a kdy k útoku strašně postupowali swédi, kázal swým wšem s walů na průwod s nejsw. swátosti mezi zděmi sejíti. Žrměla děla z leženi, a tu hlasy z celého srdce k Bohu do nebe se ozýwaly: letěly kule i granáty ohniwé a přeletujíce toliko, na žádného w průwodě nepadaly. Tak odbywsse průwod teprwé k obraně měli se wšichni rozplamenění jsouce horliwostí za čest božskou i nejsw. panny jako lwowé proti lwíčkům swédům.

Mimo obyčej twrzi w utoce hudbou toliko se protiwují.

Za času průwodu nesškodi kule.

4. A že před takowým nepřítelem na čest božskou i nejsw. panny rozwzteklenýmu, co živo bylo, s životem utíkati muselo na Jasnou Horu, i kde kdo mohl, tulil se; leželo též dítě w kolébce pod střechou, w noci granát z moždíře pusštěný, zapálený, střechou propadnuw wpadl do kolébky i zázračně shaslý ležel při dítěti, ani w nejmenším ho neudeřiw.

W kolébce při dítěti granát nalezen byl.

5. Diwná wěc, že na Jany zwlášstní příhoda, w jeden den totiž tři mládenečkowé Janowé od kulí z děla swédského zhynuli. Janowé takže čtyři někdy jindy poraženi byli. Milost to boží w jméně tom „Joanes“ Jan, tajemná, že ti hlawu swou při obraze nejsw. panny položili a jiní wšichni na den sw. Jana

Na Jany zwlášstni náhoda.

ewangelisty, opatrowníka nejsw. panny, sswédy na hlawu porazili postrachem s nebe wíce, než střelbami rozprásseni byli.

6. To wěc nejdiwnějssí, že od tak malé hrstky lidí w klássteře, klássterníkůw sedmdesáti, wojínůw sto ssedesáti i to boji nepřiučených a ze wsí nakwap sehnaných, we twrzi tak malé i málo co na ten čas opewněné tak weliké wojsko, sswédůw z počátku dwanácte tisíc, potom pak k dwaciti tisícům z rozličných míst, twrzí, ležení sebraných, w nepořádek uwedeno, poraženo, i konečně rozprásseno bylo. Ruka to božská zprawila za přičiněním se též rukou lidských a úsilím udatného Augustina Kordeckého přewora Jasné Hory: kterému wděčnost ta přiznána, a od welicenstwa hodnost za to přisouzena.

Od hrstky klássternich wojsko zastyděno.

Oddil sedmý.

Po obležení Jasné Hory slawné díky pánu Bohu i nejsw. panně za wítězstwí; takže sláwa o tom hlásná, s počátkem shody i směloſti sil polských na sswédy: kde i o zwlásstních s nebe znameních na ten čas, za milostiwým nebe nowého ohledem wítězoslawné nejsw. boharodičky p. Marie.

1. Obdržené z rukou božských i nejsw. panny wítězstwí, jak nazpět do rukou těchže odáwáno s díky wěčnými, slysseti jest doposud při každoroční památce, za času slawné msse obětowané na den sw. Jana apossstola, s wítězoslawným ohlasem: „Tě Boha chwálíme“ a s hodným zároweň hučícího dèla ohlasem dalekozwučným. Jaká takže radost i shromáždění se pánůw i lidstwa na společné poděkowání za to a wzdálených dopisowání listy s blahopřánimi! Dosti, že celé polsko ožilo teprwé po poraženém, i jak mič od stěny, hanebně odraženém od Jasné Hory nepřiteli, který se již celého polska wítězem chlubil i ohlassowal, tak wlastně jak někdy l. p. 1340 husité připadsse s wojskem na bezbrannou Jasnou Horu kostel oloupili i

Slawné doposud díky pánu Bohu i nejsw. panně w den sw. Jana a. e. i radost po polsku z wítězstwi.

wzatý obraz nejsw. panny w poli rozbili, o čem w části prwní oddíle pátém, tak i sswédi odplatu swou wzali.

2. Přewrácení kacíři jak o wíře sw. sílu nepraw-diwosti i smýsslenek wymýsleti nawykli, udáwajíce je, jak se komu líbí, podle potřeby, za sstwáním ďábel-ským, tak i w událých se dějích ó co klamů a mamů a to obratných, subtylných, prawdiwě Machiawelských! Jasná Hora cílem i swědkem toho, anoť jest trnem w očích rozličným kacířům, kteří, že pro blesk w oči na Jasnou Horu, ani slysseti dobře o ní nemohou, pročež zatemňují ji jak mohou hanopisy. Mezi jinými tedy klamstwy to též sswédi wložili na Jasnou Horu, uwědomujíce swé odsstěpence, že již Jasné Hory dobyli, mnichy i wojíny zahubili a polákůw k wyswobození přitrhlých dwacet tisíc pobili. To z listu welitele Censtochowského dne 23. dubna r. 1657 na Jasné Hoře smýsleného krátce podáno; nebo obssírně slowo do slowa podáwati takowé smýsslenky nesluší.

Kacíři zatemňují prawdu ač očiwidnou.

Uwědomění o dobytí Jasné Hory i pobití polákůw na papíře.

3. Po smýsleném w listě dobytí Jasné Hory a prawdiwém u wěci samé dobytí sswédům z Jasné Hory, jesstě lépe obmyslili je pánowé i rytířstwo polské, když čtwrtého dne po obležení Jasné Hory, jesstě newědouce o něm a již w Tyssniowici konfederací smluwiwsse, zapřisáhli se státi při nejjas. králi Kazimíru a sswédy ničiti: jakož sstastně zničili při očiwidném blahoslawenstwí nejsw. panny s místa tohoto, a při wěrném i odwážném poslussenstwí nejjas. Kazimírowi králi, jako o tom již w části druhé oddíle pátém obssírně, a w klimakteře Kochowského obssírněji jednáno.

Odtud hned shoda i odwaha polákůw proti sswédům.

4. Na rok páně 1656, hned po obležení Jasné Hory začatý, w katolické modlitební knize Krakowské nad obyčej pěkně pochybeno, když na neděli wskříssení páně přidáno: Dominica Resurrectionis et Victoriae t. j. neděle wzkříssení i wítězstwí ale pěkněji to potom z wůle božské wyloženo. Nebo kdy slowa tato wpadla

Jasná Hora „Hora wítězstwí“ proč nazwána jest?

do hlawy duchowenstwu a zwlásstě jasně oswícenému Ondřejowi Lesčinskému, arcibiskupowi Zněždenskému primasowi, Janowi Tarnowskému arcibiskupowi Lwowskému, Kazimirowi Florianowi Čartoryskému biskupowi Kujawskému, Janowi Stěpanowi Wyzdze biskupowi Luckému, wypátrali w krátce to tajemstwí, když po wítězstwí nad sswédy obraz nejsw. panny ze slezska na Jas. Hoře nawrácený umístěn byl na místě swojím w tuž neděli welikonoční. I tak z toho slowa, jak wýsse podotknuto, prorockým duchem přidaného, nejjas. Kazimír král shodně s jmenowanými preláty nařídil místo to „Hora wítězstwí“ jmenowati; jakož tak nazýwáno bylo; toliko že potom pro lehčí lidstwa obyčej, proměněno w dáwné jméno „Jasná Hora.“

Rada na Jasné Hoře.

5. Jako wítězstwí prawě minulého, tak i pořád přísstích znamení chtěl miti nejjas. Kazimír král na Jas. Hoře: pročež z Opolí we slezsku wytrhnuw a po pronásledowání sswédům k moři za Gdausk i zároweň ze záloh na cestách sskastně wywedeném přičiněním wálečného Carneckého kasstelana Kyjowského nawrátiw se na Jasnou Horu zastal již nejjas. královnu s některými senatory a druhé prowoláním swolaw, začal porady i sskastně ukončil, při oswědčení přisslým s pokořením poslům kozáckým, moskewským i Cecuře hejtmanowi kozackému, bulawu swoji pod nohy nejsw. panně obětujícímu.

Cecura, hejtman kozácký, pokoří se i bulawu obětuje nejsw. panně.

6. Cokoliwěk wssak ku prospěchu mocnáře toho osoby, i řísse jeho stalo se na Jasné Hoře, o tom krátce dáwá znáti otci sw. Alekšandrowi VII. wyslowil w listě těmi slowy z latinské řeči na polsku přeloženými: „Nejswětějssí i nejblahoslawenějssí w Krystu otče, „p. p. nejlaskawějssí, při polibení swatých nohu swátostí „wassí sebe samého, králowstwí i řísse mojí jak nejpokornějssí „odporučení. Přeslawný welké Boha-matky obraz, který „w Čenstochowě králowstwí mého starodáwnou cti i zázra„kům slawou se skwí, kdy polsko swět ten naplnil, netajný i

List krále j. m. Jana Kazimira k otci sw. i Jas. Hoře.

„samému hlawnímu Římu, a pročež, že i swatosti wassi „ozdoba jeho wysádami obdařená, dáwno wědoma, nic ne„pochybuji. Jasnost místa starodáwná i swěží a to sběhem „lidí nábožných, potěssením ztrápených, prokazowáním dobro„diní welkých i slawných milosti božské; ale za méně skwělý „počítati se nemá příklad ctnosti i statečnosti, který kláſſter„níci místa toho, bratři řádu sw. Pawla p. p. w strastipl„ných i beznadějných dobách nedáwno na jewo dali. Wě„domo zcela swatosti wassi, jakými útisky já i králowstwí „moje sewřeno bylo nahromaděním se rozličných i mocných „nesstěsti, kterým i nejznamenitějssí část králowstwí mého „okolo wisly podlehla; sama Jasnohorská Čenstochowa zá„dnými nepřátelskými, ani chytrostmi, ani mocí nepohnutá „při mně statečně stála i wssechny protiwnosti pomocí bož„skou konečně přemohla. Slussná wěc tedy, abych za tak „znamenité zásluhy mnichůw řečeného místa, winným se „znal, a nyní z odporučení mého jich newypousstěl atd. „Připusť swátosti wasse k otcowské náklonosti přání, a zá„roweň aby přewzácný kláſſter Čenstochowský zwlásstními mi„lostmi swatosti wassi zajasněl, apoſſtolský poklad nikdy (ne„přebraný) otewřiti ráčila. Což já za dobrodiní mně sa„mému prokázané pokládati budu atd.

Tři slunce nad Jas. Horou.

7. Před přiwezením ze slezska i nawrácením na swoje místo, w oltář obrazu nejsw. panny a již po zmátání nejjasnějssího Kazimíra krále na Jasnou Horu, tři slunce pásmem skwicím se s sebou spojená ukázala se nad Jasnou Horou w neděli před kwětnou o poledních.

Uwaha a těch sluncich.

8. Nedosti bylo obyčejnému slunci jednomu, ale tři ta tělesa nebeská zářící přiswěcowala na cestě wracející se nejsw. panně. Zastawilo se kdys slunce zacházejíc a přiswěcujíc Jozuowi skrze dalssí wítězstwí nad Madanity, zde tři slunce přiswěcowala wítězstwí trojímu nad mocí sswédskou, nesshodou polskou, i slepotou kacířůw, patřiti na Jasnou Horu nemohoucích. Po tříletých, a trpělivě snássených bouřích troji wyjasnilo se slunce, za korunu zemskou hotowic mu nebeskou.

9. Na ohlas přediwných dějůw těch zdiwený welký poſel moſkewſký Iwan Iwlew? jednaje o pokoj na ſněmě Warſſawſkém, wyprosil ſi dowolení nawſſtiwiti místo ſw. kam ſſkaſtně ſe doſtaw podiwil ſe welkým diwům přečiſté Marie i nejpokornějſſí hned podle swého obyčeje oddaw úctu nejjaſnějſſí swěta wládkyně, tázati ſe pilně naſſich otcůw začal, zdáli to ten stolec i obraz nejchwalebnějſſí Boha wtěleného matky? čím uměním ta ſwatá malowaná podobizna? Jak dáwno, i od koho na tom ſwatém umiſtěn byl místě? Odkud ty na twáři přenejſwětějſſí ráný? atd. i po jiných s welikou swojí ſpokojenoſtí bádaje tajemſtwich, a na ſwoje otázky úplnou od otcůw ſlyſſe odpowěd, k welike swojí potěſſe plátěnné i plechowé wyprosil ſobě matky božſké obrázky, přiſlíbil o tom wſſem, co widěl i ſlyſſel nejjaſnějſſího uwědomiti cara i to na něm wymoci, aby příkladem jiných mocnářůw též to místo králowſky obdařil.

Wyſlanec Moſkewſký podiwně ſpokojen jeſt s obrazem ſw. i jeho dějinami.

10. W Římě ſaném jaká ſláwa o tom! ne doſti že nejjaſ. Kazimir král rychlou zprámou powzbudil otce ſw. Alekſandra VII. papeže k diwení ſe tomu, co ſe na Jaſné Hoře ſtalo, u zawděčení ſe miloſtmi apoſſtolſkými, ale též ſám pán Bůh nejlépe dal tám znáti ſkrze některé hříſſníky kajíci, jako ſtraníky ſſwédſké pod Jaſnou Horou, kteří do Říma na pokání přiſſedſſe zjewně wyznáwali, co činili i widěli na Jaſnou Horou a to we ſchodě s těmi widěními, o nichž byla wýſſe zmínka. Píſſe o nich kněz Wilhelm Guppenberk Soc. Jesu in Atlante Mariano num. 47. jako jejích wlaſtní zpowědník tamže. To diw nejwětſſí, upřímné nawrácení ſe k Bohu; jako i na Jaſné Hoře bywají jiní bez počtu.

Někteří ſtrannici ſſwédſſti ſkrouſſeni widěnim do Říma na pokáni udali ſe.

11. Kdy již konec nepokoji, a počátek pokoji začal, byl pokoj nade wſſechno; nebo ačkoliw klášſterní wíſky poplenili ſſwédi, ačkoliw na udržení wojínůw muſeli ſe Jaſnohorſſtí ſkládati zbořeniny oprawowati,

potřeby wlastní opatřiti, i na jiné zařízení k obraně místa sw. pomýsleti, a nebylo peněz w hotowosti; dal wssak pán Bůh to; co bohabojní dobrodinci darowali od zlata i stříbra nejsw. panně. Naložilo se to tedy na to, a wssechno na chwálu božskou, nejsw. panny i na hojnou živým i mrtwým dobrodincům náhradu nad to. Sbirky darované uschowáwati nemožná.

12. Welká, zázračná i patrná milost božská i boharodičky nejsw. panny, že w tak welikém ohni nepřátelském Jasná Hora Čenstochowská, jak někdy keř Mojžíssůw, neposskozená: Miseri cordiae Dei (et Deiparae) quia non sumus consumti! t. j. skrze milosrdenstwí boží i (boharodičky), že sme nebyli zničeni! Zotawila se Jasná Hora od úpalůw těch, ale silnějssím za čest nejsw. panny planouc i wítězic nad nimi, hotowa na dalssí. Tebe toliko ó paní zástupůw ku pomoci wzýwá, tobě wítězstwí přiznáwá i přiznáwati se sw. Bonawenturou: Confitebor Tibi Domina in toto corde meo, et narrabo populis laudem et gloriam Tuam. Thren. 3. In Psal. B. V. M.

Část desátá.

Zázračné od druhých sswédůw l. p. 1702 po třikráte utokem ženoucich na Jasnou Horu zachowáni, tou co i před tim obranou nejsw. boharodičky panny Marie.

Cokoliwěk zlého stalo se s dáwnými sswédy pod Jasnou Horou, pamatowali to dobře pozdnějssí, i kdyby za nějakou příležitosti mohli oddati wet za wet měli na paměti: ale že pán Bůh dáwné moci swojí diwy obnowowati ráčí, protož i tyto pod Jasnou Horou třikráte zkrotil, a kde jinde w cizích mocnářstwích jak mnohokráte porazil na hlawu, bude o tom zmínka ku konci té části. Tak to pán Bůh dopoussti

nepřátelé na polsko za hřichy polské a jinde je poráží: By snad nepyssnili se atd. i nemluwili: Ruka nasse wysoká, a nikoli pán dokázala to wssechno. Ne forte superbirent et dicerent: Manus nostra excelsa, et non Dominus fecit haec omnia: Deut. 32.

Oddil prwni.

Před příchodem sswédůw pod Jasnou Horu, znamení prorocká tamže se strachem i nebezpečenstwim welkým, než a to zázračně odstraněným od strážkyně strážníkůw swojich nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Jako před dáwnými sswédy, tak i před těmi proaocká znamení nedobrá na Jasné Hoře předcházela, aby co za tím jde, uwažowali i na pozoru se měli. Již sswédi s Karlem, králem swým wtrhli byli do polska, již se sápali na hlawu nedáwno korunowaného nejjas. Augusta II. krále polského, s jakým wssak chwěním se wíry sw., swobody práw i majetku trháním, o tom wiz w kronice polské. Již se sswédi po polsku rozhoskowali i jak chtěli hospodařili, jak před tím, již i Jasné Hoře wyhrožowali, až hle l. p. 1703 dne 16. prosince po půlnoci, za času jitřní klásterní w chore; dwa živly powětrní, wichr i oheň, spiknuwsse se najednou udeřily na Jas. Horu s welkým strachem i nebezpečenstwim kostela i kláštera. Wichry tak silné bily, že římsy kamenné na věži wylamowali, i trám s osobou sw. Michala na železných plesních wytlačeného strhli. Oheň takže zároweň z refektářské podzemní pece zňaw se w komině, saze ohniwé tak wyhazowal na střechy klásterní, že je obsypáwal, a wichr rozpalowal jiskry, toliko že w sněhu uhasseny byly. Běželi wojíni od brány, i čeled ze dwora wedle wěže do kláštera, a od kamení onoho s wěže letícího žáden nebyl uhozen. Těžko bylo od tak násilných nebezpečenstwí zachrániti silou lidskou, toliko na božskou wůli se oddati, modlitbami i zařikaním ty dwa živly zkrotiti třeba bylo; jakož

Znameni prorocká předcházela.

Wichr strassný i oheň zároweň, bez značné wssak sskody.

ustaly bez značné sškody. Téže noci wichr ten w Krakowě na zámku wèži kostela katedrálního zlámal i swalil na sklepení prorazené; wèži takže u wssech swatých i na klepaři u sw. Floriana, mimo jiné sškody w Krakowě i blízko. Znamení tato nedobrá wětssích nehod náwěsstími byla: nebo král sswedský jak wichr přiletěw do Krakowa, i do zámku swobodně wtrhnuw, potom zámek ten, onu tak diwnou i nákladnou staropolských králůw residencí ze záwisti nápadem wichrowitým nadutý, spálil, již i kostel měl shořeti, a teprwe, jakoby z žalů nad ním, již od wichru minulého dosti majícím, rozkázal ho chrániti od posledni záhuby. To na zámku Krakowském, pak na Jasné Hoře znamení zmíněná, jaké značili sswédské záměry, bude o tom níže řeč.

Tenže wichr w Krakowě zlámal wèž na zámku.

2. To též na Jasné Hoře znamení nedobré, a přísstí nápady sswédské wèsstící, co l. p. 1704 dne 5. ledna w dílně pusskařské při zbrojnici se stalo. Pusskaři wysussujíce prach, z tabáku jiskerku do blízkého prachu upustili, oheň weliký zapálil granaty i kule zápalné tak, že wssechny popukaly, okna wybily, pusskaře jednoho skokem utíkajícího prach značně popálil a druhého utíkati nemohoucího zabil, obydlí wssak ani skepy neposskodil s podiwením takowé toliko sškody, nad obyčej i očekáwání wětssích na ten čas sškod. Jaký wssak ze znamení těch wyplanul oheň rozwtekleností sswédůw, ukáže se níže. Tak to pán Bůh na tom místě sw. znameními prorockému oznamuje přísstí přihody, aby méně sškodili nic a wice oslawily místo to sw., jako se stalo to.

Prach, granaty i kule zápalné znaly se, ale hned ustaly.

Oddil druhý.

Postoupení prwní sswédůw pod Jasnou Horu, jako přátel a hostů ale za chytré lisky odkrytých wýstrahou, jako již před tím, nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. Ačkoli sswédy nynější bolelo, co dáwné potkalo pod Jasnou Horou, nesměli jednak očiwidným bojem

za to se mstiti; ačkoliw král jejich Karel jesstě we sswédsku wystříhán byl, aby Jasnou Horu minul, neměl též tam prosté cesty osobou swoji; ačkoliw i w polsku pánowé welcí, jako ochrancowé prosili ho za Jasnou Horu, nedal se sice dlouho prositi, odpoussstěl, přislibowal, osswědčowal ochranu; ale co myslil, i potom mluwil, a konečně jaký útok učinil po třikráte na Jasnou Horu skrze swoje jenerály, bude řeč o tom w oddílech těch.

Swédi ne bojem, ale lsti myslili Jasnou Horu dobyti.

2. Pěknou i rownou cestu měl Gulsstender jenerál s osmi tisíci sswédy z welkého polska do Krakowa na Čenstochowu; ale pěknějssí i rownějssí kdyby nějak na Jasnou Horu! ne žal by bylo, zawaditi o ni i tam pozdržeti se: to mu wězelo w hlawě i srdci, ale w očích i rukou jináče. Bolely ho oči na Jasnou Horu patříce, kdy nerownou cestou i ujetou podle Jasné Hory, ale oklikami opodál za Čenstochowkou po polích, rolích, i obylí musel přecházeti, již ne jako přítel, ale jako nepřítel powažowaný. Položil se táborem asi 15 honů od Jasné Hory okolo města Čenstochowy; jízda před řekou w nížině a pěchota za řekou na hoře rozložena l. p. 1702 dne 16. srpna. Dobří z nich jezdci, ale, lepssí kosaři, kdy widíce opewněné místo sw. i wědouce tam o třech stech wojínech prawidelných mimo klássterníky i čeládku mezi pěchotou, museli ruce od zbraně upustiti, i ku kose i kosení obilí je obrátiti, nezmiňuje se o krádeži dobytka i zástawách, jak obyčej, i tak s tím celých deset dní ztrávili.

Swédi pod Čenstochowou táborem položeni obléhají dokola Jas. Horu.

3. A že klássterníci Jasnohorssti powinnosť swoji znají i ode dáwna zachowáwají, aby nikomu z nepřátel příležitosti neposkytli, ale toliko byli hotowi na příležitosť, i toho času pamatowali na to předstawení přewelební otcowé Jsidor Krasuský prowincial, i Innocenc Pokorský přewor, o čem i od j. o. knížete j. m. kněze Michala Radzějwského primasa wystříhání písemně s dokladem tím, aby několik důstojníkůw

Wýstraha, aby několika sswédům nebránili na Jas. Horu.

ſſwédſkých (kdyby o to uſilowali) puſtili na Jaſnou Horu nezpečowali ſe, toliko bez wſſelikého z prohlížení nebezpečenſtwí. Přijatá byla ochotně wýſtraha, ale nad to platilo rozhodnutí: Máli býti nějaké nebezpečenſtwí z prohlížení několika ſſwédůw, nechť, jak před tím, tak i nyní noha ſſwédſká ne poſtojí na Jaſné Hoře, i tak ſe ſtalo, čím uražení ſſwédy zlobili ſe i hrozili mocí, kdyby jen rozkaz od ſwého krále měli.

Oſtražitoſt uraděná, aby ani jednoho nepouſſtěli.

4. Přihodilo ſe tím čaſem, že wojewodſtwa welkopolſká za wyzwáním zemſké hotowoſti táhla na pomoc nejjaſ. králi Auguſtowi proti králi ſſwédſkému, již w Krakowě jſoucímu, kterážto nedaleko od oddělení ſſwédůw pod Březnici ſtála pět mil od Čenſtochowy. Wěděli o tom ſſwédi pod Čenſtochowou, a na to jedli, pili, ſpali dobře, oni wěděli o moci té proti ſobě. Jeden toliko tak wálečný nalezl ſe dobrowolník w wojſku tam, jeneral Brant, ač ne katolík, leč luteran, který proſil o rozkaz s jízdou ſwojí na ſſwédy pod Čenſtochowu, přiſlibuje s ſwými pěti ſty oněch oſm tiſíc ſſwédůw pobiti. A že nemohl uproſiti, muſeli tedy kláſſterníci Jaſnohorſſtí ſami ſſwédy wždy ſmělejſſí, bezpečnějſſí, i ſſkody w polích, domích atd. činící poſtraſſiti z děla hřmotem na wítr toliko w noci. Poſtraſſení ſſwédi myſlili, že to znamení wojſku jakémus k wyſwobození z leſůw wypadajícímu (ačkoliw pouze dwa poláci na koních w poli z leſa wypadli na zwědy, prodrali ſe až k ſamému ležení), počali tedy wſſichni máſti ſe tak, že pěchota za řekou na hoře pohaſiwſſi kahance před ſebou, ſkrze cíl z děla kláſſterního, i jízda z ležení wytrhſſi bez ſedel na koních utíkala, a druzí přes řeku w hromadách táhli.

Zemſké hotowoſti welkopolſké neboji ſe ſſwédi.

Poplaſſeni ſſwédi hukotem z děl na witr.

5. Když nebylo widěti očekáwaných na heſlo, poſlali ſſwédi pod kláſſter tázat ſe na příčinu ſtřílení z děla; a jak zas upomínali, i mſtili ſe za to? nedoſti že obilí w polích poſſlapali, i rozličných ſſkod nadělali;

Mstěji se za to i mnicha w otroctwi beron, který za tisíc tolarůw wykoupen byl.

ne dosti že potom leženim hnuwsse w. o. Jdzeho Karwowského s listy o ochranu ku pánům poslaného zajali, wězili, při děle doprowázeného týrali, až ho z otroctwí toho tisícem tolarůw bitých wykoupili: ale že krále swého ku pomstě za to, i k zaměřenému obležení popouzeli. Dobrá to záminka sswédůw do Jasné Hory, a ačkoli na přimluwu j. o. primasa, jakož i jiných orodownikůw odpusstěna, prominuta Jasnohorským, přecež swoje na mysli měli sswédi což i skutečně potom dwakráte a umèle po tichu dokázati pokousseli se.

Oddil třeti.

Podstoupení druhé sswédůw pod Jasnou Horu oněch přátel, již w nepřátelé proměněných, ale s zmatkem odwrácených, postrachem jak tábor ussikowaný nejsw. boharodičky panny Marie.

Zrádou, nikoli mocí mysli na Jasnou Horu.

1. Přislíbené odpusstění i prominutí urážek krále sswédského Jasnohorským nebylo upřímné, nebo bylo pouze na čas, pokud k opanowaným městům i twrzem w celém polsku dobrowolně poddaným i otewřeným nedostáwati se bude klásster Jasnohorský, bude k tomu záminka nejedna. Jak chytrý nápad, chytřejssí, než dáwných sswédůw: nebo ti ne tak mocí, jako zradou jednali, a pokaždé jinou. Ona to urážka pro střílení z klásstera na postrach pouze, za času Gulsstendera wězela wždy w hlawě králi sswédskému: pročež obeslal Reinszelda z welkého polska na Censtochowu do Krakowa, aby Jasnohorským dal příležitost ku podobné směloszti, a již dosti by příčiny k nim měl, jako ku prwním původcům i russitelům nepokoje.

Urážka pro střílení záminkou jest do Jasné Hory.

Wyzwědači zajati wyznali wssechno.

2. Dříwe než tedy Reinfzeld podstoupil pod Jas. Horu l. p. 1704 w měsíci únoru, wyslal wyzwědače rozličné, a zwlásstě Arnossta Salusského, luterana i Tolumanského kalwina, kteří chtěli se dozwěděti, co se na Jasné Hoře děje. Když se zastawili w hospodě, newěděli, co se s nimi samými děje, jaká

pozornosť na wýzwědače: zkrátka tak zhloupli pod Jas. Horou, jako pod Babylonskou wěží druzí, že tázání jsouce, neuměli dáti zprávy. Chycení hned se přiznali, a pročež u wězení klášterním čekati museli, pokud nebezpečenství před sswédy neminulo. Arnošst Saluský, luteran přes čtwrt roku uwězněn byw, wida patrný trest za zlou wiru i zrádu, osmicen byw zřekl se luteranstwí i na swobodu propusštěný wyznal wlastním písmem: Jako od Funka plukownika sswédského z Wěluně wyslaný, aby prohlédl lidi w klášteře, i místo za klášterem k dobywání příhodné, i jako čas podle toho již naznačen byl den 28. března. Kalwin zas Tolumanský, že se k wíře sw. nakloniti nechtěl, držán byl přes půl roku, konečně do slezska na císařskou wojnu odewzdán.

3. Dne 2. února w swátek nejsw. panny hromičné plukownik w prwní stráži Horu a jeneral Reinfzeld s osmi tisíci jízdy i pěchoty z Wěluně za jeden den i noc wpad rozložil se po wsích okolo Čenstochowy, nejprwé kontribuci i loupeží dobytka sužowaw hrozil mocí na klášter, předstíraje, že tam sasy wojíny přechowáwají jakož i swéwolné houfy: ale předhůzka tato odmrsštěna důwody ráznými klášterníkůw, že ani jednoho z oněch není na Jasné Hoře; ale toliko sami poláci. Uwěřil Reinfzeld, že není sasůw, ale aby napotom nebyli, aneb kdebykoliwěk byli, udáwal, že to místo sswédům ku pozorowání jejich pochodu potřebné jest. Pročež s sebraným z okolí wojskem podstoupil pod Jasnou Horu, we blízké Čenstochowce, Čenstochowě, i nowiciatě sw. Barbory stanuw, strážemi, wyzwědači i strážníky jízdnými i pěssími a každou noc četnějssími tak sewřel klášter, i tak blízko, že je kamením z palisad dostihowali mladíci pro útěchu. Nač sobě stěžowali sswédi mluwíce: Proklatí mnissi, jak na psy házeli na nás kamením. Tíže mladíci chytiwsse sswéda přiwlekli do brány, ale mnissi nechtěli ho přijmouti.

Záminka druhá wzatá pro sasy i swéwolné kupy na Jasné Hoře.

4. W nowiciatě Reinfzeld s Funkem zastaw dwa toliko bratry z řádu, kněze i klerika to jest welebného otce Marinusa Wonsowiča, zpowědníka bratrůw nowicůw i bratra Pankráce Březowského diakona (nebo jiní ussli se wssím na Jas. Horu), jak je zkoussel we wíře, postech i trpèliwosti, dosti, že powybíjew dwéře do cel, koně do klášstera zawádèw přinutil je w půstě jísti maso s ním, přemoci wssak nemohl. Zkoužka to wíry sw. římské, aby od zachowání postu církewního odwed, mohl i od wíry sw. odwésti smrti w očích blízkou. Káže knězowi ukleknouti, aby skat byl, dobyl dyku plukownik Funk, a onen w skroussenosti na kříž ruce složiw hlawu k stětí podal. Zkoužka to toliko byla odhodlanosti na smrt za wíru, kterouž mu wymlouwaje řekl tenže: Chtěl bys mučenníkem býti, nic z toho nebude. I tak teprwé naklonili se k němu, objímajíce přiznáwati: Prawdiwý katolík římský i k jedení masa již ho nenutili: častujíce ho rybami i po obědě swobodným činíce jíti, kam by chtěl.

Odwaha kněze w nowiciatě na smrt.

5. Před tak těsným obležením byl za času klášster posádkou opatřen, i pořádek wseliký panowal; wojíni s domácími ochotníky do příkopu wypraweni, druzí po walech i basstách umístěni, a mezi ně klášsterníci wřaděni, i welení nad nimi rozdáno; brána prwní kamením byla zawalena, druhé zataraswány; i tak wssichni obležení wzýwajíce pána Boha i nejsw. pannu za času slawné zpíwané msse s prosbami čekali na útoky nepřátelské. Nemohli se wssak dočekati; nebo sswédi ne tak mocí, jak zrádou chtěli dostati klášster: i pročež ze wssech stran tak sewřeli klášstery, aby se w něm newidělo, co za stawbu w městě Čenstochowě, Čenstochowce; w okolních wsích i lesech sswédi podnikli, a ble oni žebříky dèlali na tři, a již ku pěti stům hotowých měli, aby wojensky wytáhsse pod klášster, po nich na zdi wydrápati se mohli. Smèssné předsewzetí, a w prawdě ssílené, když nadělali žebří-

Připrawa Jasnohorských.

Žebříky hotowili, kteréž potom posekawsse spálili.

kůw na zdi, teprwé se tázali na wysokosť zdí, na hloubku příkopu, na počet wojínůw w klášťeře atd. jakož přizwawsse sslech. Stanislawa Běleckého, písaře cel w městě se o to tázali. Powěděl, co prawda bylo, i že po těch žebřících možná není dosáhnouti wrchů zdi: ale nejlépe jeden sswéd zkusil tam žebřík nejprwé, po němž k stawení jej přistawiw rychle wystupowal, ale jesstě rychleji spadl i nohu zlámal.

6. Kdy rozložené po wších wojsko Reinfzeld objížděl, w Kocině dwě míle od Čenstochowy, widěl w noci swětlo nad samým kostelem Jasné Hory, tak značné, že se podiwen ptal přítomných sslechticůw: Což tam za lampu hoří? že ji až zde widěti? Odpowěděli: Wíme, že tam lampa nad kaplí wždy w noci hoří, ale jí tak daleko widěti nemožna, ba ani kostel sám widěti nemožno. Wězelo to swětlo w hlawě Reinfzeldowi, a kdy zaslepený w pádech přiblížil se k Čenstochowě, a již měl zkousseti sstěstí na klášter, shasl na konec od toho swětla w zlostných úmyslech swých utlumen byw. Světlo nad Jasnou Horou widi Reinfzeld.

7. Byl to den sw. Walentina 24 února, jesstě daleko do dne 28. března i k dobywání určeného, kdy obležení Jasnohorští majíce jistotu z patrných důwodů o blízkém dobywání Jasné Hory a nemohouce déle trpěti pochodůw blízkých pod twrz, i sskod w okolí, již se rozhodli předejíti sswédy i napadnouti je z děla klášterního ohněm na nowiciat, i na polích, kdeby se ukázali, až tu dnem před tím pobočník twrzi w. o. Jsidor Kružel klášterník a někdy zkussený wojín objížděje waly, na kluzké od ledu cestě potknul se s koně i zlámal nohu. Jedny to přestrassilo, a druhým odhodlanějssího přibylo srdce i důwěry w obraně samého Boha i nejsw. panny, jakož tak se stalo. Nebo téže noci sswédi jakýmsi postrachem překwapení, posekawsse žebříky i spáliwsse o jedné hodině náhle se wybrali i tak spěssně odtáhli, jakoby pronásledowatele Již na sswédy mělo býti udeřeno, ale odstoupeni od Jas. Hory předcházelo.

za sebou měli: pročež dopoledne s celým wojskem pět mil jedním tahem uběhli. Takto místo boje i zbraně nábožné díky pánu Bohu i nejsw. panně téhož dne byly wzdány za zázračné místa sw. oswobození.

Oddil čtwrtý.

Postoupení třetí sswédůw pod Jasnou Horu, již jinssím způsobem jak dřiwějssích, leč umělým, prawdiwě satanským awssak daremným pro účinné wždy posilky nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. Ačkoliw doposud dwakráte sswédi pod Jasnou Horu podstoupili, nenapadali jich z klásstera, ač oni sami to hledali: až kdy sslechetný Swinarský plukownik při wýpadě stem koní je přepadl tři mile od Čenstochowy pod Pankami, i sám se do zajetí dostal, rád tomu jsa Stromberg jeneral w Sěradském kraji, dal o tom wěděti králi swému do Warssawy, winu dáwaje Jasnohorským russení pokoje; jakož mělo se to ukázati z wyznání chyceného newolníka. Rozzlobený král, co w sobě dlouho tajil, to tehdy pomstou háraje wysoptil: Aby klásstera Čenstochowského dobywali, dobywsse s zemí srownali. Jak by po srdci pohladil zrádce, těssili se hlásajíce: Již nyní rukoum nassím neujde Čenstochowa, jak Bůh na nebi, tak jisto jest, že ji dobudeme. Nepomůže Maria mnichům, jejíž obraz, jak dostaneme, na drobné kousky posekawsse spálíme a popel do powětří wystřelíme; uhlídají teprwé papeženci, co jim pomohou modly, které ctějí po různých místech. Jaký proto strach, bolest, wolání wěrných k Bohu w Warssawě? Jaké orodowání pánůw rozličných u krále sswédského? těžko to wypsati, s jakým wssak oswědčením na oko pouze, ukázalo se w postoupení jenerala Stromberga pod Jasnou Horu.

Obžalowané Jasnohorské rozkazuje král sswédský dobyti i pobiti.

2. Ne welký počet sswédůw towaryssící jeneralowi Strombergowi, ale krom očí, stranou o míli jdoucí wojsko na zrádě bylo Jasné Hoře l. p. 1705. Pře-

jíždí s newelkým počtem koní jeneral, jako pocestný, dráhou blízko Jasné Hory, líbí se mu twrz, kdyby ji mohl blíže widěti, a kdyby jesstě fortelem nějakým ji dostati! Když dole w městě Čenstochowě se zastawil, přissla mu chuť, wyjeti sobě na procházku s dwěma důstojníky, i okolo twrze blízko nassel sobě cestu. Takowou procházku patrně powažowali za wyzwědačské objíždění, aby nejdříwe ohledli, a potom místo to pohltiti mohli: Wolaly stráže „Nazpět" nazpátek je odwracujíce i ručnicemi je měříce; na což přátelskou dáwali znáti rukou: My přátelé. Těžko co wíce s nimi činiti bylo, skrze příležitost z klásstera prwnějssí a wýstrahu o tom, jak wýsse.

Jeneral Stromberg prochází se kolem Jasné Hory na zradu.

3. Nedáno jim příležitosti z klásstera, ačkoli jí wyhledáwali, ale w krátce ji nassli do klásstera, kdy Melander komisař s synem swým i tlumočníkem zároweň tajemníkem od jenerala wyslaní pod klásster na wyjednáwání, welebnému otci Innocencowi Pokorskému přeworowi s osmi klássterníky, při towaryssení oddílu mussketírů, dwa předložili články: Prwní. Proč jste tak nelidssti, že ste tak welikého hrdinu jenerala nasseho jako hosta nepřiwítali? Odpowěděli: Jestli toho času kdy objížděl twrz, prohlíže místo z pole, newěděli sme, že by to byl sám jeho milost jeneral, ale neměl počem toužiti, abysme ho ze zdí powítali: oddali sme mu wssak úctu skrze sluhu nasseho w hospodě i na stůl jeho pokrm i wíno poslali. Otázka. Ale proč nikoli skrze klássterníky, ale skrze sluhu? Odpowěď. Ať se nediwí j. m. jeneral; nebo nám před několika lety klássterníka s listy poslaného zajal jeneral Gulfztender do newolnictwí, až tisícem tolarůw wyplatiti sme ho museli. Druhý článek. Nezaplatili jste daně Gulztenderowi, i Reinfzeldowi jeneralům, třeba je nyní oddati a postup z nich učiniti w klássteře. Odpowěď: Sami sobě jeneralowé ti platili wymučenými penězmi na poddaných, loupeží dobytka i obilí

Komisaři sswédssti wynalezeji urážky ze strany klásstera.

po dworech a nad to sskodou w polích úmyslně učiněnou za léta. Co wssak do kapitulací w klássteře, ta žádným způsobem býti nemůže, leda w městě Censtochowě na hospodě: hotowi sme k tomu seslati tam několik klássterníkůw; toliko ať nás J. jeneral ubezpečí listem pod heslem za jejich swobodu i bezpečnost.

Poslanci z klásstera podáwají, co mohou.

4. Tak odprawen byw Melander komisař s tajemníkem tlumočníkem od klásstera, poslal kartu od jenerala zabezpečující pod heslem za swobodu wsselikou klássterníky na kapitulací u sebe čekané. Skrze wyslané tedy w. w. otce Brunona Janického, profesora filosofie i Wawřince Rychwalského posláno padesát tolarůw bitých, i bečku dobrého wína pro jenerala, myslíce, že tím je ke shodě nakloní i jich zbydou, a tam rozuměno, že to toliko uspokojení tím časem. Rád jim byl jeneral, ale radssí by byl bywal, kdyby byli deset tisíc tolarůw bitých hned wysázeli. Nebylo jich w klássteře, aniž jich též přislíbiti mohli poslaní klássterníci.

O deset tisíc bida.

5. Propustiw swobodně klássterníky, kdy jich newiděti, nebo není tisícůw, wysýlá jeneral, budou-li, čili nic, hroze ohněm odewssad. Zastrassilo to Jasnohorské: pročež učinili sjezd klássterní, i radili se, co s tím činiti? Wykoupiti se, není hotowých peněz; kázati lidem je složiti na okup domůw i dobytka, newystačí, a třeba by se na polowičku s klássterem zmohli, to tak chytrému nepříteli wěřiti netřeba, i peníze wezme, a co měl učiniti, učiní. Rozhodli tedy otcowé oddati se na wůli božskou, třeba by okolo pálili, když jen místo sw. bráníti budou podle welení i rozkazůw na waly i bassty rozdaných jak wojínům, tak i klássterníkům mezi ně wmíchaným.

6. Když není widěti peněz, ať jest widěti oheň; wysýlají pěchotu s Kanniferem pálit okolo klásstera, aby i sám klásster zapálili, i sstěstí k němu zkousseli, rozkázal jeneral. Sla tedy pěchota s pikami, na ně

smolné wěnce powěsiwssi od města Čenstochowy přibližujíce se k Jasné Hoře, zastawowali se každou chwili, zdáli je z děla stíhati budou; nestíhali jich pro jednu ze dwou skod menssí, podle wýstrahy, jak wysse udané. Již přissli do Čenstochowky, již se wssude rozessli i obsseddse do dwora ze druhé strany nejbližssího, zapálili najednou wssechna stawení i stodoly a jak umělým i patrně satanským spůsobem, po Finsku; nebo wítr tak odporný náhle powstal, že oheň z obou dwou stran, od půlnoci i poledne obrátil se na klásster, i tak silný, že hlawně do příkopu pod brány metal, a blízké dřiwí se chytalo i ssindele na střesse prwní brány dřewěné. Zahalily dými netoliko klásster i kostel, ale též wěž tak dalece, že patřícím zdaleka zdálo se, jakoby již oheň zasáhl klásster; a teprwé o několik mil pozorujícím zdálo se, jako by celá Jasná Hora hořela. Těssili se tomu kacíři na slezsku w očích truchlících katolíkůw, a zwlásstě některých tam se tulících před sswédy sslechticůw polských; ale to jako na okamžik toliko trwalo; nebo jak mile klássterníci uderili na zwony na poplach ohně, finowskými čárami na klásster obráceného, tak hned z obou stran odwrátil se i rozprchnul, nízkým w pole k wýchodu slunce wáním, jak nowým s hůry wětrem rozehnaný.

Zapalují Čenstochowku i z druhé strany stodoly blizké.

Oheň Finowský ze dwou stran dorážejici na klásster, rozprchl se za uderením we zwony.

7. Ze wzteku nad Jasnou Horou daremného, poslal Stromberg do klásstera o zalehlou daň, chtěje ji wynutiti dalssím ohněm, i nad nowiciatem sw. Barbory mstiwým. Odpowědíno jako nepřítelowi, nikdy dosti nemajícímu. Jak by to ďábel bral Kanniferа, běžel palit i klásstеru nowiciatského, w kterém když wssechny wytloukl jizby, kdy widí, že není co pleniti, to zničiti ohněm wssechno mysli. Wssed wssak do kostela, tak se proměnil, že pohlednuw pouze na obrazy, ozdoby, řekl k swojím: O jak pěkný kostel! zatím dal pokoj i wyssel jak jiný.

Chtěji zpáliti i kostel sw. Barbory, ale nechali.

8. I tak co jeneral Stromberg s Kanniferem

páliti wesnice kázali, to sprostí wojáci nad chalupami dokázali, ale co w hlawě sobě usmyslili, toho nad zděmi nedosáhli. Zlobil se na to Stromberg, že místo sumy, dýmy widěl se zmatkem i stydem nemalým naříkaje na sselmowské mnichy, že jeden klásster tichý tak mu se postawil.

Zmatek Strombergův o daremné předsewzeti.

9. Ledwa Stromberg se dal na pochod ku Krakowu, již tam různé létaly hlasy o Jasné Hoře, jedny o spálení i dobytí jejím, plaché, a z úst wážných, toliko že málo co pobožných, druhé hlasy srdečné, neweřící tomu, i důwěrou nebe pronikající mezi kterými hodné wěčného zaznamenání sslechetného Krulíka, rádce Krakowského, který dowěděw se o sswédech do Krakowa táhnoucích řekl: Ať stokráte přijdou sswédi do Krakowa, nechť dají pokoj Jasné Hoře!

Staroſt lidi wzácných o Jas. Horu wětssi, než o majetek wlastni.

Oddil pátý.

Některé události za času těchto sswédůw paměti hodné, na důwod čerstwé wždy paměti o místě swém nejssw. boharodičky panny Marie.

1. Cokoliwěk za časů obležení dáwných sswédůw l. p. 1655 přes sedm neděl dělo se, wyjádřilo se w předesslé části, i přiznati slussí, že se to w krátkém čase, ale zázračným patrně spůsobem stalo. Nyní wssak, že přes dlouhý čas sswédi hostili i již právě hospodařili po polsku, města, twrze i zámky swobodně opanowali, zámek Krakowský spálili, we Lwowě děla bořící rozebrali, z jiných twrzí děla pobrali do sswédska, wojska polská přitahowali k sobě, zkrátka tak polsko pomátli, že jako w mlze swůj swého napadaje, k sobě přijíti přes dlouhý čas nemožno bylo. A že za času těch i jiných nebezpečenstwí rozličných sama Jasná Hora zachowána byla, to zázračné dílo nejssw. panny bylo. Mimo tato díla tedy, to též obzwlásstní na Jasné Hoře i jinde.

Hospodaření sswédůw w polsce.

Sama Jasná Hora netknutá.

2. L. p. 1702. Hwězda znamenitá ukázala se

nad kapličkou nejsw. panny Gulsztenderowi jeneralowi w noci, o kterou tázaní katolici odpowěděli: že to lampa, která wždy w noci hoří, řekl: Widím já i tu lampu, ale to nad ní hwězda jest. To w blízkosti na patnácte honům od Jasné Hory; l. wssak 1703 o dwě míle w Kocíně widíwal Reinsfeld jeneral hwězdu takže nad tímže místem w noci i myslil, že to swětlo obyčejné: ale tázaní lidé powídali, že je tak daleko widěti, nemožno. Od swětla hwězdy té blesk byl w oči kacířům, aby se zbraně i požárům proti místu sw. nechápali.

Swětlo hwězdy nad Jas. Horou dwakráte.

3. Nebylo to hrdinsky, ani wojensky, než nad obyčej patrných nepřátel ukrutenstwí, kteréž klamní přátelé sswédi na Jasnohorské klásterníky wymyslili. Před tažením jenerala Reinfzelda z Wěluně pod Čenstochowu, poslal plukownik Funk kuchaře poláka katolíka na Jasnou Horu, aby tam službu přijal, i wssem přisloužil se otrawení w potrawách. Přissel do kuchyně a nemaje jesstě služby, ssel zatím do kostela; a ledwa stanul před obrazem nejsw. panny, tuk strachem jatý počal se třásti, jak by ho kdo měl zajmouti. Jak jiný zatím se staw, ke zpowědníkowi w. o. Walerianowi Ozarowskému S. T. D. se skrouffeností přistoupiw, wyznal, kdo byl, od koho poslán byl, i jak w kuchyni připrawou potraw měl wssechny otrawiti a potom hned ujíti. To wyznaw i jed do rukou zpowědníka oddaw, přislíbil mocně, že již jinssím se staw, jinssí též drahou půjde a ke sswédům, jako herodesům ukrutníkům již se wice newrátí.

Kuchař wyslán byl od sswédů na službu i otráweni jasnohorských.

4. Opáčným spůsobem stalo se za jenerala Stromberga Paliwsi s jedním zlostným katolíkem, jako pochlebníkem, který z Čenstochowy do wsi Počesné přissed mluwil před sswédy na Jasnohorské a major daw mu přes hubu, padlého na zemi posslapal. To hrdinsky statečným w mužnosti přiznáwati slawu, a klamným zrádcům newěřiti ani slowa.

Odplata posstiwače na jasnohorské.

5. Někteří wojíni polští w rozličné bitce se šwédy w zajetí wzatí i zázračně oswobozeni, rownež na Jas. Horu přicházeli s díky nejsw. panně a jmenowitě též

Obrázek Čenstochow. od střel šwédských zásštiton.

šlechetný Peplowský podal obrázek nejsw. panny na měďi w trubku swinutý s takowou zprawou: Když sem se se šwédy dne onehdejšího pod Pankami bil, stříleno do mne, a wšechny kule do toho obrázku odrážely se, toliko oděw na mně proděrawiwše a mne nic se nedotknuwše. To obzwlášstní milosti nejsw. panny na tom místě přezázračné při té příležitosti za šstít obranný připisuji a za ochranu děkuji.

6. Šwéd jeden obrazoborce w hospodě pod Jas. Horou slyše o rozličných zázracích obrazu nejsw. panny,

Šwéd na obrázku Čenstochowském kráje sledě, sněděl bolest.

sháněl se po obraze tomto, a obdržew jej na tabulce newelké, oloupal jej i místo talíře počal na něm slanečka krájeti: trestán byl pomstou božskou, nebo mu obě ruce stáhly se, že bez wlády w nich, jak bez duše, zůstal.

7. Za času dobýwání šwédůw w Poznani od polských, saských i moskewských wojsk stalo se diwné zachowání klášterních pannen karmelitek bosých w klášteře při zdi: o čem list jejich k předstawenému Jas. Hory

W. w. panen karmelitek bosých w Poznani za času utoku diwná obrana od nejsw. panny čenstochowské.

w ta slowa: „Přewelebný w Kryštu milosti dobrodinče: „wšemohoucím i podiwným správám božským, i matce pře„nejšwětější Čenstochowské chwálu i díky oddawše, stáwáme „duchem na tom místě sw., jako její obraně oddané i zachra„něné od smrti za času obležení města roku minulého. Od „swatwečera sw. matky Terezie dne 14. října až do dne 3. „listopadu stříleno kulemi ohniwými wíce nežli po 18 librách „neustále, granatami, kulemi zápalnými. Padaly o půl lokte „od nás i za námi mimo hlawy nasse přeletowaly, na sto „takowých, a co z ručnic, to bez počtu. Co zas z ulice w „klášterní zdi bilo, střechy roztříštalo, i již zapalowalo ko„miny smetalo železné mříže bořilo, okna, dweře, pece bořilo „ano stolice, obrazy i skříně na drtiny se rozbily. Již nám „stěnu při městské zdi rozwalili i mrtwolami wyplenili do

„cele předstawené nemocné čtyry kule z děl udeřily, okno roz-
„bily, i co bylo, potřískaly: zwlásstě w samém chóře měli
„sme schránění, že tam žádná kule newpadla, ačkoliw zewnitř
„zeď prostřelena byla. Jediná útěcha nasse byla w matce
„milosrdenstwí nejsw. panně obrazu Čenstochowského, že z nás
„žádná nezhynula. A že welebná matka nasse od těžké nad
„obyčej mrtwice uzdrawená přes nemalý čas zůstáwala, za
„pomocí nejsw. panny, nyní wssak znowa od welikého strachu
„w recidiwu upadla, prosíme můj dobrodinče o slouženi msse
„sw. před obrazem sw. i welebných otcůw wssech o jedno
„zdráwas Maria atd. W Poznani w klásstеře nassem dne
„22. čerwna l. 1705 atd. Sestra Anežka od pána Ježísse
„karmelitanka bosá."

8. Že wážení i pobožní lidé za Jasnou Horu jako za outočisstě i přitulek swůj wolali ku pánu Bohu i nejsw. panně, že i za sswédy pod Jasnou Horou prosili pána Boha w ten způsob, jako welmožná Barbora Tyminská mluwic: Já pána Boha prosím, ne aby sswédi pod Jasnou Horu nepřicházeli, ale aby owssem přissedsse wssichni tam zhynuli! To není diw! ale že jinowěrci, páni Gdanssťané toż činili, i tak opatrni byli (o čem dwa klásstерníci sw. Jana od Boha zprámu podali) že za času obležení Jasné Hory od Reinfzelda, wssude po kostelích swých weřejné modlitby odbýwali za místo sw. Nad to, podle zprámy welebn. G. Kulessi, koleje jezuitské w Kalissi služebníka a za času téhoż obležení sídlicího w Gdansku, někteří z pánůw Gdanských, jistým pánům polským tamže usslým předhazowali: Místa wasseho, tak swatého i slawného nebráníte, to jste wy křesťané? Brali tedy příklad z Jas. Hory, i srdce k odwaze, že kdy potom sswédi k Gdansku přissli i wypočítáwali Gdančanům města, twrze i celé polsko sobě poddané, radíce i hrozíce, aby i oni Gdansk swůj na milost krále sswédského poddali, odwoláwajíce se Gdanssťané na Jasnou Horu prawili: Co? my se poddati máme? Nikdy toho neučiníme.

páni sswédům pod Jas. Horou, a jak nábožná.

páni Gdanssťané modli se za Jas. Horu, i odtud odwahy nabýwají.

Zle jedini mnissi Čenstochowsští drží se mužně, ani žádného sswéda wpustiti nechtějí, a což nám činiti náleží? Dobrý to příklad z té míry: ó by tak i we článcích wíry sw. mírniti se uměli, a leda ďáblu swádèti se nedali!

Oddil sseſtý.

Welkých jmén úsudky i listy po oswobození Jasné Hory od sswédůw welebice Boha zástupůw i nejsw. bohorodičku pannu Marii.

1. Nejwyššším církwe Krystowy hlawám byla wždy w srdci Jasná Hora: a jako otci sw. někdy Alekšandrowi VII. o wítězstwí nad sswédy dáwnými l. p. 1655 milá byla wědomost od nejjaš. Jana Kazimíra, krále polského, tak i nyní sšťastně wládu držícího otce sw. Klementa XI. nebylo o těch, jak wýsse podotknuto, sswédech třikráte pod Jaš. Horou odražených tajno. Na což, rownè jak i na jiné zázračné děje obrazu nejsw. panny ohled maje hned po upokojení polska od rozličných nepokojůw i wojen konfederackých na orodowání j. w. nunciusůw, ochrancůw místa sw. a zwlášště j. o. Benedikta Odeschalka před tím nunciusa a nyní kardinala, ustanowil korunowání obrazu toho sw. Znamení to bylo wětssí i přísstího pokoje odtud, jakož do toho roku nic zlého ani widati ani slýchati z milosti božské i ukorunowané královny koruny polské.

Otec sw. Klement XI. po upokojení se polska korunon nejsw. panny zaručuje pokoj dalssí.

2. List nejjaš. krále k p. o. prowincialu August II. z boží milosti král polský, welký kníže litewský.

Welebný pobožně nám milý!

„Přijímáme s otcowskou náklonností dělnou moc pobož„nosti twojí i celého konwentu Jasnohorského, že nezwratnou „wěrnosti k osobě nassí stáwáte, ačkoliw se zkázou i spusto„ssením panstwí wassich; udržujete twrz matky přenejsw. krá„lowny polské od zámyslůw nepřátelských. Slowem králow„ským přislibujeme, že jak jen za uprossením pána Boha říšse

List nejjaš. krále zawděčujici wěrnosť Jasné Hory.

„se uspokojí, starati se o to úsilowně budeme, jako bychom „místu tomu sw. králowskou sstědrost naſſi, pobožnosti zas „twojí i konwentu, wděčnost i náhradu oswěděiti mohli atd.

3. J. o. knížete j. m. kn. Michala Radzějowského primaſa péče, wýstraha i moudrá rada daná i přijatá od Jasnohorských, jak sskastná, již se wýsse w oddílech z počátku udalo. J. o. kn. Radzejowského wýstraha.

4. J. o. k. j. m. kn. Staniſlawa na Slupawě Šembeka primaſa, a onoho času biſkupa Kujawſkého pečliwost o míſto sw., práce i tužby Bohu i lidem zjewné, že swůj skutek wzaly totiž blaho tak osobě jeho, jako též celém polsku, kteréž zástawy w očích nejsw. panny složeny i sskastně dochowány jsou. J. o. kn. Šembeka primaſa pečliwost o Jaſ. Hoře.

5. J. w. j. m. kn. Filipa Spady, arcibiſkupa Thebanského, nunciuſa apoſſtolſkého na Jasné Hoře sídlícího ta slowa w ústou jeho, jako druhého infulata Bětulského, zněla: Vivat gloria Jerusalem, laetitia Israel, honorificentia populi nostri Poloni, Clarus Mons Czenstoch. et tota candida ejus religio. Ať žije sláwa jerusalemská, radosť israelská, poctiwosť lidu naſſeho polského, Jasná Hora Čenstochowská, i celý jasný řád. Proſſen o radu w dalſſích nebezpečenſtwích řekl: Ubi humana desunt, consilia, rem a Deo quarere oportet etc. t. j. kde lidské rady ustáwají, wěc od Boha hledati třeba atd. Ustanowte waſſe miloſti zwlásſtní nábožnosť k tomu účelu, a co pán Bůh do srdce dá, to čiňte, ne náhle wſſak, ale zdržujíce se, když tak blízkého není jeſſtě nebezpečenſtwí; a den dnu, noc noci ukazuje wědomosť: Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam psal. 18. J. w. j. m. kn. Nuncia chwála Jaſ. Hoře.

6. J. w. m. kn. Kazimíra Kontant. Wrostowského biſkupa Wilenského liſt k. w. o. přeworowi Jaſ. Hory těmi slowy: „Welebný otče přewoře atd. Nepřeſtal pán „Bůh zázrakům činiti na Jasné Hoře, skrze zásluhy nejsw. „matky, kdy místo to sw. zwlásſtní miloſti swojí z rukou ne„přátelských zachowal. Nepochybuji o téže dobrotě s nebe, „že i napotom zachowáno bude atd.“ List j. w. j. m. biſkupa Wilenského zázrak ochrany přiznajici.

7. J. m. kn. Bernarda Zaruského opata Sulejowského list k. w. o. přeworowi těmi slowy: „Přewelebný „otče přewore! Prwní záměr listu mého budiž na čest a „chwálu nepřemožitelné nebes i králowství nasseho králowny „a na poděkowání wám wssem přewelebným otcům, kteří dů„stojností i mocí matky božské dům Jasné Hory tím wětším „osměčujete leskem, čím patrnějšími w očích celého swěta „udržujete jej zásluhami wassími. Zač budiž chwála i dik „nejwyššímu."

List j. m. kn. opata Sulejowského radosti plný.

8. Tok jsou duchownich náhledy i listy krátce sebrané, wssak politického stawu welkých osob obssírné porady, dopisy na zachowání místa sw. o zachowaného blahopřání i welebení pána Boha i nejsw. panny umístiti se tu nemohou, leda w obssírných zapsaná aktech, a wděčně památných wtělená srdcích, potomným wěkům hlásiti to budou.

Welkých pánůw blahopřání Jas. Hoře.

Oddil sedmý.

Nekwapné, ale dlouho w paměti chowané potrestání sswédůw w cizích říssích za to, že polsko naskrz proběhli i konečně z ní slepo odběhli podle wůle tak řídícího pána Boha i nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Nazýwají dějiny sswédy zbujníky mořskými Europy Piratae Europae i slussně, nebo jak obyčej a právo národůw, wojny časem newypowídají, ale jako zbujníci z moře wypadají na loupež i pleny říssí cizích, nepřiprawených. Wssak za to pykali, jako Jsaiáš w rozd. 33 předpowídá: Vae qui praedaris, nonne ipse praedaberis. Běda, který loupíš, zdáž sám oloupen nebudeš? Již to s sswédy tak dáwnými jako i nynějšími stalo se.

Swédi za loupeni Europy potrestáni.

2. Onen pokrytec, Karel král sswédský, který wessel do polska, jako trpaslík ztenčující se s hrstkou lidi, a již duchem polským nadutý stal se jiným. Onen mocnář jak lew, a kde třeba bylo, i jaké třeba bylo postawy, měnil se. Lichotil se jak lissa přátelstwim

Karel, král sswédský, lakomec říssí cizých ztratil wojsko pod Pultawou.

z počátku twářnosti a potom, ó jak i swojím dal se znáti důwěrníkům, průwodcům nerozumným, rozsouditi co za konec toho bude, neumějícím? Wkradl se jak ježek do jamy, a ledwa se rozprostřel, malým mu bylo polsko, rus, litwa, sasko, až druhého hledal sobě swěta w Moskwě, tam též wojsko pod Pultawou ztratil, i sám postřelený skrze nohu dal se na útěk z životem.

3. Z tak četného 60 tisíc wojska wýborného sswédůw a s nimi smýssených polákůw, slezákůw, prussákůw, holomdanůw atd. w malém počtě ledwa zachráně se král sswédský do Benderu, pod ochranu tureckou, treffil na takowé poručníky, jakým sám se prokázal polsku. Dá li mu pokoj z počátku jako hostowi králowi, ale potom jak srocené houfy naň útokem hnaly, jak na ubèhlíka Kaina mířily, aby ho zabyli: diwné sstěstí, že odwážiw se na smrk jednakou tak we zdèch, jako i w poli hyna wysekal se brannou rukou pro dalssí života obranu.

Ledwa z životem utekl do Benderu, ale i tam životem neni jist.

4 Mizerný život nesskastný osud maje w tak dalekých cizích krajích tulákem se staw, z jednoho ucházeje a do druhého wpadaje nebezpečenstwí života, wrátil se do swé řísse, ale jak, a jakého dočekal se konce! neslýchati o podobném i tak mizerném příkladě králůw, dosti že na konec w Norwéžsku Dánském u Fridrichstatu při dobýwání zámku, jako sprostý woják od sprostého takže wojáka dánského z ručnice střelený w hlawu zhynul. Již konec životu, konec sláwě, konec i dědičnému na králowstwí sswédské nastoupení mužského rodu potom posledním w neženatém stawu sesslém a jaký zas nepokoj w králowstwí tak zůstaweném, nedosti že od wojsk moskewských na moři i na zemi uspokojiti se nemůže, ale též samo w sobě nepokoji doposud podléhati musí.

Toulá se po swětě, konečně mizerně postřelený hyne.

Zahynulo s nim i nástupnictwi na trůn.

5. Tak to pán Bůh mocnáře, kteří wpadáwají, ač ne rychle, ale mocně tresce: jestli podmaněným

Trest boži na loupežníky polská i Jasné Hory.

silami wlastními wyswoboditi se z moci jejich nedá, to skrze jiné, cizé mocnosti řídí, i to za to, a často-kráte nad to oddáwá.

6. To o náčelníku i jeho králowstwí: o některých pak jeho důstojnících, hrdinech pod Jas. Horou, ne po hrdinsku se počínajících, co i jak s nimi se stalo? Dosti připomenouti o jednom pouze paliči wsí pod Jasnou Horou plukowníku Kanniferowi, o němž zpráwa koluje, že ho cár j. m. moskewský rozkázal w železné řezačce na řezanku pořezati. Zle ten, co s druhými hrozil Jasnou Horu dobyti, obraz na drobné kousky posekati, spáliti i na wítr rozházeti, sám jak řezanka a jiní jak plewa zničeni byli.

Kannifer, žhář wesnic pod Jasnou Horou na řezanku pořezán.

7. Moc božská i nejsw. panny obranna Jasné Hory od dáwných sswědůw jednat, co i ochranna od těch: w tom toliko rozdíl jest: že tam welkými i patrnými zázraky a tu zwlásstními milostmi nejsw. panny stalo se. Ať i tak wždy jest, a budiž protož dík i chwála nejsw. panně za tak chwalebnou paměť o swém místě sw. i obywatelích jeho shodně s sw. Bonawenturou: Tibi enim debetur gloria, et gratianum actio et vox laudis etc. t. j. Nebo tobě náleží sláwa, i díku činění i chwála.

Dřiwe zázraky, nyni milosti obdařená.

Část jedenáctá.

Zázračné zařízeni i obmýsseni božské korunowáni korunou od sw. otce Klementa XI. poswěcenou a l. 1717 poslanou na obraz nejsw. bohorodičky panny Marie.

Tak dáwný skoro 1670 let starý, tak slawný milostmi i zázraky, obzwlásstě osobám, i wůbec králowstwím, krajům, městům, wojskům atd. obraz nejsw. panny, welebnosti

pln, koruny hoden, že teprwé korunowán byl nesmírná služebnice páně pokora příčinou. Jmenowaná do koruny králowstwí polského Maria swobodných hlasůw i shodných porad na to čekala hotowa jsouc, we wětších i wětších příležitostech, zájmech sloužiti před Bohem. Tok takowou wěcí pokorná služebnice páně s jinými rownáse sluhami páně. Korunuje, nebo kanonizuje církew boží swaté páně za sto let, dwě stě, tři sta i ne dříwe a napřed jejich narození, žiwot, cnosti, smrt i zásluhy skoumá bedliwě; dosti že zwlášstních znamení, zázrakůw od Boha potřebuje na to, jako wěky ty nekonečné ukazují. O od wěkůw wywolená, wyhledaná jak slunce do koruny nebeské Maria tok tu do té zemské soukromé koruny obrazu swého sw. jak dlouho zadržena byla rozwažowáním lidským. I kohož tajno jest? že kolik w moři kapek, tolik w tajemstwí plném moři Marii milostí, zázrakůw z Jasné Hory na celý swět se wylíwajících! Již to přiznáwá, již schwaluje stolice apoštolská i pročež do korunowání nejprwnějšího i nejzázračnějšího w polsku obrazu toho sw. jak kwapná — o tom wiz následující oddíly.

Oddíl prwní.

Rozwrhy i přípraway ozdobné na slawnostní děj korunowání obrazu nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. Po sstědrém, zakladatelském obmýšlení přeslawné kapitoly sw. Petra apoštola w Římě dwou korun zlatých, od otce sw. Klementa XI. poswěcených, wyprawen byl s nimi j. o. Salerno kardinal nynější a toho času řádu Ježíšsowa komisař i poslanec od otce sw., příbuzný jeho, jak mile na hranicích polska stanul, udal se za nejjas. Augustem II., králem polským do sas, k. j. w. Hyronymowi Grymaldýmu, arcibiskupu Edessenskému jakožto welposlanci apoštolskému, kterému koruny ty s wládou na wšechno od otce sw. danou oddal. A že skrze přísluhu králowi jeho milosti přítomnému, j. m. k. welposlanec papežský nemohl sám úkonu toho odbýwati, odporučil jej j. w. j. m. kn.

S korunami wyprawený poslanec otce sw. do polska.

J. w. k. poslanec swěřuje práwo korunowáni jas. w. biskupowi Chelmskému.

Krysstofowi Šembekowi, biskupowi Chelmskému, s mocí přenessenou. Přijatý ten počestný úřad n. p. w ruce j. w. wywolenec začal zprawowati, aby jej swětu wypěstowal. Usnes se tedy písemně s představenými Jasné Hory přewelebnými otci Konstantinem Mossinským s. t. d. prowincialem, i Anastaziem Kědřinským s. t. d. otcem prowincie polské, jako přeworem Jasnohorským, čas korunowace naznačil den narození nejs. panny, to jest 8. září i průběh wýkonu před časem po polsku i slezsku s úplným dowolením biskupůw jednotliwých diecesí wydal s naznačenými od otce sw. odpustky úplnými přes celou oktáwu léta p. 1717.

Pořádek na korunowáni ohlássený.

2. Představení taktéž Jasné Hory z powinnosti swé řádowé rozeslanými listy zwali j. o. j. w. senatory, hodnostáře atd. králowstwí polského jako ochrance i zwlásstní dobrodince místa sw., aby před obličej nejsw. králowny polské pospíssiti ráčili; jakož wrozenou k matce nejsw. powzbuzení náklonosti w hojném dostawili se počtu i tomu úkonu za hlawní částku sloužili.

Pozwani takže hosté od představených Jas. Hory.

3. K tomuto tak wítězoslawnému činu přiměřené ozdoby wymýssleny byly. Od wchodu zwenku až k samému kostelu brány, a mezi bránami na mostech i w Rewelíně malbou wítězoslawnou dějin půwodních, byly ozdobeny s podpisy werssů latinských jak boharodičce králowně nejsw. panně, tak též hostům čítajícím přispůsobených. Na wrchu před kostelem pak obraz otce sw. Klementa XI. we swé ozdobě a nad branou nejjas. Augusta II. krále atd., po jiných branách welikáni i hlawy sloupowé s osobami představenými umístěné úplnou činily nádheru.

Dějepisné malby s werssi na branách.

4. A že na takowou slawnost weliký sběh lidí z polska i z němec očekáwáno, kterých by sama Jasná Hora neobjala, pro wýhodu nábožnosti w poli wystawena byla obssírná galerie we tři ulice s wrchu pobitá a z předu i po stranách sloupy i wawříny ozdobená.

Stawby w poli skrze nábožnost.

5. Inženýři i ohňostrůjcowé časně přiwedeni z Nisy we slezsku mistrowské hotowili ohně.

6. Na wěži w oknech i chodbách swítilny we tři koruny, z nichž jedna nad druhou postawena byla skrze swětlo přes celé noci oktáwy.

7. Děla na Salwe i četná pěchota a ta wždy w paráde se swými důstojníky we třech branách i po bástách jak obyčejně umístěnými.

Strojené ohně i osvětleni w noci i děla a pěchota četná w paráde.

Oddíl druhý.

Přijmutí slawné j. w. m. k. Kryssstofa na Slupowě Šembeka biskupa chelmského, korunowatele, blížícího se s korunami na slawnost korunowání obrazu nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Den před narozením i zároweň korunowáním nejsw. panny stanuw j. m. k. korunowatel w klásšteře městském, Čenstochowském dole, při asistencí prelatůw kanowníkůw i shromáždění klášternikůw, přiwítán byw řečí wýbornou od w. o. Wiktora Karsnického, přewora toho časowého i mile přijatý tam odpočal sobě. Nazejtří po mssi sw. dalssí na Jasnou Horu ustanowil příchod při četném shromáždění pánůw rozličných, náwsstěwu i přiwítání odbýwajících.

Korunowatel j. m. časně stannl w městě dole.

2. Po poledni o hodině čtwrté j. w. j. m. p. Alexander na Slupowě Šembek podstoli korunní, Věcký, Radomský atd. staroста, koruny dwě od j. w. j. m. k. wyeleposla na ruce j. w. j. m. p. Jana na Slupawě Sembeka welikého kancléře korunního určené, a od j. w. j. m. paní kancleřowé klenoty ozdobené při četné asistencí pánůw i dworůw polských, z rukou wlastních na dwou bohatých podússsách oddal j. w. j. k. korunowateli, s kterými zatím pochybowati se k Jasné Hoře počali.

Koruny ozdobené i oddané korunowareli.

3. O hodině sseste sjezd walný j. welmožnych biskupů, senatorů, i rozličných úředníkůw korunních w kočárech ssestikonních předcházeli čárou od Čenstochowy

města na dole celou silnici až do Jasné Hory pokrywsse, mezi množstwím lidí z obou stran silnice nepřetrženě stojících, tak že před nimi kočáru těch sotwa widěti bylo. W druhé řadě od konce kočárůw následowali j. w. j. m. k. Frantissek na Slupowě Sembek, hněz-denský, krakowský kanownik, i j. m. k. Glembocký kan-cléř chelmský držící na podusskách koruny odkryté, kte-rým asistowal j. m. k. Michal Pěchowský tajemník i j. m. k. Narodziewič písař slawnosti korunowání, ka-nowníci katedralní chelmssti.

Wjezd ko-runowatele j. m. s asi-stenci pánůw.

4. Tu jizda pánů i kawalírů polských předcházela, za kterou sám korunowatel j. m. w průwodě j. w. biskupa inflantského i j. w. wojewodů kališského i ky-jowského we zwlásstním nad jiné kočáře následowal. Uweden na Jasnou Horu mezi četnou pěchotou w pa-rádě, bránami wítězoslawně ozdobenými při wchodě do kostela od celého shromáždění klássterníků, a od přewelebného otce Konstantina Mossinského s. t. d. prowinciala přiwítán byw řečí whodnou, s odpowědí korunowatelowou, prowázen byl s korunami tudíž při něm nessenými w procesí i „Te Deum laudamus“ za-čatém, při hučení děl na Salwe i sboře hudby wojenské na troubách, kotlích i jiných nástrojích rozléhajících se.

Slawné přijmuti jeho od otcůw na Jasné Hoře.

5. We welkém kostele před nejswětějssí swátosti po učiněném uctění i modlitbě krátké pospíchal do kaple před obraz nejsw. panny mezi 24 pochodněmi okolo korun. Tam kleče na modlitbě, potrwal přes litanii k nejsw. panně na rozličných nástrojích hudebních hra-nou. Z kaple nejsw. panny tímže pořádkem nazpět se wrátil i koruny odprawiw do kaple sw. Josefa složil je až do druhého dne při náležitých obřadech i stráži přes noc. Zatím ohně na wěži zapálené jasné noci dodáwaly wětssího lesku.

Složení korun až do druhého dne.

Oddil třeti.

Slawnost sama korunowání w den narození dítka ne-

beského, již w kolebce koruny hodného, nejsvět. bohorodičky panny Marie.

1. Nesluſſelo se tak welkou wladkyni w tak newelkém pokoji, kapli, oltáři na místě swém korunowati pro uspokojení jedněch toliko očí i srdcí a pozbawení jiných tak mnohých žádoucího widění; úmyslně tedy předstawení Jasnohorſſtí přihotowiwſſe místo pro weličenſtwí w welikém kostele na welkém oltáři před switem samým s průwodem klášſterníků přenesli tam obraz nejsw. panny skrze nádheru obřadů těch. *3 kaple na welký oltář přenášſejí obraz sw.*

2. O hodině osmé wſſichni klášſterníci w pořádku průwodním z zakryſtie seſſedſſe se w sále ohraženém čekali na korunowatele j. m., ku kterému při jas. wel. milostech Konstantinu Břostowſkém, Wilenſkém i Kryſſtofowi Sembekowi Poznaňſkém biskupowi mezi jinými prelaty, kanowníky, opaty i pány rozličnými wýſſe sedícímu, měl chwalořeč w. o. Konstantin Pawlowſký sw. bohoslowí doktor i rada řeholní nejsw. panny s wypočítáním milostí otce sw. i přízně j. m. kardinala Albaniho, ochrance polska, činnosti j. m. k. welepoſla papežſkého i přeslaw. rodiny korunowatele j. m., jehož proſil zároweň o wydání obětowaných korun nejsw. panně. *Řeč s proſbou o koruny.*

3. I hned korunowatel j. m. kázal čísti dekret korunowání obrazu Čenstochowſkého nejsw. panny od přewelebné kapituly římſké wydaný i zároweň komisi na to j. w. j. m. k. welepoſlanci papežſkému danou. Po přečtení těchto jejich milosti preláti odeſſli pro koruny do kaple sw. Joſefa při předcházejícím swětle 24 pochodní i s nimi před korunowatelem j. m. se poſtawili. *Dekret římſký i komiſi čitaná.*

4. Zatím korunowatel j. m. řeč wážnou k řeholníkům Jasnohorſkým měl a w ní wſſechny okolnosti chwály, nejwelebnějſſí Marie w obraze Jasnohorſkém zázračné wyſlowil s náležitým předstawením milosti otce sw. Klementa XI. s přáním nejjas. Auguſtowi II. *Korunowatel j. m. oddává koruny předstaweným Jasné Hory.*

králi toho času tak sſkastného s poděkowáním j. o. j. m. k. Albanimu kardinalowi ochrancowi i přewelebné kapitule římské o s objasněním poctiwosti Paulinů oddal koruny do rukou přewelebných otcůw prowinciala i přewora Jasné Hory zawazuje je a jejich nástupce, aby koruny ty jednou wložené na wždy trwaly na obraze. Načež záwazek sepsaný i podepsaný wzal od nich při weřejných swědcích skutku toho. Děkowal na to přewel. o. prowincial korunowateli j. m. za obdržené koruny řečí we wssem jasnou. Sbor hudební rozličné nápěwy odehráwati začal.

Záwazek, že koruny ty wždy mají býti na obraze.

5. Tu teprwé ze sálu klášterního pohnul se průwod pořádkem swým; w kterém před korunowatelem j. m. pod baldachinem jdoucím přewelební otcowé prowincial i přewor nesli korůny na zwlášstních poduſſkách, skrze fortnu okolo kostela při hudebních ohlasech „Beatam medicent omnes generationes“ a děle při blížení se do kostela Salve hučícím. Jak mile wessel průwod při rozléhání se hudby sboru na třech chorech, korunowatel j. m. před welkým oltářem obrazu nejsw. panny nízkou učinil poctu, prosto wstupowal po stupních u oltáře k obrazu sw. wprostřed asistence prelatůw infulowaných i podané koruny s pomocí předstawených místa přispůsobil napřed na hlawu nejsw. panny a potom pána Ježísse. Mezi tím často dáwali oheň z děla. Tak tedy ukorunowaw obraz sw. podkuřowal poswěceným kadidlem a potom píseň Ave maris stella atd. sám započaw, ano duchowenstwo a lid jiny spíwal. Potom předepsané z Říma modlitby za umrlé i žiwé odbýwaje, ukončila se nejobzwlášstnějssí tato slawnost.

Obřady při přenášseni korun w průwodě z kláſstera do kostela.

Korunowatel j. m. korunuje obraz swatý.

6. Setrwal pak korunowatel j. m. w kostele až do konce náboženosti hotuje se na welikou mssi přes spíwané hodiny na swém místě pod baldachinem. Trwali zaním i wssichni j. m. biskupi, opati, kanowníci, senatorowé atd. přes mssi jeho i kázaní o polowici msse sw., kteréž w prostoře před oltářem muselo býti na zwlášstě postawené kazatelně pro tolik posluchačů.

Welká msse i kázani.

7. Nešpory sám taktéž korunowatel j. m. odbýwal, po kterýchž kázání před ním a potom přenešení ukorunowaného obrazu sw. do kaple následowalo. Přibliživ se tedy korunowatel j. m. k oltáři sám s pomocí předstawených místa sňal obraz sw., který s náležitou úctou choulostivě sňaw i o gloriosa atd. začaw odnášel w průwodě pod baldachinem mezi pochodněmi přes kostel a celé duchowenstwo w slawnostních ornátech z kostela wedle wěže do kaple, při neustálém hučení z děla i při podiwení shromážděného lidstwa, kteréž weškrze z radosti slzy ronilo, tiše wzdýchalo, lkalo i srdečně úpělo.

Odnešení ukorunowaného obrazu z kostela do kaple.

8. Přistoupiw k samému oltáři w kapli po stupních zasadil obraz w oltáři. Litanie zatím k nejsw. panně po polsku začata byla a lid odpowídal. Ku konci Te Deum laudamus slawnostně ukončil korunowatel j. m. třemi řečmi o sw. Trojici o dikůčinění, i o swátku narození nejsw. panny s pontifikalním lidu požehnáním.

Obraz sw. na swoje místo postawen.

9. Po oddané pánu Bohu i nejsw. panně chwále i dikůčinění slawnostním po náležité otcu sw. pokoře i po oddaném dikůwzdání jak wýše prelatům zakladatelům korun, přewelebný o. Anastasius Rèdřinský sw. bohoslowí doktor, otec prowincie, přewor Jasnohorský poděkowal korunowateli j. m. za korunowání jménem řádu i konwentu Jasné Hory.

Děkowací řeč za korunowání obrazu korunowateli j. m.

10. Při tom stalo se skrácení množstwí lidu hosti, neb pro wýhodu průwodu tak ranního, jak wečerního s obrazem sw., tudíž pro hotowou překážku od množstwí lidstwa neumístěných na Jasné Hoře, musili býti brány zamčeny přes ten den, a toliko částka jedna byla umístěna, množstwí zas weliké w poli se spokojiti musilo.

Část jedna lidi při korunowání a druhá wenku.

Oddíl čtwrtý.

Diwy některé w samý den korunowání na Jasné Hoře

učíněné od Boha pro větší lesk té slawnosti nejsw. bohaarodičky panny Marie.

Obtiž widěni i zapsáni diwu.

1. Za času wsseobecných shromáždění i prací náhlých, musí časem zewsseobecněti i diwy, jež jak oznámiti, tak i zapsati nepřijde, což teprwé za času tak walného skutku korunowání nejsw. panny! třeba by tam newědomo bylo, jaký diw se stal, tok pro nedostatek času i odpočinku na okamžik, z části pro množstwí tak welikého lidstwa na wenku, wěděti o něm nemožná bylo, leda potom swého času, i to na sstěstí, jako se s níže opsanými stalo.

Němý i padouci nemoc maiici, promluwil i docela pozdrawil se wenku za času korunowáni.

2. Roku 1719. Jako pán Bůh skrze přimluwu matky swé, nejsw. panny ukorunowané, w den korunowání jejího, pro větší libost němého i padoucí nemoc majícího zázračně uzdrawil w okamžiku za času zpowědi znameními obdýwáné wenku, seznání jeho wlastní w přítomnosti w. o. Dominika Bzonowského, zpowědníka reformata z konwentu Wěluňského, jako zpowědníka jeho na ten čas těmi slowy: „Bohu w „Trojici sw. jedinému i nejsw. boharodičce Marii panně w „zázračném obraze na Jasné Hoře ukorunowané čest, chwála „i díky na wěky za to, co já nehodný Walentin Rabenda „sstudent wěluňský seznáwám i přisahám: že jsa němotou i „padoucí nemocí trápený čtyry leta až do korunowání obrazu „nejsw. panny Čenstochowské, ledwa že sem na to místo sw. „na korunowání přissel a s průwodem wěluňským a pro „množstwí welikého nepusstěných na Jasnou Horu w ruku „zůstati musil sem, pohledl tam pán Bůh na prosbu i wzdechnutí moje k nejsw. panně, w tak těžkých nemocech mých. „Nebo jak sem se před w. o. Dominikem Bzonawským re„formatem kazatelem wyzpowídal w poli skrze znamení a „na kříž pad oddáwal sem se w srdci nejsw. panně, hned „rozwázaným jazykem zawolal sem: Nejswětějssí panno! „Mezi tím též i ustanowené otčenásse odříkal sem zřetelně; „najednou též i od padoucí nemoci byl sem oswobozen. A „že pro obtíže i zábaby otcům na Jasné Hoře nepřisslo mi „seznati to, nyní tedy po druhé z Wěluně odbýwaje tu sw.

„cestu se zmíněným w. o. kazatelem wěluňským seznáwám to „i w celém žiwobytí swém seznáwati budu. Na to se ru„kou wlastní při tomže otci podpisuji. R. 1719 dne 8. „prosince. Co wssechno že tak se stalo, tenže welebný otec „kazatel přítomný potwrdil atd.“

Z. R. 1720. To zázraky nad zázraky nejprwnější i nejwětší, nawrácení se newěřiciho nowokřtěnce k wíře sw. při příležitosti korunowání nejs. panny, při němž přítomen jsa, stal se hned jiným w srdci. Nad čím radujice se w. w. otcowé jezuité w Nissi i Opolí na slezsku dáwali znáti písemně několikráte, z nichž zwlásště w. o. Julia Zieickera rektora Wiškého zpráwa z latiny na polsko přeložená takowá jest: „R. 1718 Slawné nawrá„cení nowokřtěnce z prus rodem stalo se w Nissi, kterýž „průtah času ke spasení nemoha trpěti tajně od přátel z „polska ussel i pomoci nassich otcůw w Nissi prosil. Nebo „když rozkolnictwo to zwlásště w Gdansku w pruské zemi „trpěná má tu zásadu, že až třicatého roku křtějí se, on „přísstím časům nedůwěřuje nebezpečnějssího chytil se pro„středku i od w. o. rektora nasseho bywalého w kostele na„ssem při oltáři nejsw. srdce Ježíssowa slawně pokřtěn jest. „Člowěk ničeho nepotřebujicí, wlastním majetkem dobře opa„třený, po samé toliko wíře i spasení wlastním toužící. Tázán „byw: coby za příčinu tak náhle změny jeho bylo? odpo„wěděl, jak roku minulého byl za času korunowání obrazu nejsw. panny na Jasné Hoře zázračné, jak widěl koruny od „otce sw. Klementa XI. poslané a jak ze zwědawosti o tom „wssem se dowídal, až w okamžiku tak pohnutým byl w „srdci, že hned zatoužil po wíře katolické, ani od toho času „uspokojiti se nemohl, až úmyslně odstěhowaw se od swých „z polska na slezsko, nasse otce prosil o přijetí do prawé cír„kwe sw. skrze křest sw. atd. i dále dodáwá tenže: jedno „dočasné, podrobené i jak soukromé na zemi korunowání pře„zázračné Marie, dwornému sice, a tak w okamžení skrou„ssenému pomohla, že žádost w sobě pocítil po spasení i „wěčné koruně w nebi. W Nissi 18. listopadu 1720. Julius „Zieicker z řádu Ježíssowa kollegia Nišského: rektor.“

Nowokřtěnec za času korunowání nadssen pro wiru sw. a potom pokřtěn.

Jiné milosti i zázraky samému pánu Bohu zjewné.

4. O jiných wíce milostech i zázracích nejsw. panny za času korunowání i přes oktáw pro položené wýsse příčiny i okolnosti, neoznámených i protož nezapsaných, wěděti nemožna; dosti, že samému Bohu wědomé načem obyčejně přestáwají doznáwající.

pohoda milá i teplá přes celý oktaw i to milost božská.

5. To též zwlásstní milost božská i libost nebes, že před korunowáním na několik dní padající dessť a přes celý oktáw nebe we dne i w noci welmi pohodlným, milým i teplým počasím přálo průwodům tak, že okolo Jasné Hory po polích, rolích ke dwakráte sto tisícům rozložené pod samým nebem odpočíwati mohli, ale málo co odpočíwali, nebo z wečera ku půlnoci i před switem jak písně nábožné hlasy pronikawými shodně s nástroji trub, kotlů i housli prospěwowaly, srdce se slyssících ten ohlas rozčilila i ku pláči z radosti lidí wážné obouzely. Po oktáwě teprwé za několik dni, kdy již cestující domu se byli odebrali a jiní ubírali, dessťě znowa obtěžowaly.

Oddil páty.

Kázaní hodná, msse sw. časté spowědi i přijímání bezčetné ty zwlásstní wítězoslávy dodawaly korunowání nejsw. boharodičky panny Marie.

Kázaní přes celý oktaw z rána, wečer wywolených kazatelůw.

1. Za času tak slawného korunowání obrazu sw. snažili se rozličtí m. kazatelé hodní, pozwaní i wlastní domácí zo zwlásstní korunu nejsw. panně; kteří na lhůtu času stanuwsse obraz sw. na wzor koruny otáčeli a na hlawu její sw. pracné pochwali skládali tak, že slussně o nich nejsw. panna wyznati mohla, co Pawel sw. apossťol o pilných slowa božího hlasatelích: Vos estis corona mea k Filippenským, kap. 4. wy jste koruna má. Přes celý oktaw při mssech i nesporách kázáwali, jejichžto kázaní hodná we zwlásstní knize z tiskárny Jasnohorské wydaná kdož čítá, má se z čeho wzdělati.

2. Mše sw. j. m. biskupů, opatů, kanowníků, prelatů, proboštů, děkanů i předstawených řádů i jejich klášterníků přes celý oktáw jak časté i s jakým nepohodlím, zkrátka i nemožností tolika prelatů před obrazem nejsw. panny! dosti, že u postranných stranou i w kaplích, we welkém kostele u přistawených oltářů tisknouce se ke mši sw. i jeden na druhého čekati musili; domácí pak jedni wenku pod kulnou odbywali, a druzí w kostele ku konci, aneb tak kdy kdo mohl, sloužili nepočítaje kněze hosti s průwody zadrženými wenku, w den korunowání, kteří w kostelích městském i nowiciatském msse sw. měli. Počet mší sw. w samý den korunowání obnášel 534 a přes celý oktaw s těmi 3072 ustanowuje to po wydaných hostiích. Počet tisíců mší sw.

3. Zpowědi i přijímání sw. ty jsou bez počtu počítaje wšak po těch, co u přijímání w zakrystii mimo jiné kostely byli, činí 148300. Z počtu lidí dowěděti se toho nemožna, když (nad čímž smiluj se Bože) ta mnohým pospichajícím s průwody a druhým wěci i wozy hlídajícím w hospodách i na wenku nebylo možna býti nábožnými. Počet přijímání sw. ustanowiti nemožno.

Oddíl šestý.

Rozličné slawnostní činy k slawnosti nejslawnější přidané i obětowané na čest nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Pro wětší přísluhu ukorunowané nejsw. panně, jako hospodyni domácí, taktéž strážníci powoláni byli na kapituly prowincialní, na ten čas uloženou; nepřisšlo wšak w ty dni celé oktawy pro weliké zaneprázdnění s nábožností i posluhou wěrných k odbywání jejímu, až teprwé ku konci. Kapitule prowincialni.

2. W samý den korunowání, po poledni w. o. Remidius Scislowský mudrctwí na Jasné Hoře professor měl pochwalnou řeč latinskou nazwanou: Augustissima ac invictissima, caeli et terrae imperatrix etc. w sále klášterním z stolice učitelské welebil nowo- Řeč pochwalná ze stolice učitelské.

korunowanou paní před jejím obrazem soukromým w oltář i přistrojeným w přítomnosti korunowatele j. m. jakož i jiných pánůw.

3. Nazejtří w jiné dni tři rozprawy bohoslowecké z krakowského konwentu nasseho. Prwní j. w. j. k. Konstantinowi Břostowskému, biskupowi wilenskému za předsednictwí w. o. Dionyza Chelstowského s. t. d. wikara prowince; druhá j. w. Janowi na Slupowě Sembekowi w. kancleři korunnímu, Grudzianskému starostowi za předsednictwí w. o. Brunona Janického s. bohoslowí doktora i professora prwního; třetí j. w. Zikmundowi na Rybně Rybickému, wojewodowi chelminskému, jeneralowi dělostřelstwa korunního, Rowalewskému atd. starostowi za předsednictwí w. o. Martina Resskowského s. bohoslowí doktora i professora, wěnowané.

Rozprawi bohoslowecké.

4. Chwálořeč latinská práce wýborné w. o. Dionysa Chelstowského s. bohoslowí doktora z řádu nasseho, wikara prowincie polské pod jménem: Majestas sacrae Claromontanae Thaumaturque imaginis etc. jak welebnosti tak welkolepých wýrazůw plná j. o. j. m. k. Kazimírowi z Lubny Lubnískému, biskupowi krakowskému, knížeti Sewerskému wěnowaná w samý den korunowání i obecenstwu rozdána.

Rozličné chwálořeči.

5. Druhou chwálořeč latinskou pod názwem Corona coronarum orbis, gemmis miraculorum distincta, et simul sui coronatrix maria etc. práce zwlásstní i ze zwlásstní náklonosti přewelebných otcůw pobožných sskol Piotrkowských wěnowaná nejsw. panně i mezi oktáwem korunowání rozdáná.

6. Třetí chwálořeč polským werssem pod titulem: Lesk korun z dwanácté hwězd aneb přednosti atd. práce z nasseho řádu bratra Mikuláse Juněwiča nejsw. panně taktéž wěnowaná i rozdaná.

Oddil sedmý.

Zakončení oktawu i přes oktaw wítězoslawných pochwal ukorunowané nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Jak počátek tak i konec oktáwu slawného korunowati praci pilnou ráčil korunowatel j. m. pročež z Krussiny tři míle od Censtochowy přibyw s. j. w. j. m. k. biskupem poznańským sám měl nesspory při asistencí slawné duchowenstwa i senatorů. Po kázaní wýborném přewelebného otce přewora Jasnohorského, jež wyslyssel pod baldachinem naproti kazatelně začal průwod s nejswět. swátostí i Te Deum laudamus etc. ukončuje sskastně. Korunowatel j. m. sám i oktáw ukončuje.

2. A jako přes celý oktaw každého wečera dáwány wýstřely z děla, ohně taktéž přes celé noci swítily na wěži, tak i tehdy skončena byla wítězosláwa neskončené chwály wítězkyně nejswětější panny. Wýstřely z děla i oswětleni na wěži.

3. Ohňostroje s uměním i nemalým též nákladem wystrojili w poli naproti kapli nejsw. panny pouze ten den před korunowánim, w samý den korunowání i w oktaw inžiniři z Nissi přiwedení. Ohňostroje.

4. Sbor hudební domácí, ačkoliw ten jiným přednosti w hlasech i nástrojích neustupuje, že jednak na ustawičné práce pomoci potřebowal, přiwolány byly sbory hudební z Krakowa i z Warssawy i na tři kůry podělené wypomáhati musily, na rozličných pak nástrojích, na wěži hrány byly písně církewní každodenně, a co chwile nebylo bez zwlásstních přísluh, skwělosti i chwály nejchwalebnější Marie. Ke sboru domácímu přibrány byly rozličné sbory.

Skastné korunowání! i owssem sskastní, kteří z blízka i zdáli kolem božské welebnosti i místa sw. stanuwsse přičinili se o zwlásstní korunu nejsw. panně! Ručí jim tedy rukojemstwím i zájmy zdrawí i spasení jejich béře na sebe za nejmilejssí korunu ku koruně nebeské jedině potřebnou. Tok jest již dáwno w hlawě i w srdci nejsw. panny, to též od trůnu jí oswědčuje Štěsti dočekaného korunowání.

wssím symbolista zákonní: Supplicibus se praebet amicam. Ze prosebným ukazuje se přítelkyní.

Část dwanáctá.

Zázračné rozmnožení větší a větší chvály božské i spasení lidského uwedením l. p. 1718 řádového spolku korunowaného obrazu Čenstochowského nejsw. bohorodičky panny Marie.

Jednou toliko bylo korunowání nejprwnějšího i nejzázračnějšího o polsku obrazu nejsw. panny Čenstochowské: ale aby památka jeho wždy w srdcích pobožných trwala a wzájemnou pamětí w nebi nahražena byla, wynalezen byl pěkný způsob k tomu, když na pokornou prosbu předstawených Jasné Hory za pomocí i ochranou těchže hodnostářůw duchownich, co se korunowání zúčastnili, otec sw. Klement XI. dowolil i ustanowil řádowý spolek ukorunowaného rok obrazu zázračného nejsw. panny Čenstochowské, i slussně i shodně s ustastuwením dáwných j. o. knížat biskupůw krakowských právoplatnost majících; nebo tito právem synodalno-dieceselným ouanowili, aby obraz nejsw. panny Marie na Jasné Hoře Censtochowské zázračný we zwlásstní u lidstwa cti zůstáwal, a maliři swětským způsobem aby se neodwážili obrazy nejsw. panny wymýssleti, ale toliko jak w Čenstochowě na Jasné Hoře postawě i powaze podobný jest; o čem w části prwní, oddíle pátém, číslo 2 jakož na onen čas malowány tak, z kterých mnoho po polsku, rusku, slezsku, čechách, morawě atd. zhusta přicházi, i zázraky proslawené jsou, jako o některých w téže části prwní oddíle sestém. W téže míře wzbudil pán Bůh nynější památku obrazu toho sw., i rozmnožení cti jeho proslawil tak skrze korunowání jakož i zawedením řádowého spolku, o kterém w oddílech následujících.

Právo aby maliři obrazy nejsw. panny na wzor Čenstochowského malowali.

Oddil prwni.

Zařízení i přípravy ozdobné na uwedení řádowého spolku ukorunowaného obrazu nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. Wyjednaná od otce sw. Klementa XI. bulla, aneb wýsada s odpustky úplnými i podmínkami jejich a k rukoum j. o. j. m. k. Kazimira z Lubny Lubinského, biskupa krakowského, knížete Sěwerského sepsaná počátkem byla zařízení náležitých; kteráž čině knize j. m. wydaným oznámením pořádku uwědomil swé wěrné i ze swé dieceze swolal kněze z každé kollatory na tu slawnost, co roční slawnost narození i korunowání nejsw. panny ustanowenou r. 1718 s celým oktawem.

Wýsada od otce sw. K rukoum knižete j. m. udělena i ohlássena.

2. Předstawení taktéž Jasné Hory z obwyklé řádowé powinnosti swé přewelební otcowé Konstantin Mossinský prowincial i Anastasius Kědřinský přewor rozeslanými listy zwali rozličné pány, zwlásstní místa sw. ochrance, dobrodince na tu slawnost; jakož s milou ochotoudostawili se i zasadili se o zwlásstní ozdobu slawnosti, s účastenstwím stolice apoſstolské jako nejprwnèjssí do řádowého toho spolku wtěleni byli.

Od předstawených Jas. Hory pozwáni ochrancowé i dobrodinci.

3. Sláwa dějepisná obrazu sw. od počátku jeho w Jerusalemě, Cařihradě, belzkém zámku až do uložení na Jasné Hoře i události za času husitů na branách i mezi nimi; z nichž jedny malířským uměním předstawené trwaly s těmiž co rok podpisy a druhu změněny byly, s pochwalou na znak rodiny bůwolí hlawu j. o. knižete s podpisy werssů latinských. Taktéž welikáni, diwadelní osoby i jiné ozdoby z úkrytů posnássené i s wrcholky na místa swoje přispůsobené. Wenku pak kostel sw. Jakuba apoſstola (z něhož průwod měl wycházeti) přiměřeným malowáním z průčelí, i zewnitř čalouny ozdobený a ke hřbitowu pobočnými stranami, galerie we dwě ulice wystawena pro wýhodu wyjíti majícího průwodu přísstího.

Slawnostní přípravy ty co rok užiwané s proměnou znaku.

Wenku, odkud uwod byl, ozdoba nowá.

Oddil druhý.

Wjezd i přijmutí slawné j. o. knížete uwoditele zawítawšího na uwítání ukorunowané tak rok, a na ten čas na wětší chwálu u welebnosti swojí uwelebené nejsw. bohorodičky panny Marie.

Wjezd i slawné přijeti knižete j. m.

1. Den před swatwečerem slawnosti uwedení j. o. kníže j. m. w asistenci weleslawných i přewelebných prelatů kanowníků krakowských, tudiž pánůw i dworůw rozličných přibyw na Jasnou Zoru od přewelebného otce prowinciala s celým shromážděním klášternikůw při wchodě do kostela přiwítaný řečí wýborně wypracowanou práce i namáhání tak welikého ochotníka hodnou; po této a wzájemné na ni odpowědi přichylnosti plné na Salwe dány wýstřely z děla. Wedený jako pořádatel wlastní w průwodě při zpěwě Te Deum laudamus atd. Před welkým oltářem nejsw. swátosti oddaw úctu pospíšil do kaple s touhou úcty i oddání swého blahopřání nejsw. panně. Tam přes litanii hranou na modlitbách setrwaw odweden byl do residence w klášteře.

Knižete j. m. práce bez odpočinku.

2. Nazejtří w swatwečer narození nejsw. panny po mši sw. před obrazem sw. sloužené místo odpočinku i spořádání na odpolední práci uwedení i průwodu tak dalekého z pole přidal sobě kníže j. m. práce wětší, když umyslil swátost biřmowání lidstwu od rána hromadně i s welikou tlačenicí shromážděnému, udíleti k wlastní newýhodě, že muselí wojíni klášterní zdržowati lid w řadě stanuwší. Tak teprwé po kázaní kněze domácího o swátosti této i připrawě k ní náležitě poučujícího začal i skončil práci tu kníže j. m. při čerstwosti sil, ačkoliw stářím oslabených.

Oddil třeti.

Uwedení slawné řádowého spolku pod názwem i ochranou ukorunowaného obrazu Čenstochowského nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. W ten swatwečer po odbytých nešporách, dříwe než se udal kníže j. m. s prelaty, kanowníky, i rozličným panstwem i klášterníky z Jasné Hory do kostela sw. Jakuba již tam co živo shromážďujíc se zakrylo pole. Tam přibywšše i w slawném stroji biskupském prelati takže kanownící w swém stroji usedšše před kostelem na hřbitowě poslouchali kázání s uspokojením biskupa j. m. i weškerého posluchačstwa. Po kázání čítána byla bulla aneb wýsada otce sw. Klementa XI. na zawedení řádowého spolku ukorunowaného Čenstochowského obrazu nejsw. panny s odpustky i podmínkami: poswěcení zatím podobizny neb obrazu nejsw. panny Čenstochowské na průwody, korouhwe i kutny modré barwy s připůsobenými na nich u prsou podobiznami nejsw. panny. Tu sbor hudební, hudebníci i zpěwáci ozwali se zpiwajíce i hrajíce píseň: Omni die dic Marie etc. při střídání trub i kotlů. Záhájení řádowého spolku základná.

2. Průwod ten pořádkem swým pohybowal se při rozléhajícím se z děla na basštách Salwe i zapálených na wěži ohních. Napřed šla bratrstwa rozličná domácí i z města Čenstochowy, které nowému přísluhowaly a mezi nimi lesení neb wítězoslawná diwadla nesena byla s diwadelními osobami pacholat osobu nejsw. panny předstawujících: na prwním wojenské přípravy, spodem nebeské Bellony (bohyně wojny); a na druhém palma wítězná, na kteréž wítězitelka palmowé držela koruny. Průwod z pole na Jasnou Horu s wítězoslawnými ozdobami.

3. Duchowenstwo za nimi postupowalo, nejdříwe domácí klášterníci wlastní, po nich j. m. kněži, proboššti, prelati, kanownící, wšichni s rozžatými swícemi; za nimiž sám kníže j. m. biskup pod baldachynem mezi pochodněmi hojně zapalenými. Šel stařičký dobrowolník, jak druhý Simeon starozákonní přeje sobě tak welké slawnosti i přísluhy nejsw. panně dočekané a již wíce žíti netoužící nad ten do wysloužení žiwota wěčného čas sobě powolený. Pořádek průwodu ustanowený.

4. Tak dalekou z pole cestu wzdélí wesskerý zajal průwod, že když prwní do bran wcházeli poslední z samého místa pochybowali se; množstwí lidí pokrylo pole z obou stran průwodu, kteří průwod zatemnili by byli po straně odewssad, kdyby jich magister ceremoniarum (obřadník) knížecí nebyl musil na stranu od duchowenstwa odlučowati s nemalou prací.

Množstwí lidí od duchowenstwa odloučeno.

5. Když již kníže j. m. do bran wcházel, počatá Te Deum laudamus zpíwáno bylo i wýstřely časté dáwány byly. Když se píseň tato w kostele dokončila, počalo se kázání před knížetem j. m. Po celodenních prácech bez odpočinku kníže j. m. teprwé na noc odweden na odpočinek do residence swojí.

Ukončený průwod.

Oddil čtwrtý.

Uwedeného wčera spolku řádowého ohlássení, založení, i zapsáných pánů i lidstwa účastenstwí, nadaných od stolice aposstolské milosti božských i nejsw. boharodičky panny Marie.

1. Již to třetí den w swátek narození nejsw. panny, jako na památku Trojice sw. i příbytku Trojice sw. nejsw. panny po wýssení, kníže j. m. milé i ochotné práci podejmouti se ráčil. Bylo se čemu diwiti i čeho wzdělati, když po onehdejssí obtížné pouti na zejtří hned celodenní i tak welikou prací se zajal, dnes znowa zrána swátost biřmowání tisícům lidstwa rozdáwal, potom hned průwod s nejsw. swátostí i welkou mssi při asistencí prelátů, kanowníků slawně odbýwal poslouchaje kázání w polowici msse sw.

Práce neustálá knížete j. m.

2. Po odbyté pobožnosti ranní, zpowědích i přijímaních sw. jakožto podmínkách řádowého spolku toho pro účastenstwí w odpůstkách úplných nastoupila dalssí pobožnost popoledni, aby se wpisowali w knihu řádowého spolku, kteří w knihu žiwota wěčného touží zapsáni býti. Nejdříwe tedy kníže j. m. wlastní wepsaw se rukou, powzbudil k tomu jiné pány i obecenstwo; kterým, jak obyčej, zwlásstní formou přijatým naznačeny byly podmínky oznámené napotom.

Kníže j. m. nejprwnějssím do wepsání se přikladem wssem.

3. Nesspory zatím s průwodem před tím měl sám kníže j. m. po nesporách kázaní. J tu znowa po třetí kníže j. m. swátost biřmowání přisslým průwodům nehned z rána rozdáwati nelenowal sobě w kapli sw. otce Pawla pouštewníka; po kterýchžto prácech na odpočinek odweden byl. Náboženost odpoledni s praci hodnou.

Oddíl páty.

Nadané od stolice apoštolské milosti odpustků i jmenowání swátků, podmínek atd. rostoupiwssím do řádowého spolku toho ukorunowaného obrazu nejsw. bohorodičky panny Marie.

1. Otec sw. Klement XI. wýsadou wěčnou nowo založenému na Jasné Hoře i kde jinde neodwislému řádowému spolku tomu bratrů i sester powolil úplné odpustky s podmínkami tyto. 1) Kteří zpowěd uprimnou úplnou odbywsse i swátost přijímání přijawsse wepsání budou. 2) Kteří we swátek nalezení kříže sw. (pod jehožto názwem kostel Jasnohorský poswěcen jest) zpowídati se i přijímati budou s obětowáním náboženosti této na dobrý úmysl cirkwe sw. za celé křesťanstwo atd. jako obyčejná podmínka k tomu po každé. 3) Kteří we swátek nejsw. panny sskapulířské to činiti budou. 4) Taktéž w cirkewní swátek nejsw. panny sněžné dne 5. srpna, 5) w swátek narození i korunowání nejsw. panny. 6) W neděli po tomto swátku narození nejsw. panny. 7) Konečně, když i konec žiwota některého bratra aneb sestry a skrze zpowěd i přijímání sw. w milosti božské zůstáwaje nejsladssí jména Ježíš, Maria wzýwati bude, aneb jestli k té zpowědi nepřijde, to žal srdečný z samé milosti božské za hříchy učiniw zpomene je ústy neb srdcem, odpustky také úplné obdrží, tak wážné, že kdyby nejmenssích hříchů wsseobecně litowal, i raději chtěl umříti, nežli nimi pána Boha tak dobrotiwého urážeti napotom, to i w očistci nezůstal by, i zrowna do nebe dostal by se. Odpustky uplné we swátky některé s podmínkami.

2. Jsou i jiné odpuſtky powolené wěčnými časy a ačkoliw nikoliw tak welké i úplné, welice jednak pomocné ke ſpaſení jako to: 1) Kteří by bratři i ſestry koſtel Jaſnohorſký aneb jiný, w kterém ten řádowý ſpolek jeſt čtyrykráte we dni kterékoliw přes rok nawſſtiwili, s touž jak wýſſe náklonoſtí i úmyſlem, ſedm let i tolik čtyrydceti dní odpuſtkůw doſahuje. 2) Kteří by tamže jak wýſſe mſſi ſw. ſlyſſeli, a buď na průwodech aneb na poſezeních bratrſkých byli, aneb chudé poceſtné mile přijali, aneb neſworné pohodli, aneb nejſw. ſwátoſt k nemocnému doprawili, aneb na hlas zwonka ukleknuwſſe pomodlili ſe jeden otče náš i zdrámas Maria aneb též pět otčenáſſů za umrlého, aneb umrlým w odprowázení aneb pohřebů ſlouſili, aneb koho od příležitoſti hříchů, neb od ſaméhо hříchu odwedli, aneb proſtáky newědomé přikázaním božím učili a co wíce z článku wíry, i ſkutkům dobrým, z hola co by koliwěk dobrého učinili s litoſtí za hříchy z láſky ſamé k pánu Bohu, tací odpuſtků ſſedeſáti denních doſtupují po každé.

Odpuſtky neuplné za wſſeliké ſkutky dobré.

3. A ačkoli w koſtele Jaſnohorſkém oltář zdáwna wýſadou nedaný za duſſe w očiſtci jeſt na to, že každou mſſi ſw. jedna duſſe wykupuje ſe, přidal wſſak otec ſw. aby i u oltáře nejſw. panny mſſí ſw. na den wſſech duſſiček, w oktáw jeho i každý týden jedna z očiſtce oſwobozena býti mohla.

Oltář nejſw. panny za duſſe w očiſtci wýſadou nadaný.

4. Tyto jſou odpuſtky i podmínky různými časy k účaſtnictwí powolené. Aby pak i každodenní památka ukorunowaného obrazu nejſw. panny trwala w ſrdcích pobožných, přidána jeſt podmínka, aby každodenně troje pozdrawení anjelſké nejſw. panny ſe modlilo na památku Trojice ſw. předně, jako jeſt: nejſw. panna Boha otce dcera, za druhé jako ſyna božího matka, za třetí: jako Ducha ſw. newěſta že wſſak to pozdrawení anjelſké nejſw. panny ze třech částí ſloženo jeſt, předně ze ſlow archanjela Gabriela: Zdrámas

Tři pozdrawení nejſw panny každodenně.

Maria, milosti plná, pán s tebou; za druhé ze slow Alžběty witající nejsw. pannu: Požehnána jsi ty mezi ženami i požehnaný plod žiwota twého Jezíš; za třetí ze slow cirkwe sw. přidaných ku modlitbě: Swatá Maria, matko boží, pros za nás hřissné nyní i w hodinu smrti nassí Amen. Pěkná tedy to wěc jest wždy to na zřeteli míti.

Tyto pak podmínky nebudou-li zachowáwány, nebudou s hřichem: nebo jako žádné bratrstwo ku podmínkám swojím nezawazuje, tak i toto leda že by to bylo z pohrdání. Podmínky tyto nikoli pod hřichem.

Oddíl ssestý.

Některé události slawnostní, mezi přestáwkami w samý swátek i mezi oktáwem, wětssího lesku dodáwající hlawnímu ději nejswět. boharodičky panny Marie.

1. Tak počáteční slawnost narození, co ročního korunowání i uwedení řádowého spolku obrazu nejsw. panny Čenstochowské náležela i sskolními zjewy okrássliti. W samý tedy den narození nejsw. panny po poledni w sále klássterním bratr řádowý Mikulás Junewič mudrc w řeči latinské pod názwem: Augurium sortis beatae ab archi-thaumaturga augustissimae coelorum imperatricis, poloniarum regina, virginis Mariae Claromontanae ara etc. j. o. knížeti j. m. biskupowi krakowskému, jako slawnosti těchto ochrancowi i předstawenému připsané welebil nejsw. pannu a jako prorockým názwem tím i důwody wěsstil pokoj odtud žádoucí přísstí s prosbou o utwrzení jeho, tak i do toho roku z milosti boží i přímluwou nejsw. panny ním se těssíme nyní, dej Boże, aby jak nejdélé. To w přítomnosti j. m. knížeti asistencí prelatů kanowníku i pánů rozličných atd. rozdána mezi tím řeč tisstěná. Latinská řeč pochwalná rozdáwána. Prwní rozprawa bohosłowecká.

2. Nazejtří rozpráwa bohomluwecká z krakowského konwentu nasseho blahosl. Jiřímu Čepelenimu řádu nasseho mučenníkowi nedamawnému, zázraky w Uhrách

Druhá rozprawa bohoslowecká.

proslawnému poswěcená pod přeslawným jmenem j. o. knížeti j. m. pastýře nasseho za předsednictwí w. o. Brunona Janického s. t. doktora i profesora prwního, definitora prowince, zároweň i přewora krakowského.

Třetí rozprawa bohoslowecká.

3. Třetího dne rozprawa taktéž bohoslowecká j. o. j. m. k. Felicianowi Konstantinowi Saniowskému, nynějssímu sskastně biskupowi krakowskému knížeti Sěwerskému, a toho času biskupowi kujawskému wěnowaná za předsednictwí přeweleb. otce Chrysostoma Kozbialowiče s. bohoslowí doktora, prokuratora římského poswěcená. Čtwrtého dne rozprawa taktéž bohoslowecká j. o. knížeti j. m. Jiřímu na Wissničí Lubomirskému podkomořímu korunímu wěnowaná za předsednictwí w. o. Martina Resskowského sw. bohoslowí doktora i profesora druhého.

Čtwrtá rozprawa mudrcká.

4. Mezi oktawem rozpráwa mudrcká j. w. j. m. p. Josefowi Gonsadze na Kšionzu i Mirowě Mysskowskému markraběti, kasstelanowi Sendomirskému wěnowaná za předsednictwí w. o. Kajetana Grusscinského, mudrctwí profesora na Jasné Hoře.

Oddil sedmý.

Ukončení oktawu, i přes oktáw mssí sw. častých, kázaní wýborných, průwodu nábožných i ohňostroju mistrowských na památku co roční a na wěky sskastného korunowání nejssw. boharodičky panny Marie.

Oktáw skutkůw slawnostných i průwodů četných uhrnek.

1. Po četné každodenní náwsstěwě kněží, prelatu swětských i řádowých po pracných za čest nejssw. panny i spasení lidské kázaních wýborných kazatelů hostí i domácích, po ustawičných i nábožných průwodech z polska, slezska i dalssích krájin, po neustálém zapisowání se do řádowého spolku nowo zawedeného welkých jmen napřed duchownich i swětských hodnostářu, pánůw rozličných i lidu obecného byl oktaw úhrnkem toho a za tuto tak statečnou až do konce wytrwalost, korunou do koruny w nebi potřebnou.

2. Na ten oktaw sesłał pán Bůh jak anjela Efeského, biskupa totiž hodnostáře j. w. j. k. Jana z Čekařewic Tarła, biskupa kyjowského, který w anjelských rukou pěstuje chwálu božskou i nejsw. panny, wypěstował až do konce i při ranní i večerní práci, za času welké msse i nesspor swátost biřmowání rozdáwati ochotně ráčil. I tak w průwodě s nejswětějssí swátostí slawné oddaw pánu Bohu Te Deum laudamus etc. bohulibě ukončil při hlučných wýstřelech ze wssech děl. J. w. j. m. k. Tarło biskup kyjowský ukončuje slawnost.

3. Ohňostroje mistrowské rozličné předstawujíce podoby a zwlásstě znaky slawného domu knížete j. m. bůwolí hlawu s jinými, tyto wlastní domácí pusskaři w oktáw po zawedení hned w sám swatek i w oktaw oddáwali i oddali chwalebně. Slawné ohňostroje.

4. Oswětlení na wěži na třech trámích na spůsob koruny přes celé noci hořelo. Wýstřely taktež z děla, a to sice wečer po nesspornych hodinach pozdě ohlassowały chwálu po celém swětě rozhlássenou nejchwalebnějssí Marie. Oswětlení noční na wěži.

5. Jesstě to ku konci, nebo není konce hodnému tu na zemí oslawení Marie; leč jak může kdo, třeba neschopny i nespusobný k tomu i hřissník, ak slawí Marii podle Sofronia „tametsi ad haec nemo idoneus, votis tamen omnibus cessare non debet a laudibus Mariae, etiam peccator; a ak za to najde milost u Boha za twojím ó milosti plná! nalezením milosti i spasení hřissných. Inveniant gratiam peccatores apud Deum per Te inventricem gratia et salutis etc. Po tom touží, o to prosí pro nás hřissné Bonawentura sw. a dosti nám na tom bude. Sofronius. S. Bonaventura in psalt. b. M. v.

Seznam části i oddilůw.

Prwni část.

Strana

Zázračné obrazu Čenstochowského nejsw. panny počátky jsou: we zbořeni Jerusalemském, w pálení obrazůw w Cařihradě, i w dobýwání zámku Bělského, zachowání jeho až do wystawení na Jasné Hoře: tak též twáře obrazu toho prawost; některých zas obrazůw z toho malowaných a zázračných seznaní s powinným nejwyššich papežů, mocnářů a wssech wěrných poctěním boharodičky panny Marie 1

Oddíl prwní.

Na touhu jak sw. otcůw, tak též 120 sw. pannen i wssech wěrných maluje sw. Lukáš obraz nejsw. panny na desce cypřissowé domku Nazaretského, jemuž diwotworné ozdoby z osoby swé živoucí a přítomna dodala nejsw. boharodička p. Maria 2

Oddíl druhý.

We zbořeni Jeruzalemském jak byl zachowán, i jak sw. Heleně objewen a potom do Cařihradu přenessen obraz nejsw. boharodičky panny Marie 11

Oddíl třetí.

Jak welice uctěn i poznán tamže w milostech diwotworných? Takže w pálení obrazů sw. od ohně jak zachowán? a potom od Karla wel. císaře Leonowi knížeti ruskému darowán i na zámek Bělský přenessen obraz nejsw. boharodičky p. Marie? 19

Oddíl čtwrtý.

Z Bělského zámku na Jas. Horu jak přenessen, postawen, i přizwaným z uher klášterníkům sw. Pawla prwního poustewníka pod stráž oddán obraz nejsw. boharodičky panny Marie 27

Oddíl pátý.

Twáře obrazu Čenstochowského s prawdiwým živoucí nejs.

Strana

panny ſouměrem porownání: na kterém tři jizwy, jedna na ſſíji od střely tatarské a dwě na twáři od bodení hussitůw, kacířůw zaſazeny jſou na znamení zaſtupující nás hříſſné od ran bożſkých nejſw. boharodičky panny Marie 31

Oddíl ſſestý.

Některých obrazůw nejſw. panny z původního obrazu čenſtochowſkého malowaných, a miloſtmi i zázraky w polſku i kde jinde proſlawených počátky, za udělení miloſtí opětowaných nejſw. boharodičky panny Marie 39

Oddíl ſedmý.

Nejwyššſích papežůw římſkých i celého duchowenſtwa, nejjaſnějſſích mocnářůw, králůw, hodnoſtářůw i celého rytířſtwa, zhola wſſelikého ſtawu i obecného lidu w polſku ochrana i ſlaſt obraz čenſtochowſký nejſw. boharodičky panny Marie . . 52

Druhá část.

Diwotworná zjewení neb ukazowání ſe nejſw. panny obrazu čenſtochowſkého w růžných nebezpečenſtwích, wítězſtwích králůw, knížat, můdcůw i rytířſtwa. Wyſwobození ze zajetí, otroctwí, i okowů ſpadlých. Taktéž malých podobizen, aneb obrázkůw čenſtochowſkých od ſſípůw, kul, ran, uderení zaſſtiti i ſſtíty z ozbrojené tiſíci meči pewnoſti tajemné nejſwětějſſí boharodičky panny Marie 63

Oddíl prwní.

Widění prwní, aneb ukazowání ſe nejſw. panny z místa obrazu čenſtochowſkého, wyzwané w růžných příhodách; pročež jako zlé odměny měſíce před dobrým nebe znamením, tak i ty uſtupují miloſtiwé uctiwoſti nebe nowého nejſw. boharodičky panny Marie 64

Oddíl druhý.

Zjewení ſe druhé nejſw. panny rozkazující dobrým, aby cestu do Čenſtochowy odbyli, ale zlým i s zlým úmyſlem, bez ſtydu i pokory jdoucím, přicházejícím před obraz tím ſe w očích,

Strana

i na ně trestỳ z obrazu, jak hromy z oblaku hází zastíněná w obrázku Eliássowě nejsw. boharodička panna Maria . . 76

Oddíl třetí.

Wítězstwí králůw, knížat, wůdcůw i rytířstwa polského na wojnách tureckých, tatarských, moskewských, kozáckých, uherských atd. přiznané doswědčené na tom místě sw. wítězitelkyni nejswětějssí boharodičce panně Marii 88

Oddíl čtwrtý.

Wyswobození prwní osob rytířského stawu ze zajetí i otroctwí, které za swobodným w srdci i ústech udáwáním se do obrazu swého oswobozuje oswobozená od wěkůw nejsw. boharodička panna Maria 103

Oddíl pátý.

Wyswobození jiná osob tak téhož rytířského, jako i wssеobecného stawu, pohlawí obojího z otroctwí, okowů, řetězůw spadlých při jediné u wssech uctiwosti nejsw. boharodičky panny Marie 113

Oddíl sestý.

Wyswobození třetí osob duchownich z otroctwí, i útoků cizých i swých nepřátel a to při obzwlásstním na ně ohledu nejsw. boharodičky panny Marie. 123

Oddíl sedmý.

Podobizničky aneb obrázky čenstochowské na prsích od střel, kul, uhození i nápadůw w obranný sstít proměňuje pewnost neozbrojených tisíci zbraní i sstítůw opatřená nejsw. boharodička panna Maria 130

Třeti část.

Zázračné země, wody, powětří i ohňůw domácích i hromowých krocení mocí mnohowládné a w obraze čenstochowském wzýwané nejsw. boharodičky panny Marie 137

Strana

Oddíl prwní.

Upadlé w doly, sklepy, sſachty i zemí zasypané w celosti žiwota zachowáwá, a potlučené rychle uzdrawuje litostiwá nad úpadkem lidským nejsw. boharodička panna Maria . . . 137

Oddíl druhý.

S domůw wysokých, stromůw wysokorostlých i s koní rozehnaných spadajícím, úraz trpícím žíti i zdrávu býti powoluje wyzwaná nejsw. boharodička panna Maria 143

Oddíl třetí.

Na wodách a nejprwé na mořích rozbouřených wětry daleko zapuzeným s blízkou žiwota ztrátou paprsky milosti swé doprowází do přístawu žádoucího hwězda mořská, nejsw. boharodička panna Maria 151

Oddíl čtwrtý.

I na welkých řekách, jezerech, plesech i podobných nebezpečenſtwích i na tůních tonoucím a k obrazu swému hrnoucím se, průwodčí dodáwá ruky i spásy nejsw. boharodička panna Maria 157

Oddíl pátý.

W morowém powětří i odnoží powětrném w polehawých nemocech na smrt nawsſtíweným tak obranné prostředky opatrnosti, jako též obranné lékařſtwí rozdáwá darmo z milosti za jednu toliko touhu srdcem rozhodná w darech i lécích nejsw. boharodička panna Maria 164

Oddíl ſeſtý.

Od též morowé rány w okolí ochranné prostředky prozřetelnosti na Jasné Hoře čenſtochowſké, kterou dawnými i nynějſſími časy střeže strážnička strážníkůw obrazu swého nejsw. boharodička panna Maria 170

Oddíl ſedmý.

Ohně násilné, tak náhodné z domůw, jako i hromowé z oblak zadržuje i potlačuje u wſſech o pomoc wolajících milosti planoucí nejsw. boharodička panna Maria 178

Strana

Čtwrtá část.

Diwotworná umrlých swojí i násilnou smrtí do žiwota wzkříšení; umírajících takže z nemocí i případkůw ružných oživení i uzdrawení slowem Slowa předwěčného roditelky nejsw. panny Marie 185

Oddíl prwní.

Bez dusse wydaný plod oživuje dussí od Boha wlitou, plod pak, ačkolí živý, ale diwný, nezdárný, jako nestwura, znowa tváří i w nowou podobu přiwádí nejsw. boharodička panna Marie 185

Oddíl druhý.

Umrlé synáčky oddáwá nazpět živé i zdrawé strápeným rodičům matky syna božího nejsw. panna Maria . . . 190

Oddíl třetí.

Umrlé dceruššky nawracuje takže žalostným rodičům na jejich wzywání sebe dcerka předwěčného otce nejsw. boharodička panna Maria 199

Oddíl čtwrtý.

Umrlé též obojího pohlawí w věku dospělém kříší od smrti i z mrtwých powstati jim káže mocí z mrtwých wstalého syna swého nejsw. boharodička panna Maria 203

Oddíl pátý.

Umrlým w tůních na wodách welikých, menších i nejmenších w domě zatopeném i nad utopenou dussí oplakaným přibýwá s dussí nazpět wlitou nejsw. boharodička panna Maria . 212

Oddíl šestý.

Od umírajících i od lékařů opuštěných neodstupuje jediná lékařka nemocných i z nejdalšího místa každému pro přichylnost přístupná nejsw. boharodička panna Maria 226

Oddíl sedmý.

Umírající násilnou z nešťastných příhod různých smrti od

Strana

posledního boje smrti chrání paní zástupů wšelikých nejswětějssí boharodička panna Maria 237

Pátá část.

Podiwné tak w nahromaděných zároweň i newědomých, jako též jiných jednotliwých nemocech, wředech, málomocenstwí, krwotoku, zimnicích, horečkách nerwowých, třesowkách řeřawých, hlawy i srdce bolení úplawicích, nestwůrách těla i značných ztrátách nawrácení zdrawí za nalezenou milostí u obrazu čenstochowského nejsw. boharodičky panny Marie . . . 247

Oddíl prwní.

Nahromaděné zároweň jak i spiklé proti jednomu člowěku wássně, soužení atd. rozhání i ničí wědoma o nedostatečných stlách lidských nejsw. boharodička panna Maria . . . 248

Oddíl druhý.

Nepowědomé i od nikoho neznané nemoci, či to z wrozené křehkosti, či též z účinku jakého, nejlépe zpytuje i oněm rozcházeti se táže nejsw. boharodička panna Maria . . . 255

Oddíl třetí.

Wředy osypané i málomocenstwím zohyzděné uzdrawuje i zdobí zprawkyně pokaženého zdrawí i ozdoby nejsw. boharodička panna Maria 260

Oddíl čtwrtý.

Krwe náhlé chrnutí z úst, nosu wnitřka s blízkým úplywajícího žiwota nebezpečenstwím zastawuje i uzdrawuje nejsw. boharodička panna Maria 266

Oddíl pátý.

Zimnice třidenní, čtyrdenní i každodenní takže horečky i žehawice dusí i hasí úpalem milosti ke bližnímu a jejich milosti zahřátá k tomu nejsw. boharodička panna Maria . . . 270

Oddíl šestý.

Bolení hlawy i srdce, červenky ustáwati musí za neustá-

Strana

lou pomocí wyzwané i rychlé bez wssí zisstnosti nejsw. boharodičky panny Marie 275

Oddíl sedmý.

W rozmanitých potřebách i příhodách, jako to sskodách a ublíženích, ztrátách atd. nalezení milosti i pomoci nejsw. boharodičky panny Marie 279

Šestá část.

Diwotworné w ssílenosti, mrtwici, pakostnici, puchlině, padoucí nemoci, w splsstění wlasůw, křeči, takže w nebezpečenstwí matek plodných i neplodných darowání plodem, zdrawím, rozumem ozdobou z milosti prossené w obrazu čenstochowském nejsw. boharodičky panny Marie 288

Oddíl prwní.

W ssílenosti z pomatené hlawy i zdrawí i již bez sebe bywají tulí k sobě i rozumem pro jejich zdrawého rozumu nawrácení wědoma o wssech nedostatcích lidských matka předwěčné moudrosti nejsw. boharodička panna Maria 288

Oddíl druhý.

Mrtwicí nawsstiwené od Boha nawsstěwuje žiwotem i zdrawím přiwrácenym sama též o obraze swém nawsstiwená od nich nejsw. boharodička panna Maria 296

Oddíl třetí.

Pakostnicí dotknuté, opuchlinou oteklé i křečem sskřiwené a přímo k obrazu tomu touzící přijímá, ossetřuje a rychle ke zdrawí přiwádí nejsw. boharodička panna Maria . . . 304

Oddíl čtwrtý.

Welkou aneb padoucí nemoc zkrocuje i uspokojuje mocí na wssechny nemoci sobě danou nejsw. boharodička panna Maria . 309

Oddíl pátý.

Koltun i kámen nesnesitelný naň chorým ničí i oddaluje

Strana

kwapná bez wſſeho užitku wlaſtního ku pomoci zle ſe majícím nejſw. boharodička panna Maria 317

Oddíl ſſeſtý.

Matkám plodným, které při plození w nebezpečenſtwí žiwota i ſwého plodu jſou pro rozličné okolnoſti matkou ſe ſtáwá nejſw. boharodička panna Maria 322

Oddíl ſedmý.

Matkám zas neplodným s darem plodu potomſtwa ſſaſtně wydaného na ſwět oſwědčuje ſe nejſw. boharodička panna Maria 327

Sedmá část.

Diwotworné ſlepým, němým, hluchým, na ruce i nohy chromým, zraku, ſluchu, řeči, rukou i nohou wlády přiwrácení mocí mnohowládné w obraze čenſtochowſkém nejſw. boharodičky panny Marie 329

Oddíl prwní.

Newídomá a nejdříwe w nejpotřebnějſſí Bohu i lidem duchowní i ſwětſké, přewzácné oſoby oſwětluje ſwětloſt z ſwětloſti nejſw. boharodička panna Maria 330

Oddíl druhý.

Newidomým po druhé a na místě ſw. w kapli před obraz ſw. doſtaweným prohlednouti jaſně i widěti ſebe ſama w obraze, jako též wſſechno w očích dowoluje oſwěcující ſwět celý nejſw. boharodička panna Maria 336

Oddíl třetí.

Newidomým po třetí pro zrak očí jdoucím na Jaſnou Horu wſtupuje w cestu s oſwícením i uzdrawením jejich na cestě kwapná a welmi lidſká ku pocestným nejſw. boharodička panna Maria 342

Oddíl čtwrtý.

Newidomým po čtwrté a doma majícím ſe z duſſe k Jaſné Hoře nawracuje zrak ztracený nalezenou u Boha miloſtí nejſw. boharodička panna Maria 346

Strana

Oddíl pátý.

Němým i hluchým a napřed na místě sw. w kapli před obrazem swojím jazyk ke mluwení, uſſi ke ſlyſſení i uſlyſſení rozwažuje i oſwobozuje ſrdcem wzýwaná nejſw. boharodičkа panna Maria 353

Oddíl ſeſtý.

Němé i hluché po druhé a na cestě tak již jſoucí, jako též doma myſlící o cestě předſtihuje miloſtí i zdrawím nejſw. boharodičkа panna Maria 357

Oddíl ſedmý.

Chromým chůzi, na ruce nedužiwým i jak bezrukým ruce zdrawé ke ſkutkům i činům dobrým ſpůſobuje přiſpůſobující ſobě wſſechny nejſw. boharodičkа panna Maria 360

Oſmá část.

Zázračné od báblůw a čárůw: od treſtu ſmrti na místě newinných i winných: od záhuby bludných kacířůw, rozkolníkůw, arianůw, turkůw atd. tak též nepamětných miloſti i ſlibu památné dobro: nad to duſſí z očiſtce o pomoc wolajících oſwobození mocí wſſem wſſechno ſe ſtající w obraze čenſtochowſkém nejſw. boharodičky panny Marie 370

Oddíl prwní.

Od bábla trápené těſſí, poſilňuje i upewňuje i čeká, až za doſtawením ſe před obraz swůj ſw. na ſtraſſné celému peklu jméno ſwoje nejſw. tudíž na zaříkání podle toho patřičné uſtupowati bábli muſí mocí i nad peklem nejſw. boharodičky panny Marie 371

Oddíl druhý.

Učarowané na zdrawí pro zlomyſlné práce i dané jedy oprawuje, co zlé bylo, a ſkrze co zlé bylo, to kazí i hubí na wětſſí zloſtnic těch zhoubu, wſſak jejich zpamatowání i ſpaſení prahnoucí nejſw. boharodičkа panna Maria 380

Strana

Oddíl třetí.

Při newinných i nespraweďliwě obwiněných do wězení, jako též na smrt odsauzených stáwá na místě i oswobozuje je nejsw. boharodička panna Maria 382

Oddíl čtwrtý.

I při winných, tak ke wězení, jaké též na smrt odsauzených i již na poprawiſſtě wywedených stáwá na místě přidaná, nebo prizwaná ochranitelka, ony z poprawiſſtě i od trestu oswobozuje jako neobmezená hříſſných ochrana nejsw. boharodička panna Maria 390

Oddíl pátý.

Kacíře, rozkolníky, arianý, mahomedany atd. jak owce neb kozly pobloudilé oswěcuje i na cestu prawdy i žiwota přiwádí moci milosti i trestu nejsw. boharodička panna Maria . . 399

Oddíl ſſestý.

Nepamětným i nedbalým slibů do Čenstochowy za uznané milosti, pomoci atd. pamětné dobré dáwá a přece jako matka potrestawſſi něco znowa též milosti a wětſſí roznáwá odhodlaná a ſſtědrá w darech swých nejsw. boharodička panna Maria . 409

Oddíl ſedmý.

Umrlých dusſe w očistci zadržené, cestou i obětí před obraz swůj sw. přikázanou i odprawenou prowází do nebe na wěčné patření oblíčeje božſkého i swého tam nejſličnějſſí a tu wſſem wſſechno se stající nejsw. boharodička panna Maria . . 417

Dewátá část.

Zázračné za času dáwného ſſwédſkého obležení i dobýwání Jasné Hory čenstochowſké l. p. 1655 obrana i odražené útoky mocí strasſliwé w obraze, jak w táboře ussikowaném nejsw. boharodičky panny Marie 422

Oddíl prwní.

Před obležením od ſſwédůw, Jasné Hory znamení prorocká: a napřed o čtweráckě před tím sběře zámyſlech na přepadení i

Strana

oloupení Jaſné Hory, ale daremných i před čaſem rozpráſſených obezřeloſtí nejſw. boharodičky panny Marie . . . 423

Oddíl druhý.

Poſtoupení ſſwédů pod Jaſ. Horu hned po oddálení z nebezpečenſtwí uneſſeného obrazu nejſw. boharodičky panny Marie 426

Oddíl třetí.

Wyjednáwání i podmínky ze ſtrany ſſwédſké o poddání ſe jim twrze, a ze ſtrany obležencůw o oſwobození kláſſtera i koſtela panny Marie nazwaného, wſſak konečně prachem i kulemi z děla přetržené na wětſſí ohláſſení ſláwy nejſw. boharodičky panny Marie 431

Oddíl čtwrtý.

Dobýwání Jaſné Hory pětkráte welmi tuhé, ale daremné při zwláſſtní, diwotworné i zřejmé nejſw. boharodičky panny Marie 436

Oddíl páty.

Památné dobré zapomělým wůdcům w ležení jejich za čaſu obležení i po obležení Jaſ. Hory od kwapné na pomſtu pocty i míſta ſwého nejſw. boharodičky panny Marie . . 450

Oddíl ſſeſtý.

Obzwláſſtní děje w kláſſteře i zděch, ſſwědůw ſtraſſliwé i ſſkodící a obležencům ſrdce dodáwající pomoci nejſw. boharodičky panny Marie 454

Oddíl ſedmý.

Po obležení Jaſné Hory ſlawné díky Bohu i nejſw. panně za wítězſtwí takže ſláwa o tom hlaſná s počátkem ſhody i ſmělosti ſil polſkých na ſſwédy; kde i o zwláſſtních s nebe znameních na ten čas za miloſtiwým nebe nowého ohledem wítězoſlawné nejſw. boharodičky panny Marie 456

Deſátá čaſt.

Zázračné od druhých ſſwédůw l. p. 1702 po třikráte úto-

Strana

kem ženoucích na Jasnou Horu zachowání tou co i před tím obranou nejsw. bohorodičky panny Marie 461

Oddíl prwní.

Před příchodem sswédůw pod Jasnou Horu znamení prorocká tamže se strachem i nebezpečenstwím welkým, než a to zazračné odstraněným od strážkyně strážníkůw swojích nejsw. bohorodičky panny Marie 462

Oddíl druhý.

Postoupení prwní sswédůw pod Jasnou Horu jako přátel a hostů ale za chytré lissky odkrytých wýstrahou jako i před tím nejsw. bohorodičky panny Marie 463

Oddíl třetí.

Postoupení druhé sswédůw pod Jasnou Horu oněch přátel již w nepřátele proměněných ale s zmatkem odwrácených postrahem jak tábor ssikowaný nejsw. bohorodičky panny Marie . 466

Oddíl čtwrtý.

Postoupení třetí sswédůw pod Jasnou Horu, již jinssím spůsobem jak dřiwějssích, leč umělým, prawdiwě satanským, awssak daremným pro účinné wždy posilky nejsw. bohorodičky panny Marie 470

Oddíl pátý.

Některé události za časů těchto sswédůw paměti hodné na důwod čerstwé wždy paměti o místě swém nejsw. bohorodičky panny Marie 474

Oddíl sestý.

Welkých jmén úsudky i listy po oswobození Jasné Hory od sswédůw welebice Boha zástupůw i nejsw. bohorodičku pannu Marii. 478

Oddíl sedmý.

Nekwapné, ale dlouho w paměti chowané potrestání sswédůw w cizích říssích za to, že polsko naskrz proběhli a konečně z něho odběhli podle wůle tak řídícího pána Boha i nejsw. bohorodičky panny Marie 480

Strana

Jedenáctá část.

Zázračné zařízení i obmýšlení božské korunowání korunou od sw. otce Klementa XI. poswěcenou a l. 1717 poslanou na obraz nejsw. boharodičky panny Marie 482

Oddíl prwní.

Rozwrhy i příprawy ozdobné na slawnostní děj korunowání obrazu nejsw. boharodičky panny Marie . . . 483

Oddíl druhý.

Přijmuti slawné j. w. m. k. Kryssstofa na Slupowě Šembeka biskupa chelmského, korunowatele blížícího se s korunami na slawnost korunowání obrazu nejsw. boharodičky panny Marie. 485

Oddíl třetí.

Slawnost sama korunowání w den narození dítka nebeského, již w kolebce koruny hodného, nejsw. boharodičky panny Marie 486

Oddíl čtwrtý.

Diwy některé w samý den korunowání na Jasné Hoře učiněné od Boha pro wětší lesk té slawnosti nejsw. boharodičky panny Marie 489

Oddíl pátý.

Kázaní hodná, msse sw. časté, zpowědi i přijímání bezčetné, ty zwlasstní wítězoslawy dodáwaly korunowání nejsw. boharodičky panny Marie 492

Oddíl ssestý.

Rozličné slawnostní činy k slawnosti nejslawnějssí přidané i obětowané na čest nejsw. boharodičky panny Marie . . 493

Oddíl sedmý.

Zakončení oktawu i přes oktaw wítězoslawných pochwal ukorunowání nejsw. boharodičky panny Marie . . . 495

Dwanáctá část.

Zázračné rozmnožení wětssí a wětssí chwály božské i spasení lidského uwedením l. p. 1718 řádowého spolku korunowa-

TL 1124 I

Strana

ného obrazu čenstochowského nejswětějssí boharodičky panny Marie 496

Oddíl prwní.

Zařízení i připrawy ozdobné řádowého spolku ukorunowaného obrazu nejsw. panny Marie 497

Oddíl druhý.

Wjezd i přijmutí slawné j. o. knížete uwoditele zawitawssího na uwítání ukorunowané tak rok, a na ten čas na wětssí chwálu u welebnosti swojí uwelebené nejsw. boharodičky panny Marie 498

Oddíl třetí.

Uwedení slawné řádowého spolku pod názwem i ochranou ukorunowaného obrazu čenstochowského nejsw. boharodičky panny Marie 498

Oddíl čtwrtý.

Uwedeného wčera spolku řádowého ohlássení, založení i zapsaných pánů i lidstwa účastenstwí nadaných od stolice apossstolské milosti božských i nejsw. boharodičky panny Marie . 500

Oddíl patý.

Nadané od stolice apossstolské milosti odpustků i jmenowání swátků, podmínek atd. wstoupiwssím do řádu spolku toho ukorunowaného obrazu nejsw. boharodičky panny Marie . 501

Oddíl sseptý.

Některé události slawnostní mezi přestáwkami w samý swátek i mezi oktawem, wětssího lesku dodáwající hlawnímu ději nejsw. boharodičky panny Marie 503

Oddíl sedmý.

Ukončení oktawu i přes oktaw mssí sw. častých, kázaní wýborných, průwodů náboženských i ohňostrojů mistrowských na památku roční a na wěky sstastného korunowání nejsw. boharodičky panny Marie 504